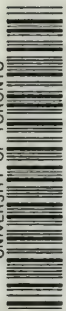

UNIVERSITY OF TORONTO

3 1761 01166480 2

RECUEIL DE TEXTES RELATIFS

à

L'HISTOIRE DES SELDJOUCIDES

PAR

M. TH. HOUTSMA.

VOL. III.

Histoire des Seldjoucides d'Asie Mineure

D'APRÈS

Ibn-Bibī.

LIBRAIRIE ET IMPRIMERIE

ci-derant

E. J. BRILL

LEIDE. — 1902.

RECUEIL DE TEXTES RELATIFS

à

L'HISTOIRE DES SELDJOUCIDES.

RECUEIL DE TEXTES RELATIFS
à
L'HISTOIRE DES SELDJOUCIDES

PAR

M. TH. HOUTSMA.

VOL. III.

487570

15 3. 49

LEIDE, E. J. BRILL.
1902.

HISTOIRE DES SELDJOUCIDES
D'ASIE MINEURE

D'APRÈS

IBN-BĪBĪ

TEXTE TURC

PUBLIÉ D'APRÈS LES MSS. DE LEIDE ET DE PARIS

PAR

M. TH. HOUTSMA.

LEIDE, E. J. BRILL.
1902.

PRÉFACE.

La chronique turque dont je publie ici la première partie n'a jamais existé séparément; elle est réellement la troisième partie d'un ouvrage plus étendu dont nous ignorons le véritable titre, mais que nous nous sommes accoutumés à désigner d'après le contenu par le titre de Seldjouknāmeḥ. C'est une grande compilation, rédigée par un littérateur turc anonyme sous le règne du Sultan Morād II (1421—1451), comme prouvent les doxologies qu'on lit à la fin de plusieurs chapitres. V. la présente édition pp. 87, 372 et 382. Le livre entier occupait deux gros volumes, dont malheureusement nous ne possédons que le premier, bien que le deuxième ait sans doute existé, car il en existe un abrégé complet dont il sera question dans la suite. Mais mes recherches pour en trouver une copie ont été infructueuses de sorte que mon édition dût forcément rester incomplète.

Le Seldjouknāmeḥ turc se compose donc, comme j'ai déjà dit, de trois parties bien distinctes qui toutes les trois ont été traduites du persan. La première partie contient en guise d'introduction l'histoire légendaire des anciens tribus turcs, descendants d'Oghouz d'après le *djāmi al-tavāriḫ* de Rachīd al-dīn. La seconde partie raconte l'histoire des

Seldjoucides de l'Irak d'après le livre, intitulé *راحة الصدور*, composé par Mohammed ibn Ali al-Rāwandī¹⁾. La troisième partie, la seule dont nous ayons à nous occuper ici et la plus étendue de toutes, contient la traduction turque des mémoires d'ibn-Bībī qu'on va lire en abrégé dans le 4ième volume de mon Recueil. Ces mémoires ont pour but d'illustrer l'histoire des Seldjoucides d'Asie Mineure pendant le 13ième siècle de notre ère; pour les autres détails le lecteur est prié de bien vouloir consulter la Préface du 4ième volume²⁾. Je me bornerai donc ici à faire connaître les manuscrits qui ont servi de base à cette édition.

Depuis le commencement du livre jusqu'à la page 326, 1. 5 mon édition reproduit le texte du ms. de Leide, Warner 419, sur lequel on peut comparer le Catalogue t. III, p. 24, Nr. 942³⁾. Ce ms. contient les deux premières parties

1) Cp. sur ce livre: Schefer dans les *Nouveaux Mélanges Orientaux* Paris 1886, p. 1—47 et Browne dans le *Journal of the Royal Asiatic Society* 1902, p. 567—610 et 849—887.

2) Le célèbre bibliographe turc Hadji khalifa n'a jamais vu un exemplaire de notre ouvrage, car ce qu'il en dit sous le titre de *تواريخ آل سلجوق* est tout-à-fait confus et inexact. Selon lui un certain Ahmed ibn Mohammed al-Boursawi, mort en l'an 977 de l'Hégire aurait écrit en persan l'histoire des Seldjoucides d'al-Roum dans un style élevé à l'instar du livre d'ibn-Arabchāh, intitulé *عجائب المقدور*, et cette composition aurait été traduite en turc par un certain Mohammed ibn Maḡd al-dīn. Cette notice erronée se condamne par son invraisemblance même: un professeur turc qui se propose d'écrire l'histoire des Seldjoucides d'al-Roum dans la seconde moitié du 10ième siècle en persan, voilà déjà quelque chose de bien curieux, mais ce qui est encore plus curieux, c'est que le nom du traducteur nous rappelle à ne pas s'y tromper celui du père d'ibn-Bībī (Maḡd al-dīn Mohammed). Évidemment le bibliographe turc a trouvé quelque part cette notice fautive qu'il reproduit sans avoir vu le livre en question et ce livre est bien celui d'ibn-Bībī, bien que je ne puisse expliquer, d'où vient le nom d'Ahed ibn Mohammed al-Boursawi.

3) C'est par erreur que le contenu du ms. entier est ici attribué à al-Rāwandī, erreur que je n'avais pas encore reconnue moi-même dans un mémoire, inséré dans les *Actes du 6ième congrès intern. des Orientalistes* II, 1, p. 371 et qui s'explique facilement après ce que j'ai dit plus haut sur les

complètes et le commencement de la troisième (feuillet 99^b jusqu'à la fin). Le ms. ne porte point de date, mais il ne me paraît pas ancien; c'est probablement une copie d'un ms. de Constantinople, faite sur la demande de Warner lui-même. En ce cas il daterait de la seconde moitié du XVIIème siècle de notre ère, mais il est possible qu'il soit un peu plus ancien. L'écriture est bonne et faite avec soin, mais le texte n'est pas meilleur que celui des autres mss. que j'ai pu consulter, et si j'ai suivi de préférence les leçons de ce ms., c'était parce qu'il existe dans les diverses copies une assez grande divergence d'orthographe et, comme il n'y a point de règles d'orthographe pour l'ancien idiome Osmanli, j'étais obligé de suivre l'un ou l'autre de mes mss.

Le reste du texte imprimé (p. 326--408) a été emprunté au ms. turc 62 de la Bibliothèque Nationale à Paris qui contient quelques chapitres de plus que celui de Leide. C'est un volume de 150 feuillets numérotés, à 21 règles par page, mentionné dans l'ancien Catalogue I, p. 310. Le commencement du livre manque, de sorte que l'histoire des Seldjoucides d'Asie Mineure commence déjà au feuillet 7^b. On y trouve la note suivante de la main d'Armand: „Selgiukname ou l'histoire des Selgiucides livre en turc, ms. de 150 feuillets qui ne sont pas cotés mais qui ont la Reclame, l'écriture est médiocre et le reliure qui est en basane rouge est passable. C'est l'histoire des Selgiucides qui est une dynastie qui a régné dans la Natolie depuis 480 de l'Hégire jusqu'en 700 qu'elle finit en la personne

différentes parties du Seldjouknāme. Il faut savoir que le rédacteur turc passe de l'histoire des Seldjoucides de l'Irak à celle d'Asie Mineure sans prévenir le lecteur qu'il va traduire un livre entièrement différent de ce qui précède.

de Kaicobad, fils de Feramorg, fils de Caicaous le 14ième qui aye regné qui fut exterminé lui et toute sa race par Gazankhan empereur des Mogols, il ne paraît ny le nom de l'auteur de cet ouvrage ny à qui il a été dédié parce que tout le commencement manque aussi bien que quelques feuillets de la fin. Armand". Le ms. n'est pas daté, mais peut-être un peu plus ancien que celui de Leide; il présente le même texte, mais l'orthographe diffère en quelques points, notamment dans l'usage plus fréquent des semi-voyelles. Il va sans dire que j'ai collationné le texte pour la partie du texte, publiée d'après le ms. de Leide, mais je n'ai noté en bas des pages que les variantes proprement dites, sans tenir compte des légères différences d'orthographe. Je désigne ces deux mss. dans les notes par les caractères L et P.

Puis j'ai encore collationné le texte d'un autre ms. qui avait été gracieusement mis à ma disposition par feu M. Schefer. Ce ms. qui faisait autrefois partie de la Bibliothèque de ce savant se trouve à présent dans la Bibliothèque Nationale et y est coté: Supplément turc 1185. Cp. le Catalogue de M. Blochet p. 202. C'est une copie moderne de l'an 1281 (1864), faite d'après un ms. de Constantinople à ce qu'il paraît, qui ne va pas plus loin qu'à la page 139 de la présente édition. L'orthographe est différente de celle des deux autres mss., mais le texte est le même.

En dehors de ces mss. j'ai encore collationné le texte persan du ms. de Gotha Nr. 31 qui ne contient à vrai dire pas le texte original d'ibn-Bibī, mais un texte qui s'en rapproche assez pour être consulté avec fruit. Le lecteur trouvera de plus amples renseignements sur ce ms. dans la Préface du IVième volume de ce Recueil. Mais je n'ai pu consulter pour les 328 premières pages de mon

édition ni l'Abrégé persan, publié dans le IVième volume, ni l'Abrégé turc dont je dirai encore quelques mots, parce que je n'ai pu voir ces mss. qu'après la publication de la première partie qui a déjà eu lieu en 1891. Je prie donc le lecteur de bien vouloir consulter la liste malheureusement trop longue des corrections et additions, ajoutée à ce volume.

L'abrégé turc dont je parlais tout à l'heure est un livre excessivement rare dont je ne connais qu'une seule copie défectueuse. Cette copie qui appartenait autrefois également à M. Schefer se trouve encore dans la Bibliothèque Nationale et y est cotée: Suppl. turc 1182. Cp. le Catalogue de M. Blochet p. 201. Elle comptait autrefois d'après la pagination originale orientale 150 feuillets, hors ceux qui sont perdus à la fin du volume, mais de ces 150 feuillets manquent à présent les feuillets 31—70 et 101—140. Le dernier feuillet contient le commencement de l'histoire de Ghiyāth al-dīn Kaihosrau III (Cp. ce Recueil t. IV, p. 303 et suiv.), ce qui prouve que le deuxième volume du Seldjouknāmeḥ a réellement existé, bien qu'il soit à présent perdu fortuitement. Il en résulte encore autre chose, notamment que le rédacteur turc du Seldjouknāmeḥ s'est permis d'ajouter à l'exposé d'ibn-Bībī quelques détails sur les ancêtres des sultans ottomans, sur leur arrivée en Asie Mineure et sur la colonie turque dans la Dobrudja, détails dont il n'y a rien dans le texte d'ibn-Bībī. Parmi les sources citées se trouve p. e. le tarikh-i-Guzideh. Malgré cela l'auteur anonyme de cet Abrégé atteste que l'auteur de l'ouvrage original est réellement ibn-Bībī dans un passage qui se trouve au feuillet 70^b où le père de celui-ci est désigné de cette manière: مؤلف اصلی کتاب باباسی سید محمد الدین محمد جعفری. Cp. la Préface du IVième volume de ce Recueil.

L'abrégé turc est très bien fait dans un style simple et clair et il m'aurait pu fournir mainte excellente leçon, si la copie eût été meilleure. Malheureusement elle est, en dehors des grandes lacunes que présente le texte, moderne et mauvaise, non-seulement en tant que le copiste a défiguré les bonnes leçons de l'archétype, mais parce qu'il a en outre embrouillé le récit en copiant d'après un ms. dont les feuillets se trouvaient en désordre sans s'en apercevoir, ce qui n'a pas échappé à l'attention d'un savant turc qui, dans une note à la marge du feuillet 58^b, tâche à corriger cette bévue d'après trois autres mss. qu'il a collationnés. Cependant, telle qu'elle est, elle m'a fourni quelques bonnes leçons dans le texte de l'Abrégé persan et je lui ai emprunté une pièce officielle que j'ai communiquée dans la note aux pages 178 et suiv. du IVème vol. de ce Recueil.

Cet abrégé turc a ensuite donné naissance au petit livre bien connu, publié par M. Lagus en 1854 sous le titre de „*Seid Locmani ex libro turcico qui Oghuzname inscribitur excerpta*”, car malgré le titre d'Oghuzname nous avons affaire à un abrégé d'un abrégé du Seldjouknāme.

Ayant rendu compte des mss. qui ont servi de base à mon édition il me faut invoquer l'indulgence du lecteur pour excuser les fautes que j'ai commises. Publier une traduction sans connaître l'original est toujours une entreprise épineuse, à plus forte raison, s'il s'agit d'un texte difficile, écrit dans un ancien idiome peu connu. Ce sont surtout les fragments de poésie, épars dans le texte qui offrent des difficultés et on ne parviendra pas à une interprétation sûre sans connaître auparavant le texte original persan que l'auteur a imité. J'ose pourtant espérer que mon édition, tout imparfaite qu'elle soit, trouvera un bon

accueil auprès des Turcologues qui y pourront étudier l'ancien idiome Osmanli, je veux dire le dialect élégant, qu'il faut bien distinguer du dialect populaire plus intéressant sans doute, mais difficile à trouver dans la littérature.

En terminant cette courte préface je prie Messieurs les Directeurs des Bibliothèques de Paris, de Leide et de Gotha de bien vouloir agréer mes remerciements les plus sincères de ce qu'ils ont bien voulu mettre à ma disposition les manuscrits dont j'avais besoin pour cette édition.

Utrecht Sept. 1902.

M. TH. HOUTSMA.

CORRECTIONS.

- P. 4, l. 9 منتجا 1. منتجا.
- 5, l. 2 النذرة 1. النذرة.
- 8, l. 2 خسر au lieu de خسر (?).
- 18, l. 2 برادر 1. برادر.
- 25, l. 6 وموقوف 1. وموقوف.
- 29, l. 8 معز 1. معز.
- 40, l. 10 واعضا 1. واعضا.
- 46, l. 4 وجابك 1. وجابك.
- 52, l. 3 Après فلمشدى il y a une lacune non indiquée.
Cp. *Recueil* IV, 19, l. 14 suiv.
- 58, l. 2 قالشردر 1. قالشردر.
- 59, l. 15 اوما. Ce mot qui manque dans les dictionnaires
se trouve encore p. 147, 17.
- 61, l. 6 suiv. Cp. Schefer, *Siasset Namèh Supplément* p. 97
et 98.
- 66, l. 19 انغاي 1. انغاي.

P. 69, l. 12 اوشندی P. اوندی (même sens).

75, l. 4 سقیم 1. سقیم.

77, l. 1 ولی 1. ولی. Cp. *Recueil* IV, 29 suiv.

78, l. 2 نرد زیاد 1. پیر در باد *Recueil* IV, 31.

81, l. 6 واضفائر et suiv. Cp. *Recueil* IV, 33.

83, l. 9 کللر 1. کللر.

ibid, l. 18 سوزارنلرنه 1. سوزارنلرنه.

96, l. 7 آیه Cp. *Recueil* IV, 39 Note a.

100, l. 6 بو دم 1. بودم en deux mots.

101, l. 6 مزید 1. مزید.

106, l. 21 امیر 1. وامیر.

109, l. 7 بیشخص 1. بیشخص.

127, l. 17 حکایت 1. حکایت.

137, l. 12 موقوف 1. موقوف.

142, l. 5 بیگنی بازار Cp. *Recueil* IV, 60 Note d.

143, l. 10 کوسی دره Cp. *Recueil* IV, 61 Note b.

148, l. 3 قنیل 1. قنیل.

ibid., l. 8 مدبور Restituer مدبور.

» l. 15 مهربدن 1. مهربدن.

156, l. 18 روحوی Cp. *Recueil* IV, 69.

160, l. 5 اتمکسوز Cp. *Recueil* IV, 71.

163, l. 9 et 18 طاهر 1. طاهر. Même correction 172, 10. 176, 15.

173, l. 20 ویرینلدی 1. ویرینلدی.

- P. 182, l. 18 وصالیدن l. مالدیدن.
- 183, l. 12 نویبت l. تویت.
- 185, l. 15 شیوه سنده l. سیوسنده.
- 188, l. 3 امیر l. وامیر. Même correction 189, 3.
- 190, l. 15 اكله l. اكله.
- 193, l. 11 وقینندن l. وقتنندن.
- 195, l. 3 Il faut biffer ویردی ou lire سلام ویردی.
- ibid., l. 20 جهاننک l. جهاننک. Même correction 197, 21.
- 200, l. 11 وخراید l. وجراید.
- 203, l. 12 سکه l. سکر.
- 205, l. 6 چینى l. چینى.
- 212, l. 13 ارتباع l. ارتباع.
- 216, l. 19 خوردم l. خوردم et biffer بر au commencement de la ligne. Cp. *Recueil* IV, 93.
- 218, l. 5 یاپچیلک l. یاپچیلک.
- 222, l. 11 امواد l. امواد.
- ibid., l. 16 جوز l. جوز.
- 228, l. 14 کدلولوم l. کدلولوم.
- 231, l. 8 در قلب G porte یینده.
- 239, l. 19 بیران. Leçon fautive que je ne sais comment corriger.
- 244, l. 17 Biffer le signe ۴.
- 246, l. 2 واحفادمنز l. واحفادمنز.
- 249, l. 12 چکاوکله l. چکاوکله.

- P. 250, l. 22 ار کره l. ار کره en un mot.
- 252, l. 18 خرم l. خرم.
- ibid., l. 21 نمای در l. نمای.
- 255, l. 18 بلده l. بلده.
- 256, l. 5 کزیر اولایتده l. که زبیر اولایتده.
- ibid., l. 6 بیبلده l. بیبلده.
- 262, l. 20 Biffer le signe ۶.
- 264, l. 18 حسمه l. حسمه.
- 280, l. 18 چمبر l. چمبر.
- 284, l. 19 جلال l. جلال.
- 299, l. 1 اکن l. اکن.
- 302, l. 2 Biffer چون (= P).
- ibid., l. 9 واهواسنی l. واهواسنی
- » l. 11 دشمنه l. دشمنه
- 304, l. 17 تاجری l. تاجری.
- 319, l. 1 از و نیاز l. از و نیاز.
- ibid., l. 3 بام P. نام.
- 323, l. 14 یکی l. یکی.
- 325, l. 7 P. porte : خواب کوزی : ایچندندی هم آه.
- 339, l. 11 ومعافرت l. ومعافرت.

بیو نوعیله اولور جهانداری بس

کشی قنده کوردی بونگ مثلی کس

سلطان حضرتی علائیه قشلاقده یدی رهبرلر آنلری صرب طاعلر

ودر بندیره اوغرتدلر که عقاب اول مخاوشدن کچمکی دوشنده

۵ کورمیه و بیبل بدرقه سر آنده اسه بلایا هر نوعیله که اثا

امکاندی صخرایه چقردلر ^a

a) Fin du ms. Paris. Turc. 62.

وقتده که سلطان جلال الدین اخلاطی محاصرت قلمشدی
ایرشدی والسلام ۵

ذکر ورود رسولان سلطان جلال الدین کُرت ثانی بخدمت
سلطان علاء الدین انار الله برهانه

سلطان جلال الدین صلاح الدین نامه سنوگ جوابنده طشتدار ۵
ملک جمال الدین فرخی a که آناسی مرحوم سلطان محمدک
خواصندندی و جمال الدین صاوحی و نجم الدین ابو بکر جامی
رحم الله هداای لایقه بوله روم رسالتنه خوارزم بکلرندن ایکی
اولو بکله نامزد بیوردی و سلطانوگ تعظیم منزلت و توقیر مکانتنده
آنله وصایای بلیغ تقدیم قلدی سلطان حکمی موجمنجه یرق 10
رخشان کی بوله کروب رومه متوجه اولدلر

چون ایرشدنر تا حد و مرز روم
دخی کورممشلردی انوگ مثل بوم
که نه اوغری نه ظلم نه جنک و شور
نه کشتن نه بردن نه کندن نه زور 15
شهوگ عدل بیدارییمله قمو
اوییممشلریدی تمام اولو بو
دیلر شهنشاهچون آفرین
که بوگیا یراشر زمان زمین
ایکی آیلق یولن وداخی دور 20
دعیاننوگ اشی اوله بی فتور

قهرج : 19۸ : an-Nasawî ed. Houdas p.

قلمش تمهید عذر کفایتند وایکنجی اولکه حقیق عزّ وجلّ
 کرامت افتتاح و مزیتی اول حضرت بیورمشدر و بو لطایف عواطف
 اراتنی اول جانبیه اولمشدر مقدور خلافتجیه ائمه اقدام اتسه
 اوئزدی شمدی چونکه ایجازت مباسطت بیوردی همانا که شمدنکرو
 ۵ مراسلات و مکاتبات متواتر اولا و صدر کبیر عالم مجیر الدوله والدین
 افتخار جهان مولانا ظاهر ادام الله تمکینه ایرشدی و آنوقت مطالعه سندن
 الطاف عمیم تباشیر خلوص عقیدت ظاهر اولدی و بر قاج کون
 بونده اقامت اتدی کؤکملری ذکر معالی پادشاهانه بوله
 روده a قلدی و جانلر استظهاری اول مکارم خسروانه بوله زیاده
 10 اولدی و آنوقت جوابیچون امیر سپهسالار صلاح الدین خدمته
 مستنعد اولدی توقع مستحکمدر که چون اول حضرت بزرگوار
 خدمتنه واروب شرف دستیوس بولا هر نکه دیه و کوستره اول جمله
 اوزرنه تعوییل بیوره لر و هر نکه دیورسه بیمز سوزمز بلالر و دلدارلق
 قاعده سنی که قودیلر تواتر مخاطبات و تعاقب اشارات بوله متناکد
 15 قلالر تا بو مخلص داخلی جاّده خدمت اوزره مستمرّ اولا و اتحاد
 ضریقین ورزش قلا، چون قاضی مجیر الدین رحمه سیواسه ایرشدی
 بر مهملک مرض شریف ذاتنه عارض اولدی و اول رنج ایچنده
 سرای سپنجه و داع قلوب یوزین نقاب ترابیله پنهان قلدی
 حقیق تعالی رحمتنه قاوشدی صلاح الدین تحف و هدایای که
 20 سلطان علا الدین سلطان جلال الدین ایچون رحمهمما الله
 کوندرمشدی کندوبله آلوب اخلاط خطّه سنه عزم اتدی و شول

وطیندت لطیف مجلس عالی سلطان معظم پادشاه اعظم شهریار
 بنی آدم اسکندر دوم صاحب قرآن عالم جلال الدنیا والدین علاء
 الاسلام والمسلمین محیی العدل فی العالمین مظهر الحُفّ بالبراهین
 ملک الملوک والسلطین ادام الله تضاعف جلاله ولُقاءه فی الدارین
 [نهایة اماله وحرف عین الکمال عن کماله بمحمد وآله] تعمیمه 5
 وتقریر کرده است وحمد الله براهین لطیف عمیم وکرم جسیم هر
 چه صدقتر در جلو تحقیق آورده لیس من الله بمستنکر أن
 یجمع العالم فی واحد دیلکی بو موجب اوزره یدیکه اقتتاج
 استعفاف که سرمایۀ جهانداري وپیش پایسۀ کامرانی در اول
 حضرتدن اوله تا بکلی اقسام دلداری وتودد وانواع تلطف وتعطف 10
 اول جناب کریمه مسلم ومقرر اوله بناء بو قاعده اوزرنه بو مخلص
 برله افتتاج مکاتبت بیوردی چون خطاب بزرگوار که مایۀ
 مباحثات وافتخاریدی ایرشدی وشوق واشتیاق که جوارحه
 کامن وسینده متمکن ایدی مضطرب اولدی وآتش التیاع زبانه سی
 ثریایه ایرشدی یعلم الله اول وقتدن برو که استماع اولندی که 15
 رایت منصور کفار ملاعین انتقامنه تشقی قلوب اهل دینه متواتر
 اومشدر شمد که سایر علو همت ودرد امداد کامرانی برله عزایم
 مجلس عالی سلطان معظم منتظر اومشدر هر لحظه تمنای
 مباحثات خدمتمده زیاده وارمش وهر ساعت حرکت یوفندن
 کستاخی مکاتبت زیاده اومشدر اما خدمتدن پوشیده دکلدر که 20
 بو مخلصه درت طرفه جهاد ومجاهدتدر و هم بو معنی شویله که
 اول جناب خطاب شریفده بیورمشدر وقراینده a جنسیت تقدیم

وسلام حیننده چون بارگاه آسمان پناه خدمت مننه ایرشدهی فرط
اکرام و غلبه اعظامدن قیام قلوب دستبوس اشرف بیرینه واروب
سلام اندی سلطان استقبال ایدوب معانقه بیوردی چون رسالت
و کلامی انجامه ایرشدری وسلطنت بارگاهندن وثاقنه مراجعت
5 قلدی سلطان بیوردی نعمت فراوان و نزل بی پایان آت و قنر و قول
و ملبوسات و ایکی بیگ ثلوری اجرت حمام و واقفده و ضایقندن زیاده
هر کون معین رانجب ارسال قلدر و سیران کونلرنده سلطانله
عنعنان اولوردی و سلطان دخی کیفیت احوال مقاسات و مغولک
استیلا و واقعاتندن و سلطان جلال الدین آنلر و گله مقابل اولوب
10 بر قاج یرده صینوب و منهزم اولدوغندن صوب استفسار قلوردی
قاضی مجیر الدین بر مدت سلطان خدمتنده اقامت قلدی
و انطاف استعطاف برله اجنبیت و مبانیت حجابی آرادن رفع
اندی و شویله قرار اولندی که سلطان جلال الدینوگ حریمی
مخدراتندن بر شهزاده که شیراز پادشاهی اتابک ابو بکر بن سعد
15 شیره سندنندی ملک غیاث الدین کیخسروه نامزد قلدر و قرابات
و مصاهرت قواعدی استحکامی برله آنلاروگ مظاهرتی ترقی بولدی،
چون مفارقت و مهاجرت وقتی اولدی خزانه عامرندن اون بیگ
سلطانی التون و انوز بیگ آقچه و اون نفیر قبجاق و رومی قول
و خلایق و اون اگدیش آت و دیش اشکون قنر و یکرم اعلی و اوسط
20 و ادنی خلعت قاضی مجیر الدین وثاقنه کونلردی و معزز و محترم
و داع بیوردی و بیو نامه طغرایبی اسدابادی رحه انشاسیدر انوگ
مکتوب جوانی کتابه کلدی و نامه بودر از آجا که اینز تبارک
و تعالی انتظام جواهر مفاخر و اجتماع غرایب مناقب در ذات شریف

واهل اسلام قلوبی تشقیسنه قرار طونمشدر ومحقق در که اول
جناب بیزوم مملکتومز حالی طراوتنه ونواب ورعیتومز استنامت
واستقامتنه غایت مینتچ وشادمان اولورلر هر سعادتنکه اول جنابه
داخی یوز کوستره یز کندومزی آند سهیم وقسیم بیلورز بو
حالده صدر معظم علم ومجتهد قوام الملک نجبر الملة ولحق⁵
واندین شرف الاسلام والمسلمین علامه الزمان باقعة الدوران افتخار
خوارزم وخراسان ملک النواب قاضی القضاة فی امالک ابو الملوك
والسلاطین مولانا طاهرى ادام الله تمهید وحرّس تاییده که
واسطه عقد اکبر و خلاصه زمره مفاخر در واعیان حضرتوت
قدماشدن ومعظمت مهمّانده مشار الیه ومتفق علیه اولمشدر اول¹⁰
حضرت طرفه توجه قلمشدر وبو مشافهات اکه مقوض اولنمشدر
که بیکانلکی یکانلغه مبدل ومغایرت زنکین سلب کوکل آیینهمسین
مصیقل قلا شویله که بعد انیوم الحیلمر ویازرکانلر ویوجیلر اکی
جانبیدن نرّدد قلانر کرکدر که اول جناب آتوت سوزنی سمع رضا
برله اصغلا بیوره وجمله پیغام وخبرنی بیزوم الحیلموز برله وعرض¹⁵
ملتمسات ورفع مقترحات^a برله بیزوم مصافنومز کمیت وکیفیتنی
خلوص نیت وصفای طوبیتدن ظهوره کتوره ولحمد لله ربّ العالمین
برله تمام ایدوب سلطانه ارسال قلدی وقیصریه محروسهسند سلطان
درکانه ایرشدی، سلطان مقدم شریفنوت اعزّزنده شویلهکه ارباب
کرم شیمندن طاخر اولا وکرم بابندن لایق اولا واولو الامر پادشاهلروت²⁰
عاقی موجبناجه مقتضی اولا تمام مبالغه بیوردی ودعوت کهنده

^a متفرّحات P.

می داشته است بعد الیوم در رفع حجاب مغایرت و بیگانگی
 وفتح باب مودت و یگانگی می باید کوشید و از جانبین تَمَسُّکُ
 اِنْ ظَفِرَتْ بِوَدِّ حَرِّ فَيَانَ الْكَرَّ فِي الدُّنْيَا فَلَيْلٌ جِهَ بِحَمْدِ اللَّهِ وَمَنْهُ
 مشارکت a در مشایعت سنّة جهاد و محاربت ثابتست و مسالمت
 ۵ در توافق دین و ملت حاصل و اَوَّلَى النَّاسِ بِوَدِّكَ وَخَلَّتْكَ مَنْ وَافَقَ
 فِي دِينِكَ وَمِلَّتِكَ مَغْرِبِ پادشاهان اول جنابدر که واسطه
 سدّ غرور و قمع اهل کفر و فاجوردر و مشرق دیارنده بو جانبدر که
 شمشیر آبدار آتش بار برله مشرق اطراف کشتارنی مخدول و مقهور
 قلور پس بونجه قزاین جنسیت برله اتّحاد و مودت یولنی اکرم
 10 مفتوح انمیاوز و جذب منافع [ودفع] مضارده متشارك و متشابه
 اولمیاوز ثَمَّاتِ النَّاسِ نَجَعَلَهُ صَدِيقًا وَآلَى الْأَرْضِ نَسَلُكَ أَرْثِيادًا بو
 مفاوضه مراغه شهرندن عَمْرُهَا اللَّهُ که شمدیکاحالده مراکز رایانمز
 در حَقَّتْ بِأَيْمَانِ وَالنَّصْرِ وَالظَّفَرِ جَمَادِي الْآخِرِ اِنْشَوْتُ اواخرنده
 تحریر اولنور وحمد الله و منّه و اول جنابک یمن همّت و تأیید دولتی
 15 برله احوال دولت و اعمال مملکت موجب صد هزار حمد و سپاس
 در واسباب کامرانی و آلات جهانبنانی اجتماع کلیت و انبوهی جماعت
 و مطاوعت اکابر ملوک و اولو خانلر و ضبط ملک موروث و مکتسب
 مجموع حاصلدر و امداد شکر واصل و متواصل و بو ممالکدن رایات
 همایونمز غیبت اندوکی و قتن هسند دیارندن بر اوزون مملکت
 20 فتح اولوب نواب و کتایمز ضبطنه کلدی و اول طرفندن فراغت
 حاصل اولدی شمدکی حالده همّت و عزیمتمز اعداء دین انتقامنه

وخزاین موفور واخلاف مشکوره برله موصوفدر آنوگله اتحاد
 ومصاحبت ومصادقت یولین مفتوح قلاوز رسوخ *a* مبنائی مروت
 واحکام قواعد محبتچون طریف تربت وقرابت مسلوک ایده پس
 قضی القضاة امام معظم وصدر اعظم مجیر الدین طاهر بن عمر
 الخوارزمی که حول ائمة خوارزمین واکبر وامجد علمدندی وعلم 5
 کلام وفقده مشار انیه وغیری فنونده متفق علیه وانواع نظرده
 بی نظیردی اول مهم واهم اتمامی ایچون بر نلمیدله که نسخدهسی
 بودر ومولانا شهاب الدین الکوسوی *b* انشاسیدر غیر شهاب الدین
 الزندی *c* رجهما الله تعالی امداد سلام واوران تحیت ووظایف
 ثنا ورواتب مدحتی که نسیم صفای عقیدت وبقاء طوبیت بمشام 10
 دل رساند وقواعد ودان ومبنائی اتحادرا راسخ کرداند هر لحظه
 سوی مجلس سامی سلطان معظم جمشید عیند ذو القرنین
 وقت علاء الدنیا والدین قطب الاسلام والمسلمین فلك المعالی
 شمس الاعالی *d* ظل الله فی العالمین افتخار آل سلجوق ملک الملوك
 والسلطین برهان امیر المؤمنین دام سامیا وحکمی المملک حامیا 15
 توجه می باید آرزومندی باحرار سعادت اجتماع ونزاع بادراك
 کرامت النقا که بر موات دولت ومساعدت روزگار باقیست نه
 بدان حدست که هرچند قلم سر نیز ودونده است بواسطه
 تحریر تقریر آن تواند در الخط ما یغنی بما لا ینفد اگر پیش
 ازین تغیر روزگار وتقلب ادوار راه مکنتیمت ومراسلت را که در 20
 هنگام مهاجرت ومفارقت سلوت دوستان بدان تواند بود مسدود

a) P سوخ.*b*) P الکوسوی.*c*) P الزندی.*d*) P المعالی.

اقبال ورثعتدی متوجّه اولدئر وطلعت فرخنده خسرو باستحقاق
مطالعہ سی برله عمر جوانی و سلوت کامرانی دایین ورلردی وشاہہ
دعا وثنا وظیفہ سیمین مؤدی قلمورلردی ۵

ذکر ورود قاضی القضاة فی الممالک مجیر اللہ والدین ظاهر بن
۵ عمر الخوارزمی از خدمت سلطان جلال الدین بخدمت
سلطان علاء الدین رحمہم اللہ تعالیٰ

چون سلطان شہید وسعید جلال الدین بن سلطان علاء الدین
محمد بن تکش انار اللہ برہانہ ہند حدودندہ مغول چرپسندن
منہزم اولدی کندو جاننہ تاتار چرپسنوڭ تسیغ آتشباری
10 قورقوسندن سند صوبیندہ مقرر طلب قلدی وچون اول غمرہ بلا
وورطہ ہلاکدن نجات بولدی وفا ملک کہ اول حالتندہ اول
نواحینوڭ فتیبانی اوباشندندی وساخوت وشجاعت برله کندوزنی
اول طرفوڭ اعیانندن قلدی وخدمات پسندیدہ برله کہ تقدیم
قلدی وانواع مساعی مشکورہ برله کہ حقوق ثابت قلدی وفا
15 ملکوت لقبین بولدی واول دیاروڭ حکمی اکثا مفوض اولدی
وسلطان متفرق چریلر برله کہ اول صوغوندہ متمیز اولوب آخر
سلطان جلال الدینہ ملحق اولمشلردی یارئی باری برله انتعاش
روزگار حاصل اولدی ہر دیارہ داد وکیمر واورغوت وچاپغوت
اندو کدن صکرہ مراغہ شہرنہ ایرشیدی ووزرا واکابر وارکان دولتی
20 ومدبّرئی برله مشورت اتدی وکندونک تقدیم مصالح وتبسیر
مطالبندہ ہر رای قلدی آنلاروڭ باب معظمی صلاح حال وحصول
آمالدہ اول اولدیکہ سلطان علاء الدین کیقبادلہ کہ ملک مالک
روم وسلجوقیلر بن اولو پادشاہ وعدل وداد آیسسی وملک معمر

اوندی اندنصکتره عمان جهانکیرنی علانیه طرفنه پیکمان بیوردی
خرم وفرحان قشلاقه متوجه اوندی

قمو راه پر باغدی وچمن

هوا اتدی a مشک بو یاسمن

5 فروع سچردی ایله پر بیخ و تاب

که کورمزدی پر یوزنی آفتاب

جهانی اتدی a لاله پشت پلنک

زمین اطلس اولمشیدی هفت رنگ

دییدوت که خضرایله جوی آب

10 روانیدی تر عنبر اوزره کلاب

قمو و شاخ پر نغمه فاخته

که گوئلاری سوخته ساخته

خوشا نرکس تازه وآس تر

خوشا زاله افتاده بر لاله بر

15 خوشا در مه دی فیروزان بهار

خوشا باده لعل دریا کنار

سلطان نیسان ایامی اونجه شادومانلق وعشرت وآواز رود وجام

ومطالعه خط خوب رویان سیم اندام برله صفایه مشغولدی چون

وعلی عیش وائلی بطر طرفندن ممثلی اوندی دار الملک قونیایه

20 عزیزمت اتدی ونر مدتدن صخره قیصریه وادی بکلو وسرورلو

وهمات تغور درگاه شاعره که قبله گاه خلائف آقادر وساجده جای

خزانه‌بیدی پر رنگ بوی نیکار

که هیچ اولمشدی انجلاين بهار

طلوبیدی نازنج اغجلاي بر

که پیروزه شاخ اوزره مانندی زر

بتمیدی a ارغوان مثل روشن چراغ

5

دیدیوڭ که کلرنگ اولمشدی باغ

روانیدی چون صولر مثل رنگ

که سیماب بر جوی پیروزه رنگ

جهاندار که کوی وکاهی شکار

قلوب خوش سروری دمی روزگار

10

هر آراند ایدوب سفینه شتاب

اولوری ره الچه‌یله روی آب

هر اقلیمدن تحفه نامدار

قلایج کیب وجامه زرنگار

کوزیده فرنگی سلاح نبرد

15

که کوهردن ایدی ثمین پیش مرد

ناچه خواسته‌لر b زله نقره‌دن

که اڭا چق بها ویردی c بیلان ثمن

قلورلوری تسمسم شاه دیار

قمو قوللغینه اولوب خواسته‌ار

20

سلطان بو نوعله بر آی مدتی اول موضعهده عشرت و سروره مشغول

a) Sic?

b) P خستلر.

c) P دیردی.

برله بو فتوح چون کوشلردی آز مدت آنده اقامت اتدی و چون
آنلره عطایای جزیل برله سراج جمیل ارزانی بیوردی و کوندردی
کندوزی دار الفتاح قیصریه عزم اتدی و جریلی و طنلرینه
کنمهک دستور بیوردی مجموع عواید فواید برله محظوظ اولوب
و طنلو و طنلرینه کتدیله

5

پس اتدی قیبادیه عزم شاه
بیانناجه نیچه مردم نیک خوا
دوزمشدی بر شهر خرم وطن
که کورمزدی دوشنده ماه پیرن
اینر طاعدن صوی مثل کلاب
کوارنده ممانند شیر و شراب
روانیدی صو تا دری بارگاه

10

پس اندا اتدی فیض هر جایگاه
یوجلمش قوی جوسف نامدار

15

کرینور دگیز یوزی بر کوهسار
کتورمش یمش باغ مینو سرشت
قمو خوب یق آنده بر نام زشت
بولوب خاک جان پرور دلفروز

شه اتدی آنده آرام بر نیچه روز
پس اول آرهن خسروی کامران

20

طنبوب راه انطالیه اولدی روان
هوا مشکپاش و چمن لعلپوش
هم اولمش زمین مثل پیر سروش

مبارز الدین انابک ارتقش که سلطنت دولتی بکلیزینوگ
 اولولندندی و همیشه اولو اشلر و مهمات و سدّ ثغور متعین اولمشدی
 بیوردی تا سلطان غیاث الدین کیخسروگ پادشاهلغی اسبابی
 کاراستسنه مشغول اوله پس خزانیه وادی ملک الزما نجم الدین
 5 ابو القاسم الطوسی رجهما الله برله بر اسباب مهیا و مرتب قلدر
 که اکر بهمن و شاپوره عله خاکبیه نشور قلمق حاصل اولیدی
 خجلندن غیرت پرمغین اصیرییدی و درگاهک منظورلی و بارگاهوگ
 مشهورلندن هر کمی که سمت خرد و حلیه کفایت و دیانت برله
 منعوت و موصوفدی رایت مبارکی خدمتنده تسریح بیوردی،
 10 چون مصالحوگ ادواتی معبد و مهذب a و مرتب اولدی مبارکی
 و طالع فرخنده و ساعت مسعود برله جنود نا معدود و جیوش نا
 محصور برله اول حدوده متوجه اولدی چون آند ایشلدلر و ملک
 تخت کامرانی و شهریاری از ره متمکن اولب عدل و مرجعت بساطنی
 دوشیوب عدوان و طغیان طومارنی b دوری و اکبر واعیانی نوازشه
 15 محظوظ e ایدوب سیاست برله معدلت حلاوتنی اول دیار و امصاروگ d
 ساکنلری مذاقنه ایرشدری، چون رعیت پیرولک و حسن خفارت
 و رافت خبری و ضیع و شریف اوزرنه ملکن سلطنت خدمتنده
 ایرشدری مواد استظهار مبارک وجودنه متضاعف اولب اسباب
 شادمانیسی تزیاید بولردی چون سلطان غیاث الدین ارزنجانه
 20 واروب متمکن اولدی و دار الخلافه بغداد و آذربایجان و مصر و شام
 الحقیلرینه جواب و روب کوندلرک جهتیه چون که تحف و هدایا

c) P مخصوص . b) P طومارنی . a) P و مذهب .

d) P و مصاروک .

ارسال بیوردی، چون ملک مظفر الدین مناشیر وعهدنامه مطالعه
 قلدی آنوگله مستبشر ومستظهر اولوب وقلعه کندو اسباب واتشه
 واتساع واشیاعندن ونخیره ویراق وغیرندن خالی قلدی وتعلقات
 وحرم واوغلی وقزیله سلطان خدمتینه واردی وشرف دستمبوس
 وحصول دیداردن صکره نوازش واکرام بولدی وخوش دل وفراحت ۵
 خاطر برله قیرشهرنه عزیمت اتدی وعبرینوگ آخریینه دکین
 فارغ البال ومرقه لخال روزگار کچوردی تا حدی که سلطان غیاث
 اندین کیخسرو آنوگ عیاللدن بر کریمه نوگ نکاحنه رغبت
 اتدی اول ابا ایدوب بیوردی که سلطان غیاث اندین کندو
 روزگاری تهتک وفاجورنه که رنود شیوه سیدر مشغول اتمشدر بییزم 10
 خانمانموزگ کویاکولکنه لایق دکلدر ددی سلطنت حضررتندن
 عزت سببیه که واردی اگدا اول بابده عتاب اتمدلر بلکه عدلر
 دیلدر وآنوگ کریمه معصومه سی سلطنت حضررتنوگ حرم نمایونده
 انتقال اتدی وآنوگ وفاتندن صکره داخی آنوگ اوغوللری روم
 پادشاهلرینوگ نظرند و نظر تمجیدیل وتعظیم برله مرموق وملکوظ 15
 ایدیلر وزمان انتهاینه دکین تقدیم اسباب جولای وشادمانی برله
 زندگانی قلدوب ایو آدله روزگار کچوردیلر وخیالینوگ مطلوب
 وماملری آنلروگ کرم واحسانندن میسر ومحصل اولوردی ۵
 ذکر ارسال سلطان علاء الدین ملک غیاث اندین را پیداشاهی
 20 ملکوت ارزنجان در اهتمام امیر مبارز الدین ارتقش
 بک اتابک رحمة الله علیه

چون سلطان ارزنجان وکغونیه شهری وقلعدلی فتاحندن فراغت
 بولدی عنان جهانگیرنی سیواس خطه سنه میلان بیوردی امیر

کیاجک طون ووشناجک دوشک

ایچاجک صوبیلک ییاجک ییمک

اما مخالفتوت و خامتندن اندیشه اتدی و اتابک خدمتنه تصرّح
ولایه برله قاصد کوندردی و بنده و چاکرلکئی سلطنت حضرت
۵ خدمتنه واسطه اولب عرض اتسونلر و حصول مصالح و مقاصد مزبچون
شفیع اولسونلر اکر شهریار عالم عاطفت و مروت یونندن بیمه نظر
بیوررسا و قلعه مز عوض ایچون بر ملک ارزانی فلورسه و بر تیمار که
آنوگله بو قولک متعلّف و انباج و اشیا عنوگ وجه معیشتلرینه مهیا
اولا دریغ بیورمیلر ناچار اختیارلر اضطرارلر قلعه سلطان قولرینه
10 تسلیم اولده و باقی عمر جهانگیر جتروگ سایه سنده صرف اولده
دیو اتابک بو بابده سلطنت حضرت خدمتنه قصاص روانه قلدی
قاصد اون کونلک یولی ایکی کون ایکی کیاجده قطع اتدی
و درگاه خدمتنه ایرشدی و حالی محلّ انهایه یتوردی سلطان بو
بشارت اوزرنه اهتراز *a* و استبشار کوستردی و اول اندیشه و التماس
15 برله ملک مظفر الدینوگ کفایت و کمال درایت و حداقتنه استدلال
قلدی و کغونسیه و توابعی عوضیچون زماننو و نهزگالی *b* که شام
حدودنده در و قیانوس شهری و احباب الکف عم مقامی و منشأ
در اثنا ملککه ویردی و قبرشهرنی معاف و مسلم تیمار بیوردی و بو
جمله اوزرنه منشور و عهدنامه یازلر و نفیس خلعتلر و آغیر تشییقلرله
20 ملک و اوچ اوغلرله که ملک فخر الدین سلیمان و ملک عزّ الدین
سیاوش و ملک ناصر الدین بهرامشاه رحم بونلروگ یچون قاصدلر

a) اهترام. *b*) P ویرکالی. J'ai changé selon la rédaction persane qui a encore (ولعه الزمّة = زمان) au lieu de زماننو.

نیوگ ولایتنه کرمیا و چریلر سلطنت بارکاهی حکمی برله نهیب
وغارتدن عودت قلدر و ملک رکن الدینوگ حراس و احتراسی اول
واسطیله سکون بولدی ۱۵

ذکر فتح قلعه کغونیّه واستنزال ملک مظفر الدین محمد

از آن جایگاه 5

سلطان علاء الدین اکرم الله مآبه بیوردیکه مبارز الدین ارتقش
اتابک بی کران لشکر برله کوغونیا قلعهسی محاصرتنه روانه اول
وحر نوعله که ممکن اول قلعه یا صلح یا جنگ برله اله کنوره
وسلطنت حضری حکمی برله چریلر و آلت و اسباب حرب و قتال برله
روانه اولدی، اولکون عظیم محاربت و اولو صواش اندلر و چوقلق 10
خلف ایچیردن و شوره دن قتل اولدی اگرچه سلطان چریسند
بلورمدی و لکن قلعهده عزیزلری فراتندن فریک و فغان اتلار ملک
فرقودن اگرچه بی قیاس و شمار ذخایر و دریای امواج کبی سَرینجیلر
طلو صو وحر درلو دانه دن قری او ضلو حاضر و طقوز او بال و پاغ
و بادام و طوز و طغایر کبی یغلمش اودونی و اردی 15

قمو نسنه دن که اگه دینیله نام

اول آراده و اریدی جمله تمام

ایسو تازی اتلار و ساز نسیر

که وصف ایده مزدی دلیله آتی مرد

که کر اوله یوز بیل یولردن هزار 20

آنوگ بیکی بر قلعهده اوزره سوار

بولینردی آنده قمو برک و ساز

که طشرایه قلمزدی کسه نیاز

آنوگ مالکی حدودنه ایرشد و کندن خبردار اولدی و ایشتدی که
 بر قاپ ولایتی سلطنت دیوانی نصرفنه کنورلر پس قدم تواضع
 و تذلل برله ایلارو کلدی و تحف و هدایا و چوققلق نزل چری بکری
 خدمتلرله روانه کلدی و کندیو بکلرندن بر معتبر بکی کنج روان
 ۵ برله هر نوعدن آلتون و جواهر و فاخر قماشلار و قباچاق و خطایی
 و کشمیری قول و خلایق و کورکو آندلر و قترلر و انواع خورات عود
 و مشک و عنبر برله شهریار خدمتنه کوندردی و پیغام اتدی که
 بن یکباره بندهٔ بیچارهٔیم اکر ارزنجان جانی صواب یولندن
 و مصلحت جاندهٔ سندن آزدی و شیطان قوی برله سلطان مطاوعتندن
 10 تهر قلدی بن بندیم تا زندهٔیم امید در که بو بندهٔ کمینه
 حَقَّنده وَلَا تَزِرُ وَازِرَةٌ وِزْرَ أُخْرَى آیتین « سلطنت حضرتندن اوقیلر
 و آز و چوق صوچم داخی واریسه تجاوز بیورالر و داودشاه کناهیل
 بو بندهٔیه مواخذت و عتاب بیورمیلر و شمدی تازه المدن آلتان
 ولایتی بینه بیورلر یلده مال و اجمال خزانة عامریسه ارسال اولنه
 15 و بیکار وقتنده استدعا موجبناجه چری کوندوروله و کندیو نفوسومه
 ۴ هر وقت سلطنت حضرتنوگ عتبهٔ شریفهٔ سنه ملازمت قلوب
 طریق عبودیت مسلوک اولنه دیو چون الچی سلطنت خدمتنه
 ایرشدی و مشافهات و رسالتنی ابلاغ قلدی و تحف و هدایا که
 کتورمشدی ماحل عرضه یتوردی سلطان کمال مکرمت و مرجعت
 20 و عنایتنی آنوگ حَقَّنده شامل قلدی و التماسی موجبناجه ارزن
 الروم مملکتنی اگما مقرر قلدی و حکم بیوردیکه بعد النیوم چری

چون ایسره اره نکست روزگار

نه ایشکم طوته اولمیه اصل کار

چون ارزنجان مالکی سلطانه مسلم ومصطفی اولدی ملک غیاث
الدین کیخسروه ویروب امیر مبارز الدین ارتقش بکی اگسا
اتابک ویردی و فراوان خزانه و جری آنلاره ملازم قلدی و اول سبيله 5
که ملک کامل و عادل اوغلانلری قبلندن خاطر اشرفی خلیفه سنه
غبار اوتورمشدی و دایم همت و نهمتی شام و صلاح الدین و عادل
اوغلانلری قصدنه مصروف قلمشدی چون ارزنجانی ملک غیاث
الدینه ویردی و ولایت عهدنی ملک عز الدین یرله که ملک عادل
نیمیره سبیدی تازه قلدی و شام ولایتی ملک رکن الدین که ملکه 10
عادل دندی نامزد قلدی، و نظام الدین احمد طغرائی که بوندن
اوگدین آنوڭ اذکاری فضایی ایراد اولندی اول زمانده بو ایکی
بیتمی بر سبیل حسب حال سلطان خدمتنده انشا قلدی

چون رسم سکندری معین کردی

آیین شهنشاهی مفتن کردی 15

خورشیدرا سنجق شاهی دادی

صباحی ز برای شام روشن کردی

و چون سلطان ارزنجان مهماتن و آنوڭ قلعه لر و توابع و نواحیسی
احتیاطن تمام اتدی چرییه بیوردیکه ارزن الروم و کیغونیه طرفه
ورالر فاما اصلاً و راساً رعایاییه تعرض ایرشدر میالر و مزاحم اولمیلر 20
تا مشاعده و مطالعه اولنه که ملک رکن الدین جهانشاه و ملک
مظفر الدین محمد بزومه نه طریق رعایت ایدرلر ونه سیرتله
حرکت قلمور دیر چون ملک رکن الدین سلطانوڭ چریلری

یِرامز همنشین و همصاحبان و مفسد و جاهل و لا یعقل جلیس
شوملغندن آنوڭ بیکی قدیم مملکتی الدن چقری و خذلان
و حرمان طپراغنده اوتری، وینه سوز باشنه کلهوم ایرتهسی نظم

سحرگاه چون طاق نیلی چمن

جهان اوستنه صدیدی برگ سمن 5

چون اتدی عیان صبح روشن درفش

کشد a کمی زرد و کمی بنفش

بولوب فرصت نصرت دستکاه

روان کردی شهره سراسر سپاه

پس آمدن جهاندار پر فر و کام 10

کیروب شهره افلاکه ایردی نام

ملك مملکتوڭ قدرتی بلمدی

آنوکچون کزیده عمل قلمدی

کشیده که یخشیلق اتمایه کار

یمانلیغ قاچن قلیسر شمار 15

اگر بختی سرکشته اولمایه دی

آنوڭ بیکی بد فکر قلمایه دی

قوشانیدی شهی خدمتی چون کمر

که اخلاصله اولمیوبن کم ار

ولیکن بو کردندة چرخ کیمن 20

دکل بر قرار قزر بیخ و بن

مسدود بولدی چاره آتی کوردیکه سلطان خدمتنه واره و سلب
غفران قله ناکاه خبر ورنلر که سلطانوت موبک همایونی عساکر
نی کران بوله ارزنجان حدودنه مداخلت قلدی مضطر و بیچاره
اولب اسباب هدیه ترتیب اتمدین خواص و بکلرندن بر قاج نفر
ایله سلطانده استقباله متوجه اولدی یوسده اولوب بکله مصادف
اولدی، چون بکلر آتی ایراقدن کوردلر یورتب ایلرو کلدر و مملکه⁵
معانقه ایدوب کورشدر واستمانت ایدوب کوکلین خوش اتدیلر
مجموع بکلروت اتقاقی واستصوائی بوله صاحب ضیاء الدین مصاحبتمند
ملکی سلطان خدمتنه کوندلر چون ایرشدی سلطان اول
نسنه دنکی روایت ایدوب ملکی اگه منسوب فلمشدری هیچ نوعه¹⁰
آکوب یوزینه کترمدی بلکه استمانت تمام و یروب قونیاوت آق
شهری و آبکرمی اگه اقطاع و تیمار و یردی و خاصکی قوللر و جاندارلر
وقدیم سپاهیلر مراقبتند آق شهره کوندلر، و ملک علاء الدین
داودشاه انصاف فضایل بوله تحلی و تزیین بولشدری و فنون علوم
حاصل اتمشیددی علی الخصوص علم نجوم و آتوک احکامندن تمام¹⁵
بهره سی واریدی و طب و منطق و اجزاء حکمتی طبعی و الهی
و ریاضندن استحصار اتمشدری و طبیف و مصنوع و آبدار شعر دخی
ایدری و جمله ابیاتندن که کندو وصف حالندن ایتدی و سلطان
خدمتنه کوندلر که اشیو در

بیت

20

شاعرا دل دشمنان ز تو با در دست
رخساره دشمن از نهیب ز دست
انصاف که با وجود صد غصه مرا
در ملک تو آب گرم و نان سردست

شکار واستماع آوای اوتار بوله روزگار سوردی وآندن قیصریه عزم
 اندی، ویز کلدوک ملک اشرف حکایتنه ملک اشرف رخه اول
 چنکبه عورتک نیونسک وافسونی بوله الدندی وحاجب علی ملک
 علاء الدینه مدد ایچون کوندردی وکلدی بر مدت ارزنجانده
 5 اقامت اندی آندنصکره خایب وآیب اولدی وانوگ الو بکلری
 صلاح الدین وشرف الدین وغیری ائه عتاب ایدوب ایتدیر که
 صواب شویله کورینر که ملکوک اوغولری سلطان خدمتنه ایلداوز
 واتدوکمز صوچک عذرین دلیاوز بعضی انکار وحمود بوله مردود
 قسلاوز واموال فراوان بوله سلطانوک مقربلری خاطرلر اله کتورهوز
 10 تا استعطف صوبی بوله خلوتده انتهاز فرصتمده وحشت غباری
 شاهنشاهوک ضمیر منیری حواشیسندن زایل قسلاوز سلطنت
 حضرتنوک عنایتی ملک حقنده اولکی قراره کتورهوز ملک آناروک
 رایلی بکندی واوغلانلری آنلروکله سلطان خدمتنه کوندردی،
 چون بکلر ملکوک اوغولریله سلطان خدمتمنه ایرشدلر وانوگ
 15 احوالی اولدن منتهایه a سلطان سمعنه ایرشدرمشاردی سلطان
 بیوردیکه سلطنت دولتنوک بکلری هر بری کندو چریسه بوابر
 ارزنجان وکماخ حدودنه وراور شویله که اوغورلین واروب جمع
 اوللر ناکه اول حوالیده عساکر منصوردن بر تمام جمعیت حاصل
 اولمش اولا وقلمروک یوللری محافظت ایدلر که ناکه ملک
 20 علاء الدین کندوزنی قلعهیه صائب ایش اوزتمیا امر اعلی موجهناجه
 هر قلعنوک قاپوسنده سلطان چریسندن بر غلبه چری مجتمع
 اولدی، چون ملک جمله جهاتدن خایب اولدی وقلمدر یولی

ببیزمسه اکر عهد و پیمان اولاً

ورم اژده که امروژده فرمسان اولاً

که آنوژ عوضی مالک محروسده که ملک اشرفنگ دیوانی تصرفنده
در بر موضع بندیه نصیب و معین قللر تا فراغت و امن سلامت
برله محمولاتنی وجه معیشمه صرف ایدوب بقیه عمری که واردره
اول اراضی مقدسده کاجورم و بندننگره اولادم وانسابم متصرف
اوللر، و بو معنیده بر نامه داخلی هدایا و تحف بی شمار برله
سلطان غازی جلال الدین خوارزمشاهه روان قلدی که عجم
ولایتنوژک پادشاه ایدی و بر نامه داخلی علاء الدین نو مسلمانده
کوندردی که اکر سلطانده قصد ایدلر که کمانج قلعهسنی جمله 10
ادوات و ذخایر و یراقی برله انلره ویره وارزنجانده قدیم ابا واجدادی
دولت خاندهسنی آنلره دعوت خانه قلا، چون بو معانی سلطان
سمعه ایرشدی کلدی و بیوردیکه بو بیچارهنگ کار و روزکاری
آزمش و دماغی فساد و ارمش و دولت وارونی سرنگون اولمش مجموعه
ارمن زمین و روم اقلیمهلرنده کمسنوژ حقی و ملکی یوقدر دوکلی 15
غازیلروژ حقدار کموژ نهسپین ورر دی بیت

چون ایلار ورمادی زریله ایش کرک کستم اژده زریله دیش
اژا کوسترم کوهر و تیغیدن که قانیله دگیز اوله میغدن
چون عروس غیبوژ مشاطلری آستین و جیب نوبهاری مشک کل
برله طولدرلر و غیم غالبهسای وابر لولوبار اولدی و جویبار و مرغزاردن 20
عنبرسارا و نفاحسه ناسه تاتار تنوسی کلمکه آغاز اتدی سلطان
ساحلدن قباد آباد خطهسنه عزم اتدی واول عبارتلر که آنده یاپوب
یوجلتمشردی و تمام اتمشردی بکنندی و بر آی مدتی آنده کوی

وزر نکار قماشلر و خوش رفتار آتلر و قترلر و آوجی طوغانلر برله ملک
اشرفه کوندردی و پیامنوگ خلاصه سی بویدی که ذکر اولنور نظم

- که وار بر یرم طوبطلو مثل تار a
- قمو باغ بستمان کل جو یبار
- که موگ وار بر قلعه مثل کماخ 5
- که ایرشمشدر اوجه ایچی طولو کاخ
- ایرشمش یوجالکده کیوانه سر
- دمور طماغ طرور فرازی کمر
- بهشت اولش اطراف آراسته
- ایرشمش جوانان نو خاسته 10
- ایچنده نیچه مردم نامدار
- سراسر یپلمش اول ده هزار
- روان چشمه آب و حمام هم
- ایچی طولو بر نسنه یق آند کم
- جدا بر یری وار ایچنده تمام 15
- که بولرلر اسبهارلر انده کام
- بیگ ارتق سوار اوله جنکی قمو
- اول آراه قلیج کبی تند خو
- دخی بر نیچه قلعه سرفراز
- که سلطانلر اگا قیلرلر نیاز 20
- که هر بیری سر قلمش افراخته
- یرانی تمام ییله پرداخته

بکنوب ایچنده بیر قلیچ کون عیش وعشرت قلدقدنصکره عندان
مبارکتی همیشهکی عادت مالوفه اوزرنه انطالییه وعلائیه طرفنه
معطوف قلدی

ینه تازه قلدی طرب سازنی ینه ایشندی جان بخش آوازنی
هم اولکی ینک اوزره کوی شکار همان بزم شاهانه لاله زاره
ذکر اسباب اذماع سلطان بر انتزاع ارزنجان از قبضه تملک

ملك علاء الدین داودشاه بن بهرامشاه رحمهم الله تعالى

چون ارزنجان ملکی سلطان خدمتمندن کندو مهالکنه عودت
قلدی یکتلک غروری آتی اژه باعث ومحرض قلدیکه ملک رکن
اندین چپاننده که ارزن الروم پادشاهییدی وسلطانو موسی 10

اوغلی بیر نامه کوندردی که اگرچه بو نوبتده سلطنت بارکلی
خدمتمندن زور زبان خوش فراوان بولدی وکن چون بیموم
خانمیزی بکاری واولوری سلطنت درگاهنو ملازملری آراسنده
منتظم اولدر ویزدن نفور قلوب شکسته خاطر اولملردر بنوم

اسرارمی آندن کیزلیسرلر دکلدر ویا خبث مکیده وغدر وحیلتدن 15

نسند اکسوک قویسر دکلدر ویقیندر که چون بنی مهالکنندن
چقره اگرچه سن عموزادهسی سن سگنا م ابقسا ومکابا ادیسر
دکلدر امیدی بین خقیقه وسرله خزاینمی لشکر جمعنه متفرق
انسم کرکلدر وبو قشبن همتهم ائا مصروف وموقوفدر اگر سگنا

دخی باشوگ وملاکوگ کرکسه بو قضیهده بنوميله بله م داستان 20

اول دیو ونر نامه دخی شام ملکی ملک اشرفه یازوب بر مطربه
چنکیسی واریدی که کوزلک ولطایف ونغمات ولجان وخوش آواز
ونکتهدر ازلفده زهره خجیل قلدردی آتی وچقلف هدایا وارمغانلر

هم اولمشدی بر چشمه بحره روان
 که پیر آتی کورسه اولییدی جوان
 صوفی یخچیلین *a* می کبی مشکبوی
 لبی روی غلامان دبی تازه روی

۵ سعد الدین کوپکه که اول زمانده معماری بیوردیکه آنده بر
 عمارت که خرملقد ارم باغنی خجیل قلا ونزهت ورفعتده سد
 سکندر طعن ایده بنا قلا سلطان کندو ضمیر منیری وفقدانجه
 اول عمارتوڭ صورتنی نسخ وکارنامه قلدی وهر موضعده بر سرای
 که زهره آنده نواخت ساز قلمق آرزو قلا وکیوان آنوڭ بامنده
 10 پاسبازلق عناسی قلا رسم بیوردی، سعد الدین کوپک زیبسا
 منظره لر وحوصلر وچارطاقلر ومقوس ومقرنس چفت وایوانلر که
 دیوارلرینوڭ فرج الموانی *b* مشبک وملوندی وایک شمسال ماه وسال
 آنوڭ میناآسا عرصه سی ساختنده دایم اسردی

سوالردی عالی که تاینده مهر

آتی کورسه قیلیدی ترک سپهر 15

قمو جای جوییدی مثلی زلال

که وصفنده یدی خبر دیلی لال

اوڭندیدی بر باغ مثل بهشت

که آنوڭ کبی کورممشدی سرشت

20 بر خوش خرّم مقام دل آرا منزل روضه ارم کبی بهشت آسا از
 مژنده امر نافذ موجبناجه اتمامنه ایرشردی وسلطان غایت

ذکر نزهت قباد آباد وانشاء عمارت فرمودن سلطان

در آن موضع

چون سلطان قیصریددن صافنات جیباد از ره سلیمان وار مراحل
و منازل کمرانلق و شادمانلق برله طی قلدی و دار المملک قونیددن
کچدی و اثریناس متنزهاتنه ایرشدی بر نفرچکاه موضعی کوردیکه ۵
اکر رضوان اول روضه کوردی اول ییروژ مفارقتنه رضا ورمییدی
و آنوژ یمش اغاجاری چپوغندن خلد برین اغاجارینه اشماغچون
التیدی

که بیر دامن کوه خرم بهشت

10 هوا مشک خاکیدی عنبر سرشت

زمین آیدی پر سبز پیروزه کون

ایچندی لاله نقطهای خون

آنوژ کییدی سوسن نسترن

که اولیدی سپهر اول نه خرم چمن

15 هر آراده بر چشمه مثل کلاب

منیدگ حیوة آبییدی نه آب

هوا مشک بوی زمین پر نکار

قمو یلر زنده کریزان a شکار

یشیل بر دگیز طغلو مانندی شیر

20 یوزی موجدن مثل چینی حریر

جزیریدی ایچی یمش بی شمار

هم اغاجاریدی قمو میوه دار

a) Le texte persan a کرازان.

مملکت مزوگ سر لشکر لری و سپهدار لری نوک اطماعی آنوگ ممالک
 در جانندن منقطع اول وائر بو قامه کلنوگ خلافتنجه که آندن
 متوقع در عمل قلمرو سه کند و جزا و سزاسین شوپیلکه کرکدر بولسردر
 پس بو منوال اوزره عهید اولندی و دستور ویرلیدی که کوکلی
 ۵ مرادی برله خرم خاطر اولب کند و ملکی وکاشانه سنه روانه اول
 ایرتدسی سلطانه وداع خدمتن اتدی

بیتم

چون اول آریدن خوش دل و کامیاب
 سر پیلردی نوک ایلییوبن شستاب
 اثر قلم پیوب جانانه جور دهر
 بولب شاعدن درلو اقبال بهر
 باشنده سعادت الندییدی جام

10

کدردی اولب طالب نام کام

سلطان ملک کند و کد نصرت بر زمان قیصریه اقامت اتدی
 و چون مهمات ممالکی ساخته و پرداخته قلدی قشلاق چون عزمی
 15 ساحل طرفه مصمم قلدی و یولده و هر قوناقده عیش و طریه و آوه
 مشغول اولب سراپرده و بارگاهنی خرم یولده وصول و چشمه کنارنده
 قورلردی خرملق و کامرانلق برله قشای یازه چقردی اینز تعالی
 حضرت ادم وشم و بارگاه مکرم و مقدس خداوند کار معظم پادشاه
 بنی آدم ظل الله فی الارضین ناصر الغزاة و المجاهدین جلال الاسلام
 20 و المسلمین سلطان مراد بن محمد بن بایزید خانی ابد الزمان
 روزگار جبارلرینوگ مقرعی و زمان کردن - کشلرینوگ مرجعی قلوب
 ارباب حاجات و احباب مهماتوگ مقاصد و ماری بارگاه جهان پناهندن
 ابد اندهر محصل و میسر اولسون بحق محمد و آله الطیبین الطاهرین ۵

صراحی «النده طوتب هر حریف
 اولوب جمله شیرین مقل ظریف
 پیری چهره ساقیبلر و آواز نوش
 قلوب کر ایدرلردی افلاک کوش

ماکی غرور جنون و جوانی و نشاط می ارغوانی و سماع خسروانی شویله ۵
 روده قلدی که دیمچک سوزلری و اتمچک حرکتلری آندن صابر
 وظاهر اولوب مشاهده ایدرلردی و سلطان لطف و مکرمتندن عفو
 ایدرلردی اون کون مقلتی بو رسمه بزم جهان افروز شاهنشاهه
 ملازمت قلدی اون برزنجی کون بر کنجینه که تاجدارلر
 خزانسنه لایق و شایسته اولا بیت 10

مطلّس زر رومی چینی غلام بله اسب تازی مرصع لکام
 ایکستربا کوان بار ویکلاری زر ایکبوز خلع بیله زرین کمر
 ملک الزعما نجم الدین ولد طوسی سلطنت حضرتی خدمتندن
 ایانندی و عدلر دیلدی آندنصغره ایرتهسی سعد الدین کوپک
 ترجمانله بر عهدنامه یازیلوب خط کهرباء عنبربار شهریار برله استوار 15
 اولونب ملکه کوندلر مضمونی بویدیکه ما دامکه داودشاه بن
 بهرامشاه جهان و دل برله بزوم عهدومزی سقلمیسا دشمن وید
 اندشلمومزله دوستلق قالمیسا و هر یره مکاتبات که مخبر مکاتبات
 اوله کوندرمیه و احکاب اغراض و مزورلر اقولانده مغرور اولمیا و ایچینی
 طاشنی بزوم هوادارلر غمز شعاع و نثاری برله آراسته طوته پس 20
 بزدن یاری و یاور و دوستکاه و آیین کامرانی و جاه مشاهده قلا بزم

a) P صراحی.

b) = P ایکی استر

c) P کهرباش.

سیز و گله بو کون باده نوش ایده لوم

غنایی نئی چنکی کوش ایده لوم

ملك خلعتی کیوب مرکب خاصه سوار اولدی چون بارگاه یقین

واردی و بکتری کوردی آتدن اینوب پیاده اولدی بکتر ایلو کلوب

۵ استقبالی اتدلیر و انواع الطاف برته خاطرین صردلر و خدمتنامه

شاه جهان بارگاهه متوجه اولدلیر چون پرده دار پرده کتوردی

و ملك سلطان حضرتتی کوردی فی الحال باش یره قودی سلطان

ایاغ اوزرنه طرورب ملکوت اعزاز و اکرامنده شویکه سلاطین

بند نوازك خوب سیرتلندن و محبوب عاتلرندن لایق و شایسته

10 اولا مبالغه قلدی و بو اقبالدن ملکوت درجات و مراتبی افلاک

ایرشدی

نظم

ینه دلدلر مجلس خسروی

که فردوس اعلایه ی پرته روی

ایکی صفه ی سروران سپه

که هر بیری بر یرده ی پادشاه

15

زمین پر زر و عمل و یاقوتدی

که هر بیری بیگ کیشیه قوتدی

صنادوت که ماکشردی اول بزمگاه

که هر جنس انسانه ی جایگاه

خوززمی و کورجی و رومی عرب

20

هم ابخاز و افرنج آخن سلب

جهان مجلسین قلدی کوهنکار

سماع خوش و باده خوشکار

اشرفه مشرق اولدی و سلطان بیوردی که ملک عازنا که یول
زچمتندن بیر از آرام و راحت بویش اولا دیو ملک علاء الدین
حصافت بیان و فصاحت زبندن بیت

اوقییدی ثنای خدیو جهان

5 ددی که ای جهان بخش و کشورستان
همیشه جهان زندسی دادوگوڭ
ملک بندسی تیغ پیلادوگوڭ
آنی کم یقعا آتشسی روزگار
دوشه اوستنه سایه کردکار

10 ندچون اولییا خرم و کامران
تندده ندن قاله رنج جهان

بر زمان مشهد حراسنده سیران قلدر و انواع کلمات برله ملک
سلطنت حضرتی خدمتندن استمالست بولوردی سلطان چون
عنانخی کندو ایواننه منعطف قلدی ملک کندو معتاد اولدوغی
برده آت اوزرنه طوروب خدمت و ضایف رسمی ییرنه کنوردی 15
ودونب سراپرسنه کندی چون کونگ نصفی کچوب اوینله
وقت اولدی یینه ملک الزما نجم الدین ولس طوسی سلطان
خدمتندن بر خلعت دخی اولکیدن قیمتلو کنوردی و امیر آخورلر
بر تازی یسک ضوق و سر افسار زرنکار برله کنوردلر و سلطانوڭ
سلامین یتوردلر که ملک قدیم رنجه قلوب بر زمان شرف حضور 20
ارزانی بیورسونلر دیو که بیت

معین اونس منزل و فوافه دکیمن و اردیلر و ملکوت سرایر هسی که
اطلسدن طنابلری و ابوشمندن ایدی قورلش کوردلر، چون ملک
سرایر هسنه کیردی بکلر دونسب کندلر و مطبخ خاصندن ملکه
آراسنه خوان و مشتتهی طعاملر که راجه نرندن دماغ راحت اولوردی
۵ کتوردلر اوچ کون بو رسمه ضیافت اندلر درنجی کون ملک
الزعما نجم الدین ولد طوسی رحه سلطان حکمیه اون بیگ
آلتون و کلاه و کمر مرصع و کلاه نوروزی مغربی جواهر مقوف برله
وجبه زرد و خست شاهانه و خاص یدکلرین تازی آت و آلتون قورلو
ایر وایان و طوق سرافساری برله ملکه ایلندلر و خیر المقدم دیلر
10 آندنه کیره خاص میماندارلر کلدلر و دیوان اعلی دن ترتیب اسباب
و ضایف و رواتب مطبخ چون بو جمله اوزره برات کتوردلر قیمن
اکبی بیگ باش و یغدا ای کی بیگ یوک واریا بش بیگ یوک
و شراب اکبوز یوک بهای حوایج موم و شکر و غیره یکریم بیگ آقچه
بو جمله ملکوت وکیل خرجلرنه تسلیم اندلر ملک دخی پادشاهن
15 بی دریغ نعمتلرنه ثنالر قلدی کندو بکلری والوری برله اولکونی
عیش و عشرت معهود برله کیجیه ایرشدری ایرته سی-سپیده
دمکه جهانده نوید ویردی روز طلایه سحرایله بو چرخ مینافام-
ملک سلطانوگ خلعتی کیدی و کلاه کیقبادنی باشنه اوردی
وزیب وزینته دل فریب برله فراز مرکب تازییه شویله بندی a-
20 سواد که ایرمیزدی نظر اگا قلاجق جولان-و چون سلطانوگ
موکب هایونی خدمتینه ایرشدی اکیلدین ال اویوب دستبوس

بکلو روٹ متعلقہ کی کہ اول سبیلہ ارزجانک نوآبدہ مباحثات و تحکّات
 کلورلوری سفر اسبابی شویلیکه سلاطین و ملوک قاپوسمنہ لایف اول
 و تحفه و هدایا ده خاطر اکبر استمالتنه برایه ترتیب قلدی و سلطان
 بارکانه متوجّه اولدی چون قیصریه حدودنه ایرشدی و سلطانه
 آنوٹ مقدمندن اعلام اتدلیر خاص مهمانداری قارشو کوندرب 5
 نزل و انواع نعم روان بیوردی ایرته سی سلطان استقبال قلدی
 چون ملکوت نظری شهریاروٹ چترنسه دوشدی آتندن اینوب
 بیمان اولدی بکلیر سلطان اجازتی برله ایلر واریلر کیر آتسه
 بندرلر چون سلطان خدمتمنه یقینری کلدی دیلدیکه کیر
 آتندن اینه سلطان مانع اولدی آت اوستندن سلطانوٹ دست بوسیله 10
 مشرف اولدی و سلطان آنوٹله قوجه قوجه کورشدی ویدر زچتندن
 صوردی ملک علاء الدین کیر

بیت

روان اوپیدی دست کوه پخش شاه

ده اول دسندہ هرکم که ایرکوره راه

15

قمو دیکنی لاله وکل اول

قمو شورسی شایخ سنبیل اول

قمو قوملری در و مرجان اول

قمو طشلیری لعل رخشان اول

قلا توتیا چشم جان خاندی

20

کوره عنبرین باد جالاندی

سلطان ملک داودشاهله حکایت سوبلشر و حوادثدن صور کلورلوری
 چون شهره یقین ایرشدلر سلطان عنانی سرای دیقبادیه معطوف
 اتدی و بعضی بکلیر و مهمانداری سلطان فرمانی برله ملک خدمتندن

چمن ایچره کل مجلس آرا اولب
هزار انده سرمست شیدا اولب

طلو مجمر لالده سوده مشک
طری اولدی نشوبله هر شایه خشک
فرار سهی سروده فاخته

5

تمنای شه اتمشدی پرواخته
چچکدن زمین وجه جوهر اولب

قبایله مینوی دیکر اولب
بههار ورخ خرم شه زیار

چراغ جهانیدی و مرغزار
اول ایوان خرمده ظل آله

10

اوتوردی مناسنکی چرخ ازره ماه
اوڭندن افر چشمه مثل کلاب

که کوثر بیوزندن صوی التیر آب
ایاغنده بر سیزه مرغزار

15

که بر کلدن ایگلدی بیگ مرغ زار
قوسندن اولب هوا عنبرین

تواضع قیلوردی اگه چرخ برین

۲۰ واول کون مجموعه الطاف وعوارف نا محصوره مخصوص بیوردی
ایرتهسی کمال الدین کامیاره بیوردی که دیوانه پروانلق ایلندی

که ارزجان بکلرندن هر برینه امارت واقضاعات مشبع معنی ترتیب
اتدیلر، چون ملک علاء الدین اشدی که مملکتنوڭ اولوردی
سلطنت دولتی قوللرینک سلکنده انتظام واجتماع بولدلر واول

قلوب مبالغه کوستردلر ملک عذر کنوردی که آنلر بگما جفا ایدوب
 احزاب وفا خلافتجه بگما و خانمانمه قصد اندلر و مخالفله موافقت
 کوستردلر چون آنلروڭ حالی تاحقیقه ایرشدی جزا و سزالرین بولدلر
 دیو قوللر اگما عتابه آغاز اندلر که اگر سلطنت درگاهنوڭ حکمنه
 مطیع اولب اول جماعتی سلامتقله بیظه تسلیم ایدرسک a سنوڭ 5
 حقه ایدو اولا واکر آنلروڭ ملک و مال و اغول و قیزلرینه بر آسیب
 و بلا ایرمش اولا سن فیما بعد اول سبیدن چهره ناکامی و تیره
 رای مشاعده قلوب آخر پیشیمان اولاسین دلر، چون ملک علاء
 الدین اول ایکی نفردن بو وعید و نذیری استماع قلدی بصر
 بصیرتی عواقب افعال و خواتیم اعمال کنائی مطالعهسده کشاده 10
 قلب و خامت خاتمت و سوء عاقبتدن اندیشه قلدی لَو کُتَا
 نَسَمَعُ اَوْ نَعْقِلُ مَا کُنَّا فِي اَحْطَابِ اَلشَّعِیْرِ آیتنی b تلاوت ایدوب
 احتراز کوستردی و اول بکلریکه محبوس اتمشدی اطلاق بیوردی
 و اموال و املاک و اسبابلرینی که احتباس اتمشدی بکلی آنلروڭ
 معتمدلری تصرفنه مقرر و مفوض بیوردی و اول ایکی نفر قوی که 15
 رسالتمنه کلمشردی خوش کوڭل برله کوندروب اول بکلری داخی
 بله سلطان خدمتمنه ویریدی، چون خدمت درگاهمنه یتشدلر
 سلطان هر برینه تشریف شاهانه و انعام خسروانه بیوردی و سلطنت
 سراینده بزم آراسته قلوب آنلاری طلب قلدی و سلامتلق صقهسده
 احترام و وقار برله اجلاس بیوردی

20

بهمار اسدورب باد عنبر سرشت

ینده اجدی بستازسه باب بهشت

a) P اتمک.

b) Kor. 67,10.

کشیمکم آنوک رایینه یاردی
 اڭا جان ولدن خریرداری
 اولولرکم آنلردی کار ازمای
 جهان دیدن عاقللر وپاک رای
 فرومانده اولمشلریدی قمو
 انوڭ یگشیش ایشنده کچی اولو
 نچا کم اولولر قلمورلردی پند
 که کوڭلندن اولا که کوتریله بند
 غرور بیلدی چون دماغی طللو
 اڭا کار قلمورلردی پند ای اولو

5

10

بکمر قتلنه وقصدنه شروع اتدی وبعضیینی مقتول وبعضیینی مکبول
 قلدی ویر طایفه داخی قورقولرندن خانمانلرین ترک ایدوب
 وطنلرندن جلا اختیار اتدیر و سلطنت درکای خدمتینه کلدیر
 وآنوڭ خودرایلیق ویرامز افعالی سلطنت حضرتنده محلّ عرضه
 15 یتورلر، سلطان اول بکلوڭ اکرمانده شرایط کرم ویندل نعم
 ونعظیم قیم اقامته یتوردی و ملک علاء الدین داودشاهه بر نامه
 یازوب کوندردی چون حکومز ایشیه کرکدر که اول طغوب
 ماحبوس اتدوکی بکلری قوی ویره وهرنکه آنلردن آلمشدر صامت
 وناطق درم و دینار و ضیاع و عقاردن که تصرف قلمشدر کبرو آنلره
 20 تسلیم ایده و چون آنلری اوخشایوب وخوش طونمش اولا فراغ
 خاطر برله بو طرفه کوندره دیو طوروب قاپو قلملرندن ایکی نفر
 قوله که معدن سفهت واصل وقاحت ایدیلر ارسال بیوردی، چون
 حضرتدن ملک علاء الدیننه ایرشدلر و سلطانوڭ پیامی ابلاغ

ذکر وفود ملک علاء الدین داودشاه صاحب ارزنجان بخدمت

سلطان رحمهما الله تعالى ووصف خطّه ارزنجان و نواحی آن

سری حدّ ارمن که کشور در

که برج شرفده بد اختر در

5 اولو شهر پیر مایه نامدار

بزنمشدی هب مثل خرم بهار

طولاییمیسی بر اولو صدرا در

فرات آنده مانمند دریا در

قوشامش آنوک جوروسن جویبار

10 هر ایرماقده بر کوییدی نامدار

قمو باغ بستان مثال بهشت

هوا کل مشام ارض عنبر سرشت

اولوردی چون آندن طر مرز a جان

قومش آتی بر ظریف ارز جان

15 ولیکن ملک علاء الدین داودشاه که اتاسی ملک فخر الدین

بهرامشاهدن صکره اول ولایتوگ پادشاعلغی تختنده مقرر اولدی

اگرچه فاضل پادشاهدی وانواع علومدن کامل حظی واردی اما

ارتکاب مناهی و متابعت ملاعب و ملاحی برله خودرای اولوب آبا

واجدادگ یولندن تنگب وانحراف قلمشدی و میدان جهالت

20 وجنون و بیداء غباوتدن عجب و نخوت حاصل ایدوب مشغول

نصایحندن و مملکتنوگ قدیم مدبری و پیرلری واتاسی خدامنوگ

تدبیر وصایب رایلرندن اعراض اتمشدی

a) Sic!?

خزان رخت زربفت چون دوشدی

زمین سنبلییده همان بگزدی

هوا هم کف شاخ زرخش اولب

زمین برک ریزان نجون بخش اولب

سری کوه تا دامن جویبار

5

طلو نرکسیدی وهب آشکار

هوا مشکبیز وزمین عودسای

کوئلردی اول دمده رامش سرای

چمن زارن دور اییدی عندلیب

همان زاغدی سرو اوزره خطیب

10

صبا زلف شمشاددی شانزین

سحر بیلیدی مشکسای سمن

آندن سلطان انطالییه عزم اندی وفصل خزان وزمستانی تا بهار

موسمی وصولنه دکن عیش وعشرتله مستغری بیوردی ملک تعالی

15 وتقدّس که سلطان بی زوال وپادشاه ذو الجلالدر نوبهار افتددار

وکلزار انتصار پادشاه اعظم مغیث الامم ظلّ الله فی العالمین ناشر

العدل والاحسان فی الارضین ناصر الاسلام والمسلمین سلطان مرادخان

ابن محمد بن بابزید خانی نسیم نعیم جاودانی ونباء نبیل مقاصد

وآمانی برله همیشه ناصر ونامی قییلوب دولتی اعداسی وحضرت

20 اضدادنوت عمری خزانتهی تنمد باک عواطف قهر وخذلان وبرک

ریزنی حرمان ونکبت برله قریین مذلت ورهین مسکنه فلسون

امین یا ربّ العالمین

دکین سلطان قوللری ونوکرلرنه تسلیم اتدلر مبارز الدین
ارتقش بک کوتوال ووزار ونواب حفظ اموال واحتیاط رجال
جهتیکچون هر یره نصب اتدی وقواعد ظلم وعدوانی بکتی رفع
بیوردی و سلطان خدمتینه مکتوب یازوب خبری عرض اتدیکه
سواحل اطراف اموری سلطنت حضرتنوگ رای واراتی موجبناجه ۵
میستر ومسئول اولدی اکر حضرتدن اجازت اولورسا فرنک اطلالینه
دخی عزم ایده لوم وعون باری برله اول مواضعی داخلی اول
کافر کیشلروگ پلید جتته لرندن پاک ومطهر قلاهر، چون فتوح
خبری پادشاه معینه ارشدی آنوگله استظهار بیوردی واستبشار
کوستردی و بیوردیکه باز کانلروگ ماللری هر وجهه که ممکن اول 10
حیث حصول وتیسره کتوره لر وآنلره تسلیم ایده لر وآنلروگ رضاسی
هر نوعله a ماکصل قلاهر وچریله اولریمنه کتمکه دستور ویرالر
ومبارز الدین ارتقش بک مجموع مهماتی مصبوط ومعین قلوب
کندوزی بحید قاپویه متوجه اولو سلطنت حضرتنوگ حکمی
موجبناجه احوالک لوازم وفایضی ساخته وآماده قلوب سلطنت 15
حضرتی عزمی اقامته کتوره وقیصریه تحروسه سنده دستموس اشرف
خدایکائی برله سعادت جاویدانی حصوله کتوره، چون کافه امرایه
فتوحات مهماتندن فراغت یوز کوستردی و سلطنت حضرتنه ایرشدار
قتلاق موسمی ایریشوب سلطان دخی قیصریه دن قشلاق طرفنه
عزم اتمشدی واغجار کمش سچمقدن وآلتون صاچو صچمق 20
عادت ایدنمشلیدی وحله اخضر وارغوانیلرینه دیبای اصف خزان
معوض اولمشدی

a) P ajoute که.

ایچ ایل دیو آد ویردلر وچون مجموع لشکره دستور وړلدى بکلم
سلطنت درگاهنه متوجه اولدلر و دستبوس شرفى حصولندن صکوره
احوال و قضایایی محفل عرضه انها قلديلر واصناف الطاف شاهانه
برله ماکظوظ و بهره مند اولدلر.

6 ذکر فتوح قلاع سواحل بر دست امير مبارز الدين

ارتقش بك رحمه الله

اول كونده كه ملك الامرا حسام الدين چوپان بك وملك الامرا
مبارز الدين چاولى بك سغداق وارمنستانه a عزيمت اتدلر واعلام
فتح و ظفرى اول ايکى اقليمده اعلا قلديلر شويکه سابق حالده
10 ايران اولندى مبارز الدين ارتقش بك داخى كه انطاليه طرفنوڭ
سر لشکريدى بو داخى سواحل طرفنه روانه اولدى و قرق پاره
نامدار قلعهه كه مجموع ادلو اديله ذکر اولورسا موجب اطباب
کتاب وملالت اکابر اولور مثلا ماثغاب واييدوس وشنج وسنکسنة
وانامور وينکسنة کبى كه فتح اتدى اگرچه اول حالتدن فرنگلر
15 نهنگلر کبى ستيز دشلرين تيز ايدوب جنکه آهنک کوسترمشلىرى
چون عساکر منصوره دن ضرب اهل حرب آنسرة متوانر و متکاثر
اولدى بغير اختيار زمام انهزام ارخا اتدلر و حصون و قلاعى
بوشلتدلر و دون قرگوسنده کميله کيروب فرنگ شهرلى و اطالرى
يولین طوتدلر، چون قلعهلروڭ متوطن يزلو ارمنيلىرى و روملىرى
20 کندو قلعهه و بقعهلرينى حارس و حاميدن خالى و خاوى کوردلر
ناچار زينهار امان ديلديلر و جمله قلعهلرى صباحدن اويله وقتنه

a) P ajoute که. b) = مناوغات, Μάναυα, Μάναυα?

Les noms suivants excepté انامور (= 'Ανεμώριον) sont incertains.

کتوروب بر نامه دخی یازدار سلطنت حضرق خدمتنه کوندردی
 که ولایت بری برینه اوئشدی واراده یاک قپو قلئدی بنده کمر
 خدمت جان پلمنه بغلاب طورپدور تا که سلطنت حضرق
 خدمتدن نه حکم ایریشرسه اول موجبناجه عمل فلا دیو چون
 لیفونک قاصدلی حکمتنده سلطان خدمتنه ایرشدلر وکندلروک ۵
 عاجز ومسکنتی عرض اقلر سلطان احسان بی کرانی آنلروک
 حقه فایض بیوردی ولیفونک سوچنی باغشلدی وجرایمندن
 کاجدی وملنمسی اجابته مقرون قلدی ودیوان اعلا خدمتندن
 بر عهدنامه لیفون کوسترودکی شرایط والتزام اوزرنه مسطور اولدی
 وبر حکم دخی ملک الامرا وکمنوس ویاکی بکلروک احمد واطرا 10
 مساعیلری اوزرنه که جان سپارلسق وطاعتدارلسق وسلطنت
 دولتنوگ روز افزون نعمتی حق نزارلغنده کوسترمشلدی مشفوع
 خلع پسندیده واسباب کزیده برله نفاذ بولدی وبیوردیلر که
 چون قلعهلر فتاحندن فراغ میسر اولا بازارکنلروک مانلری بلا قصور
 شویله که آردن وچوقدن نسنه تلف اولمیا آنلره تسلیم ایدلر 15
 وفتح اولان قلعهلر وولایتلری قمر الدین لالیه تسلیم ایدلر
 وچریلره وطنلو وطنه دستور والر وملك الامرا وکمنوس محبوس
 سلطنت حضرتنه کللر تا مصالح امور وماجرا قضایایی مشافه
 ابلاغ قلالر وسلطنت حضرتنوگ مبارک لقاسندن بهره اکمل آنلروک
 ایامنوگ نصیبی اولا، چون فرمان ایرشدی اتباع وامنتالی لازم 20
 کوردلر ودرایت وکفایت موجبناجه قلاع وولایتوگ تمامت اموری
 ضبط واحتیاط قلوب قمر الدین بکه تسلیم اقلر چوق زمانلر
 اول ولایتلره قمر الدین ایلی درلردی صغره قرمانلو الینه کریجاک

سنده نصب اولندی و در حال فتح نامه پادشاه درگاهنه منبی
 کسر اعدای و خفص عیش سایر عساکر و رفع لوا شادیدن قلعه
 کتوروب ارسال قلادی و عرض اندی که بو جوانب و حوالیه
 چوق قلعه و اردر امید در که جمله سنک فتاحی میسر اول
 5 و یقین زمانده فراغت حاصل اول اما جبهه خانه آلتی و یراق
 کوندرمک لازمدر دیو چون ملک الامرانوڭ قلادی سلطنت
 حضرتنه روان اولیوردی لیفون تکورڭ آدمیری کلوب ایرشدلر و هزار
 تواضع و تصرفه یلواروب زیونلق کوسندلر که اگر پادشاه کنه
 مقداری کوشمال بیورسا بو توبیح و تعریک که لشکر جراردن بو
 10 بنده کناهکاره ایرشدی کفایتدور و اگر همت کیوان رفعت انوڭ
 اوزرنه مصروفسه که بو مملکتی بکلی بو بنده نڭ تصرف و مملکتی
 قبضه سندن چقرالر لا جرم بر غیری کشی بو ولایتوڭ محافظتی چون
 موسوم ایدسرلدور بو بیچاره مستمندی اول قوئی صانسونلر چون
 ملک الامرا بیوزوم روزگارمزی سپاه جان فرسای کیتی بوله سیاه
 15 قلادی اصلاح حال دخی آنلروڭ کرم والطاف بی دریغ و شفقت
 بی نهایتلری نمتنه واجب کورینور قصیره عن طویله هر ییل
 بیگ آنلو چری و بشیموز نفر زنبورکچی چرخلیله بارکه همایون
 خدمتنه کوندیرهیم و سگه پادشاه آدیله مشرف قلایم و خراجی
 دخی تضعیف ایدهیم و بی ممانعت و مدافعت خزانه عامره
 20 خدمتنه کوندیرهیم، ملک الامرا قاصد و نامه کندو قصادی مرافقتنده
 سلطنت حضرتی خدمتنه روانه قلادی و قاصدلر معاودت قلنجیه
 اوتوز پاره معتبر قلعهلر فتح اندی و دزدلر و حصارلری نصب
 اندی و یراق و ذخیره و اسلحه و جبهه خانه آلتلری کتساب قلمه

اولب صواب طرفنده میلوتز واریسه کرکدر که قلعه‌نک سلاح
 واسباب و ذخایری تمامت بی تصرف بیرنده قویاسز و هرنه سزوگ
 خاصه گوزه تعلق در آلاسز و هریره خاطر و گز مایلدن کوجب کیده‌سز
 و چویدن بر سبیل نهب و غارت احتراز اتمیه‌سیز ددی، کشیش
 ایندی نیچمه که سپه‌دار و گز سوزی اولو حاجتدر ولکن اگر 5
 آمان خطی اولورسه قلعه متمکنلرینه موجب سکون و سلوت دل
 و جان اولور فی الحال دبیر سوکندنمه آغاز اتدی که

بـحـقـف بـر آـزـنـده آسـمان

که اولور تازه فرمان‌یله روان

10 محمّد حقیقچون که وربیدی حق

که دین و جبهی صدقندن اولدی شفق

بـفـر شـهـنـشـاه و تـاخـت و کـلاه

که دولت آنی ایدنوبدر پناه

بو لشکر دن ایرش‌میه مکر و فن

15 که زحمت کوره هر کز اول انجمن

قلمه کتوردی جمله مال و عیال و مواشی اطفال برله بنم زیانمدن

ایمین اولور دیو چون کشیش مراجعت قلدی و ملک الامرانوگ

الطاف و کمندن حکایت اتدی که قامو قورخودن ایمین اولددر

ورخت و مال بی قیل و قل طشره طشیدیلر و قلعه ارمنی ورختندن

20 خالی قلدر و بکلمربکی خدمتنه اعلام اتددر

خروش اتدی کوس در بارگاه همان قلعه‌یه کیردی بکسر سپاه

سپهدار طوئب سناجف شهریار یاننده دنیران خنجسر گذار

اوچکون پیروز نف و دمنرانلق برله راییت سلطنت قلعه‌نوگ کنکره

مقهور اندلر که آنلر دن حسابسز قزنج و غنائیم الیرینه کیردی
 کوزل فرنک اوغلانلری و تازی آنلر و کیسه لرله فلوریلر و ماللر و داوودی
 زهرلر و آلتون قَبْلُو قلقلانلر حاصل اندلر و چوققلق فرنکلری داخی
 اسیر اندلر و قلعه یه قرشو باشلیرینی کسدلر، قلعه اهلی چون اول
 ۵ حالی کوردی حیران و سرگردان اولوب بیچاره لقدن سرو پیمکان
 اولدلر و ملک الامرا مبارز الدین شادان و فرحان بکلر و سرورلرله
 بارگاهنه روان اولدی خوان خسروانی بند و کدنصکره اوانی بزم
 اورته یه کلدی و نغمه سرای و غمزای مطربلر کفار دولتی نویتنوگ
 فروداشتییچون دلپذیر و طرب انکیز یاره و پیشرو لر بر داشت اندلر
 10 و شعرا قصاید کامرانی حکایف آمانی اوزرینه نقش ایلوب مطربلر
 بهادرلوگ دلاورلقارین و دشمنی قهر اندکلرین و پهلوانلر جنکین
 خوب الحان و آهنگ و قول راست برله حاضرلر سمعنه ایرشدرلر،
 چون شراب ارغوانیندن باشلرله کرانی پیمدا اولدی هر بریسی
 مثنی و فرادی خیمه لرله وارلر و استماع تیغ هندی نژاد برله امل
 15 چهو سنی مورّ قلب راحت دوشکنده استراحت قلدلر

ساکرکه چو طایوس زرین سلب صدی قینغیبیله صندوق شب
 قلعه دن بر کشیش دیدده تر و لب تشنه برله طشره چقدی
 و شهر یاری زمانوگ سپهداری اوکنده بیر اوپدی و ایتدیکه بز دوکومزده
 فرومانده و عمرمز نقدی بو محاصرتوگ زحمتنده نا مرادلق هواسنه
 20 یله و یروب و باشم الوب سپهدار خدمتینه کلدیم بیزه نه
 بیوررسه حکم سپهدار و گدر دی، امیر مبارز الدین آنلره استمالت
 ویردی و ایتدیکه سیزوگ بو اورته ده بر سچوگتر یوقدر که اول
 سبیدن خجالت چکه سین اکر کندو مصلحتنوگزه بکلی طالب

سپناه خدیو جهان شهریار

قلوب جمله شویده اندلر کارزار

که چوق چوق روان دوزخه سوده دی

دلی مالک اول اشدن آسوده دی

کفار طرفندن فریاد قوییدی که بو قومک تنلری یوقدر که سگو۵
 وای وقلایاجدن هیچ احتیاط واندیشسه اتمز دیو آذنصکیره
 بر کردن جمله اندلر سپهدار بیوردی که مجموعی چری عنانلری
 محکم طوتب ییر کمی رب العالمین تایییدی بیه ثبات کسترلر
 پهلوانک نظر صوائی a موجمنجه یرنو طاعلر کمی قزار قلدلر
 وینیاد مرصوص کمی صفلر و آلیلر محکم قلدلر تا لیفونک چریسی 10
 جمله جمله اندلر تواترنه ونه دگلو که خشونت کوستردلر صلابت
 مشاهده قلدلر چون کوردلر که آنلروک بی طایل زحمتی باطل اولدی
 بیچاره و متاکیر قلدلر و منهزم اولدلر

پس ایروب سپهدار طلب علم طوناق قلچ برله قلدی قلم
 آندن صکیره متواتر جمله یله آنلروک بیرین آتشی دوزخ قلدلر چون 15
 دخی قزاره وثباته چاره و طاقتلری قلمدی منهزم اولب قاچدلر،
 سپهدار بیوردیکه چری مانند شهاب عفاریت عبده طواعیت
 اردنجه قوه کیدوب روان اولدلر و کرز صولتندن و خدنک زخمندن
 اول کیکن یازوی آنلره تنک اندلر چریلر هر کمه کم ایریشرلری
 یقارلری، لیفون تکور کندو ملازملرندن بر قلچ نفرله باشین آلوب 20
 طاعدن طاعه دشدی و لشکر منصور فرنگلردن شول دگلو دیلیب

نوعله شکوه و بیخجت که اصحاب دولته حاصل اولور بوندلده
 یقدر ددی و طایع اوزرینه بر بلوک طلایه کوندردی و کندوزی بکلر
 و سرورلریله شراب جان-افزا و راحه-ترج-زنایه مشغول اولدی
 و بیوردیکه ایرته چون آفتاب جام جهان-نمای کیخسروی
 5 افراسیاب ملکنوٹ خمندن شعشعانی پاره قلب و لکم فی الارض
 مُسْتَقَرٍّ وَمَتَّاعٍ اِلٰی حِیْنٍ a مجلسی مقیملرنه سلاطین بزمی ساقیلر
 کبی قدح دایر قلا جمله دلیرلر و بهادرلر برله جبه کیوب و سلاح
 قوشنوب یل کبی کفاره ایریشه لوم و هر نکه ممکن اولا مجهدده
 مبدول قلا امید در که حقک وعده سی اعوان دین نصرته
 10 و قهر احزاب شرک بو قتالده انجازه ایریشه

سحرگاه چون پرزیان بنفش

عیان اتدی بر کاویانی درفش

جری قغان ارسلان و بیربیای کبی جوش و خروش کلدی ونای
 رویین غریشندن زمین زلزلیه کلوب سیماب طبیعتی ظاهر اولدی
 15 و هوای الوان اعلامدن بر کلزار دخی ظاهر اولدی و سپاهک
 یزای و آراسته و اوادانلغندن b روان جان تازه اولوردی

زمین خیال خیال هوا رنگ رنگ

کلی ارغوانی بتورمشدی سنک

ایکی یاگندن رزمه آهنکیچون

ایکی لشکر آنلندلر جنکیچون

20

ایکی یاگندن کرم اولوب نبرد

قرشدی بری برینه خون و کرد

a) Kor. 2,34.

b) P وراتلغندن.

امیر لشکر حکمی موجب آنکه چری بولک بولک اولوب طاغنه
 چقدلر و قلل طاغنه قلغنوڭ حولیسین چب چوره آلدیلر و اتعدیلر
 ایرتهسی حرب و قتاله شروع ایدوب شونڭ کبی تیرباران اندلر
 که قلعه اعلی بدنلردن طشره برمق چقرمغه زحرلری یوغدی،
 پس عاجز وزبون اولب لیفون نکوره بر نامه یزدلر و کندوئروڭ عاجز 5
 واضطوار و بیچاره لفرینی اول نامهده بیبان اندلر، چون لیفون
 اول خبری اشتدی روزکارینوڭ شادیلغی مانمه و ایامنوڭ شهیدی
 علاقمه مبتدل اولدی درد دل سوزندن ساحل فرنکارنه بر نامه
 یازدی و کوندردی که اگر بو بر قاج کون ایچنده مددیچون
 سیزدن چری کلوب بونده حاضر و معدّ اولمزه یقیندر که مسیحا 10
 دینندن بر اثر هیچ یرده قلمیسردر و عصبیت یوندن جمله جمع
 اولب یراق و ساز و عده یله کلدلر وارمن نکورنه ملحق اولدلر
 و جمعیت و اتفاق تمام برله اسلام چری سیله آیدهم الله محاربهیه
 متوجه اولدلر، شهریاروڭ چریسی طاغدن اینوب مخالفلر و کفره
 چریسی قرشوسنه دوزه قوندلر چون اخشام اولدی روزکار اکنندن 15
 زر نکار خفتانی صویدی و جامه داکلی سپهر نیلی اوزرنه یراقدی
 امیر مبارز الدین بزم آلتی مرتب قلوب رزم ارنلونی طلب قلدی
 اوغوز الپلری و صباغ قول و وصول قول بهادرلری برله تنقذج شراب
 مغانه و استماع آواز بریط و چغانیه مشغول اولدیلر اثناء محاورت
 و محاربه معاقرتده امیر مبارز الدین بکسلر و سرورلر ایتدی که 20
 اشبو چری که لیفون نکور هر یردن دیوشروب کنورمشدر بنم
 نظرده شول طوغان قیناغندغی ککملر کبی کورینور یقیندر
 که روزکار بو حشمه خشم اتمشدر شول دلیل برله که هیچ یر

اشنم-زدی آواز احزانسی گوش
طوغر کیبی خرچنک بورچندن آی

روان چقدی چادرین اول نیک رای
چکلدی اوڭبینده ابر و آتش نههاد

روان اولدی لشکریله مثل باد 5

کوندیلر وخیمه لر قلدی دور
چری جمع مانندی مثل سور

ددی لشکیره کم بیرون و شراب
قمو یرده اولمق دکلدر صواب

کلک ایمدی بر رای جنک ایدمه 10

بو طاغ اوزره قصدی پلنک ایدمه
یونی دیدی بویردی تا ساز جنک

ایرشدوره لشکر قمو بی درنک
کیوب جوشن آهنک کوه ایدمه لر

اولوب کوهوش جنک کوه ایدمه لر 15

طغ وضاش اولوب توز اچنده نهان
یوریدیلر وتیره اولدی جهان

سپاه شهنشاه کردون شکوه
شکوهیله هیاموندی تند وکوه

چکوبن طغنا لشکری اول سعید 20

سگوندی تیغی طغوڭ نا پدید
بیوردی طغ اوزره طوتلدی خیام

که تما بخت کفار اولاد بد نظام

- یوریم‌کنده بـاد ایـدی کـردار بـاد
 که قلمزدی لر جام جمشیدی یـاد
 یـنلـدی یـونـلـدی نـعامـیلـه دسـت
 قـمـو اـختـیار اـتـدی جـای نـشـست
 5 یـنـه سـاقـی سـیم سـاق ایـلـر
 کـلـوب قـلـدی زـرین قـدحـلـه طـلو
 بـیر اویـدی سـپـهـدار مـثـل سـپـهـر
 ددی عشقوگنه ای شه خوب چـهـر
 آنـوب طـولـوی قـلـدی بـر دـمـده نـوش
 10 اـیرـدی مـلـک سـمـعـنـه اواز نـوش
 قـمـو طـولـولـر دوسـتـکـانی کـران
 شـهـی آتـهـن ایـچـدـلـدی بـکـان
 کـیـاچـه طـونـدی چـون خـیمـه نیـلـکـون
 قـنـادیل اـنـاجـم اـلـب سـر نـکـون
 15 جـهـان عـینـی قـلـدی کـحـلا فـلـک
 زـمـین قـلـبنـه صـالـدی سـودا فـلـک
 سـپـاه سـپـهـدار ایـچـوبـن شـراب
 قـمـو اـختـیار اـتـدلـر خـفـت خـواب
 چـون اـیرـشـدی سـلـطان زـرینـه پـوش
 20 طـنـوب دوش اوستـنـده آتـون سـروش
 اـفـقـدن طـلـوع اـتـدی بـسـتـه مـیـان
 اـلـمـده طـنـوب تـیـغ شـاه جـهـان
 زـمـین و زـمـان چـیـخی و زرد پـوش

- چمن ایچره قلمیشدی لاله رنگ
النده طوتوب ماجر لعل رنگ
هم ایدوردی قمری که ای نیک پی
بودم وقت چنک ایدری م شرب می
کم اولاسیدر بونده بیر نزم جان 5
که طویاسیدر اوز اوزندن روان
قلاسیمن نچه کوشش بی دریغ
کم ایچیله بیگ بیگ کل زخم تیغ
سپهدار بیوردی که تا بارگاه
طتوب چوره سیننه دیرلدی سپاه 10
ددی قورلر آنده بزم شهی
که اولاه جمله ننگ رزمین آکهی
آنوگ کییدی خطمی ونسترن
صنیدوگ یره اندی کوکدن پرن
وقت ددی a چنکی خوش ساز م 15
که نایه موافق دوزه اوازی م
دوزوب ماجلسی چونکی اوتردیلر
سراپره یوجه کوتردلر
دیرنمشدی میران نام آوران
سپاه سپهدار وهر پهلوان 20
برر باده پر چونکه نوش اقلر
ساجی کیبی فی الجملة جوش اتدیلر

اکر بو آراده یوریه پلنک
طاش و قایه سندن همان دوکه چنک
سم اسب قاچن اولور کارکر
مکر فصل ایزد اول راه بر

و پادشاهوگ شیر و فرخنده سی برله ظفر و نصرت بو برده بیزه قریں ۵
و دلیل اول و سپهر حرون بیزه دلیل و زیون اول و شهریار عالموگ دولتی
برنه چاره سازلف و سره زلف و جانبا زلف کوسنره لر چون بو قلعلری
سلطنت حصرتنوگ قولری تصرفنه کنوره وز و ساکنلری زیون قلاوز
اول وقتن چربی طاعدن دوزه اندوره وز و دولت قاهره نوگ یمنی
برله کفره فجره دن انتصاف تشقی صدور حاصل اول ۱۵

ذکر فتح قلعه جناجین

یوجا بر حصار که اگنا جنجندی نام
که سیمرخ طوتردی آنده مقام
فرازی ایرشمشدی تا اوج ماه
ایرشمزدی کوز قلسلردی نسکاه ۱۵

قمو خار و خارلری چنکدی
اگنا یولی اندشه ننگ تنکدی

اوگندی خضرا چمن مثل زنک
که اولمز فلکده انداغی نطف ورنک

آراسنده بر آب متبل زلال ۲۰
صنیدگ مکر بساده اییدی حلال
دوزنمش صبا طره ارغوان
قلور رقص اورقاده سروی جوان

و موټن پر يوجه يره چقوب بانك نماز آغاز اندی و كقاروځ ناموس
 وناقوسنی صیدوردر وایکی هفته مدتی کیجه وکندز اشلیوب پر
 اولو جامع یاپدر و تمام اتدله و قاضی و خطیب و موټن و معرف
 نصب اتدله و سغداځک اعیان والوری اوغولرنندن بر قلی اوغلان
 5 آلدله و جرینوځ سرورلرنندن بر بولک جریپله اول شهر وځ محافظتنه
 موسوم اتدله، چون مهمات تمام اولدی کمیلر یزقیدیلر
 جرینوځ بعضی طوغرو کمییه کیروب کچدله و بعضی قروپله
 استنبوله کلوب استنبول کچوندن کچدله و ملک الامرا سلطان
 درگاهنه ایرشدله و فیض نوازش و کمال مرحمت و مکرمتندن بهرمند
 10 اولدله

ذکر مساعی امیر مبارز الدین چاولی جاشنیکبریک و امیر کمئوس
 و مغرزوم^a در ولایت ارمن و فتح قلاعی که ذکر رود
 چون امیر مبارز الدین چاولی جاشنیکبر و کمئوس سلطانوځ امر
 اعلاسی موجبناجه چری برله ارمنستانه عزم اتدله ارمنستانوځ
 15 یولی بیسه واورمانلق و طاشلو و قبالو یولدی که بغایت طار
 وزحمتلو وهر یرده بر نامدار اوستوار قلعه که و هوځ آنله گذار
 قلمغا مجالی یوغدی و ذخایر فراوان و مردان شمشیر-زنان برله که
 دل اهرمنی دایما آنلرین هراساندی دربنده قرشو کلدله
 سپهبدار چون ایردی دربنده راه

ملول اولدی اندیشه-دن دیدی آه 20

بو بر یسر درر که اوچیمز عقاب

کذر قیلیمز اوزرندن سحاب

^a P . و مغرزوم .

شبه-نشه داورانی پیروز قیمل

شب و روزنی عید نوروز قیمل

فلک امرنه عر دم اولسون مطیع

فلک کبی قدرینی قلعل رفیع

5 برر کر قویا آن اگا روزکار

جهان-دار جان-خش واحسان-گذار

آندن صکره ملک الامرا وچری بکلری جبه وسلاحه کیروپ آتلندلر

ونقاره ونغیر آوازی عیوقه ایرشدی بر منبر دوزوب انواع ثیاب

فاخر برله نوبهار کبی مزین قلدر مصحف مجید وقرآن عظیم

10 وفتران کریمی بر آلتون طبیف ایچنده قیوب ملک الامرا باشی

اوزرنده کوتردی وسلمانوگا سنجاقی الینه آوب عظمت تمام

برله شهره متوجه اولدی

زمین اولدی تکمیردن پر خروش

حوایه طوتیب بر روی سروش

15 قالب a شهیدن ارکان دین کستری

یکیلندی آئین پییغسامیری

بر آراه کم کمه ویرمز نشان

که ایمانمدر نام چغرات وسان

قمو صوت تسبیح و تکمیردی

20 عدو کودسنه خنجر وتیردی

اولب دیلی قرآن و نکره روان

روان شهره کیردی جهان پهلوان

b) = غالب

خام کزیده و تشریف فاخر پسندیده برله عالمیاسر اوزرنه میبای
 و متفاخر قلدی و بیوردیکه ملک الامرا حسام الدین چوپان بک
 رای و شفاعتی موجب آنجه که آنلروگ سفاعتی عفونده اتمیشیدی
 سغد اقیلروگ سوچی a باغشلدن و هر سوز و قول و قرار که اول اتمشدر
 5 بزوم امرومزدر اما کرکدر که ناقوس و مقام ناقوس ییرینه مکراب
 و منبر و رونق شریعت مطهر پیغامبر محمد مصطفی صلعم [اولور]
 و اول نسنگی دیاروگ تاجرلندن آلمشدر تمام کمال بی مدافعت
 و امهل و بولدر تا بزوم بطشموز کفندن و عقابز عنایتوگ چنکالندن
 قورتلار چون بو مهمانی کفایتیه ایرشدرمش اولار چیری آلوب
 10 سلامتلاعه مراجعت قلا، چون سلطانوگ فرمانی ملک الامرایه
 ایرشدی فی الحال بکلمر و سر لشکرلی قاتنه اوقیوب سلطانوگ
 فرمانی علی رؤوس الاشهاد کافه اجناد اراسنده اوقدی جمله باش
 یزه قودلر و اول آفرین و تحسین اوزرنه که سلطان دان و دین
 خدمتندن بولدر زمین و زمان اوزره میبایات زیاده قلدلر و آنوگله
 15 استظهار و استبشار کوسترلر و ملک الامرا سغدای خلقنه ایتدلر که
 سلطان اول نظام قبلندن که بازکانلر سلطنت بارگاهنده قلدلر
 قتی قلمشدی و ارادتی اولدی سیزه بر ایش اولنه که ابد الزمان
 اول تادیب و تعذیبوگ و خامتی جهان خلقی دیلنده افسانه اول
 ولیکن بنوم دیکوم سلطنت تختی پاییه سنده محل قبول و اجابت
 20 بولدی و سیزوگ بینهایه شمارسز صوچوگزدن تجاوز اتدی

قمو قودلر باش اوپوب روی خساک

ددیلر که ای حق دادار پاک

a) P ajoute آنلروگ.

وَمَنْزِلَتِي مَقْدَرِنَا جِهَ ارْزَانِي بِيوردی آنندن صَکْرَه رَبِّ قَدْ آتَيْتَنِي
 مِنْ الْمَلِكِ وَعَلَّمْتَنِي مِنْ تَأْوِيلِ الْأَحَادِيثِ فَاطِرَ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ
 أَنْتَ وَلِيِّي فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ تَوَفَّنِي مُسْلِمًا وَأَلْحِقْنِي بِالصَّالِحِينَ
 آیتنی a آدوڭ شکرانیدچون اوقدی

دیدى بویله پس خسروی کامیاب که ای نور خشتده آفتاب 5
 روالق ایشوموزه سندن درر قوی کوششوموزه سندن درر
 بلورسین که بو لشکری نامدار که تازاندی جمله میان بحار
 کوئلده نه کنج اولدی خواسته نه ملکچون اتدکدی آراسته
 سنوڭ امر و گپله اولدی بو انجمن سن اتدوڭ بنی سایه خویشتن
 که عر دادخواه جکر خواره به بی خواسته یلمش آواره به 10
 چون ایرشدی سغداقلردن زبان بو رسمه کرکدی انتقامی همان
 پس اول دادخواهاری که بوندن اوڭدین اشتکما واستغاثت قلمش لر
 ایدی طلب قلمدی فی الحال حاضر اتد لر آنلری مشافه اصر لر یوب
 اول قاصده تسلیم بیوردی و کرکی کبی وصیت قلوب اصر لر دی
 که یخششی رعایت ایدوب هر نه لری که کتمشدر تمام اله 15
 کنوردیلر و آنلره تسلیم ایدلر آنلر داخی هر نکه مال لرینوڭ عینی
 در آلار تا مال لری رخنوڭ بطالتی استیفا اولنه سننه تلف اولمیا،
 آنندن صکره بر موقع فرمان بکلر بکیه و چرینوڭ اولولارینه مشکون
 محامد و افه برله که آنلاروڭ مساعی مشکور لری اول پیکار
 مبارکده ظهوره کتمشیدی و تایید ربانی برله رایات کامرانی سلطانی 20
 فک شادمانی از ره مستعلی قلمش لریدی انغان بیوردی و کافه امرائی

شهر خلقنوگ و ضیعی و شریفندن چکسونلر هر کهکه ظلمله شهر
 خلقنوگ بر دره و بر دانه نسنه سین آلورسه عوض باش و جان ویرسه
 کرکدر هر نکه اولورسه صانئون آلسونلر دیو و آندنصکره خلق
 اوزون بلا ورناجدن دیکلندلر و پادشاه دعاسنه و درگاهنه ثناسنه
 ۵ مشغول اولوب راحت و آسایشله آرام اتدلر، آندنصکره ملک الامرا
 بیوردی بر کمی حاضر اتدلر که دگیر یورومکده آیدن اوج
 ایلتوردی اول شهردن حاصل اولان مالی ایچنه قویب بر قاصدله
 که آداب خدمت سلاطین برله تزیین بولمشدی بر نامه یله که
 جمله احوال و افعات و کیفیت حکایتوگ ذکره مشتمل اوله سلطنت
 10 حضرتنه ارسال قلدی، چو قاصد دگیر کناچوب درگاه خدمتته
 ایرشدی و اول اولو فتحکوگ بشارتین و قباچاق چریسی صندوغین
 و روس ملکی امان دیلادو کین خدیو معظم مطالعه سنه ایرشدری a
 خسروی عالمگ رخ فروخی کلسستان باغ ارم بیکی خرم اولدی
 و بیوردی که فی الحال طبل بشارت اوردیلر و آنوگ کمی فتح شکرانه سی
 15 ایچون که چاوی عالمه یایلدی و سراپرده قدس ساکنلرینوگ
 ارواحی اول فرحدن تازه اولدی و جهره مسلمان ارغوانی و کونه
 کافری نیلوفری اولدی زندانیلری آزاد اتدیلر و صدقات ارباب
 حاجات و مستحققره ایرشدرلر، ایرته سی بر بزم بیوردی که زهره
 زهرا آنوگ حسدنن چاک اولوردی و شان و مانقدن مشتری طیلسان
 20 بیراغوردی بزانندی و جمله ملکملر و بکملر و اولور b که بارگاه و درگاه
 و دیوان خدمتته ییدیلر آغیر قیمتلو تشریفلر هر بیرینوگ قدر

a) P ایرشدرلر.

b) P واولره.

چون نهنگ وازدرها اغزندن املت بولوب شادومان دونب شهره
 واردیلر ودرنگ اتدیلر وکوئل لاری بادی احزانندن خالی قلوب
 سرفرازلق وبنده نوازلق که ملک الامرا خدمتندن کورمشار
 واشتمشلییدی خیبر وردلر چون بو کلیعاقی استماع قدلر اطمینان
 قابویله امان وجان بولوب خوش کوئل برله خرم وشادان اوتوردلر 5
 وکچندن کچدیلمر واول کیبجه ایترتیمیا دکین درم و دینار کموگ
 که [واریسه] و ترک آلتی و روسی کتان و قیماق قونلر وانگری آتلر
 وجواهر وعل وپیروزه وانجو ویواقیتندن نلری واریسه کنوروب بریره
 جمع اتدیلر وایترتسی چون طارم سمرغام اوزره قندیل سیمین شاه
 زرین حسام تابان اولدی و شروق ضیاء مشرقدن چراغ باغ آسمان 10
 فروزان اولدی سپهدار بیوردی که جمله چری جبّه کیوب
 سلاحه کیردلر وبارکاهوگ اطرافنده حلقه اولوب طوردلر وطاق کبی
 هر یرده بلوک بلوک اشیق و خفتان و برکستوان برله پنهان اولدلر
 وملک امرا چرینوگ سروریلر اوتردی شهردن اولو کچی طشره
 چیقوب دوکلوب کلدلر وملک الامرانوگ عدل ومرتجندن قیور 15
 قویسه قریشر کبی اولدلر واول خاص پیشکشلی عرض اتدیلر
 وسلطانسه ارسال اتمکینچون خوانده دارلره تسلیم اتدیلمر و آندنصگره
 بکلربکیلر لاجون پیشکش ترتیب اتدیلر ویکسلیچون کتورکلبین
 عرض اتدیلر جمله محفل قبولده واقع اولدی، آندنصگره ملک
 الامرا چاوشلرنه a بیوردیکه چریده چاغردلر که بو کوندن کپرو 20
 مجموع چرینوگ خلقی اولوسی کچیسی مزاحمت وتعدی الی

a) چاوشلرندن P.

حاجت اوزرنده اكر مخالفت ايدرز a كند و قانمز و مالز و اوغلو موز
 وقيزومز و خانمانمز اتلافسنه رخصت ويرميش اولاوز ديلير، چون
 بكاربكي آنلارث سوزلرين اول تضرع و مسكننت برله استماع قلدى
 رقت و مرحمت و شفقت باطن شريفند» حركته كلىدى بيوردى كه
 5 بو واقعه حدودنوڭ موجبى جمله سيزوڭ تيسره رايغوڭزندن
 ويكتلروڭوزوڭ سقاغت و نى ادبلكلرندن اولدى

بو نوعيله چون ديلديلر دلك
 كنهيلارى عذرين نچكـم كرك
 سپهدار بونلاره قـيلوب خطـاب
 ددى شهن اولر سزه فتح باب
 10 كوڭل مهر و كنجينه دن پاك ايدوب
 شهـا خدمتى درمك ادراك ايدوب

شمد كيمكالد» صبر ايدوڭ كه بن ناموزلر بن بيري سلطان دركاهنه
 كوندره و بو بابده سيزوڭنيچون سلطنت حضرتنوك بى دريغ
 15 مرحمتندن شفقت استيبار نسا بنوم ديلكوم واسطه سيله سزوڭ
 صوچوڭزى باغشليه و چون شهريار عالم نظر عاطفت برله سبزه نظر
 ايد» كمان اولميا كه آندنصوڭره سپهر بد مهرن سبزه بر زحمت
 ايريشه، چون الچمبيلر كه چاره سازلغله كلمشليدى ملك الامرا
 خدمتندن بو دنوازلغى مشاهده قلديلر

20 كوڭل خوشلوعيله روان اولديلر الو كوڭلر صانكه جان بولدير
 بولارا صنيدڭ كه نفع حيات اړلدى و دوندى حيونه ممات

غصه‌لری قصه‌ترین دیو و پیردلیر طایفه ارزنلندن بیمر [اول] سببله آنلری
بکله‌بکی قاتنه کوندردی بیوردی قاتنه کیردلیر بیمر اوپوب مسکنت
وتضرع برله دعا و ثنا قلدلر

که اولسون ملک جای جولان شه مه چارده کوی چوکان شه
سنوٹ ثم مراد گنجی دونسون سپهر ابو طوغسون استوگه مساه مهر 5
کونش کبی اول دایما نامدار که بر سایه سایه کرد کار
اکرچه بیزم جرایم وزلاتموز اقصی الغایانه ایرشوب حدومز مقدارندن
کچدی و ملک الامرا خدمتندن پیریشان وهراسان اوز اما چون
ملک الامرانوٹ مکرمت واحساننی کندومزه حاجب^a وشفیع
انمشوز ایشومز وسوزومز آسان کورونر وچون اوز کناعهموزه معترف 10
اولب اول بابده اعذاره دکین کویا قمشوز توقع اولدر که ملک
الامرا اول شکر بیچون که بیزه غالب اولدی سچوموزی عفو ایده
بزی ارلکیلده چون اندوٹ اسیر یمنه اول بیزه الیکله دستگیر
اکر بزدن آمایدسن نقد جان خلل می بولا ملک شاه جهان
الکده سیم^b وزر فرمان سنوٹ قو خاتمان عورت اوغلان سنوٹ 15
یلده خراج نه کی بیوررسا ویاچ نکه منوجّه ایلوٹ اولورسا ویرده
وبازرکانلوٹ مالرنی که بو طرفده آنددی اود یلوم وبازرکانلره
بیقصور تسلیم ایدلوم وچری بکله‌لندن کمی که بو بیوروٹ
صوباشیلغنه نصب ایدلرسا صدق واخلاصله خدمت ایدله
واغولرومزی پادشاه درگاهنه قوللغه کوندرده وچری وقتند^c ابو 20
اوروندو چری یراق برله پیکار خدمتنه حاضر اولانوم بو جمله

a) حاجت P. b) سیر P.

اگر بوندن اوڭدین عقل و کفایت بیره صلح مصالحتی بیره عمل
اولنسه بو قضیه فیصله ایرشردی که دلکونڭ ارسلانله جنک
اتمک خاطرندن خطور اتمز ومورڭ مار بیره مقاومتنه قوه یتمز واکر
قصد ایدرسه اڭما اول ایریشر که شمدی بیزه ایرشردی

۵ کدن نسنبه ایمدی نه تدبیر اولا

نه اشد که بی امر تقدیر اولا

دریغ اول سواران پر زیب و فر

کم آنلردی زیبای زرین کمر

دریغ اول جوانان پر بال وزور

۱۰ که صورتلرندندی شرمنده هور

دریغ اول طراوتلار دیدارلر

سهی قامتن لاله رخسارلر

یره دوشدلر مشمل برك خزان

قیبرلدی و قارلدی طوبراغه قان

۱۵ بوندوڭ کبی بد رای وسست اندیشه دندر که بیزه بو نکبات

روزگار حادث اولدی شمدی ندامت فایده اتمز بیزه شمدی

بو درڭ درماننه چاره اتمک کړک دیو ارالرندن بو قاج دشیلری

که کار کدازلف و سخن پردازلف بیره آراسته ایدیلر اوروندو قلدلر

وسراسیمه و حیران اولب اختیار آنلروڭ انه وردلر چون نیاجدن

۲۰ ثلثی [کاجدی] شهر قاپوسین اچوب طشره چقدلر طلایه بکلری

چون آنلری کوردلر ایلرو واریلر احوالی صورتلر آنلر داخی کندو

a) P a déjà ici les deux premiers hémistiches qu'on lit après قلدلر p. ۳۵۱, l. 3.

ویر کردن ارقه دوندردلر سغداقیلروژ آتلوسی وییاسی چری
 قچدوغی سببیلله ارنلرجه یل نوزی سرر کی قودلر باره اوزرندن
 غریو قوغا قویدی و صواش کرم اولدی چون بر آر شهردن اوزادیلر
 اسلام چریسی دوندوب بونلری آله آلدیلر بو کتر a سغداقیلروژ
 نوشی نیشسه مبدل اولدی و قیون ایچیمینه قودلر کیرر کبی 5
 بیچاره اولدلر، اسلام چریسی دلیر و مردانه اولوب تیغ ی دریغ
 اوردیلر و اول ملاعینی خییار کبی طوغرایوب پلید قانلری اول
 وادی وهامونه روان اتدلر، اخشام اولدقه که b سلطان زرین
 پستر حریر قیریمه طولوندی تایید اله وثر دولت پادشاه برله
 ملك الامرا دوندوب بارگاهنه دندی طعام تناول اتدو کدندگه رای 10
 مدام قلدی و بیوردیکه چون یز یوزی بدخوادلر قانندن لاله زار
 اولدی خون c خم جهت سرور و ترتم مهملی اولب وآب زلال برله
 منتزج اوق بک دیو عشرته شروع اتدی و سغداقوژ اسکی
 دشملری و بیبرلری کوردیلر که دهر وژ بادیه سندن انلار وژ عیشی
 جامنی زهرله طولدرمش چشم کران و دل بریان برله بریره دریلوب 15
 مشورت افدلر وایتدلر که بونجه بپادار یکتلروژ قانلری هییمت
 یلندن خار و خاشاک کبی بو چرینوژ آبدار تیغلرندن جمله عدم
 کشورینه کندلر و بونار وژ بر جمله سینه مقاومت ایله مدلر شمدنکرو
 بیز ایام جانبر وژ دواقرندن نه اومارز دیدلر
 نه خوش دیمش اول مرد دانای کار
 که افلاکی هرکیشی بومادی یار

20

a) P بو غور .

b) P ajoute لشکری .

c) P چون .

پس اولدیلسر آسوده ایکی جری

اولن اولدی آنلر که قالدی دیری

اگرچه عساکر منصوردن خیل کشی مجروح اولب قنلری هیجا
 صقنده دولوب قالدی اما حسام *a* جان آشام صوبی برله سغداقیلروڭ
 5 وجودلری نقشنی آفرینش لوحندن محو اولدی وآنلردن نشان
 فاندی، چون قرص زر مشرق مغرب زاویه سنده پنهان اولدی
 سپهدار کامکارلق عناننی بارناه طرفنه معطوف بیوردی بر شیلان
 واییده *b* نه آرزو نیساز معدسه سی آندن ملاء الهاب اولوردی
 بزندی واریاب غنما و ملاهی حاضر اندلر شاهنشاه حضرتنوڭ
 10 فتوحی اوزرنه لیلان جان پیور برله کوینده لک اندلر والپلق
 و بهادرلق ذکرنی که عساکر منصوره اولکون تقدیم قلمشلیردی
 اوزانلر وقیموزچیلر الففاظ غرا برله بر سبیل حکایت اندلر اما
 شهره بر نغان و ناله دوشوب سغداق اهلینوڭ فریادی سماواته
 ایرشدی بکلیبکی اول کیاجه عشرت اقداح افراح برله مشرف
 15 طوندی، چون مهد پیروزه آسمان مناجوق زرین خورشید تابان
 کبی اولدی و پرتوی نورن ظلمت دیجوری زایل اولدی اسلام
 لشکری دمر ضاغ کبی حرکتنه کلدی و بکلیبکی قاپوسندن نقاره لر
 چالنبوب نفیرلر ازلدی و سغداق شهرندن ییبا چقوب قلقلار طوندلر
 و آنلرلی داخی چیقوب آنلروڭ چوره سنده نفط و زنبورک و اق و طاش
 20 برله جنکه چقدلر، اسلام لشکری دخی سغداقیلری حبیلیله
 طشرا چکمکه اندکلری طانشق موچیناچه قاجمغا یوز طوندلر

a) P ajoute . جان . *b*) P ajoute . دولدی .

پړندن رخساره شب خسروی سپاره قزمغه باشلدى وآسمان
 ديوانه بڼدن کونښه جهان بانك منشورنى توقيع زر برله مزین
 قلندر

- چرى جمله سى كيدلر جوشنى
 5 صنيديت كه صووارلر دلشنى
 روان اولدى بر طاع بيكي چرى
 قوپوبن صدای دهلدن غرى
 كونش چونكه كوستردى نوري جبين
 هوا اولدى پسر ذره آهنين
 10 ايكي باره اولدى برابره چو ميغ
 بزي طاش اولميشدى بيرى تيغ
 صواشاجى يكتلر اوروب درولاف
 چيقوب طاشره اولدلر صاف صاف
 روان اتدلر تيرى مثل تكرك
 15 كه جانداى جمله خريدار مرك
 كه سرورلك اوليكلمه بولنر
 اروت ارلكى قنده سابيلينر
 صواشوريكن نيچه سغداى نژاد
 ايلتىدى همين عمر خاكينى باد
 20 قلج زخميه تلى سروران
 چو برف اوزره شينكرف ايدردي روان
 كه تا سقلدى خيمه نيميل فام
 ير التندد سلطان خورشيد نام

و دخاییر واسلحه‌دن همیچ دخی زیاده کرکلو دکلدر تنی بالکلیسه
 بیچاره لغه ویرمک و سفهتده نهایته ایرشمک مردون غیر محمود در
 وکلا اَنظَرَقِیْن مَدْمُوم رای اولدرکه چون چری یاوره اول آتلو
 و بیما برله طشره چقمق کرک و کوئل کیندن پوشلتمق کرک
 ۵ و تسکین غیمار ایچون یوزه بر صوا ورمق کرک و لیرانه و شیرانه
 جمله اتمک کرک

چون اولر جهان ایچره کس پایدار
 نایچون قورقه و قلممیا کارزار
 اکس واریسه ارده بد نام نمنک
 ۱۰ نچون باری خصمیلله قلماییه جنک

کمان شویله در که چون آنلردن بر بولکی خسته و مجروح اولر
 بونده توقف و دیرنک اتمیه لیر واکر بیژوم دولتموز تیره a اولوب
 اوزرمره جیره b اولر و بیزه بر شکست اوله قاجوب شهره کیره وز
 دیو بو جمله اوزنه اشی مقرر قلدر، بر هفتد نصشره لشکر جرار
 ۱۵ شهر قاپوسنه نزول وجوه کلدی عقیناجه مجلس آلتن حاضر
 اقلدر انواع آلات سیمین وزرین برله نکارخانه چین بکی بزدلر،
 چون شهر خلقی سور اوزرندن نظر اقلدر و جیشوت عیش و سورتی
 مشاهده قلدر اول سروردن ویل و ثبور آنلر و حاله ظاهر اولدی،
 ملک الامرا قراگنو کیجده روشن جام قودی و شرخ نژاد حریفار
 ۲۰ برله تداول و تداول قلدی و سماع دیلاویز نغز مغز فلکی پر زمزمه
 موسیقار و نوا هزار قیلوردی ایرتسی چون سیه رنگ چتر و ت

a) P sic. دمر

b) P وخیره.

قبچاق که عشاق کوکلی بلامی و آفاق شهره‌سی ایدیلر قنیرلره
سینوب و قسطنطنیه طرفنه روان قلدی آندن سغداق رزمی
عزمنه اقدام اتدی ۵

- ذکر فتح [سغداق] در ایام دولت سلطان علاء الدین کیقباد انار
الله برهانه بر دست ملک الامرا حسام الدین امیر چوپان 5
چون سغداق خلقی قباچاق کسرتی و ناموسلری صندوغنی و ملک
روس مصالحه قلدوغنی اشتدله بکلی دختنه و اومیدلری ارقسی
شکسته اولدی چارسازلق و جانبارلق نیتنه سغداق شهر و
باروسین و اوشنجهک یییرلرین مرمت اندلر و مکاحله و چرخ اوقلری
و طوبلر ترتیب ایدوب نورلر و جهان کورمش پیرلر و اسی صوق 10
چکمش کشیلره انجهن قوروب مشورت اندلر و ایستدلر که هیچ
شک یوقدر که بیم شهر و انواع ذخایر و اسلحه و خواسته و مردانه
نو خاسته صواشکیلر برله آراسته در ولیکن ارباب دولت برله
صولت طریقین اتمک و محاسنتدن محاشنه و مصالحتدن محاربه
تمایل قلمق a و کونشوژ یوزنی بالچیغیلده سوامق عاقللر ایشی 15
دکدر صواب اولدر که قیمتلو نسنه بدن که کنج و خزانه برکنه
و حلیمه یارایه ترتیب ایدوز چون جری شهر قیوسنه کله ایلدوز
و کند و موزی زندهار و زایللق برله سپیداره استریموز آلتون و کمش
برله دموری باش و جمنردن دفع اتمک تقدیم ایدوز، اول قومک
اخلاف b دل اوزادب و قاحه و سفاهت قلدر ده بز بارولری محکم 20
قلمزیموز قلمشوز و اشلوک احتیاطی کرکی کبی اتمامه بتورمشوز

a) P قلمقور . b) P ajoute .

که وار بر بردن تفاوتله فرق کوهلرده شول رسنه کم پا و فری
چون چرینوژ اولوی بکلربکی خدمتندن بو کلیمانی استماع
قلدله ایتدله که هیچ بر فکر و رای پادشاهلق ناموسی رعایتنده
بوندن یک فکر و رای اولسه اولمز و هیچ کمسه مشکلات و معضلات
5 کرهنی بوندن یک آچه بلمز

تدبیر تو در ظلمت شبهای حوادث
چون پرتوی خورشید طلوع سحر آمد
آندن صکّره الحچی اوقندی وایتدی سلطان کنهاسوز هیچ کمسنه
هاویه هوانه و زاویه خذلانه آتمز ولیکن متمرّدنر تعریکی و مخالف
10 توپیخنده اقبال و امهال جایز کورمز

قول اولسک شها اوله سین شهریار انی استسک اوله سین کامسکار
جهار a داغینه ارام ایت جبین که مهر وژ روان اوله اندر زمین
اومیدوم بو در اول اللهمدن داخلی فر داد شهمنشاهدن
اول الدن که آندن مضی افتاب اول الطافدن کم کولر وجه آب
15 آنوژ کبی لطفیلده اده سنی شاد که هیچ انجیاسین کچن کونی یاد
آندن صکّره الحچی و صلت خلعتین بیوردی و پادشاهانه تحفه
شویله احباب هم عالیهنک اولور وانوژ کبی کریم ملکوژ کرم
و ذات شریفندن کلور تازی اتلردن و هند و التون قور قور فلج و زرد و خمت
خاص خلعت و مرصع نوروزی بورك و بیروب بر نامه برله که مضمونی
20 فنون نوازش و شفقتدی ارسال قلسدی آندنصکّره اول نهیاسینسر
غنیمتی که اموال و مرکب غلمان و جوارئی نعلای و مخدرات حسان

غرق اولمشلر ایدی هر طرفده سگولر چکنلرند، واللرند، بادپای
وزمین پییمای آت اوزرند، صف چکوب طورلر آندن انچی آتوب
ایکی صفوٹ اراسندن کچورنر شویله صفوٹ اوزونلغندن اردی
وبرز دیگامندی آندن صگزه ملک الامرا خدمتند کیدی وتدلئل
مسکنت تمام برله یوزنی ییره قادی بیت ۵

- نوازشلر اتدی جهسان پیلهوان
که انچی قادی قوی شادمان
ایرشدردی پیغام ووندی کتاب
قلوب عرض چوق تحفلر بی حجاب
- ۱۰ وملك الامرا جمله سین قبول اتدی وفی لئال چری خلقنه کوندردی
اولشدردی والچی اوج کون آند، قریب سلوت ورفیق عشرت
ایدوب اکلدی درنجی کون چون کنید سپهر کردان اوزره
چشمه-سار زر-نثار بدید اوندی بکلر بکی a بکلر و سرورری اوقدی
وآنلار وکله مجلس ایدوب اوتردی وایتدیکی چون روسی ضریف
چاپلوسی مستوب باج وخراجده التزام کوسترر و بییم درگاه ۱۵
جهان پناه موز قولوغنه بیل بغلر واطاعت و انقیاد یولنی پاک ایدر
اول یکدرکه بز دخی آتوٹ ناموسی محافظتنی محروس شوتنب
ملتمسنی ایجابه مقرون قلورز و حال سلطنت حضرتنه عرض ایدام
سبز داخلی بو بایده نه صواب کوررسیز دیو سویلدی
کوک قیله سیز درلو تدبیر و رای که تنها قلان رای بولادی جای ۲۰
توسینه کنجیمسی در حقوٹ بو کنجیمنوٹ کوهرینه بقوٹ

a) P و بکلر بکی .

وقارساق کورکلر وکوهر بدخششی ویکرم بیگ فلوری بر شفق ومهربان
الچی الله ویروب ملک الامرا خدمتنه کوندردی، چون الچی
نشکره واردی ملک الامرانوڭ سراپرده وحشمتی آیینن وبارکلی
رفعتین کوردی طوطغی رب الارباب تـعـالی وتقدس حضرتنه
5 مناجات ایدوب ایتدی

که ای موجد وخالق مهر وماه بنی قلمه یو قوم الفده تـمـپـاه
بو ایش ایچره بن بندگه یار اول حطام افتندن نکهـدار اول
چون ملک الامرایه روس ملکنوڭ الچیسسی کلدوکیں اعلام اتدیر
بیوردی میزاندلر قرشو واردلر وچادلر قوروب قوندردلر وخوان a
10 وشراب حاضر ایدوب قونقلادیلر اول کبابجه آتی b رود سرودیلر
اڭلادیلر

نظم

عیان اتدی خورشیدی چون آسمان
بکردار رخشنده مه پهلوان
اوتوردی چو انجم یاننده سپاه
15 بیوردیکه تما آچدلر باب وراه

آندن صکره مهماندارلردن بیریسنی الچی اوقیمغه کوندردلر
واڭوردو بیورمشدیکه سلامتلف وسلاملف ودرگاه آیین وعظمت
تمام برله اُرْدُو مسلح یکتلرله صف چکوب طورمشلریدی ونوبتی
مرصع ایرلو وایملو آتلر طوق وسرافسار شاهوار برله آراسته ایدوب
20 طومشلریدی وباق جـیـوش فوج فوج آلتونلو زرکوفت جملرله
وبرکستونلو آتلر اوزرنده شویلسکه باشندن ایاغنه داکین دمهـره

a) P وخون.

b) Sic. Au lieu de آواز et ensuite اڭلادیلر؟

اشتندم که بوند کفر و کفر سپاه

ولی بلمادم نیچیه در حکم شاه

نتر اگر قیام الحاق قومی بنم سوزم و راییم ایشیدالدی چون
نصیحتیه اوچادلیر آنوگچون عبادتدن a ضلالتیه دوشب مصلحت
بولمندن آزادلیر واقعی و قیامی بیری بیرینه قارشیدوب بونجه نازنینلوگ 5
قانی بیریه دوکدلیر بن چونکه عواقب امور اتفاق جمهور و نظر
شافی و کافی برله نظر قلمدم سعادتیم آیینم سنی راییمده شوپله
کوردیمکه سلطانه اخلاص و جان و دل برله بنده اولم چون بو دیار
تبیح جهانگیری برله فتح اولسه بی سرور و قهرمانسز عمارت و ضبط
و صلاحه امکان یوقدر اگر بو کمینه قولیمینی کندو نصب اتدوکی 10
قولمزدن صیرسا و بو ملکی و جائی بکا بغشلسا و ملک الامرا عز
نصره خدمتندن توقع اولدر که بو باید میاجی اولوب سلطان
حضرتی خدمتنه اعلام ایدوب بو بنده مستمندگ خصوص و خشوع
حالی عرض قلا امید در ده محل قبولده دوشب حال واحوال
بغایت خوش اولا

بیت 15

قیومنده شول رسمه قوللیق قلم

که ملککنده بر ملکپرور اولم

بو عهد اجیره تا کم اول سرخ روی

خلاف اولییا وعده مقصدار موی

پس هر دیاروگ تنگسوقلرندن تکفلر و خدمتی ترتیبینه مشغول 20
اواب انگری و تاولی آنلسر و روسی کستان و سمر و سنجاب و قاقم

a) P عبادتدن

میشیر اولیا اول وقتن محاربت حسامنی قینندن چکک مصلحتند
دیو تدبیر اندی بر رای وهوش آییسی چست کشی رسالته
اختیار ایدوب بیوردی که بر نامه طلو تصرع ونیاز وآزم برله
یازدیر *a* ویکلریکی چوبان بک قاتنه [کوندولر] اشبو نهجیله که
۵ نظم اونندی نظم

ددی بعد حمد جهان کردکار
خداوند جهان بساختش آموزکار
نیکارنده چنیر نیلگون
فرازنده کمبیدی بی ستون
۱۰ بلند ایلسون افسر و تخت شاه
فنا بولسون دولت باخت شاه
بل امدی *b* سر افراز خسرو پرست
که یوقدر طپوگ مثلی فرضنده دست
سپاهه یراشق سیف پهلوان
۱۵ که سندن در شاخ دولت جوان
کونش کمی روشن حسام خرد
طپوگده مطیع امرگه دام ودد
دل آیینده سین قلندوگ اول رسمه پاک
که یوقدر دخی ژنکندن اگه پاک
۲۰ قمو صورت نصرت پایدار
لورینر ضمیر وگده عیب آشکار

که کوزہ کورنمزدی روی زم-مین
 چون اقراک کوردی بیو رسمه ستیز
 طوتسب چار وناچار راه کوز
 شنوگ کبی قاجاردی ترکی سپه
 5 که صمصوم یلسی سورر اپری سپه
 که خیلی قیروب اتدیله چوق اسپر
 بیو رسمه یلسه در عادت چرخ پیسر
 دتر ویکلریکی حسام الدین چوبان بکوگ اول بر مردانه جمله سی
 برله گیل کاشانه سی احزان ترددن ارتدلر *a* و شانم لطف رایتی
 سپهر برینه ایردلر و کامران و نیمیل مقاصد و آمانی برله چادرلرینه 10
 دوندلر
 ذکو لایه کوری کردن ملک روس و مصالحه جستن از خدمت
 ملک الامرا حسام الدین رحمه الله
 چون روس ملکی قباچاق چریسنوگ سندوغنی اشتدی و آنلر
 حاللری یرامزغین ورزیتلرین استماع قلدی وزیرلرین ویکلرین اوقلدی 15
 وایتدی که یز بو لشکر جرّار برله و بو نیز جنک دلاور بهادرلر برله
 جنک وجدال قلمقلق حزم *b* و فرهنگ جاده سی و کفایت و درایت
 طریقه سندن بدیع و بعید کورینور بلایی کندوزینه چکمکملک عقل
 و دانشدن دکلدور و م بزه سلطان قبلندن بوجه روز کاردن بروه
 بر زیان ایرشمیدی و اصلًا و رأسًا غبار کینه سندن بر توز بیزم 20
 روز کارموز چهره سنه قوئدی چون ایش بئل مال ولین مقال برله

a) sic. ایرلدلر P b) خرم P c) بیژه P ajoute

سپهدار ایتدیکی ای سروران
 بکسون ارزو ان و جان رایگان
 چون اولمز تن جاویدانی بدید
 کرک نام نیکوچون اولمق شهید
 دیلارم که بر حمله قیلم بو دم
 که دشمن جودینی ایدم عدم
 سونلر شهیی بییزه یاری قلا
 عدو جنکینه بر دباری قلا
 اولاکم مدد قیلمه اول بی نیماز
 اول قاصر بسو کاره های دراز
 بونی دیدی دریا کبی قلدی کف
 کرفت سگرو یرنه اوردی کف
 قوپوردی آت ایاغیلمه خاک کرد
 که بیمیندن اولدی کونش یوزی سرد
 چری اولدی سر تا سر انکیخته
 اولب قانایلمه طوبراق آمیخته
 قیروپ ترکدن چوق غریبو غرنک
 مطر کیپی دوکلدی بییره خدنک
 سگولمه نیچه تنلری دلدلر
 نیچه جانلری اوقلمه آلدلر
 قلیباجدن نیچه باش پیرانییدی
 چقاچاق چومق فراوانییدی
 آنوک کیپی دی کشته درن دشت کبین

5

10

15

20

واجب بلائهم تا سلطان خدمتند بیوز صوی حاصل اولوب امل
محصل اوله، اول یکاندن چون تترکتر عجم تیغنی وزخمی روم
چریسندن مشاعده قامشلیردی واکثر مجروح وافته غرق اویشلردی
ایتدلر سعداق خاقی کناهار بیچون وآنلروث صوچی غرامتند بیوز
قیام کوسترمک کراکدی اما چون ایش بوگا ایرشدی سبکسار^۵
وخاکسار غله باشومز بیله ویرمک اوئر کیاجه ایرتیه دکین بو اندیشار
برنده حیران و سراسیمه و متردد و متکحیر اویشلردی واضطراب
غرقبند و التیاب نیرانده حریف و غریف قالمشلردی نظم

سحر کلاه چون روی نیلی سمر^a

10 نشندان بدید اشدی زرین سپر
طغلمدی و طبولدی سری کوهسار
طلی قنیر انتون سپردن هزار
سپهدار ارو طبودی قیاسب شتاب
قلبیج آمده برنده مثل افتاب

15 بیوردی که اشدی جمله چری
که آمده بلینر بهادر اری
غریو اشدی کوس فغان قلدی نای
نه طولدی جهان غلغل غایه های
بیره اشدی یار پییه کوکدن سروش

20 زمین قلدی دریا کی جمله جوش
ایکی نشکر اولدی برابر چو کوه
برنده ستوه بیری بی شکوه

a) P شهر.

مهر جهانگیر و نژادن روشن اولور قذف رعب تقار کوکلنده سنوڭ
 هیبتوڭدن بالور و کتاب نریم غیر مخلوقده بیوردڭ که اَن تَنْصُرُوا
 اَللّٰهَ يَنْصُرْکُمْ وَيُثَبِّتْ اَقْدَامَکُمْ^a سنوڭ لطفک سایه سی وی نهایت
 مرحمتوڭ برله روا کورمه کم بز قوللره قیاجاق چریلری غنایندن
 ۵ هیبت و اخفاف حاصل اولا و مقصود اولدین معاودت قللاوز

بودر دیلکم سندن ای کارساز بو چوق دشمنی قیلکین بیزه آز
 سری سرکشی زیر سنک ایلیم جهانی بو اتراکه تنک ایلیم
 ددی و سراپرده سنه واردی و بکلر و سرورلری اوقدی و هر یره که
 واجیبیدی طلایه کوندردی و خوان خسروانی دن صکره می ارغوانی
 10 طلب اندی اول سبیله شادی و شرح زیاده اولب قیغو کسلدی
 و محاورت و معافدت اتناسنده چری بکلرینه و سرورلرینه ایتدی که
 سیزوڭ هر بروڭر خدمتله سلطنت درگاهنده بندن عزیزکسر اما
 چون ایش دوشدی یاردیم و یولداشلق لازم اولدی بو لون بو
 دڭلو جهدلکه که صواش اولدی اگرچه بزدن و آلدن خیلی ادم
 15 تلف اولدی ولیکن ایرته ینه بونجلین سعی ایدوب دوروشورساز
 امید در که مخالفلردن جهانده نام و نشان قومیاوز ددی، بکلر
 و سرورلر اڭما آفرین ایتدلر و ایتدلر ای کامکارلق مملکتوڭ کوهری
 درفشانی و شهریارلق نکینوڭ نقش و نشانی همیشه خنجر سبز رنگوڭ
 یوزی قوتلی قولوڭ فزندن کلکون اولسون اگرچه بیز شاه جهانوڭ
 20 قولری یوز ولیکن اگر بیوررسک امتثال حکوڭک رخشنی توصل
 فلکدن کچوره و هر قوللق که بیوررسین اثار طاعت و متابعت

a) Kor. 47,8.

اخضر مثلی جوشه کلدنر وایتدلر که بوندت بیکی آغیر چوق
چریکه اوستموره کلدی دگیزدن وقردن بیتم ایشومز خراب اولب
اظرافدن بلا هاجوم اتدی نظم

چو طاس زرین پر مشرق یوزندن قودی پره فستقی
خروش اتدی کوس ونقارا ونای هر آرادن آواز هوی های 5
ایکی لشکر اتلندلر جنک، چون جب وراستدن جنکه آغنک، چون
هوا تیره کوندی زمین لعل رنگ چقدی کوکه اتشی نعل سنک
صالب تیغ برآنی دست هزبر ایدر بیکی برق عیان تیره ابر
یغر تیر و بیکیانی چون بید برک عدویه پیامی ندر درد مرک
زبان زخمی ونیزه تابدار بد اندیش سربین ایدردی اشکار 10
کوکل آتشی لیندن افروخته قلوردی عدو خرمنن سوخته
مقامی قضادی کمان کمین م اویشدی مهر جوپای کین
که جوی دک خنجر آیکون افیدردی هر لحظه دریای خون
شبانکیده بو کمبدی لاجورد عیان اتدی غری کلی سرخ ورد
نیامه کیروب تیغ خنجر ینه کیرو دوندی اول ایکی لشکر ینه 15
سپهدار شاهنشاه کامکار اولب تازه رخ قلدی چوق کارزار
که خورشید رخشان زرینه تیغ اودندن یوزینه سپر ضوودی میغ
اتندن اینوب تازه غسل ایلدی مناجات ایدوب حضرتده سویلدی
نثر چون امیر حسام الدین چوپان بک علی انصباح تازه غسل
ایدوب واکمی رکعت نماز اخلاص ونیاز وتضرع برنه ادا قلدی 20
آندن یوزین طویراغه اوروب حق تعالی حضرتنه مناجات قلدی
که ای داور داد و دین هنریکه نظر قلورم جمله سنوگ صمدیه
وحدانیتوته دلیل بحق شاعد مطلق بولورم دوکار یوزی سنوگ

سرخوش اولدلر هر بوی چادرلو چادرینه ومقاملو مقامینه کتدلر،
 ساحرگه چون سمن بودقلی چمن نیلی کشتی اوزره ظاهر اولدی
 طلیعدن بر آتلر ملک الامرا خدمتینه کلدی دعا و ثنا قلوب
 ایندیکه ترکدن بی عدد چری بالوردی کلوب ایپشی دورلر دیو
 5 سپهدار و بکلر چمن اول سوزی اشدلر بیوردیکه چری جوشه
 کلوب کوس آوازی سروش کوشینه ایرشدوردلر آندن صکره بکلره
 و سرولره بیوردیکه چون بر چریکه اکی اود اولورسه کچمهسی
 ممکن دکل بیمه *a* کرکدر که ازلر بیکی ییرومزه قرار ایده وز
 وکراکی کبی جدله نیتده *b* طوروب ثبات نقشی لوح جان اوزرنده
 10 ثبت ایده وز اردومزدن دگیز صوی اضطرابده واوگومزدن حرب
 اودی اضطرابه کلمشدر وقچمق یولی جمله حدودن مسدود
 اولمشدر آندن اوگدین که روس وسقسیندن آنلره چری ومدد
 کله زرهنی تن اوزرنه کفن ییرنه کیلر و آنلر وگله ممکن اولدقجه
 جانله دوریشلر اما شول شرطله کم چون چری بر بیرنه قوشو
 15 کله وارواج اشباح مفارقتنده نالان اولا قویالکی تاتر کلور بر ایکی
 جمله کتوب برونلری بیلی ورنج و صولتلی آنوگله ساکن اولسون
 چون آنلروگ ایشلری آیینی و پیکارلی شیوه سنمه اطلاع بولمش
 اولوز

قلالوم سکرمدله جنک پلنک چبارلر ادلییکله نام نسنک
 20 جهان اچره قلمز کشی جاویدان مکر قاله مردمن آدی نشان
 واول طرفدن ترک چریسی جنک اندیشه سندن بیهوش اولب بحر

a) P ajoute . کوردلر . *b*) P ? . یتیمده .

جهان جمله پیر جوشن تیغدی
 مناییدوڭی که عاقر قرا صغدی
 ساجی اچمدین قرقودن جمله مسنت
 اولب قاتله جانندن قمو یودی دست

چو کافه عساکر سلامتی و کامرانی و شادمانی برله دگیزی کدچوب ۵
 و قزودن کلوب سغداق اواسنه قوندی بکلرکی حسام الدین چوپان
 بک فرط فراغت و شادیلغندن بزم آلاقی دوشدوب چری بکلرین
 و سرورلرین اوقدی و آیین و ترتیب تمام برله انس مجلسنده و سلوت
 مقامنده انلار و گله اوتردی

10 طوتب الده اول پناه سپناه

طلو بساده رخشنده ماننده ماه
 اکیلدی شهی آڭوبن اوپیدی ییر
 می ایچین قچین جنکدن غصه ییر
 چکوبن می بر نفسده تمام

15 اوقییدی چری باشلیرینه سلام

چری باشلیری عیب ارو طوردلر
 دعا اقیب اوستننه اوردلر
 جهانده ددیلر وار اول شهریار
 اولب چوق یشاسون جهان شهریار

20 پس آندن قمو اچدلر جمله می

پیاده جهاندار و پیروز پی

دون بچوغنه دکین طرب و عیش قلب حسام باده اول سرورلر
 اراسنده دایر و سایر اولدی چون طلوع دوستکانیلر ایچلمکدن

و تخت آیسنوژ حکمی برله چرئیی بو برله اول نیتنه کتورما مکه
صواش مشقتمندن یوز دوندرم وهر قاصد و فاسد قوی برله ایشوده
خلل کتورم ددی

که فرمان شاهی جهان بولشم دلی باکری راه روان بولشم
5 انوژ چونکه قیلم شمسنان بوم دخی اولمیا اباد بو مرز بوم
هر طایفه که سلطانوژ فرمانندن باش چکه لر اطواق خندان
برله اعناق مربوط اولوب درگاه خسروی عالم اشیکنه وارسلردر
وانده جزالری نیهسه کوره لر وقلان عاصی وخذوللره زجر و عبرت
کوستری سزلردر وهر کمکی قدمی اطاعت دایره سندن چقرمیوب
10 فرمانه مطیع اولسزلردر بندن من و سلوی لذتندن غیری انوژ
ایامی مذاقنه ایرمیسردر اما من ظلم فسوف نعدبه ثم یرک الی
ربه فیعدبه عذابا نکرآ واما من آمن وعمل صالحا فله جزاء
الکسنتی و سنقول له من أمرنا یسرآ اینی a اوقدی

بو سزلردن الجچی اولوب نسا امید

کوزینه سیه اولدی روی سپید 15

سپهدار چکدی چرئیی روان

دگیزدن قرویه چو شیر زیان

طلو ترکدی روی صکرا قمو

لیوایله طولمش اوا طوبطلو

چون ایرشدی انراک وگرد سپاه 20

درفشنده جوشن چو ابر ایچره ماه

چون قبحجاق خانی بو خبردن آگاه اولدی امید کلیمینی مقصود
 حصولندن خالی کوردی وروس ملکده داخلی خبر کوندردی واعلام
 اندیکه درگاه شاهنشاهی دن عساکر نا معدود بو حدوده متوجه
 وملهلدر

5

کمیندنلدر شیلده دریای آب

که دشمنز دثیمز یوزینده آفتاب

بز اصمردوق جان چون ایرشدی مرک

شکوفه نولور ایرسد زخمی تکمرک a

کرکدر که بو حادثه نوک رفعه و بو نازلدنوک دفعنه بر چاره قللمر

دیو آثار داخلی جمله قبایل وایللرنه خبر کوندروب بر هفتهده 10

روس دلیرلرنندن وقبحجاق بهادرلرنندن اون بیگ مسلح آتلو

دیولدی وسعداقده یقین دلوب منتظر اولدلر ده سغداقیلروک

آدملری بکلرکی جانبنده واردی پیری فرتوت بر ایکمی کلیمتی

عنکبوت-اوی کبی سست سبیلدی خیرلرنکه اگنا سویامملهلدری

عشر عاشرین تقریر ایده مادی آلا بو مقدار دید بلدی که ملک 15

الامرانوک الطافندن توقع اولدره که چرئی دوندروب دیده تا ده

بیزده خدمتده تقصیر وتقاعد اندوکمزک عذرنی بقدر امکان

دیلیدوز وقوللق رسمی مجدد وایمان پیمان غلیظ ووثیق برده

موکد قلاوز حالیا شمدکی وقتنده نعل بهیا رستمجه الی بیگ

پرپر خدمت ایده لر دیدی چون ملک الامرا حسام الدین 20

چوپان بک [بونی اشتدی] قاقیب غضبه کلدی ایتدیکمی تاج

a) P تکک sic.

b) P اولدر.

روان قلندر که بیژ شاه جهانوٚ قوٚ و فرمان برداری یوز معلوم
 دکل که بو مقدار چرئی بونده کوندلر مکه سبب نه اولدی اول
 اکر باج و خراج و عبوری آدا اتمکده بزدن جرم و فتور ظاهر اولدیسه
 آنوٚ غرامتده اقامت کوستره لر و فرمانوٚ امتثالی برله دشوار ایشی
 ۵ اسان قللم واکر روس ولایتنه عزم قلورسا سرو آزاد کی بکتلر
 خدمتند ترتیب ویراغله ویربیلوم که اول خدمتده سلطانوٚ
 دشمنلرینه قلیچ اورلر و جانلرین دریغ ائییلر دیو ویر الچی
 داخلی سرعتله قباچاق خانده کوندلر که سلطانوٚ چربلری دواب
 و جواری اوزره بو طرفه کلدر دڭیز موجی جوش جیشدن پولاد
 ۱۰ رخشان کی کورینر بو پلنک آهنگ چری دڭیزده نهنگدن دلیریک
 و فزوده قغان ارسلاندن یورکلورک درلر
 ایبات

بولر کورمیدین بحر کشتی و آب
 اکر قیللر جنسکه بر دم شستاب
 بییزه اشلا دواب خنجر ی آبکون
 ۱۵ که بیزدن ایره بحر دک جوی خون
 بلک کم بو صو باشدن آشدی روان
 دڭیزدن چری دشته ایرشدی روان
 بر آتش درر بولدوغین یاندورر
 صو کبی آقر یاغدوغین قاندورر
 ۲۰ دوشنده بونی کورمادی شبنج شتاب
 که بیلمدن بر اود چیقده دونیشه آب
 دوکیلورسه طشراییه بو موج اکر
 نه قباچاق قالدور نه روس خزر

شب روز شششنبه کامکار
 بو نوعیله سورردی خوش روزکار
 کر اولییدی بر هفتده آرزوی
 قلدریدی بر کون تماشای کوی
 5 قلدردی کهی آرزوی شکار
 کهی که اولمییدی دخی درلی کار
 ذکر گذشتن سلطان در اهتمام ملک الامرا حسام الدین امیر
 چوپان رحمه الله از دریای خزر
 چون سپاه خزر قصدنه دڭیزدن کذر قلدی افلاتی ایلندن قورودن
 دڭیز کنارین صوب کتدلر سغداق شهرنه واردلر سغداق کفرهسی 10
 که همیشه جغد خذلان وکنکرة ادبار آنلروک روزکاری قصرنوگ
 کنکرسنه اوتورمشدی وصادر ووارد وبارکنلر انجتمهسنه بیل
 بغلامشردی کوردلر که دڭیز یوزنده کمی یلکنلرندن هوا یوزنده
 آق کوکرجین اوچار کمی دڭیز یوزی طولو کمی ویلکن اولمش
 وقورودن دخی بر چری کلور که آنلروک آتی ایباغندن وسورنا 15
 ونغیر آوارندن طاع وحررا متنازل اولور قورقو ویرزه اندامارنه دوشب
 مضطرب اولدلر وشهر قاپولرین یاپوب وبروج وابدانی برکدوب نوردلر،
 بکلری وانولری بر یزه دیریلوب مشورت قلدلر تدبیرلری بونوگ اوزرنه
 اولدیکه بر دانش وتدبیر آیسسی پیری که روزکاروگ تجارتندن
 تجارت کتی حاصل اتمش ایدی وکردون کردانک رنج وراحتن 20
 فراوان مشاعده قلمشدی رسالته b اختیار اندلر اچی طتلو وایری
 وچشق سوزلری پیری یزنه قرشودروب بکلریکی حسام الدین بکه

a) P sans و. b) P رسالته.

دو کیلوردی بس خوانی دار السلام

شهنشاه اوگنده یینه میسر خوان

دو کردی ناعم خوان جنت نشان

قلب خدمتی چاشنیگیری هم

اولوردی قوللقده ثابت قدم

5

نواله ویری بییر ایدی اول زمان

دیلاورلیچون دو کلمدکده خوان

چقرلردی خوان یندوکندن قمو

قتندن جهان داورک اول ویدو

قلب خدمتی شهریار جیهان

10

کلاهینی کز قوردی آسمان

اولب یینه جمعیت نامدار

بزانسوریدی درکهی شهریار

دریلوردی جمله حریفان بزم

قمو نامداران و شیران رزم

15

دوزوب درلو سازنده لر ساز ورو

ایدوب نای اونسی نوای سرود

بولردن که هر دم کلوردی خروش

دلی سنک خارادن قوپردی جوش

ینه بزم ساده اولب ساخته

20

اولوردی آلتی لطف پرداخته

نه کپون کوزی کورمش آتوگ یوزین

نه کوش زمان دیکلمشدی سوزین

ایروردی شه قاتنه میسر بار
 که عدلندن اولوردی راست کار
 دوکردی کلوب خوانی بر خوان فراز
 که اولوردی سیرانده چشم نیاز
 5 اوتورلر ارو طرورلردی زود
 اتورردی ارو طوران بی قیود
 بریدی کتورردی هر بر کشتی
 همین خلقت اولیدی انده اشی
 هم اول آرهن شاه کیتی ستان
 10 بر ایوانه داخلی اولردی روان
 قمو ایش بلیجی ودانش فزای
 قمو صاحب دین وتدبیر وای
 غلامان نام آوران سپاه
 بولورلردی خلوتده بر جایگاه
 15 قلورلردی هر بابدن مشورت
 زیاد اتمکه شهرت ومنقبت
 تدابیر وکنجیله کاری سپاه
 که نیجه کرک فکر هر جایگاه
 قیاس ایت ندی مردم زیر دست
 20 که اوزتمزدی آهولره شیر دست
 هر آییندن اول مهر اوله پر کین
 جوابی فرستاده هر زمین
 قلورلردی رایبینی جهاده تمام

سلطان عالم کبکباد بر مدت اول خرم آباده که روضه فردوس
 آنوځ هولسی اعتدالنه رشک التوروی عقل کی جانده وکونش
 کی آسمانده اقامت اندی و اخبار فتوحه منتظر اولوروی و تقویت
 دیس یزدانی و تمشیت امور جهانبانی و ترحیب مهمات ملکداری
 ۵ واکمکاری قلوروی»

بیت

ساحرکاه خرشید زرین سنان
 فلکده اولدی مثل دعاء کامران
 چاغیردی چاوش پر تاب جوش
 کوکه ایرشوردی فغان خروش
 چقردی کهی خسروی بارکاه 10
 اوندن بولتدن چقر کیبی ماه
 پیاده سواران کردون توان
 رکابنده دولت کیبی اولوب روان
 شه اول دشت مینونهاد اجره شاد
 اولوروی ویروب عمره عیشیلده داد 15
 هر اقلیمدن ایرشوردی خبر
 که کم اوترور و کم ایدر سفر
 یننه ایردی کیواننه کام جو
 جهان اځه طوقمشیدی جمله رو
 الی بیکی اچلمش درر بارکاه 20
 اولودن کچیدن کم استرسه راه

- قنسی ماجر لاله‌وش دسترس
 بر آرده قونمیشدی شهریار
 که شادیدنیدی بهار بهار
 سرانگ که صکنده‌دی مهر و ماه
 5 قلورلردی چوق جهدله آگنا نکاه
 قنسی خیره‌دی انده حیوان کوزی
 اچندیدی هم آب حیوان کوزی
 که اول چشمه‌دن چشم عالم سنی
 سراسر زمینی جهان کلشنی
 10 هم اوڭنده بر سبز دریا روان
 که بی ابر کبیبی رخ آسمان
 یورلردی ماهی‌لری مثل ماه
 چو سیرانده سلطان دولت پناه
 قولاغنده هر بیرنگ حلقه زر
 15 طلای جوشنیدی قمو سیم پر
 چراغیدی کلردن آتش نشان
 که روشندی انلاره چشم جهان
 اغجلارنه اولمشدی اقبال بار
 نوای ظفر اوقرییدی هزار
 20 قمو موسوی نوش داروی جان
 قمو سایه‌سی آسایش انس و جان
 جهان مهر و اقبال بروی نهان
 بنام خدیو جهان کیقباد

ذکر اقامت سلطان بموضع کیکبادیه در مدت غیبت امرا
 چون بکله و صوباشیلر رحمہم اللہ اول چریلر کہ اول قولغہ نامزد
 اولمشاردی یواغ و بىرك و عدت واعبت تمام برلہ احضار اتدیلر وعون
 معبود و طالع مسعود برلہ سوار اولدیلر سلطان کندو خاص
 ۵ کوبهسى برلہ بر ديهيه چقدی تا چرينگ عظمتن مطالعه قلا
 چون انلارک حالى وجهنده شطارت ونصارت مطالعه قلدى الله
 تعالى وتقّس آدى دله کنوردی و بکلری اوقدی وانواع سرفرازلق
 برلہ انلارہ بنده نوازلق بویورپ حصول مآرب وانجاز مطالبلرنی تقدیم
 واقامت مساعی مشکوره برلہ مستظہر قلدى جمله دعا وثنا قلوب باش
 10 قودلر وسایه جهان آفرینه آفرین اوقیوب یوله متوجّه اولدیلر
 ابیات

بولر چون کوندی وشاه جهان
 یزنه دوندی بیله نچه بنده کان
 بر آرایه کم دییدک کردکار
 بهشت اتمش اول آرده آشکار
 15 اگرچه اول اراده اعتدال هوا

آلردی یره مشک دست صبا
 چمنده آیلیدی لب جویبار
 که نو خط اولای روی زیبای یار
 سمن درج کافر آجش یزنه

کلابن کلستانه صچمش یزنه
 20 قلوب عنبرین باد زلف چمن
 کلبله قرشدردی مشک ختن
 انوگ کیمی مجلسده بر خوش نفس

فلک بنده سی مهر فرمذنوٹ

زمانه طلبکاری پییمانگنوٹ

کر ایروهن حوته فرماندعی

نهنگندن اول قیله نیلی تبهی

5 وکر کیمک سندن بولا زور وتاب

بولا تنک صدحن عوایی عقاب

اکر دییه فرماندعی روزکار

قلاوز عدویبله بر کارزار

که کر چرخ اولا همآوردنوز

10 ارفندن که پیدا اولا کردموز

قلا چرخ تدویردن اول زمان

اولا زورله تابسسز ناتوان

اکر جمع اوله خلق روی زمین

بکی بیرموزه آیدمز رای وکی

15 دیوب بو سوزی طاشره چقدلر

توجهله کفار اون یققدلر

خروش اتدی هر یاگندن صورنای

که دیرندی طاغ وکر جای جای

وعلى الترتیب آثار شہامت و صرامت وشجاعت کہ سلطنت

20 دولتی مصالحیچون فتح قلاع وقهر اعداده هوادارنغ وجان

سپارنغ رعایت اندلر ایزد عز اسمہ عوفی و خدیو اعظم

بختنگ تاییدی برله اول مهماتنده جان ودل برله

درشدلر ۵

مستظهر و مال و رجال برله آراسته ادى و امير كمنوس و مغزوم كه
 رومك بلام و بقاعنده ملك مطاع و صاحب قلاع و اتباعدى و سلطان
 غياث الدين كجسرو شهيد اثار الله برهانه شويلاه كه بوندن
 اوگدن ذكر اولنمشدنر انوگ هخدر اتندن بر كرهه حباله حكم
 ۵ قزوچنه كتورمشدى و شرف قرابت و مصاهرت سلطنته اختصاص
 بولشدى و سلطان غياث الدينك شهادتندن صكره دخی سلطان
 عز الدين كيكاس و سلطان علاء الدين كيقباد نظرندۀ ملاكوظ
 باصره احترام و منظور عين اكرام اولمشدى وعدت و اهبت و چوقلق
 اسباب برله مستظهر لشكر بى كران برله ارمنستان طرفنه روان
 10 قلدى و بويردى كه دربند اچنده هر قپولر كه واردر يقب بد
 انديش بختى كى خراب ايدۀ لر و لشكرى نزه چقارلر و دين
 دشمنلرنه بر زحمت و نكاييت ارشدورلر كه قيامته دكن انوگ اثرى
 كفسار جاننده باقى قلا و مبارز الدين ارتوقش بكى كه سلطنت
 دولتنوگ قديم اولو بگلرندن و ملكيت چرى باشلرنوگ اولولرندن
 15 ادى و انطاليه نك صوباشلغى اكا مقوص و اول طرفك تغور و كفايت
 امورى برله داييم مذكور و مشهور و ثروت و شوكت و پهلوان قوم
 و قبایل نامدار و دليران كارزار برله مستظهر ادى و جميعى اكر
 بوى بگلرى و اتراكنه زعيم الجيوشدى بويردى كه لشكر جوار
 برله ساحل طرفنه واره و كوگلى فرنك كينه لرندن پرداخته و گيز
 20 كنارنوگ مهمانى بله وارن بگلرله ساخته قلا، بگلر و اولولر شهریار
 زمانه نك بختى اوگنده يوز يره قودلر و ايتدلر

آبيات

كه پيوسته اولسن جهانكبير شاه

اررسن عدو كوكسه تير شاه

یکنار دیرشرب و قباچاق قولر آلوب صواش و حرب تعلیم اندروردی
 و طلب طلب ربّ الارباب رضاسیچون غزایه و بیپردی و کندوزی
 دخی دایم اوج طرفنه غزا اوردی هر نه که دار الحربدن کنوروردی
 یلسده سادات و متصرفیه و مکه و مدینه و قدس مجاورلرنه ایشار
 قلوردی وانوگ اوغلانلری دخی یقین زمنه دکن که قصه مونیّه ۵
 بکلکی انلاروگدی انلار دخی اتالری یولناجه اول منهاجت
 ابتهاجنه التزام کوستروردی وظایف و روایت و صلوات میرات علی
 اختلاف الحالات احکام فضل و عبادت و ارباب علم و عملدن منقطع
 قلوروردی سلطان بوپردی که حسام الدین سغداق طرفنه چری
 چکه و اول مهمه اقدام اده
 ۱۰ نظم

عنایات ایزدله کیره یولا
 قمو قاصده مرز سغداق اولا
 که شهردی پر زین مثل عروس
 کنارنده آورر موج دریای روس
 ۱۵ برابروردی سغداقه مرز خزر
 ولایکن دگزدن کرکدی کذر
 که کیره اول ارادن کمی یه سپاه
 یورر کیمیمی کوکده بروج ازره ماه
 سوی سغد و سرسون و قباچاق و روس
 ۲۰ سورب قبیله عاجز کنوگ آبنوس

وامیر مبارز الدین چاولی چاشنیکیربک که بو دودمان کریمک
 قدیم مقبل قولرندندی سپهر تیو انک کی بر یکت عالم غیب
 نورسیده لرنگ صغده کورمشدی کمال اقتدار و بازوی کماکار برله

و مجالس و محافلده مذکوردر که چون پیارسه آودن بر مانع واقع
 اولور کیمک چاییرلرده و مرغزارلرده کستناخ اولوب قورخوسز اوتلماغه
 باشلر بز اول طوایفی غایت مرحمت و فرط رافتدن کندو وطنلرنده
 ساکن و امین قومشدق و بارقهٔ نعمات و یاشش^a سظواندن مرقه
 ۵ قلمشدرق غایت حماقت و غباوتدن اول نعننگ قدرن بلملر
 و راحت و رفاهیتنه راضی اولمایوب بلکه دیارک تجارنه زحمت و آسیب
 دخی ایرشدرلر اکر اول ضال و ظالملرک کوشماللریچون چری
 و فرسان و رجال و ابطال ارسال قلووسوز اجرای سنمه حکمی برله که
 عَدْلُ سَاعَةِ خَيْرٌ مِنْ عِبَادَةِ سِتِّينَ سَنَةً عمل قلوب کافه جمهور
 10 قننده معذور بلکه مدوح و مشکور اولمش اولورز دی بیت

اکر اوله فرمان پروردگار

قلم انلره کار کینه کزار

اندن صکره صاغ قول بکلر بکیسی حسام الدین چوپان بک رحه
 که قایی بوینده اندن اولو و مالدار و نوکولو بک قویمدی و سلطنت
 15 درگاهنوگ قدیم اولولردن و بکلرندندی و سخاوت و شجاعت و کمال
 فرزاتلق و مردانلق برله قلان بکلرین ممتاز و مستثنی اولمشدی
 و دنیاننگ ایلملرنده و شهرلرنده کونش کی هر راحته سبب و تریخ
 کی هر هیبت و حادثیه حق عونیله اندن چاره اولوردی معوره
 جهاننگ آفاق و اقطارندن انوگ کرم و انعامی امیدنه فضلا و شعرا
 20 و هنرمندلر و الب و بهادر یکتلر هم یل قاپوسنه کلورلردی و انوگ
 انعام و اکرام شریف و وضعه ایرشوردی و قایی و بیات بویندن قوتلو

قزنده پيششدى رزق ازو نسيان
 قموسنى نسي الجمله هب آلندر
 بزي نام وانديشهيه صلدندر
 نچه مسلمان بنند و زندانده در
 5 فولك قچدم و فائزنى انده در
 بن اول بنندن قچچين چاره ساز
 ارشدم چكب قچه ر زاد دراز
 بو كن شاهدن ازگه كم اوئه كم
 كه دفع ايدة بو رسمه ضلم عظيم
 10 چون بو تظلمات سلطانك مسامعنه ايرشدى رخ فرخى و چهره
 مباركى كل كسى قزردى فطر حيت و كمال a شفقت و غضبندن
 ارسلان كى آكرامه و دنش كى قزمغا بشلايب مضطرب اولدى
 ويوردى كه فى الحال تاجرلر ماللرى خزاندهن و يرلر زيرا قديم
 اسلام پادشاهلرنگ عاقى بو ادى كه حاكى ايرشدوكى يرلرده
 اوغرى و حرامى خلقك مالن آنسه اولرلدى و صكره حرامى بولوب 15
 سياست اولرلدى و مالن خزانديه تسليم اولرلدى و شهرلرده ولايتلرلنده
 النسه اول شهرلر و ايلك صوباشيمسى و ناييمى بر اكسكسز اولرلدى
 اندن صكره اوغرى و حرامى طلب ايدوب بولورلدى زيرا شرع
 بونك ازرنه مبنى در كه خلقك مالنه و جاننه بكار و حاكملر b
 پابندان در هنوز اول قاعده شامده موجودر كه ناييه ضمان درلر، 20
 اندن صكره سلطان بكاره باقوب ايتدى بو مثل جهانده مشهورر

مصصره کچوب اول خطر دن فایده کورم واول سرماییدن فراوان
اصمی بغلاییم دیو بر آه سرن اتدی وایتدی

نظم

ایسا شاه دنیا و دین داد داد

که عمرم ترابینسی ایلتندی باد

چون اتمم بنا باد ازره ناخت

5

پس ایشومی ساخت ایلدی رای سست

دل اول باددن هیچ اولماد شاد

آنوژ کیمی باد ای آلهی مباد

قراگونه بر موج ایردی همان

که دیدم یارلدی مکر آسمان

10

بر آرایه ناکاه ارشدک زیون

نه آرا که اول آردی موج خون

قالب کندز امیذله اول کبجه

نه دیم که اول کبجه ییدی نجه

پس اولدم که صبح اولدی یایلدی کون

15

جهانندن همین نا بدید اولدی دن

نه کون کم صفاتی قمو تاب وتب

آنوژ کیمی هیچ اولمسن روز وشب

سواحلندن افرنک آتش نهاد

روان قیلدی تیره کمی مثل باد

20

طوتوبین بزی ایلدیلر اسیر

نه وار دسترس آنده نه دستگیر

چکوب زحمت وخرج عمر داز

و کندز قوروده و دڅنډه پیل کبی روان و روان اولوب یوز درلو رنځ
 وزجت و عنا چکوب بر قاچ دینار و درم حاصل اتمشدم قبیجاغ
 و روس و یلسغار دڅنزی کنارنده بو درگاهڅی عدل و نامسی آوازن
 ایشدوب خرملق برله بو طرفه متوجه اولدم دلدم که کمی به
 کرب دڅنزی برو کچم بو دولتونڅی ظلّ ظلیلنده امن و راحتله روزگار 5
 سورم چون کلدیم که کمی به کرم هر مال که انوک تحصیلنده هر
 عزیز صراف ایدوب بوجه مشقتله حاصل اتمشدم مجموعن المدن
 آلدلر مال کتدی باشم دخی بوجه زحمتله قورترپ کلدیم بیت
 همان بن قوله داد کستر خدای

10

شه ایشیکنه اولدی اوش رهنمای

که اولدر جهان ایشنه چاره بس

مراد آنده بولور هر آواره بس

هنوز اول بو سوزی آخر اتمشدی که بر کشی دخی شکایت
 حکایتنه آغاز اتدی که بن حلبدن شام و بغداد قاشن
 بغلابوب بو مالک عزم اتمشدم چون ارمنستانه لیفون حکم 15
 اندوکی بیرلره کلدیم مال و طواری تمام المدن آلدلر و باشومی هزار
 حیلله قورترپم غایت افلاس و بی نوالقدن کندیم قراڭو کچم
 کبی اولدی و گنم تیره و ختم خیره چون ترسانک بو درگاهدن
 ترسی اولمایه بو دردک درمانی بو ظلمک انتقامی قنقی سلطان
 عدلندن طلب ایدلوم دی، چون اول دخی بو سوزی پایانه 20
 ایرشدردی بر کشی دخی فغان ایدب چاغردی که بن انطالیه
 مقیملرندیم هرنه که هریم مدّتده قزمشدم و آتی قزمقده مشقت
 اودنه یا تمشدم کمی به قویب دڅنر سفرن اختیار اتم تا مکر که

خروش نغاره‌یلله آواز نای
 دخی جوشش مردم ههای ههای
 که تا سقف پیروزه زر نکار
 اوردیله آوازه شه‌ریار
 هماندم جهانگیر کردن محل

5

کرب قلدی تشریف برج حمل
 فرخدن زمین کلمری تازه‌دی
 هوا طولو بلبیلدن آوازه‌دی
 خدیو جهان شهریار زمین
 که فرییدی ابر در آفرین
 فلك سخره‌سی حکمی چوکاننوڭ

10

جهان بنده‌سی مه‌ری فرماننوڭ
 اوتوردی سریر استنه آچدی راه
 که کورینه هر یاگدن دادخواه

15 ناکاه دادخواه قاپوسندن بر بازگان سود و زیان امیدنه طوب کی
 جهانده سرکردان یورردی ودايم دگترلر یوزنده اصی امیدنه نیلوفر
 کی صویوزنده سیران اردی سلطانه دعا و ثنا قلوب تضرع الن
 کوترب دولتنه دعا قلدی
 نظم

بو رسميله دیدی شهه ترجمان
 که پاینده اولسون خدیو جهان
 کاویانقلغندن قلور فتنه خواب
 قلیجی اوندن یمنر آفتاب

20

بو درویش قول روزی طلبنه تعب و زحمت اختیار ایدوب کبجه

بقاسند ارمله ویرلر کویرمهک باشلادی سلطان مکاتب و غرمانلر
اطراف مالک بکله و چری باشلاده ارسال بویردی که جموع عساکر
محروسه قیصریه عزیمت ثلاثر بر قلی کوندن صکره ركب مایونی
خاصه بوی ونوکر و حرمی برله دار الملک قونییه تجشم بویردی
وقونییه سلطان وارمزدن اوگدن جمله بکله واونور جنک و محاربت
اسبانی برله قیصریه مشهد کدراسند طناب بر طناب چادرلر
طوتلوب قوشلادی و سلطان طرفنه کوز و قویلق طوتلب منتظر
اوشلادی که نه امر ادرسه دل و جان برله بیرنه بتوره ۵
ذکر سبب قصد سلطان بفتح کدرای قباچاق و کرفتن

سعداق بر دست ملک الامرا حسام الدین امیر 10

چوپان

همان قونییه دن چتر ظملا آه
خرامان اونوب مثل رخشنده ماه
جهانه ورییدی جوق مزده مهر
که طومز دخی تندلکله سپهر 15
دخی دوکیمه اشک غم چشم میغ
فلک قلمی شادقلر دریغ
نه نوزلر که قوپاریدی سپاه
بولودی انگله سنا چشم ماه
خرامان پیروزی کردکار 20
اولوب اردی قیصریه شهریار
یسوزندن شکفتیدی عالم رخی
جهان پر نسیم کل فخرخی

بیویوب شریفی، اچلدن، صکره افداج افراس دایر اولدی بوز
 عیش و عشرته مشغول اولدقلرند. صکره طوب مقاملو مقامنه
 واردلر سلطان دخی دره حرمه دروب استراحت مشغول اولدی،
 ارنهسی انواع نغم و اصناف کرم کافه امرا و اطراف بدلرند قایم
 ۵ قلوب ییدی کون پیایی مجلس دل افروز مرتب و مهیا اولندی
 سدرجی کون شام بدلی رفیق الطاف شام مالکی اطرافنه اجازت
 ویزوب دوندردی و دراه بدلرند بعضی وداغ رسمیچون انلر وئله
 ملکت سرحدنه دن ویزوب شام صغورنه کرچه هر منزلده نزل
 حاضر و مهیا قلدر، چون بدلر سلطان درگاهنه عودت اتلر
 ۱۰ سلطان مبارکک و طالع سعد برله قیصریه عزیبت بویردی و کامرانی
 و شادمانی و حصول مرادات برله قیصریه ایرشدی و هر شهره که
 قیوم شهریار ایرشوردی شهری بزیب آدین بغلردی و آلتون
 واقچه و نیچه یلر قرجلارنی پادشاه رابنه نثار قیلوردی چون
 بر مدت قیصریه « اقامت اتدی نر فصلی آخر اولماغه یقین
 ۱۵ اولوب قشلاق موسمی ایرشدی اندن « انطالییه عزم بویردی
 چون ایرشدی بر آق مدتی همیشه عاتی و رسمی موجبناجه
 احوال ملکت تفتیشنه و مظلوملره داد ویزوب ظالملری قمع اتمک
 مشغول اولوب آواز چنک و نای و ریاب و تنمول باده و جام و بلبله
 شراب لعل فام برله روزگار سوردی و اندن علاییه واری ویر آق
 ۲۰ دخی اول مربع ربیع نزهت و منشأ دعوت و فراغتده اقامت قلدی
 چون نسیم نوبهار طسرف شمالدن هبوبه قلدی و قارلر طماغلر

اَلسَّمَاءُ اَلدُّنْيَا بِمَصَابِيحِ a تُنْتَفِ لاجوردیی سیارات عروسری
اوکنه طوتدلر
قطعه

- خمیده ماه کمان صورتنده زرین توز
قچردی رجم شیاطین مثل تیزر نشاب
5 قراڭو کیاجه اچنده خیال نور نجوم
مثال بر حواصل میان بال غراب
کبود نطع میاننده صانده سن پروین
طوتدر قدحاری بللوردن کف لعاب
بنات نعلش طغلمش فلک کنارنده
10 مثال تخم شترمرغی میان سراب
ماجره باخرده یول کیبی کورنر صندسین
عماسیله کلیمک طریق اویش آب
صفتیله متصف اولدی وحریفار طولو ودوستکامی لر اچمکله
سرخوش اولدلر سلطان طروب حرم وصال وحریم جلالت واری
خرم دوشکنه وصفه فراشنه کروب ملکه برله معانقه ولامسه 15
وبوسیه آغاز قالدی فی الحال مهتری غالب اولوب مهن کونزدی
اول شادمانلقدن حرم دایه لرنه وخدم وحشمه که مهید معظمله
کلمشردی کنج شایکمان ایثار ادوب انعام واحسان بویردی وملکه
مالک کنوز قارونی وحاکم ملکه اثریدونی قلب کفش بها رعیبیچون
ایل ولایت ویردی، ایرته سی شام بکلرنی سلاملق صقسنه دعوت 20
ایدوب اصناف الطاف وتشریفات کرامتیه ویروب آغرلدی خولان

a) Kor. 67,5.

اول کون a بیشتر اوجندن شوپله غنی اولدی که غنده شهره
 شهر زمان اولدی، اندن صگره بر هفته ده کوندن کونه اوگولغا
 باشلدی چون تمام اوگلدی سلطان عزم سیران قلدی و بویردی
 که جشن و بزم اسبابی پراغنه مشغول اولار بکسر و نواب شهری
 5 بزتدلر و مهد قبلندن شام سرورلی کندو رسم و آیینلری موجبناجه
 کمال لطف طبیعتلرندن آلتون کمشدن انواع جواهر و نفایس برله
 بزدلر و دودلر اوززنده ترتیب و ترکیب ایدوب شیرین و چابک
 حرکتلو اویناجی لر و مطرب و قواللر مصر و شام دیارندن وروم مالکندن
 و موصل دیارندن اول دکونه حاضر اولدلر و خرتیپه ملکی سلطاننگ
 10 صعدو جلغن التماس اتدی سلطان مبدول بویردی اول دخی اول
 ضیافتده اصناف کرم و بذل دینار و درم رعایتنه ایرشدردی و بر هفته
 پیوسته عیش و عشرته و لهو و لذاته مشغول اولدلر سلطان سکرنجی
 کون بزم عالم b بویرب شام بکلرن اوقدی و انس مجلسنده انلار و گله
 اوتورب عشرت و مکالمه قلدی و زحمت روزگارنده اولان توقفچون
 15 که مبارک ذاته عارض اولمشدی عذرلر دلدی جمله دعا و ثنا
 قلوب زمین بوس قلدلر و سلطنت حضرتنگ سلامتلی حصولنه
 باری جلّ جلاله حمدنه اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ اَلَّذِیْ وَهَبَ لِمَوْلَانَا السُّلْطَانَ
 مِنْ اَلْمَرْضِ اَبْلَآءًا وَمِنْ اَلصَّحَّةِ اَقْبَالَآءًا عِبَارَتی برله اعاده قلدلر، اندن
 صگره اشعار و قصاید استماعنه شروع اتدلر و کاسات مبرّاة شادمانی
 20 دایر و سایر اولدی چون مادر جهان نیلمکون چادره کردی و یلدلر
 قصر مینافامدن یسر یوزنه نظر اتدلر و قدرت فزاشلری و لَقَدْ زَیَّنَا

فَتَنده عصمرگ یکاندهسی ودهرگ فرزاندهسی ادیلر هر بری تطلیه
 وضنده مشغول اولدلر ایتدلر که اکر بیشتر اوجی بو جراحته
 ایرشورسه خطردر امیذر که بو ضمداد وضلا برله اوجی بلورب
 دَشله زحمت وائی اکسله اما هر لحظه درد وافر زیاده اولوردی
 واول واسطه برله افراط مالالت سلطان طبیعتنه مستولی اولوردی 5
 خلایق وضیع وشریف روم وشام بکلری بو حادثه دن ملول
 ومضطرب اولدلر، سلطان بر کون غایت عاجز واضطرارندن شریسالار
 فناخر الدین ایسه بویردی که جراح فاسلی اوقدی تا تجدید
 طلا وضمدات قلا چون فاسل حاضر اولدی کوردی که ماده
 جراححت تمام نضج بولش باشی خطر معرضنه قودی نیشتری 10
 اوغراین چقاردی وچپانک یومشقلغن وفتیلغن کورمک بهانه سیله
 نشتری صاجدی فی الحال ارک ومارو صو چشمه کبی روان
 اولدی امیر جلال الدین قوشایی نشست حاضر اتدی نه دنگلو
 که اریک آقردی سلطان راحت بولوردی چون چرک ومارو صو
 جمله آتدی سلطان راحت اولدوغندن وزحمت وقتنده 15
 اُخوسزلغندن اُخو غلبه اتدی وبر کون بر کبیجه راحت بولب
 یاتدی واییدی علم خلقی اول حالتدن متوهم اولدلر صاندلر
 که بر محذور واقع اولدی، چون شهریار بیدار اولدی جراحی
 اوقندی تا پهنیه قنابیلنی اول تجویف ماده یه طولدردی اول
 قبلدن دخی سلطانک وجودنه راحت زیاده اولدی بویردی که 20
 هر کمک بنم ذاتم سلامتله ارتپاحی واردر جراح فسله نسنه
 ویرمکی واجب بلسون دیو شولقدر درم و دینار وآت وقتیر وکماخا
 وقتنار ویردلر که فاسل صیماح اولدوغی وقت بر فقیر جراحی

و اشهر مراد^۵ a اولدوغنی ذکر ایدوب عرض اتدی که اکر رکاب
 ۵ مایونی محروسه ملاطیبه نهضت بویورلرسه ملکر جانمنه بر نوع
 اعزاز و اکرام اولمش اولور و موجب ارتیاج و حیمور و انشراح صدور
 علمیان اولور و مقارنه شمس و قمر ملاطیبه که دایم برج سعادت
 ۵ و منزل سعود کرامت اولسون میسر اولا دیو، سلطان اول نامه ننگ
 مطالعه سندن آثار سرور اساریر مایوننده ظاهر اولدی مملکتک
 بکلرله و اولورنه فرمان نافذ اولدی که مواکب میمونور ملاطیبه
 طرفه عزیمت قیلور کرکدر که جمله بی توقف اول طرفه متوجه
 اولار دیو و کندوزی طالع سعد برله نهضت بویردی یولده مبارک
 ۱۰ بویونده بر قاره بویک چپان ظاهر اولدی انوک زحمت و حیراندن
 عنا و عذاب چکردی شویله که صبر و قرار و سکون ذات کریمندن
 بکلی نفور اتدی و چون ملاطیبه ایرشدی بر قای کون اوگدندن
 محقه عروس انده ایرشمشدی و شامک اولو بکلری اول مهد
 خدمتنامه کلمشردی امیر اسد الدین و امیر شمس الدین آلتون
 ۱۵ بی سلطنت موکبده استقبال اتدیر و حالات و حکایاتی شویله که
 واقع اولمشدی تقریر قلدیر، سلطان انوک کمال کارانی و صدق
 و نباهت و مکرمننه ثنا بویردی اول اثناده وجع واه سلطانک
 عنصر مطهرنه عظیم اثر اتدی اطباء حاذقار که مشهور مغارب
 و مشارق دیر صدر فرید الدین محمد جاجرمی و بدر الدین
 ۲۰ جریری که کلیات قانونی نظم اتمشدر و عز الدین بن هبل موصلی
 و تنقی الدین طبیب و صفی الدوله نصرانی که هر برسی طب

و غش که ملک عادل اوغلانلرنک دروننده سلطان بکلی و نوکرلی قبلندن واقع اولمشدی موصلت ارتیاچی و ابتهاجی صوبی برله یونب زایل اولدی چون امیر شمس الدین شام مالکی حدودنه مداخلت قلدی تعظیم و احترام بلیغ برله استقبال اتدله و اصناف نزل و نعم منزلدن منزله حاضر اتدله ایرته‌سی ملک عادل اوغلانلی^۵ که شام و اطراف ارمن و دیاربکر پانشاه‌لی ادیلر ملک معظم و ملک اشرف و ملک غازی و ملک فخر الدین و دمشق قلان اکابر و اولولاری دار السعاده دیرلوب قاضی حاضر اتدله و شمس الدین آلتون بی اوقدیلر، امیر شمس الدین تحف و اسبابی که کتورمشدی توصیف و ترتیب ایدوب جواهر و مرصعاتی آلتون کمش طبقلر^{۱۰} ایچنه قلدی و قوللر و جاریه‌لر و آتلر و قترلر و دوه‌لری ترتیب وارکنله عرض اتدی جمله سلطانت علو هم و کمال کرمه آفرین اتدله و عقد نکاح اتمامه ایرشدی و اول کون انوگ کبی شکر برلک اولدی که ادم دورندن اول زمانه‌دن کسه اول عظمت و آیینله بر نلون^{۱۵} a و درنک نشان ویرمزدی واکر یحیی بن خالد برمکی دری اولوب اول مجلسی مشاهده قلیدی اول بابده خاجل اولیدی چون عقد عقد انتظام بولوب اجنبیت قرابته تبدیل اولدی ملکر شمس الدیندن التماس اتدله که سفر مهد اعظم ترتیبندن فراغت حاصل اولماجه بونده توقف ایدگ دیو انلرگ حصول مقاصد یچون توقف اتمکی واجب کوردی و اول بابده^{۲۰} سلطان خدمتنه بر نامه یازوب مهم مبارک اتمامی مقتضای ارادت

a) Sic! Au lieu de دوکون؟

راجح بلمك كرك كه بو اندیشه نكٔ چمندن كامكارلق انلاری
 لایح و شادمانلق پراهینی واضح در اكر سلطنت حضرتندن
 اجازت اولورسه بندۑ اول خدمتنگ كفايتنده اخلاص كمربنی جان
 بیلنه بغلام، سلطان بویردی كه پس خزانیه وار وهر نه كه
 ۵ اول مصلحتوگ كركلوسی اول مرصعات و مكملات و نقود واجناسدن
 ترتیب قل و تیزرك عزیمت قلغل و خویشللق و قرابت اساسنی مُمهد
 قلغل ددی، امر مطاع موجبناجه خزانه و جامه خانه واصطبله
 واری هر ائت واسباب كه قیمت وجودنده نهاینه ایرشمشدی
 مكمل تاجلر و مرصع بلارك و خلخاللر و آغر قماشلر و كمخاللر و كوزل
 ۱۰ جاریلر و تركی آتلر و اشكون قترلر و بیسرك دوهلر مرتب و مهیا
 اتدلر و بر قاچ معتبرلر و اولورله عزیمت قللدی چون مكرسه
 ملاطیبه ایرشدی خستهلق وضعف مزاجنه مستوی اولدی
 و صبرولغی اوزندی و اول مرضده انوگ بدنی عرضی جوهر روحدن
 معطل قالدی، چون خبر سلطانه ایرشدی امیر شمس الدین
 ۱۵ چاشنیكیر آلتون بی آدلو قولنی كه كندو مرتبی سیدی انوگ
 بیرنه اول مهمك اتمامیچون نامزد قلدی و بویردی كه خزانه
 واصطبل كتابنگ تفصیلی موجبناجه جواهر و نقود و ائقال و اموالی
 طلب ایدوب قبض اده و اكلمیوب شام طرفنه متوجه اولا، امیر
 شمس الدین آلتون بی ملاطیبه ایرشدی واسباب و خزانه قبض
 ۲۰ ایدوب كندو و ثاقنه نقل اتدردی و احتیاط ادب كوردو كندن
 صكره اول خدمته كه موسوم اولمشدی متوجه اولدی چون
 شام ملكرته عز الدین بن بدر الدین خبر اتمشدی و ایلک
 واحسان كه سلطان انكٔ حَقنده قلمشدی تقریر اتدی هر غل

ذکر مصاهرت و قربت فرمودن سلطان با اولاد ملک عادل
 سلطان فرمان قضا مصفا چری بکلرنه و سرورلرنه هر بیره انفاذ
 بویردی که چون بهار موسمی اولا چریلری خزان کبسی انواع
 والوان آلات ویراغله آراسته قلالر ویرنوسو بیرنده حاضر اونسوب
 خدمت تقدیمه و پیکار مراسمه مستعد اولالر و بکلر مجرد درگاه 5
 عزیمت ایدوب بارگاه آستانسی خدمتن مجدد قلالر اندن صکره
 شهریار مثل ابر مدار دریا کنارندن اقبال و کلام برله مراد تیغی
 نیام مرادن چقاروب قیصریه جانبینه کوندلی اعیان و اولور
 هر طرفدن درگاه خدمتنه اولشدلر بکلر والچی لر ارحامندن
 بارگاه عرصه عرصات کبی طووسو آدم اولدی و سلطانک فطنت 10
 بیدارندن فتنه خفته وعدل وادی یمنندن جهان آبادان اولمشدی،
 عز الدین بن بدری که کخته حریده طوتسای اولمشدی
 و قیصریه قلعه سنده محبوس تلمشدی تعلقات و نوکریله حبسدن
 چقاروب قوبی ویردی و خلعت نفیس و تشریف شاهانه ویردی
 و بارگاه خدمتنده دستبوس اشرفله مشرف قلدی و نوازش و مراعاته 15
 مخصوص قلدی و اکرام و احترام برله شام طرفنه کوندردی، بر کون
 اثناء تدابیر و احالت اقداح استشارنده سلطان نایب سیف
 الدینه اشارت بویردی که بزوم رایوز شویله اقتضا ادر که کامکارلق
 دایمی استحکامی و شهریارلق معاهدی ابرامی جهت یچمن ملک
 عادل اوغلانلریله بر قربت و موصلت اولا تا اول و سییله برله 20
 سلطنتمز ناموسی و پادشاهلغمز رونقی زیاده اولا و خیل و داده نثرت
 سواد حاصل اولا، سیف الدین جواب ویردی که بو رای صوابک
 تقدیمده شتاب قلمق کسک و بو مصلحتی کافیه مصالحه اوزرنه

هوا مشك چيندن انتمش كرو
 سمن داخی اولمش سر شاخسار
 اولب رشك فردوس هر جويبار
 دزب كونه كون خسرو پرنديان
 التمش زمين رونق آسمان
 قمو صحن هامون چو مينايدي
 زمين سبز دن مشل دريادي
 اولب منبر قمری سرو سهی
 پر اولدی خطبيله باغ شهی
 چمن راست پر كنج قاروندي
 رخ خار لائيله كلكوندي
 فرح دن قمو كوشده نوشدي
 درخت طرب بيكران خوشدي
 قلوب سمع شه ساز چنك ورباب
 فرحناك طونردی جسام شراب
 كهی لعب طويدي كاهی شكار
 كهی عيش وبزم لب جويبار
 بر آی آنده بزم ايلدي پانشاه
 تنعم قلوب خسرو تاج وكلاه
 چون ايرشدي باد بهاری بينه
 كه نو قبله هر كهنه كاری بينه
 نسيم سحرگاه اولوب تيز رو
 اردي شهه منزله ملك نوه

5

10

15

20

شویله ایرشدری که اول کدورت که بزوم عواطفمز مشارعندن
 سزوک حَقَّزده ظاهر اولدی انوک بواعتی سببی ملک مسعودک
 غباوت وطیشی در که درکه والامز عیودیتندن اعراض کسترب
 غیری جوانب ولاسنه تسولی قامشدی شمدی چون اعتذار
 واستغفار قلوب بارکه هایونک عنایتی قاپوسی حلقه سن که دهر 5
 جبارلانوک قبله سی ودوران کردن کشاپینگ کعبه سی در قلدی
 انوک جرایم وجرایرندن تجاوز قلدوق وزلات و سیاتنی عفو اندک
 و باقی ملکنتی ما دام که فضولف اتمیه و بزوم قولوغمزدن ملول اولمیه
 وایرق ملکدن استعانت استنبیه مسلم طوندق و فیما بعد انوک
 مقاصد و مطالبی درکه خدمتندن محصل و مسهل قلاوز بیت 10

بو اقواله دادر اونسون کواه

خداوند کیوان و خورشید و ماه

واکر کیرو عصیان باشن قشرسه وایمان بیرنه کفران تخمین اکرسه
 کندو سزا و جزاسی شویله که کوردی بلکه دخی بدتر مشاهده
 قلا ددی، اندن صکره اچی انواع انعام برله مخصوص قلدی 15
 و مراجعته اجازت ویردی ویر قلی زماندن صکره چون روزگار عشق
 هایم کی صوقلغه آغاز اندی سلطان حصول مرادات برله ساحلوک
 مروج مینوهای و میناساینه رای بیبروب متوجه اولدی ایبات

پس انطالیه شهرنه رختنی

20

چکوب کوردی فرخنده در بختنی

انوک کیمی بر شهر پر کلستان

فلک کورمدی کورممشدر انسان

آچلمش بهاریدی اول یرده نو

یوز جورمیوب انوک تقدیمده امتثال قوشاغنی جان بیلنه بغلایه،
چون انچی سلطنت درکانه ایرشدی وسعادات ملاقات شریفله
مشرف اولدی
نظم

شهنشاه اوکنده آچوین زبان
ادا قلدی سوز مثل ساحر بیان 5

دیر ای سرور خسروان جهان
مرادگچه در کردش آسمان
اولورسن غضب قیلحق جانستان
موکنده ینه اولحق مهربان
تن مردهیه رحمتک جان ورور 10

سوزک جانلره آب حیوان ورور
اگرچه بنم سست وپیمان شکن
ولی کوردم انواع لست قهردن
توجه قلوب سوی درگاه شاه
یزقارمه اولمشدم عذرخواه 15

بو سیاق اوزرنه کلمات دلپذیر جان اویر لولو و مرجان کبی
سلطان سختی خدمتنده تقریر اتدی و سلطانک تجری و رضاسنده
بر مبالغه که ارباب کفایت و درایت و بلاغتدن صادر اولا ادا
قلدی و تحف و پیشکشلر که کتورمشدی سلطان حضرتنه عرض
20 اتدکدن صکره کناجورلره تسلیم اتدی و امینوار اولوب خسرو
ایام خدمتندن کندو مقامنه واری، بر قاچ کوندن صکره
قونقلق یویردی و اول انچی اوقدی ضیافت تمام اولوب اشربه
اچلدکدن صکره سلطان لفظ کوهرفشانندن الانجینک بمعنه

که ای عالم آسوده‌سی دادگو
فلک ببنده‌سی رای آزادگو

بو کن خدمتگدن چکن کیشی باش
اولور سر عالمده رسوا و فاش

5 قلمور هیبنک بدلیری کوشمال

ادر دولنک یینه نسیکو خصال
کل ای سایه کردکار جهان

قوسا غصه دن کاولر بندکان
چون اندی بری صال جرم و کنه

10 بغشلا چون اولدت قوی عذرخواه
قلوب قلب سردیله رخسار کرم

دلک دیلنی آچمشم نرم نرم
کنه بندن وشاهدن عدل و بذل

خطا بندن وشاهدن لطف و فضل
15 بنوم کیبلر نامه قلعه سیبه

سگا یارشر عفو قلمق کنه

اندن صکره خزانه و کناجینه قاپولرن اچدی ویر خدمت که

سلطان درگاهنه لایقدی لعل و پیروزه و لاک و متلالی و انواع قاشلر

و اطراف طگسوقلری و عنندی وینی قلاجلر و تازی آتلر و جینی قوللر

20 و پیارس و یوز و مشک نافه‌لری و عنبر و کافور ترتیب اندی و سلطان

خدمتنه ارسال قلمدی و کندو صوچندن و کناهلندن استغفار

کوستردی و ملتزم اولدی که هر ییل مال و اجمال آراسته خزانه

عمره خدمتنه ویریه و هر خدمته که سلطان درگاهندن بویورلر

بو رسمه ددی آویینه چون کردکار
جهانده کمی کم قلا شهریار
کرك طوع انک امر وفرماننه
دل وجان ورب عهد وپیماننه

5

چون پادشاهک بخت بلندی قیلان دولتردن اعلا وارف در لا
جرم هر کمسه که طاقتی کردنی انوگ طاعت ومشایعتی
جنبزندن پیچان قله دایم بخت وارونی علملرنی سرنکون کوره
وامانی تیپه واهواسنی احداث عقلی منقارنده زیون کوره مصلحت
10 کار و مقتضای سامان روزگار اولدر که اندن اوگدن که ملکتنوگ
باروسی دخی الدن کتمیه وسعدت مرکبی بکلی ایقندن دشمن
وخسران الی حالت یقاسنه یلشمیه بن الومی سلطان عالمک
حمایت وکرمی اتکنه اوریم وانوگ بیکران لطف واحسانی یوره سن
یورنیم وانوگ چاکرلک وخدمتکارلغن قبول ایدیم ددی، پس
15 کندو خاندانک قدیم اولولرندن بر فصیح لسان صبیح الوجه
شیرین بیان کشیی که روزگارک طتموسن وآچی سن طامش
وایامک استیسن و صوغن کورمش وزمانک سود وریاننه احاطه
بولمش ومرور دهور « اوزرنه چرخ کهن یازیلرنی تو بتو کرانله مشاهده
قلمشدی اختیار اتدلی ویر نامه طولو عذر وزینهار بو معنی
20 متضمن

ابیات

دو-نب ایرشدی اکیسی موافقت و وفات برله درگاه خدمتینه
 کوندلر چون ایرشدلر سلامیوب دستبوس اشرفله مشرف
 و مستسعد اولدلر و ما-جرا واحوالی عرض اتدلر، سلطان جمله
 حکایتی سمع اصغا برله اشتدی و انلارک مساعی مشکور و خدمات
 مبروره لرنه محمد موفور ارزانی بویردی و آنلاری خاص و عزیز^۵
 و محترم قلدی و تیمارلری ازنه تیمارلر اضافت بویردی و بر اولو
 جشن و قونقلق بویردی و انلاره وقلان بکله چوق نواخت اتدی
 ارته سی چری یه وطنلرنه کتمکه دستور وردی و کندوسی خاص
 بوی نوکرلری و قوللری برله قیصریه عزم اتدی ۵

۱۰ ذکر تذلل ملک مسعود خدمت حضرت سلطنت و ارسال

رسول واستیفای باقی بر ملک نمودن

چون ملک مسعود آله اولدی که دولتنوگ پیمانسی ملکتدن
 خالی اولمش و دولتی کونشنک پرتوی زایل اولوب سلطان عالم
 فرنه مقرون اولمش اول قلعه لری که انوگ حالی و اقبالی طایرنک
 بال و پر نه منسوبدی سلطنت نصرتنک سناجق و علملری برله^{۱۵}
 زیب و زینت بولمش و دیوان اعلانک نواب و کتانی اول دیاره
 معدلت و مرحمت بساطی مسموط قلوب و جوه محصولات قلم
 حسابات برله مضبوط قلدلر کندونک تحت بدنه کریان و سلطنت
 حضرتنک خدمتند غفلت و تقصیردن که جایز کورمشدی
 پیشیمان اولدی و لما سقط فی ایدیهم و راوا اثم قد صلوا قالوا^{۲۰}
 لئن لم یرحمنا ربنا ویغفر لنا لنکونن من الخاسرین آیتی a

قلندوب اولاً شکر پروردگار
 پس اندی شهه قوللغی آشکار
 ادوبسن شهه چوق دعا وئنا
 ددی ای جهان داور پادشاه
 فلک بنده سی تیغ خورشید ننگ
 5 جهان عرصه سی ملک جاوید ننگ
 چکلمش کمان ظفر عزم نه
 آچلمش کمین اجل رزم نه

و جمله حکایاتی که واقع اولمشدی اول نامه ده ذکر اندی و بر
 10 قصده سلطنت حضرتنه ارسال قلدی چون مکتوب شاه جهان
 حضرتنه ارشادی انوگ مطالعه سندن غایت شادمان اولدی
 و بارگاهت معتبرلرندن بر کیشی که صرامت و امانتله اقران و اکفاسی
 ارسانده یکنانه یدی اول قلعه ننگ دزدلرغنه ویریدی اگرچه اول
 قلعه اسباب و صواش یراغی برله آراسته ایدی سلطان انوگ یراق
 15 و آلانی مضاعف قلدی و مهندس بنالار و حنائی صنّاعی اول
 قلعه لرگت رخنه لری مرتب چیچون که محاصرت وقتنده واقع اولمشدی
 ترتیب اندلر و اول قویبی فرمان شاه جهان برله شوینله طولدردلر
 که اندیشه دوربین اگما کمان التمزیدی که هیچ بر زمانده بو
 مقامه بر ثلمه ورخنه واقع اولمش اول دیو بو جمله سیله احتیاط
 20 جهتیچون بر جماعتی انوگ محافظتنه نصب اندلر، چون حراست
 و کفایت شرایطی رعایت اولندی ملک الامرا اسد اندین بکلر
 و سرورلر و چریلرله سلطنت درگاهنه متوجه اولدلر و اول مراجعت
 اولدوغی گنده مبارز اندین چاولی بک دخی کاخنه طرفندن

اڏڻر يـلـورب ديدلـر زيـلـهار
جهان پهلوان سرور داد ودين
بغشلاڏي بونلاري ويرب نكسين
غريو اتڏي اول دم ينه بوق وکوس

5

هوا کوزدن اولڏ مثل آبنوس
حرب وجدال خالي دندارغ واستمالته مبدل اولڏي وقلعهنگ
متمنگلري جـمـله رخت واسمايلرني ديوشرب قلعه خالي قلڏلر
قلعهنگ دزداري جريح انبال وزبون لال اولوب ملك الامرا اسد
الدين قاتنه چقڏي وکستاخلق وني ادبلک که انمشدي عذرلر
دلدی ملک الامرا اڏا وجمله قلعه اهلنه استمالته ايدوب 10
دننوازلغ وچاکرغزلغ کوستري
ايبات

پس اول دم قپوده چلندي نفير
خرامان اولوب سناجق ملک کيمر
سگوييله هر يره غران اولوب

15

بوشاديله دل طشرة پزان اولوب
چقوب کوردي اول پهلوان دلير
انگ کيمبي بر قلعه دلپذير
قرلمش دزلمش فراواندي غار
کرکلردن ايچندهدي بي شمار

20

ددی ای جهان داور راستين
سگنا وچري امرگه آفرين
اکر لطيفگ اولمايدي دستکير
بو قلعه آرزو اندیشه اولردی پير

کسی *a* ارته چرینگ بعضی علت معهود از ره قلعبه قیرباران ادله
 ودلیلهر و بهادرلرک بعضی مثل پلنک طاعه آهنک ادلهر و هر بری
 رستم و بیژن کی اول غوییه ایندلهر و کام و مرادلری موجبناجه دمار
 قلعه اهلنوگ روزکارندن چقارهلر
 آیبات

- 5 عیان ائدی خورشیدی چون آسمان
 دکب سناجق زرد وزرین سنان
 هسمان یوردیلر سوی تیغ کوه
 که چومقلری تیغی قیلور ستوه
 حصاره اوق کیی خلف پیوسته دی
 10 ده آندن فلک تیری هم خسته دی
 حصار اوزنه چقب نیچه مرد
 قلدوب راست جمله سلاح نبرد
 ارب قوییی ایچینه دوکلدر
 نچه شرح ادم کم ندر قلدر
 15 قمو جنکه مشغولکن قلعه نو
 حصار اچره قویدی صدا و غلو
 کرب اورلر جمله شمشیره دست
 سراسیمه و شیفته مثل مسرت
 وارید آنده بر مرد پاکیزه رای
 20 هنرمند ودانا و مشکلی کشای
 یَزْ قیلارنه اولیسن خواستار

ناگاه بر خوش سیمما و خوب لقا یکت ملک صورتلو بشر سیرتلو
اسد الدین ایاس بك قاتنه كلدی وایتدی

که ای بید سكالنده در دام تو

سپه سر بسر مست انعام تو

- کچن کبجه ابدال و حیران صفتنده طباغ یورده‌سی سیران ادرم 5
حصار مغاره‌سنگ یاننده بر یازق بولدیم که اگر پهلوان نقماجی لره
اشارت ایدرسه که اول یاروغی قزب آچدلر امیددر که آز مدّنده
حصار فتحی قبلندن فراغت خاطر a محصل اولاً، چون امیر
اسد الدین بو بشارق اندن استماع اتدی قوی شادمان اولدی
وبویردی که چری همیشه هیات وعادتلرجه محاصرتنه متوجّه اولالر 10
و کندوزی خوش کوکل و خرملق برله اتلانب غیا و طباغ اوزرنه
چقدی تا اول ایشک چاره‌سی نهدر و نجه کرکدر قلا چون اول
رخنه کوردی شادان اولوب یزدان ادی دنه کتوردی و بویردی
که ائی نفر شیر مرد و همیتلو نقماجی لری کتوردلر قوت و فراست
وبازو برله کلنلر اللنه الدلر و سهیل وقتنده بر دلك دلدلر و اول 15
خسرو صفتلو بکوگ شیرین زبانی و طتلو سوزیله هر استناد بر فرهاد
اولدی و آز زمانده اول حصن حصینه خلل متین ارکوردلر و بر
اینلو درک قویی قزدلر اخشامن چونکه قویی تمام اولدی اسد
الدین خدمتنه اعلام اتدلر بکلری حاضر اتدی وایتدی که
چون فضل اله و فرّ و جاه پادشاه برله چاه پیرداخته اولدی بزه 20
صواش و شجاعت یولی کیگ و قلعه اهلنه طار اولدی کرکدر

a) L حاصل .

قلوب راست الله چشم امل
 بر اراده قلند آیکی رکعت نماز
 اکی کوزی پر اشک و دل پر نیاز
 قلوب جانندن اول خالقه آفرین

که اولدر خدای آسمان وزمین
 پس اندن دعایه زبانن روان
 قلوب دیدی ای کارساز جهان
 قمو ایلکی سن قلو رسن بدید

قمو بغلو اشاره امری کلید
 سن ای رهنماینده و کارساز
 بو کن بزه قل قصر رنج دراز
 زلال آقندن فیض چون طاشندن

کمانه ارن عقل چون باشندن
 چون اولدی فرو بسته بو اشدی رای
 سنن اول بیزه تاییدنه رهنمای
 بو کن مهر نطقندن ای کرد کار

روا کورمکل کم قالم شرمسا
 بو نوعیله تا صبح زرین طراز
 ایاغن طوب قلدی خیلی نماز
 سحرگاه چون چکدی خورشید تیغ

خروش اندی کوس ونقاره جو میغ
 اولوبن چری مثل یکپاره کوه
 جیمانی طوبتدی چریدن شکوه

5

10

15

20

دُگَرْدَن و طاعدن و طاشدن قزنج و مرادلری یوئنه چاره استیلر اولا
 که تایید ربّانی برله نلم و ناموس طلبیچون بو قتی طاشنه چقماغه
 یوز قاتی قلاوز امید در که اشک سرنجامی خیر اولوب شهریار
 خدمتندن شرمسار اولمایاوز ددی، جمله اتّفاقله بو حکمک
 امتثالنه انقیاد قلوب تقبل و تَقَل کوستردلر
 نظم 5

اولب طلب ننگ و نموس و نم
 اوییمادلر صبح اولناجه تمام
 خروش اتدی کوهدر پهلوان
 صیدک که طغ اچره شیر زیان
 یوریدی چری مثل کوه سیاه
 10 که تولدی چریدن ینه رزمکه

بر هفته کجه و کندز صواشه اولشدلر چون جنک باینده خایب
 وخاسر اولدلر^a بر حمله دخی طوتب اون دمر صندوق شیله
 که هر بری اون نفر صواش اری الور اولا دزدلر و اوق اتاجف دکلر
 ایلدیلر و اول مغارهنگ استندن آشغا صرقتدلر چون مغاره قپوسنه
 15 اردلر بولتدن طولو ویغور کبی قلعه خلغنک اوزرنه اوق یغدردر،
 ایاس بسک اول بیچارهلقدن قستی مضطرب الحال ادی و اول دره
 هیچ بر درمان تصور اتمزدی
 ابیت

چون ایرشدی مغرب دگیزنه ماه
 آچوبن نهانی در بارگاه
 20 وضو آلدی و بودی عالمدن ال

.بو کن P ajoute

سوز و کلاجهی قبول ائندئر بزه صوئش ائمك واجب اولدی بویردی
تا عراده لر دوزجی استناد جنك اهنك چون عراده لر دزمکه آغاز اده
ویپیکار اسمابن a وادواتنی ویراقلری چرینک بپادرنر وداورننه تفرقه
بویردی وایندی که ایرته ان شاء الله نام ونك یونندن بو تند
۵ سنکه شویله جنك اولشدورلوم که روز رستخیز طاعر اولسون،
ایرته سی چون سیاره لر شای تحت پیروزه آسمانن ظاهر اولدی
وظلمانی زمینی تر عماراسی برله نورانی قلدی چری بیت
دمر طاع کیمی بویردی سپاه

فلک کارساز وضر باخت خواه

10 وکیو ودروازده بر زحف و صوئش ائدئر که انوگ آوازده سی کنبد
خانه آسمانه ایرشدی و بر مناجنیق کران دخی نصب ائدئر وال
وزیرك اوقیله قلعه مقیملرنوگ امیدلری کلنی بر خار ائدئر بیتین
همان دم که طاووس زرینه پر
بو نیلی فلکدن عیسان ائدی سر

قومادی چری راحت اولماغه رزم

15

صنیدک که اول رزم آتلاره بزم

تا آخر عجز واضطردن دوزب چادرلنه واردر ایاس بک بویردی
خوان وضعامدن صغره بزم آلاتن حاضر ائدئر و شراب لعلافه
جام بلوره دوکدئر و قلعه ساکنلرنوگ قانی یادنه چون باده نوش
20 ائمکه بشلادئر اول ائتماده چرینک سرورلنه بویردی که شول
بپادئر وارنلری که جنک استیو نام ونك طلب قلورلر اولا

- کشیدن که اندن آلا رخت و تخت
 قچیباجی اولور مردم نیکبخت
 کر اویشسه ساگا خرد رهنمای
 ایدن شاه اشیکینی سکا و جای
 5 کلوب خدمت خسروی پیمشه قیل
 نه اش خوبسه آنی اندیشه قیل
 که شه-دن بولاسر بوسی آرزو
 سکا کستره باخت فرخنده رو
 اکر بو سوزی صانه سن مثل باد
 10 صوگنده اگ-ن قیله سن بیینی یاد
 اول کوندردلری کشی قلعهیه یقین واردی کشکناجیر اوق و طوپ
 وفندق یغم-ر کی ریزان اولدی قلقلان باشنه چکوب چاغردی
 که بن الچیبیم ویر رسالنه که سزوگ سلامتگر موجی اول کلمشم
 اکر مجال اولرسه که یقین وارم ادا اتم واکر غایبت سفهدن
 قولاغوگر غفلت پنبوغیله طقنمش اول وایولر نصیحتن قبول اتمیه سز 15
 تایید کردار و دوست شهریار برله جزا و سزاکزی کوره سز چون
 جمعیتوگر تفرق ظاهرا اول صکره ندامت فایده اتمیه ددی،
 چون بو سوز دزار سمعه ایرشدی جواب ویردی که بو دلیر
 کشیه ایدک که اکر عرنه طوبه مشسه دونب کتسون که بزم
 سفیرمز انلاروگله اوق صفیرندن غیریله اولاجق دکلدر دیو قاصد 20
 معاودت ایدوب احوالی عرض اندی، ایاس بک ایندی چون بونلر a

که آنک قورخوسندن قچر جان پیل
 صودن یاگه بر شهر محکم بنا
 معلّا برروج و مشرف هوا
 سودای خوش و کردی خرم بهار
 طولو نعمت ایچنده مثل انار

5

ایس بک چون اول قلعه دیه نظر اتدی بکلر و سرورلره ایتدی که
 بونک کی بر مقام که نوشنجیل انوگ اوزرنه پرواز اتمکه پرواسی
 اولمایه و نقماجی دلوب بر رخنه اتمکه مجالی اولمایه بونده صواش
 اتمک مصلحت دکلر وعد و وعید و تخویف و تهدید اتمکه بونی
 10 مراد کمندنه چکمک کسک اکس فضل کردکار و دولت شهریار برله
 چری زحمت و مشقت چکدن فحی میسر اولورسه فهو المراد
 واکر آچلماسی ششدر a تعذره و تعمسه دوشرسه آخر آلدوا الکی
 اوقیوب اهلنه سوزی مناجنیق و صپان دلندن سورمک کسک، دکی
 بکسره و سپاهیله قوجلرنه و یکنلرنه بو رای صواب کوردی اجماع
 15 و اتفاقله بر فصیح و شیرین زبان کیشی اختیار ائدله و ایتدله که
 دزدار قتنه وار وایت که اشنمش اولاسسز که کاختا قلعه سی
 نیچه فتح اولدی و اول قلعه نکل اعلی محاصرت زحمتن چکدکلری
 دندولره قالدی عاقبت کوردله که انور ناچار اولوب و برادر و ملک
 اشرف کوندروکی شام چریسنه نه بدناملق حاصل اولدی
 20 صنوب قریلوب پراکنده اولدله یقیندر که ملک مسعودک طالعی
 مناکوس اولمشدر و کندو عقلسز نغندن سر کردان قالمشدر نظم

اعلانتی تیمارلری تقریرلرن و مطالب و مقاصدن ارسال قیلمدی
 و بویوردی که دارکرد قلعه سنه ایرشد و کبری وقتن طایغ اوزرنه چقالر
 ونه یرده که صولاش یولری وارسه اکر درکسوز طایغ اولورسه دخی
 قویارب دز ایلیلر که تا کمسنه آتند» بو صویه کرمیالر و چری
 احتیاط یولرن تمام اندکلرندن صکره مراجعت قیلالر امر اعمالی⁵
 حضرت علیا موجبناجه قلعه ننگ جمله محافظتی اسمایی و ولایت
 مصاحنی دوزدب حاضر ایدوب مظفر و مسرور خرملق و کامرانلق
 برله درگاه سلطنت خدمتنه ارشدلر

ذکر فتح قلعه چمشکزک در ایام دولت سلطان معظم

10 علاء الدین کیقباد انار الله برهانه

امیر اسد اندین ایاس بک که ملاطیبه افرافنوڭ چری بکیدی
 امر مطاع موجبناجه عساکر منصوره ننگ نادرلرندن و آلپلرندن
 بیش یوز بک آتلو بیشر نوکولو بهادر اختیار اتدی محاربت
 و محاصرت آلتی برله چمشکزک قلعه سنه روان اولدلر نظم

15 که آنکله دل امیدی شادی a

دمردن که آکسا بیخ و بنیادی
 باجلمشدی بر طایغ نسا آسمان
 که ایرشمر اگسا کمند کمان
 یزادلمش ایچنده بر اولو غار
 20 که دنده انی کورمش روزگار
 روان ارمغ اوڭند» در مشتل ذیل

a) P که دل امیدی آنکله شادی

شهنشاه خود اوگدن اشتهیشدی
صناسن کاشی کندو اتمیشدی
بویردی که تا تیز دانا دبیر

کآروره سمایه قلمدن صریر
یگی تازا فرمان وکشورستان

یوزیلکه که تا بیللمر سروران
که معلوم اولدی قلینین نبرد

کورندی قمو کوهر مرد غرد
قوی آفرین دندی هر بیرنه

بولارک قوی رای وتدبیرنه
انا اته هب بنده مهربان

پرستار ناج ونکین شهان
بولور شمدی قلدر کارزار

عدویه همیشه اتدیر کارزار
نه کلدیه کئی پسندیده در

قمو کار مردان ویکزیده در
بولاره هزاران هزار آفرین

شهنشاهلردن الی یوم دین

20 اندن صگره قلعهنگ دزدارلغنی خاص قوللردن برنه که ظاهری
ویاطنی سلطنت دولتی عبودیتنوگ اخلاصی برله مکتلی ومتزیندی
تقریض بویردی و مملک الامرانک نامه سی جواپیچون مکتوب
اولنان فرمانی کتورن صحبتند» آغر خلعتلر بکلره و سرورلره و قلعه

5

10

15

وسلطانک چریلری و یاقی بکلر ما دام که قلعه اهل طاعت و انقیاد
 یولن طوتب قلعه سلطان قوللرنه تسلیم اولر انلاره آردن چوقدن
 زحمت ایرشمیه وجانلرنه و ماللرنه زیان اولمیا و سلطنت حضرتندن
 هر اروز مرادلری که اولاستند ایدوز هیج کمشکوزی انعام
 واحسان و تشریف و تیماردن محروم قومیاوز و هر کمک که کوجب^۵
 کنمکه هوسی اولاهل و عیال* و طوارلین قلعدن اندروب^a و مل
 واسمانی برله نهیره کدرسه منع اولمایدوز سلطانک غرضی همان
 قلعدر ددیله، چون اعیان قلعه بو معنی امیر مبارز الدین
 حضرتندن استماع اقلدر خوش دوگله قلعه کتدلر اهل و عیال
 و طوارلین قلعدن اندروب قلعه بوشلندلر ارتدسی طکلملجق چون^{۱۰}
 سیاره لر رایستی قلعه قلعدن کردون کسی کردان اولوب شاه
 اولدی حق تعالی نک عون و نصرتی برله ملک الامرا و بکلر و سرورلر
 سپاه شاهک سناجقلری عظمت و شکوه تمام برله کاخته قلعه سنه
 چقارب افراخته قلدر حق تعالی یه جمل جلاله حمد و رسول
 حضرتنه صلوات و یردکلرندن صغره اول قلعه پادشاه حضرتنه^{۱۵}
 دعایی اقامته ایرشدلر، اندن صغره خوان خسروانی و بزم کامرانی
 دوشندی و خت پیروزله کیجه اول قلعه روزه ارشدلر اندن
 سلطنت حضرتنه بر نامه یازدلر صوره حادثه ارزنه مشتمل شامبلر
 محاربه سی و انیزامندن و عز الدین بن بدری و قلان بکلرندن
 و قلعه فتح اولدوغندن و اهلنه استمالت و تیماردن قلعه کتورلر^{۲۰}
 و عز الدین بن بدری یوز نفر سپاهله سلطان حضرتنه ارسل

a) L om.

اگر اوله هب کرد قلعه پلنک

قتیلده بو سنک پر پیچ و تاب

نه چنکال قویه درست ونه ناب

ولسی چون اره هیبت پهلوان

خلالو اوله باروی آسمان

5

قلوب جهد و کوشش نه دگلو که وار

بشاریمدق مسکنندن نه عار

چون اولدی بزه بغلو راه امید

شه ایشیکی اولسن پناه امید

خروشیله اول شیر پیکر سپاه

10

که گوششده هر بیری ابر سیاه

بوهر قلمشلدی بو رسمه عزم

که ارتق قلابردی افکار رزم

ولسی چاره کار لطف خدا

دخی خلق فرمان فرمان روا

15

طپک هم هر اومیده در رهنمای

نه ایدرسک ایت امدی بهر خدای

امیر مبارز الدین انلاره استمالت بوبردی و محنت زنکنی آنلرک

امنیتی آیینه سندن سلوب محبت و تلطف مصقیله مصیقل اتدی

20 و پروردگار که وَالسَّمَاءَ بَنَيْنَاهَا قُلُلْنِی دست قدرق برله بلند قلدی

وسلطان جهانستان دولتنه آند اجدی که بن که چاولی یم

مراجعت قلندر و عزّ الدین بن ابیدری احترام تمام برله مبارز
الدینک سراید سنه ایلتدیر و انواع اکرام و الطافله نواخت قلندر
اندن صغره اساجقله قلعه دن یگا سکردم ایدوب کرو تازه جنکه
آغاز اتدیر چون قلعه اعلامک دخی اومیدی قلمادی خسته
جکر اولوب جهاندن امیذلرن کسدیر و سوکت دبی دترمه ۵
بشلادر و پیل کی هیبتلو منجنیق زخمندن جکری کیاب
اولدی ناچار و ناکم صواشی قویب الامن الامن دیووغان اتمکه
بشلادر، چون اخشام اولوب طاق پیروزه زنک ضامنده خیل
وسپاه زنک طاهر اولدی قلعه نک دلیرلندن بر قلع آتاسو آشغا
اندلر طلایه خلقی انلاره قرشو سکر تدلر چون انلارک یقینه 10
ارشدلر انلر چاغرشدلر که بر قلعه دن امان طلبنه پهلوان قتنه
وارورز دیو طلایه بکی انلاری بر بولک آتولیه ملک الامرا قتنه
کوندردی، چون بکلریکی انلارک کلدوکن اشتدی چرینگ بسکس
وسرورلری حاضر اتدردی اندن صغره انلاره اچرو کرمکه اجازت
ویردی چون اچرو کروب اوتردلر امیر مبارز الدین انلاره تلطف قلوب 15
نوازش اندی و محاصرت و مکابدت زحمت و مشقتندن موردی

نظم

سراسر اوښنده اوپوین زمین

دنه کلدر چوق قلوب افرین

که پیروز اولسون جهان شهریار

20

بو پیروزه کون طافده کامکار

کم اوله سگسا مثل وهمتا بو کون

اکر اوله قانسی هویدا بو کون

کمان ایدریدک که هنکام جنک

که پیکانه ویرمش نیابت *a* اجل

شونک کیبمی شامی لری سوکدلر

که چادلری اوستمنه دوکدلر

نچه ادلو بکلی طوتدلر

نچالردن اول کنده آوین اوتدلر

5

لویه شهمار وکران یوغدی

قزنجیلر اول حده کم چوغدی

چقاچاق تیر وترنک کمان

همان خصمه بغلری راه امان

دوشیدی قمو خیمه لری سر نکون

10

ازلمش طناب واوشنمش ستون

اول ائنده عز الدین بن بدری که اعراب واکراک وسایر عساکرک

سرویدی طوتساق اتدلر چون قلان چری حرب وقتائی غایتده

کوردلر هزیمت یولن طوتب قاچدلر وخس وخاشاک مانندی ییل

15 قورخوسندن سراسیمه وحیران اولوب هر بری بر طرفه یوز طوتدلر نظم

کلورکن قمو تند وجوشاندی

چورعد بهاری خروشانندی

کدر وقتده ابر دریا کنار

سیهرو ولرزنده واشکبار

20 سلطان لشکری چون کم دشمن خرمنندن دتون قوپردلر وانلرک

اسلحه واسباب یراقلاری کندو یراقلارنه ضم اتدلر دونب چادلرله

ایرشردی وصولش و پرخاش از نلرنگ غوغاسندن سپهره صداع واقع
اولوردی اول کتره شامی لر قرجشدر امیر مبارز الدین چاولی
و فرداشلری و فردخلا اوغلانلری که یقینده لشکری ایلندن سلطان
قائننه کلوب تربیت و نظار مرحمت بولمشلردی اول صدمیه انتفات
اغیب ثبات کومستردلر و شامیلر کرو دوندلر اوچ کره بونک کبی 5
جمله ایدشدلر
نظم

ینه نندرب یوز بری برنه
کوکل طوتدلر جنک تدبیرنه
خروش ایلدی کوس و هر پهلوان
10 آلوب الیرینه عمود کران
یغاریدی ترکشلر تسیغ و کرز
اوشاد بری بیرنگ یال و برز
هوا وزمین طولو کردیله مرد
ارشمشدی خورشیده جنک ونبرد
15 کوکلدن چقب جمله سود و زیان
قمو کیشی شمشیره ورمش زبان a
سگولر کوکلرده ددی ساخن
که قلمزدی دللرده راز کهن
اول اشلرله سرخیدی هب روی تبغ
20 لبالبدی خوندن قمو جوی تبغ
کوکلرلر اچنده صوممش امل

واکه اولالر ایتره سی ایرجکزدن صواشه متوجه اولا

نظم

عدودن یثا هر شب اولوردی جوش

قللورلاردی اشلسرند خروش

شب تیره خالی اولوردی دو نیم

گیوردی چری ثوب امید و بیم

5

چون اتدی کنشدن عیان تیغ کوه

جهان اولدی تیغ سپهدن ستوه

امیر مبارز الدین انلارک حالنه باقوب کوردی واسباب وعده

وشوکنلری اعتبار کوزیله فاتحه دن خاتمه دکن مطالعه قلدی

10 چرینک نامدارلر نه ایتدی که سلطنتک دولتی کلی صباء نصرت

برله آچیلرسرر و بو محاربه صواشدن سلطانک چریلر نه فراوان

اسباب و قزانچ حاصل اولیسرر

بیت

اکر ایرشه بییشه شیره کور

قلا اوز ایساغییلده عزم کور

15 ویکلرک بعضنه بویردی که سز چریکوزله قلعه یولنی صقلک ددی

و کندوزی سلاح جنک کیوب نام و نیکچمن بیش قرداشلریله و آغر

چرییله یوردی و شامیلره قارشو کلوب آپلر و بهادرلر ثبات کسترب

طوردی و شام لشکرک حمله سنه منتظر اولدی تا امزاج وفقی ازره

جلال علاجی تقدیم قلا و سلطانک عساکر منصوره سی آبدار

20 قلاجلارنی قینندن چقارب یلان کیمی سگولرنی دشمن کوکسی

برابر نه طوتب و آغر چومقلارنی صرامت و شهامت دوشلری اوزر نه

قویب نقاره لر چالندی و نفیر لر ارندی، امیر مبارز الدین صفیر

والایلری دزدندی شامی لر طرفندن چاغرشمق و غریبو سپاه ماهه

مقابله‌سنة و اردی ارته‌سی اکی چری بر برنه قرشو واردر واول
حالتده التی بک آتسو دخی آمد ملکندن شامی لره یاردم
کلدی

- صداسیله تازیلاک مثل ابر
 5 اوسوردی روان عقل وهوش هزبر
 قارلادی اکی لشکر نام‌جوی
 اولوب بیر بیهرینه بیهوده‌کوی
 بری دیر چری کر اولاد صد هزار
 بنم بیکی بولنمیا اون سوار
 10 اکر شیر پیدا اولاد یا پلنک
 نه دگلو بزمه قلا بیله جنک
 قلاوز سگوییله چون بزر ستیز
 فلکدن قلا نعلش وپروین کریز
 اکر اوره‌وز طاعه کرز کران
 15 قضا ایرشه باشنه ناکشان
 چون بو لاف کزاف و صلف که انلاره موجب تلفدی مبارز
 الدین چاولی بک سمعه ایرشدی کلب بکله و سرورله باقدی
 و تمیل موجبناجه بوپردی که
 چون اولمش اولاد کشی عمرینه سیر
 20 قناره کوریاچک پس اولور دلیر
 کونش یاقننده نه دورز پرن
 ملکه نه کوشش قلا اهرمن
 بوپردی نه کیجه سپاهیله مجموع ساز و سابلرن کیوب حاضر

که وقتنده باځا قلیدځ نکاه
 بو آملیددی کوځل استوار
 اولب غافل آخړه جمله بو کار
 چوردم شهنشاهدن یوزمی
 قلوب خلقه رسواۍ کندوزمی

5

بو کز اردی فرمان کړون شکوه
 سپاهی شاعنشهی مثل کوه
 شونځ کمی اورلدی بنیاد کار
 که آینه چوق کچمدن روزکار
 اکر طوره بر هفتنه آند سپاه

10

سراسر جهان باځه اولور سپاه
 جهانده باځا یاور اول قلعهدر
 کلید بر کشور اول قلعهدر
 کر اولورسځ باځه فریادرس

بویغل که وقتی بو دمدر وېس

15

چون ملك اشرف آمد ملكنك عجز وقصوري تصور واستعانت نامه
 مطالعه قلدي بويردى كه ملك الامراء والاكراد عز الدين بن
 البدر قبائل اكراد واعرابدن اون بځ آتلويله كاخته طرفنه متوجه
 اوللر وروم چريلرنى كاخته قلعهدسى اوزرندن كدرلر، چون
 20 كاخته يه يقين وارلر مبارز اندين چاولى بكه خمر اولدى كه
 شاميلر محاربت ومدافعه بيل بغلايب كلى يورلر ديو چرى
 بکلرندن بر جماعتى مناجنيقار اوزنه قودى وكندوزى قلان بکلر
 وسپاهيلرله مستعد قتال ومتأهب جدال اولوب آشغا وايه اعدا

مملکتی اکناف و اطرافنگ چری باشلیرى جمله اسباب بیکار و ادوات
کارزار برله محروسه ملاطیبه توجه قللر ونه حکمه که مامور و محکوم
اولورلسا بیرونه کتورلر، آز زمانده اسد الدین ایاز بک که جمله
اولو بکلر دن قوت و ثروت و اوغللر و تیر انداز نوکلر و قوللرله استظفار
تمام بولمیشدی و امیر مبارز الدین چاولی جاشنیکیر که و شور مال 5
و کثرت اتباع و رجال برله مشهوردی چریلرله دار الرفعیه ملاطیبه
ایرشدلر و حالی شهریار ایام درگاهنه اعلام اتدلر مثال حضرت اول
جمله ازرنه نفاق بولدی که امیر مبارز الدین چاولی بک چرینگ
بر بولوکيله کاختیه a که آمد مائلندن در اول قلعه فتنج اده
و امیر اسد الدین ایاز بک بر بولک چریله چمشکراك قلعهسنه 10
عزم اده و آتی دخسی اول فتنج اده و امیر مبارز الدین چاولی بک
چریلر و محاصرت آلانیه کاختیه و اردی و کاختنوگ قلعهسی غایت
یوکسک سنک خارا اوزرنه یایلمشدر اما قلعهنگ قیوسی کوکملک
یقاسی کبی اشغا امشدر قاپویه قارشو بر اولو مغربی منجنیق
وصاغ طرفنه بر وصوله بر منجنیق نصب اتدلر، چون آمد ملکی 15
اول حالتدن آگاه اولدی مملک اشرفه استعانت نامه یازب فراوان
هدایا و تحف برله روان قلدی و فریاد و فغان ایدوب انلاجی اغزندن
پیام کوندردی

ددی دیبه سن کای شه تازیان b

20

بزوم اتمز اولدی یکسر زیان

جهانده سمنی استریدم پناه

a) L ici . خاکنیه

b) Ms. . تازیان

واسبایلرئی چون آلمش اولالر دستور ویرلر که وارپ رزقلرن طلب
ایده لر کده لر وکچیی قوللاری که طشت خانیه لایق اولالر
جلال الدین قرطایییه تسلیم اولر وقلان قوللاری اولدرده بابالر
اصغرلیالر تا تربیت اولر ایله اندلر، اندن صکره جمله مالک
5 محروسه ییه فرمان و مکاتب یازلوب کوندلدی که نایبلر انلارک
اسباب واموال ودفاین وخراین واملاکی احتیاطنده جهد بلیغ
تقدیم قلالر نواب انوک تحصیلنده تمام اجتهاد کوسترلر واموال
اجماله قصاد حکمتنده خزانة عمره خدمتنه کوندلر ودفاتر
و محاسبه متروکات اوراقن دیوان خدمتنه عرض اندلر، چون
10 سلطان بکلرک قتلی قیلندن فراغت بولدی وخرینه لر و صندوقلر
نقود وجواهرله طولدی وپادشاهلق و نغان حکم تختنده استقلال
برله متمکن اولدی وبلاد قلاع فتحنه که مالکی حدودنه متصلدی
شروع بویردی جمله کندو موضعنده مفصل ومعین ذکر اولنه
ذکر فتح قلعه کاخنه در ایام دولت سلطان معظم علاه

الدین کیقیاب a

15

جاسوس ومنهی لر اخیمار اطرافی سلطنت خدمتنه محل عرضه
یتوردلر که آمد وماردین پادشاهی ملک مسعود فرط جهالت
وغایت غباوتندن باشنی خبیبر اطاعتدن منحرف قلمشدر
وسلطنت حضرتنوگ خدمت وهوادارلغی جاده سندن تنگب
20 کوسترپ ملک کامله متوسل اولوب سکه وخطبه انوک آدنه دوندرمشدر
دیو بو معنی دن سلطان غایت غضبه کلدی وبویردی که روم

چو قدر اندیشه اولمر که ناکاه بر فتنه بیچرور دیو سلطان بویردی
 که جمله سنی سیاست ادلر تا فتنه ماده سی بکلی منحصم اولا
 و مال واسیابلری سلطنت خزانده سنه نقل ادلر سلطان رضا وامضایچون
 یوزکن ویردی که چون کیاجه اولا جمله سنوگ وجودن معدوم
 ادلر، چون بو خبر کمنانوس تجاوز ادعنه *a* سمعنه ایرشدی⁵
 غایت ایلوکندن وشفقتندن بر نفر قول ورکبدارله اتلندی و سلطان
 درگاه خدمتنه کلدی و دستور استدی چون اجازت اولدی
 ایچرو کردی و باش بیره قویب ایندی شاه عالمگ هزاران سال
 عمری کامرانلقده باقی اولسون بو کون چون بو کمینه قولگ
 سلطنت سرایندن وثقه واردم قدیمی ویگی نوکر بلماچه یورلردی¹⁰
 اول جمله دن شمدی همان بر قول ویر رکبدار قالدی وقلانی هب
 طاغلدلر کتدلر، سلطان بویردی سبب ندر، جواب وردی که
 مکر نایب سیف الدینه اجازت اویش که هلاک اولان بکلرگ
 قوللارن ونوکرلرن هلاک ادلر دیو چون قوللارگ خلقی ونوکرلری
 دخی بو معنی ایشتلر خاطرلری ملول اولوب ایتدلر که اگر¹⁵
 ایرته بری کن سندن دخی بر کنه صادر اولرسه که موجب
 سیاست اولا بزه دخی بو خطاب اولسردر اول یکدر که واقعه
 حلونندن اوگدن کندو حاملر تدارکنه قیام کوستروز وکندو باشومز
 قیغوسن ییبهوز ددلر، سلطان بویردی که کرچک ایدلر دیو امان
 دستمالن ویردی که اول حکم باطل اولا ویوزکی ینه ساللر پس²⁰
 ایله اتدلر و بکلرگ معتبر خصملری قلعه لره ایلده لر و قوللرنوگ مال

a) Sic!

اُزن چشمهٔ نیلگوندن عیان

قلوب چقدی خورشید زرّین سنان

سلطان معهود خلافناجه طویل ونقییر و صنج^a وچتر و علم برله
میدانه عزم اتدی و تهنیت تمام برله مشهد یازیسنده سیران
5 قلدی اندن صکرهٔ عنان مبارکنی میدانده دندردی واوله وقتندکن
میدانده آت سکرندورپ طوپ وچوکان اوینادی اول حالتکن
اتناسنده باقوب کوردی که کمال الدین کامیار وظهیر الدین منصور
وشمس الدین خراسانی که اوزته بکلردندی لر سلطان خدمتند
اخلاص قوشاغین قوشاناب منتظر فرمان اولمشلر، سلطان انلره مرحمت
10 نظریله باقدی چون میدانندن دونب سلطنت سراینه نزول اتدی
کمال الدین کامیاری اوقیدی ونوازش قلدی وخاص تشریف
وخلعت وبت فاوری وپیش باش یوک قاتلری وپیش ایرو اوپانلو
آت وپیش نفر قول وپردی وسمواس نواحیسندن غرس ایلدی که
اول زمانده یوز بکت اقچه حاصلی والی نفر خدمتکارلری وادی
15 اگا تیمار وپرب مرحمت بوپردی اول کوندن بپرو کمال الدین
کامیارک سعادتی کوکبی سپهر اقباله تصاعد قلدی وشام رسالتنه
مندوب اولدی واول رساننده فراوان اموال قزندی وسلطان علاء
الدینی سلطان جلال الدین خوارزمشاهله محاربه قلمغا اول تحریض
اتدی حکایتی موضعنده سویلنه، چون سلطان میدانندن ایوانه
20 عزم اتدی حقهٔ بار اوغلی سلطنت حصرتی خدمتند کزو عرض
اتدی که اول b دیلمن واولن بکلرک متعلقلری وقوللری وخدمتکارلری

a) P ajoute بپر.

b) L om.

وانبساط قلمدمسه بو وسایطیله قلووردم وزندان کوننده اولان عهد
وميثاقه اعتقاد کئی قلوب اینده شدم مانا که پادشاهه بنوم کبی
بر مشفق وصادق قول حاصل اولسر دکدر چون بر اش دوشب
درمانده اولاسن اول وقتن بنوم قدر وقیمتمی بلهسن اما پشیمانلق
فايده a اتمیه ددی بیت 5

افسوس که از حال منت نیست خبر
آنکه شودت خبر که افسوس خوری

چون بو دقیق کلماتی سلطانک مسامعنه ایرشدردلر کوکلنگ
غلظت وقساوتی زیاده اولدی در حال جالدره بویردی که انی
بر برجه ایلندلر وباشی تنندن آیردلر وزین الدین بشاره بر اوه 10
قویدلر واپوسنی اوردلر آنده هلاک اولدی ومبارز الدین بهرامشاه
امیر مجلس خادم روزبهله زمنتو قلعه سنه کوندردلر وبهاء الدین
قتلوجه پالان قترلرنه بندورب کریان وئالان توقته کوندردلر، چون
اشلرن بنوردلر سلطان اول بکلی که اول اشوگ اقدام کوسترمشلردی
اوقدی کمنانوس ومبارز الدین جاندار عیسی بک وقرداشلری 15
سلطان قتنه کردلر وخذمت برین اویدلر جمله سنی انس محالنده
انیس قلدی واول کیجه بکلربکی لکی کمنونوسه ویردی وایرتنه
اولناجه عیش وعشرته مشغول اولدی، ایرتیه سی نظم

چو کردند بر حوص نیلوفری

20

ساحر قلدی رای سمن پروری

دخی طوتب بر اوه قويدلر قلان بکلر بو حالتدن فارغ و غافل
 سلطان خدمتنده عیش و عشرته مشغولدلر اندن صکره بهاء
 الدين قتلوجه دخی چقوب اوه کتمک استدی آتی دخی طوتدلر
 مجموعندن صکره امیر مجلس طشره چقدی اتی دخی ملزم
 5 ایدب طوتدلر چون جمله بکلر طوتساق اولدلر حقه‌باز اوغلی
 سیف الدين بك سلطان خدمتنده کردی وایتدی که پادشاهه
 سلطانلق فرخ و خجسته و مبارک اولسون، اندن صکره سلطان و امیر
 دادی قوللری اول بکلرگ قوللری که طشره صفده اوتیرمشلردی
 طوتدلر زندانه ایلندلر اندن صکره سلطانک سیرایی قیوسون
 10 آچدلر و سلطانک نواب و امینلری اول بکلرگ اولرنه واردلر و انلارگ
 اسباب و تجملاتی یازوب قلمه کتردلر و دکلی‌نک اولرن مهرلیوب
 موکللر قودلر و خصمانک و متعلقلرنوگ و قوللرنک اولری اورب تاراج
 اتدلر، سلطان غایت بغضندن که چاشنیکیمر قبلندن کوئلنده
 واردی دلردی که a تیزرک امیر سیف الدين آیه آلدی قیصریه
 15 صوباشیسی مجد الدين اسمعیلی انوگ قاتنه کوندردی ایتدی
 که کستاخلق موجبی و انبساط و تحککات سببی که کوستردگ
 نیدی ددی، جواب وردی که بن غریب و قمتنده سنی و قدراشگی
 اکتم و چکنم ازنه کونروب و بسلیوب طورم و اتاگک مطهر تنی
 روم ایلندن دار الاسلامه کتوردم و بکلرگ وزیرلرگ رایسه خلاف
 20 ادب و اورب سنی حبسندن چقارب کتوردم و تخته کچوردم و اتاگ
 نوکرلندن و قوللندن بندن اسکی و مقدمرق کمسه یوقدر و تحکم

اراسته قلدر کمنافوس بر قله نفر کندو قوللارنه که انلاروڭ
 اخلاصنه اعتمادی وادی سلاح کیوردی و سلطانتک باغچه‌سی
 یاروسنده دوران اردی و چون بکلی دُکلی ایچرو کردلر و هریری
 یولو یرنده اوتدیلر و مطربلر ساز و سماعه آغاز اندیلر و ساقیلر اقداحی
 دایر قلب آغر طولولور ایچلمکه باشلندی سلطان سیف اندین ۵
 آییه بر طولو اچدی و امیر مبارز الدین عیسی قرداشلری یله
 قاپوده حاضر اونوب طوردی و قاپوچیلر سرای قاپوسنی یایوب برکتدیلر
 چون سرورترک باشلری طولو اچمکدن آغرلندی سیف الدین آییه
 جاشنیکیر سلطان خدمتندن طشیره چقدی و اونه عزیم اتدی
 مبارز الدین عیسی بک و قرداشلری اوڭنه کلسلر و ایتدیلر حکم ۱۰
 شیله در که بک بسو اوه کره، جواب ویردی نه یگنلش اول،
 ایتدیلر کرچک و صواب در فی الحال یورتنی بیره اوردی و ایتندی
 بگا اول کون که سلطان باغچه سیر اردی بویردی که قری
 آغاجلرنی کسب یییرلرنه یکت آغاجلر دکمک درک معلوم اولدی
 که اول بونگ کی غدر ایدسدر اکر بن اول کون بو قضیه ۱۵
 تدارکن اتسیدم بو کون عاجز اونوب اسار قیدنده خادسار
 اولمادم اما تدبیر مفید اولماز وحادثه وقوعندن صکره اندیشه
 موجب شفای علت اولمز قضایه رضا ویردم دل تقدیر ربانیه
 تدبیر انسانی فایده قلممز و قضایه هیچ حالتده دفع امکان
 اولمز

بیت ۲۰

دل جانله خانمندن اقدم نومید

خرسندم الومه اوشده کتدم نومید

اندن صکره زین الدین بشاره امیر آخور طشیره چقدی انی

بکلیت وجود نری بنیانی هدمتی چون انده اول بو مقدمه بویردی
 که شمس الدین قزوینی که پرنده دار و خاص قاپوچیلر باشیدی
 الی چوماتق اولدر اول بهانه یله که قاپوچی لر خدمت و ملازمتدن
 اکسک اولورور نیچون بگا افتخوسن دیو بویردی که بعد الیوم
 ۵ درکهدن نوبتی لر وقاپوچیلر اکسک اولسونلر چون بو قعده مستمر
 ومقرر اولدی سلطان تدبیره مجال بولدی وکمنانوس وسیف
 الدین حقه باز اوغلی ومبارز الدین عیسی جاندارله تدبیر
 ومشورت اتدی که فلان کون بکلر چون همیشکی عادت اوزرنه
 دولتخانه بزم وشراب مجلسنه حاضر اولر کمنانوس ومبارز الدین
 10 کندو حواشیلریله سلاح کیوب خفیه یله سلطانک باغچه سی
 باروسنده طواف اولر و خاص قوللر سلاحله رسم مالوف اوزرنه
 سرای صفه سنده یتاق قانونی موجبناجه ملازم اولر و پرنده دارلر
 وقاپوچیلر بکلر سرایه کدکلرندن صکتره سرای قاپوسن برک بغلاب
 هیچ کمسسه کومکه قومیلر اندن صکتره امیر مبارز الدین
 15 عیسی جاندار و قداشلی بزم خانه قیوسنه کلوب عدّه واسباب
 مردانه برله حاضر طورله بکلر کومکه اسریب اوداسنه کتمکه
 عزم ایدیه طوته لر بر او اچنده بغلاب بیرقلر چون مجموع
 طوتلوب صید قیدنه گرفتار اولالر سلطنت خدمتنه اعلام ایدلر
 تا هر حکم که a سلطان آنلره بیوره a بیرنه یتورلر، چون اول
 20 وعدّه کونی ایرشدی بکلر سنّه مسنون اوزرنه اکندو وقتنده
 پادشاه بارگاهنه متوجه اولدر سلطان بویردی که دولتخانه بزم

وارر و بکلرگ اندیشه و سلطانه قصد اتدکلرگ سیف الدین بکه
 تقریر اتدی، سیف الدین بک ۴ اول کیجه سلطان حضرتنه
 و اردی و حال اعلام اتدی تا اکر ارته سلطانی دعوت a ایدجک
 اولرلرسه اجابت اتمیه چون ایرتهسی چاشنیکیر* سیف الدین
 آیه بک b سلطانی قونقلعه دعوت اتدی تعلل ایدوب وارمدی 5
 اندن صکره احتراس تمام برله انلارگله روزگار کچوردی و ملیم
 خردن نصیحت استماع اردی و استار غیبیدن بو غمکنک کشفنه
 بو ظلمتک زوالنه انتظار اردی چون اول حالت انطالییه ایرشوب
 اوزندی و آنلروک تجاسر و انبساطی دخی متمادی و زیاده اولدی بر
 وقتن که سلطان انطالییه قشلاغنده ادی حقباز c اوغلی و امیر 10
 کمنانوس که سلطان خدمتنده محرمیت و اسرارده محل اعلی
 بولمشلردی سلطان شکایت طریقیله بو حکایتی انلاره ددی،
 جواب ویرلدی که اکر پادشاهک رایى انلارک قلعه مصروف
 و صادقسه وجود آینه سندن انلارک ننکی رنگنه جلا ویرمکدن
 آسانرک تدبیر اولیه ددر و اما اول جهندن که مبارز اندین 15
 ارتوقش بک یکریمی یلدر که انطالیینگ صوباشی و حاکمی در
 و صداقت اسبابی و ایلباشی و موافقت ارالرنده ابرام و احکام بولمشد
 بو معنی بو یرده میسر اولیا امر پادشاه بویرسه قیصریده بو
 اندیشه ییرنه یستوره و بو غمدن مبارک سینهدسی صافی اوله،
 سلطانک مبارک مزاجنه بو رای موافق کلدی چون بهار ایرشوب 20
 انطالیه دن رحلت و قتی اولدی سلطان قیصریده عزم اتدی و اول

a) L ajoute اتدی. b) L om. c) L seulement ici چقباز.

وقبض و رفع و خفض زمامی بکلی کند و حکمه آئشیدی چون سلطان خدمتندن کند و منزلنه واروردی سلطان سزایی اطرافنده دیار کورمز اولوردی جمله بکسر وارکن دولت آئی کند و لره سرور وزعیم و مقصد و مطالع بلورلدی و معظّمات اموره انوگ امر ونهینه ۵ رجوع ایدرلدی و سلطانک حجابتنده انوگ اشارتنه مخالفت اتمک مسکن دکولدی و سلطانک پادشاهلف سرینه جاسوس اندوکی اینداسندن الی یوم الموعود بو طریقله معیشت اردی و بو سیرتی ورزش قلوردی، اول قبلدن سلطانک مبارک قلبنده غیرت احقادی و حمیت کینه لری متراکم اولوردی چون فرصته مجال بولوردی 10 انلار وگله مسدارا و مواسات قلوردی اما اوقات خلوتنده سویلنب اندن کلمات زهراندود ظاهر اولوردی و اول کافر نعتلر که سلطان خلوتنوگ مقربلری ایلر سلطانک جمله اسرارنی اول بکلره بیترلوردی، انار دخی تواضع طریقن اظهار ادرلدی اما خلوتنده سلطانک قصدنه مشورت قلورلدی و ظاهر حالی رعیت ادرلدی و فرد کبی بری 15 یرنگ دلوچکلکندن خایف و محتسز اولورلدی، مکر بر کجه مستملک پایاننده بری بریله قرار ایدشدلر که سلطانی امیر سیف الدین اونه قونقلوغه دعوت قلالر و طوتب ایغنه بوقغو اوره لر a وکیفریدونی که قویلو حصاره ادی وارب کنوره لر و سلطنت تختنه کچوره لر و دکی اشلری و حکومتی کندو آلرنه آلار مکر بر اوغلان 20 که اول مجلسده انلاره هرازمش غایت سرخوشلغندن اول مجلسدن طشره چقر و مست لا یعقل حقدباز اوغلی سیف الدین بک اونه

و قونققلارنی سلطانہ تقریر اتدی سلطانہ بو معانی بکنلوب محلّ
احمدده واقع اولدی و رسولر نفایس خلع و کرایم نوازش بر ملکه
روان قلدی و انلارک تقرباتی کندو رضاسنه مقرون قلدی و امیر
بهاء الدینی انواع مکرمته مخصوص قلدی ۵

- ۵ ذکر کرفتقن امراء سلطان امراء کباررا و سیاست فرمودن a
چون بر مدت سلطنت ایامی دولت نویتی اوزرنه حکمی نفاذ
بولدی و سلطان علاء الدینوگ انار الله برهانه علمو شانی اوزرنه
کچدی و حبس و زندان کونلری زحمتلری عیش و عشرته مجلسی
ذوقلری شریف خاطرنگ لوجمندن محو اتدی و بد کوار
شرینلرندن که اول بلا و زحمت اوقتنده که روزگارک جورى 10
دوری ساقیسی النمدن تساجرّ انمشدی افافت ببولدی و ناز
تختنده و اعزاز درجه سنده پاییدار اولدی دولتنگ اولو بکلری
سیف الدین چاشنیکیر آیمه بک و زین الدین بشاره امیر آخر
و مبارز الدین بهرامشاه امیر مجلس و بهاء الدین قتلوجه قدمت
خدمت و کمال ثروت و کثرت اتباع و استظهار قربات و اشیماع حکمی 15
برله مغرور اولوب انیمساط طریقن طوتدلر خوان و مجلس و سیرانده
سلطانہ بی قیاس تحکمملر اتمکه بشلادلر و ایاقارنی کندو حدلری b
دایره سندن و مرتبه لری مقدارندن طمشره تجاوز اتدلر شیله که
سلطاننگ مطبخنده هر کون خاص و عام شیلان و راتمه لری چون
اوتوز باش قویون مرتب اولدی امیر سیف الدین آیمه بک 20
مطبخنوگ راتبی سکسن باش قویون اولدی و نقض و ایرام و بسط

a) L'inscription manque dans les Mss. tures. b) L حدی.

بکسر آتدان اینوب یونلرن دار السلامه ایدوب باش یسره قودلر
 سلطانک چاوشلری امیر المومنین الناصر لدين الله رضى عنه دسانه
 وشاه جهان علاء الدین کیقباد انار الله برهانه تناسنه بشلایب
 آوازله جغرشدلر چون بغداد چریسی و ملک مظفر الدین رحه
 5 اول تواضعی مشاهده قلدر سلطان چریسنگ چوغلغن و چابک
 سوارلغن و سگ و اویسن و اوق آتدقلرن و سلیجشورلق و حلقه
 قاپدقلرن و تمام یراقلرن کوردلر ایتدلر که بر سلطان که انوڭ
 بولک چریسنگ بونک کبی و قار و عظمی اولا چون اول کندو
 نفسیله بر ملکنه قصد اده انوڭ جان شکار صدمتندن هیچ
 10 افریده خلاص بولمی دیدلر، امیر بهاء الدین اول چریبه بوتیرمشدی
 که بری برنه آفرین ایتدلر و وداغ ایدوب اسنلشدلر و روم جانبنه
 مراجعت قلدلر کسه اولی علق اوزرنه کرو بکلر و ملکلر بو بکلر
 و سرورلرک جانبی تعظیمنده انواع مداراتله مراعات قلدلر بکلر
 و اولولر و کافه عساکر و سایر حواشی خدم و حشم شادمان منزلدن
 15 منزله خوش کوڭل برله محروسه ملاطیبه قلدلر امیر بهاء الدین
 چون کندو اونه کلدی بکلر که سفر و بییکارده کندویه ملازم
 و مصاحب اولمشلردی اولو ضیافت ائدی و هر برنه بر نوعله نوازش
 و احسان و انعام بویردی و دکلنه مقاملرنه و ارماغا اجازت و یردی
 و سلطان بکلرنوڭ برنه سلطنت سناجاغی تسلیم ایدوب کندو
 20 نایمی بله قوشب سلطان خدمتنه کوندردی و کندوی عذر
 دلیب بر آیدن صکره سلطنت درگاهنه کلدی دستنبوسه ایروشوب
 احوال و ما جرایمی و بکلر و ملکلرک آغ-رقلرن و اول دیارک خلقی
 بونلرک ساز و سلاح و اربیل پادشاهی ملک مظفر الدینک آغلرل

وقتن امیر بهاء الدین باش بیره قودی و نامه اوپب باشی اوزرنه
 قودی و مطالعه قلدی نامه یازیشدی که بو کوندن اوگندن
 چاو و خبر اولدیدی که مغول چریسی چون محمد خوارزمشاهک
 اشن بتوردی بو اطرافه عزیمت اتسه کرکدر دیوبز دخی
 احتیاط چون سلطانن چری طلب قلمشدی شهید کجالد ۵
 استماع اولور که آنلر بو طرفه کلمک فکرنن دوندلر بزر دخی
 اول مهم چون کس بکلر و ملکری دستور و یروب مقاملرنه کوندلرک
 بهاء الدین قتلوجه بک دخی چریئی آلوب سلامتلاعه مراجعت
 فلسون دیو الی بک خلیفتی آمتون و یوز باش دوه و یوز باش آت
 والی باش ایرلو و اوایللو قتر و اون بک باش قویون و اوچ یوز اعلا 10
 و اوسط و ادنی خلعتلر و اکمی یوز باش دوه یوکی ماکولات و حلالات
 مهماندارلر کتوردلر، امیر بهاء الدین امیر المومنینک انعام و احسان
 و صدقانه دعا و ثنا قلدی و النی بیر اوزرنه قودی و امیر المومنینک
 قصاص و مهماندارلرنه خلعتلرن و یردی و آت و قتر بویردی چون
 سراپرده اغیاردن خالی اولدی نه که کتور مشلردی جمله سن 15
 مشاهده و مطالعه قلوب کوردی و کندونک مشرفتی حاضر ایدوب
 بکلرک هر برنگ رتبت و مقدارچه آنتوندن و آندن و قتردن و دوددن
 و خلعتلر و قوبیندن بکلره قسمت اتدی و مقصل قلمه کتوب هر
 برنگ چادرنه آتندلر آندن صدقه بویردی که ارته جمله چری
 برک و عده و تمام آتله آنلنلر و انواع شهابت و نیزه بازلق و تیراندازلق 20
 ایدوب حلقلر قاپولر و عر همسر که سپاهییلرک عر کمسه که بلور
 ظاهر فلالر، ارته سی چریلر آراسته اولوب آتندلر بکلر خلعتلر
 کیدلر چون که بغداد و اربیل مواکیمی ظاهر اولدی خلعت کین

زهی که عقد کبی در علم نیکوکاری
 طپوگه لایقمش منصب جهاننداری
 ازنده دیرلین زیر سقف همتگه
 قوشدی تا قله عنصر چهار دیواری

5

وملك مظفر الدینه بر نامه یازدی که رومدن بر آغر چری سلطان
 خدمتندن امامت عتمه سنه کلور اکر انلاره توقف اولورسه دیوان
 عزیز اگرچه تفاوت اولمیه امّا غراوان خرج و اخراجات اولور اصلح
 واولی اولدر که انلاره تیزرك کندو مقاملرنه عودت قلمغا اجازت
 10 ویرهلر دیو ملك مظفر الدین نزل وپیشکشلر مهیا قلدی وکندوسی
 استقباله منوجّه اولدی چون ایرشب چری اول ناموس و ترتیبله
 کوردی غایتده بکندی وملك بدر الدینک رایبئی صواب کورب
 اعلام حال و مصلحتچون وری الطیر اوزرنه بر مختصر نامه یازب
 کوکرجین قنادنه بغلایب دیوان عزیز خدمتنه اوچوردی، دیوانندن
 15 جواب ایرشدی که مهماندارلر آنده وارجه مظفر الدین روم
 چریسنی آنده اکیوب انواع اصطناع و لطائف اکرام واحترام برله
 انلاری رعایت اده طورسون دیو ملك مظفر الدین دخی سماحت
 حیدری وسخاوت حاتمى برله انلارک اعزازنده مبالغه قلوب انواع
 ضیافتله که انوک ذاتنه عادت و طبیعت اوئشدی واول سبيله
 20 علم اچنده انکشت نمایدی تقصیر اتمدی ویر قاج کندن صکره
 خلافت خدمتندن اولسو بکلرین بر بک صدور واکبرله مظفر
 الدین خدمتنه کلدی ومظفر الدینله بهاء الدین قاتنه کلدی
 امیر المومنینک سلام وپیغامنی ابلاغ قلدلر امیر المومنین آگلدوغی

عده واسباب به « محروسه ملاطیبه وارمشلردی و سناجق ^۵ مایونه
منتظر اولمشلردی سلطان سناجقی ظهیر الدین ترجمان و بولک
باشلری ویدکلر و جاندارلر و سلاحدارلرله ویریدی و بهاء الدین
قنلوجه بک دخی سفر یراغ و اسمابن کرکی کبی دوزدوب حاضر
اولدی چون ظهیر الدین ایرشدی و سناجقی و فرمانی ویردی ^۵
قنلوجه بک صاغ قول صول قول و قراول و چغداول و سرورلر والی
باشلری معین و مرتب قلدی ملاطیبه دن کوچدی، چون اطراف
ودیارتک مسلکری خربیت و آمد و مار دین و موصلدن اول عظمت
اسبانی مشاهده قلورلردی سلطانک عظمت و سلطنتی آنلاره معلوم
و محقق اولوردی و انواع کرامت برله ضیافت ایدوب پیشکشلر ¹⁰
چکوب خدمت تقدیم قلورلردی امیر بهاء الدین دخی اول دیارتک
ملوک و اکابرینک اکرام و احتراملرنده مباغله قلوردی و هر شهر و مقامه
که ایرشوردی اول ملوک و اکابرله سلطان تشریف و انعام برله
محظوظ و بهره مند قلوردی چون محروسه موصله ایرشدی ملک بدر
الدین موصل ملکی ملک بهاء الدینی اوچ کون اکیوب کرکی ¹⁵
کبی اغرلادی شونک کبی خدمت و اعزاز قلدی که وصفه کلمیه
دورنجی کون بهاء الدین مملک بدر الدینی کندو بارگاهنه
ایلندی ویر جشن ویرم آراسته قلدی که ملک بدر الدین انوک
علو همته حیران اولدی و سلطانه آفرین فراوان قلدی و آیتدی
که سلطانتک کمال جلال و ارتفاع دروه معالی سنه بونک کبی ²⁰
کردان قولردن استدلال اتمک b اولور دیو دنی ثنا و دعایه روان

بیشتر خدمتکاری اولاً و ترتیب حکم. انك كركدر كه بر یللق
 یراق و غله و زك ویره لر و بکلردن بر قاچخی كه حسن طلعت و اعتدال
 قامت و شجاعت و ثروت و كفايت و درایت و یراغ و آلات و عده برله
 آراسته و موصوف و مستظهر اولالر اول جریبله بله و یریمك كرك
 ۵ وهر بولوکی اصمرفك كرك كه منزلت و مرتبه سی مقدارجه رعایت
 ایده لر تا انلر دخی انوڭ اهتمامنده بو پیکارده ناموس شرایطی
 رعایت ایدوب اول یك ایللره اتفاق و یولداشلغی واجب بللر ددی
 و به رسمه تقدیم قلدلر و سرهنکلردن الی نفر ترکدن و دیام و قزوینی لردن
 سناجق خدمتنده ملازم بویردی و مواجبیدن غیری اون بگ
 10 اقچه دخی یول نفقه سی بویردی وانی خاص ییدك اطلس شاهانه
 برکستوانه لر برله ویردی شویله كه وارمقده کلمکده دشوارلق
 و زحمت کورمیه لر مجموع سلطانك علوه مت و کمال کفايت و وفور
 درایتنه ثنالر قلدلر و فی الحال ولایت و مملکتلره نامه لر و مکتوبلر بو
 مهم چون و چریبلره تحریض چون كه ملاطیه طرفنه سرخته وارب ملک
 15 الامرا بهما الدین قتلوجا اهتمامنده دار السلام طرفنه وارمغه
 یازلوب نافذ اولدی ارتمسی سلطان سیرانه بنوب رسولی طلب
 قلدی و حکایاتی شویله كه مقرر اولمشدی رسوله ددی و انصرافه
 اجازت ویردی، چون محیی الدین کندو منزلنه واردی خاص
 خزانهدارلر الی نفر خوب صورتلو رومی قوللر و اون باش اکدش
 20 آت و بییش باش اشکون قنر مرصع طوق و سرافسار و ایر و اوپان برله
 والی بگ سلطانی اقچه و یوز طاقه درلو ثمین و نفیس انواعدن
 کما خالر و اوتوز نفیس خلعت و یکرمی بگ اقچه دخی الحبیبله
 کلن معتبرلره ایلندلر چون روان اولوب کوندلر جمله سی چری

صحت و مرض و جوهر و عرض اراسنده اتفاق و افتراق ظاهر اتمش
اولا فراوان تحف و هدایا برله اول دیارک متاع و عاشندن آلوب
واره و مجموعی بر معین موضعه مجتمع اولالر و اتفاق و وفاق برله
سلامت نفس و تحری مصلحت دولت و دین و ابقای بصارت
حقیقه^a یقین یونندن امیر المومنین رسولی مصاحبته⁵ خان
خدمته روان اولالر و پادشاهلو قبلندن که کندو ذاتملریله
استقباله متوجه اومادر خان خدمته وصول و مشول قلدرلی
و قتن مقبل عذرلی دیلیلر که بنم پادشاه و خدمت فکر اتدی
که اگر کندو ذاتیله خدمته متوجه اولورسه انقلاب و تزلزل
و اضطراب انوک مالکند طاعر اولا دیو و انواع دلدارق برله¹⁰
طاعندارلق اظهار ادلر چون بو وجهه عذرلی تمهید اولنه هسانا
که قبوله مقرون اولوب مقصود محصل اولا و شبیه که مقتضای
مصلحت اولا رای و تدبیرلی بر بریله دوز ایدوب مصلحت
و مسالمت محکم بنما و پایدار قعده و استوار بنیاد قویالر وجه
احسنله جسم ماده فساد قلالر و اول حالتک مزاجی صحتی¹⁵
حفظنی رعایت ایده لر دی، جمله بکسر و اولور و سرور شهریار
ملک آرانک راینه آفرین اوقدر اندن سلطان بویردی که اگر چری
کوندوزدن اوگدن بو مقدماتی امیر المومنینک مسامع شریفه سنه
ایرشدورسوز عاجز وضعفه حمل ادلر و صانه لر که چری کوندورمه
تقصیر اتدک چون اکی بک آتلو استدلر بیش بک خنجر کزار²⁰
نامدار روم دیارندن و ترک بهادرلی و الپلرندن که هر بر ارک

a) P ajoute نهر.

صغرة الناصر لدين الله امامت حضرتنه دعا اتندی وسلطنت
بارکانه محمدت وثننا قلندی وایتندی که امیر المؤمنین خسرو
اسلامه سلام ایرشدر وایم ضمیر منیری بو جانبگ انتفاننه نکران
قلور وویور که چون تنار چریسی محمد خوارزمشاهله صواشب
5 آیرلدقلرندن صغرة مال وخرانه وات وطونله مستظهر اولدلر
جاسوسلر بویله خبر کتردلر که آنلر بو حدود قصدنده درلر
اکر اکی بک آنلو بعد مسافت سببیله که زیاده اولیا همان بر
آن اولا روم مالکندن بونده کله متضمن مصالح ملک وملت ودين
ودولت اولا وقلان اسلام پادشاهلرنه دخی بو بابده مکتوب ارسال
10 قلندی وانلر بو قضیه تلافیسیچون کلوب حاضر اولدلر ددی،
سلطان سمعا و طاعة تیزه ترتیب ادوب کوندرهلم ددی، رسول
سوزی قبول اولدوغنه شادمان اولوب ابتهجاجی ازیداد بولدی
وحمود سیرتلو سلطانک الطافنه محامد فراوان قلندی وخوش
کوگولله منزنه واردی وسلطان خلوت سراینه کردی بر ساعت
15 راحت اولوب کبرو بارکاه چقدی واولو بکلری اوقتندی وایتندی
که بزوم اعتقادمز امیر المؤمنینک کفایت کمال حصافت ودرایتنه
بوندن زیادهیدی که بر چریبیله که سیل کبی اعداد موادی
حشمنه عزم اتمشدر و تازه دولت وخت جوان برله دریای
آتشین کبی اضطراب والتهابه کلمشدر انلاروگله مدارا وملاطفت
20 ومواسا ومجاملندن غیری نسنه یله انرو وارمز صواب شویله کورنور
که هر اقلیمندن بر رسول کافی دای که فصاحت وكفایت وشهامت
وکیاست برله مشهور دیار ومعروف امصار اولا وین نقیمت
وصرامت عزیمت برله مذکور وکمال خرده دانی وبزرگ منشی برله

کبی a اوتردی سرورلر و امراى کبار یحیی و یسارنده صف بغلادیر
 رسولی استعدا بویردی امام محیی الدین مشتری کبی دیانت
 طیلسانی باشنه اورتب عقت و حرمت دراعه سنی اکنمه صلوب
 خلعتلر و کوهرنکار طوقلو و آلتون نعللو بیدک قترلر ادوات و آلات
 مذقوب و مہذب برله ساطنت بارکهنه کلدی چون که سلطانک 5
 بارکای ایشکنه قدم قودی بکلر و اولولر استقبال اندلر جلال الدین
 قیصر پروانه و ترجمان اوغلی ظہیر الدین منصور رسولک صاغدن
 وصولندن اعزاز طریقہ الہن طوتب تخت اوگنه ایلدوب کرسی
 اوزرنه نصب اندلر دار الخلافہک بوغچه دارلری کترکری خلعتلر
 بوغچه لرنی صفہ کنارنده دزه قودلر و آلتون نعللو مرصع یرکستوانلو 10
 قنبری صفہ اوزرنه چکدلر سلطانک فرآشلی صفہ اوزرنه کبی b
 پردہ آشغا برقدلر سلطان تختندن اینوب تعظیم چون خلافت
 بیدکنوک ایغن ایدی و خلافت خلعتن کیدی و عمامہ سن باشی
 اوزرنه قودی محیی الدین سلطانک الہن طوتب ینہ تخت اوزرنه
 کچوردی فرآشلی کرو پردہ یوقارو کوتردلر و سکلر و سرورلر آلتون 15
 وجواهر طولو طبقلری کنور سلطان اوزرنه نثار اندلر سلطان
 کیجده کوب دری و لعل بدخشان کبی رخشان تخت اوزرنه
 اوترب چون التقاط اولندی بساط سہاط دوشندی سہاط یمینوب
 کوترلدکن صثرہ محیی الدین سلطانندن خلوت طلب اتدی،
 فی الحال عرصہ بارکای خلیقدن خالی قلدلر محیی الدین اغز 20
 آچوب حق تعالیہ حمد وثنا اتدی و مصطفایہ صلوات و یردوکنندن

a) P ajoute . بختندہ . b) P کمربنده کبی . c) P ajoute
 نثار . Plus loin ce ms. porte ساچو ساچدلر au lieu de نثار .

نسیان جریده سنه دشدی وایتدی که هَذَا مَلَكٌ اَلَا اَنَّهُ مَلَكٌ
 وَهُوَ سُلْطَانٌ اَلَا اَنَّهُ اِنْسَانٌ خُلِقَ مِنْ صَلْصَالِ الصَّوْتَةِ وَحَمًا
 اَلْحَمِيَّةِ وَنُفِثَتْ فِيهِ رُوحُ الْاَرِيحِيَّةِ وَدَرَى لِدَفْعِ اَبْلِيَّةٍ مِنَ الْبَرِيَّةِ
 وَجِبِلَ لِسُلُوكِ اَلْمَمْلَكَةِ وَرَاحَةِ اَلرَّعِيَّةِ معاذقه قلوب کورشد کلرندن
 ۵ و امیر المومنین سلامن ابلاغ فلدفندن صکره سلطان انوگله مکالمه
 قلوب خیلی ملاطفات و محادثت قلدی نظم

قودی دنلوازی کاکا اتدی شاه
 که جوزی ارشدردی جوزایه راه
 رسول خلافت بو اکرامدن
 10 ازن صیدی شاهان اسلامدن
 اولب همعنان شه کامران
 شهیله سرایه اردلره اول زمان

وهر ساعت تلطف کسترب نوازش اردی و بیحد اکرام و احترام
 15 قلردی چون شهریار قیوسنه ایرشدلر فرمانده آفاقه اکرام و وداع
 ایدوب وثاقه کندی، ایرتهسی چون شیر مرغزار مینایی تقدیر
 وَالشَّمْسُ وَالْقَمَرُ وَالنَّجُومُ مَسَاكِرَاتٍ بِأَمْرِ b انصافندن خسرو سیاره کان
 تمکینی آتینه چکدلر و سلطان لاجورد سریر بو سبز خنک باد
 مسیره سوار اولدی وینه جهانگیر قلجین اورمغا باشلدی مالک
 20 رَقَابَتِ بَارِکَاهِی رِضْوَانِ رُضْوَانِ سی کبی بزمشدری، سلطان اعظم
 جلالت تاجنی عظمت فرقی اوزرنه قویب جهانباللق سرپرنه سلیمان

بکلی و سرور لرزیدن قصاص ابرشوب خبر ویردلر که خلافت حضرت
 خدمتندن محیی الدین بن الجوزی رسانته کلور دیو سلطان
 بوبردی که مهمان دارلر اول جنبگت رسلی قدومنه لایسف نزل
 ترتیب ایدلر و محروسه سیواسه دکن استقبال قلالر ویر فرمان a
 دخی سیواس نوابنه اسطار اونندی که مقدمی تعظیمنده 5
 و مودی تباجیلنده مبالغه لازم بللر، امر اعلی موجبناجه کرکی
 کی احترام ایدب تعظیمنده تقصیر اتدلر و سلطنت درکال
 خدمتند دکن مراقبتدن مفارقت اتدلر چون لالا کاروان سراینه
 وصول قلدی سلطنت درگاهنه اعلام اتدلر سلطان بر آیین وارکانه
 که کچمش پادشاهلرگ روانلری اول رونقوگ غیرتندن خاجل 10
 اوللردی استقبال اتدی
 نظم

نقاره انیبله افغان نای
 صنیدگت که دنیا یه دکشردی جای
 سعادت رکابنده اولییدی روان
 که رشک ایلدردی اگسا آسمان 15
 طوبیدی سوزینه انگت بخت کوش
 اولب پیشکاری جناب سروش
 زمان سخره امر و فرمانی آنک
 زمین خسته لعل یکدانی آنک
 اول استقبالک عظمتندن واول اجلالک دهشتندن ابن الجوزی 20
 کچمش پادشاهلر ذکر و حکایتی خاطری صفاحه سندن محو ایدوب

قلوب تازه قوللاریچون ماه چهر
 گل خرمسی آچدی اطرافدن
 صوردی کلیمنی می صافدن
 دل پهلوانلردی پر تاب وجوش
 فلکدن ملک دیدی نوش نوش
 خوش آوازن مست اولردی خرد
 بغشلردی جان ساقی سرو قد

5

چون آثار عقار شهریارگ نامدارلری دماغند ظهوره ارشدی و سلطان
 روزگار فرزند مهر شرمسار اولوب باشنه دیبایی قاره اورتندی
 10 و مجلس سپهر برین جام سیمین برله طولدی و سراییده علیین
 رشک نکارخانه چین اولدی بکلی و سرو لرگ باشلی باده نابدن
 تاب بولوب سرخوش اولدلر و دیده حرفا سلطنت دولتنگ
 بدخواهلی بختی کبی ایخوبه میل ائدی سلطانگ جامه
 خانه سندن هر بک تشیفات سنی و نفیس خلعتلر برله مشرف
 15 اولدی ال اوپد کلرندن صکره نکلی دامن کشان سلطان خدمتندن
 کندولرگ اوطاننه روان اولدلر

ذکر قدوم محیی الدینی ابن الجوزی برسانه از حضرت خلافت
 و ورود الامیر بهاء الدین صوب بغداد وما جرای آن a

چون سلطانگ خاطر اشرفنه قونیه باروسی عمارتندن فراغت
 20 میسر اولدی مالک باق مصالحی مراعاتی جهت چچون مبارک عنانی
 قیصریه طرفنه معطوف قلدی چون آنده ایرشدی ملاطیه نوک

a) L'inscription manque dans tous les Mss.

چپان ورمش ال عهد و پیمانکه

کمر بغلمش چرخ فرمانکه

فتوحات تیغکدن اوش هر زمان

ظفر یغم-رن یغدر آسمان

5 شهنشاهلقد سن اول پایدار

که هر دو جهاندن قلا یادکار

وکرنه شولر کم کمر بغلدی

اشیکینه شاعک یجلدی آدی

سرایینه دندی یینه پادشاه

10 طوقوبن سرور ونشاطیلده راه

ارشدی نزول ایلدی تاختنه

غلوب شکر حق دولت ویاختنه

بویزدی بزنددی یینه بزمکاه

اولب کوه شادی وغم مثل کاه

15 قورب بزمکه مثل خرم بهشت

که تخم سروریلدی نار وکشت

اولو مجلس خوب وکوهر نثار

مصدره تخت جهان شهریار

بزنددی شونگ کبیبی اول بزمکاه

20 جهان پر ستاره آوید و مهر و ماه

اچینده آنجم ساغری پیلوی

مه انجمن جام کییاخسروی

شهنشاه مائند رخشنده مهر

محکم کوه نهاد بارو بنیاد قلایر و بو تقریر و قسمت موجبنجه که
 قلان بکسر آذنه اولمشدر یایوب دوزده لر احتیاط واجتهاد بلیغ
 تقدیم قلایر، سلطنت حضرتنگ اعیان و اولولری قونیه و سیواسده
 بارولر اساسنه آغاز اتدلر و کیجه و کندز هر بری امکان اولدقچه
 ۵ اول عبارتنگ انمامنده قیام کسترلر و تعصب و حسدله که a
 هادی توفیقندن تحریض بولمشلردی اجتهاد بلیغ قلایر واحکام
 قواعد و اعلائی ابدان و تشیید بروج ایدوب آق مرمرله انواع
 تصاویر و تمائیل برله تزیین و توشیح قلایر و آیات قران و مشاهیر
 احادیث نموی و امثال و حکمت سوزلری و شاهنامه اییاندن یازب
 10 مرمر اوزرنده قازلر و آز آیام و روزکارده قر بزدانی و دولت سلطانی برله
 انوگ عبارتندین فراغت حاصل اولدی و بعد از اتمام سلطان
 حضرتنه اعلام قلایر، سلطان آتلندی و خندق اطرافنده طواف
 بویردی و جمله بارولری نظر اعتبارله مطالعه قلوب بکندی و حکمت
 و ستایش بویردی که کندونگ القاب همایونی قاپولر و بروج اوزرنده
 15 النونله مسطر اولدوغی کی انلارگ آدن دخی یاپیدقلری بروج اوزرنده
 مسطور قلایر تا چوق سنین و اعمار و ادواری شمار کچوب انلارگ مساعی
 مشکوره لردن جهانده نام و نشان قله بو موهبت و منزلتچون که
 سلطنت حضرتنوگ الطافندن بولدلر یایان اولدلر و یوکنب باش
 اوردلر سلطان سلاطیننگ بناسی چرخ برینه ایرشدردلر نظم

ددیلر که ای خسرو راستین

20

خداوند دیهیم و تخت و نکین

- ویرزندی هب بی قصور و الم
 قلمدی جهمان ظلمتی نوردی
 ممالک بو وجهیلده معموردی
 که زیبرا قومسینی بیلردی شاه
 5 کسر اولا رعایا ور اولا سپاه
 نه اذن نه بوندن بر اولمزدی کم
 که بولمشاییدی قلمدن علم
 احاطه ادب منشئی پادشاه
 قلمدی و بوییدی هم راست راه
 10 دخی شول کشیبه که یخسوندی
 رعیت شهید و حقه قولدی
 اکر کوچی زرع اتمکه یتیمه
 مدد قیلنردی که تا کتمیه
 اگسا تخمه جفت هم مزرعه
 15 ورلردی تا سعی اده مزرعه
 بو رسمیه معموردی مملکت
 بو وجهیلده مسروردی سلطنت
 و سلطان بویردی که خاتم مالدن شهرت دت قاپوسین و بر قچ
 معتبر بروجن عمارت ادهنر و باقی قلاانلری بکلرن هر بر بکه علی
 حده قدر و مکنتی مقدارجه قسمت بویردی و بویردی که اول 20
 باده تعجیل قلاور و فرصتی غنیمت بیلر و بو معنیده بر فرمان
 و مکتوب سیواسه امیر مجلسه ارسال بویردی تا اول دخی اول
 طرفک ملکلری و بکلری مشورت و استصوائی برله سیواسچون دخی

- جَبَیله زره آت وشمشیر هم
 سپاهی لُق آلاتی بی بیش و کم
 حصول عقمار امر وارکانله
 ورلردی فرمان دیوانله
 که زیر ولایتده وایلهده 5
 اکر یازده اوله کر بیلهده
 محاسب عنبر اهلی وکاران
 امین یازجیلاردی اول زمان
 طوب پادشاه سپاهک قمو
 نه ماحصولی کم وارسه اول وبدو 10
 قلرلاردی ضبط دفتتر تمام
 قلوب عرض هر بر اری والسلام
 یراغی تمام اولجق حاصلین
 ورلردی حاجت که آله همین
 دخی مملکت ایچره اوقافی هم 15
 نه کیشی که قلمشدرر بیش و کم
 اگدا ناظر و یازجی شاهدن
 قلرلاردی قورقب اللهدن
 نه حاصل که اولردی دفتتر قلوب
 شهه عرض اولردی آنی کلوب 20
 سورلردی شاه امرله مصرفه
 ویرلردی هر ابتر و مصرفه
 حسابینی هر یلهده دیوانه هم

- بره بـځ عوض وپیرر اعمالدن
 امین ایـلـرو یازجیلاردی
 دکل کم قاپب قازجیلاردی
 وزارت حضورنده اون ایکی راست
 5 دفاتر یزیلردی بی کم وکاست
 امیر ملکـر قتنـده اخی
 یزیلردی اون ایکی دفتر دخی
 بولـر جمله دیوانده اولوردی
 دفاتـرده انـده یزـیلـوردی
 10 که اولمزدی بر پول سلطان تلف
 بو ظریفله دی عادت ما سلف
 چریـلـر مواجبـلـرینه حساب
 قلینردی دیوان شهده کتساب
 که بر جفتـلک ییر وبر تـرله هم
 15 بولنمزدی خارجه ده اول لا جرم
 قمو دفتر ایچنده مکتوبدی
 محاسب نویسنده مرغوبدی
 عساکر اولینردی هر بلده عرض
 که هر بیرنه اولمشدی تیمار فرض
 20 کموردی مدبـرلـرځ عاقلـی
 که هر بیرسنځ ندر حاصلدی
 قومسینه بوییدی شهدن یساق
 کادرلردی تیماره کوره یراق

- محاسب که فتنده ماهرِ اولاً
 رقوم و سیاق‌توده قادرِ اولاً
 قزنمش اولاً ضرب و طرحنده نام
 قلا ربع مسکون حسابن تمام
 آلیمایه بر پولی مستاکله 5
 آلسه اوله حلقومنه آکله
 قلورلاردی ایشی تفویض اگا
 نه اگا که بلمایه قلا طکشا
 کشی کم سیاق‌توده قادر دکل
 اولولر حضورنده حاضر دکل 10
 انک کیمیه ایننیجق اشی
 موکونده اوتانر انانن کشی
 یگیلور چوق مبلغ ایدر تلف
 قلور مال سلطانی کاه وعلف
 طوتالم که کندوسی بیمیه هیج 15
 ولی چونکه بلمز قلور ایشی پیچ
 بلی اولکه هم ییمیه هم بلیمیه
 حساب اولجق چاره‌سی قلمیه
 طراغه طوقلمش کبی اهرمن
 اولب صینه استینه بک‌بک ثمن 20
 ولی شولکم ایشنده قادر درر
 محاسبلر ایچنده ماهر درر
 اکر یرسه بر اقچه مالدن

هزار نقشش بر آرد زمانه و نمبود

یکی چنانک در آیینۀ تصوّر ماست

بزوم عنایتهمزگ غالب همتی انوگ اوزنه مصروف اولدی که از
روزگاره بر استوار بارو شیهه که دهر دو رنگ کلکی اگنا اثر
اتمییه و تعاقب ادوار و مرور روزگار انوگ قواعد محکمه سینه و هن^۵
ایرمیه بو شهر چوره سینه و سیواس حواله سینه چکله ددی، جمله
بو رای متین ارزنه سلطانه آفرین قلدر وایتدلر هر حکمته که
رای خدایکمان علامه اقتضا ادر بز قولر انوگ تقدیمه قدم جان
برله طوب طورورز ددلر، سلطان بویردی دیوانک چابک دست
محاسبیری و مهندسیری و بنالیری و شکنه عمارت و استناد معمارلر^{۱۰}
و حانق رساملر حاضر اولدلر و سلطان آتلندی و بکلر و اولولر و سرورلر
و معمارلر شهرگ چوره یانن دور اتدی و بویردی برجلر و بدنلر
مواضعی معین اتدلر و قاپولری رسم ایدوب سلطنت حضرته
عرض اتدلر سلطان امعان تمام و فکر و اندیشه برله مطالعه قلدی
و اصلاح و تغییر بویردی چون قپولر و بروج و ابدان اعدادی معین^{۱۵}
اولدی و ارشون حسابیله طول و عرضی اولچیلدی چابک دست
محاسبلر و یازجیلر که حسابله چوققلده دگری حساب ایدرلری
و آنقلده نقیری قلمبردن و ذره هیا شعیردن تمیز ادرلری یاپلمادن
ارشون حسابیله ضرب و قسمت اتدلر فی الجمله نه خرج اولاجغی
بلوب شاهه عرض اتدلر و بنالر و شکنه عمارت و کتاب ملنزم اولب^{۲۰}
بوینلرله آدلر که روزگارله سعی ادوب اتمامه ارشدورلر نظم

بو رسمیه اولردی اول وقت کار

سیاقتله انشا خطوط و شمار

کـرو ورمـش آیینـه آب حیات
 یلـندن یـره کـرمـش آب حیـوات
 اوـزنـمـش نـچـه خـلق هـر یـیـردن
 ارب اـندـه دـزـمـش بـیـوت و وـطـن
 نـچـه شـهـر کـاؤل عـالمـیـدی تـمـام
 بـر اوـلو دـگـیزـیـدی و شـهـر نـام
 وـلی بـرج و یـار و سـی شـهـره کـوره
 یوـغـیـدی کـه اوـگـیـدی هـر کـم کـوره
 هـمـان اوـلدی کـوهر شـب فـروز
 شـیـمـیـدی اگـا نـسـبـت احوـال رـوز

5

10

سـور بارو حـلـلـنـدن مـعـطـل قـلـمـش سـلـطـان اـمـرای دـولـت و مـقـرـبان
 حـضـرتـه بـیـردی کـه بـونـگ کـی آـدـلو و اوـلو شـهـری کـه دـیـار عـالم
 اـقـطـارنـدن آـرامـش و آسـایش جـهـنـیـچـون هـزاران هـزار خـلایـف اگـا
 مـتـوجـه اوـلـشـلـرد و خـائـمـان و نـعـت و مـال بـرله طـولـدـر مـشـلـرد و بـو
 15 دـار اـمـنـده آـشـیـان طـوتـب^a حـواـث اـیـامـدن اـمان بـوـلـشـلـرد بـونـگ
 کـی مـحـلی و مـزین شـهـری کـه نـو عـروس بـکی رـعـنـادر بارو خـلـعـتـنـدن
 مـعـطـل قـومـق مـحـص خـطـاـدر اـکـرچـه بـزوم آـهـنـک پـیـروز سـنـان
 جـکـر سـوز مـزـدن جـهـان اـطـرافـی بارودر و لکن خـرم عـقل اوـلدـر کـه ارباب
 هـوش و خـرد هـیـشـه آـز و نـیـاز آسـیـبـنـدن هـواسـان و تـر سـان اوـلـار کـه
 20 دـوران رـوز کـار بـر مـنـوال و شـمار اوـز رنه قـرار اـتـمـز زـمانـه حـاـدثـه زای و آیینـه
 آسـمان اـندـوه نـمـاید
 بـیـت

^a دوزوب P

بو شیوه و حالت از ره انطالیه ده دفع ملالت قلدی و تتمّع و تنعم
اتدی و اندن فال فرخ و کامرانی برله بختگاه طرفه توجه اتدی
هر طرفدن رسولر اول شحکت تهنیتیچون فراوان تحف و بیکران
اموال برله شاه خسرو نشان درگاهنه یونلدلر
نظم

5 ایشتمشدر هیچ کوش زمان
بو نوعیله بر مژده کسانران
زهی فتح کم قلد شاه جهان
که حکمی قضا کیبی اولدی روان
زمیندی زمانه اولشدی خروش

10 انک کیبی کم باکرله قیله جوش

ذکر عبارت باروی قونیه و سیواس در سنة ثمان عشر

و ستمائة a

بر کون که سپهر لاجورداندود از نه خسرو خاوری رخ فرخ
کوستردی سلطان بارگاهدن مانند آفتاب رخشان بر سیاه کردار
15 بادپایه سوار اولدی اول هیاتدن جهان هیبت آلدی که
سلیمان بیله سوار اولوب کچدی سیران رسمه بکلر و سرورلرله دار
الملک قونیه صکاری و ریاضنده سیر ادری ناکه شهر طرفه بقدی
بر شهر کوردی خلایق و اموال برله آراسته و ایننه و اوزوننه بر
کونلک یول باغلر و یمش اغاجلری و انواع متنزهات برله پیراسته
روزگار حوادث غباری انوگ بساتیینی و متنزهات اشجاری اوزندن
20 ناز و اعزاز بکی b برله سلمشدی
نظم

رخ شه که خورشید رخشنده‌ی
 کرمده کفی ابر باختشندده‌ی
 بر آی ایلدی صاحبیت عود وچنک
 اچب جام دارای پیروز جنک
 کههی صید قیلردی سیران کهی
 قلوریدی تییهودن ارضی تهی
 قلبمزدی بر لحظه هرکز درنک
 قلنک پیشده شیر وطاغ ازره رنک

5

اما روزگار زبانه‌سنی حزب و قتال اندیشه‌سنه صرف ادب صواش
 10 و بیکار استعداد ویراغی و عدل و ایو آد قزغی جام شراب و نغمه
 رباب اوزرنه مقدم طوتاردی و دوکلندن ایو آدی ترجیح اوردی
 وایدردی که اگرچه می خوشکوارله جان فرج و قرار بولور اما
 لهو و عشرتله روزگار ضایع اولور
 نظم

اگرچه خوش اشد در شرابیلله بزم
 اولور لیک بر کن دخی روز رزم
 چون اولا مشعشع می خوشکوار
 طوته آلد جهانگیر دشمن شکار
 کفی آنک کفیل امانی اولا

15

رخ فرخی ارغوانی اولا
 قمو قولر اندن الا زیب و فر
 اولا تازه بر جان هم اندن مکر
 سوز اهلی آر کره سوزی تا نزن ماه
 اولا یک ولیکن هزاران سپاه

20

نظم

مبارك وجوديله انطاليه مزین و مشرف اولدی

صوگنده جهاندار پیروز رزم

قلوبیدی هر کنده بر تازه بزم

شاهنشاهه اولوردی بی درنگ

5

کهی رای جنک و کهی نای و جنک

فلک یار سلطانه دریا کنار

هر آرادن ایرردی بوی بهار

هوا مشکپاش وزمین سبزپوش

هزار اُنلریله جهان پر خروش

10

لب سبزه بولتدن اچمشدی شیر

جوانمخت شه کبیدی مرد پیر

فغان چکاوگله بانک رباب

ایررمش کوگوله نشاط شراب

صبا زلف شمشاده دی شانہ زن

15

دهان سمن طولو مشک ختن

می ناب اچمش کل هوشیار

ولی نرکسک کوزی اولمش خمار

زمستانده مستان و دریا کنار

هر آراده مجلسدی مثل بهار

20

خروش بلابلله آواز چنک

قللردی من رزمده آغاز جنک

یغایردی یغمور و طوغردی مهر

اچیلردی یاز دلفروز چهر

چون سلطانک فرمانی اٹا ایرشدردلر ساطنتنک فر وشکوی انوک
 دل وجاننه اثر اتدی وغایت فزع وجزعندن اضطراب وانقلابه
 دوشب فی الحال اٹا قولنج رچی ایرشوب قضای ناکپانی مستولی
 اولدی واول تحیر وترجّره جانی مانله تسلیم اتدی، اول
 ۵ قلعه‌نک اولوسری ومعتبری اول حادثه‌نک هولندن قورخب
 مخیر وپهوش اولدلر و رغبت ورهبتله قلعه سلطان کوندردوکی
 بکله تسلیم اتدلر و سلطانک سناحقن قلعه‌یه جقردلر وشهریارک
 داسی نداسنی اول دیارک ساکنلری سمعنه ایرشدردلر وانک کبی
 قلعه اول عجب اتفاق وخبر واسطه‌سی برله صواشسر وقلعجسر
 10 مالک قلان قلعه‌لرنه ضم اتدلر وسلطنت دیوانی دفتترلنده اثبات
 اولندی ومحمولاتی محاسبلر حسابنه کردی
 نظم

شهمه چون که دادار یاور اولا

طفیلی انوگ تاخت وافسر اولا

میرانداجه آنک روان اوله آب

نجه آرویه قلمورسه شتاب

15

انک امرییه دونه بی‌درنگ

سعادتله بو چرخ پیروزه رنک

چون اول فتح ثانی خبری خدایکام سمعنه ایرشدی بزم عام
 دوشنوب خواص وعوام ولیم وکرامی حاضر اتدی وجنک سوداسن
 20 باشند چقارب رباب وجنک برله باده نوش اتدی وچون انطلییه
 ارشدی مجموع بکله واولولره تشریفات خلعتلر ویرب پادشاهانه
 نوازشه مخصوص اتدی وهر برنه یرلو یرنده قشلمغه اجازت
 ویردی وکندوزی خاصکیلی ومقرّریله انطالییه قشلاقی انک

ذکر فتح قلعهٔ آلا^a

چون سلطان علم علائیه عبارتند فارغ اولدی عنان جهان کیرنی
انطالیه طرفنه دندردی یولده نظری آلا قلعه‌سنه دشدی که
دره اچنده سنک خسار ازره یاپلمشدی و سپهر کبی اول قیا
اوزرنده استوار اوئمشدی و روزگار کوزی آنده خیره یاننده بر ارمق⁵
نیل کبی تیره روان اوئمشدی که بر فاردگ فرنداشی که اتکی
جهان لذاتندن چکمشدی واطلس ازرنه لباس پلاس اختیار
اتمشدی و کیوان کبی اول قلعه‌نگ ایواننده اوئرمشدی سلطان
بکزدن برنه بویردی که بر بولک چربیه آلا قلعه‌سی طرفنه
روانه اوله و اول قلعه‌نگ حاکمه ایده که فرداشت که بوجه¹⁰
کفایت و صرامتله معروف و موصوفدی کالیپروس^b قلعه‌سنی بزدن
سپاه و کمات بوله^c صقلایادی سن دخی بر عقیل کشی سن
وایام جفاکاردن اعراض اتمشسن جاده سلامت سنک حائثه
دخی مناسبدر اکر فرداشتک کفایتی طریقه‌سن طوتب قلعه
بزه تسلیم ایدرسک کندو مارب و مقاصدگی بزم بیکران¹⁵
مکارمزدن حاصل بولاسن و اکر بر ادم بزم حکم وارادتموز
خلافنجه ادرسک اول خلافتک دکنینی کندو جهالت و غباوتک
کوزندن طشره کورمیه‌سن دیو حاجت انزانی جهنم‌چون بر قلیچ
کلمه ایراد و ابلاغ اولندی

20 بفرومان ما این سخن یاد گیر

مبادا که گردد سرت بادگیر

a) L'inscription manque dans tous les Mss.
les Mss. portent کالیپروس.

b) Ici

c) L om.

طرفندن اولو و قوتلو باغی روم مائلکنه هاجوم ایدوب بزوم اولاد
واجفادمز مقاومت ایدمیوب هزیت بولاجق اولرلسه بعضی بو
قلعیه و بعضی سینویه التجا قلالر ددی؛ اندن صکره اول مقامی
کندو مبارک القابی واد بیله شرف انتساب برله ارزانی قلدی
۵ اول فضیلتله چرخ چنبری وکنبد نیلوفری برله رفعت وحصانت
متاننده برابرلق کستردی و پیوردی که ماهر اوستاد بنالر وچرب
دست رسامار یعملون له ما یشاء من محاریب و نماذیل a حکمی
برله اشه شروع اقلر

- 10 انک کیمی کوه اتمشدی کزین
دخی یر یزنده جهان آفرین
ازاجق زمان اچره اولدی بدید
بروجیله بارو سدید وشدید
کائی وصف ادازدی قول زبان
مکر چشم کوریدی اندن نشان
15 بر آراه کم کفر ناموسدی
قمو چاڭ انی بانک ناقوسدی
بو کز قلدی توحید ونام خدا
بونک کیمی شهیدر ثنایه سزا
انک کیمی یردن یوز چشم دور
20 حق اتسون انی بیت معمور نور

تَنَّا بِرِلَه اَبِر شوب دَسَنبوس اشرفله مشرف اولدُلر نظم

چون آغدی حصاره شه داد کر

صنیدگی که عقليله جان بولد سر

نه قلعه که شهریدی آراسته

5 که دل حسرتندندی کی کاسته

طغ استنده بر پهن صحراییدی

تماشای جان و دل آراییدی

یَمِش لَر اغاجی قَمو سایه دار

اوزم تاکنه خون یوغیدی شمار

10 طُولو چوره سی کِلشن و مِغزار

هزاریدی هر بر کله مرغ زار

اکنلر و ذخیره لر فراوان و بیکران اول قلعه ده حاصل کوردی چون

انک کبی قلعه سلطانه آسان میسر اوندی حَقَّ تعالیٰ نِک

نعمتی شکر یچون اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ اَلَّذِیْ صَدَقْنَا وَعَدَهُ وَنَصَرَ عَبْدَهُ

وَفَتَحَ لَهُ الصَّيَاصِی وَمَلَکْنَا اَلْاَذْنَابَ وَالتَّوَاصِی تلاوت اندی و بکره 15

بوپردی که انوگ شکرانه سیچون که بو یوجه قلعه فتح اتمکله

حَقَّ تعالیٰ بنی بلند اختر قلدی و بزم آدمزی علی آواز قلدی

بو سنک خارا اوزرنده بر بارو و باره دزمک کرک که انی کورمکدن

اندیشه نند کند اولا تا کافه خلايقه عالم سرورری اراسنده

فرق طاعر اولا و بزم زمزمین صکره غی زماندره یادکار قلوب بزم 20

تدبیر و کفایت موره اندن استدلال قنلار واکر و انعیان باله مشرق

رضا و اقار و طوع و خیر له ینہ ارسال قلدی انوٹ حرمی مخدّر اتندن
سلطانک حریم مطہراتی سلکنہ کردی، سلطان امر شرع محمدی
ازره نکاح ایدوب شبستان ۱۵ یونی چندہ دخول اتدی و کیر
فاردک امروسی اسبابی انوٹله منتظم اولدی و آق شهرت بکلکی
5 منشوری ویر قچ پاره ایو کویلر ملکله مسطور اولوب قصدا انیلہ
کیر فاردہ کوندردلر چون کیر فارد اقطاع و تملیک ضیاع منشوری
مطالعہ قلدی و عقد نکاح اتمامی استماع اتدی اول کبجہ شادوغ
وخرمقلدن نشاط اتدی، ایرتہسی چون کنشک زورق زرینی
دریای افق آسماندن چقا کلدی کیر فارد قلعه اوجندن سلطان
10 بارکلی حصیضنه که ماس ایوان کیواندی اتدی و نیچه یرده
ییر او ییب اعتذار و استغفار دلسن آچدی سلطان نظر رافت
و عاطفت برله اگہ ملاحظہ بویردی و هر لحظه بر نوع اکرام
و احترامنده مبالغہ قلردی، کیر فارد ادب برله دزن چوکوب
مخت اوگنه وادی وایتدی که اگر سلطان جهان علم عالم کیری
15 کوندرب مبارک قدمی بو ییگی ملک و قلعه مشاهدہ قلمغا رنجہ
بویرسه عالم خلقنه بو قول حقّده شاهک رغبتی صدق محقق
اولور اگرچه سلطان قلعه عزمه نیت اتمشدی، چون کیر فاردن
بو سوزی اشتدی نشاطی زیاده اولدی و چتر و سناجق فرخنده
برله کونش بکی کردون کردان اوجنه قلعه دن یگما روان اولدی
20 کوس و صورنا و نفیر و نقاره لر چالنبوب زمین و زمان جوشه کلدی اکابر
و تسمیس لر فوج فوج و کروه کروه اشغا اینوب اللری طولو نثار دلدلرندہ a

قوا حاصل اولدی و بو محکم قلعه شاه هیبتندن کوزمه چاه
کورندی کنده زمه ایتمدم طماعی یزندن قوپرمق ویزه یوق اورمق
باشی بیله ویزب الی ضرر معرضنه کترمک اولور بو واسطیله شاه
جهان پناهک مهر جان افروز سایه سنده مقم و مقر استمکک لازم
اولدی اکر عطفنت و مرحمت شاهانه بو بیچاره حقنده شامل 5
اولورسه که جانده امان و یگا مالک سلطانن نان حاصل اول غایت
بند نوازلق و نهایت چاکو فراللق اونسردر ددی نظم

اکر باگه بر کوی سلطان اول

یک اندن که ملک سلیمان اول

بنمیه اکر اوله فر همای 10

اولور باگه فر جهان کنخدای

اکر ادم اولورسه دیوان شاه

اچنده بنی خوش طوتر مهر و ماه

شهریار انوگ گفتاری بکندی و نویردی که سو کشتی تربیت
بولش و اهل دانش و بلکه در بونگ مآبی حصولی التماسی 15
موجی ازره بیرنه کترمک کرک و اکر صداقت نیثی ارکانی قرابت
اسبانی اوتادی برله احکام اتمکه امکان اولورسه نیزک تقدیم
قلمق کرک تا اعتمادی ارتوغری اولوب بزوم بحر مرجنمز شربتندن
لذت انوگ موتقی مذاقده ایرشه، بکسر و اولور بو فکر و رای
بکندلر و جمله یوکنوب باش قویب سلطانده تحسین و آفرین اندلر 20
و قصده بو سعادت بشارتی انها قلمغه مراجعت بویردلر، چون
کییر فارد بو معنی استماع قلدی شادمانلقدن کلاهن هوایه
آندی و طوتدی باشی ازره قودی و فخر باشی فراز آندی و قاصدی

زبان ایلچی بو بایده سلطان خدمتته کوندردی ویر نامه یازب
مضمونی قولغ و اتکاد و صداقت و بنده کی و شهپرستی بو جمله
اوزنه که مضمونی بو ایباتدر

نظم

قلوب اولّا ییاد پروردکار

که اندن درر نیک وید آشکار 5

فرزنده طاق پیروزه تن

فرزنده شمع نیکی لکن

خداوندی جانبخش روزی رسان

که وصفنده قاصر درر هر زبان

قمیه اندن اولر امید وهراس 10

اگدا هر دم اولسون هزاران سپاس

هم اولسون قولگدن عظیم آفرین

سگای شهنشاه روی زمین

شهنشاه اعظم اولو کیقباد

جهان عدل و دادگدن آباد باد 15

کرین جهان فخر سلجوقیان

شه شیر یزدان وحیدر نشان

استماع بومش اولالر که بو تند سنک دارا و هوشنک واسکندر

وقیصر زماندن بو بنده سر افکنده نوگ ابا واجداندن قدیم

20 یوردنر و هیچ بر پادشاه و شهریار بو قلعهیه قصد ایدب جنک

و پیکار قلمامشدر ذخیره و اسباب بی شمار و هر یراغی یرنده

یوجه لکه سپهرله برابرق و مهرله و سرلک قلو ردم اما چون نظرم

چتر منصور اوزنه دشدی اندن فتور اعضا و نور بصر و ضعف

چون امیر مبارز الدین بو نوادر حکمی خدمت داری آمدن
استماع اندی و کندو سراپرده سنه مراجعت اندی و اول قاصدی
حاضر قلدی و انلارک مقاصدی حصونیدن اگدا اعلام اندی
وایتدی تیز کیر فارد خدمتنه وار وایت که کولکر سنوڭ
ارادنک و فقی مقتضاسانجه دوندی امید در که شهریارک عطفی ۵
برله کردش روزگردن سلامتلف امانن بولاسن شمدن کورو ولا
وفا یونس ضوت و قوللق قوشاغی قوشان و قلعه تسلیم اتمکله
قیغولردن قورتلاسن که جهانک عقالری و اسی صوف زمتن چکمش
اولوری بویله دیشلر و خاطری الماسی برله حکمت درلرن دیشلر نظم
شول اهله که اتمش خرد دایه لُق 10

اول ایدر می شیریله همسایه لُق
نچوندر طوغان شاه پرنده کان
که نونمز عقابک یاننده آشیان
اگرچه کجه نور در مثل زاغ

طلوع اتسه خورشید نولر چراغ 15
رای اولدر که خاطری اندیشدن خلی قلا و خسرو آیمک
احکامی مضامعتی پیشه قلا و قلعه محبتی کوتلندن قلع اده
وشمدن کورو پناه شاهک مبارک سایه سنده طلب قله که سلطانک
بی دریغ مرمتی که حیف تعالی نک کولده سی در سنی بر و بحر
ملکرنک اراسنده کنش کبی مشهور ایده دیو قصد قلعه دن 20
خوش کوتله مراجعت قلدی و حکایتی بدایتندن نهایتنه دکن
تقریر اندی کیر فاردک بگری نوپهار کبی کبی خندان اولدی
وجان کوتل برله قلعه ویرمه راضی اولدی و بر عاقل و شیرین

که کورمزدی اسکندر اول رسمه خواب
ظفر تبیغ خونخوارگت زنده‌سی
جهان باخت بیدارگت بنده‌سی

هر یگذا کم رکاب پیاپیون قدم رنجه قلوب عزم رزم بویزه زمان
5 متمثل احکام و جهان مطیع قبض و ابرام شاهنشهی اولور شمدکی
حائده کیر فاردگت قصدی بنده قاتنه کلدی و خبر کنوردی که
بو کردن شده قلعه پادشاهه اول وقتن میسر اوله که بزومله
عهد و پیمان اده که بیزه آتش شرار هیمنندن امان اوله ویزی
انصافی اتکی آلتنده ایام اعتسافندن سلام قلا، سلطانه بو
10 بشارندن دلایل سرور مبارک جبیننده ظاهر اولدی بویزدی که
اول نسنبه که اندلارگ رضالویدر مداستان اولدق کسک وانی باقی
هوادرلر وخلصلر زمردسنه a قویب چرب: بانلق برله خاص خاننه
و حراس آستانه قلمق کرک
نظم

بلورسن بلور نیچه خلق جهان
15 کسکی b یاردر تبیغ و شیرین زبان
نه زخمی که ایرشدر تبیغ تیز
زبان آگه مرهم اورر تیز تیز
اکس تند هم اوله چرخ کبود
دم و تباب تبیغیلله آجیلله زود
20 آنسی آجین اول کسمسه در بیکمان
که عاقل اولب اوره زخم زبان

a) زمردسنده P. b) = ایکی comme porte P.

بیهکانه لکی آشنالغه تمبیل اتمک کرکدر که کوکدن اتمش قوت
 ونصرتله مقاومت اتمک مصلحت دکوند رای اولدر که باشمی
 سلطانک حکمی خطنه قویب مطیع ومنقاد اولوز اول که سلطانک
 کیتی آرا قوت وتری برله پیر ختمز اکیلیدن نو جوان اول ددی،
 بو دلپذیر اندیشه دکلمنسک خاطرنده پیر اتدی بر صادق^۵
 وخوب لهجه قصد اختیار اتدی وانصالبه صوباشسی مبارز الدین
 ارتوقش بک خدمتنه کوندردی اول حکمه که بری بریله اولدن
 قونشیلک وکلمک کتمک وانشائک فلورلردی ومراسلات ومصافات
 وصدافت اسبابی اراننده احکام بومشدی ارسال قلدی که واسطه
 اولا وبوقیغونک دکنی که انوگ آغریسی دل وجانه ارمشدر¹⁰ a
 الطاف منقاشی ومکرم الی برله بزوم شویده روزگرمز ایاغندن
 چقار وکنایزی شمس خدمتندن دلک ایده دیو قصد مبارز
 الدین خدمتنه کلدی وحالی عرض اتدی، فی الحال امیر مبارز
 الدین سلطان خدمتنه واردی وال بغلایوب قرشو طوردی نظم
 15 شهه آفرین اغرنسی آجادی زود
 در ا ای برتر آسمان که بود
 فلک شعبه سی باخت پیروزک
 جهان بنده سی قبیخ جان سوزک
 یران ایدن حیف ازوگی سنوگ
 20 یانکده قومش آرزوگی سنوگ
 سنی شویله قامشدر اول کامیاب

a) ایرشمشدر P. b) ددی P.

بلی اولدی بو خسروی تختگاه

سنوگ چون که عون اتدی فضل اله

سلطان بو بشارتک فرخندن ایخوسدن اویاندی ودوات وقلم
استدی وبو ابیاتی بر پاره کاغذ اثبات اتدی، ارته سی چون
۵ عساکر ظلمات انیزام طریقین طونب ضیا دریاسی نموج قلوب روز
روشن اولدی امراء دولت وارکان ملکات سلطنت درکاهی دهلیزیه
حاضر اولدر دستور اولدی بارگاه کردلر سلطان دش حکایتین
ددی ویتلری بکله اوقیو ویردی هر برنوگ شانمانلغی صبح
طلوع قلوب راحت کلمری ضمیرلری ساختند مراد صفاسی برله
10 آچلدی آندن صکره بویردی که یوز باش صغر ویک باش قوین
واون بک آقجه اول غزاه حاضر اولان فقرا ومتطوعله تفرقه
قلدر ویکلردن هر برسی اول بابده بقدر امکان سلطانه
موافقت اتدر وهر بری مکنتی مقدارجه خیر وحسنات اتدر
ذکر فتح قلعه گالوبروس»

15 اول کجه که علام ملکوتدن سلطانه اشارت اولدی قلعه بکنوگ
رایسی شویله اولدی که مانعت ومدافعتی ترک ایدب غفلت
وجهالت ایخوسندن اویاندی کندونک اعیان ومعتبرلری قاتنه
اوددی وایتدی که بز سلطانه مانعت بابنده باشا چقامرز اگرچه
بو قلعه ومقار شهابله مزانو وعقابله پهلوی در وکن قضا وقدر
20 حکمدن انوگ نغادی کدر قلمق صواب کلمز که بر پادشاهله
که حق تعالینک فری اگدا ارزانی اومشدر نزاع اتمک بلکه انوگله

a) L'inscription manque dans tous les Mss.

خروش آتندی کوس و فغان قلند نای
 شول آتار که آنلردی هامون نورد
 ارشدردلر بحردن کوکه کرد
 شهمنشه رکاب استننه قودی پای

5 فلک کامرینکش و ظفر رهنمای

چری حصارک چوره یاننه کلدر و صواش ایسب شویله تیر باران
 اتدیر که حصار اهلی حیران و سرکردان قلدر و سلطان بویردی
 حصارک چوره یاننده یوز آغر مناجنیق قورب حصاره طاشلر آتدیر
 چون قش فصلیدی و هوا عبیرسای و نولتار کافوربار اولمشدی اکی
 آی مدتی حصار و صواش اولدی بر کیجه سلطان همیشه معهود 10
 عاتناجه نهآجده مشغول اولدی و چوق تاختش و تضرع برله
 حق تعالی حضرتندن قلعه فتح سوال اتدی ثم اول کیجه ده
 چون ایخو مزاجنه مستولی اولدی اویدی دوشنده کوردی که بر
 خوش صورتلو شخص و فرشته سیرتلو ار اگا بو عبارتله تکلم ادب
 سویلیدی که

15 نظم

که بو حصن تنده دخی یار یوق
 بوگا کهمده دست پیکار یوق
 ولسی چون جهان آفرین ساگه یار
 اولیدر قیومه خوش اولر بو کار
 سپاهک کر آهنک کردون اده
 20 سر مهردن مغز بیرون اده
 وکر طرف دریادن اولرسه جنک
 دگزدن قورو پییره قاچا نهنک

عیان اولدی چه من دیوان فلکدن کونک روزانه سنی قطع اتدلی
 خورشید مشرقی جرمنی زوایی مغربده نهان قلدی و هزاران چراغ
 زرین بو سبز بلغ چرخ برین آرزو مشعشع روشن قلدر سلطان
 جریبله سراپده عزم اتدی امرای دولت با وجود که جان سپارلق
 5 و مردانلق اظهار قلمشاردی دشمن دلیرلی و قلعه صریغندن
 سلطانه قرشوال بغلابوب اعتذار کوستردلر سلطان انلارک حقدنه
 بنده نوازلق قلوب هر برنوگ خدمتی مقدارجه آنلردن مشاهده
 قلمشادی حرمت و قربتلری زیاده بویردی وایتدی که اگرچه بو
 محکم قلعه که کردون حوادث وقتنده بوگا پناه قلمق استر نه
 10 منجنیق برله الحیجف اولور ونه نقبله *a* دنور ونه اوق و سگی
 اگا اثر قلور اوجی فوج کواکبه اولاشمشدر و جمله اطرافندن
 صواش یولی بغلنمشدر ولیکن حق تعالی نک عمن و عنایتیله یارن
 بر حرب و قتال اتمک کرکدر که مومنلرک ارواحنه راحت و نشقی
 حاصل اولا، بکلر واولولر اوغوز رسمنجی یوکنوب ادب یرن اوپب
 15 سلطانه آفرین نثار قلدر وایتدلی که چون شاه جهان هم
 عالیه سنی اگا مصروف قلور اکر دهر دخی اولورسه قوللری الیله موم
 کبی یومشانه ایرته یا جان ویرب شهید اولوز یا جانان وصلنه
 ایرشهوز ددیلر

نظم

ساکرکه که خسرو تمام اتدی خواب
 یسر اپدی قپوسسی اوگنده آفتاب
 یینه جوش قلدی چری جای جای

20

اوزنه هزار بدرقه‌یاه گذر قیلوردی شمدی شاه جهان کیقباد
 مثل برق و باد اوزنه چقدی واگما آسمانله پیکار وگردونه کارزار
 اتمک عمن و عنایت کردگاردن خالی دکومدر نیز دخی صبر طونن
 کیوب صبر قاپوسندن اوترمقدن غیرى چاره یوقدر آیرق چاره
 ودرمان قالماز ددی، چون آفاق انوگ تیره ختنی کبی قوه لباسله 5
 متلبس اولدی اچی حرارتندن آه جکرسوز قیلوردی وکیجه
 ارتیمدکن تدبیر وچاره فکسر ایدوب اوچدی چون قسبه لازورد
 ازره رایات خسرو جهان‌نوردی استعلا قلدر علم چرینک آتی
 ایاغی توزندن تاریک اولدی وچتر نمایون باشنده شیر a پیکر وقبه
 زرین یلدری وآنلاری کم کمر ائلورگ صولت وهیبتندن قلعه 10
 اعلنگ اندامی سکوت بیراغی کبی دندردی اگرچه اول سهمناک
 مقامه زمانه دشوار بقا بلوردی واکر یغمور یرنه بولندن اول قلعه
 مقیماری اوزنه اوق وقلیج یغرسه انلاره زحمت وکزند ایرشمیه
 ویر قلعه‌نک که جبه‌خانه‌سی طولو چرخ اوقی اولا چرخ اوق
 اگما کیج اثر فلا

بیت 15

ولی خشم چون ایلیمه خت شوم فلا سنک خارایی مانند موم
 سلطان بویردی که چری بالکلیه اول طاعه عقاب مانندی پیران
 وپلنک مثلی دران جمله اول طاع وطاش ازره چقدلر واول طاع
 آرزنده که کمسنه چقمغه b اندیشه قلمردی چقوب صواشه طوردر
 اول بهادر ونامدارلرگ حرب وقتالندن آسمان تحیره وزمین اضطراب 20
 وتقلبه دشدی یوم تمور السماء مورا وتسیر انجبال سیرا c حالنی

a) L om.

b) L قلمغه .

c) Kor. 52,9.

سپاه فتح دارای خورشید ماه ضمانند» فوج فوج گروه گروه روان اولدر و سلطان بویردی که مجموعی چیری اوچ بولک اولدر بر بولوکی پلنک کیمی خارا و سنک و طاغ و قیالره چقالر و بر طایفه نهنگ مثالی دگتر قراکی یولندن جنکه واردر و بر فوج سبیل و موج⁵ کیمی کمبلره و قادرعالره قویلوب قلعه طرفنه واردر و اول دیپیه که کردون یوجه لکندن خیبره و قاره بولتندن تیریدی و اندن a مثل کوه منجنیق لر که طاشندن البرز طاغی سنوهه کله قورور و شول دبیرلر و بهادرلر که صواش و نبرد وقتنده که قاق طاش انلارک قاتنده یمشاق قاش کورنور اول دیپیه چقالر، چون سلطنت حکمی¹⁰ و فقهی اوزرنه منجنیق لر فورلدی سلطان اعظم کیقبد جام کیخسروی تدویرنه آغاز ادب بر قاج قدح دور اتدکدن صخره قلعه نگ باروسنه نظر اتمکه واردی کوردی که سپاه حرب و قتاله اقدام اتمشله چون سلطانی کوردلر حضرت سلطانی دن فتح و نصرت التماس ایدوب پلنک و نهنگ کیمی طاغدن و دگتر دن جنک سلطانی¹⁵ قلدر، چون کبیر فارد که اول قلعه نگ کیقالیسییدی ایشتمدی که سلطان آغر چری برله اول صودن کچیدی و آنوگ اینش ویوقشندن b انلاره هیج آسیب ارشمدی ایتدی بو خبردن بن قدیم ملکمدن آیرتلانسام و بو بسند و عقد بن نه تدبیرله آچارم ددی علام خاکی ازره صو ایچنده بر قلعه بو مقامدن²⁰ محکمک کمسنه نشان ویرمز و طاغدن بارو دگتر دن خندق هیج کمسنه کورمش دگولدر بوندن اوگدن کنش دخی بو طاغک

آسمان شد همچو گویی تا بچوگان ادب
فتنه آخر زمان را از سرش بیرون کند
و چری سرورلنگ و بکلونوگ بعضی میدان و طوب و چوگان حرفتی
اختصاصنه ارزانی قلدی یکنلر یکرک آنلارله میدانله کرب چوگان
برله طویی باشند باشه چالوب کورکی کبی اوینایوب میدان 5
توزنی کیوانه ایرشدوردلر
نظم

کنش کییمی چون شاه کییتی نور
که آندن ماضی کنبد لاجورد
قالب زور آهنک وزخم کمران
10 اروردی طوپینی تما آسمان
چون میداندن دونب ایوانه عزم اتدی و آسایشدن صکره طرب
تازه یویرب جهانی بخشش بی اندازه سی برله پرواز اتدی ویر هفته
مدام طوب اوینامغه و جام شراب و عشرته مشغول اولوب فانی
روزکاری لذات و راحتله کچوردی سکنجی کون بر چری که
آنلرک آنلاری ایلی توزی ای و کونش یوزنه غبار نقابن دلونردی 15
ایو یارار یراق وعدت آلات آراسته و شایسته سلاح برله ایرشدی
طوثرنجی کون چون صبح صادق طلوع ایدب طاق پیروزه رنگ
رخسارنگ آیینسی آچلوب چهره آفتاب فرخسر و کامیاب برله
فروزان اولدی شهریار کشورکیر کیتی خش رستم صولت عزیمت
رخشنه سوار اولدی نقاره و صورنا و بورولر چالندی زلزله بلاد و دیاره 20
دشدی

شو توزلر که قوپردلر اول زمان که بیر آنتی اولدی سکر آسمان
انگ کییمی پیروزلف تازدی که کردون پیروزده آوازدی

جهان فانی قیغولرندن امین اتدیر خوش سازلر آوازی سماعندن
 و خوشکوار شرابلر نوشندن پییرلر جان اکیلدن یکنلکه اعدت
 قلوردی سلطان سکندر صفت تخت عاج اوزره تاج فر یزدانی فرق
 جهاننامسی ازره قویب اوترمشدی نظم

حیات آبی اولدی همان جام می 5

که داکیردی جرعه سی ملک ری

نوا ی سماع و نشاط شراب

روان اتدی جوی جوانلقده آب

صواش ارنلری فتح اتمقلعه جوشه کلوب طربله اوتوردلر وباده
 10 نوش قلدلر، بو حالتک اتناسنده سلطان بویردی که چریلر

حاضر اتمکچون اوج اطرافنه بتی لر فامه کنوره لر^a اول لحظه

بارکله و دیوان منشی لری انقاسی عبیرآسایی کافوری قرناس اوزرنه

منمنش قلدلر و آفتاب منظر ماهرولر زلفی و مشتری پییکر دنیولر

طوره سی کمی آق کاغد یوزنی مسلسل سطرلر برله مزین قلدلر

15 و توقیع^{۱۵} مایون برله موقع قلوب نوکلر و قوللرله یام آتارنه بنه وچپر

اولاق برله اوجده طورن ترک بکلرنه روان اتدلر چون می لعل

تابندن سرورله استراحت نیازی اولدی سلطان عشرت مجلسندن

راحت سراچه سنه تحویل بویردی، ارته سی سحر وقتنده چون

لب صبح پر خنده دل مهر مثل شاه جهان منور و خسرو عالم

20 مهری برله مزین اولدی سلطان میدانه میلان قلدی و طوپ

وچوکان اویننه آغاز اتدی

بیت

a) L کتوردلر.

و جهان اول شب دیو اعوجی نژاد تبندن جوشه کلدی یر یوزی
 نولسو چیری وهوا فرشته طولدی واشق وجوشن برقندن دره
 و دشت دهور کورنوردی ویر یوزی بالپای آتلسر ایاغی زخمندن
 مناکنی اولوردی و افلاکک درعی سنان چاک ادوب آتلسر ایاغی
 توزندن کوه پیست و جهان مست اولوردی نیزه دار وزره پوش آتلسر^۵
 و بهادرلر جنسک و کیندچون قشایرن چانب زر پیوشلر و خنجر کزالر
 اضطرابندن دگزر کبی بی قرار اولمشدی اول چرینگ غلبه
 و چوقلغندن قورو دگزدن و یازی طاعدن بلورمزدی شاه یننده^a
 خورشید کی که شرف برچنده و جان کبی تنده روان اولمشلردی
 هر یره که اول چرینگ منزلی و قوناق بی اولایدی قوشلر و اولو جانورلر¹⁰
 اوچب قچملاغه چریدن چقمایب آرب آدم آوازندن اشغا دوشردی
 بو نوعله منزل بمنزل تخنکده ایرشدلر اول کیمک یازی ده آتلو بر
 هفته ده اوچنه کوجله ایرشوردی قونوب طنبانی طنابه اولشدورب
 چادرلر قوردلر جهاندار کامکار دولت بر یهین سعادت بر یسار
 شهوه کردی و بوبردی که بنم اسبابی مهیا اندلر¹⁵ نظم
 یرفلندی سالار بنم اول زمان دم نقد بزمی بزدی روان
 دییدک مکر صحن مینایدی که هر صحن چون صحن صدرایدی
 طرب ساز مطربلرینه صلا ادب قلدی قامو خلایق ملا
 چرینگ اولوردی و اطرافک بکلری شادیلوق فرطندن بارگاهه متوجه
 اولدلر مجلس آراسته اولمش کوردلر که پروین انوک رشکندن²⁰
 شرمسار اولور سماع ارغونی برله شراب ارغوانی ایچیلوردی کوکلری

a) P یتبده.

اول قلعه که آنوقت سیمکی سماکیله برادرلف و افلاکله و سرلیک قلمور
 شرقاقی کوکده آی برله و حصیصی یسر آتئنده بالق برله مناجات
 قلمور سلطنت دولته قوللارننگ کمر بندلریله آلاوم و ملکیتی دگر
 کنارندن قیلان مائله اولشدورلوم حق بویرسه اول دخی باقی
 ۵ ولایتیه منضم و ملحق اولسون دیدلر، بو رای سلطان قتئنده
 بکنلوب اجماد موقعئده دشدی آفرین قلدی و بویردی تا صباح
 کوچ اندلر و مجموع جیوش a برله دار المملک قونیده توجّه اندلر
 چون افسر و محروسه سنه ایرشدلر فرط فرج و غایت طوبدن بزم
 آلاقی آراسته اولدی و عشرت مجلسی روضه جنت کبی ادوات
 10 سرور ماه چهره ساقلر مثل حور مزین قلدلر ارکان دولت و اعوان
 ملکیت شاه جهان خدمتئده گاه باده تاب نوش ادرلردی و بر
 زمان آواز چنک و باب دگرلردی و بر ساعت سلطاننگ سخا
 و کرمی دگر ادوب صواش و قلعه آلف تدبیرن ادرلردی چون
 سبک روحلرگ باشلری راج سورتندن کرم اولغا باشلدی ندهای
 15 مجلس و حرفای انیس هر بری اودالو اوداسنه کتدلر، ایرتهسی
 چون یلدوزلر شاق و سیارلر خسروی آفتاب عالم نور باشی سراپره
 لاجوردن یوقارو قالدردی زمین وزماننگ قولغی خروش نای روینیدن
 طوتلماغه و دولت کوسی آوازندن طاع و دره ینقولندی و ظفر شاه
 جهان پناه درگاه اوئئنده قوللق یولرن اوپدی و خورشید چتر
 20 سپاه که مایه سرخ روبی دولت و سر سبزی سعادتدی بارگاه
 اوئئندن معانه کلدی و شهریار فر کردار برله دولت آئنه بنددی

سر بسر میسر در

نظم

- شهنشیم کنارنده بر شهری وار که قیشی او نور مثل خرم بهار
 قوم دشتی در لاله دن لعل رنگ لطافتده بیترمیش صوبی سنک
 کلیدر لطیف و قوی تازه یار ولی انجدر کللرن زخم خار
 یوغ انطالیه کیمی خیم بهشت که صبراعدر مشك وعنبر سرشت 5
 امّا کالو بوروس قلعه سی جهنندن که کولک انگ قننده بیر کبی
 آلچقدرد طایغ اتکنده دپه جک کی کورنور و دگژدن خندق و خار
 طاشندن حصار ی وار قورو طرفندن سیس ولایتنه حکمن روان
 اتمشدر و دگژ طرفندن آغر خراج محصر حکامی اوزرنه قومشدر
 بر قلعه در که انوک کنکریسی اوچ کیوانله برابرلق و آسمانله 10
 سرفازلق قلمر شویله که شایسته ولایقدر که پادشاه انی تخت
 ایدنه ولیکن پادشاهلردن هیچ کسه اول قاعده اوزرنه چری
 التماک خاطرنه خطور اتمشدر دیو بلدرنر
 نه اول راهدن اوجه بیلمر عقاب نه خود که مک یول بولور آفتاب
 اگر طوخته دگژ راه دریا کنار کچیلردی بی حد وعد جویبار 15
 قومو پیل موج و قومو نیلگون که موجی قلمردی پیل زبون
 غایت هیبتلو حصار در اگر شاه جهان بز قولله فرمان بویورسه
 لشکر منصوردن هر بری بر ازدها و هر اولوکو بر ما اولوب
 وسلطان چریسنوگ هر اویاز و سوری سگکی بر پیل دمان اولور و دیو
 قولرگ اومیدنی دارای ماه و خورشیده اقبال شاه جهانله پادشاهلق 20
 و کامرانلقده چتری هایونگ بازی پیرواده اولسن ایله در که نظم
 اگر شیر اولورسه مقابل بزه طوریمز بنگ اولورسه بیرومزه
 اگر یول طولو خار و خار اولو بز ایریشاجک پهن صحر اولو

تصنیف قلوژردی

نظم

مکر بر کن اول حضرت شهریار اوترمشی خدمتده خلق دیار
 اولورلردی بر دانش رزم جوی قمو کوید طولودی گفت وکوی
 خدیو زمان شهریار زمین پیناه مهران پینادشاه مبین
 5 در a آخر بو دنیایی اول کردار خود اتمادی بازیچون آشکار
 خلاصه موجودات ونقاوه مخلوقات محمد مصطفایه صلعم که
 سلطان سربلولاک در وانوگ مبارک وجودی سبب ایجاد افلاکدر
 برماغند یوزکن چورکیچون حق تعالی جلّ و علا اَفَکَسِیْتُمْ
 اَنَّمَا خَلَقْنَاکُمْ عَبَثًا وَأَنْتُمْ اَلَّیْمًا لَا تُرْجَعُونَ b خطابن * بیاه مواخذت c
 10 بویردی بزه بزم دنوازلغندن رزم کارسازلغنه قصد اتمک کرد
 وسلطنت قانونلری شویاه که انوگ حقنجه اولادزمک کرد
 فکروثری جهانگ جهانی فضا سنده جهانگیرلک مصلحتی رعایتچون
 مجتمع قلوگ که تا شول اش که اندن فکر واندیشه زیاده اولور
 اوتدن d کدرلوم وانوگ تلافیسی برله جنکه اهنک ایدلوم ددی،
 15 امیر اسد الدین ایاس بک که کردش ایامدن تمام تجارت بولمشی
 وسلطان شهید غیاث الدین کیخسرو انار الله برهانه خدمتنده
 سفر وغریب ونکمت وعسرت زحمتلرن کورمشی وحوادث روزگار
 ودواعی لیل ونهار برله پاخته اولوب اسی وصوق چکمشی
 ومبارز الدین ارتوقش بک که قدیم اولوبکلردندی ومال وخرابن
 20 ودفاین برله مستظهر سلطانگ تختی خدمتنده ادباه دزن چوکب
 اوتردلر وایتدلر که ملک یونان واسکندر پاندهلغی سلطان عالمه

a) P ددی. b) Kor. 23,117. c) L om. d) P اوتدن.

بولوردی و دولتی کوششی سعادت مشرقندن طلوع ایدوب
یلمدراردی و ملکاتر آچوب دشمنلر قهر و مخدول اتمکده چوق زمانلر
واوزون مدتلر مشاهده قلموردی شویله که حکایات وقصه‌سی فیما
بعد ذکر اولنه ۱۵

- ۵ ذکر شروع سلطان علاء الدین کبیکباد انار الله برغانه در
جهان کیری و محاصره کردن قلعه کالونوروس *a*
چون یمن ملکی متعال و کمال عنایت بارگاه ذو الجلال تعالی
و تقدسدن هر کون سلطانک سعادتق رایلق دولتی اعلامی شواهو
مرادات و قلیل اقبال از ره تصاعد و ترقی بولوردی و عدل و مروتی
ولایت و رعیتک قوی‌تری وضعیقلری از ره دریغ اولمزدی و اول 10
حسن اشفاق و مکرم اخلاق واسطه‌سیله اکیملرنده و طوارلرنده
برکت ظاهر اولموردی و انوک سخت بیداری خراستنک غایتندن
ملکت ساکنلری امن و رفاهیت اچننده اویسیوب دگلنمشلری
و مفسدلر و شریرلر سیاست آنش باری قورخوسندن یزلو یرنده
فرسوده و مختلفی اولمشلری و مجموع رعایا و اهل حرفتک صاقو 15
و بازارلری رواج تمام بولمشدی چون ارباب عرفان و احکاب تحقیق
و ایقانک ضمیرلری اسرارنه کدورت شوایبندن صفا حاصل اولوب
بزم و عشرت و سرور و بهجت رونقی اوج رفعه ایرشمشدی قواللر
و مطربلر انوک فرح‌فزای ترح‌زبای مجلسنده مقامات و اصوات
تواترله ادا اولندوغندن مهارتلی زیاده اولوب یگمی پیشرولر و پیاره‌لر 20

a) L'inscription manque dans les Mss. tures. — Selon la transcription arménienne il faudrait plutôt écrire کالونوروس (Galonoros) Cp. Actes du VIème Congrès Intern. des Orient. 1, 382.

کوندردلر تا که شهرلرده و بوللرده اعزام واحترام واجلال ونوقیر
 مراسمندن هیج دفیقه امال قلمبیلر وهر یرده نزل واحمال حاضر
 ادب آغریلیر، واول روزکارده شیخ ربانی غواص بحار سبع المثانی
 عارف الحقائق قارع شواہق الدقائق نجم الملت والذین السرازی
 ۵ المعروف بناجم دایہ رحہ مرصدا العباد کتابی کہ جمیلہ طرق
 احمل سلوک اوزرنہ سوقہ وملودن مشتملدر واول تصنیفک بر
 صنفندہ کہ آندن حظ کامل حاصل اولا شہریار ایلمک علیہ
 ترجمہ آندہ تالیف اتمشدی بغداددن کلورکن محروسہ ملاطیئہ
 شیخ خدمتنہ ایرشدی وکتابی شیخ ہامیون مطالبہ سبلہ
 ۱۰ مشرف اندی آفرین وتحسین تمام بولدی وشیخ خدمتی مصنف
 ومصنف تعریفندہ جواهر زواہرہ مکمل سلطانہ بر مکتوب یازدی
 وبلاغت تمام برلہ قلمہ کنوردی، چون سلطان خدمتنہ ارشدی
 انواع اصطناع واصناف قبولندن قلوب وخواطرده مؤثر ومقبول
 دوشب اول کتابک حروفی عددنجه کندونک اطراف آملانی مال
 ۱۵ برلہ مالامل قلدی وشاکر لطائف وذاکر عوارف اولوب سلطنت
 بارکھندن مقرر خلافتہ عودت بویردی وسلمان شیخ مفارقتندن
 صگرہ قیصریہ عزیمت اندی، چون شیخ رضہ دار السلامده
 امام خدمتنہ ایرشدی سلطانک اصناف الطاف وحسن اعتقادنی
 خلافت حضرتنہ اعلام ایدوب تکرارلہ اعادہ قلوردی وامامت
 ۲۰ حضرتنوگ داد عنایتی سلطان حقندہ ہر زمان ازیدل بولوردی
 وهر ییل خلافت حضرتندن سلطانہ نوازش اولوب رقتت ومنزلتی
 ترقیبندہ اولوب متصاعد اولوردی وجناب مقدس امامک یمن
 التفاتندن دولت وملکت وسلطنتی اموری تضاعف وترااف

قونییه متمکن اولدوغی مدت اچنده بسر بیچه کوره زیارتنه
 وارپ استسعاد طلب اتدی ورومک جمله خواص و عوامی علی
 الخصوص قونییه مقیملری واعیان و پیرلری و یکنلری شیخه ارادت
 کترب اکثر بر سبیل تبرک خرقد کیدلر و هر کشی استعدادی
 مقدارجه شیخک رصه مبارک همّتندن نصیب آلدلر و سنت 5
 طریقه سنده شریعت یون وارپ حقیقته ایرشدلر و آلسی یومینا
 هذا هنوز اول سعادتک یغموری بو دیاره باقی در که بو دیارک
 خلقی انوک مزیدی اربیبیل شیخلرنوک مشتاقدر، و چون شیخه
 مراجعت هنکلمی وانصراف زمانی ایرشدی سلطان روم وارامنه
 نصاراسی خراجندن یوز بگ آقچه و بیس بگ آنتون سلطان 10
 سکه سیله مسکوک و فنون احسان بردی قنسر و اکدش و تازی اتلر
 ورومی قواللر و تختجامه لار دولو ثیاب نفایس بسله امیر جلال
 اندین قرطایی و نجم اندین ابو القاسم طوسی بسله تشریف
 رسمه چون شیخه کوندردی و ایرتسی و داعچون اجتماع بوپردی
 و زنجیرنو منزله دک شیخ مرافقنده موافقت کوستردی و شیخ 15
 خدمتندن استمداد ثم عایده طلب قلموردی و عذرلر دلردی شیخ
 رصه امداد طلب دعوات مستطاب بسله انوک دولتی ایامنه که
 تاریخ امن و امان و سلامت و راحت عالمیانیدی اولو ذخیره قودی
 و معانقهدن مدخره بی اختیار مفارقت قلدلر اول حالتده شیخک
 دلنه اشبو اکی بیت کلوب ایتدی که

عربی 20

وَسَمِ ارْ کَالْتَوْدِیْعِ اَقْبَحَ مَنَظَرًا وَاِنْ کَانَ یَدْعُو اَعْلَهٗ لِّلْتَعَانِفِ
 وَلِلْصَّارِمِ الْهِنْدِیِّ اَلْیَسَنِ جَانِبًا مُلَامَسَةً مِنْ کِفِّ اَلْفِ مُفَارِقِ
 وائسو بکلردن و خاص مهماندارلردن محرومه ملاطیبه دکن بیه

اوناغچون آنلنمف استدلر مرصع اویانلو وایرلو نعللو قاتری که
 دار الخلافدن کوندلمشدی اوگنسه چکدلر سلطان کاغذ
 انام حصورنده امام کوندروکی بییدکوگ طیناغین اوییدی طولو
 نثار طبقلری که دار الخلافدن کوندلمشدری سماچو و ساچدلر
 5 اندن صکره سلطان شیخ حکمتنده چتر و سناجف ونوبتلرله سیرانه
 بندی سلطانی مجموع خلق اول هیئتده مشاهده قلدلر چون
 سیراندن معاودت اندلر و سرای سلطنتده نزول قلدلر بر آراسته
 خوان انواع طعاملر و آبالر و سکولهلر و بریانلر و آق و مزعفر دانهلر
 و حلوات و سنبوسهلر و شکر شربتلری اقساملر بر صدر واکلی قولة
 10 دوشنوب تصنیف اولندی و هر بر قدم یرده بر بویک تبسی
 اچنده آری آق یردقلر و سکرچهلر اچنده مسک و معطر شربتلر
 و صوق صولر فونلدی و آی یوزلو کوزل سقا اوغلانلری مزین قریهلر
 و طاسلرله صو و شربتلر اچورلردی و چون خوان یینب کوتلردی
 خاص قواللر دف و نلی برله سماعه آغاز اتدلر و شیخ معتبر
 15 مریدلری که بله کلمشدری و جده کلوب سماعه کردلر اول کون بر
 مذوق سماع که حالت شوق و ذوقدن حاصل اولور حاضرلره ظاهر
 اولدی و سلطانه و قلان بکله سیمما امیر جلال الدین قریطایی به
 مقرض a کاری اولدی و بعض بکله م ارادت خرقدسن کیدلر و چون
 شیخ سرای سلطنتدن مبارک منزله که مظهر بارقت سبحانی
 20 و منشأ لایح یزدانی ادی تحویل اتدی سلطان مبالغ نقود
 و اجناسدن شیخک رصه آرنجه ارسال بویردی و شیخ محروسه

حال دلی شجاعت کیمیا خاصیت صدفنده انوک سوری سمعنه
 نصیحت و تنبیه قانوردی که الدنیا حرام علی اهل الآخرة والآخرة
 حرام علی اهل الدنیا وهما حرامان علی اهل الله وشیخ نور ربانی
 برله سلطانک خاطرنه خطور دن سرلری مشاهده ایدردی وصفای
 باطن کماندن ظاهرده هر درنه بر شافی جواب حاضر ایدب 5
 طلبی طغدغسغه که اَلَسَّیْتَ وَتَتَنَدُ سلطانه اندن بر نصیب
 ویرشدی تسکین ایدردی وَاَمَّا مَنَّا اِلَّا نَعْمَ مَقَامٌ مَّعْلُومٌ آیتن a
 تفسیر قانوردی وَكَلَّ عَمِلَ رَجُلٌ مَحَابِرَتَ مَمْنَعِدَ سَوِيلَانُوبِ بیت
 خود ندیدست درجهان کاری b کار هر مرد مرد هر کاری
 بیسان ایدردی و عدل کسترتک وظایفی اقلمتنه و دین پرورلک 10
 قواعدی اعلاسنه و مهاباتی c خیبرات اکنساینه و ادخار ذکر جمیل
 واجر جزیل اوزرنه تحریض قانوردی شویله که چون شهره ایرشدئر
 وشیخی ارکان دولت و مالک سرورلری و نکلی مبارک منزلنه مهمان
 خانیه ایلمندئر سلطان نخوت و غرور و عجب نیاسندن بکلی منسلخ
 و بود و وجودی خیر محض اومشدی، ارتسی شیخ رصه سلطنت 15
 سراینه دعوت اندئر تا سلطانه خلافت خلعتن کیوردی و بعداده
 صارب کوندر دکلری دلبندی باشنه قودی و علی مالا الناس حدود
 مقرعدسی کم سلطان اولورسه ارتاسنه اورلر و خلفا علق بو رسمه
 اولی کلمشدئر قرفکز رسمی تادیبچون سلطانک مبارک ارتاسنه ادب وار
 قونلغله طوقندردلر شیخ اوچ کت عدل ایدسین شریعتدن 20
 تجاوز اتمیه سن دیو تختنه اوتورمغا دستور ویردی وارکان تمام

a) Kor. 37,164.

b) P یاری.

c) L و میانی.

مامول حاصل و مقصود میسر اولدی و زندان تخته مبدل و ملک
 حکمه مطیع و منقاد اولدی و همیشه عمر محمد سهروردینک همت
 و دعای ملازم اولسر دیو چون مسافت مطالعدن معانقه
 و مشاهدن مصاحبه ایرشوب کورشدنر شیخ کرو اول دوشده کی
 5 کلماتی اعلاه قلوب بویری که همیشه عمر محمد سهروردینک
 خاطری و همتی سلطان اسلام جانبند در المنة لله که حلول ما لا
 بد منهن اوگدن حصول ما لا عوص عنه تیسیر دایره سنه
 کلدی اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ الَّذِي اَنْقَضَ عَنَّا اَلْكَرْنَ اِنْ رَنَنَّا لَعَقُورَ
 شَمْرٍۙ a سلطانک صدرنده غایت ارتیاحدن انشراح بلورب کمال
 10 شادمانی دن کل صدبرک کامرانیسی متضاعف اولدی و تمام شوق
 و شغف برله سلامدن صکره شیخک مبارک الی اوپیدی و اموا
 اعتقادی خدمتی ارادتنه زیاده قلدی و شیخک قدومنده تعظیم
 و تکریم برله نهایت کماله و غایت اجلاله ایرشدی و شرف اکرام
 اوزرنه که امام خدمتمندن انعام بویرمشلردی شیخک ملاقاتی
 15 کراماتی مغنم و متبرک کسرب ارجح و افضل بلدی و اول فوزک
 شکرانهسی که موجب جوز سعادت دو جهانی و سبب ادراک مآرب
 جاونانی ادی دلدی که ابراهیم ادم کی عیسی مریم طریقن
 طوبت کندوزنی وارغندن جدا قلا تا انوک نازنین جاننوک
 هودجی محلل بارگاه کبریاده حاصل اولا و بو خاکدان غروردن
 20 اعراض انکله اَلَمْ يَسْأَلِ لِلَّذِينَ آمَنُوا اَنْ تَاْخُشَعَ قُلُوبُهُمْ لِذِكْرِ
 اَللّٰهِ وَمَا نَزَّلَ مِنْ اَلْحَقِّ c رهروبری یولنده اولا اما هر لحظه

a) Kor. 35,31.

b) L om.

c) Kor. 57,15.

خلیفه الناصر لدين الله عرض اتدله کم روم و دیار بکر وارمن
 سلطنتی مبارک وجودنه مقرر اولمشدر و شرع مطهر محمدی علیه
 افضل الصلوات و اکمل التحیات مجموع مائده عدلی برکاتیله جاری
 اولمشدر و مجموع دیار و اقطار مفسدله و شریرله شرندن خالی و امین
 اولمشدر نیابت و استمالنه لایققدر دیو پیس حضرت خلافتدن ⁵
 مالک روم وارمن و دیار بکرگ سلطنت و نیابتن و حکومتی منشورن
 و پادشاهلق تشریفن و قلیج و یوزک امام ربانی ابو یزید وقت جنید
 ثانی خازن کمنوز رموز جواهر سبحانی مالک ملک عرفان عثمان
 روائی کشور تحقیق و ایقان عارف الحقایق قارع شواعق الدقایق
 شهاب المله و الحق والدين ابو عبد الله عمر بن محمد السهروردی ¹⁰
 اعلى الله درجته و اسمها فی مراقب الکرامات منزلته صحبتنده ارسال
 بویدرلر چون سلطانه معلوم اتدله که شیخ ربانی رضه ننگ مبارک
 قدومی آفسرا محروسه سنه ایرشدی دیو بکلری فراوان نزل و اجمال
 برله استقباله کوندری چونکه زنجیرلو منزلنه ایرشدی سلطان
 بویدری که قونیه ننگ قاضی لری و اسمّه و مشایخ متنوّفه و اعیانی ¹⁵
 جمعیت تمامه قرشو وارلر و تباجیل و توقیر شرایطندن بر شریطه
 مهمل قومبالر و کندوزی دخی بر آراسته چری و ترتیب و آیین
 برله که اگر کچمش پادشاهلری اولوب کرو دار دنیا به رجعت
 مکن اولایدی اننگ احاد اجنادی مقابلی اولای بللردی شیخ
 رضه استقباله منتوجه اولدی، چون سلطاننگ نظری شیخنگ ²⁰
 مبارک جمالنه ایرشدی ایتدی بو طلعت اول صوره بگزر که
 قلعه وزندانن چقد و غم کیجه دشته کوردومدی که بو قغوبی
 آيغمندن کدروردی والوم آلوب بنی قاتره بندروردی و ایدردی که

حریفی قلمو مست و دشمن خراب

شونگ کیببی بزمی بزمی تمام

که بولردی زهره حصه ورنده کام

مراحسی کوزندن روانیدی خون

رخسی ساغرگ خرم و لعل کرون 5

بساط می و حضرت پادشاه

سماع خوش و شادی غصه کاه

لقبای شهنشاه کیببی فروز

شب تبیره آیدردی کردار روز

دهی طوب اوینی و کاهی شکار 10

سردی سروریه خوش روزگار

ذکر ورود امام ربانی ابو عبد الله عمر بن محمد السهروردی

من قبل حضرت خلافت^a

چون طلوع طلایع دولت و ظهور بدایع سعادت خبری که

حضرت عزّزندن تَوْفِی الْمَلِک مِنْ تَشَاءِ b امدادی برله سلطان اعظم 15

علاء الدین کیقباد انار الله بیهاننگ امانی امدانده واحوالی

اسعادنده ارزانی اووندی وانوگ سریر رفعتده متمکن اولدوغی

استقرار و تمشیت امور پادشاهی و رضای الهی و فقی اوزرنه مقرر

اولدوغی و مملکت نوازمنگ ترتیبی فرض و سنت قانونی اوزرنه

و رعیت مصالحی رعایتی شریعت خیر مملکت اوزرنه بنیاد عدل 20

تاکیدندن و احیای قواعد مراسم شهریاری و اعلای معارف کشورداریسین

a) L'inscription manque dans tous les Mss. b) Kor. 3,25.

شری دفع اویشدی دعا و ذکا و فضایل و مکارمی که جهان چون
و معانی و سیارات دیوانی منشیزی انوش که مال فطرت و نظام
طینت و وفور معانی و حسن خصال جهانبنایسنه بسو عبارتله
تداخوانلق ایدردی که شعر

- 5 ای رهاکنک نهالی نصیر و شر الیسی
تیغونکه در مسالم اقلیم ماه و معنی
کر نسبت اتمیدی چترنگ سوانده شب
محو ایلریدی رایک شیدن بو کن سیاهی
سحرگاه اچردی در بارگاه
10 کلریدی اضرافدن دان خواه
وریلردی چون دان هر بامداد
بو کز باب تدبیر ادری کشاد
طرروردی قرشو کران تا کران
اولولار» و هر شیر نر پهلوان
15 قمو تخت اوگنده جهان دیدلر
اوتمشش و شاهده دیدلر
پس آرامش استنده طووب قرار
که انداندی رامش روزگار
قمو روز روزی قللوردی روان
20 که بر مور قانمزدی بی آس و نان
کاجالرده بزم سماع و شراب

کبیرو دندی اوجی حسام الدین اوغلانلرنه وقایم دن ارطوغرله
 وکندز الب وکوک انپه اصمردی القصه کبیرو انوڭ اخلاقنه کلوم
 انوڭ خواص و ملازم لرندن کسه انوڭ مبارک اغزندن و لندن
 فکش و برامز نسنه ایشتمدی ذاتنده وغلنده آرلیف تمامدی
 ۵ نرد و شطرنج بی نظیر اویناردی و صنعتارده یاجی لُق و درو کولک
 و نقاشلق و رساملق و خطاطلق و سراجلق و بچه چیشی لُق ایو
 بلوردی سو بابلردی مهارت و حدافتی واردی و جواهری دخی ایو
 بلوردی و خلفا رحیم دن مکتوب کلسه سلطان اعظم و قسیم معظم
 دیوب خطاب اولنوردی حجاز و مدینه سلطانلرنه و بغداد خلیفه لرنه
 10 غایتده عزت ایدوب نه حکمری و سوزلری اولسه قبول ایدردی
 دار الخلافه دن حکم و مکتوب کلسه درکی کبی احتیامله اوقردی
 و اوپب باشنه قویب سمعاً و طاعه دیردی واکر منشی و یازجیه
 اوقتسه اوقتینجه عزت ایدب اورو طورردی کرو سمعاً و طاعه دیوب
 اونورردی و اشرف و سیدلر غایتده عزت و احترام ادرلردی، علم
 15 سید کلسه تختندن اینوب استقبال ایدردی مصافحه و معانقه
 ایدوب ملائفت دوستوردی صدره کچوردی و جمعه مالک
 محصولاتندن و غزا خمسندن سیدلر ادرار تعیین اتمشدی انعام
 و ادرار و وظایف اطراف و اکنافده کی علما و فضلا فقراسنه یتشوردی
 کسه محرم قلمازدی و مجموع سپه و رعایانک احوالی مضبوط
 20 و مرعیبیدی و مجموع مالک مدارس و مساجد و خوانق اوقافی
 محصولاتنی دیوانندن محسوب اولوب مستاکله نسنه فوت اولمازدی
 برلو ییرنه و محکمه مصروف اولردی لا جسم انوڭ ایو آدی عالمه
 منتشر اولدی و دللردی سویلنوردی و فتنه لر اودی سوینوب ظالم لر

وحرمت صادر اولسه دخی آنی خاصه مجلسه دتورمزدی وانما
 عتابله خذاب ادری وقدیم سلطانلرگ ذکرنی وقر وتعظیمله دلنه
 کنوردی وکچمش اسلام پادشاهلرندن ییین اندوله سلطان محمود بن
 سبکتکینه وامیر شمس المعالی قبوس بن وشمگیر^a اذر الله
 براهینهمایه قتی معتقدی وانلارگ اخلاق وفضایلنه تمثیل ایدوب⁵
 انلاره اویکنوردی وسفرده ختم روان بله یورردی صبح نمازندن
 صکره خوش آواز ومجود حظله ختم ایدوب دعا قلورلردی وکوچ
 اولجف نقارلر وکوسار وصورنار ونقییر وبورغولر ومنجیلر چالئوردی
 شویاه که هییمتندن ضاعلمه زلسله دوشر صانلردی وکجه کندز
 بییش نوبت سناجری چالئوردی وآبدستسز نششان ونوقیع¹⁰
 یازمزدی ودریم کیمیی سعادت کتابن ونظام الملک کتابن که
 سیر ملوک آندو کتاب در مطالعه ادری اوغوز تورخسن واوغوزنامه
 وسایر توارخی ایو بلوردی چری ویساق بابنده دیوانی احکامی
 اوغوز تورخسناجه ویا اوغوز تورخسنه قیاس ایدوب حکم ادری،
 وروم وارمن وروس وانکروس ودرجستان واطالمر مجموع خراج کزار¹⁵
 ومطیع وینده وخدمتکار اوئشدی بکلرکی مرحوم حسام الدین
 چوپان بك چریبله دچوب قورودن دشته واروب قباچاغی باصوب
 صینوب سعداقی فتح ایدوب روسگ خراجن آندقدن صکره دخی
 کقار تورد اتمدیله تاتار فترتنه دکن سلطان علاء الدین چریله
 کندوزی قونیدن سلطان ایوکنه^b کلدی کقار یاغی اولدوغی²⁰
 سبیله اوج طرفنه تسوجه اتدی تاتار کلدوکن ایشدجک کندو

a) Mss. شمسگیر. b) سلطان اوکنه =

و بخشش و انعام ادری و استمالت و دلدارف ایدوب کوئلرن اله
 کتورری اما دایم بزم و شرابه مشغول اوامزی و ایدری که بزی
 تنکری تعالی قوللارنگ مصاحن کوزمکه و چوپانلغه قودلر چوپان
 مسنت اولوب اویسه قسویئی قُرد آلمور دیردی و انوگ مجلسنده
 ۵ هزل و یارمز کلجی لره مجال محالیدی کمسنه عیبیلو کلجی
 سویلمزدی بلکه قدیم پادشاهلر توارخی و حکایتلری و ذکر محامد
 و محاسن سیرلره مستغرقدی و سماع و قننده قصاید و غزللر اوقنوب
 نایلر اولوب سازلر چاللوب پیمشورلر پاره لر ایدلسه اشعارگ معانیسی
 و نکته لر و صنعتلری و اوزانیدن بحث اولموردی و مقامات و ضروب
 10 و بحر تحقیقندن سویلمزدی ترهات و ما لا یعنی سوز سویلمزدی
 و مجموع ندیلری فضلا و شعرا و اهل شیرین زبان کشیلری کندوزی
 دخی انواع استعداد و مناقب برله آراسته ادی و شعر دخی
 ایدوردی و قتلرده که طبع سلسال و معین و زلال مبینندن دو بینه
 شعر که ایدری و شراب حکمتنده انشاد ادری مشهورلرندن
 15 اشبونلر در که ذکر اولنور هر چند که کندوزی ترکی الاصل
 و اغوز سلطانلرندندی اما چون اول وقت که دخی ترکی شعر
 یوغدی و عجم اقلیمندن کلمشلدی اکثر اوقات فارسی سویلموردی
 فارسی ایدری

رباعی

بر تما هشیارم بر خورم تاوانست

چون مسنت شدم عقل زمن پنهانست

20

می خور که میان مستی و هشیاری

و قتیست که اصل زندگانی آنست

و ادر حرفا و ندیلرندن کمسنه دن کندو مرتبه سندن زیاده سوز

وولایتند» حرامی وخرسوز اولورسه که طوتب کتورمیه سز سزین
 بلوب جزا وعقاب بلیغ انسم کرکدر شوبله بله سز دیردی فی
 الجملة حرامی لری وخرسوزلری بولدورب هلاک اندرمینجه راحت
 اولمزدی ویمیکدن وچمکدن لئدت بولمزدی ومظلوملرگ دامن
 ۵ ویرب ظالمیری قهر اتمینجه دگلمنزدی ولحق بو در که پانشاهلق
 دخی حکم واد اتمکدر والا ییمک وچمک اربابله وبارکانله
 دخی میسر اولور وجموع ملکتنده هر متوقانک ترکدسن ورته سنه
 تمام تسلیم اولمزدی نیچمه که امام اعظم ابو حنیفه کوفی رضه
 مذهبی *a* سلوک قلوب اصولده وفروعه کندوزنه واجب و لازم
 10 قلمشدی اما صبح نمازن امام معظم شافعی رضه مذهبی اوزرنه
 ایسر قلموردی وصالوات وتلاوت واوراد ودعوات رب الارباب تعالی
 وتقذس حضرتنه حاجاتن رفع ائدکدن صکره اوعونی استجاب
 لکم *b* موجبنه سلاملق صفه سنه چقوب اوتوردی وسلطانی
 قوشلق وقتنه دکن مفتی وقاضی حضورنده کندوزی حکم ادب
 15 مظلومله داد ویردی شرعی و دیوانی اشلی کندو کوردی شرع
 ایشنی اهل شرع مشورتیله فیصله یتوردی و دیوانیه کندوزی
 جواب ویردی، آندن صکره خوان وشیلان دولوردی بر صدر
 کندوربسی کندو اوکنده واکی طرفده اکی قولده سهاط و دستار
 خوانلر دوشنوردی عالم وسیدلر ومفتی وقاضی واولو شهزادلر
 20 کندوبله بله بیرلری قلان بکسر واولولر ایکی قولده مرتبه لو
 مرتبه سناجه سهاطه اوتورلردی خاصه سوکش وسوکه ویراندن

a) P هذهبینه

b) Kor. 40,62.

کچوب ملّۀ حنیفی و سنّت شارع فلک تلمّعون تجاوز ایدوب
 اطراف مسائلک و اکناف مالک عرصۀ خرم و روضۀ ارم کیمی حدائق
 ذات بهیجۀ اولمّشدی باشند باشم قسور اچمی کیمی طولب
 شینلمشدی و کندی علم و عمل و صلاحیت برله آراسته
 اولمّشدی، امیر بزرگوار و یکانۀ روزگار جلال الدین قرطایی رحه⁵
 که قطب فلک اوتاد و آفتاب آسمان زقّاد و عبّادی بویله روایت
 ایدر که اون سکر یل مدّتی سلطان علاء الدین حضرتنه ملازمدم
 سلطانی کجه ننگ ثلثانمدن زبانه دوشکنده اویسر و راحت اولور
 کوردم آلا که آناء لیلده قرآن تلاوتنه و اوراد و نوافل و دعایه
 مشغول کوردم فَمِ الْلَّيْلِ إِلَّا غَلِيلًا نِصْفَهُ أَوْ أَنْقَصَ مِنْهُ غَلِيلًا أَوْ¹⁰
 يَدٌ عَلَيْهِ وَرَقِيلِ الْقُرْآنَ تَرْتِيلًا «فرمانی نصب العین قلوب عادت
 ایدمّشدی وانی جنّات عدن ده درجاتی رفعتنه سبب بلمشدی
 استغراق و بکا و اغلامق حالتند» حق تعالی حضرتنه شوقدر
 تصرّع و مسکنّت کوستوردی که غایت رفعتدن طاعمر ایشتمسه
 سنک خارادن ناله و دود دل ضاعر اولیدی واکر اطراف مالک¹⁵
 و مسائلده حرامی و قطاع طریق اشتسمه که خلقک هلاکنه و مالنه
 قصد ادرلردی غایت ماسول اولوب قیغویه باتردی و فی الحال
 انلارک تدارکنه اقدام ایدوب اتراکدن بیوی باشلرنه و سپالره
 و جهان کورمش و صواش صنماش کشیلره امر ایدردی وارلر درلو
 درلو حیللر و صنعتلره کیمن طونب کتورلردی هلاک ایدرلردی²⁰
 و بکلره و صوباشیلره امر و یاساق اتمشدی که قنقوزک ایلنده و بوبنده

وقولرله اوق آتمق و سايير اسلاميه تعليمين ايدرلردي و اطرافك كلن
 انچي لرله وسادات و علماسنه شولقدر مال و نعت و آنتون كمش
 و خلعتلر و الوان چوقالر و ماشلر و بيردي كه غني اولوب كدرلردي
 اما عيال و اموال تصرف دن نواب و كتاب اكر ماله خيانت
 ۵ اتسه لر فتى منافشه و مطالبه و محاسبه ايدوب اول بايده امهال
 و ائمال وابقا و محابا ائملى روا كورمزدي و بر آز كناه كه بر بويك
 سپيلاق دن كه صادر اولايدي كه عدل و شرع و عرف و امانت
 و معاملت رونقنه آدن خسلل كليدي و نقصان اولايدي عذاب
 و عقاب بليغ بويردي و بلكه انلاروڭ وجودنى كعاجاز نخل منفع
 10 زجر و توبيخى برله بلايه اوغراب و لنذيقنهم من العذاب الا ان
 دون العذاب الاكبر انلاره كستر ب انا من المجرمين منتقمون
 ايتى a برله عمل ايدوب تاديب و تعذيب b مستاكله و خونه
 كندوزنه لازم بلوردي و اوقت عفو دخى ايدردى لا جرم ارتباع
 و سياستى قورخوسدن مجموع مائلوڭ نسوانى و كتمانى و صوباشيلردى
 15 راستلق و امينلىك كندولره پيشه ايدنوب و عادت چو كهين شود
 طبيعت كسرد مقتضاسنجه يولق امين اولمشلردى و هر وقت
 نطقى نسيمنى هنرمندلر و علما و صلحا اوزرنه اسدوب معدلت
 و اذ صولتى صدماتندن جمر و ظلم حدود عالمدن كيريزاندى
 بالكللى وجودلردى يوهندي c قضا و قدر چيرى باشلردى بولوكنده
 20 منخرطدى و دولتى عهدنده d علمك علمى عرش شرفاتندن

a) Kor. 32, 21 et 22. b) P و تعزير. c) Sic!
 Faut-il penser à un dérivé de يوق = annuler? d) L
 عهده.

تربیت و شفقت ایدوب مرسوم و مواجب زید» ایدردی امر و سپاهی دن
 دخی قنقسنوگ چری بایند» بلوسی « و عقل و کفایتی زیاده اولسه
 آتی خوش طوتردی هر ده چری باصمه و صیبه مبالغه مال و آثار
 و خلعتلر ویردی و عادت و توره شوپله اولا کلمشدی که هر آلب
 ار که آلائی باصمه و بهادرلق ایدوب دشمن بهادرلرن آقدرسه 5
 آتی بویننه آنتونلو قوتاس طغرلردی بهادر و آلب ارنلر قوتاسله بللو
 اولورلردی و هر که آوده اوقله قبلان دیلسه یلکنه قبلان فیروغن
 اصلرلردی و هر که بر آمده اوقله قوش اورسه سورقوج نوترردی که
 آتجیدوغی معلوم اولا و دخی علقی بویلیدی که چچن بر فوت
 اوئش بکوگ و سپاهیونک اوغلی اتاسی یرنه قومق استسه 10
 میدانده ات سکرتمه سن و سگمو و قلیج و چومات اوینن کوروب
 بکنمینجه اتاسی تیمارن و مواجب و ویرمزدی و ایدردی که بو
 روم وارن اقلیمنگ تیمارلری و مواجبلری غازیلرک حقی در حقی
 اعلنه ویرمیجک یارن قیامت کوند» اسلام حقد» تقصیر اتدک
 دیو ماخون اولوز دیردی، و هر کشنگ اتاسی نه مرتبه و نه 15
 منصبده ایسه ما دام که اوغلی اتاسی مرتبه سنه ییسه غیری
 کشیه ویرمزدی لاجرم کتابت خط و بلاغتد» و حساب و سیاقند»
 راغب اولوب ماهر اولرلردی و سپاهیلر دخی هفتده اکبی کون
 میدانده چقوب اوق آتق و سلاح اوینن اوینرلردی و تعلیم و ادان
 ایدوب اول بابده استمان اولورلردی و سلطانک تعلیم خانه لری 20
 دخی واردی که سلطان قتنده غی سپاهی اوغلانلرنه و خاصکیلر

ارمن تکرلرین و قلمو اوم بکلمرن

فرمانده مطیع دیون ایلمیشدی

بر آری نفسی واری که فرشته صفت پاک و طاهردی خزانہ سنوڭ
اموال و وجوهانده کندزی دخی تفحص و تدنق واستکشاف
۵ شافی قلموردی و دخل و خرجی صورردی و تصرفانده تمام ضبطله
وَلَا تَجْعَلْ يَدَكَ مَغْلُولَةً إِلَىٰ عُنُقِكَ وَلَا تَبْسُطْهَا كُلَّ الْبَسْطِ
فَتَقْعَدَ مَالُومًا مَّحْسُورًا» موجباجه خرج بوبوردی ونججه که
چریسن اوغوزک یکریمی درت بویسی عددنجه یکریمی درت تومن
که اکی یوز قرت بگ ار اولور هر برندن بر تومن ار دورمشدی
۱۰ وکندو بویسی دخی درت تومن مجموع رومگ وارمنگ و دیار بکرگ
چریلری جمع اولسه بیش یوز بگ مقداری ار جمع اولوردی
کندو بوبندن غیری یکریمی درت خانلر و ملکر واری کمی
کندو بوبندن قنقدن سلاجوقیلردی و کمی قلان اوغز بکلندن
و قلالندن دخی بکلر واری و دیواننده دخی یکریمی درت کاتبلر
۱۵ و منشیلر واری اون اکی دیوان وزارت کاتبلری که اموال مالکی
ضبط اترلردی احکام و دفاتیر یازلردی و اون اکی دیوان عرض
کاتبلری که چری و مواجبلرن و نیمارلرن یازلردی و بونلردن غیری
خراج کاتبلری و کارخانهلر یازجیلر و مطبخ و جبهه خانه و طشتخانه
و رکیب خانه و شکارخانه و انبار و جامدارخانه کمی اما بو جمله سنک
۲۰ احوالن کندزی تفتیش ایدردی و هر برنوڭ هنرن و کفایتن
کورردی قنقسی که خط و بلاغنده و انشا و سیاقنده ماهر اولسه

بناندوز ترکستاندن عجم اقلیملرنه ورومه اینمادی عربی
 کَتَمَّا اَلدُّر تَسَاجَ وَهُوَ دَرِيسٌ وَالْمَلِكُ وَالْمَلِكُ کَفَّ وَهُوَ خَانَمَه
 وَالْبَیْرُ وَالْبَیْحَرُ وَالْاَعْلَامُ اَجْمَعَهَا وَالْخَلْفُ وَالْفَلْکُ اَلدَّوَارُ خَادِمَه
 انوگ شاننده دینلدی اوج عظمتده و ذروه رفعتده اول مرتبه به

ایرشمشدی که مملوک امصار و جبابره روزگار مومن و زارار حجاز 5
 دیارندن کرجستان و اخاز حدودنه دکن و روس ولایتندن طرسوس
 حدودنه دکن و انطالیه حدودندن انطاکیه اقصاسنه دکن و سغداق
 و قباچاتی یازیلرندن شام و عراق بیریه لرینه دکن و روم و فرنگ و ارمن
 ولایتنگ بدایتندن مداین و چین ولایتنگ نهایتنه دکن جمله

انوگ فرمانده مطیع و منقاد او مشاوردی اکثر اقلیمده خطبه و سکه 10
 انوگ آدیله مشرف و مزیندی حکمی لازم و مبین بلرلردی رومه
 و شاهده و ارمن و دیار بکرده نه قدر اغوز جنسندن اترک و اکراد
 بکلری و ارسه حکمندن تجاوز ایدمزلردی عربی

و یا ضوعَةً حَتَمًا وَفَرَضًا وَلَا زِمًا وَأَخْلَصَهُ فِي الدِّينِ وَالْمَلِكِ وَاجِبًا
 و انوگ قیوسنگ و یار گاهنگ احکامنی تقدیم و تنفیذ اتمکی کندولرگ 15
 سلامت و رفاهیتلرنه سبب بلوب آنوک چری سنه ملازمت ادرلردی
 و یلده مل و اجمال و ارمغانلر و خدمتی و سلامی انوگ قیوسنه کنورب
 خزانه و اصطبلنه تسلیم ادرلردی و اگر کمسنه مخالفت و عجز اظهار
 اتسنه فی الحال و الزمان عصیان جزاسن و میلانی سزاسن بولوردی
 و شویله که قلان طوفدارلره انزجار و اعتبار سببی اول کرکی کمی 20
 کوشمال و تادیب قلورلردی بیت

ای نیچه گریزی که زیورن ایلمیشدی
 ارسلانلری ذلیل ونه دون ایلمیشیدی

قصّام الله ویرب استعجالله ارسال قلندر بیت

اولولاری هر لشکر وکشورگ نه یسره کاولا نام آورلرگ

قلوب خدمت شاه کیتی پناه قمو اولندر عازم بارگاه

ملك الامرا حسام الدين چوپان a بک وملك الامرا سيف الدين

۵ قزل بک که قایی وایلندور بویندن قدیم اولو بکلیر وصاغ قول وصول

قول بکلیر بکییدلر تحف وهدایا ونعم بی پایان برله کلدلر درم

ودینار واولان وخلایف کتوردلر وقلان اوج بکلیری دخی اوغلان

وخلایف وعات مالوف اوزرنه الوفله قویونلار وآت دوه عرض اندلر

محل قبولده واقع اولوب اجماد وارنضایه مقرون وهر برسی پرسش

10 ونوازشه مخصوص اولوب بزم وخوانده وآوده وמידانده حرفت

ومکالمت رنبتن ومنزلتن بولورلدی وکوئل مرادی و فراغ خاطر

برله مراجعت قلوب ایللرنه کتدلر وسلطان قلان بکلیر واولولر b

وخواص و مقربلرله معذلت وجهانلق و عشرت و شادمانلغه اشتغل

قلدی

15 ذکر مکرم اخلاق سلطان علا الدین کیقباد بن کیخسرو c

ارباب تواریخ قتلنده مبین وحققدیر که مرحوم مغفور سعید

وشهید سلطان علاء الحق والدنیا والدین کیقباد بن کیخسرو

ابن قلج ارسلان انار الله یرهانه سلجوقیلر خانداننک سراج وهاج

وآیت محمیدی اوغوز خانلرندن و اوغوز نسلندن اسلام سنجقلری

20 وعلملری انوگ کبی یوجلدجی سلطان کلمدی وانک کبی

کشوردار و دین پرور شهریار دادکستر و سلطان شیطان سوز وجهانبانی

a) P چوپان.

b) L واولو.

c) L'inscription

manque dans les Mss. tures.

و دلدارلق قلوب درر الفاظی برله اکرام فریق خواص و عالمه ایثار
 و نثار قلوردی، چون ساجی ننگ سورق دهشت نقابنی بزم اهلنگ
 چهره سندن کلدردی بکلر وقونیه ننگ سرورلری صقه اوگندن بارگاه
 ایواننه واردلر و خدمت محالنده طوب هر بری کندو قدرت
 و استظهاری مقدارنجه درلو پیشکشلر و صندوقلر مشحون تفاریق 5
 نعم برله جوهر و آلتون و کمش و قاشلرله و آی یوزلو قولر و بکر خوب
 چهره لو قولر و اکدیش و عربی انار و قتلر عرض اندلر جمله محل
 قبولده واقع اولوب حضرتدن مرحمت و شاد باشه مقرون اولدلر
 چون شراب نسیمی عشرت باغنده ندمانگ اکمامی ازهارنی
 تحرکه کتوردی یقین اولدیددی که چچک کی ضمیرلرنوگ رازی 10
 اظهار ایدوب متفرق اوللردی و افتان و خیزان کده لردی چون
 شام اولوب قنادیل سیمین قبه برین آلتنده ظاهر اولدی سلطان
 مقام سلوت و مجلس عشرتدن راحت و رفاحیت منزله تحویل
 بویردی، ایرتسی بکلر و اولولر نواکب سعد مانندی برج و قائده
 مجتمع اولدلر و دهلیزده دستوره منتظر اولوب اوتورلردی سلطان 15
 رشید الدین وزیر و بکارنکی سیف الدین آیمه چاشنیکیه و سیف
 الدین ابو بکر نایبه و جلال الدین قیصر پروانیه خلوتده اجازت
 حضور ارزانی بویردی که اوچ اطرافنه ترک بکلر نه مکتوبات و احکام
 یازوب قدوم اعلام شهریاری قونیه شهرنه و تمکون سعادت جتباری
 سریرنه اعلام ادهلر و آنده استمالت قلایر که درگاه سلطنت 20
 خدمتنه مبادرت قلوب کللر دیو پس سلطنت درکای و دیواننگ
 کاتب و منشیلری حاضر اندلر و هر بکده مقام و منزلتی مقدارنجه
 فرمان مرقوم اولدی و چون توفیق جهان کشی برله موقع اولدی

صوفی صفتی چرخه کتورلر وراج سروری وجمورندن حرفا وندما
کلمات مصنوع ووزون ولطایف و مضاحک مشحون برله تکلمه
کلدلر و انواع فواکه اما و امرو و شکری بادام و فندق و مستف و انواع
نقللر تناول ادرلری و گاه دوستکامی رسمه طولور اچرلری

اول بساده دن که باغ ایچنده قورقدهم 5

جان عقل کوهیننی قلور باشنه نشار

اول ارغوان تبسم و اول رغفران فرح

اول مشک تازه کوزه و اول عون پر بخار

شکر پیرینه تلخ در جسمی لطف جان

هم خدام عمر پخته و هم آب رنگ نار 10

والتون اسکوخلو آق و قزل بورکلو سیمین ساق ساقیلر که انلارگ

کل چهره لری و شکر فرخنه عشاق عاشق و لب تشنه و قندهار

بتلری و خلیج کوزلری جسدلر نه رشک و حسد التورلری قطعه

ساقیلری ناجیه دییم کاولرگ هر برسی

صن که کلکون قمری دام معنبرده طوتر 15

خوبلر در که برن زاهد خشک ار کورسه

بخار عشقه ازن آتار و آنی برده طوتر

زهره ساغرلر نه بقسه اورر رقص جناب

کوره چون هر بری لب کوشه ساغرده طوتر

لبلرندن مثلاً نقل قلن بوسه لری 20

بوسه صمان نمک و پیسته و شکرده طوتر

سلطان کنش کی که سعادت مشرقندن طلوع ادر تخت

رخشان ازره کامران اوترمشدی هر لحظه حریفلر دن برنه استمالت

پس تودرغایيله یساپورلو مکر
اوشر وقیزیق و صکره بک دلی
صغ قولک اڭ صوڭی قرقندر بلی
صول قولک باشنده بایندر کړک

5

اندن آدچق کیدچی قرقش بیجنک
پس چاونددر اوتره چیننی بله
دخی صالور اوتره ایمورله
پس الا یوندلو واوراکیر بیق
اڭدر ویکدور وییواق و قنق

10

اشیمو ترتیب ازره اوترمق کړک
اوڭلنده موجله طورمق کړک
قیمز وقمرانده بو ترتیبله
اغده وایننی اراسنده آیچله
منصب وبکک دخی بو رسمیه

15

اورغ وصویینه کوره ویرله
اشیمو صویلردن قموینه ویره لر
آرتیسه آیروغی خوش کوره لر

20

دیمش خوان کوتلیدکدن صگره بزم خسروانی قنویب آلتین
وکومش اوانی و مرقع کوبکلو اقداج وادیه و مزوج مشربله آراسته
اولنوب اقداج افراج دایر وسایر اولدی واستان مطبلر امرن خوش
آواز شاکردلله که انلارڭی لطیف لسان و نغماتی عشقڭی احزان
وقیغولری رختلری سلوت کشورنه نقل اتدورب ترحلری فرحه
مبدل اولوردی چونک آهنگ و نایه نوا و مغنی به غنا اتدورب

و تبسیلر اچنده الوان نعم دانه و مزعفر و قلبیات و دیورانیات و مامونیه
 و حلوات اخلاق اهل عرفان کبی مُسک و معطر و بجنیلر و سکوئلر
 و بریانلر و توق و کوکرجین و کلک و بلدرجین سوکلمه لری صدره و اکبی
 قسوله اوغز رهنماجه باشدن باشا دوشنوب مزین و مرتب اولدی
 5 و کلمات قییز و قمران و مُسک و معطر شریتلر اوغوزک رسم وارکانی ازره
 ایچیلدی و یونک زمانه و اوغلانلری زمانه دکن اشبو اییات
 ترتیبینجه توره سورلوردی و صاغ قول بکلر بکیملی قایی و بابات بکنه
 و صول قول بکلر بکیملی بایندور و چاوندور بکنه و ییلوردی و قلان
 بکلر دخی بو یکریمی درت بویک بکلری اوغلانلرنه ویرمینهجه
 10 غیره و ییلوردی اشبو ترتیب اوزرنه که ذکر اولنور

نظم

خانلر آناسی اوغزخان سویلیدی
 بویله توره یول وارکان ایلدی
 اشبو رسمیه وصیت قلدی اول

تا اول اوغلانلرینه توره یول
 دید قایی چونکه صگه خان اول

15

صاغه بکلریک بیان اندن اول
 تورمز بکلریکی هم صول قول
 شیله کارکدر که بایندور اول
 توره و یول و آغلامق دخی

اشبو ترتیب ازره اول ای اخی
 کم قایی اوتوره اندن موک بیات

20

صگه حلقه اولدقده اولو باثبات
 پس اوتوره ییازر و اندن دوکر

ولاسنه وفرمانی انقیادنه قولف کمر دنی *a* بغلایوب کوزلرن وقلو قلرن
 اوامر مضاع بارگاه جهان پناهه استماعنه اچدیر ربّ اَنْزَلْنِیْ مُسْرَلًا
 مُبَارَكًا وَاَنْتَ خَیْرُ اَلْمُنْزِلِیْنَ *b* ایتنی مبارک نسننده جاری قلوب
 ایغن تخت تاجداری اوزرنه قودی وَالْحَمْدُ لِلّٰهِ الَّذِیْ صَدَقْنَا
 وَعَدَهُ *c* رَبِّ قَدْ اَنْتَبَیْنِیْ مِنْ اَمْلَکِ *d* ایتنی تلاوت ایدوب ⁵
 واحسان سلطنت شکری اداسنی رَبِّ اَوْعِنِیْ اَنْ اَشْکُرَ نِعْمَتَکَ
 اَتِّیْ اَنْعَمْتَ عَلَیَّ *e* الفاظی بوله لازم کودی وضیمیده عقل وکوزد
 نور وجوهیده قیمت دنی سریر سرورک دل وجاننده متمکن
 اولدی والتون کمش وکوعو نثارلر وامداد رحمت والطف کردگار
 بیحد وشمار ایشار اونودی وزبان سعادت فرط بشاشندن بو ¹⁰
 ایباتی انشاد قلوب اوقدی

لب سکر آدیله پر خندهدی دل منبر انکارله زندهدی
 بولب رونقی دین اهل حاجاز زمین آسمان ازدهدی سرفراز
 ثم اولدی فتن مستلکدن خراب که بیداد ایغن اونتدردی خواب
 ثم آند اچدیله آند چتریله کاه که بر لورمک بویله فرخنده شاه ¹⁵
 ظفر نقشله اولب منقش نکین قلور تخت شاهی شه آفرین
 اندن صکره بر خوان دوشدیله که انوک ذکر وحکایتی حاجاز
 ساکنلری جماعتنوگ مجاعت آبادی فتیده اکر ذکر ادلری
 اَطْعَمَهُمْ مِنْ جُوعٍ ایتنی *f* انلارک شاننده نزول بونییدی واکر
 عیسی عم حواری لرنه اول ضعامک ايجادی محقق اولاییدی ²⁰
 آسمانندن آتماس استنزال مائده اتمزدی چینی والتون حکملر

a) P بندکی.

b) Kor. 23,30.

c) Kor. 39,74.

d) Kor. 12,102.

e) Kor. 27,19.

f) Kor. 106,3.

جاودانی^a حاصل قلندر وپرسش و نوازش برله مستسعد اولدلر
 وشاعنشاعنک خوان و نزمند خرمغ وشادمانلقدن بهره اجزل و حصه
 اکمل حاصل قلندر واول آرادن اکسی منزله موکب عمایون
 کامرانغ و شادمانلغ برله روزبه یازیسنده نزل اتدی بیت
 سحر کیده بونمای پیروزه رنگ یزینه اورب صیقل و سلدی رنگ 5
 یلکلندی رخساره آفتاب بفر رخ خسرو کامیاب
 آفتاب چتر عمایون سراپده جهانگیر افقدن طلوع اتدی ونای
 روین آوازی ودرای هندی و صنج صداسی زمین و زمای خفقانه
 کتوردی و هوا مزاجی اوزرنه موکب شاه جهانگ مراکبی توزندن
 مشک و عبیر آمیز اولدی و بک نفر زور زمای و آهن خای اتل 10
 سلاح شور پر زور پلنک جنک و نهنگ آهنک ارلر بیت
 شیران مرغزار و لیبان کارزار مردان زورکار و دیرمان روزکار
 قونیه یکتلندن که چرخ انلارگ ناجخی قورخوسندن چرخ
 اورردی و کوه قف انلارگ اتفاق و قننده در ییزنه قن دلردی و بونلر
 کوکبه خصک چوره یاننده اراقندن حلقه اولوب طوردلر و چتر 15
 عمایونه زمین بوس ادب اکرام اتدلر و اوکده دوشب کتدلر و اولوب
 بکلر دخی بر اوماچ مسافه مقداری صف چکوب و معنان اولوب
 اوکچه یورلردی و نوبتیلر و عیالدارلر سنجق عالمگیر و کشورستان
 برله رعید خروشان کبی و سپاه و چریلر بحر اخضر کبی جوشان
 اولوب یورلردی والی نفر سلحدارلر و جاندارلر که پیشه دولت 20
 بدخواه لر نوک قانسن دوکمه حاضر و دبیر او مشلردی والیرنده

^a L om.

ذکر عزیمت سلطان معظم علاء الدین کیقباد از آفسرا

بصوب قونیه و جلوس او بر سریر سلطنت^a

چون باد صبانگ بریدی شاه جهان رایتانگ غالبه طرّسی نسیمین
افسرای مقامندن دار الملک قونیه ساکنلری واعیان واکبری مشامنه
۵ ایرشدردی مجموعنگ عزماتی دواعیسی و رغباتی بواعثی سلطان عالمک
ملاقاتی سعادتانه عشق و صادق اولدی مکنسب اعمار ومدّخر اعصارى
قدوم شهیار نثارچون اینار قلدلر فکلیلر و محفّله اوزرنده کوشک
وجوسقلر انواع سندس واستبرق برله مزین وثیاب فاخر وزواهر
جواهر عرب انزاب و عذرای کعب کیمی مغشى و مجّلی قلدلر
10 بیش یوز کوشک نزلر اکسی یوزی روان واوچ یوزی ساکن
و دکلیسی غریب سلاح و جراید ملاح برله حور قصور دار
القراری کیمی جاموسلر بویننده روان اتدلر رود سرود آوازی عیوقه
ایروب طباغ و یازی زمزمه اصفهان و حجازی برله ملو اولدی و بو
ترنیم و آیینله او بوق منزلنه قوشو واردلر چون خدایکان عالمک
15 یکرانی طوريله کوزلرن روشن قلدلر و آتلرندن اینوب زمین بوس
ایدوب دستبوس اشرفله مشرف اولدلر و پادشاهک مقدمی
شکرانه سیچون قربانلر اتدلر و درم و دینار و لّلی کتورب نثار اتدلر
و پیشکشلر چکدلر و خدمتی و سلامی کنورب خاتمان و دل و جان سلطان
محبتنه روان ایدوب اینار اتدلر اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ الَّذِیْ اَذْهَبَ عَنَّا
20 اَلْاَحْزَنَ آیتن b اوقدلر حسام الدین عارف صوباشی و دخی
معتبرلر و اولولر شاه جهانک شرف دستبوسنه ایرشهب سعادت

a) L'inscription manque dans les Mss. tures.

b) Kor. 35,31.

عرض اندی وانواع واصنف مطربلر ومشعبدلر حاضر اندورب
 درلو ترنم ونغمات برله فلک دماغی راجه مشک تترار ونغمه زمزمه
 موسیقار برله ملو قالدی، سلطان بر قاج کون استراحت
 واستقامت احوال رعیتچون فیصریده اقامت اندی اندن صکره
 اقبال جلال والطف اعطاف رسانی برله رفیق نصر دار انظر ۵
 افسریه که مأن صاحبها وغربا ومسکن اغنیا وفقراییدی موج
 فوج ملوک وجوش جیش ملائکه اراسنده روان اولدی بیتین

موکب سلطانله فردوس اعلائی زمین

10 موکب کوردن اولمیشیدی هم کرون اثیر
 موکبینک طول وعرضندن کماندی منقطع
 بحر عمق موکبندن منتهز صف ضمیر

چون پروانه ریاضنه ایرشدی افسرانک مقیملری که سرا وضرده
 سلطانک دولخواهاری و علم آرا طلعتنک مشتاقلری ادیر عشق
 مهجور کبی وصال طرفنه ویا صومر رنجور کبی آب زلال طینه 15
 بارگاه جلال سلطنه متوجه اولوب استقبال اتدلر وزمین بوس
 قلوب ادراک سعادت دستبوسه ایرشدلر وسلطنت حضرق خدمتنده
 مامول مقتضاسی برله شرف مسئول بولدلر وروان کوشکلر وایین
 وزینتلر ومطربلر واولیوچیلر وانواع منتزعات برله شیر طرفنه روان
 اولدلر وخدمات پسندیده رعایت ایدوب جان وگوئل برله درم 20
 ودینار وجواهری بری برنه قرشدورب سمند تخت بلندی آیلغنه
 نثار اتدلر سلطان بر اکی اوچ کون آنده دخی استراحت
 بویردی آندن دار الملک قونیه عزم اندی ۵

و اتباع و اشباعی برله قیصریه طرفنه روان اولدی

آیبات

بتایید پورودکار جهان

جهان شاه نو بختله بولدی جان

ظهیر اتدی چون نعره کرنای

شهنشہ رکاب استنه قودی پای

5

انک کیبی پیروزلق تازیدی

که پیروزه چرخده آوازیدی

یر ازره چری صف صف اولدی روان

صمیم ظفر اولمین آسمان

10 امیر سیف الدین ابو بکر قیصریه صوباشیسی شهرک و ولایتک

جمله اعیان و معتبرلر نه خبر اتمشدی تا روان کوشکلر آراسته

و قانکلی و محقر السوان نعم و تزیین برله پیراسته و ماهر مطربلر

و نوبتلر و قواللر برله چیموف منزلنه قرشو واردلر، چون اکابر و اعیانک

کوزلری سلطانک مبارک سنجاغنه و چترنه دشدی مجموعی آندن

15 اینوب باش اورب دستموس اشرفله مشرف اولدلر و پیرشش و نوازش

النفات سلطنتنه مخصوص اولدلر آندن اتلارنه بنوب موکب هاپون

خدمتنده خلائق محشر کوفی کبی شهردن طشره چقوب نظاره

قلورلردی و ملکیت یوسفنک جمالن مشاهده قلوب مطالعه ادرلردی

بو هییات و هیبتله محروسه قیصریه مداخلت بویردی و آتہسی

20 دهسی مختهنه جاوس قلدی و درم و دینار و لونوی شاهوار قطرات

امطار کبی نثار اولندی سیف الدین ابو بکر صوباشی جشن

و ضیافت بابنده حد و امکندن طشره خدمت اتدی و بونجه

زماندن کسب اتدوکی اموالی خدمتی و پیشکش رسمیه سلطانه

چون سلطان ایرشوب نزول ائندی بر لحظه استراحت ائندی
امیر مجلس اجازت دلدی و بر مائده مشتمل اصناف طعام
وانواع فواکه برله فکاهت اخوان اخوان صفایا برله مزین و بر
مجلس فردوس عشرت آبادی کبی مرقع لعل شرابه ملون و درلو
درلو نقللر برله آراسته ایدوب دوشدیلر و مطربلر هزار داستان کبی ۵
لخان جان افزا برله سروده شروع قلدلر و جام شراب اچمکه و بریط
و رباب استماعنه مشغول اولدلر و قوشلق و قنندن اخشامه دکن
نوشانوش طولو و دوسنکانی اچدلر
بینین

چو شب عنبرین زلفنه ویردی تاب
۱۰ قلمک طوننه مشکدن صدچدی آب
قنادیل زردن دورب اختران
بزنندی قلمو قلمه آسمان
سلطان شهبستان و دولت خانّه بیونمه کیروب ذات مبارکی برله
آسایش فراشی آرایش قلدی
بینین

۱۵ سحر چون لب صبح پر خنددی
فرحله دل عالم آگنددی
قوای خور شرق کیتی فروز
شب آرزویی قلمو قلدی روز
سلطان امیر مجلسی استدوب حضورنه حاضر ائدری و آغیر
تشریف کیروب سیواس طرفنه معاونت اتمکه دستور ویردی تا ۲۰
اول جهانگ اشغالی سد غور و کفایت امور و شام بلادن ارسال
قصاد و استکشاف و استعلام اخبار اطراف چون تقدیم قلمه آندن
صکّره کندوزی قرین اختر مسعود کندو بویی نوکرلری و قوللری

ذکر عزیمت سلطان معظم علاء الدین کیقباد از سیواس

بصوب افسرا^a

چون سلطان اشرک قواعدنی رای ثاقب و فکرت صایبی از ره محکم
فلدی طالع فرخنده و دولت فزاینده وجد مسعود و سپاه نا معدود
5 برله قوزیه یه که مستقر سریر دولت و منشأ نهال جلال و منبع
زال اقبال و مطلع افتاب شهریاری و مشرق خورشید تاجداری در
متوجه اولدی

ابیات

چو سیواس آندن اولوب بهره مند
همان عزمه عطف اتدی رای بلند
10 قلوب کوچ بر کوچ تا تختگاه
کنش بکی برآقادی چتر شاه
سپاه ظفر پر یمین و یسار
سعادت اوزینه اولب پیشکار
سمندی سمندن قلوب نعلی سنک
15 سپاهی توزندن هوا مشک رنگ
یوز ندی b دنیا کوزی مثل نور
ستم خفته بختید و مند بور

امیر مجلس اوئردو کندوکی احوال اجمال انزال و یریمبمشدی
وساز بزم وانوان و انواع اطعمه تقدیمه مرتب و مهیا قلمبمشدی

a) L'inscription manque dans les Mss. tures.

b) P یوزی ندی leçon qui paraît confirmer celle du ms. L
que je n'ose changer pour cette raison.

ایچرو کردله و خدمت یرون او ییب دعا و ثنا قللدلر امیر مجلس
هر برنوڭ الی آلوب سلطان خدمتنه ایلدوب مصافحه اندوب
سلامدی ویری چون اول مهمدن فراغت حاصل اولدی سرای
مسجدنه واردلر تاکید تمام برله سلطان علا الدین آدنه قاضی
تلقینی برله آند اچدلر چون سلطان غوشلق اولدی سلطان 5
رسم عزایچون آق اطلس کیدی ویکلر باشلرنه مقلوب بورکلر
دیوب کیسی لری اوزرنه آق غاشیه لر چکدلر و اوچ کون عزا
آیینی بکا و تأسف و تلهف برله رعایت اندلر درنجی کون سلطان
یاس لباسی عشرت و کاسه مبدل اندی ویکلر واولوره منازل
و مراتبلی ترتیبی ازره وافر و فاخر خلعتلر و یروب مراتب و مناصبلرنگ 10
منشیر و تقریرلی تجدید اندردی و هر طرف و هر شهره تعزیت
و تهنیت اقلتیچون محبرلر ارسال قللدلر محافظت قوانین تعزیتدن
صکیره ضمایر و عقایدلرنده قواعد هوا وولای کیقبادیی مؤید
قللدلر و عهد و ایمان غلیظه برله استحکامه ایرشدلر و بشارتسلر
جالنوب و آدینلر بغلاب شهرلر بزدی و سلطان جوانبخت خلعت 15
تختی ازره جلوس قلدوغی یادنه کسات مسرت و اقتداح ارتیاج
دایر اولدی اندن بکار و نواب ملک توڭ اطراف و جوانبندن هدایا
و نثار بی شمار برله محروسه سیواسه متوجه اولدلر و دست بوسه
ایرشوب خدمت تقدیم قلوب مطالب و مآربلری عرض ادرلردی
انجاز و انجاحه مقرون اووردی سلطان چون اول جهاننگ مهماندن 20
فراغت بولدی رایات سعادت دار الملک قونییه طرفنه توجه ایدوب
اول ولایتنگ و اوچ نواحی سننگ کفایتی جهتیچون قونییه
واردی

ایدوب سلطانک صاغلغی خبریله استمالت ویردی و هیچ کمنسنگ
سلطان عز الدین وفاتندن و سلطان علا الدینی کترکلندن
خبری واکلی یوغدی امیر مجلس اول کیجه الی نسر نوکلرله
تمام سلاح کیورب شهر قیوسنده قومشدی که چون امیر آخور
۵ اوغولیک ایرشوب چاغره اگسا خبر ایدلر اوغولیک قپویه ایرشب
چاغردی امیر مجلسه اعلام اتدلر سرایندن چقبوب سکردو
کلدی و شهر قیوسن آچدی چون امیر مجلس سلطانی کوردی
بیر اویب اردی سلطانک ایغن اوپدی و امیر مجلس و جاشنیکیر
سلطان خدمتنده قرداشنک تابوتی اوزرنه وارلر و تابوتک قباغن
۱۰ آچدلر سلطان قرداشنک یوزن کوردی چون زیارتدن فارغ اولوب
مراجعت قلدی طالع مسعود و فر یزدانی برله تخت سلطانی ازره
نصب اتدلر و قاضی و ائمه و وضع و شریف سلطنت درگاهنه حاضر
اتدلر و احوالک کیفیتی هر کمسیه معلوم دکولدی، چون سلطان
تخت اوزرنده متمکن اولدی و سلاحدارلر و جاندارلر هر بیر یبرلو
۱۵ بیرنده طوردی امیر سیف الدین سلطان خدمتندن طشره
دهلیزه چقدی وایتدی که ائمه واکیره معلوم اولسون که
سلطان عز الدین کیکاوس حق تعالی جلد و علا رهنی جوارنه
انتقال اتدی و سکینه من ربکم^a تابوتی قبهسنی منزل قلوب خلد
برینه اولشدی و قرداشی سلطان معظم علا الدین کیقباب فر
۲۰ سعادتخشیی برله جهانی منور و مزین قلدی اندن صکره دستور
ویردی سراپردهنگ پیردهسن قالدردلر جمله ائمه بکسر و معتبرلر

a) Kor. 2,249.

جمل مبارک و طلعت ماهیون شاه روی زمینی دلبر و عرضه قلوب
که بیت

و جهوونگ آرزوسله ای نوبهار چشم

یول از ره حددن آشدی چون انتظار چشم

- توقع پادشاهگ مکارم سرفرازلف و کمال عاطفت بنده نواز لغندن 5
اولدرکه تیزرک مبارک ایاغن رکبه قویب آنه بنه و بعمان سعادت
ودولت سلطنت سریرنه زینت و آرایش ارزانی بویره و کنمکده
مسارعت و مبادرت قلا ددی، چون سلطان فراسمت و قیاسله
تحقیق منزلنه ایروب یقین حاصل اولدی رَبِّ قَدْ آتَيْتَنِي مِنَ
الْمُلْكِ آيَتَيْنِ « اوقیوب شکور ایچون اکسی رکعت نماز قلدی 10
و بولندن آی و قنندن قلیچ چقر کبی زندان خانهدن ایوان و کاشانه
طرفنه متوجه اولدی، آندن امیر مجلسک اوغول بک آدلو امیر
آخری بر برف سیر اشکون و رهوار قتیر اول هیأتند که دوشمند
کورمشدی اوکنه چکدلیر امیر سیف الدین و قال آرکبو فیها
دیوب الدن شهریارک قولنو غنه اورب قلدردی و فضل کردکارله سوار 15
قلوب بندردی دولت وَاِنْ يَكُنْ آيَتَيْنِ اوقیو بلا بیل اقبال علیک
عین الله برله سربان و روزگار جفاکار عذرخواهلق برله زبان ثنا
و آفرین و دعا برله کشاده قلوب بندردی، سلطان زمین نور قتیر
اوزرنه بنوب یوله کردی و مسارعتله کذب منازل و مراحلی قطع
اندی سحر وقتندده شهر قیوسنه ایرشدلیر امیر مجلس کبجه 20
ارتیادکن آنه بنوب حصار ایچنده کزردی و خلقه نصیحت

a) Kor. 12,102.

b) Kor. 11,43.

c) Kor. 68,51.

انوځله دخى دسټى بومايوب حمايلنى قايندن چقرى و سلطان
 اوځنده قودى و ايندى اکرچه آند و دست خط اشرف حاصل
 اولدى و لکن بوقاعده نځ تاکيد و تهيدى چون تځرى کتانه دخى
 آند دريغ بويرومايه سر ددى، ملک کرو الن حمايله اورب آند
 5 اچدى که ملک الامرا سيف الدينه اجل ايرنجيدکن بندن
 و بنوم اتباع و اشيا عمن ملک الامرانک جان و تنه و مال و طورنه
 زبان ايرشميه و البته و اصلًا هيچ وجهله مضرت ايرشميه و دايم
 امان و سلامت کفنده اولوب على جنبانه بر مکروه لاحق اولميا
 و الله على ما نقول و کيل^a ددى، چون ملک الامرا اول عهون برله
 10 وثوق بولوب خاطرى مطمئن اولدى سلطانده دا و ثنا قلوب
 ايندى که سلطان عالم و پادشاه بنى ادمک عمرى نفاذ اوامر
 و نواحيه چوق بيلار اوزون اولسون قردشکتر روحى خطه خاکدن
 دروه افلاکه کونلوب جناب جنات عدنه نقل اتدى و حوض کوثر
 و سلسبيل جوارنه تحويل بويردى و ملکت و سلطنت بنده کى
 15 و خدمت ايرشدورب تخت و نکين ائک اليوم لديننا مکين امين
 آيتن^b او قمر و پادشاه لغى سلطان عالم خدمتنه بعد ما لبت
 فى انساجين سنين^c درگاه جبروت و بارگاه ملکوتدن توتى الملک
 من تشاء^d وجد و مساعدت سعادت و اکبر دولت و امجد
 سلطنتوت حسن انتخاب و يمن اختيارلرنه مقرون اولدى جمله
 20 فر جبين عالم آراى و طلعت بهجت افزاى خدايگان عالمه
 مشتاقدررلر و تضرع و ابتهال برله حضرت ذو الجلالدن تعالى و تقدس

a) Kor. 12,66.

b) Kor. 12,54.

c) Cp. ibid. vs. 42.

d) Kor. 3,25.

اولدی دیوب کیفیت حادثه مجالست وقتنده تقریر ایدوز
 دیب سلطانک یوزوکن دستمالن که قریه باندرمشدی دزداره
 کوستردی دزدار دخی اینوب قاپویی^a آچدی ملک الامرایه بر
 نفسر قولیله حصاره کرمکه اجازت ویردی، چون ملک الامرا
 حصاره کردی قلاجن چوزب کوتواله تسلیم اتدی ایکسیله⁵
 سلطان قتنه واردلر اول کوتوال اچرو کروب سلطانه تسلیت
 وتعزیت اتدی و ملک الامرا سیف الدینچون اجازت دلدی
 اجازت اولدی اچرو کردی چون نظری سلطانک مبارک
 سیماسنه دشدی استکانت یوزنی مذلت بیرنه قودی وکوزلندن
 یاش روان ایدوب قولتوغندن کفنن چقاروب بویننه طولادی¹⁰
 وکوتواله ویردوکی قلاجی آئوب سلطان اوکنه قودی وایتدی هر نه
 حکم که پادشاه بویرر بو بنده اوزنه نافذدر
 بیت
 کر قانعیسک اگه که قانونی دوکهن
 اولسن حلال طاپکه تاخیر قلمغل
 ملک غایت قورخب جانی اُرکمشدی چون بو کلماتی اشدی¹⁵
 برز مطمئن اولدی و امیر سیف الدینه نوازش ایدوب عذر دلدی
 و خوب وعدهلر ویردی، امیر سیف الدین ایتدی اگر پادشاه
 بو معنی صدقلا دییوب عنایت بویرسه کرکدر که مبارک دلدن
 آند صادر اولب اول بابده دست خط اشرف مسطور اولاددی،
 سلطان دخی انوک النماسی موجبناجه آند ایچوب سوکندنامه²⁰
 وامن مکتوبن کندو الیله قلمه کنوردی امیر سیف الدین

بردی قاتر کنور لر والسی سلطانک قولتوغنه اورب سلطانی اول
 قتره بندورر وسلطانه دلدارنق قلوب ایدر که پیشه عمر محمد
 سهروردینک همتی ومحبّتی شهریار کشوردار علاء الدین کیقبادله در
 دیر سلطان اگرچه اول دوشی کورمشدی وضمیر منیرنده انوک
 ۶ تعبیرن قلمشدی چون اول آنلورله نظر ایدب کوردی تمام قورخو
 وهراس خاطرنه مستولی اولدی وایتدی بونلرک تعجیلله کلدکری
 بنم عرم این کسمک قصدنه کلورلر اولا واول کیجه کوردوکم دوش
 اضغاث واحلام اولا دیو عری فراقی وحیاتی هجرانیه چون اغلامغا
 بشلایب بو بیتلری اوقدی که
 رباعی

عالم بنی کی حزین وکریان بولدی 10

هر شادی طونندن تنی عریان بولدی

هر شام ملالت بنی غمکین کوردی

هر صبح بشارت بنی کریان بولدی

وا حسرتا ودردا دیو قلعهنگ دزدارنه ایتدی شول کلن جماعتی
 15 برلحظه حصار قپوسنده اگله تا تجدید وضو قلوب وداع هر
 ومفارقت حیاته چون اکی رکعت نماز قلایم وپوردرکام حضرتندن
 استغفار ایدوب عذر دلیلین آندن انلره اجازت ویر کرسونلر
 واشلارن بنورسنلر ددی، چون کوتوال قلعه قپوسنه چقدی
 چاشنیگری آنده حاضر کورب موردی که ملک الامرانک کلمهسی
 20 خبریچوئی در ددی جواب ویردی که
 بیت

اول وعده که تقدیر ددی اودی وثایه

اول ایش که ایام دلری ایلرو کلدی

ملکک رزیت ونکبتی خاتمتی دولت و مسرت فاتحه سنه مبدل

الدین و شرف الدین محمد پروانه ایتدلر که بزر توقات شهرنده
اگسا ملازمده حقود و متکبر و حسود در ددلسر، مبارز الدین
بهرامشاه و امیر مجلس و ملک الامرا سیف الدین آیمه چاشنیکیبر
انلارک راینه انتفات ایتدلر و مخالفلرک برهانلری منع ادب ایتدلر
ملک علاء الدین کیقباد اوزنه مزیت طلب اتمک اولماز ددلسر، 5
قلان بکلسر دخی طوعا و کرها انلاروگله هداستان اولوب ملک
علاء الدین سلطنتنه راضی اولدلر و بری بریله عهد و پیمان
قلدلر چون مجموعی اتفاق ایدوب موافقت قلدلر ملک الامرا
سیف الدین آیمه ایتدی اول وقتن که بن انکوریهدن ملکی
ملاطیه طرفنه التوردم بنوم قبلمدن پاییون خاطرنه وحشت 10
غماری اوترمشدر اجازت ویرک بن کندوم و ارین و آندن امان
دلیین و یولده اخلاصله خدمت کوسترب کوگله کریین ددی،
جمله ایتدلر که صواب اندیشه و محمود فکرندر پس سلطانتک
یزوکی و دستمالی نشانچین آلوب بر قلی اشکون و یورغا آتلسر
و قترلر اختیار اندی و سلطانتک خواصندن بر قلی نفرله که تمام 15
وقار و اعتبارلری واردی ملاطیه طرفنه کدریپرت قلعهسنه که
سلطانتک اکناجی حبسیدی کوندلر اکندیین شهردن چقوب
کیجه ارتیدکن یوردلر کونش طلیوع اتدوکی وقتن کدریپرت
قلعهسنه ایرشدلر، ملک علاء الدین عازی قلمشدی و اوراد
تلاوتن ادوب ستجابه اوزرنده اوترمشدی باقدی کوردی دپه 20
اوزرنده بر بولک آتلو یورتمله بجد کلرلر و سلطان کیجه دوشنده
کورمشدی که بر پیر نورانی منظر رحمانی و شر سبکلی برله کلسور
و سلطانتک آیاغندن دموری کدرر و بیسورر دیر ایرلو اوینلو اولسو

پادشاهی و بر بولک کبک خسرو اوغلی کیفریدونی نصب اتمکه
 جازم اولدالر که سلطانت قزداشیدی و قوبلو حصارده محبوسدی
 امیر مبارز الدین بهرامشاه و امیر مجلس و امیر سیف الدین آیمه
 که بکلر بکلردی و وزیر مک و احسانله مجموع بکلری و بوی باشلردی
 ۵ کندولره محبت اتمشردی و هر کون مطبخلرنده یوز باش قویون
 خرج اولوردی و آنک مجلسی و خوانی آلتی جمله مرتع التون
 کمشدی و غایت تکلفلو بیجکلر و کبجکلر ادری و انوگ کمتر
 شاعره و زایره انعامی بک التوندن اکسک اولوردی و انوگ جمله
 غریب حکایه لرندن برسی بودر که مکر بر وقتن قاتی قیش اولوب
 10 طوگدر و صوقلر اولمش شبیه که آغزدن نفس چقدوغنده بیق
 و صقل طوگارش شیلانی دوشنجهک خوانی کلک کبابندن *a*
 خالی کورمش خوان سالاری حاضر ایدب غایت ققدی خوان
 سالار جواب ویرب آوجیلر قازدن و صوقدن آوه چقمادلر ددی
 بویردی که شهرده بیسلو کلک استه و جهد ایت خوانی کلکسز
 15 قومه قورسک سنی بارمز ایدرم ددی، خوان سالار و مطبخک
 مشرفی ملک الامرا قورخوسندن هر کلکی شهر آوجی لرندن
 الی آلتمش اقجیه آلوب خوانی آرایش ادری، بعضی بکلر
 ایتدلر که *b* ملک علاء الدین کیقباد که سلطانت اورتاجی
 قزداشی در تاج و تخته آندن زیبارق کمسه یوقدر پادشاهلف
 20 انواری و اولولف آثاری انوگ ناصیه سنده مبین و موجود در
 و پادشاهلغه آندن الیف کمسه بولنمز ددر، صاحب معجد

a) P سولکمنندن.

b) L om.

چون سَنَتَلو قوناغندن سوراخان کوبینه ایرشدی واول کویده
مجلس عشرت ایدوب اقداح افراح دور اتدی سلطان بر سییل
امتحان حریفله ایتدی که هر برتر اکی بیت بدیهه ایتسون
وبو اکی برتر آدی اول بیتلرده تلفیق اتسون شویله که اول اکی
رابطک حسن تضمینی استماعندن نهشاط زیاده اولاددی، ۵

صاحب شمس الدین بو اکی بیت بدیهه ایتدی که رباعی
بادام شبی بساتو گل اندام چنان

کز غایت لطف شرح کردن نتوان

لب بر لب ورخ بر رخ وآنکه پس از ان

سَنَتَلورا نهاده بر سوراخان 10

ترجمه اولسن بگه بر کیبجه سنگله ای جان

بر حال که لطفی شرحنه اولمایه کمان

یَز یوزه ولب لبه اوروبن عربان

سَنَتَلویله خاصه طولا سوراخان

سلطان استخسان ایدب احسان بویردی وانوگ قریحه سی جودننه 15

وبدیهه سی سرعتنه محمّد قلوب مرتبه سی اقرانی ازده زیاده ایلدی

ومندشی لکی ازده مشرفک مرتبه سن دخی ویردی که مطبخ

کتابتی در واول کوندن عمری آخونه دکن کوندن کونه عالی

مرتبه لر ومنصبلر بولردی، ومشهور اتدلر واولو فورلتای ایدوب صاغ

قول وصول قول بکلری دیروپ طانشدلر وایتدلر که ملکیت تخته 20

وسلطنت سریرنه کمی نصب ادلر وشاه کاوس یرنه سلجوقلردن

قنقسنی مالک رقاب قلالر، بر طایفه ارزن الروم پافشا طغرلشاه

اوغلی مملک مغیث الدینه میل اتدلر که عادل ورعیت پرور

ایراد اولوندی تا ارباب بدایح *a* و احکاب قرایح انوگ طبیعت
 و قریجنه انوگ برله استدلال قلالر ترجمه سی بو در
 کدل درج زمردین که آچمش بو کون
 زرین طبیف لعلله صچمش بو کون
 کر شاه ریاحین دکلیسه *b* کل سُرخ 5
 صد برکله رخ نه یزدن آچمش بو کون
 و ملک الساده ولی الافضل والسیاه مائک البراعة والعبارة نظام
 الدین احمد نایب عرض که محمود وزیر اوغلیدی سلطان مالک
 کلام فردوسی طوسی رحه دن صکره اندن ماهرک نظام اتقاق
 10 دشمندی و رباعی سوال و جواب لولوی خوشاب کمی نتایج طبع
 سلیم و قریجه مستقیمندن نظمه کترمشدی اثبات اولوندی تا
 انوگله انوگ لطف طبعنه استدلال اولنه
 رباکی
 گفتم غم زلف تو دگر نتوان خورد
 وز مشک تو بیش ازین جگر نتوان خورد
 گفتنا غم چشم و لب من نیز ماکور 15
 کاخر همه بادام و شکر نتوان خورد
 و صاحب شمس الدین اصفهانی که اول زمانده سلطنت حضرتنگ
 خاص منشیسی و حریف انیسی و خلوت و سلوت مجالسنگ
 جلیسیدی و نظر اکرام و احترام برله منظور اولوب قریبنده ترقی
 20 بولمشدی و انوگ قریب و درجانتنگ زیاده لغنه سبب اولدی که
 بر وقتن سلطان عز الدین رحه قیصریه دن آفسرایه عزم اتدی

a) L بدایح.

b) P دکلد.

وآبدار و نثری فرایند حوری و نجوم تزیینا کی معدد و مذقوب
 و خوب و خطای قندهار لعبتلری زلفی کی مشکبار و مسلسل
 و منسوب هر نکته که الفاظ درفشاندن تقریر اولنیدی افضل
 جهان و امثال دوران انوگ سلاست و لطافتندن حیران اولوروردی
 و عمر لطیفه که ابیات غراسندن ظهوره کلیدی رشک شعری⁵
 اوایل و آواخر اولوردی و مشهور دوبیتی لرندن که بوبرمشدی بیری
 بود

در بندگیت کرا رسد آزادی بر داشته ات چه نام دارد شادی
 بر داشته شد با تو صدم بنهادی آیین و فاعده پیدای
 10 و ملک الکتاب نور الدین حمزه بن المویذ الطغرائی رحمه که حسن
 خط و سرعت کتابت و جزالت عبارت و نهایت بر اعته و کمال
 بلاغت و متانته نظم و حصانت نثره نهایته ایرشمدی و دقایق
 علم بیان و حقایق معانی از ره احاطت بومشدی و ترسل انشاسی
 سیوسنده و تقریر و بیان کلامده فلک تاسعدن تجاوز اتمشدی
 15 کتاب علم و بلغای بنی آدم و فضلالی آفاق انوگ منشائی جزالتند
 و عدوبننده اتفاق اتمشردی و مدحنده اینتمشردی رباعی

ای بر سر کتاب ترا منصب شاعری
 منشیء فلک داده برین قول دواهی
 20 نسا خورده مشیر قلمت عین توقف
 نسا دیده نظام سخنت نیک تباهی

بر اکی بیتنی که انوگ طبعی لطایفی کارخانه سندن که رشک
 فهم معقولات افلاطون و عبرت کلزا. حدیقه مینای چرخ سقلاطوندر

جلوسندن صغیره سیواس دار الشفا سنده دوشن ایدوب رضوانه
تسلیم اتدله ونیره لحدی انوژ مبارک جتیه سیله منور و معطر
قلدله نظم

قمو نیکه وید خاکچون طوغمشز
دکمل اول که افلاکچون طوغمشز 5

اکر تخت بولدی وکر تلج وکنج
نچا نیچه یلدک چکب در ورنج
سرنجام آخرد طبراغ و خشت
نته کاؤل انکله بولدی سرشت

اکر سال صد اوله کر شصت وینج 10
بر اولدی چون آکلدی دردیله رنج ۱۵

ذکر مشاورت امرای دولت وارکان ملکیت بر اختیار ملکی از
شهزادگان در تفویض زمام فرمان دلی و سلطنت در
کف کفایتش

15 چون سلطان عز الدین خلد برینه نقل اتدی بکله واولولر امیر
سیف الدین آیه چاشنیکییر و شرف الدین محمد پروانه و امیر
مبارز الدین چاولی و مبارز الدین بهرامشاه امیر مجلس وزین
الدین بشاره امیر آخور سلطانک الومنی اخفا اتدله و صاحب
مجد الدین ابو بکرله که زیدۀ فضلاء جهان و عده عقاء
20 دوراندی اکر وزراء ماضیه علم خاکمیه رجعت میسر اولایدی
آصف آنک صواب رایندن خاجلیت حجابیله محاجوب اولوب
حیران اولیدی و صاحب کافی اسماعیل کف کفایتنه تقبیل لازم
قلیدی نظمی دلمبرلر زلفی و دندان کبی مشکین عذار و منظوم

حوالست قلندر اول قنورخو و وچدن سلطاننه دق و سلال رنجی
مستوی اولوب ضعیف اولدی و حاذق طبیبیار اطراف و جوانیدن
کنوردلر مجموع اول رنجورک معالجه سنده درمانده قالدلر ایندلر که
سیواسک صوبی سلطانک مبارک مزاجنه و بو مرضه موافق دکلدر
ویران شهره وارپ آنده منزل مرتقب اندلر شویله که ملاطیبه دن ۵
فترات صوبی سلطانک شراخاندسنه دست بدست هر کون
کلودی عقبیت عقیبت بومدی و اول مرضلره بو جهپان فاندن
بکلی اعراض قلب درکلدن امیدی قطع اولدی و اول نومیدلک
و قتنده بو اکمی بیستی در شهوار کبی ابدار ضیع موزوندن نظم
اندی و آب سلسال و زال معین کبی انشا قلدی 10
بیز جهپانی که ترک ادب کندک رنجی دلده برک ادب کندک
شمردن کبرو تربت اری سزه نته کم اول ارمشیدی بزه
و بویردی که بو ابیاتی تریه سی قیوسنده که محروسه سیواسده
مبارک عهدنده بنما اندردوکی دار انشفاده که یاپله شدی نقر
و نقش اندلر اندن صخره عقلی و اوصییه بیدار و هشیار رضیت 15
بِإِلَهِ رَبِّنا وَبِالْإِسْلَامِ دیناً وَبِحَمْدِ صَلَعمِ نَبِیْنا وَبِالْقُرْآنِ اِمامِنا وَبِالْكَعْبَةِ
قِبْلَتِنا وَبِأَهلِ الْبُیْتِ اِخوانِنا اوقیو اوقیو جهانندن نقل ایدب دار
القراره متوجه اولدی و جنات عدن درجانه تصاعد قلدی و دار
فنان رحلت ایدوب دار بقایی اختیار اندی امیدر که حق
تعالی انوک حسناتی قبول ایدوب سیاتنی محو اده زیرا که 20
آفاق آفاندن امین اتمشدی و ضیع کریمی آزاردن آزاد اولوب
کمسنه انوک شیرین اغزندن تلخ سوز ایشتمشدی و الله عَقَّارُ
الدُّنُوبِ وَسَتَّارُ الْعُیُوبِ، اندن صخره آتی سلطان علا الدین

وایقلارن بغلایب بر او اییچنه قویدلر اوڭ چوروسنه واورنه
 چوقلق اوندلر یقدلر واون اوردلر شونڭ کبی اود یاندی که
 نـمـرـون اودی کبی یالڭلری اوج آسمانه ایرشدی واول بیچاره
 کنهاسر بکلر اول او اچنده مجموعی یانغه بشلادلر هر فنقی که
 5 باغدن قورتلوب رخنه وروزندن قاجب a طـشـره چقمق دلردی
 عوانلر وظالملر جان آلیجی کبی صروقـلـره یـتـنه یـتـنه اود اییچنه
 قویرلدی مجموعی یانوب دتولری اوج آسمانه ایرشدی واول سیاستک
 اوندن جکرلر کباب وکوزلر پر آب اولدی وهیچ کمسیه شفاعت
 اتمکه مجال اولمادی، چون سلطانک خشمی وغصبی اول سیاستله
 10 بیرنه ایرشدی اول کبجه عالم غیبیدن اول فعل قبیحک و عمل
 شنیعک بطلانی ظاهر اولدی که دوشنده آنی چوق ملامت اتدلر
 شیله که سلطان اول دشمن غایت قورفدی واضطراب عظیم برله
 اویانوب اشمنه پریشان وپشیمان اولوب ایدردی که اول بکلر که
 بنم هوانارلغمده وخدمتکارلغمده روزکار کچورب هر مهتم وقتسال
 15 وجدالده جانله دورشلردی غایت غباوت وجهالتدن هلاک ادب
 الدن چقردم
 بیت

چون جام زدست رفت وقرابه شکست

خاییدن لب چه سون مالیدن دست

وقلان بکلری غایت ملامت اتدی که نییچون اول وقت بندن
 20 مناصحت دریغ ایدوب غضبم اودنی صراعت وشفاعتله سویندرمدوڭز
 ددی، آنلر عدلر دلیدلر واول حال تقدیر ربانی وقضای آسمانییه

حَقِّک حَقِّی که شهنشاه مثلی جانبیچون
 که تخت دلدۀ اگسا واردر همیشه مکان
 فُلاقدن قَلب الچیی و قارول کوزدن
 وزیر کوشدن اتندی وکیل باب زبان
 5 رسولچون که سَماسی نرقی ازره انوڭ
 که ناصحی قود الہ وکوعی در قران
 علمی شجاعتی صدیقی راستلغی حَقِّی
 عمر مهابتیی و شرم صورت عثمان
 برزم رستم دستان بزم کیخسرو
 10 باجود حاتم ضایی و عدل نوشروان
 دوام دولتگیچون که مستدام اولسون
 مدام نعمتگیچون هنی و جاویدان
 که بز قولرڭ بو سوزنردن آڭلڭز و خیرمز یوقدر و کجده و کندزده
 هیچ بر وقت بو اندیشه خاطر و مزدن خُطور اتندی و بو واقعه
 15 و تهمنده بز یوسف صدیقدن مظلومری و آئی ییدی دیو بیٚتان
 اندکری قُرتدن بری رکوز شاه جهان احباب مکیده حیلہ سنه
 التفات اتمسون و صاحب غرض سوزیلہ بز بیچاره لردن اعراض
 بویرمسون و بوجه یللیق اتادن دددن بنده و بنده زادلر حقوقی
 اقامت برهان و ایضاح بیان اومادن عقوق و خذلانه مبتدل قلماسون
 20 و بو ظلمک و خامتی سلطنت دولتَنوڭ غیری قولاری مزاجنه
 سقامت ارورب بو انتصافک انصافی الی پادشاهک حالی اتکنه
 و جلالی یقاسنه یا پشمیه، نه مقدار که اول مساکین تصرع و زاریلق
 قلموب یلوارلر اثر اتندی سلطان بویردی تا جملاء سنک اللہون

قائمشدی و قراول صندوغی واقعه‌دن غایتده ملول اولوب هر ساعت
 بکلمه عتاب ایدری و غضبه سویلری، چون اشتدی که قلعه‌له
 نصب اتدوکی کشیملر قلعه‌لری تسلیم ایدوب کلدلر دیو بکلی
 متغیر اولوب غضبی اودی یالغاندی و بویردی که نصره الدینک
 5 کویکوسن و قرداشن فی الحال بوغازندن آمدلر و بکلرگ اولوسندن
 و کچی سندن هیچ کسمه‌نک سوز سویلمکه زهره‌سی یوغدی
 ارته‌سی بویردی که جمله بکلر و سرورلر بارگاه حاضر اولالر تا بو
 خللک تدارکنده و بو زلک تدبیرنده مشورت اولنه دیو و سلطانک
 خدمتنده اولان خاصکی سپاهی اوغلانلر نه و قولله اخفایله خبر
 10 اولندی که سلاحه کره‌لر، چون بکلر و کلیسی بارگاه کره‌لر چپ
 چوره حلقه اوب طوره و هیچ آفیده اچرو کرکه و طشه چقمغا
 قومیلر و منتظر اولالر تا اچرودن آنلر نه فرمان اولورسه انوگ
 اتباعنی لازم بللر، چون بکلر بارگاه کلدلر خاصکیلر طشه‌دن
 سلاحه حلقه ایدب طوردلر بعضی سگولر طوتب و بعضی یالن
 15 قلجبلر اللرنده و بعضی چوماقلر *a* چکنلرنده حلقه اولوب طورلری
 سلطان اول جواب‌نامه‌لری دویداردن دلیوب هر برنک مکتوبی اوکلو
 اوکنه برفدی هر بری مطالعه اتدکدن صکره اول بیکنهه بیچاره‌لر
 اول واقعه‌ده خیره و حیران و سراسیمه قالدلر وَ سُبْحَانَكَ هَذَا بُهْتَانٌ
 عَظِيمٌ آیتین *b* اوقلدلر و اول اشدن انکار ایدب بیبر و کک کوترمز
 20 آنلر اچدلر و اول بهتانک غایت تشویرندن شعریه بو ایباتی انشا
 اندرب اوقدلر که ترجمه‌سی بو در که ذکر اولنور

a) L. قوماقلر.

b) Kor. 24, 15.

کوستردیلر آتلیر دخی دونوب قلچیلر و وارپ ملک اشرفه خیر اندلر
 که بو کون سلطان اسی نصره سراپره و دهلیزنی اندرب اکی
 کره نصب اتدی دیوایتدی مکر سلطان حرب a و صواشه عزم
 ادر بکلر مانع اولورلر اولاددی، چون اخشام اولدی سلطان
 چری و بارکلی قویب کندو بزر کیرورک وارپ آنده قوندی و چری 5
 ویکلر ارتیادکن آنده مسلح اونوب بارکلی طولانلردی ایرتسی
 سلطان آبلستانه عزم اتدی چون ملک اشرفه سلطانک مراجعتی
 معلوم اولدی اول دخی دونوب حلبه کندی و چون سلطان
 آبلستانه واردوغی محقق اولدی چریسن دیرب تلباشر ورعبان
 و مرزبان قلعلرنه واردی و سلطانک نصب اتدوکی دزار و نواب 10
 و حصارلرن محاصرت اتدوگندن صکره وعد و وعیدله قورقدوب
 خوش و عده، وطنلو سوزلرله قلعلردن چقردی و کندو یگی
 مستحفلر قودی، چون اول مهماندن فراغت بولدی سلطانک
 نصب اتدوکی نواب و دزار و حصارلرینی حرمت و احتشام تمام
 برله قویی و یروب رومه کوندردی و کندوسی دونوب حلبه واردی 15
 و آنده امیر مجلس وضوتساق اولان بکلر دخی خلعت وصلت
 و آت و طون و یرب اعزاز و احترامله سلطان خدمتنه کوندردی
 و کندوزی دمشق طرفنه متوجه اولدی، چون سلطان آبلستانه
 ایرشدی بر قچ کون آنده توقف اتدی نصره الدینک قردشی
 و کویکوسی رعبان و تلباشر قلعلرنی ملک اشرفه تسلیم قلوب 20
 سلطان خدمتنه کندلر سلطان اول ذکر اولان نامه لوگ جهابندن

حضرتنه ایرشدی غایت ققیوب غضبی اودی جاکیم مانسند
 یانگلمندی امیر جاشنیکیره بویردی که جمله بکلر وچریار بو کیجه
 اویانق اولوب سلاحرلن ششمیب آتلارندن اینمسونلر تا ارتسه
 اولنجه صباح نیچه مصلحتسه اول موجبناجه تقدیم اولسه
 ۵ دیدی، ارتسی ملک اشرف عرب چریلرندن ایکی بیگ آتلویه
 بویردی که البرو وارلر و سلطانک عزیمت و عزیمت و قصدی احوالندن
 استفسار قلالر چون ایرشدلر کوردلر که سلطانک باراکی قولش
 اما چریسی جمه ننب مسلح اولوب صف چکمشلر و رایات شهریاری
 اشجار نوبهاری کبی یلدن حرکت کلمش و آتلر کشنمسی وارنلر
 ۱۰ آزی کوردلسی وینقوسی کنبد خضرایه ایرمش چون اعراب بو
 حالی کورب کیورک دوندلر سلطان غایت غضبندن قاقیوب بکلره
 ایتدی ای کافر نعتلر اکر بر بک منکوب اولدیه آخر چرنک
 چوغی و سلطان وچتر باقی در نه کوردوگر نیه اوغرا دژ ددی،
 چمن بکلر سلطانن بو زهر آلود عتایی استماع قلدلر بیر اوغورن
 ۱۵ سیل کبی جمله ایدوب اعرایی دن یگما آقلر و اعرایی قللجدن
 کچورب یییر یوزنی قللرندن لاله زار اتدلر و اعرایی قللجدن
 قورتلانلری قچمغه یوز طوتدلر و وارب حالی ملک اشرف خدمتنه
 اعلام اتدلر و اول دخی صفلر دوزب چریسنه دلدارلق و نسلی
 اتدی و هم اول طوردوغی ییوره ثابت اولوب طودی و ایتدی البرو
 ۲۰ وارمق ایسو دکلدر اکر کلورلرسه السدن کلدکجه دورشلوم و اکر
 مراجعت ایدلرسه فییهما ددی، بو طرفدن سلطان بویردی که
 سراپرده و دهلیزی قالدوب البرو نصب اتدلر و کیرو عرب چریسندن
 قراول کوردی کرو انلاره دخی اوگدنکی کبی حمله قلوب دستبرد

مبسرِ اولاً واول مطلق وانشی و صواشی بز اتمش اولوز وآن آنوگ
اولوب دیده لر که امیر مجلس شام چریسی صدی دیو غایت
حسد وحقندنن که واری مخالفنت اندی وبونگ کبی نازنین
ملکتی که یر یوزنگ خلقی اندن تمام راحت و آسایش بولورلدی
وربع مسکون افاضل و مساکینی سلاطین سلجوقنگ عطا و کرمندن 5
نعمت و احسان بی کرانه ایرشورلدی شرف زوال و فدایه ایرشدی
بر قدم الرو بصمشدی و کندوزن کرو چکردی و سلطنت حضرتنه
حالی اعلام اتمدی تا قضای آسمانی نفاذ بونوب دشمن شبرکیر
اولدی و جوقلق چری تلف اونوب وخیلی بکله امیر مجلسی
طوتساق اتدلر، چون امیر مجلسی ملک اشرف قتنه اتدلر 10
استقبال ادب قوجه قوجه کورشدی لر و جواحر کنردب زخمی لر
خشکبند اتدردی و تشریف خلعت خاص کپوردی و شویله که
صاحب مروت پادشاهلر مکارم اخلاقی لوازمندن معیود در امیر
مجلسه استمالنلر ایدوب دلدارف قلدی و ایندی چون باشکر
سلامندر حق تعالی یه شکر اتمک اولو کرامتدر ددی، ارته سی 15
ملک اشرف امیر مجلسی واول طوتساق اولان بکلی حله
کوندردی امیر مجلسی و بکلی قلعه ده اتدلر وقلان اوائ
سپاخیلری و احاد اجنادی شهره حبس اتدلر اما تباجیل و توقیر
و علوفه و وظیفه لرنده تقصیر اتزوردی ملک اشرف ملکیه خیمه
کوندردی که امیر مجلس وقلان روم بکله علوفه و نفقه و احترامده 20
تقصیر اونماسون دیو و ملکه ۳ فرداشی اشارتی و حکمی برله امیر
مجلسه وبله محبوس اولان بکله اعزاز و احترام ایدوب نفقه و علوفه
اکسک اتمزدی، چون قراول بکله نوگ صندوغی خیمه سلطنت

بهادر لر چریسی که اول صدمده بیونک کبی صرامت والبلق
 کوستر لر سلطان بونلار وئله بیه می در یخسه دکومی، جواب
 ویردی که سلطان اراقدر و بو درت بک ار قراول در و مقدملری
 امیر مجلس در و درت بک اتلویله دخی چاشنیکیریک ار لر نجه در
 5 ددی، چون بو حکایت ملک اشرفک سمعنه ایرشدی فریاد ادب
 چاغردی که المستعان یا مسلمین بو قدر چریدن که آز چری در لر
 و مدد لری اراقدر یوز دندر مکز و حمیت و غیرتدن دونوب جمله
 ایدوگر که چون حق تعالینک عوفی برله بونلره جواب ویرمش
 اولوز قَهَرْمُوْمُ بَیْأَنِ اَللّٰهِ منشورنی علیین دیوانندن بزم آدومزه
 10 مسطور قلمش اولار آنلارک مدد لری که عقبانجه کلور اولر چون
 حالی مشاهده قلالر قنساله ماحل بولایب شکسته دل و بی حاصل
 مراجعت قلالر واکر والعیان باله سستلق و نهان کوستر ستر روم
 چریسنوگ قهرنه کرفتار اولور سر اول وقتن یقیندر که اولوگر و کچیگر
 و وضع و شریفکوزه ابقا و محابا قلسر دکولدر ددی، چون ملک عادل
 15 و ملک طاهر چریلری و قولری بو خیری ایشندلر دونب کیر و
 صواشه یوز طوقدلر اکی چری ییل و توز کبی بر دیوله قارشدلر
 و دُتْرُق و اود کبی بر برله صرمشدلر و اکی طرفدن فراوان لشکر
 قتل اولدلر امیر مجلس بر سپاهی چاشنیکیریکه چابدری که
 دشمن چریسی غلبه اندلر تیز ایرشوگ دیو چاشنیکیر جواب
 20 ویردی که شمدیدک لاف کزاف اوردری و خبر کوندردی دشمنلر
 صندلر و قاچدلر دیو شمدی مددی استر بز و اراز چون مراد

وضرب ییوب باشلر و جراحانلر اوڭلتمشدی بویردی که بر دپه ازره
 چقبوب شام چریسنوڭ قرلتوسنی ^a کورب قیاس اده چون محمود
 الب بر دپه چقدی وشام چریسنوڭ کمییت وکیفیتنی
 استکشاف ادب بصر بصیرت برله قیاس ائدی امیر مجلس قاتنه
 کلوب ایتدی بز بو درت بک کشیله شام چریسی مقابله سنه 5
 وارمق عقل وکفایندن بدیع وبعید کورنور اکثر چاشنکیبریکه
 وچرینک تیپسنه اعلام اولنورسه که بجد حرکت ایدوب بزه
 ملاحف اولدر غایت مصاحبت در دی، امیر مجلس بونی فکر
 ائدی که تقدیر وحکم ازی نغان بولوب غرور بیلی غالب ومغلوبنک
 خوقی دماغلرندن چقسون دیو اول، جهان دیده پیرک سوزنه التفات 10
 ائدی وعتاب دلس اوزتدی وبویردی که جماله جبری خلقی
 آتلارنک قوللارنی محکم چکب جنکه آهنک ائدلر محمود الب
 فریاد وغان ادب جاغردی که ۱۱ خداوند ایومک و تعجیل وقتی
 دکولدر بو حرب و صواش اشی اوین دئدر چاشنکیبریکه وسلطانه
 تیسرک خیر اتمک کرک که انار دخی بجد بزه ملاحف اولوب 15
 دشمنله کورشوز دیودی، امیر مجلس پیرک سوزنه بقمایب صوق
 جوابلر ویردی لاجرم نصرت صورتنی رنج ومشقته میدل کوردی
 اگرچه اول حملده دشمن چریسی منهزم قلدی وچاشنکیبریکه
 آدم کوندرب اعلام ائدی که شام چریسی منهزم اولدلر دیو
 حکم یزدانی وتقدیر آسمانی برله بر سپاک ملک اشرفک بکلرندن 20
 بر بک نوتوب ملک اشرف قتنه ایلندی واندن صورلر که بو

^a) قراسنی P.

و حق کز ارف کوستر وایت که بن شام چریسی اچند یدم که
 بو بکلرگ بتی لری انلاره ایرشدی و شامدن هر بریچون فراوان
 مال واسباب و نفایس کترمشلدر و فلان یوده طوب فرصت کوزلمشلدر
 تا وقتنده هر برسنه کتوره لر واکر دلسگوز که بنوم سوزم کرچکلکن
 ۵ بلسر اول دید و کوم یوه وارگ تا بو حالی مشاهده قلاسز
 اول شاسخص انلارگ افسونیله کندوزن حیلله سله سنه براغوب
 اوزنی سلطانگ خاص فولرندن بیرنگ قاتنه برقدی و حالی اگما
 اعلام اتدی و اول قول فی الحال سلطنت حضرتنه وارپ بو قضیه
 عرض اتدی، سلطان بر قلع امینلری که انلاره اناوردی اول
 10 شخصله اول مقامه که دیمشدی کوندردی اجمال و خزانه که اول
 کشی دیمشدی دید و کی کبی بولوب کوندلر و سلطان خدمتنه
 کتوردلر و اول نامه لری بر کیسه اچنده مهرلو بولدلر چون سلطان
 نامه لری مطالعه اتدی ملول و متغیر اولدی و صوچسز و کناهسز
 قدیم بکلرنه کمانلو اولدی و بوردی اول کشی طوتب صقلادر
 15 تا که هیچ کمسه اول حاله مطلع اولمادی ایرنسی سلطان امیر
 مجلس مبارز الدین بهرامشاه بوردی که دت بیگ ارله قراوله
 واره و دت بگ ارله دخی امیر سیف الدین آیه انوگ آرنجه
 واره تا اکر مدده و معاونته احتیاج اولورسه مدد اده لر و سلطان
 دخی اول دت بگ مکمل و مسلح ارله توبده انلارگ آرنجه روان
 20 اولدی قلان قاره چریی دخی آرنجه کلسونلر ددر، چون امیر
 مجلس شام چریسنه یقین ایرشدی سبواسگ بولک باشلرندن
 محمود الب آدلو بهادری که عمری هشتاده ارشدی و نیچه
 صواش و حروب و ضرور مشاهده قلمشدی و جنگلرده ضرب اورپ

زبان فراوان اقصی صنمف کرک ددی، ملک فرزنداشی رایبی اوزرنه
 بوئجه ییلدن مدّخر وجمع اولمش خزایبی که شسام اولولری
 وملکلی نچه سعی وتدییرله درشمشلدی چقارب چری طوتب
 نوکر درشردی وانلارنگ اسلحه وعدّه‌لری ترتیبینه مشغول اولدی
 واول اراده سلطنت دولتنگ حبلنی منصرم ومنقطع قلدی ومجروح ۵
 جکونگ غایت جراحتنه بر مرّم پیدا قلدی واول شویله ایدی
 که استیوپ رومدن بر کشی بولدلو که سلطانگ جمله بکلرنگ
 واعیایان ومعتبرنگ آدلرنی بلوردی واوگندن انلاروگله آشنا
 اولمشدی وائی حاضر ایدب موردلر مجموعنگ آدلرنی ومنصب
 وتیمارلری بر بر تقریر قلدی اگا فراوان مال ویردلو وغلاظ وشداد 10
 آند اجدلو که چون مقصود میسر اووب روم عساکری بو
 ملکندن مراجعت قلالر اول ویرنن ماک ضعفناجه اگا مال ویرلو
 جمله بکله تزویر جوابنامه‌لو یازدلو که اخلاص وحسن معاهده
 پیمان که بکله اتمشردی واول وعده که سلطانی شام حدودنه
 کنوره‌لو واول معنی قوتدن فعله وفولدن عمله کنوره‌لو فراوان 15
 افرین دینلدی اوش بز دخی عزیمت اتدک کرکدر که هر
 طریقله که مکن اول سلطانی محافظت اتمکده جدّ بلیغ کوسترلو
 تا که سلطان بو قضیه‌دن خبردار اووب دونب کتمیه اول وقتن
 مجموعنگ سعیمی بی حاصل وباطل اول وبکلرنگ هر برنه مصری
 آلتونلو وتازی آتار وهر لوندن نفیس ماسلر فلانله ویرینلدی دیو 20
 واول اجمالی دخی بله ویردلو واول دشبیه ایندلر سن اوگردو
 سلطان اوردوسنه وار وخفیه کندوزگی اول بلشلرنگت برسنوگ
 چادره برواق وبو معنی طریق انداز برله اعلام ایت وفادارلق

حیران قالدیر واول حکمه که بر سرور وحاکمیری یوغدی که وقوع حوادثده انوگ راینه رجوع ایده لر یکباره بیچاره اولدیر عقبه الامر ایتدیر که ملک اشرفدن که ملکه ننگ قزداشی در بو اولسو واقعه دفعنک تدبیرن استمک کسک وبو بایده اندن

5 استعانت دلمک کسک وهرنه که بویرسه ایلک اتمک کسک دیدلر، پس کفایت وفضاحت وحصافت اهلی الدچیلر اختیار ایتدیر وانلاروگله هر نوعدن احمال و تخف ارسال قلوب اعلام ایتدیر که روم سلطانی عدد نجوم مقداری چریلرله بنم ولایتومره مداخله قلدی اگر بو مالک اگما میسر اولورسه بلمش اولاسز که سزه دخی امان ویرسر

10 دکولدر کرکدر که بوندن اوگدن که ملک ظاهر قبلندن ملک اشرفک پاکیزه خاطرنده واقع اولان وحشت غباری رحمت وشفقت صوبی برله زایل وظاهر قلا عند انشداید یدذهب اللاحقاد اوقیه وبو مرز بومدن روم سلطانی دفع اتمک چاره اده، چون رسول ملک اشرف خدمتنه ایرشدی وبو کلماتی عرض ایتدی اگرچه

15 ملک اشرفک سلطانله اتحاد ومودتی واردی وقوی محبت واخلاص ما بینده ظاهر اولمشدی اما بو معنی فکرنده معقول ومقبول دشدی فراوان چریلر خاصه نواکندن وسپاهی لرندن ویکگی علوفه خواردن وعرب وقباجق وکرد جمع وکرد ایدوب حلبه کلدی، چون قز قزداشی ملکه قاتنه ایرشدی ایتدی پادشاهلر وملکر

20 مال وخرایینی بونگ کبی کونچون جمع ایلر واق آقچه قرا کونچون دوشرلر اگر یوز یلسلف ذخایر وخرانه بر ویران کویی صقلماغچون صرف ایدلر وقومیالر که دشمن تصرفنه دوشه اوجز ورایکان کورنور دولتی جان ویروب صاتون املف کسک وخرانه

شریفنه انهما قلدر که ظهیر الدین ایلی پروانه چمن حضرتدن
مفارقت ایدوب بو طرفه کلمشدی بوند^۵ رنجور اولوب حقیق
فرماننه واصل اولمش وبوند^۵ مدفون در دیو سلطان بوردی انک
مشهدنی استیب بولد^۵ر و سگولرکی قبردن چقردر^۵ر و اودن یغوب
اوزرنه اود اوردر^۵ر و کلمنی بیله ویردر^۵ر تا خاطرنه تشقی حاصل^۵
اولدی^۵

ذکر خیر یافتن والده^۵ ملک عزیز از قصد سلطان عز الدین
ملکت شامرا و قیام بتدبیر دفع اذیت و رفعت بلیت او
سلطان اول سبیدن که شام ملکرلی و حاکمرلی همیشه غافل
اولایب حزم و یقظه برله متنبه اولوردرلی دایم جاسوسلر و منبهلر^{۱۰} a
اضراف علمه کوندوردرلی خاصه روم مالکنه دایم جاسوسلری
ملازم اولوردرلی و روم ولایتنوڭ اعیان و معتبرلری مال و مال برله
کندولره تخلص و هوادار قلوب^b مستظهر قلوبدرلی تا هر خیر و شر
که ایل و ولایتند^۵ و دیوان و بارگاه سلطنتند^۵ واقع اولایدی کوندن
کونده ضبط ادب و قلمه کتوب انلاره اعلام ادرلری، چون رایات^{۱۵}
سلطنت محروسه فیصیه دن چریلرله شام مالکی قصدنه حرکتنه
کلوب آبلستان یازیسند^۵ نزول قلندری و سلطان آند^۵ بزم عالم
قویب عشرت اندی جاسوسلر که آند^۵ حاضردر ملک خدمتند^۵
و جمال الدین لولویه که ملکنک^۵ حاکمی و ملکنک^۵ نایبی ادی
تفصیلله انهما قلوب اعلام اندی که آنلر اول خبردن سراسیمه^{۲۰}
و پیریشان اولدر^۵ر و اول حسانته و واقعه نک^۵ دفعی تدبیری اچسند^۵

a) P منبیلر. b) L قلوب.

بکری ایتدی بگا شول مقدار مهلت ویرتی که سلطان خدمتینه
 خبر کوندرم وحالی اعلام قلم ددی، پس سلطنت درگاهنه
 بر قصد کوندری ایتدی که بو قولک واتباعنگ معیشتی بو
 قلعه دن دی سلطان چون بو قلعه بندن آلا پس بو قولک
 ۵ واتباعنگ معیشتی نه یردن اولادیر سلطنت دولتنگ ثباتی
 جهتی چون مالک محروسده بو قول آندنه اقطاع و تیمار دیوان
 عالی دن تعیین اولرسه و بو قلعه انوژ عوضی تصرف فلورلرسه
 و قلعه اهله عساکر منصوردن زبان اولرسه قلعه نطوع و رغبت
 برله سلطان قوللرنه تسلیم ایدلوم ددی، چون بو معنی
 10 سلطانک مبارک سمعه ایرشدی خندان وفرحان اولدی وهینو
 ولایتی اگا تیمار و اقطاع ارزانی بویردی ومنشور وسو کند مستور
 اولدی قلعه قصدلری وساطان الجی لری آلوب قلعه وارلر
 وسلطنت حضرتنگ الطافی که انلارک حقه فایض اولمشدی
 تقریر اندلر جمله امین ومطمئن اولوب بکریله اشغا اندلر
 15 وسلطانک الن اوپب مشرف اولدلر وسلطانک سناجاغنی عظمت
 وآیین تمام برله قلعه ایلندلر و جمعه کون خطبه سلطان آندنه
 اوقدلر سلطان اول یرتی بکلکن وصوباشیلغن امیر نصره الدینک
 قداشنه ارزانی قلدی وسپالر ومستحفظار وامین حصارلری قودلر
 وملاطیه وابلستان نوابنه فرمان صادر اولدی که a یراق ونخیره
 20 یچون اکی یوز قاغلی ترتیب ایدوب کوندرلر وتعلل و تهاون
 قلمیلر، چون اول مهماتدن شهریارک خاطری فراغت بولدی سمع

جاندن امن دندلر سلطنت دیواندن فرمان اوندی امن ویردلر
وامانچون عهدنامه قلمه a کنورب انلاره ویریدیلر چون فرمانی مطالعه
قلدلر قلعه‌نک اعیان و معتبرلی اندلر سلطان دستبوسیله مشرف
اوندلر و خلعتلر کیدلر و سلطانک سنجغنی قلعه‌یه ایلدوب برچ
ازرنه نصب اندلر و بشارت نقاره‌سن چاندلر، سلطان اول قلعه‌نک 5
دخی یراغ و مهماتنی شبیه که کرکدر کورب دزدارلغنی امیر نصره
اندینک کویکوسنه مقوض قلدی و اندن تلباشیر قلعه‌سنه عزم
اندی و اول قلعه‌نک بکی مدافعت و مانعت قصدنه سلطاننه قرشو
کلدی سلطان چرییه بویردی که جنک سلطان آغاز اندلر و اون
کون متواتر محاصرت اندلر هیچ فایده اولمادی هر لحظه قلعه 10
اهلی صواش و لاف و هرزه و کزافلری زیاده ادرلردی و اچرو طشردن
چوقلق خلق تلف و هلاک اولورلردی سلطان بسو بابدن ملول
اولوب غایتنه غصه کلدی و بویردی که جمعه‌خانه‌دن هر سپاهی
اسنه بر بالته ویردلر و باغلر نوک و باغچه‌لرنگ اغاجلرن صباحدن
اخشامه دکن کسدلر چون سپاهلر تبری شجره اولدلر و قلعه‌دن 15
اشجار و یستانلری قطع و قلع اندلرکی مشاهده قلدلر اتفاقله
بکلری قنسنه وارپ ایندلر بزوم وجهه معاشموزه سبب باغلر
و باغچه‌لر و مزی چون روم چریسی بزوم وجهه و اشجار مزی قهر
بالته سیله قطع ایدلر بعد الیوم بزوم عیالمزک وجهه منالی نه یردن
اولا چون اش بو حده ایردی b اکر بز اهل و عیالمز مصلحتی 20
جهتیه چون قلعه سلطاننه تسلیم ایدرسوز معذور طوتاسز ددلر

a) L om.

b) P ایرشدی.

بشمیتى به از راه کوتاه نیست

چون عزیمت اول طرفه مقرر اولدی امیر عارض حضرت سلطنت
حکمی برله بکلمه و سرورله اتقاقیله چوینک صماغ قول وصول قولن
وظوین و قراولن و جعداولن تعیین ایدوب قلمه کتردی سلطنت
5 حضرتنه اتدله بکندی چون اول ترتیبدن فارغ اولدله دولت
وسعادت دلالتی و چوقلف چریبله مرزبان قلعه سنه روان اولدله
چون آنده ایرشوب قوندله مناجیققر قوردله ولقم جیلر^a لقم اورماغه
بشادله ونیر اندازله اوق یاغدرله و تمام جدله محاصرت اتدله
اوج کونده^b قلعه مستخلص اولوب آندی سلطانک رایات
10 و سناجققری قلعه چقدله نوآب و کتاب قلعه چقبوب ذخیره
وجبه خانه و سایر آلات و یراغ و اسباب قلمه کترله و سپاهله
و مستحفظله و امین دزدار و حصارالری نصب اتدله و چون اول
مهمدن فراغت حاصل اولدی سلطان بزم بویردی اول مجدد
فتح چون عشرته آغاز اتدی، بو حالتک اتناسنده مرعش ملکی
15 امیر نصره الدین فراوان آراسته چریبله سلطنت خدمت
ایرشدی سلطان غایت بکنوب مستحسن کوردی و محمت و ستایشه
مقرون اولدی، اندن رعبان قلعه سنه عزیمت اتدله و قلعه خلقی
سلطانک رایات و سلطنتی طلوعندن غایت قورخب رعب و هراس
کوگملرنده ظاهر اولدی سلطان بویردی مناجیققر قوردله و صواش
20 اتدله شویله که رعبان خلقنک فغانی آسمانه ایرشدی بیم

a) P et après ولقم جیلر
b) L کوندن.

ملاطیه و سواس بکلرنه یازلدی و بر مکتوب دخی اوج بکلرنه که
 انراکت معهود چیرلینمی آتلودن ویلادن دیرلر کتوره لر فی الجملة
 اطراف وجوانیه صماغ قول وصول قول بکلرنه مکتوبات قلمه کلوب
 روان اولدی جمله جمعیت واعبت تمام برله آبلستان عکراسنه
 متوجه اولدلر و فی حدّ و حصر عساکر اطراف مالکدن جمع 5
 اولدی، سلطان دخی کوکبه خاص برله آبلستان طرفنه توجه
 اندی چون آنده ایرشدی بزم عام بوبردی و صماغ وصول قول بکلرنی
 اولولری و سرورلری و مجموع سپاهلری قاتنه اوقیبوب بیدری
 و اچوردی و هر یوزه بر نوع استمالت اندی و شام شهرلندن بر
 شهری آدادی و انلاری اخلاصه هوادارلغنه تحریص و ترغیب قلدی 10
 جمله زمین بندکی اوپب باش اوردلر و دعاء دولت حضرت
 سلطنتی دل و جانله ادا قلدر و ایدرلری که هر نه که امکان
 دایره سنه * صغر اوله a مبدول اولور ددر و امیددر که بارگاه جهانپناهکت
 مطالب و مراداتی عون ربانی برله میسر و مسهل اوله، ایرته سی سلطان
 سیرانه بندی چون سیراندن دوندی خوان ینوب کوترلدی 15
 جمله سنی حاضر ایدوب انلار و کله مشورت قلدی که قنقی یولدن
 کرمک کورک و اول مهمه نجه اقدام اتمک کورک دیو بر ضایفه که
 اول طرفکت یولرن ویوللرن بلورلری ایتدلر بو طرفده مرزبان و رعبان
 و تلباشیر یولندن یکورک یول یوقدر ددر و آندن حلبه دک یوللکت
 چوغی دز در ددر بیت 20

چنین گفت مارا جز این راه نیست

اجرا فلا مالک اځا مسخړ اولور ددی وځی ایتدی سره معلوم
اولسن که اکر ملوک دیار تعزیت وتهنیتچون رسل ارسال قلدرسه
عجزلندن خوش کشی کورنولر اځا مروت مزور دیلر ددی وصال
قول صول قول بکلرنه وچریلرنه احضار عساکرچون مکتوبات ارسال
۵ قلدی، آز زمانده چوقلف چریلر دیلرلب کلدر و منجنیق
و جبهه خانه واسباب محاورت و لوازم محاصرت که حاصل اولمشی
تفصیل اولوب عرض اولندی سلطان ایتدی فرصتی فوت اتمک
اولماز وانوځ کی ولایتی بونگ کی وقتده الدن قومق عقلدن
بدیع در ددی، امراء دولت و سروران ملکت چون پان شاهن
10 رغبتی اول ملکت عزمه صادق کورلر دللر سلطان مدحنه
کویا قلوب دعا و ثنا قلدر و ایتدلر که قلوب الملوك خراين الله
حکمی برله اولا که بز قوللر اول سره که شهریار جهانگ ضمیر
منیرنده خزانه غیبیدن و دیعت قولمشر اطلعه اولیا و خدیو
روی زمینگ فکر متین و دوربینی چرخ برینله برابلق امکان
15 تصویره کلمز اکر بو قوللر خدمتکارلر عاقل اوزرنه عرف یونندن بر
قال کلمه عرض ائدوکسه پادشاه و فور مکرم و مرحمتدن عفو
بویرسون چون عزم اولمغه جازم اولدی بو قوللر دخی بوسع طاقت
جان فدا قلموم و اخلاص جان سپارلقدن بر دقیقه اعمال و دریغ
اتمیوم دلر، سلطان بویردی مرعش بکی نصرت الدینه بر نامه
20 یازلر که موکب همایون جنود و جیوش فراوان برله اول حدوده
وارور کرکدر که قدیم چتری و حواشین یزقلایب دخی آتلمو
ویایسه علوفیه دعوت اده و محاصرت و منجنیق آلاتن و سایر
جبهه خانه یراغ کوب حاضر اولا و بر مکتوب دخی بو رسمه

امتنال قلندره وانوگ خاطرن صورمقده استمالت ودلدارلق کما
 ینبغی اولنه تا که اول کزیده وپسندیده سیرتنگ اعمالی ملوک
 طوایقنه علت اولنه وچکن که چون چریلر اول مُلکنه منوجّه
 اولالر انوگ اناسی که ملک عادل قزی در الن غیری پادشاهلر
 اتکنه اوره وانلردن استعانتچون چری طلب اده وانلر دخی^۵
 شرط حمیت وحمایت دیار ورعایت جاسارچون وایتاء ذی الْقُرْبَى
 حکمی برله صفتلرلر اول طریق شفاعتله آریه دوشلر تا سلطنتنگ
 عنانمی اول یتیمک مُلکنی قصدندن دندرلرلر اگر شفاعت مفید
 اولوب محلّ قبولده دوشرسه والعود احمد اوقیوب دونهلر واکر شاه
 جهان انلارک شفاعت واقوالنه التفات اتمرسه ناچار مُناعت^{۱۰}
 ومدافعتله قرشو کللر اکر صنوب منکوب اولورلرسه اوانی ملکلردر
 انلاری صمقدن نه افتخار اکر والعیان باللّه بزه چشمزخم ایررسه
 اول عارک اثری روزگار چهره سنده باقی قلا وحساد واضداد چیره
 وشیرکیر اولالر بو اندیشده

سود او جمله زیانست وزبانش همه سود^{۱۵}
 چون که سلطان ارکان دوانندن بسو رای ونصایحی استماع
 قلدی بر ساعت تفکره واردی اندن صکره انلاره باقوب ایتدی
 که شک دکل که اقربب واجانب ملوکمنی مراعات اتمکک اکرم
 واعظم مروتنه لازم وواجبدر وانلارک اکرامی رعایت شرایطی فرض
 وامر مختوم در اما شول وقتی که بر نامدار پادشاه قوت واقتمدار^{۲۰}
 سلاحن کیسه وجهانکیرلک آتمه بنوب ایاغنی کشورستانلق
 اوزنکوسنه باصه وعزیمتی عنانمی بر مُلکن قصدنه معطوف قلا
 وامر رعیتنمی وکرم محافظتنمی ولا ارحام تبیین الملوک معنیسنمی

ایده لر حقّ عونیه بزم دولتمز سناجقی اول ملکتنک شرفاقی ازره
 خافق اولوب عرصهٔ بسلان فساحت ووسعت بولا وخاندان
 سلجوقک نام وناموسی زیاده اولا، بکسر ایتدلر که پادشاهلری
 طبیعتی رعید وپادرم مثلی افتتاح مائکله مایبولدر وهیچ کمسنه
 5 کونشه درفشانلقدن وخوبلر زلفنه مشک افشانلقدن منع ووازع
 اولمز ولسن چون پادشاه رتبت استشارت ارزانی بویردی مجال
 استماع مقال دریغ انیه اگرچه ملک طاهر اوغلنه صغرن وطولیت
 حالنده حقّ جلّ وعلّا اتاسی ملکتنی برله عزیز قلدی اما آنک
 ابا واجدای دایم بو خاندانک اخلص وهوادارلغندن دم
 10 اورلاردی ودایم استمداد عساکرچون اجمال واموال کوندرلردی
 ومخالفلر دفعی اچون بو دولتدن وبو حضرتدن استعانت طلب
 قلورلردی ودخی شویله استماع اولمزور که اطرافک ملکلی
 وپادشاهلری آنده تعزیت وتهنیتیچون الدچی لر کوندردلر صداقه
 آلایه قرابهٔ آلاینه اساسن مسخکم قلدلر بو حضرتدن که دایم
 15 جهان سرکشلرنوک ودرمانده لرنک موئل وینای اولی کلمشدر واول
 مالکک مزروعانن بچمکه واول خاندانی ویران قلمغه غضب اوراغی
 وقهر بلناسی بلندی اول-و سلطانلر وروزگار ملکلی واکبر وعاقللر
 وخرمندلر قاتنده بو معنی مسموع وپسندیده اولمز رای ومصلحت
 اولدر که اولدن اولی کلمش قانون وعادت ازره بو حضرتدن اگدا
 20 تشریف وخلعت وسناجق منشوری ارسال اوئنه وامر ونهی اوامر
 الهیه که وَلَا تَقْرَبُوا مَالَ الْيَتِيمِ إِلَّا بِالَّتِي هِيَ أَحْسَنُ^a در

a) Kor. 6,153.

ارزنجان بکلی میداند آندن اینوب بیان اولدلر ووداعچون ال
 اویدلر وشاکر الطاف وذاکر ایادی وحامد انعام خسرو ایام ملک
 خدمتینه متوجه اولدلر سلطان عدت مالوف ازرنه دولت سرورلی
 ویکلریله طوب وچوکان اویندی وعلی رغم دوران جهان جفاکار
 روزکاری خسرملاغ وشدمانلغله کچورودی وعلیه خلقنی رهین عدل 5
 درهی فضل وجود وامتنان قلوردی ۵

ذکر عزیمت سلطان غالب عز الدین کیمکاموس بقصد

ولایت شام

چون صاحب حلب صلاح الدین اوغلی ملک طاهر حق جورانه
 اولاشدی و اوغلی ملک عزیز هنمز طفلی و امرای دولت ضرورتدن 10
 اثا بیعت ائدلر واتاسی بیرنه اتاسی کافله ملکت و حاکمه دولت
 اولدی و بو خبر سلطان عز الدین سمعنه ایرشدی حلب ملکوت
 طلبی که اندن اوڭ a عمواری حکنده و نایبلی تصرفندیدی
 مبارک خاطرنه دشدی ملکتک بکلمن و اولولوق صاغ قوی وصول
 قوی مجید الدین عیسی کیمی و ملک الامر سیف الدین آیه 15
 وزیر الدین بشاره و مبارز الدین چالوویی حاصر بویردی وایتدی
 که بزوم رای وفکرمز شویله اولدی که شمدکی حالد که ملک
 طاهر ملکتنه وین وپیشاندلق واقع اولدی و اول دیارک تمکی بر
 طفله ویر سر پوشیده یه که انلارک رایسی عقلا و ارباب کفایت
 اعتبارنده وزنی یوقدر واکر جمعیت تمام برله قصد ولایت شام 20
 قلاوز اندن اوڭدن که انلر دفع تدبیرن ایدوب چری جمع

صغیره عشرت آلتنی بادیه و مزوج مشربله‌ری وضاسات و کاسات
 و جامات تزیین ادب عمله کتوردلر مطربلر رود سرودله آواز اتمکسه
 آغاز ائندلر روح قدس هر لحظه اول بهشت آباد مجلسه و آن
 یکنک آیتن *a* اوقردی، آندن صغیره کرو بیر آراسته خوان دوشدلر
 ۵ بـریان پیلادلر و تالوق و کوکرجن و ککلیک و دراج کبابلری *b* و ناردانک
 آشلری والوان نعم بینوب خاص و عالم طویدی و حواشی و خدم
 نوالدلر کوتوردلر، بعد از رفع مائده کسرو اقتداح افراج دایسر
 و سایر اولدی و عقاب و عقار اهل مجلس دماغی فضاکنده پرواز
 ائدی و سرور و ابته‌هاچ امتزاج الماء بالروح واسطه‌سی برله تمایله
 10 کلدی سلطان هر ساعت الطاف فی نهایتی برله مجلس اهلنه
 رعایت و دلدارلق قلموردی و صاغ و صول قول بکلرنه و ارزجانیلره طولو
 و دوستکامی اچوب کوکملرن تسلی قلموردی بو حالت ازره بر هفته
 مدام شرب مدامه مشغول اولدلر، آندن صغیره سلطان بیش یوز
 خلعت ویدی یوز بگ اقچه و یوز باش آت و یوز باش قتر و درلو
 15 درلو کمخائر و قاشلر و قول و خلایق خزانهدارلر و امیر و امیر
 مجلس برله قاضی شرف الدیننه ارسال قلدی قاضی شرف
 الدین ارزجان بکلرنه هر برنه مرتبه و مقدارنجه نقد و خلعتلر
 و آت و قتردن اشدردی بکلسر خلعتی کیوب سلطنت حضرتی
 خدمتینه وارلر و ال اویدلر و عیش و عشرت و شادی و سلوتله اول
 20 کون دخی روزکار کچوردلر ارته‌سی سلطان سپرانه بندی جمله
 بکلسر و سپادلر سوکب ایمون خدمتنده ملازم و حاضر اولدلر

a) Kor. 68,51.

b) P سکوللری.

آی کبی حاجرات حاجائی غلامنه کیپر دلر وسلاطین کونشی
خوانین مای برله ایغن بخت اوزرنه قودی نقاب سحابی کلبرک
میانت و ملاحندن آجدی و خوبلق جهانی قبله سن قبله ارزانی
کرب طوقلورنده اوپدی والتی زلف کمند حلقه مشکبارنه اوردی
وبانوسنک دایه لری زانوی ادب ازره کلوب خدایکانک ادکلر ۵
ایغندن چکدلر ناکهان کنج شایکانی ادکلر اچنده بولب ذخیره
عمر جاودانیه ایرشدلر شاه تاج سلطنتی و کمر کیانی باشندن
وبیلندن آلوب دریچه رفعتده قودی و صوبنوب دوشکه کرب اول
سرو چمنی کل خرمی کبی کناره چکدی و شریعت رخصتی
و طبیعت فتواسی برله الماس قدرتله لعل کرامتی سفته قلدی قطعه 10
لحاف خسرو بییدی تن اوزره کمش طوقیدی المار کردن ازره
عالم دکدی تذوق شهرنه شاه کوتوردی درج دُرُن مهر درگاه
عقیق نسابه آفتدی لآسی ویاخود لعلدن سیماب خالی
نکارین تا سحر خفته ستاندی لبندن پادشه بوسه ستاندی
کهی شیرین طداغینی امردی کهی قوللر حمایل که کمردی 15
چون صبح صادق طلوع قلدی سلطان اول عذرا کنارندن
وامق کبی طوب حمامه عزم اتدی و بویردی که بزم و سرور
آلاتنی و عشرت و عیش ادواتنی کرکی کبی ترتیب و تزیین ادب
دقایق خوردهانی و رسوم شادمانی دن بر شمه اجمال اتیه لر، سلطان
استحمامدن صکره بارگاه کلوب نزهت و خرملق برله بختنه چقدی 20
وحاجبلره بویردی که قاپوچی لر پرده یوقرو کوترب بکلر بارگاه
کرمکه دستور ویردلر وارزجان بکلری مکرم و محترم مراتب و مجالس
شریفه دعوت ایدب اوتردلر و خوان نهاری ینوب کترلدکن

ایرلو و اوایللو آتار امیر مجلسه کوندردی تا که مصلحت وقت مقتضاسی ازرنه بکله و خدم و حشمه تفرقه اندی و اخشامه یقین اسباب و اموال و خزاین و جهازی مهتد معظم برله شهرن طشره نقل اندلر و ساکراکه کوچ کوسن اورب خرملق و شادمانلق برله ۵ سلطنت حضرق طرفنه نوجه اندلر، چون اتمکسوز منزلنه ایرشدلر امیر مجلس اوگردو سلطان خدمتنه وادی و احوال و قضایایی « عرض اتدی سلطان بویردی که آدیسن بغلادلر و شهری بزدلر و سلطنت سراینک اولورنی انواع زمینت برله مزین قلدلر و آلتون مجمرلر اچنده بخورلر اندلر و بزم و عشرت اسبابن مهیا قلدلر 10 و اولور و اعیانک خاتونلری که حاضرلر مهتد استقبالنه وارلر چون کبجه دن بر پیاس کچدی طرفینک جمله مختدرات و خواندینی حور العین خلد برین کی مرصع آلتون بلازلر و حریر لباسلره مستغرق اولوب مهتد اعلی خدمتدجه شهره کلدلر و هیاون شبستان و کردکه کردلر و ملکه کردک تخننه نصب اندلر و شولقدلر خور سرور 15 مجمره حبور اچنده نژدار که کواکب علوی و اجرام سفلی تسخیر بقدهسنه بغلادلر و شول مقدار مومنر و مشاعل فروزان اولدی که سلطنت دولتنک هوادارلری غایت ارتیا حدن نازان اولدلر چون کبجدنک ثلثانی کچدی امیر مجلس بزم بساطی دُرب آخر اتدی شاه کیکناوس عزم شبستان کلستان عروس قلوب 20 کردکه کردی خواتین زهره عذار و حور چهره پری دیدار که هر بری عفت و عصمت اچنده که بری ایسیمه زمان و مریم دورانیدلر

لایف اولاً بو بندهدن صادر اولاً ددی بو رسمه ملاطفه ومفاوضه
 کوسترب هر بابدن بر بویه مکالمه ومکاتبه قلموردی چون شهره
 ایرشدلر امیر مجلسی وسلطانک بکلری کندو سراینه قوندردی
 وخسروانه ماییده وخوان دوشدی خوان کونترنوب دعا قلندقدن
 صکره بزم وعشرت الاتی قوندی وارن وعورتدن هر صنف مطربلر ۵
 کلدر و بزمک چهرهسی کلبک صدبرک a کی فروزان وخندان
 اولدی وافلاک مجامعی ساکنلرنوگ مسامعی انلارک نغمات زبیر
 ویم لکان خوش منوالرندن طولدی چون اقتداج اغراج راج
 کرات ومزانله سایر ودایر اولدی دوستنکافی رسمیلر طولور اچمهکه
 باشلادلر چون اول کون مجلس بو رسمه پایانه ایرشدی ارتسی 10
 امیر مجلس اسباب واموال وخزاینی که سلطان کوندرمشدی
 تفصیل ونساختهسی برله سلطانتک امنیا وخزینهدارلری برله ملک
 خدمتنه کوندردی ملک سلطان علو همت وکمال سخاوتنه دعا
 وتنالر قلوب خزینهدارلری وبوغچه دارلری انواع اصطناع واحسان
 برله اکبی کون مدتنده جمله اسباب مهیا ومرتب اولدی ملک 15
 وامیر مجلس واکسی طرفتک بکلری واولورلی عیش وعشرت
 وکامرانلق وشادمانلغله روزگار کچوردلر وسیمین بناکوش نوشدنوشی
 آوازی طارم نیلکوندن کذر قلموردی شویله که مکن اولایدی
 اول عشرتک مطربلرنک لکانی خوشلغندن زهره ننگ زهرهسی مذاب
 اولوردی چون یراق وکار راستلکدن فراغت بولدلر ملک اوچ یوز 20
 اعلی ووسط وادنی خلعتلر و اوچ یوز بک سلطان آقچه ومرصع

آلاتین و ملون نفیس آغر که بخالی و دوه و قاتر قطارلری و مطوق
 و سرافسارلو یدکلری و زردوزی اطلس اورتولو و آلتون قبدلو عماری
 وارندو امین پاکیزه خادماری ایلدوب امیر مجلسه تسلیم اندلر
 و اکیر و بکلرگ خاتونلرن تعیین اندلر که محروسه ارزجان ملکه
 ۵ خدمته واره لر و انک خدمتندجه بیه کله لر، چون مهمات اتمامه
 ایرشدی امیر مجلس و قاضی شرف الدین و خواتین لایق و رایق
 لباسات و تجملات برله عزیمت قلدلر چون ارزجان حدودنه ایرشدلر
 قاضی شرف الدین اوگرو اورو کندی و ملکه خدمتیه واری
 و سلطانک الطاف و انصاف و احساننی که مشاعده قلمشدی
 ۱۰ دیویردی و امیر مجلسه خیلی اولولر و لشکر و خواتین کلدوکنی
 اعلام اندی، ملک عر کیش چون قدر و منزلتی مقدارجه منزل
 و نزل ترتیب بویردی و فراوان نزلر دایه لر و خادمه لر و خواتین و اعیانله
 استقباله کوندردی چون امیر مجلس شهره یقین ایرشدی که
 بسر منزل قلمشدی رونق و غلبه تمام و سناجق و اعلام برله خاصه
 ۱۵ مطربلری و شهر مطربلری قوشو کوندردی چون اکی بولک بر برنه
 ایرشدلر و اکی طیرفتک چیریلری صف چکب شادیلق علملری
 چوزب بری بیرله کورشدلر و امیر مجلسک نظیری ملکوت بیراقنه
 دشدی آتندن اندی ملک فخر الدین دخی امیر مجلسی
 کوردی آتندن اندی و قوجه قوجا کورشدلر و ملایمه و معانقه دن
 ۲۰ صکره کرو اتلارنه بندلر امیر مجلس سلطانک سلامتی ملکه
 ایرشدردی و پیرسش و اکرامدن نسنه باق قومای، ملک دخی
 باش قویب ایتدی بن شاه جهانک بنده و خدمتکاریم امید در
 که بعد الیم شونک کی خدمت و قولقلر که سلطنت درکافنه

وَأَنكَحُوا أَلْيَامِي مِنْكُمْ وَالصَّالِحِينَ مِنْ عِبَادِكُمْ وَأَمَّاكُمْ إِنْ يَكُونُوا
 قُرَاءَ يَغْنِيهِمُ اللَّهُ مِنْ قَضَائِهِ وَخُطْبُهُ أَخْرَجَكَ ^a اوقدلىر، چون
 عقد نكاح منتظم اولدى ويسوز بى فلورى مهر تعيين اولوب
 عقده جد وصال وقرين وقرابت اسككام بولدى وچاوشلىر
 وداعيلار قتلو ومبارك اولسون آوازى سىك سىك ودره افلاك دن آشوردر ⁵
 والتون وكمش وجواهىر صاچو صاچلوب باركه وايوان وساحت
 كلفشان ربعى بى كه يره صاچلور مزين اولدى ^b وخوان خاص
 دوشوبوب صلاى علم اقدلىر وهر كشى السن طعامه اوزادب تناول
 قلدىر وانواع اطعمه دانه وزر ووزيرا ودوغبا وملست آبه وكبابلر
 وديزابلر وحلوالر وسنبوسلر يينوب هر كشى مرانجه اكل اقدلىر ¹⁰
 شويله كه اوتورنده وطورنده كمنه محروم قلمادى ومعطر مسك ^b
 شربلر وقميز وقران اوغوز رهنجه اچلدى، اندن صكره قانا
 طعمتم فانتشروا اوقدلىر قاضى شرف الدين مقامنه كتدى سلطان
 آنتون واقچه وتشريف فراوان كه تخالر وات وقتر وقول وخلايف
 آرنجه كوندردى قاضى شرف الدين دخی عات معهود اوزرنه ¹⁵
 سلطانك يىدكنك اوزنكوسن اوپدى وتعضيمچون باش قويب دعا
 وثنا وظيفه سن يرنه كتردى ارتسى سلطان خزينه دارلره بويردى
 كه امتعه واسباب كه دگورلك وارنلر ايلدىرلر شويله كه كرك
 ولايقدر ترتيب ادهر امر مطاع موجبناجه چوقلق آلات واسباب
 مرتب وميسر اولدى سلطان امير مجلس مبارز الدين بهرامشاه ²⁰
 اول مهنه مندوب قلدى استاد الدار وچاوشلر آنتون كمش

^a) = (P) اخرنه دين .

^b) L om.

^c) Kor. 33,53.

عالمه احترام اوله اولندی سلطان اعزاز واحترام رسومن رعایت
اندوکنندن صغره ماسک فخر الدینی رحه صوردی قاضی شرف
الدین عبارت و بلاغت تمام برله ملک فخر الدینک اخلاص
واطاعتن وهوانارغ وقزابتن تقریر اتدی چون خوان کتولب
۵ فواکه تناول اولندی و ممشک a و خوب رایجه لو شربتله و قیز و قران
اچلادی قاضی شرف الدینی تعظیم وتباجیل تمام برله وثاقنه
التدلیر، ارتهسی سلطان قاضی وائمه وعلما وقضاة که بو مهمتچون
اولدن شهرلنده کلوب مجتمع اولمشلردی سلاملف صقه سنه دعوت
ایدوب حاضر اتلردی و بویرمشدی که آتدین تنکله مراتبله بک
10 مثقال و بیش یز مثقال واکی یسوز مثقال و یسوز مثقال والی مثقال
شکر قالمی اچنده انطالییده تعبیه اتمشلردی و هر شکرده کی
آلتونک وزن رقومه اوزنده مرقوم اتمشلردی آلتون و کمش طبقله
اچنه قویب اول مجلسه حاضر اولن احباب علم و علم واریاب
سیف و قلم اوکنده رعایت مراتب ایدوب قودلر و سرائیک حوض
15 و برکه سنه صو بیرنه شربت طولدرلر چون ایوانک صقه سی اعوان
دولت واعیان ملکت وائمه وقضاة اسلام برله آراسته و مشاکون
اولدی اکی طرفک وکیل وطانقلی حاضر اولدلر قاضی امام
حمبر همام صدر الدین روحوی که اول زمنگ مفتیسی و اول
عصرک امامیدی و بو نکاحک عقدنه متعین اولمشدی امیر
20 المومنین مامون خلیفهک خطبه سی اوقدی که لَحْمُونَ هُوَ اَللّٰهُ
وَالْمُصْطَفٰی رَسُوْلُ اللّٰهِ وَخَيْرُ مَا عَمِلَ بِهٖ کِتَابُ اللّٰهِ قَالِ اللّٰهُ تَعَالٰی b

a) L om.

b) Kor. 24,32.

و ماهر صانع‌لر و صایغ‌لر کترب اوج آی مدتی اشلندی مرتفع
 اکابیل و خلاخل و خواتیم نفیسه و ملبوسات مرتفع فاخر و فنون
 جواهر برله آراسته و اوانی و طاسلر و طشت و اقدابه و النون کمش
 نردبان و سپرکه و چین و ختن و خفه‌لری و جوارى مایرو و غلمان خوب
 جهرة و جنیبت مطوق و بادیا آنلر و قنرلر و نقد و جنس بی حد 5
 و عدت مرتب اندردی و صدر امام قاضی شرف الدینی که اکابر
 و امثال و قضاة جهان‌دندی جهاز ترتیبی و عقد نکاح تقدیم‌چون
 بله و بربدی، چون سیواسده امیر مجلس مبارز الدین بهرام‌شاه
 آنی آغریوب انواع مکارم و اکرام تقدیم قلوب آنوڭ حکمتنده
 سلطنت خدمت‌نه متوجه اولدی و اگردور شهرندن اوگردو سلطان 10
 خدمت‌نه وارپ حالى عرض اتدی سلطان ارکان دولتی امیر سیف
 الدین جاشنکیر آیمه وزیر الدین بشاره و بها الدین قتلوجه
 و مبارز الدین چاولوبک و شهر و ک سایر اعیان و معتبرلونی استقبالی
 ایچون قارشو کوندردی تا انهڭ مقدمی معظّم و مکرم کورپ
 شهرة کتوردلر و بر آراسته خوان انواع آبا و نعتله دوشدلر طعام 15
 یند و کندن صغره طاغلدلر ابرتسی سلطان بار عام بویردی و درگاه
 و ایوانی اکبر و بکلرله آراسته قلدی و ترکی و قزوینی و دیلمی و رومی
 سرهنکلر و بونک باشلری و چاوشلر و دورباشلر الرنده زوپینلر و کنکلر
 و چوکانلر اکی طرفدن طوردلر سلطان کلاه کیانی باشنه قویب
 تخت کامرانی اوزرنده اوتوردی حاجبار و وکلا قاضی شرف الدینی 20
 دعوت اتمک و اردلر کرامت تمام برله سلطنت بارکلی خدمت‌نه
 اوقدلر چون سلطنت خدمت‌نه کلدی نوازش و انعامدن شویله که
 لایق و مطابق اولو و سلاطین نامدار و ملوک تاجداردن آنوڭ دمی

بویردی واعزاز واجلال تمام برله کنورب دولخانهیه فوندردی اکرام
 واحترامده مبالغه قلسوب اداب عزتدن نسنه اکسک قومدی
 ارتهسی بار عالم ایدب اکابر واصاغری حاضر اتدی ایچی سلطاننگ
 نامهسن اوپب ملکه ویردی ملک م اوپب باشی اوزرنه قودی
 ۵ وایغی اوزرنه طورب مطالعه قلدی ومطالعهدن فارغ اولدقده
 ایلچییه ایتدی مشافهه خیر وارسه تقریر اولنسون ددی،
 ایلچی دخی مشافهاتی ابلاغ ایدوب ملتسماتی روشن قلدی
 وهداایلی تفصیلیله خزانه ملکه تسلیم اتدی ملک دخی خلف
 اچنده آوازله سویلدی که بوننگ کی موهبدننگ که حق تعالی
 10 جلّ جلاله بی دریغ لطف وکرمی خزینهسندن بن قولی حقّنده
 فیض قلدی شکرنی تنقی دله ادا قلا بلم کم اگر سلطنت
 حضرتی خدمتندن فرمان اولیدی که بنم عیاله انونگی ایون
 حرمی جوارپسی اراسنده منتظم اولیدی م ماده افتخار روزگار
 وسبب مباهات اعقاب وتیمار اولردی فکیف که بوننگ کی بر
 15 پادشاه که بنده نوازلق وچاکر نوازلق مبدول بویردی بالرأس والعین
 ولکن اگر بر آی مدتی مهلت اولورسه که جهازدن بعضی که
 تمام اولمامشدر اتمامه ایرشدورله که کما یلیف اسباب رعایت
 اولنوب صوابه مقرون اولنه اندن صکره آدم کندرهوز که اتمام
 مهمتی اعلام قله تا هر کمی که اختیار ایدلهر ارسال بویردی ددی
 20 والچیچی انواع عطا واصناف مواهب برله بهره مند قلدی وحکمه
 امتثل اندوکنه شکر وسپاس بی قیاسله مزین ومرتّع عباراتله
 ارسال بویردی انی تعظیم وتکریم برله وداع ایدوب کوندردی
 ودونب کلوب ترتیب تجهیزه مشغول اولدی وهر طرفدن حاذق

انکحیات جمله افعال واحوال وغزایینده السنزام کوسنرمشدی
 پادشاهلغنوک دوامی سبمن بلوردی ومراضات آلهیی منار شریعت
 مصطفوی اتباعنده بلوردی دلدی که شبستان مطهر و حوریم
 کریمی بر شب افروز کوه و جودیله که حسیب الابوین عصمتی
 صدفنده پرورش بولش اول و کرامه الطریقین صفوتیله صفتلنمش ۵
 اولاً فَاَنْكِحُوا مَا طَابَ لَكُمْ مِنَ النِّسَاءِ مَثْنً وَثُلَاتَ وَرَبَاعَ *a* حکمی
 مقتضاسی اوزرنه وَتَاَخِيْرًا لِّتُبَيِّنَ لَكُمْ فَاِنَّ الْعِرْقَ دَسَّاسٌ اشارتیله
 کاشانه وسراینی منور ومیزین قلا، پس ارکان دولت وامرای ملکنه
 مشورت اتدی مجموع بحار افکارده غواصلقدر اتددر وانددیشه
 سقیفه سبله ربع مسکون جهاتی سیر اتددر بر خاندان که کمال 10
 عقت وانواع فضایل ونسب مکرمت برله آراسته اوندی ارزجان
 پادشاهی ملک فخر الدین رحه دودمنندن غیری بولاددر زیراکه
 اول عمانک صدق دخی اصلا ب وانساب طاهر سلطان قلیچ
 ارسلان استخراج بولشدی وسلاحجوی نسلندن منشعب اولمشلردی
 مجموع طول استخارندن واستشارندن صکره ای اختیار اتددر 15
 واتفاقله سلطان حضرتی خدمتنه عرض اتددر سلطان بو انتخابه
 استکسان عظیم کوستردی وبوردی که هدایلی تمین واجناس
 تحف نفیس خزانندن چقارب ترتیب اتددر وعقلا واکلبدن برنی
 بو خنبیه نامزد بوردی واول احمالی انوگ صحبتنده ارسال قلدی،
 چون خبر ملک فخر الدینه ایرشدی که ملکه دیلیو حضرت 20
 سلطان السلاطین دن الحچی کلور دیلیو ابتهاج ایدوب استقبال

a) Kor. 4,3.

اولدی کرددر که یولاری ودر بندلری آچف وایمین قلالر تا اکی طرفدن یولجیلر ویا زکالمر قورخوسز کللر وکده لر وپادشاهانه معدلت ونصفت کنگنده فراغتله هر کشی کندو مصلحتمند اولا دیو والچی لری خوش کوئلله کوندردی وکندزی خواص و مقربلریله انطالییه ۵ قشلاسنه عزم اندی، چون آنده ایرشدی کامرانلق و شادمانلق برله بحر و بر شکارنه و عیش و عشرته مشغول اولدی و اول قیشی شادمانلغله پساپانده ایرردی، چون روزگار قیش آخر اولوب بهار اردوکی اوزرنه قضایلد و فضایل انشاشا اتدی و چمننگ کافوری لباسی سبز زر نکاری خلعتنه متبدل اولدی و هر گلزار بر 10 کلزار هر فاخته و بلبل منابر اشجاره خطبه بهار اوقیمغه آغاز قلدی سلطان کرو قیصریه طرفنه مراجعت بدیردی و بکلر و اولور هدایای نا معدود برله عادت معهود اوزرنه بنده کی درگاه قلدر و محروسه دار الفتح قیصریده شرف دستنپوسه ایرشدلر و عبودیت ملازمتمنده سیران ایوان و شکار و شرب عقاره حاضر اولورلردی و هر 15 لحظه الطاف شاهانه دن بهره اکمل و حصه اجزل بولرلردی و سلطنتنگ انصاف و شفقتی کولکسی عالم خلقنگ اوزرنه مبسوط و غنندلر مربوط و خاص و عام عرب و عجمک اشلی مصبوط اولمشدی واللہ اعلم ۱۵

ذکر تزوج سلطان غالب عز الدین کیکاوس رحه بکرجه

از نریات ملک فخر الدین بهرامشاه بن داود شاه 20

ملک ارزنجان رحهما الله

چون سلطان ارتسام اوامر آلهیه تعالی و تقدس و امتثال احکام حضرت خیر الانام صاحب شریعتنه علیه افضل الصلوات و اکمل

کوندردلر، واول مالکک a منشورن و خلعت و خاصه ییبدک بله کوندردلر، چون لیفونه صاحب ضییا الدینک قدومندن خبر اولدی فراوان نزل قارشو کوندردی وارتنسی کندو دخی جماعتیله قارشو وارپ ضییا الدینی اعزله کتردی و کندو سراینه کوندردی و آغریلق و قونقلق و خدمت دقایقندن هیچ بر دقیقه نا مرعی 5 قومادی واکرام و اعزاز بابنده مبالغه کوستردی ایرتسی سلطانک حکمی واول ملکئوگ تقریری منشورنی حاضر بکلی و علم و خاص قتنده اوقدیر تکمر لیفون استکانت و مذللتچون آلدن یره قویب دعا و ثنا قلدی و ساجولر ساجلوب بشارت چالندی و اولو قونقلق ایدب خاص و علمتی ضیافتنه حاضر اتدی اول کون طعام ییوب 10 اقتراح وکسات سایر و نایر اولدی ارتهسی صاحب ضییا الدین مسوده اتدی تا تکمر اول موجبنجه آند اجدی و عهدنامه قلمه کلدی و آلتی آیلوق خراجچون اون بگ فلوری سلطنت خزانهسی خدمتنه و یربدی و دخی تحف و ارمغانلر و خدمتی و سلامی بله کوندردی چون امیر ضییا الدین قیصریده حضرت سلطنت 15 پناهه ایرشدی باقی خراج و تحف مذکوره خزانه عامریه تسلیم اتدی و تکمرگ سوکندنامه سنی عرض اتدی، سلطان تکمرگ الدچی لرنه بی کران احسان بویردی و اول بکلی که محبوس اولمشلردی قوی و یردی و هر برنه مقدارجه تشریف و صله و آت طون و یرب مرحمت بویردی و مکتوبلر و فرمانلر اطراف مالک و اوجه ارسال قلدی 20 که شمدن کوه عوارض منازعت جانبدن مرتفع اولوب ایلیلک

بن قولم و پادشاه سنگ آذکدر طبرغه برقمه کرچه آزادگدر
 اگر صاحب غرضلر شاه جهانگ مسامعنه خلاف واقع بو بندهنگ
 طالعی نحوستندن نقللر اتمشلدن تا اول واسطه یله خدایکان عالمگ
 اشرف خاطری بو مستمند قولنه متغیر اولمشدر انوگچون خود
 ۵ کندو سزام و جزامی کوردم بکلرم دپهلندی و ملکتوم خراب
 اولدی توقع پادشاهنگ بی دریغ مرجتمندن اولدر که حسبه لله
 کمال شفقت و مکرتمندن بو بیچارهنگ کنهانی عفو اده و کنایندن
 کچه که حقیقتدر که اگر شاه جهان سپس ولایتی بو بندهدن
 آلورسه بر غیری قولنه ویرسدر بو کمینه قولی اول قولی صانسون
 10 من بعد اخلاص کوشوارن قوللف قولاغنه نغاین واطاعت
 غاشیه سن چکنومه کوتورین و خراجی اکسی اول مقصدار ویرین
 ویلده معهود عادت اولمش خدمندن زیاده بیش یوز نفر جبدهلو
 ویراقلو جری دخی ویرین وهر خدمت که ممکن اولا تقدیم
 قلاین دیوب اولو بکلردن بر قاچنی کندوزنه شفیع طوندی تا
 15 مجموعی اتفاقه انوگ تربیت و حصول مقاصدنده سعی ایدوب
 پایسه تخت عاده پامردلک و وحشت غبارنی سلطانگ خاطر
 حواشی سمندن زایل قلدلر و بوگه مقرر اولدی که یلده یکرمی
 بک فلوری خراج و تحفه و ارمغانار و خدمتی و سلامی که لایق
 و مطابق اولا سلطنت خزانه سنه ویریه و کچمش بیلگ خراجی
 20 که اوزنده قلمشدر ادا اده و بعد الیم خدمت و قوللف دقایقندن
 بر دقیقه احوال قلمیه، سلطان بو شرایط اوزنه سپس مانکن کرو اگا
 مقرر قلدی و آند اجدی و صاحب ضیاء الدین قره ارسلانی که
 اول زمانده دویدار بکییدی جواب و باقی خراجچون لیفون تکوره

و بیش قویین بر اقچیه اولدی، سلطان چری بکلرله ایچکو
 وقونقلق اتدو کندن صکره آغر خلعتلر بویردی وتیمارلرن وکویلرن
 زیاده ایلدی وهر برنگ مقصودی و مرادی موجبناجه احکام و تقویرلر
 و بیروب هر کشیه کندو مقصر و موضعنه وارمغه اجازت ویردی
 و بیوردی که اول بهاره دکن هر بری کندو مقامنده راحت اولوب 5
 چون نوبهار کلی غیب اکمامندن آچله مایموج پروین کبی
 سلاطین کوننشسی درکالی خدمتنه مایموج اوللر و اوامر و نواهی
 تقدیمه منتظر اولوب بونگ اوزنه متفرق اولوب کتدلر و سلطان
 کندو خواص و مقربلرله عیش و طرب و آوه و طوب اوینامغه مشغول
 اولوب قیصریه اقامت اندی ۱۵

10

ذکر ورود رسولان لیفمن بتضرع واستعطف و تضعیف خراج
 و تفصیل از اعمال که در خدمت جایز داشته بود

چون سلطان غالب انار الله برهانه سپس غزاسندن معاودت بویردی
 و کامرانی و ایسام جوانیه داد و یسردی لیفمن اول قلعه دن چقدی
 باقی خواص بکلرله اول مصیبتک تدارکنده و اول رزیتنوگ تلافیسنده 15
 مشورت اندی مایموج یلورمق و مذلت و مسکنندن غیری چاره
 بومادلر پس غراوان پیشکشلر ایو آتلردن واشکون قتلردن و آلتون
 کیمش مجلس آلتندن و سقرلات چوآلردن و پیریه بدرلردن
 و طوغان و شاهین ترتیب اتدلر اعیانندن کافی و عاقل کشیلرله
 سلطنت حضرتی خدمتنه ویردی و رساله سنگ مضمونی و مقاله سنگ 20
 زید سی

رباعی

کرپست ان سن قولگی بنیاد گذر ور قویره سن نهال و اوتاد گذر

اول کجبه چری ضرب و حرب تعیندن استراحت بولدلر ارته‌سی
مجموع چریلر طاعه اورمانلره لیغون تکور طلبیه‌چون بایلدلر و صاعه
وصوله سکرده کمی بولسلر یا قتل یا اسیر قورلردی بر هفته بو
طریق ازره ارمن ولایتنده اورغون و سکرم اندلر سکرچی کون
5 چریلر ارمن ولایتندوڭ اطرافندن چوقلق غنایم و قزجیه اسیردن
واندن و قندردن واقچه‌دن و آلتونندن و انسواع قاشلرله که حاصل
اتشلردی کلدلر و معلوم اولندی که لیغون تکور قلعه‌لرندن بر برک
و محکم قلعه‌سنه متحصن اولمش و آتی پناه ایدنوب ماجرم و مدبور a
اوترمش، چون لشکر شاه منصور و دشمن مقهور و محصور اولدی
10 و چریلر و سپاهیلر و ضبع و شریف و صغیر و کبیره چوقلق قزانج
و نسعم نا محصور میسر اولدی بکسر و اولولر و ارکان دولت و اعیان
حضرت سلطنت خدمتنه محلّ عرضه بیترلر که مصلاحت اولدر
که شمدن کزو ساحلک یغمرلری یاغوب و سیلر آقوب چامرلر
و بلچقلر اولدن چریلر و مز مالک محروسیه معاودت قللر که موکب
15 هایون مقر سلطنته وصول قلا لیغون دخی اول محربدن چقوب
الچیلر کوندره و خضوع و خشوع یولن طوتب یلواره و کندو
دولتن احیا اتمک‌چون پادشاهک بارکلی رضاسن هر نه وجهله که
مکن در طلب قلا دلدلر، بو رای و فال فخرخ و روز هایون برله
سلطان مالک محروسیه عزم اتدی شونک کی غنیمت و قزجیه
20 که حسابه کلردی شوپله که قیصریه محروسه‌سنده بر خوب
چهره ارمنی قول و خلایف الی اقبیه و بر باش صغر اکی اقبیه

کند صطبل آدلو بهادرلرینی که ارزنده بهادرلغله شه-رتی واری
 سگو سنانیله بیبره دوشردی و بویردی که الین ونوینن بغلایوب
 چه-که چه-که سلطان خدمتنه ایلندلر اول سپاهییه اصمردی
 و دیدی که ایت که بو کیشی آندن بن یقدم دیکل ددی
 و بارون اوشین ونوشینی دخی بو بازپچه یله دوشردلر اول اکیسن^۵
 دخی اکی سپاهییه تسلیم ایدوب سلطان قلب کاخنه « کوندردلر،
 سلطان اول اوچ نفر سپاهییه دخی آغر خلعتلر بویردی و انلارک
 آدرنی والقابلی اقرانلری ازرنه زیاده قلدی اول کون صبح
 وقتندن کونش زواله ایرجه عساکر منصوره کفار قتلانه مشغولدلر
 عاقبت خذلان الی اول مدابرک زمانلری یقاسن طوتدی ونحوست^{۱۰}
 ادباری انلارک آملی اتکنه یاپشدی ضرورتله هزجت یولن طوتب
 قچدلر قَطْع دَایَرِ اَنقُومِ الَّذِینَ ظَلَمُوا وَ اَتَّحَمُدُ لِلّٰهِ رَبِّ الْعَالَمِینَ^{۱۱}
 و اوچ آنلویله که امیر مجلس اهتمامندیدلر بونلاروئله اش کفایتنه
 و صواش نهایتنه ایرشدی و قتلان عساکره حرکت حرب احتیاج
 اومادی امیر مجلس کفی اَللّٰهُ اَكْبَرُ اَلْمُؤْمِنِیْنَ اَلْقِتَالُ^{۱۲} اوقیوب لشکر^{۱۵}
 منصورله مظفر و مسرور یوز آغلغیله مراجعت اندلر و شول مقدار
 کفار که قتل اتمشردی نیچه بیرده اوملر و باشلر و اجساد یغلدی،
 سلطان امیر مجلسه تحسین فراوان ایدوب کیدوکی کیاسی لرن
 جسم مطهرندن چقردی و ائگا کیدردی و ائگ منزلت و مرتبه سنی
 زیاده ایدوب بکلر اراسنده مسکرم و معزز قلدی شویله که انک^{۲۰}
 وجودیله اول زمانده امیر مجلسک منصبی بکلر بکی نلدن ارتوغدی،

a) L در کاخنه.

b) Kor. 6, 45.

c) Kor. 33, 25.

کورردی بر طایغ اوزرنه چقدلر که کافرک چیرسی اوزنه بقرادی،
 ناکاه کوردلر که بر کشی بر کویری اوزرنه چقمش و کافرلر انوگ
 چوره سنه دیرمش وانوگ احوالی طارلغنه دشمش جمله ایدوب
 اوزرنه a آت صالدلر واول کافرلر که آنده دیرمشلردی نفرقه اندلر
 ۵ و بعضی علف تسبیغ ایدوب تلف قلدلر و بیدک چکوب امیر
 مجلسی آتلندلرلر چون چیرسنه ملاحق اولدی صفیلر و آایلر
 آراسته کوردی سلطان خدمتنه اعلام اتدی که بو بنده ارمی
 لشکرنگ قوّه و شوکت و کیفیننه واقف اولدی اکر سلطان عالم
 دستور ویرسه اشیو چریلرله که حاضر اولوب آایلر دزمشله طورلر
 10 صواشه و حربه یوز طوتسنلر و سلطنت حضرتندن چاوشله فرمان
 اولدی که آوازله آتلان آتلان دیو چاغرشدلر، چون بوندلر چریلر
 قولاغنه ایرشدی مجموعی رعد کبی خروشه و دگر کبی جوشه
 کلدلر و قضا و قدر کبی صواشه متوجّه اولدلر و هر بولک دمرن
 طایغ کبی واوددن دگر کبی ملاحمه صاکراسنده صف چکدلر
 15 و دشمنندن یگما قلمب و جناح و میمنه و میسره بغلادلر و نکور لیفون
 دخی جمع اندوکی چریلری آتلو و بیایسی برله سلطان عساکری
 مقابله سنه کتردی و بارون فاسیل و بارون اوشین و بارون کندصطبل
 آدلو بکلر و بهادرلرن جمله لشکرنگ ارقاسی بونلردی اوگه طوندی
 و آنلره استمالت و دلدارلق ایدب اوگتلدی اکی طرفدن قلیچلر
 20 چکوب سگولر و چوماقلرله جمله ایدوب سییل صوبی کبی دره
 و دیهدن آقدلر ویری برنه قرشو یوردلر امیر مجلس اول جمله

و نردبان‌ها دخی دزولر، سلطنت حکومه شویله نردبان‌ها اتدلیر که هر دفعه اون نفر سلاح‌پوش ار چقما بلیدی و جنک سلطانی اولشدورب تیرباران اتدلیر شویله که کافرلر بدنندن بقلمز اولدلیر بر حمله ده دلیرلر و بهادرلر کندولری نردبانندن چقوب قلعه‌یه برقدلیر کافرلی اول مقدار فردلر که قان سییل کیمی روان اولوب آقدی 5 اندن صکره قلعه قاپوسن آچدلیر باقی عساکر منصوره حصاره کدلیر و قلعه اهلی غارت ونهب واسیر وقتیل قلمغه مشغول اولدلیر، چون اول مهمدن فراغت بولدلیر نواب و دیوان قلعه‌یه واردلر و یراق دخایرن انبارلرن کوروب ضبط اندلیر و دزدار حصارلری اسخفاظیلچون نصب اتدلیر، اندن صکره لیقون ملعون پیکارنه 10 یونلدلیر اول دخی یراغ واستعدادن کورب ترد و خوشه صوانشه کلمشدی امیر مجلس که اول حالنده طلایه بکیدی اوچ بک بهادر نامدار آنلو برقلایب ایرته اولودن اوکدن کندو خواصندن بر اکی نفرله کافر عساکری یقیننه وادی که کافر چریسنوگ کیفیت و نمیتنی بله، ناکه کفار انلاری اورتایه آلدلیر و اوق 15 و قلعه آنلارن دشدرلر و انلار یمان قلوب بر کویری پناه ایدندلیر و اوق و قلچ و جومغله دفع اذیت کفار قلمورلردی چون کونش طلوع اندی طلایه بکری امیر مجلس خدمتنه یونلدلیر وانی اول مقام معلومه بوانلر و قضیه معلوم اندکلرندن صکره تکور چریسی طرفنه متوجه اولدلیر امیر مجلسک جمله خاصه 20 لشکرنندن یوز نفر بهادر اختیار اندی که امیر مجلس انلاری بک صواش ارنه مقابل طورتدی و انلاره ایو قصبه کویر و تیمارلر و حاصللو بیرلر ویرمشدی و دایم انلاری انواع رعیتلر ایدب خوش

عون ربانی بزرگه اول قلعه قبضه تیسریه کله قلان قلعه لر دخی
 تیزده میسر اول دیو بویردی که مناجیقار و طوپار نصب ایدوب
 قلعه آندلر اوچ کون و کجه متواتر آتوب طولو کبی حصاری
 طاشله طویدرلر حصار خلقی غایت عجزلندن جزع ایدب
 ۵ سراسیمه و حیران فغان الامان یا شاه جهان دیو چاغردلر و اوچ
 کون مهلت دلدلر که اگر اوچ کون اولنجه تکوردن مدد ایرشمز
 دخی هیچ عذر ایتیوب قلعه تسلیم ایده لر، سلطان انلارک
 ملتسمنی اجابنه مقرون قلدی قلعه اهلنگی قصدی چون تکور
 قاتنه ایرشدی احوالی ددی جواب ویردی که بن کندو اشومده
 ۱۰ حیران قاششم سزگ حالگیز تدارکنه مجار یوقدر الگوزدن
 کلدکجه کندوگزه چاره قلوک ددی، چون قصد قلعه مراجعندن
 صگره تکور خبرن اهل قلعه اعلام اتدی سلطنت حضرقی
 خدمتنه خبر کوندردلر که قلعه سلطانه شول شرطله تسلیم
 ایدرز که سلطان بزوم جائزه امان و بیروب آند اچه که چریسندن
 ۱۵ بزوم اموال و اولاد و عیالمزه زیان ایرمیه، سلطان انلارک التماسنی
 قبول ایدوب اول رسمه عهد و پیمان اتدی و بویردی که اول رسمه
 عهدنامه یازدلر و یزدلر قلعه نگ معتبرلری دهلیز جهان پناه خدمتنه
 کلدلر و سلطانگ مناجیقی قلعه ایلندلر و دیوار نایبیری و امینلری
 دخی یوقارو قلعه و اردلر و اولرن ویراغن و ذخیره لرن کورب اکسوکن
 ۲۰ یتردلر و دزدار و حصارلری نصب اتدلر، اندن فارغ اولدقن
 صگره سلطان گانچین قلعه سنه یونلدی و اول قلعه نگ ساکنلری
 مدافعت و مانعته بشلایب حرب اتدلر سلطان بویردی که
 مناجیقار و طوپار نصب ایده لر و قلعه و اهلنه خلل و زلل ارکوره

۴ آتلا سمریوب نعمتار وافر اولاول وقتن کونشک آسسی منطفی
 اولور یین تایید رتائی وفضل نصرت یزدانی وشر دولت سلطانی برله
 متوجه اولام جمعیت تمام برله اول مدبره وارپ تادیب و تعزیک
 کما ینبغی اولنه که اندن قلان منمردلر دخی هراسان اولوب
 عبرت آلالر
 ۵ قطعہ

کنسار باغ قمو پیر خزاین دارا
 فضای راغ قمو پیر دغایی فارون
 غبار بیرنه صدچدی ریاح مشک وعبیر
 یمش بیرنه زبرجدله لعل ویردی غصون

- چون که کز فصلی ایرشدی عساکر منصوره حرکتنه کلدلر وکوسی ۱۰
 دره یولندن کوکرینه کلدلر واوردو اندایدی، چون بو خبر
 تکوره ایرشدی که سلطان فراوان چریبله سیس ولایتی قصدنه
 عزم ایدوب کلور دیو سیماب کی اضطرابه وچکرنگ خراقی اود
 کی التهابه کلدی و تقصیر خدمت واهمال عبودیت اتدوکنه
 حیران اولوب پریشان وپشیمان اولدی ورایت سلطنت اقبالندن ۱۵
 کندوزنی جریج قتال وقتیل تیغ جدال بللوب اول حالت
 حادثنگ دفعنده حیل لطایفه دفع اتمکه ومشورته ماجالی قالمادی
 ومضطر اولدی هر طرفدن چری جمع اتدی ومحاربت وجنکه
 جازم وعزم اولدی وبو حالک مای موضعنده معلوم اول، چون
 موکب هایون عساکر منصورله جناجین قلعهسنه ایرشدی که ۲۰
 لیفونک اندن محکرم قلعهسی یوغدی سلطانک فکر وراپی
 شویله اولدی که فاتحه فتح ومقدمه نصر اول قلعه قلا چون

بسی پایان ایرشردی والوان تشریفات و ملبوساتدن شهریارگ ایوانی
 ملازملری نیبهار چمنی ازهارى کبسی زنکارنک اولمشردی، چون
 بهار اولدی سلطان محروسه قیصریه عزم اتندی و درگاه عالینک
 مقرب و خواص بکلنه فرمان صادر اولدی که اطراف بکلنه احکام
 ۵ یازله که جملکی عساکر و چریلرله بییشکی بازار چایرلرله و اولتاقلرله
 متوجه اولالر و بکلر قیویه کلوب سلطان دستموسله مشرف اولالر تا
 اوامر و مصالح نجه که صادر اولورسه انوگ مهماننه اقدام اولنه،
 فرمان اعلی موجبناجه جمله سرنشکرلر^a و بهادرلر علّه و یواغ کامل
 برله اول بازارکه یازیلرله مجتمع اولدلر و بکلر خلوت اصناف نعم
 10 و پیشکشلرله حضرت سلطنت خدمتنه قیویه وارلر و دستموس
 اشرفه ایرشدلر و سیرانده و میدانده و خوان و اچکوده سلطانک نظر
 عنایتنه ملاحظه و مخصوص اولورلر، بو ائنده سیس اطرافنوگ
 خراججیلر سیس تکوری لیفوندن شکایت تمام برله مراجعت
 ایدوب درگاه عالییه کلدلر خزانه یازجیلری بو معنی درگاه سلطنت
 15 خدمتنه عرض اندلر سلطان بو خبرگ استماعندن غایتنه غضبه
 کلوب جمیعی طهری حرکت کلدی غایب بکلری حاضر ایدوب
 بو قضیه انسلاره دیدی، مجموع ایتدلر که اول بدکیش و بی
 ادبه زجر و کوشمال اتمک غایت مصلحتدر اما بو موسمه انوگ
 ایلنه کورمک اسی دن و اویزدن و سوری شکندن غایت متعذردر
 20 زیرا که چریلرمن اقوام اتراکدر و بیلاق یولرله متعود اولمشلردر اگر
 سلطان مرحمت بویرب کز فصلنک آخرنه دکن صبر ایدرسه که

a) سرکشلر L.

اوبخوده و دولت اویانوغدی مُلکت عبارت وسعدت عشیبار و شریعت
قوتلو و شلم و بدعت معدوم اومشدی اطرافکن اشراقی و اولوغری
سلطنت فرمانده مطیع و خدماتی وظایفنه مواظب و مبادر و تقدیم
اوامره مطاع اوزه مسابق اولوب جمله اطراف و دیار مرقه الحال روزگار
کچورلردی ۵

5

ذکر عزیمت سلطان غالب عز الدین کیکاوس بولایت

لیغون تکفور a

چون سلطان فرّ یزدانی و نصرت سبکانی برله سینوب فتکندن
عودت ادب اول قشین سلطنت مقننه سکون بولدی و معدلت
و کرامات برله اول قیشی یازه جفردی و سلیمان وار طراحه عظمت 10
ازره اتکا قلوب بری چهره قوللر اکواب و اباریق برله شراب رحیق
دایر قلورلاردی دیوسرشت غلاظ و شداد سرعنکله و بصاول و قاپوجیلر
بارکامدن طمشره خدمته انتظام کوسترلردی و اطراف و اکناف
سرورلری سلاملق صقه سنده صف چکوب قوللف و خدمتیچون
ال بغلایوب قرشو طورلردی و ملوک و اکابر و عظمای و اماجد حریف 15
و ضرفای عرب و عجم ادبله دزن چوکب تاخاندده عیش و عشرته
مشغول اولوب مطربلر ترانی و ساز و سوزن استماع قلورلردی و خروش
چنک و اوای ناییسی چرخدن b کچورلردی بو عطف اوزره بساط
طرب دوشنوب طومار پیکار درمشدی و بو رسمه کبیجه کندره
اولاشدرب عیشه مشغول اومشلردی و شعرا و ندمایه صله و انعام 20

a) L'inscription manque dans les mss. tures.

b) Mss. خرچکدن.

حضرتنه و صلوات حضرت سید المرسلینک مقدس روضه سنه صلعم
وامیر المؤمنین رَضَه دعاسی زیاده اولدوغی ییقین و اراق خلیف
سمعنه ایرشدی سلطان شیخ عالم پیشوای آفاق مجد الدین
اسحاق رَحَه اجمال و تحف و هدایای بی حد برله جواهر و اثر و زریفت
۵ خطایی و رومی و کنان روسی و سقرات عمل بنات و قولر و خلیقلر
واکدش و تازی آتلمر و قترلر و بیسیرک دوهلر و آلتون کمش آلتی برله
اول مبارک فتحک اخباریچون حضرت خلافت ارسال قلدی،
چون شیخ ماجد الدین مقر خلافت و دار الملک امامته ایرشدی
انوڭ معظم مقدمی اکرامنده مبالغه کویستردلر و اَهْلًا و سَهْلًا بِالرَّسُولِ
10 وَحَبَّذَا وَجْهَ الرَّسُولِ لِأَحَبِّ وَجْهٍ الْمُرْسَلِ کرامتنی دله کترب بو
تکریم که شیخ حقنده تلفظ بویدلر ذکر کریمنی جریده اعظم
اچره ثبت قلدلر و اجازت انصراف و قنده عصمت و طهارت
سراویلنی و مروت میزنی امیر المؤمنینک مطهر و مکرم بدنندن
و فتوت نامه و دستور سلطنت یازدلر و کلاه تا اوزرنه صارلش دلبند
15 و دراعه و مقرعه و منشور سلطنت مسطور توصیبت اقامت حدود
شریعت برله و بیش اشکون بردی قترلر مرتع ایر و اوایلله و بیش
تازی آتلمر مبرقع برکستوان اطلس زردوزی برله و اون باش هجین
حجازی و اصناف الطاف و انواع انعام هند و شام قاشلرندن و عود
و عنبر و زباز و نافجات ترکی و سایر تحف که عهد سالنده هیچ
20 بر پادشاه انوڭ کبی اکرام و احتشام بولمادی و بریدی، سلطان
اول تشریفات و حسن التفانه مسرات زیاده ایدوب تفاخر و مباهات
کویستردی شیخ سلطانه ایرشدوکی اول زمان عالم خرمقلدن بحر
اخضر کبی متموج اولمشدی مسالک امن و ممالک ساکن و فتنه

مرمت اتدالر وچری بکلرندن بیبرسنی صوایشیاغنه موسوم قلدر
 وبرز چری دخی اول طرفک محافظتیچون انده انوگله قودلر
 وایلوگ شهرک قید ویراغنی کرکی کی کوردلر، اندن صکره
 رفیق سعادت ومصاحب سلامت سیواسه متوجه اولدی واندن
 بکله واولولره که پیکار زحمتن چکمشلردی خلعت وتشریف⁵
 بویورب انواعله احسان ونوازش قلدی واولرنه واهل وعبالریچون
 کمالر وایو ارمغانلر ویردی دستور بویردی تا شاد وخرم هر
 بری کندو اولرنه متوجه اولدلر وکدوب وطنلرنده راحت
 اولدلر a

10 ذکر ارسال شیخ مجد الدین اسحاقی بخدمت امیر

المومنین

اول روزکاره سلطان غالب عز الدین کیکاوسک مسامع اشرفه
 ایرشدرمشلردی که ملک اشرف رحه حضرت خلافت آدنه بر
 طورنایی هوا بیوزنده کمان گروهه بندوقبله دشردی قضا وقدر
 اول بندی اگسا طوفندردی بر مکتوب مشاحون شواهد عدول¹⁵
 برله مسطور قلوب بر الحییله اول طرنایی طوزلیوب دخی بر
 قاج تحف وارمغانلرله خلیفه حضرتنه کوندردی وخلیفه دن دخی
 اگسا نظر عنایت اولوب قور ایرلو وایانلو آت وقاتر وتشریف کلدی
 والقبانده زیاده اولدی، چون که سینوب فنج اولدی واسلام
 شعاری کقار دیارنده ظهور بولدی وحمد وثنا رب العالمین وتقّس²⁰

a) Fin de la copie de M. Schefer. — L'inscription suivante manque dans les mss. tures et le chapitre entier ne se lit pas dans la rédaction persane.

یائنجہ معنان اولب سوبلشب یوروردی سلطان بر ساعت سواحل
 اطرافندہ سیران قلدی، اندن صگرہ عنان مبارکی شهر طرفنہ
 معطوف اتدی وخوان و طعام دندی وخوان حاضر ادب مجلس
 جهان افروز مشمل نوروز آراستہ قالدلر تکورلہ عیش ونوش قلوب
 ۵ جملہ قیغولری فراموش اتدلر و تکورہ شراب اثر اندوکی وقت
 اعزاز ادب انواعلہ دنوازلف کستردی دستور ویردی کہ کندو
 تعلقاتندن وشہر اعیانندن کمی کہ بلہ آلوب کتمک استرسہ
 آلوب کدہ وارنہسی تکورہ دستور وردی کہ سلامتلہ بی مانع
 ومنازع کندو ولایتنہ کدہ وبونلاروگچون کمیلر مرتب قالدلر
 ۱۰ وکمیلرلہ جانیبت وطربزون طرفنہ روان اولدلر، اندن صگرہ سلطان
 بویردی کہ ہر شہردن بر صاحب مکتب بای خواجہ کوچورلر
 سینوبہ کوندلرلر واکر اوز اوطانندہ املاک وعقارلری اولدوغن
 بہانہ قلالر خاصہ یچون سلطانلغہ آلالر وتنام بها ویرلر، سلطنت
 حضرتنکی حکمی موجبناجہ مالکدن شول خواجہلری کہ کمال
 ۱۵ عقل ووفور مال برلہ موصوف ومعروف اولمشلردی اویرتیلدی
 واتباع واشباع وتعلقاتبلہ سینوبہ کوندلرلر^a ونابیلر ولایتلردن نہ
 دگلو جفتسز ویرسوز صوسز رعیت وارسہ کہ سینوب الندن کافر
 اولدقدہ قچمشلردی کرو قدیم وطنلرنہ کتوردلر وجفت اوکزلری
 ونخم ویروب زراعتہ مشغول اولدلر وکلیسایی مساجد جامع
 ۲۰ اتدلر وقاضی وخطیب ومنبر وموئن ومعرف نصب اتدلر وامین
 ووزار ومستکفطر تعیین اتدلر ویرج وبارودہ رخنہ وبارقلارن

a) L کوندلرلر.

موجبناجه که سلطان دیواننده قلمه کلمشدی قسم یاد ادب
 آند اچدی که چون سلطان غالب عزّ الدین کیکاوس بن
 کیکاخسرو بگما که کیر الکسیم جانمه امان ویره وجانیت مانگی
 که سینوبدن غیری در مضافات ولواحقی برله بگما وبنم اولادمه
 مقرر طوته هر ییل اون ایکی بگ فلوری ویش یوز باش آت ۵
 واکمی بگ باش صغر واون بگ باش قویون والی یوک انواع تحف
 و محلوباتدن خزانه و مطبخ و اصطبل و شراخانه خاصه ویردیم
 واستمداد وقتنده امکان اولدقجه چری دخی دریغ اتمیم دیو
 آند اچدی بو جمله اوزرنه طرفینک امثلی واکبر قایمی وقاعدی
 شاهد اولدیر، چون سوکندنامه تمام اولوب خزانیه اتدیر 10
 سلطان تکوره بر نفیس تشریف وشاهانه خلعت شویله که
 سلاطین خدمتنه لایق اولد جانمه خانه دن زردوزی وکلاه موفق a
 نوروزی کتندی وکیوردی وپایکاهدن ایو مطوق آت مرصع ایر
 واولانله کترب ویردی وبر قاج نفر خاصکیلر دخی بو رسمه
 تشریف و خلعتلر بویوردی و اصطبل خاصدن بارکیلر وتازی آتدیر 15
 و یوک قتلوری وغیره ویردیر و بویوردی که کیر الکسی دخی آتلانله،
 تکور عاقل وکُربز کشیدی فی الحال سلطان ایاغس اوزنکویه قویب
 بندی ونفیرلر و بوروبلر چالندی وچاوشلر آوازی ودورباشلر صاویلک
 دیسی آوازی یایلدی تکور غاشییه سلطان رکابداري النمدن آلدی
 ویلار روان سلطانک آتی اوگناجه یوردی چون بر زمان یوردی 20
 سلطان بویوردی غاشییه ینه رکابداره ویردی و آتنه بندی سلطانک

a) P موفق.

عظمت و آیین تمام برله شنبه کوفی جمادی الآخر ک یکر می آلتنجی
 کوننده که سنه ۹۱۱ یلندنر شهره اتدلیر و بارو اوزرنده نصب
 اتدلیر کاجه ارتیدکن بشارت اورب شادلف قاورلدی، سلطان
 طشیره ده بزم هایون دوشدوب تکوری مجلس انسنه حاضر
 ۵ اتدردی و اوتورب عشرت و شادیلغله مشغول اولدلیر و غبوق صبوچه
 ایرشدردلیر و ایرته سی چریلر سلطان فرمنبله اتلندلیر و شهر
 مقابله سنده صفوف چکوب طورلدی شهرک اعیان و معتبرلری کججه
 سناجقلا کین بکلرله طشیره چقدلیر و سلطان اوگنده بیر اویدلیر
 تکوری سلطان اوگنده یلیان طورر کورلدی و شهرک کلیدلری تکور
 ۱۰ حضورنده سلطان قولرنه تسلیم اتدلیر، سلطان بعضلرنه استمالت
 ایدب خلعت کیوردی شهره وارلدی و صاچولر حاضر ایدوب مهیا
 قلدلیر سلطانک مناجمی دخی سلطانک طالعی موجبناجه وقت
 اختیار اوردی چون درجه سعادت ایرشدی سلطان رکاب هایونی
 شهره دوندوب عظمت و هیبت و حشمت تمام برله شهره کردی
 ۱۵ و نصرت و فتح و ظفر برله تخته اوتردی و بزم دوشنوب شهر خلقی
 درم و دینار نثار اتدلیر سلطان تکوری تعظیم و تباکیل جهتی چون
 برز ایلی اوزرنه طورلدی، اندن صکره امیر باره اشارت اتدی
 تکوره جمله بکلرین یوقارو یییر «کمستردی اوتردی و تکریم تمام
 اتدی و تنعم و نقد حه مشغول اولدلیر و کججه کندوزه اولشدردلیر
 ۲۰ ایرته سی سلطان سیرانده بندی سیراندن دونب تکوری حاضر
 اتدردی و آندن عهد و پیمان دلدی، تکور دخی اول مسوده

سلامتاغله کندو ولایتنه کده ویزه دخی امان ویزه جانموزه
 ومانموزه قصد اتمیه و دستور ویزه که نیریه دلرسوز کیده‌وز شهری
 تسلیم ایدوز دلدلر، چون قصد کبرو دوندی و حال تقریر اتدی
 تکرور سلطانک خواص مقربلرندن برن اوقدی وینو معنی انلاره
 ددی که شهر خلقی بوئک کبی پیغام کوندلر مشلر دیو، چون ۵
 بو معنی خدایکافی سمعنه ایرشیدی بکلری حاضر ایدوب احوالی
 بلدردی جمله شادمان اولدلر سلطان تکروری اوقیوب انوئ ققنده
 اند اچدی که اکر شهری بیزه تسلیم ایدلر بزدن تکرور کبر
 الکسنوئ جاننه و تننه مصرت وزیران ایرشمیه آردن چوقدن انلارک
 دخی ماننه جاننه تعرض ایرشمیه واجازت دیوروز که تا هر 10
 قنده که اختیاری اولا اقامت ایدلر و ما دام که تکرور بنومله
 مطاوعت و خراج کزلرلف ایدوب یلده مل و اجمال خزیمه کونده
 ونقدر چری که یلده التماس اولنه ویریه بون دخی جانبیت
 ملکتنوئ سینوبدن غیرتی طرابزون ولاز ولایتلیله *a* اگما مقرر قلم
 ودایم نظر عنایتم اندن دریغ اولمیه واکر بو معاینهک خلافتن 15
 قلمورلرسه و شهری تسلیم اتمکده تهاون کوسنرلرسه امیدم حقی
 تعالیک فضل و عنایتنه شویدلر که شهری قهریله آله و تکروری
 دخی هلاک وینو شهر و ولایت خلقی اولوسن و کچیسن اسیر
 قلم، چون قصدلر سوکندنامه‌لی شهره التدلر شهر خلقی
 مطمئن و ساکن و امین اولدلر و سلطانک سناجسغن استدلر بکامر 20
 بیز حشتم منصوردن و بیز تکرور خلقندن سلطانک سناجقنی

a) ولایتلیله L.

وَصَرَبَزُونْدَه طوَررلر آنلارن برنی پانِشاه ایدرز و بو ملکتی تیرکه
 و مسلمانلره ویرمزوز ددلر، چون قاصد مراجعت قلدی اول نسنه
 که ایشتمشدی دیدی سلطان بویردی که انلارڭ حاجتنه
 الزامچون بر دخی شهیره وارسونلر و آنلره اوکت و نصیحت اتسونلر
 ۵ و اردلر نصیحت اندلر فایده اتمدی چون قاصد « خایب کیرو
 دوندی سلطان اول حالدن قتی غصبه کلوب قافدی بویردی که
 کیبر الکسی آغر بندله شهر قاتنه ایلدلر و عذاب بلیغ برله
 اشکنجه ایلدلر و آیتدلر که یا شهری ویرڭ یا کیبر الکسی هلاک
 ایدرز دیهلر b جلالر بو حکم موجبناجه اگدا اشکنجه ویردلر
 10 اول دخی فریاد و فغان قلموب چاغوردی شهر خلقی بارون
 بقرلری کیبر الکسی آنلره ایدری که ای دینسزلر شهری
 کمڭچون صقلرسز چون بنی اندورلر سزی قهر قلجیله قهرلر
 و اسیر ادهلر بو مانعتڭ سره و باڭه فایده سی نه در دی، اول
 کون دخی بو موجبناجه کچدی و اخشام ایرشدی ایرته سی
 15 سلطان بویردی که کیبر الکسی ینه اول رایه التلر و باشی آشغا
 آصا قویب اشکنجه قللر التدلر شولقدر صقلدلر که مدعوش
 اولدی چون شهر خلقی کوردلر که یانشاهلرنڭ زاریلغی حدن
 کچدی و منع نفع اتز شهر خلقی بارو اوزندن چاغرب ایتدلر
 نکورڭ آدمی کیرو شهیره کلسون سوزمز وار دیلوم ددلر، چون
 20 قاصد شهیره واری اولو و کچی جمع اولب قاتنه دیرلدلر و ایتدلر
 اکر سلطان آند اچرسه که تکوری ادرمیه و اجازت ویرسه که

وسرورلر شه-ربار عالمگ کوهر بار السن اویمکه شرف تقبیل بولدلر
 سلطان هر بی آبرو آبرو نوازش ایدوب صورتی چون سراپرد^۵
 مبارکه نزول بیوردی امر اتدی که کیر الکسی ایاغی باغیله
 خدمته حاضر اتدلر، چون تخت خدمتنه ایرشدی ضراعت
 ومذلت ییمن اویدی سلطان غایت مروت ومکرمندن اگا نوازش^۵
 بیوردی وایتدی که خاطر ملول اتمیسین وبو حادثهنگ وقوعیچون
 متفکر اولیاسن چمن آلان سلامتسین مکن که مراده دخی
 ایرهسن ددی وکیر الکسی چون بر لحظه بارگاهده اوتردی
 سلطان دستور ویردی وثاقه وادی ارتدسی سلطان بیوردی که
 چری مجموع کیملن کیوب اتلانلر وحصارک قورو طرثنی محاصره^{۱۰}
 قلالر وکیر الکسیه خبر کوندردی که چون که موکب پایونز
 بو حدوده حضور مبارک ارزانی قلدی مقاصد حاصل اولیمنجه
 مراجعتنه امکان یوقدر کرکدر که کندو آملرندن هر که که
 اینانورسه^{۱۱} شهره کندره وشهرک خلقنه نصیحت اده، تکرور
 طوتساق اولان بکلرندن برسنی اختیار اتدی سلطان حکیمه^{۱۵}
 ایاغن باغدن خلاص اتدلر وتکور قستننه اتدلر تکور اگا دل
 خیرن ویرب شهر اچنده کی اولولره وسرورلره کوندرب ایتدی که
 شهری سلطانک قوللرنه تسلیم اتسونلر دیو، چون قصد شهره
 وادی اول قاصر ادراکو مدیور دللرنی هدیان صفتیله اوزتدلر
 وایتدلر که اگر کیر الکسی طوتساق اولدیسه انوک اوو ایرشمش^{۲۰}
 اوغوللری واردر که هر بری کشوردارلق آداییله آراسته جانیت

اول عشرتی مکّنده و سلوکی مجلسنده جانی یقاسنی اله اتدلیر
 اکرجه دلاورلق و بهادرلغله اول صدمده بر قلیج جمله اتدی
 اما عاقبة الامر اذلال قلاصه سنی آملی بویینه اورب عساکر منصور
 چادرلرنه کترلر و چریسنوڭ بعضسنی قتل اتدلیر و قلاننی
 ۵ مَقْرَنَیْنِ فِي الْأَصْفَادِ صفتیله جبهه خانه خاصده طوئساق ادوب
 اوزلرنه موکلمر قودلر و فی الحال اولای خسره آفاق خدمتنه ارسال
 قلدلر و اول فرخنده خبری اعلام اتدلیر، چون مبشر خیر ویری
 که حضرت سلطنتک مطلوب و مقصودی میسر اولدی و تعب
 و زحمتسر دولتی دشمنی اسیر محنت و ذلیل نکبت اولدی سلطان
 10 بو خبردن شادمان اولوب قاصدی مال و اقطاع و تشریف و احسان
 برله دگر و کان کبی بای قلدی و اول ملک نصرتک بشارتی چاوی
 کولره ایرشدرلر، چون بکلرک نامه سی محمت و بن نقیبت
 برله مشاكوندی تمام شادقده مبالغه قلوب بزم عام اتدی و اول
 خبرک استماعیله سماع ارغنون و شراب ارغوانی* کوک و نوش اتدلیر»
 15 و بویردی که b اول مخدولک محافظتنده احتیاط و اهتمام تام لازم
 قلسونلر که موکب مایون دخی اوش آنلارک عقبنجه وارر که
 هرنه که مقتضای رای و مستدعی مصلحت اول بکلر حضورنده
 تقدیمه ایرشه اوچنچگی کون سلطان دخی سینوبه روان اولدی
 و خرم و کامران و شادمان اول حدوده ایرشدی جمله عساکر اسلحت
 20 وعدّه تمامله رایات سلطنته استقبال قلدلر چون حضرت سلطنته
 یقین اولدلر آندن اینوب اراقدن خدمت بیرن اویدلر و بکلر

a) P porte اولدلر محظوظ و نایقه سامعه. b) L om.

قبیله سنوگ جزاسن ویرب تیره بخت وخیره روزگار قلاوز دیدلر،
 سلطان بر جماعتدن که سینوی کومشلدی وانوگ کیفیتنی
 بصیرت بصریله اعتبار قلمشلدی سؤل اتدی جواب ویردلر که
 سینوی جنکله آلف اولمز مکر که بر مدت محاصرت ایدلر شوپله
 که a آنوگ خلقی نخیره آرلغندن بوگئالمر و دگیزدن قورودن هیچ⁵
 نوعله آنلاره مدد ایرشمیه امکائی وار که اول شیر بو وجهله فتح
 اولنه رای اولدر که بو ییل لشکر کوندردسر آنوگ ایلنی اورلر
 وانلرک عیالنی اسیر ایدلر واول نواحیی بکلیه خراب ایدلر
 چون نواحیسی خراب اولوب دژدن نسنه کلمیه اول وقتس
 آلف غایت کئغر اولور دیدلر، جمله سنوگ راییی بوندک اوزرنه¹⁰
 قرار طوتدی ارتهسی تمام جمعیت وآلات وعدیه سینوبه عزیمت
 اتدلر اوگرو جاسوسلر کوندلر تا که a کیر انکسنوگ وولایتک
 وسینوبک احوالنی کرکی کبی بیلملر وجت مراجعت ایدوب
 خبر اعلام قلندر، چون جاسوسلر عودت ایدوب کلدیلر ایندیلر
 تکور کیر انکسی بیش یوز آتلیله غافل اول دیاره شکاره مشغولدر¹⁵
 وهر کون بر چشمه سار اوزرنده بر غمکسارله می ارغوانی تناول
 قلوردی و هیچ حامله بو طوفدن فکر واندیشهسی یوقدر ددر،
 چون سرورلر بو خبری ایشندلر مزیح کبی اضطرابه وزهره کبی
 مسرتنه یوز طوتدلر و شادلف کلاهنی هوایه آندلر یننه نوتدلر
 ووم مثالی سکرمه شروع اتدلر و یورتدلر واکاه بر شکار بیرنده²⁰
 اگما ایرشدلر نه بر چشمه اوزرنده عیش ونوشه مشغولدی م

فراموش ایدوب باد^۵ کلکونله نوشانوش حکمت ادرلردی سینوب
 اطرافی محافظه لردن قصاد ایرشوب بر مهرلو نامه حضرت سلطنته
 ایرشدردلر که کبیر الکسی تکور جانیتوژ جنایتی ظاهر اولوب
 کندو حدندن تجاوز اتمشدر و پادشاهی خاصه سرحدندن تصرف
 ۵ قلمشدر و سینوبی اوغرمشدر دییو، چون سلطان نامه مطالعه
 اتدی اگرچه اول اخبارک استماعندن مبارک خاطری انفعال
 بولدی و لکن اول حالده حرفانک عیشی منقص و اخوان صفانک
 مجلسی مکتر اولسون دیو اظهار اولمادی ارته سی چون که
 سیرانه بندی متفکر و مغیر یورردی، بکلر اولولر تغیر آثاری مبارک
 10 چهاره سنده مشاهده ادرلردی اما کیفیت حالک سولنه مجال
 دولزلردی، چون سلطان سیراندن دونوب دولنخانیه نزول قلدی
 خوان و شیلان دوشدیلر طعام یندی سلطان خلوت سراینه
 کرب بکلرین طالب اتدی و حالی آنله تقریر قلدی جمله غصب
 و ادیسنه و غیظ^a دگزنه طالب ایتدیلر بو کافر کیش بد نهاد
 15 که همیشه بو حضرتک خراج کزار و واجداری اولا کلمش اولا
 بونک کبی کستناخلف اده و بو جلالین حده ایرشه که مانله طمع
 ایدوب کندو مرتبه و مقدارندن تجاوز قلا اکر شاه جهانک
 فرمانی اولوسه که بند کمان دولت و هواداران ملکیت اول کافرک
 اوزنه و اراوز پرورداردن امید اولدر که خنجر آبدار برله اول
 20 خامسارک قلنی بره دوکوز و قهر اوراقلری برله اول بلادک مزروعانی
 عساکر منصوره خیونییچون قصیل وعلیف قلاوز وانوژ اعمال

a) Les Mss. ajoutent غیظسی.

ذکر عزیمت سلطان بنظرف سینوب ^a

چون ربیع چهارسی صاحب کافور نقاشی کسوتندن آچلادی
و طبیعت فزاشلری و صناعت مشاطلری بساط کوناگون و چادر
بوقلمون کوه و هامون چهارسنه دشدی

۵ صیما که سبزله زین اتدی بلاغ دنیایی
طری و تاز قلوب مرغزار عقبایی
نسیم باد که خاکبی درلدر اعجازی
التدی آب رخ معجزات عیسیایی

چریلر جمع اولوب شاه درگاهنه کلاچک وقت اولدی جمله
دولت و اقبال کی بارگاه جلال سلطنته یونلدلر و هر طرفدن طرف 10
و تحف و هدایا برله عبودیته متوجه اولوب ملازمت خدمتده
اشتغال کستلردی تا مصالحدن هر نکم سانج اولاجان و کوکل
برله اول قوللوی یرنه کتوردلر سلطان کندو خاصکیلری و جماعتی
وصاغ قبول وصول قبول بکلری برله هفتهده بر کون میدانه چقوب
ضوب و چوکان اوینردی و سگو و چوماق و سایر اسلحه امانیچون 15
سلیح شورلق امان قاورلردی، سو حالیکه ائناسنده سلطانک
سیواس خطسنه عزیمت خاطرنه دشدی عنان علم آرایینی اول
صوبه مایل و معطوف قالدی و معهود اومش عادی ازرنه آنده
طوب خاص و عامه انعام و احسان و قرض معدنیت و حلیه نصف
برله ملک و دوتنه زیب و زینت و یرردی، بر کون سلطان بزمکای 20
آراسته قلوب جام کبابخسروی نوش ادردی و احداث چرخ وارونی

a) L'inscription manque dans les Mss. tures. b) L'بزمگای.

بزم عالم بویردی و کافه امرا و سرورلری و بیلوک سردارلری و مبارزلری و بیادارلری حاضر ادوب عواطف نا محصور بئرله محظوظ و معرور قلدی و بر هفتنه دمام رزمی بزمه مبدل ایدوب شادمانلق کیسه لیرینی آنلره اثبات اتدی مبالغه انسون و آقچه ویردی

5 و اندنمگه انطالیه ننگ مخزنلیرینه و آلیرینه نظر ایدوب نقیر و قلمبردن کرکلو مصالحین کوروب اول نسنه که البته نا کزیردی و معدومی موجود قلوب آزی چوق ایلدی و جمله اکسوکین کوروب بروج و بارلرنوگ مرتمت اولملو بیرلیرینی مسدود و مرتمت قلدوردی و صوباشیلغنی کورو مبارز الدین ارتوقش بکه بویردی تا

10 کیم اول اطلاعی و فقی اوزره که واقفدی کورو تقدیم قلوب منتقر قلیرینی ییرلو بیرینه دعوت ایدیه، سلطان اول خایین اولوب اولملروگ ییرلیرین و صولیرین واسباب و اموالن خاصه جهتیچون تصرف اتدی دیوان اعلی داترنده ثبت اتدوردی و بعضی اقطاع خاصیه اضافت بویردی و بو مهمتی اتمامه ایرورب کامرانلق

15 و شادمانلق بئرله دار الملک قونییه متوجه اولدی و چون آنده ایروب دولت تختنه و سلطنت محکمه اوتوردی اطراف و اکناف مانکنه فتح نامه لر ارسال قلدی و هر بر پادشاه مرتبه و مقدارجه اول غنیمتدن تحف و ارمغانلر ویریدی و بکلروگ مناشیر و تقاریرنی مرادلری و فقی موجبناجه مسطور قلدی و هر بیرنه پادشاهانه

20 تشریفلر و خلعتلر و یروب ایملو ایلنه و اولو اونه دستور ویردی هر بری کندو بویی و نوکرلیله یورلر و منزلیرینه و اردیلر و اول قیش کندو سراینده لذات و راحتله روزگار کچرورب عیش و نوشه مشغول اولدی ۱۵

يَوْمَ تَمُورُ أُنْشَمَاءُ مَوْرًا وَتَسِيرُ أُنْجَبِلُ سِيرًا^a حالتی ظاهر اولدی
 واول طایفه که نردبانلر نقلنه متعین اویشلردی فی الحال نردبانلری
 بارو اوزرنه قودلر و دلاورلر و بهادرلر دخی اغر چومقلر و بیخی زهرلرله
 اونسر اونسر اتفاقله کنش دی قلجلار چکوب فی الحال یلدرم بکی
 چقدلر وافرنگ ملاعین که تفنگ و اوق قورخوسندن که بدنار⁵
 اردنده سگمشلردی نجاق و چومق برله کله بی سعدنلری خشخاش
 ایدب آشغما دوکدلر و سکراب آشغما اندلر اینب قپو بکلین
 فرنگلری دخی تیغ قهرله هلاک ایدب پلید چتهلری بیره دوکدلر
 و قپولری آجدلر قلان لشکر دخی شهره قویلدلر بی حد و عد
 قان دوکب کافرلر اولوسنه و کچیسنه ابقما و حسابا اتمدلر و مل¹⁰
 و عیاللری برده و اسیر قلدلر، ارتسی سلطان خورشید رخشان
 کی رخس جهان نوردنه بنوب حاتمی الی آجوب کمر کیکلو و سی
 بیله کلاه کیسانی باشنه اورندی و کمان چاچی قولنه برقدی
 شونک کی رونقله که اصداک و حساده اندن عیبت و شکوه تمام
 اولا شهره کردی و ملکت تختنه اوندی و غیبت و شفقت¹⁵
 بویوردی که دلاورلر و بهادرلر کافرلری قرب جانلری اسفل ساغلینه
 ایرر مسکن فارغ اوللر و دخی کمسنیه هیج و چهله حکایت
 و نکبات اتمیلر جدال شعله سی التهابدن و بلا دریاسی اضطرابدن
 ساکن اولدی و قیل یا ارض ابلعی ماءک و یا سماء اقلعی و غیض
 الماء و قضی الامر غماتی زید و عمرو اوزرنه نافذ اولدی، چون²⁰
 سلطنت ارادت سیغیندسی جودی حصول ازره قرار طوتدی سلطان

a) Kor. 52,9.

b) Kor. 11,46.

کنترل و بارو اچندن اول ملاعینک طلاس آتقدن غیری چاره‌لری
 ییوغدی زیراکه اوق و تیرباران سیمندن اول مدبرلرک زهرلری
 ییوغدی که بارو اوزرنده یوریمی بللری، چون مقاومت مدتی
 اوزندی غایتده غضب و خشمندن سلطان بویردی که هر یک
 ۵ بر آیقلمی کییک نردبان که بر دغده اون نضر ار چقا بللر
 ترتیب اولر و چرینک دلیس و بهادرلری بارو اوزرنه چقسونلر و بو
 خصوصتک ماده‌سی حسام قاطع برله فیصله ارشدرسلر، فرمانه
 امتثال قلدلر و اول رسمه نردبانلر دوزندلر اول جماعی که نردبانلری
 بارو دینه ایلدلر و اول طایفه که نردبانلر برجه چقلر و اول قوم
 10 که تیرباران ادوب اوقله کافر محال ویرمیدلر مفصل و معین قلدلر،
 چون تمام آراسته ایدوب دوزندلر ارتسی مجموع چری مسلح
 اولدی و چتر و راییت منصور حرکت کلدی و صدای کوس و ندای
 صحرای هبیت و هراس تمام اجسام سفلی قلوبنه صلدی ملأ اعلی
 مقدملری آواز و خروشله چاغوروردی
 بیت

15 قیامت اولد قلیچکدن اول بلاد فرنک
 مصیبت اردی چوماغکدن اوش بلاد فرنک

شاه جهانک مسامع اشرفنه ایرشدرلردی سلطان عالم چرینوک
 بهادر و بهلوللری اوقیوب جمله‌سنه استمالت بویرب تیسیر
 مقاصندن هر بزه خوب وعدلر ویردی تا جمله‌سی دل و جان
 20 برله دورشب ملاعین کفارک قنلرندن انهاروان ایلدلر
 بیت

تیسر و تیغک نهبتندن یا رب اول گنمید کم
 اضطراییدی فاکده هم زمینده اضطرار

ارتدسی طایر ٲایون واختر میمون برله ائدی، چون انطالییه روملرنه سلطانک رایات جهانگیری قدومندن خیر ویردیر ج-زع وعجز انلارک حالنه یول بولوب اندکلرنه پیشیمان اولوب اشلرنده سراسیمه وحیران قالدیر **وَأَسْرُوا الْقَدَامَةَ لَمَّا رَأَوْا الْعَذَابَ** *a* اول احزاب شیاطینک صفتی اولدی وضعیقلر بو فتنه نکت من-ش-ش-ش 5 ومبدانی قویلرک نخوت واعجابنه حواله قلدیردی آنلر اگا انکار ایدوب اوغداد اندیشه واولاش افکاری راکتنه حواله قلدیردی، چون قال وقیل ارالرنده تطویه اولشدی اول حادثه نکت اضطراب وبیچاره لغندن اللری فرنک ملکلی اتکنه اوردیر وآنلر دن استمداد طلب قلدیر آنلر دخی تعجیلله بر قاج کمییه ار قویب آنلر 10 مدد ومعاونت چون کوندردیر اول فجیره کفره کندولرک امدادی دگڑ یوزندن مشاهده قلدیر شادمانلق نعره سنی اورب چاغرشدیر ونشارت اورب بوره چالدیر چون فرنکلر انطالییه ایرشدیر روملر اعزاز تمام برله انلاری شهره کوردیر وانلاروگله مستظهر اولدیر ارقه لدیر اول مناحیس اسباب کارزاره مشغول اولوب شهر اچنده 15 عراده وشکنجه ترتیب ائدیر، چون شاهنشاهک چتری سایه سی اول دیاره دشدی فی الحال بویردی که لشکر دایره چکوب اول شهری اورتیه آلدیر ونیریاران ایدب اول عبده اصنامه مجال ویرمدیلر که باره وابدانندن ط-ش-ره بزمف کوستری بللر چون جبه خانه آلات محاربه ومحاصرت ولقم زلر ویالیر ایرشدیر ٲ اول 20 کججه جریه بویردی چپرلر بغلادیر ونردبانلر دزیر ومنجنیقلر عمله

وارلرند» قسمت ایدب اولشدلر شهیدا ارواحی ریاض قدسه واصل
اولرب اُنس طوتدلر، اوچ کوندن بو واقعدنک خیری سلطانه
ایرشدی و مبارک باطننده و مشرف ظاهرنده عظیم تغیر و ملالت
پسیدا اولدی بکسر و اولولری که قاپوسنده حاضر دیلر دعوت
۵ ائدی وایتدی که انطالیه کی شهر که کفار اقلیمی سرحدنده
ودیا کنارنده محکم شهردی الدن کندی اکر فی الحال انوک
تدارکنه اقدام اولنمزسه قلان سواحل قلعه لرند» ساکن اولنلر
دخی چون بو خیری ایشد» لر تمرد و عصیانہ آغاز ایدلر و اول
سبب برله ملکنده ترسل و انزعاج واقع اول اول وقتن تدارک
10 مشکل و مزاج دولت معئل اوله ددی، امرا و اکابر ایتدلر هر نه که
سلطان بویور بو قوللر آتی ایدروز و جان سپارلق و طاعتدارلق
شرایطندن اجمال اتموز ددلر، فی الحال مکاتب و احکام استکصار
عساکر و امرا، یچین اقلام برله مرقوم اولندی و قاصدلر انده و برلوب
امر اولندی که a چاپیر اولاق و یلم آتلارله تیز هر یگما ایرشدور» لر
15 جمله مالک رومک صاغ قول وصول قول بکلرنه خبر اولدی سهل
مدت اچنده قایی وایات وایندور و سائور و غیری بویلدن چوقلق
چیری ورجال کالرمال قونیه نکت حکاری و براری سنه کلوب نزول
قلدلر، نواب دیوان سلطنت چون محاصرت اسماعی ترقیبندن فارغ
اولشلردی چون چریلر جمع اولوب تمامت اشلر ساخته و پیراخته
20 اولدی سراپرد و دهلیز سلطنتی انطالیه فتخی نیتنه فال فرسخ
وطالع فرخنده برله a روزبه عکراسنده نصب اتدلر، سلطان

ذکر عصیان سگمان انطالییه وفتح آن ثغر بار دوم در

دست بندکان دولت *a*

بر مدّتدین صخره خیال وسوسه‌سی وذلّال اندیشه‌سی انطالییه
کافرلرنگ دماغنده تمکّن بولوب اڭا باعث اولدلر که فرط جهالت
ومحس ضلالتدن عصیانه میلان قیلوب عهد وپیمان شیشه‌سی ⁵
تمرد وخذلان طاشیله اوتدیلر وسلطنت دولتتوڭ نعمتی حقوقی
اوندوب بر برنه ایندلر بر ضایفه‌یه که دایم بوزم ملتّموزه مخافت
ایدلر ویوزلری قبله صلیبدن تحریف اتمکه لازم کورلر دایم اطاعت
ایذب انلارڭی مذلتمن چکمک حمیت وغیرتدن طشره در کلک
اتفاقله بر کبجه سلاح کیوب بوندیغی مسلمانلری نایب اوزرنه ¹⁰
هجوم ایدلوم وجمله‌سی تیغ قهر وانلال برله هلاک فلانوم *b* اموال
وخزاین وطوارلر آلوب قسمت ایدلوم ومردمز برله استقلال
فضاسنده جولان ادلوم اکر قضای آسمانی دن مسلمانلره بر حادثه
اولورسه که سلطانیه بوزم قیغومز اولیه فهو المراء واکر استماع
اولورسه که مسلمانلر بزم قصدمزه کلر بز آنلردن اوڭدن شهری ¹⁵
فرنگه صائب تسلیم ایدلوم وکوڭلمز بوڭمه برکدله که یا جان
ویروز یا جان وصلنه ایروز دیدلر وجمله بسو دستانله هداستان
اولدلر وسلاح کیوب هر فوج جوف لیلده شهر حاکملرندن بر
حاکمک اونه واردلر واولوسن کچیسیس وپیر وجوانن قنیل وشهید
اتدلر وارته اولنجه جمله مسلمانلری قتل ایدب قانلرین دڭره ²⁰
روان قلدلر ومال واسبابلرین غارت قلوب اهل وعیاللرین اسیر اتدلر

a) L'inscription manque dans les Mss. tures.

b) L ادلوم.

و شراخنده كرك بيراغنى حاضر و آمده قلندر واول طرفت بگلزندن
 و سرورلندن ماكى آنده سلامت تسليم اندكېنه حاجت آندلر
 و درگاه سلطنت خدمتېنه مراجعت قلندر، چون سلطان انكوريد
 مهمانندن و مصالحى ضبطندن فراغت بولدى قونيه دار الملكنه
 5 معاودت بويردى و نشاط بساننى مبسوط و اوامر و قبض و بسط
 احكامى منشور قلدى هر كمن آودن و طوب اوينمقدن و سيران
 و ميدانندن دونب سباط و شيلان عام بويردى و بكاره تشریف
 خاص ارزاني قلوردى و عيش باغنده شراب كامرانى جوببار جوانى
 اوزره روان قلوردى عالم و عالمى لرى بى دريغ خردى و عدل شامل
 10 و احسان كاملى بربل خوش طوبت و ضيع و شريفى عطفى برله
 مسرور و معزور قلوردى تا دل و جانندن عرب و عجم و كافه اسم
 حضرتنوك دعا و شناسنه مشغول اولوب بو رسمه مدح اوقلردى
 كه
 نظم

كلاه كوشه حامك نفاذ يولندن
 15 سر فلكدن استدى كلاه جبارى
 زهى زهى كه بو ثابت قدملغيله زمين
 يتردى حامك اگسا تهمت سبكسارى
 ازندن ايرممش زير سقف همنگه
 چهار عنصر طقيه چار ديوارى
 20 سن اوله سن كه ابد رنگ و بوى دولنگش
 چمن بونك رزى شد صبا بعتارى
 جهان كلاه سرورى يره صلا كر سن
 دسك كه ايلامز هفت چرخه سردارى

و مطمئن اولدلو امیر سیف الدینی سلطنت حضرتندن استدعا
 اندلر که شهره واروب انلاروگله موکب نئارن جمع اده وایرتدسی
 چون علم صبح افق مشرقدن طلوع قلدی و آفاق ظلمانیه
 نورانیه مبدل قلدی و شهرگ معتموری امیر سیف الدینله بارکه
 سلطنت خدمتنه کلدر و التماس اندلر که سلطانک رکاب ۵
 شهره قدم رجه قلوب شهره واره سلطان فال قرخ وروز مبارک
 وساعت فرخنده آیین تمام وسعدتله شهره کردی
 بیت

خیر دعوات اولقدر قلدیلر اگنا خاق کم
 قلدی غلطان آفتابی اول دعاء مستجاب

دولت وظفر یمین ویسارنده سلطنت تختنه کچوب اوتردی 10
 انکوریه خلقی دعا وئندان صکره فراوان درم و دینار کتوب خدمت
 پسندیده تقدیم قلدلر و انتون و آقچه کیسعلری و عربی و ترکی
 اشکون آتسر و قتبیلر و آی یوزلو و سورو قلدلو سیم اندام قوللر
 و خلایق لر عرض اندلر محل قبولده واقع اولدی و هر برنگ ضمیر
 و خاطری موجبناجه انواع اصطناع و اصناف الطافه مخصوص اولوب 15
 هر برنوگ آندسه تقریر و منشور مسطور اولدی سلطان اوچ کون
 بزم جهان افروز ایدب هر برنی تشریفات و صلوات برله مشرف و محظوظ
 قلدی، اندرن صکره ملک علا الدینی سیف الدین آیهه تسلیم
 اندلر تا محروسه ملاطیبه ایلدوب اول نواحیده منشار آلو بر
 قلعهده محبوس اندی و مراتب ووظایف بیت الشیاب و مطبخ 20

وحالی انلاره ددی وجمله بو حکایتک استماعندن خرم وشادمان
 اوئدله و سلطانی غلاظ و شداد آند اچمهکه تحریص اتدله، آند
 اچدی که هیچ تاویلله ملک علا الدینه وارکان دولته ترکینه
 وتاجیکنه اولوسنه وکچیسنه مضرتی ایریمه آتی فارغ البال قلوب
 ۵ قلعه لرندن برنه که ائکا اعتمادی اولا ویرییه وکک یراغن واسبابن
 کیسی دن و دوشکدن و مطعوم و منکوحدن هیچ برندن دریغ
 اتمیه و شهر اعیاننه دخی مدافعت و مانعتلریچون که اتدله دی
 مواخذت قامیه و تعریص بویریمیه و عهدنامه لری اول بابده یسین
 اتدکدن صکره کتابنه کتورله کندو الیله توقیع ایدوب قاصده
 10 تسلیم قلدی، چون قاصد شهره واری و حالی اعلام اتدی
 شهر اعیانی سلطانک اعلام و سناجقلری دلدله امیر سیف الدین
 چاشنیکیب آییبه استدیلر امیر سیف الدین دخی حضرت سلطنت پناه
 حکمی برله جبّهلو و کیملو ارنده چرییلله سناجق و رایات پادشاه
 دهری آلوب شهره کردی و عظمت و حشمت تمامله قلعه نکه قلعه سنه
 15 نصب اتدله و شهر اهلنک اولوسنه وکچیسنه استمالت و بیروب
 مواعید خروب برله مستظهر قلدر و ملک علا الدینی سلطنت
 سرایندن چقاروب b شهر اعیانندن برنک اونه نقل اتدله اوزرنه
 موگلسر قودله، اندن صکره امیر سیف الدین شهرک اعیان
 و معتبرلری سلطان خدمتنه ایلدوب سلامدب ال اویدردی
 20 واستغفار دلیلله اعتذار کوستردی و هر یزی مرتبه سنه کوره مکرمته
 مخصوص اتدی، چون شهر خالقسی اندیشه و قورخودن امین

دکدر اکر بز قولر بو حالتک احتراز یچون شهری تسلیم ادرسوز
 معذورز ددر، ملک علا الدین بویردی کرچک ایدرسز وکرچک ملک
 وصواب یولنه یوررسز وین بو بابده دلی گزین خاجل وشرمسارم
 اکر قزداشمله شرط وعهد اولورسا که بزوم جائوزه مصرقی ایرشمیه
 وسبزه دخی مصادرت ومواخذت قلوب مزاحمت ایرکورمیه بو ۵
 بابده کلام قدیمه قسم یاد ایدب سوکندنامه کوندره اول وقتن
 هیچ شهری تسلیم اتمکدن یکرک مصالحت یوقدر دی، شهرک
 معتبرلی چون بو اجازت ورخصتی ملک خدمتندن بولدر فرج
 وشادلغله طشره چقدلر دیرنسک واجتماع ایدوب بر فصیح وچرب
 زبان قاصدی امیر سیف الدین آیه چاشنیکیر خدمتنه ۱۰
 کوندرلر وامن دلیدلر، امیر سیف الدین چون بو حکایه
 اشتدی فی الحال سلطان خدمتنه واردی واحوالی عرض اتدی
 وقاصدی دستبوسله مشرف قاصدی a چون قاصد خبر رسالتن
 ادا ادوب شهر خلقنک ملک علا الدین بابده شفاعتن اعلام
 اندی اساریر سرور جبین مبارکندن ظهور اتدی وشرط مسرت ۱۵
 وشادمانلغندن دولت بکلری صباغ قول بکلری حسام الدین
 چوپان بک وحصول قول بکلری قول بک که اعظم اکابر اعوان
 مالکیدلر وکثرت اتباع واشیاع ومال ورجل برله مستظهر اولمشلردی
 وهر بری محاسن اخلاق برله شهره آفاق اولوب قاپولری مقصد
 علما وموئل فصلا وملجیا ستمرسیده کان جهان اولمشدی وهییشه ۲۰
 همتلرینی قطع دابر b کافر اوزرنه مصروف قلمشلردی دعوت قلدی

a) L om. b) L et P دایر.

یوغدی وخیمه وخرگاهه دخی الی ایرمزدی یو آلتنده کندولرچون
 برر او قزدرلر وآنلارنه وطوارلرنه ییر دزدر واول قیشی بو رسه
 پایانه ایروردر، چون کونش نقطه اعتداله ایروب نوبهار بازاری
 رواج بولدی وچمن صحنی کلبه کوهفروش وعوا پرجوش اولوب
 ۵ روضه عروسلی جلوه کرکه وباد صبا پرده درکه وطیور منابر اشجار
 ازره خطبه خوانلغه ویلاهل شبکات قصور اشجاردن نداء نواء
 فَسْبَاحَانَ اللَّهِ حِينَ تُمْسُونَ وَحِينَ تُصْبِحُونَ a آغاز ایدلر شهر
 ساکنلری ومحمورلرنه عاجز واضطرار وقلته ذخایر ضرورتی حددن
 کچدی بری بیرله سویلشوب ایندلر که بزوم اشومز بو بیچاره لقمه
 10 بر کزدن الدن کندی وسلطان مدرسه بنا ائدوکی اول
 جهتچوندلر که قزاشنک فاسد افکاری منهدم قلا وشهری آلا
 ولشکره بوندن رحلته اجازت ویرمیه بزه بو تذللوت تحملی هیچ
 لازم دکلدر وملك علا الدین کیقباد دخی مروت ودیانت اسی
 در شاید که بزوم مکابدت وعنامزه شفقت ایده کلوت اتفاقه
 15 خدمتنه واراه ددر وجمع اولوب خدمتنه واردر وایندلر که
 بلکه معلومدر که بز قوللر بر بیمل مدتی اولدی که شهیارک
 هوادارلغی جهتچون حصار زحمتن چکوز وهیچ بر یردن امداد
 معاونت مشاهده اتمز وانتظار حددن کچدی اکر شهری
 حرمتله تسلیم اتمزسوز شول دگلو ضعیف ونا توانمز که هیچ
 20 شبهه سوز محاصرلر شهری جبراً وقهراً آلرلر چون تسلط تیغله
 آللر یقین در که قوی وضعیف ووضیع وشریفه ابقا وحمایا اولاجق

چقردلر و آغر چوماقلریله چکچ دمرجی اورسنه طوقنور کیمی بری
 برنگ اشغنه وجبه سنه دوکشدلر و عاجز و قاصد *a* قالوب قاهر
 مقهوردن ظاهر اولدی دندی لر که قلاجلری قین دن چکلر و منازعت
 و خصوصتی فیصله ارورلر *b* ملک علا الدین شهر قاپوسندیدی
 بویردی که امیر مبارز الدین عیسیایه جاغرلر چون چاوشلر ⁵
 آواری قولاغنه ایرشدی مراجعت قلوب دندی ملک علا الدین
 قاننه شهره واری، نجم الدین بهرامشاه دخی سلطان خدمتنه
 واری و سلطان انوژ ثبات اقدامنه و تهر و اقدامنه آفرین قلدی
 و حمله لری رت اندوکنی و صدمه لری دفع اندوکنی که اول محاصره ده
 خصمانه تقدیم قلمشدی بکندی و خاص خلعت بویردی و نعت ¹⁰
 ویردی و مرتبه و محلتی زیاده اندی، اول بهمار اولندن اکنجی
 بهمار اولنده کن بو طریقه مقاتله و محاربه اولوردی و مناجیقار
 آنلوب در کار و شهر حصار اولمشدی و سلطان شهره برابر بویردی
 که بر مدرسه بنیاد قلالر اول نیت اوزرنه که اگر شهر فتحی
 مسلم و میسر اولورسه اگا اوقف قویه و ضلحه و فقهایه کفایت ¹⁵
 ایدجک مؤنت جمیع جهاندن مهیا قلا و اگر شهر فتح اولماجق
 اولورسه اقامتچون سروای دزمش اولوز دی، چون انکوریه
 مستخلص اولدی عهد و نذره وفا کستردی و چوق املاک اگا
 وقف اندی و چون نهیت سلطان علا الدینه دندی آتی یقماغه
 و اوقافن ابطال انکه حکم اندی و هنوز بنیادی باقی طور، ینه ²⁰ سوز
 اولنه وارلوم هر بسک برر او یاپیدردی و هر کمک که مکنتی

a) L om.

b) P ایرشدرالر.

واحراف واختراب ادوات وآلاتنندن فارغ اومشدى طالع مسعود
 برنه انكوريه حدودنه متوجه اولدى، ملك علا اندينه سلطان
 عز الدين كيكاو سگ عزيمتى اعلام اتدلى بارو وحصار احكامنه
 وجرى اهتمامنه وشهر خلقنك خاطرلر رعيت اتمكه وانلاركله»
 5 عهدى وييماني تجديد اتمكه مشغول اولدى اول بابده مبالغه
 قلدى، چون سلطان انكوريه ايرشدى اول كون چرى صفار
 وآلايلر چكدلر شونك كى ترتيب وهيمتله كه خيره ماند درو
 دیده اولو الابصار شهرى چب چوره حصار اتدلى، امير مبارز
 الدين جاندار عيسى وقد اشلى شهرن ميدانه چكدلر اول
 10 سبيله كه مبارز الدين جاندار عيسى بلكه نجم الدين جاندار
 بهرامشاه سيواسده اوغلانلق عهدنده مكننده خصومت دشمنشدى
 دايم برى بيله محاصمت وعداوتنده ايدلى مبارز الدين عيسى
 ميدانده آوازله جاغروب نجم الدين مبارزت ومقاتليه وميدانه
 دعوت اتدى بهرامشاه سلطان عز الدين خدمتندن اجازت
 15 دلى وميدانه عزم اتدى اكى خصم بر برنه ايرشدى وي
 درنك چون شير ويلنك سگوييله جنك اتدلى وار آسا سگولرى
 موسوى ازرها بكى بر برونك جاني قصدنه پيچان قلدى وسكره
 فرعون كى اضطرابه وفورود اوى كى انتهابه كلوب متوانر خصمانه
 حمللر برى برنه قلدى وهيج وجهله غالب مغلوبدن ظاهر
 20 اولزى اكي سنك دخى سگولرى پاره پاره وريزه ريزه اولدى
 وهيج برنه خطا ايرشدى ناچار ال اير قوبوسنه اورب دوسلر

فارغ البال ومرتبه لال اولدلر ودرگاه عاليه سى ملوك و سلاطين ورودى
 ووفديله ازدهام بوندى وصاغ قبول وصول قبول بکلرن قايى ولبات
 ولبندور و سالور سرورنر قاتنه اوقيوب سراى سلطنت وبارگاه عزتنده
 مشاورت و تدبير اندى وپو طانيشق وکنکساج اورتاسنده مبارك
 دلندن بو كلام دچيدى كه ما دام كه قرداشم انكورپده اوله 5
 واول مقامده كه تمام برك و محكم ييدر آنده متخصن قلا بزه
 امن و فراغ كلى حاصل اولسر دكولدر اول ثننه ماده سنى قطع
 اتملكى فرايض امور ولوازم مصالح جمهورن صايف كركددر و تا
 اول حكايندن بزه فراغت تمام حاصل اولمايىناجه هيچ بر مهمه
 دخسى شروع اتمك كركددر دى، جمله اتفاقله اول فكرى صواب 10
 كورب تصديق و تحسين قلدلر كه هرنه كه پادشاه بوبردى عين
 كفايت و محض مصلحتدر ديو آفرين قلدلر و ايندلر نظم
 فكرنگ صفاحه سنده در محفوظ جمله نقش صكيفهاى اول
 ذهنگ صاف نوري قاتنده ديدۀ آفتابه دشدى سبل
 خود زمان اَلَسْتُ ديدى قمو خصمگ لا سوزى بلى به بدل 15
 بو قوللغى تقديم اتمكه شويله كه پادشاه بيمورد مطاوعت كمرنى
 جان بيلنه بغلامشز و بصيرت بصيرنى فرمان مثاليچون منتظر
 قلوب اخلاص قدمى ازره طورب طورر ديدلر، پس مكاتب
 واحكام بكلره وملككره وپوى بكلرنه وظيفدارلره و اوج بكلرنه روان
 اتدلر كه يراغ واستعداد تمام برله سلطنت بارگاه عبيدپتنه 20
 عزيمت قللر و آز مدت اچنده چوقلق چرى صاغ قبول وصول
 قول و ترك و روم واعراب و اكراد وارمن چريلارى جمله قونيه صراسنه
 حاضر اولدلر و سلطان جبه خانه آلاى و محاربه و محاصرت اسبابى

تا دفن اولناجه صدقچون یکر می بک التون ویردی وآنوڭ
 مبارک هیکانی ایلتمکه مسلک سرحدنه وارجه بله چری قوشدی
 و امیر سیف الدین ایبه والچیلر کرو بله دوندلر ودرکه خدمته
 واردلر و مقبر اولمش حکایاتی مکرر قلدر واکسی جانبدن سرور
 5 وحبور وفوری برله معور اولدر، چون سلطانک جته سنی قونییه
 ایلتدر و جدی واتاسی و قدداشی یاننده دفن اندلر ارته سی
 سلطان زیارته وادی و اوتز بک التون فاسلیوس ویدوکی التونه
 اضافت ایدب بعضی آنده حقاظ و طلبیه و فقرایه تفرقه اندلر
 و بعضی مدارس و خانقاه و زواییه کوندلر و باقیسن اطراف مسالک
 10 و شهرله ارسال قلدر تا اول بیرلده a دخی مستحقلر و ارباب عرفان
 و احکاب ایقانه توزیع اندلر و بر نویتی جنیبتی آنده ملازم غودی
 و قزل اطلس برکستوانی برله هر اذینه کون مرتب قلوب طوترلردی
 و فاسلیوس الچی لرنی انعام و احسانله شاکر قلوب وطنلرله کوندردی
 و کندوزی پادشاهلق و معدننه مشغول اولدی ۵

15 ذکر عزیمت سلطان عز الدین کییکاوس بجانب انکوریه

و محاصره برادرش ملک علا الدین کیقباد b

چون بر مدت بو عط اوزنه کرامت شادروانی سلطان عز الدین
 کییکاوس سلطنتی ایواننده مبسوط قالدی و مسائلک مهماتی
 و مصالحی مضبوط اولدی و ختنی تختی جهان آرا طلعتی فری
 20 برله آرایش بوندی و مالک و مسالک مالک و ساکنلری مایون ظلی
 ینبیله آسایش بولدلر و معدنی انوارنک شعاعی و امن و اماننده

a) L. یرده.
 Mss. turs.

b) L'inscription manque dans les

اولا خزانه و امضی‌لین ارمغان و تحفه‌نر ترتیب اتدلر و کرو امیر
سیف‌الدین جاشنکیر آییسی^۵ اول رسالته موسوم قلدلر تا که
مراجعت قلوب مهماتی کرکی کبی یییرنه کتوره و فاسلیوسه ارکان
سلطنت و بارگاه دولت رضاسی مقتضاسنجه آند ویره و سلطان
شهیدک شخص مطهر و قلب معظمنی دار الملک قونییه ایله ۵
و ابا واجدادی جوارینده تحده تسلیم اتدلر، امیر سیف‌الدین
آیه هدایا و تحف و ارمغانلری آلوب روم دیجی لریله روان اولدی
چون کندو مالیکی حوالی سنه ایرشدلر اوگرو فاسلیوسه بر کشی
کوندروب اش مراد موجبنجه مقرر اولدوغن و امیر سیف‌الدین
کرو رسم رسالته بله کلدوکن اعلام اتدلر، چون یقینرق ایرشدلر ۱۰
فاسلیوس استقبال اتدی و ترقیر و تعظیم شرایطنی محمل نهاینه
یتردی و بذل نعم و فرط کرمدن اکسک قومدی ایرتسی بر خوش
مجلس آراسته ایدوب ساز و لهو و عیش و عشرت و ضرب نوازمی
باینده مبالغه قلوب خوش چشن و قونقلق قلدی اهل اسلام
وروم طریقنجه آشلر و بریانلر و کبابلر بشتدی و خوش کوار شرایلر ۱۵
التون و کمش اوانی و بادیه مرتع قدح‌لرله انهار کبی روان اتدی
و مقاصدی حصوی و سلطنت جملوه‌سی وصولتی چون بشارت
چالدرپ شادلق اتدی و سوکندنامه موجبنجه که سلطنت
حصرتنده کتابت اولمشدی و سلطان آند اچمشدی اول دخی
قسم یاد ایدوب انجیل و خرسنوسه آند اچدی و یروکی تشریفک ۲۰
ضعفناجه امیر سیف‌الدین انعام و احسان ایدب اموال و جواهرله
مستظهر قلدی و سلطان شهیدک a تابوتیله کدن حقاظ و فقرایه

a) L om.

اتدئر شویله که بکلی مجلی ومصقی اولوب اول مصالحه التزام
 کوستردی اول دیجیلریله سلطان خدمتنه متوجه اولدی، چون
 اسلام حدودنه ایرشدئر سیف اندین اوئردو سلطان درگاهنه
 عزیمت قلوب مسارعت و مبارزت کوستردی و شرف دستبوسه
 ۵ ایرشدی و روم دیجیلری واردوغین و خبرلرینوڭ خلاصه سن اعلام
 قلدی و اول غمباری که سلطاننڭ خاطرنه قوعشدی الطاف
 استعطف آستیننی برله سیلوب دور اتدی و سلطان اول وحشت
 غبارندن خاطرن مصقی قلوب آتسی رزینی مصیبتن قضا و قدره
 حواله قلدی و بو موعظه برله متعظ اولدی مَا أَصَابَ مِنْ مُصِيبَةٍ
 10 فِي الْأَرْضِ وَلَا فِي أَنْفُسِكُمْ إِلَّا فِي كِتَابٍ مِنْ قَبْلِ أَنْ نَبْرَأَهَا إِنَّ
 ذَٰلِكَ عَلَى اللَّهِ يَسِيرٌ ا رتهسی انلاروڭچون بار عالم بویردی جمله
 امرا و سپاه حاضر اولدئر و بویردی که حاجبار آیین و شکوه برله
 سلطاننڭ تختی اوڭنه کنردئر و تعظیمچون بیر اوپدردئر و رسالات
 و مشافهانلرنی ابلاغ قلدئر و تحفه و خدمتی و سلامی که کنورمشلدی
 15 چکدئر و ایلدوب خزانیه تسلیم اتدئر محمدت و ارتضا محمّنده
 واقع اولدی و جشن و بزم بویردی و دیجی لری مجلسه حاضر اتدئر
 و چهره صباحت و زبان لیاقت برله انلارڭله مکالمه قلوب سویلشدی
 و انواع احسان خسروانه و الطاف شاهانیه انلاری مخصوص قلدی،
 ا رتهسی خلوت بویردی سلاملق صفهسی خلوت اتدئر و انلاری
 20 واکلر و اعوان سلطنتی حاضر اتدئر و ملک و دولت مهماتی و مصالحی
 باینده سویلشدئر و سلطانه ملک روم فاسلیوسی رضاسی موجبنجه
 آند و ایردئر و فاسلیوسچون شویله که سلاطیننڭ عالی همترانه لایق

چاشنکیور آیمه که بونده خدمتکده در اگا انعام واحسان
ایسدوب قوی و یوروب نوازش فلاسن و بکنامش تحف وارمغانلر
ومرغوب ومحبوب ضکسوقلر که احکام قواعد واد و تاکید مبانئ
اقتحاک موجبی اولا مهییا فلاسن وقپوگ ملازلملرندن بیرسیله
سیف الدین مرافقتنده سلطان درگاهنه کوندرسن تا سیف 5
الدین وحشت وعداوت عباری دفعنده وساطت وسفارت قلا که
اول سلطنت سراینک خواصندن واول دودمانک مربی لرندن در
اول بابده سعی دریغ اتمیه که اولا که محل قبولده واقع اولوب
رضا سمعیله اصغا اولنه واکرچه عذری اعاده اتمکک تذکیر ذنب
وجرمه در لازم کورمک کرک اندن صکره بزه جمعیت رجال جمع 10
اتمکه قتال جهنیمچون اشتغال کوسترمک کرک اکر بو وسایل برله
مصالحات طریقی یوز کستررسه فهو المراد واکر ممانعت قلوب
محاربت بنیادن اولرسه باری بزر کنده اشومزدن فارغ اولمش
اولوز^a دیدلر، بو رای فاسلیوسه وانوگ ارکان دولتنه صواب
کوندی پس قیمتلو هدایا وتحف ثمین فراوان که اوهام کتاب 15
جهان انوگ ضبط وحسابانندن حیرنده قللردی در ثمین
ویدره سنکین ایچی طولو آلتونندن و آلتون کمش آوانی وسقرلات
فیلالری ومذهب فرنکی قاشلر والوان وانواع کمخالر واطلسلر
ترتیب قلوب بر الحیبله که فصاحت بیان وعذوبت لسانله
روم بلادنده ویدارنده مشهوردی سیف الدین مرافقتیله کوندردلر 20
وسیف الدینک خاطرنی کرکی کبی اله آلوب کوکلن خوش

a) اولوز P.

اول دوره اجزای ترابک ضربی

شیلیدی که رقص اورردی ذره هوا

ولکن دامن جیب موسی بکی طاهر وعفت ایچنده عیسی
 نفسی کبی زهد وتقوی ثلکنده زاعردی فتوتی لباسی الناصر
 ۵ لَدِیْنِ اللّٰهِ خِلَافَتِی خَدَمَتِنْدِن کیمشدی ومروت جامنی قُلْ اِنْ
 كُنْتُمْ تُحِبُّوْنَ اللّٰهَ فَاتَّبِعُوْنِیْ یُحْبِبْکُمْ اللّٰهُ a شراخانده سندن اچمشدی
 ودایم همّتی دیار وبلاد فتحنه واضدان وحسّاک قعنه وملکت زیاده
 اولماسنه ویگی ولایتلر آچلماسنه مصروف قلمشدی شوبله که هر
 حکایتی موضعنده ایران اولنه وهر تیمار وملک که آنوڭ دیوانندن
 10 بر کمسه نڭ آدنه مقرر اولایدی ابد الزمان تبدیل وتغییر
 اولوغردی اوغول اوغوله نسلًا بعد نسل قالوردی وآنوڭ مبارک b
 زماننده قزلق وبلا وغم وندم یوغدی وامن وامان وارزانی وراحت
 اقطار جهانده مطلق العنان اولمشدی وآنوڭ عدل وسیاستی
 چای چورن فاسلیوس نشکری سمعنه ایرشدی شمع مانغدی
 15 هراس تلبندن ارمکه باشلادی عاقل وصاحب رای کشیلرنی حاضر
 اتدی وپو اندیشه بابنده آنلاروڭله مشورت قلدی وایتدی که
 بزه سلطان عز الدینک مراسلتی افتتاحنی نجه تقدیم اتمک کرک
 واول جریمه نڭ عذرنی که بزم رضامز اڭا مقرون دکولدی نه
 رسمه دلیهوز دیدی، بعضلر ایتدلر نیچمه c که فاسلیوس قاتله
 20 سیاست بویردی وساحت کریمه اول تهمتندن برأت حاصل
 اولدی بو معنی خود محقق ومقررر اما عقل وحزم اولدر که

a) Kor. 3,29.

b) L om.

c) P S نیتمه.

مدایح و محامدنده عرب و عجم ممالکی و اصفلی وصفنده مبالغه
 قلورپردی و ایدر پردی که
 بیت

- خدايـگـانـا بر وفق رای افلاطون
 ترا خدای زبهر مصالح جمهر
 5 بیافرید زاقبال صورتت پس از آن
 حلول^a کرد درو جان بهمن و شاپور
 چنانک راج و بشخص پیاله نقل کند
 پس از مفارقت او زقالب انگور
 زگرد خیل تو مشاکنان عالم قدس
 10 کشند غالبه^a حسن گرد عارض حور
 واکثر جویزی فرایض صیردی و شعرایه صله و بر مکده همت عالیه
 برله امر ایدوب کندوزنی اول بابده قصه بلوردی شمس الدین
 طبس رحه محفل کونده سلطانه مدح انشا قلدی غایت
 صنایع و بدایع و سلاستندن سلطان غش قلدی و اول مدحت
 15 صله سی عوضی چون چون انشا و سیافنده دخی ماهر دی روم
 ممالک نوگ امیر عارضلغن که چری دفتری منصبی در اگا مقوص
 قلدی و غایت هنر پرور اوند و غندن آنوگ درکای ارباب فصایل
 و احباب فنون برله آراسته بدی و آنوگ دولتی ایامنده غزل خوانلر
 و اهل طرب مرغوب و مطلوب بدی شویله که هر صاحب روحی ابو
 20 الفتوحی و هر ندیمی ابراعیمی و هر کودکی و هر بی زبانی
 عجیب الزمانی اولمشدی
 بیت

a) L مایل.

و جمله اولولر و معتبرلره خلعت و تشریفلر کیوردلر و انواع نعم و شیلان دوکلوب ییدلر و خوب قوخولو شیرینلر و قیز و قران و شرابلر اچدلر و بر هفته تمام شرب مدام و نفسانی لذات استیفاسنه بزم خسروانی و استماع اغانییه مشغول اولدلر اندن صدگه سلطان 5
 5 مملکت اموری تمشیتنه شروع قلدی و اطراف مالک مکتوبات و فرمانلر ارسال قلوب مقاصد تیسیرندن و مآرب حصولندن تسلی خبرلر و یریدی و اوجی و کرجی اطرافی اترکنک بکسلرین سلطنت درکای خدمتنه دعوت اندی و آنلر دخی مقاصد و مامورلی حصولی شرفی برله مستظهر قلدی جملهسی کلمکده مبارت و مسابقت کوسترب 10
 10 سلطنت حضرتی خدمتنه متوجه اولدلر چون کلوب ایرشدلر هر بری منزلت و مرتبهسی مقدارجه شرف و تقرب بولوب نوازشه مخصوص اولدلر مناصب و بکلکلی احکامن تجدید اندلر و مملکت نظام بولوب توختدی سلطان دخی عدل و داه مشغول اولوب فارغ البال a اولدی ۱۵

15 ذکر مکارم اخلاق سلطان عز الدین کیکاوس b
 سلطان عز الدین کیکاوس بر پادشاهدی که هَبْ لِي مُلْكًا لَا يَنْبَغِي لِأَحَدٍ مِنْ بَعْدِي ۱ آنوگ ایسام وزمانی نصیبی اولمشدی شکل و خلقی غایت خوب و مرغوب و خلقی یولق عظیم و مطلوب و سخا و کرمدنه الی سحاب قطراتی کبسی بی حساب وزیرکلکی 20
 20 مشتری کبسی قراگو کبجده پرتاب و خط و انشا و بلاغنده بی نظیر و شجاعت و آلبلقده مثل رستم دلاور و جهانگیر و اخلاقنک

a) L om. b) L'inscription manque dans les Mss. tures. c) Kor. 38,34.

و منازعه روئی خایب و خاسر اولوب کندلرون و سلطنت سلطان
 کیکاووسه مقرر اولدوغن اعلام اتدی، لیقین تکور آتوک جوابی
 چوقلق ارمغانلر و هدایا و تحف برله تازی آنلردن و آلتون کمش
 اوانی و سغرائلردن و سقرلات فیلالردن ارسال قلدی، چون سلطان
 قیصریه و تنابعی مهمانندن فارغ اولدی ملکتی مدعیلر زحمتندن ۵
 خالی کوردی افسرای طرفینه متوجه اولدی افسرانک اولولری
 واعیانی چتر لایمون و بارگاه میمونه استقبال قلدلر و فراوان ساچو
 ساچدلر و شادیلک قلدلر و جمله آتوک و لاسنه التزام کستردلر،
 چون اول زمانده اکثر اترک اول اطرافده متمکن اولشلردی جمله
 فرمانه مطیع و منقاد اولدلر سلطان بر قاچ کون آنده اقامت 10
 ایدوب شریف ذاتنه استراحت ایرشدری آندن دار الملک
 قونیه عزم اتدی و قونیه ننگ خواجهلری و معتبرلری و اعیانی شهری
 بزیوب آدین بغلادلر و قاتگیلر اوزرنده کوشکلر دزدتلر و سازلر
 و مطربلر و فنیان و نوبنجی لرله ابروقده سلطانی قوشویدیلر و اجلال
 و تعظیم و توقیر و تکریم تمام برله سلطانی شهره کتردلر و سلطنت 15
 سریرنه کچوردلر و شهوار کوهلر نثار اتدلر و چوقلق قربانلر اول
 نعمتک شکرانده سیچون حق یولنه فدا اتدلر و حق القدوم
 یوز بک افچه و بیش بک قزل النون و یوز پاره زربفت کماخا
 و یوز الی پاره اطلس و اوتر باش آت و یکومی باش قتر والی باش
 بیسره دوه کتردلر چکدلر جمله محفل قبولده دشدی، آندن 20
 صغره سلطان آنلردن اعاده قسم دلدی سلطانک رای و نییتی
 موجبجه آند اچدلر آندن سلطان بویردی که هر برنگ املاک
 و اقطاعی احکامنی تجدید اتدلر و زندان طوتسقلری آزاد اتدلر

ماهره تسلیم اتدی وشهرلردن هر برن بر بکه ویردی نکیده زین
 الدین بشاریه وملاطیه حسام الدین یوسفه وآبلستانی مبارز
 الدین چاولی بکه ویردی چون ظهیر الدین ایلی پروانه ملک
 علا الدین خدمتندن مفارقت اتدی نکیده ویردی
 ۵ ونکیده شهرنگ اعیان واهالیسنی مل ونعت ویرب انعام واکرام
 قلماعله کندویه مطیع اتدی وآنلارک کوئلارنی دنایمیر وتشریفات
 بذل برله فرمانه محکوم وکندویه دوست قلدی وائمه ودانشمندلری
 جمع ایذب آشور وختهملر قلدی اجماع ائمه وکافه رعیت
 حضورنده خلقه ایتدی اکر سلطان عز الدینک چریسی شهری
 10 محاصرت اتمکه کلوب باغله مضرت ایرشدرلرسه واملای خراب
 ادرلرسه که اول وقت بن یا منصور ویا مقهور اولام بنوم باغلوم
 واملاکم سزوگ ملکتر اولادی، بو حيله وافسانهيله بر مدت
 انده اقامت اتدی اما نکیده نکت جمری وایاشی آوگ اتباعنه
 خیلی جفا ادرلردی فکر اتدی که شمدکی وقتده هنوز شهری
 15 محاصرت اتمکه کمسنه کلممشدر وبو طایفه جافیه بونگ کبی
 کستاخلقملر ایدرلر اکر بو کس یارن محاصرت اولاجق اولورسه
 حال نیچه اولاجقدر ددی، اندن کوچدی ولولوه قلعدسنه
 التجا قلدی آنده دخی طوراملدی سیس یولندن شام دیارنه
 عزم اتدی چون حلب یقینه تلباشر آدلو بدر بیره ایرشدی
 20 خسته اولدی ویر قاچ کوندن صگره فوت اولدی ودفن ایدلر،
 آندن صگره زین الدین بشاره وامیر آخور نکیده شهرنه عزم
 اتدی ونکیده نوگ اهالی واعیاننه فنون احسان واکرام کوستروب
 نواخت قلدی وارن تکوری لیقونه املر کوندردی معارضلر

کبچه قرآئوده کوچدی وقاچب کندی چون ملک علا الدین
 کیقباد ملک مغیث الدینک اوردوسی یرن ارته اولجق مقلسلر
 آوجی کی چری دن بوش کوردی وکندو جماعتی دخی طاغلوب
 هر پیرشا کتدکلرن بلدی حیران و سرکردان اولدی وشهردن دخی
 بونلر طاغلدوغنه شادمان اولوب بشارت چاندلر بورلر آوازی کوه⁵
 وخرایه ینقو ویردی وپهادرلر واپلر شهردن چون ملک علا
 الدینک چریسن آز کوردلر قاپویی آچوب طشیره چقدلر وچوق
 خلقی مجروح وطوتسف قلدلر وبعضی هلاک اتدلر، وملك علا
 الدین اول حالی مشاعده قلدی آت باشن دوندروب انکوریه
 یولن طوتدی وقاچدی چون انکوریدیه ایرشدی قلعه کرب¹⁰
 انکوریه قلعهسن آلدی اول شهرک مناعت وحصانتی برله وائف
 ومستظهر اولدی، سلطان عز الدین اول شادمانلقدن قیصریدن
 طشیره چیقوب شادمانلق کسلاعن هوایه آندی وایت نزارلق
 ودشمن کدازلق میدانسنده شادمانلق چوکانیله فرج طوپن
 اوینادی وطشیره اوردو قورب اوتردی وجمله صاغ قول وصول قول¹⁵
 بسکری وقایی وایات وایندور وسالور اولولری واپلری خدمتنه
 کلدلر جمله سنه آغر تشریفلر وصلات وخلعتلر ویرپ مرحمت ونوازشه
 مخصوص قلدی وپروانه لسانی امیر جلال الدین قیصره
 وصاحب دیوانلق واموال دفترن خواجه بدر الدین خراسانیه
 که خط وبلاعت وانشا وسیاقت وحسابده روم مالکنده نظیری²⁰
 یوغدی ویردی وانشا ومکتوباتی خواجه فخر الدین علی تبریزییه
 که اول دخی خط وبلاعتده جهان فانی اچره ثانسی یوغدی
 واون اکی دفتار که دیوان وزارتده معروفدر هر یرن بر استاد

جلال الدین تگورگ ادمیله شیره وادی چون سلطان حضرتنه
ایرشدی سلطانہ مقصودی حصولنک بشارتن اتدی وتگورگ آدمی
کتوب ال اویدردی و مشافهه اخبارن سویلندوکی بکی سوکندنامه
عرض اتدی، سلطان اول خبردن شادمان اولدی و سلطاننک
۵ کندو دست خطیله تگورگ مقصودی موجمنجه سوکندنامه
یازدی وتگورگ آدمه خلعت و صلت و یردی اخشام اوچق
قپوبی اچب و یربدلر چون تگور سوکندنامه مطالعه فادی و قصد
مشافهه خبرلری که سلطان دیشدی سمعنه ارشدردی کندو
خدمی وحشمی سرورلرینه بویردی که ۱۰ به کیجه غوغا و غلبه
۱۰ اتیوب کوچک شویله کدلوم که کونش طلوع اتدوکی وقت
دولو حدودندن کچمش اولوز ددی، پس دوه لسن وقتولسن
یوکلندلر و اتارن ایرلیوب مجموع خدمی وحشمیله شویله کندلر
که ارتیه دکن دولو حدودندن کچوب ارمن حدودنه ایرشدلر،
ارته سی ملک مغیث الدین و ملک علا الدین کیقباده خبر
۱۵ اتدلر که تگورگ اوردوسی چارلرین بوش قویب کتمش ددلر،
هر بری بو حالدن طگم قلوب اندیشه و فکر دگزنه طاندلر و یری
برندن متوهم و خایف اولدلر ملک علا الدین صاندی که اول
طایفه قرداشیله ۱۰ دستان اولدلر و دلدلر که احتیال طریقیله بنی
قرداشم انده اسیر ایدلر ملک مغیث الدین ایتدی قرداشلرم
۲۰ بگم ازن الروم چون قصد ایدشلر بنی انوگچون مکر و خدعه
برله بو ارایه چکمشلر که بنی «ا» کرفتار ایدلر اول دخی اول

مصلحت کورم که کندوزگی بو فایده سز ورطه دن طشره چقراسن
 ووارب کندو ملکک محافظت وکتخدانغه مشغول اولاسن دیوب
 اول جواهرله مریع اولمش دستارچه اوکنده قودی وایتدی که
 ملک بونی نعل بهایچون قبول اتسون قیمتی اون ایکی بکّ مصری
 التوندردی ودخی تکوره معلوم اونسون که چون تکور ایرته ۵
 چریسیله کوچب کده بن ملتزم اولورم که چون ملک سلطان
 عز الدین کیکاوسه مقرر اولا اون اکی بکّ مدّ تخیل تکورگ
 قلعه لرنه ذخیره ییچون وطوارلینه علیقچون ارمنستانه کوندلرم
 وسلطان عهد ادب آند اچسون که سلطنتی مدّنده
 تکورگ ملکنه وقلعه لرنه مضرت ایرکرمیه ما دام که تکور عهد 10
 وموائیف اوزرنه وفا فلا دوستلف کوندن کونه اراکیده محکم اولا،
 تکور چون بو اخباری اشتدی واول جواهری کوردی جلال
 الدینک معقول نصایحی قبول مسامی برله استماع قلدی وایتدی
 که بنم کوکلم شول وقتن مطمئن اولور که بنوم امینم دخی
 سلطان حضرتی خدمتنه واره وبو رسنه آند ویره، جلال الدین 15
 ایتدی اول تکور عهد ایدوب آند اچسون ونامه یازب کندو
 آدمییه سلطان حضرتنه وارام ددی، تکور بی تخلف وبی توقف
 آند اچدی که چون سلطان عالم عز اندنیا والدین پانشاهغی
 مدّنده بنم قلعه لرمه وشهرلومه آسیب وزحمت ارکرمیه وانوگ
 منصور عساکری وحشمی تغلب طریقیه بنوم ملکتمومه مداخلت 20
 اتمیلر اول نسنه اوزرنه که امیر جلال الدین تقریر اندی وفا
 کوستره واول بابده عهدنامه کونده بن دخی بو مقامدن بر
 عدت کوسترب دستوره کندو ملکمدن یگسا متوجه اولر ددی،

قزنداشندن بر دستارچه آلدی که آنوڭ قیمتی اون اکی بڭ
 التوندی وکتورب جلال الدین قیصره ویردی، اول کیجه بر نفر
 قولی برله قراڭوده شهردن طشره چقدی ودراره اصرملدی که بن
 کیرو کلهجه قاپودن کتمکه میل اتمه که قاپویی بنم آوارم
 ۵ ایشدب آچاسن ددی وکتدی جلال الدین لیفون تکورڭ
 اوروسنه کدری ناکاه طلایه وقراوله صندشدی قضایله طلایه
 نوبتی اول کیجه لیفونڭدی چون لیفونڭ خلقی قیصری آوارندن
 وسوزندن بلدلر که همیشه قیصریهدن سیمه وطرسوسه وارن کلش
 ووستلقلری واری ایتدی تکوره بنم کلدو کم خبرین بلدلرڭ
 10 ددی، بلدلر چون بو خبر تکورڭ سمعنه ایرشدی خاصکیلرندن
 برنی که دایم آندن قیصر قاتنه کلور کدری کوندردی ایتدی
 وار بو حالڭ حقیقتن بلب کل ددی، چون کلور کوردی وارپ
 حقیقت امیر جلال الدین کلمشدر ددی، تکور استنقبل اندی
 واعزاز و تمجیل و تقدیم قلوب مصافاة و مولات شرایطن یرنه کتردی
 15 وآنوب سراپرده وچادرنه کدری جلال الدین تکوره ایتدی تکورله
 بر اولو اش باینده سوزم واردر اکر خلوت اونورسه عرض ایدلوم
 ددی، تکور اشارت اندی جمله خدم وحشم طشره کتدلر،
 جلال الدین ایتدی تکوره معلومدر که سلجوقیلر مالکندن هیچ
 بر ملکته تکور مشارکت قلاجق دکولدر. پس نه لازمدر که تکور
 20 بو بایده زحمت چسکر اکر ملک مغیث الدین ایسه قرداشی
 ملکین طلب قلور وهر چه ملک علاء الدین کیقباددر آتمسی
 یرین طلب قلور پس بو گفت وکوی وجست وجویدن تکوره
 آرده نه حاصل اونور پس غایت محبت ومودت سببندن شوپله

که مرارت تجرعتک مقدمه‌سی صبرله حالات نتیجه‌سی حاصل
 اولوب مرادمز مذاقنه ایرشه اَصَمِرْ اَوَّلَهْ مُرْ مذاقنهْ وَلَكِنْ اُخْرَهْ
 اَحَلَى مِنْ اَلْعَسَلِ، چون جلال الدین قیصره که قیصریه‌نک
 حاکیمی وشاکنده‌سی ادی و سلطان شهید خدمتنده غایت
 کفایت و دهاسی برله که وادی مترشح مزیت احمد و متوشح ۵
 مرید اعتماد اوئشدی بو معنی معلوم اولدی آنوڭ کتمه‌سی
 منعنده تعلل کستردی

راست چون زلف شب بشانه زدند رَقَمِ کفر بر زمانه زدند
 چون سلطان خدمتنه کلدی و سرائی خلوت ائزدی ایتدی بو
 قول شوبله اشدیم که شاه جهانک حاش الله که بونک کی نا 10
 صواب اندیشه خاطر اشرافانه خاطر قلمش سلطان بو حالدن
 اصلاً و اساساً ملول اوئسون و دخی بونک کی فکری که بی نوالف
 و بی سامانلق موجبی در اوڭنه و دیلند a کترسون که بو قولک
 خاطرنه بر تدبیر دشمندر که اگر آنوڭله عمل اولنورسه امیددر
 که بو عقده انحلال بولوب مطلوب عروسی چهره‌سی حجابدن یوز 15
 کوستره ددی، سلطان ایتدی تدبیرگی عرض ایست ایشدیم
 ددی، جلال الدین ایتدی سلطان ایچرو حرمنه کرسون
 و خواتین مخدراتک حلی لرندن بر قیمتلو نسینه که آرامنه
 قاننده طکسوق اولا کترسون بن آئی آلوب بولا کبجه مقصود
 تیسیرپچون طشره ایلدیم ظن و ائقدیر که مراد حاصل اولا 20
 ددی، سلطان آنک فکری موجبیه اچرو حرمنه کردی و قنر

a) L om.

b) L بر.

ظهیر الدین ایلی پروانیہ اولدن بی نهایت عنایتی واردی وانلارڭ
اراسنده چوق عهد و میثاق اولمشدی و حالئ انہڭ خلافتنجہ
مشاعده قلوبدی و وفا یرنہ جفا کوردی بو اکی بیٹی کندو
قریحه سندن املا وانشا قلوب شکایت ورقنہ یازوب طشرہ پروانیہ
۵ کندردی رباعی

شمع کہ بودم ییاند و دوکندی تنم

هیچ اولمدی بر وجهله خندان دهنم

پروانہ کہ ییار غارم اولمشد بنم

راضی کساورہ تر بوینمی دوشه بدنم

10 چون محاصرت مکابدق زمانہ آخر ظاہر اولمازدی و محصور

منصوردن بلورمزدی شول بکلری کہ محروسہ ملاطیہ ده خدمتندہ

اولورلدی مبارز الدین چاولی بک جانشنکیر وزیر الدین بشارہ

امیر آخر و مبارز الدین بیہرامشاہ امیر مجلس بونلاری قتنہ

اوقدی و بو بابده بونلار وگله مشورت اتدی و بویردی کہ بو اش

15 قاتی اوزندی و چوقلق خلق تلف اولورلر بنم رایہ شویله سانج

اولر کہ دن بچوغندہ شہرڭ قپوسن آچاوز و تہجیل سکردملہ

قچاوز و کند زمزی قونیہ شہرنہ یرغاوز اول معظم شہرلہ ارقالنب

اوج نواحیسی بکلری و جریباری یاردمیلہ مرادمز حاصل ایدہ وز

ددی، اولورلر ایندلر پادشاہڭ حکمی راستدر اما بسر اش کہ

20 مکر و حیلہ معرضہ یقین کلمش اولا اگسا اعتماد اتماک اولمز اولہ

کہ قونیہ و ارمیاوز حساں و اضدادڭ جریسی و قراسی چوغلمشدر

اولہ کہ یولده بزه ظفر بولالر و ملک الدن کدوب هلاک الہ

دوشمز اکر پادشاہ بسر قاچ وقت صبر و ثبات کوسترسه امید در

وحیران اولدلو واول حالک تدبیرنده سرکردان قلندر والسلام ۵

ذکر شنیدن ملک علاء الدین واث پدررا وعزیت امرا

بطرف قیصریه وحرکت بدان جانب a

چون سلطان غیاث الدین کیخسروث وفاق خبری سلطان علا

الدین کیقبادک سمعنه ایرشدی توقاندهیدی اوج کون تعزیت 5

رسوم ورزیت مراسم مرعی قلدی ملک مغیث الدین طغرلشاهی

که ارزن السروم مسلکی وعموسیدی وارالنده عهد وميثاق محکم

اولشدی ولیفون ارمنستان تکورنه قلصدلو کوندردی وقیصریهیی

اگسا آدای وظهیر الدین ایلی پروانه دخی مواعید خوب برله

کندو هوانارلی سلکنه قومیدی وهر طرفه مکتوبلر والچیلر متواتر 10

کوندردی چون روم چریلرنگ وارلغی اوغوز و ترک طوایفی در وهر

وقنده که چریلر باصلوب اقلیملر فتح اولشدر اوغوز طایفهسی

برله اولشدر هر طریقيله که مکندی اکثر اترکی کندویه

دندردی و غلبه چری جمع ایدوب جمعیت تمام برله قیصریهیه

توجه اندی وقرداش محاصرت اتمکه اعتمام قلوب چوق مدت 15

وزمان صواش ومنازعه ومحاصرت اوزاندی وادلو بکلرین وچرجی لرن

اکسی طرفدن چوقلق خلق تلف اولدی وهیچ بر طرفدن

مقصود چهرهسی مشاهده اولنمزدی وشهر وحصار خلقنه عجز

واضطرار ایرشدی شویله که سلطانک دخی مبارک مزاجنه ضحرت

وملاکت مستو اولدی واول محاصرهنگ سورق فرطندن ملک 20

وسلطنتچون براءت سورهسین اولدی واول حکمه که سلطانک

a) L'inscription manque dans les Mss. tures.

خدمتینه ملاطیبهیه کوندردلر وتییز ایرش دیو مساعت ومبارت
 قل ددلر، چون قصد ملاطیبهیه ایرشدی اکبر واولولارنه غزا
 احوائن وسلطانک شهادتن اعلام اتدی جمله اتفاقله ملک
 قاتنه واردلر واحوالی عرض اتدلر اغلاب غزا وبکا شرایطن a یرنه
 5 کتوردی اوچ کوندن صکره بکسر واولولر دولت نوبتی حصولی
 وسلطنت منصبی وصولیچون تهنیت ومبارک باد قلدلر وآندن
 کوجب بیش کنده قیصریهیه ایرشدلر بکسر وسرورلر که حاضر
 اولمشلردی کتدکده استقبال اتدلر وآندن اعزاز وعظمت وتبجیل
 وجلالت تمام بوله شهره کلدلر وماکی سلطنت تختنه کچردلر دم
 10 ودینار اوزرنه صاچو صدچدلر اوچ کوندن صکره سلطان بکلرک
 یاس طونن چقرمغا امر اتدی وهر برنه مرتبه سی مقدارنجه
 خلعت وتشریف وصلمت ومرحمت بویردی کاشه خواص وعوام
 سلطانک السن اوپب مشرف اولدیلر وهر بری مرتبه ومناصبی
 منشورلن تجدید اتدلر وتیمار واملاک که التماس اتمشلردی
 15 اتدلر اجابتیه مقرون اولوب هر بری مکنت واستظهاری مقدارنجه
 مارو قولر وقرنقلر وانتون بدرلری وعربی وترکی آنلر ترتیب ایدوب
 پیش کش چکدلر محل قبولده دوشب وثاق وخلوت خانیه
 وخزاینه وآخوره تسلیم اولندی وعزا تهنیتیه مبدل اولوب عیش
 وعشرتیه مشغول اولدلر بسو فکریدهدلر که دار الملک قونییه عزم
 20 ادلر که ناکه خبر ایرشدی که ملک علا الدین توقاندن چری
 وجمعیت تمام برله بو یثکا توجه اتمشدر دیو دکلیمی سراسیمه

اختتام بولدی و غزا و جهاد یولندن معاد عرصاتنه متوجّه اولدی
 اُولَمَکْ هُمْ اَصْدِیْقُونْ وَالشَّهَدَاءُ a زمردسنه منخرط اولدی مُلکِت
 عروسی بر کتخدا حکمی زیورندن که دولت اونک قواعدی
 وسلطنت کاشاندسنک ضوابطی اَلنَّعْظِیْمِ لِامْرِ اَللّٰهِ وَالشَّفَقَةِ لِخَلْفِ
 اَللّٰهِ حسنی کفایتی برله مُهْد و مشید قلا معطل قلدی ونظام 5
 امن ولایت و رفاهینه رعیت آنوگ معدنی اموری قوامیله مضبوط
 اولا مهمل قلدی دولت ایوانی مدبری و مُلکِت بستانی محافظلری
 مشورت و طاششق قلماء چون جمعیت و قورنمای اتدلیر، صاغ قول صول
 قول بکلری قایی و بیایات و یانیدور و سلور اولولری دیرلوب طاششق اتدلیر
 که عزّ الدین کیکانوس و علا الدین بیقباد و جلال الدین 10
 کبیریدون بو اوچندن قنقسن اختیار ادلیر و بو اوچ شهزاده دن
 تختی قنقسنه تسلیم قلالر b ناکه تدبیر مصالح مصالحندن طلوع
 قلدی و صواب غیب حجابندن چهره کوسندی نصره الدین
 ملک حسن بن ابرهیم معش ملک که حاتم ذکری طوماری
 انوگ سخاوتی زمانده طی اولمشدی و مکارم اخلاق نفخاتی 15
 عرصه آفاق عطار کلمه سی بلکه نوبهار نسیمی کبی معطر و مطیب
 قلمشدی ایتدی عزّ الدین کیکانوس اوو اوغولدر م عاقل و کامل
 و بهادر در م اوغوز تورسندده دخی آغا وارکن اینیمه سرورلک
 دکمز پادشاهلق سلطان عزّ الدینه لایقدر دی، مجموع اکبر
 و بکلر و اولولر اول سوزه تحسین اتدلیر و اتقافله قونیه دن قیصریه 20
 توجّه اتدلیر و آنده ایرشجک اکبر و سرورلردن بری ملک عزّ الدین

a) Kor. 57,18.

b) L ادلیر.

وخیبره وحیوان قالدلر و جهان بین کوزلرنه روز روشن کبجه کبی
 مظلم و تاریک اوندی مجموعسی عزیمتی غنیمت صایوب و من ناجا
 برآسیه فَنَقَدَ رَیَحَ بِلَه عمل قالدلر و کتمکه و قچماغه یوز طوندلر
 و لشکرنگ چریسنه یسنه انتعاش و ارتپاش حاصل اولدی اعل
 ۵ اسلامک منهنملری آردنه دشدلر و چوقلق خلق اول دیندلره
 و دره لره کمی قتل و کمی غرق و کمی چاموره بنهقدن هلاک و تلف
 اولدلر و بر بولک بکلردن چاشنکیر آیه و غیره کبی اسیر و دست
 بسته ادب لشکری قاننه اتدلر، چون آیه سلطانتک مبارک
 جسدنی کوردی فریاد ادب اغلادی و یوزنی سلطانتک قدمنه سورردی
 10 لشکری بویردی آیه ننگ الن ششدلر و اگنا تسلی ویردی و آتشهر
 اطرافنده اولان مسلمانلردن بر قاچ نفر کتردب سلطانتک جسدنی
 مشک و کلاب برله مطهر و مطیب قلدردی و مسلمانلر مقابرنده
 عاریت رسنجه دفن اتدردی بو واقعه و حادثه آخر اولدوغندن
 صغره قونییه ایلندیلر و جدلی کنبدخانه سنده قویوب رضوانه
 15 تسلیم اتدلر

بو رسمه درر چرخ نا پایدار که بلمز چری نه نه در شهریار
 ایرب پیرو و بیگت دمر a هب بچیر کیورر قانه قانی صو کبی اچره
 ذکر پادشاهی سلطان عز الدین کیکاوس بن کیخسرو
 و فتوحی که در ایام دولت او سنوح پذیرفت b
 20 چون سلطان غمیات الدینک اجلی دفتری شهادت ختمیله

a) Ainsi les Mss.
 les Mss. tures.

b) L'inscription manque dans

انهزام یولس طوتدلر و صنب فچدلر سلطانک چریسی نهپ
وغارتنه مشغول اولدلر، قضایله سلطانک خاصکیلری و جمله
سلاحدارلر و جاندارلری سلطان خاسوت قویب یغمایه مشغول
اولدلر، نا گناه بر فرنک سلطانده مقابل دشدی، سلطان صندی
که کندو حشم منصورندن در اگما التفتات اتمدی و آتی دفع اتمکه 5
سلاح استعمال اتمدی چون سلطانندن کچمدی آت باشین
دندردی و بر حربه ضریبله سلطانک نازنین روحنی فردوس برینه
اولشدردی و آنک آلات واسبابنی دیوشرب بر بولک روم کافرلریله
که قلیچ کده یورلردی آنلاره قارشوب کندی و لشکری خدمتنده
واردی، چون لشکری اول کیمی کوردی بلدی و صوردی که بونی 10
قندن کتردک، جواب ویردی که بونک استی ائدرم ددی و بو
کیمی تمام اوزرندن صویدم و بر جوف روم لرله a خدمتوگه کلدیم
ددی، لشکری ایتدی شمدی اول اووی و واروب بولوب بگشا
کتوری بلور مسن ددی، ایتدی کتوریم چریسندن بر قلیچ
بهادرلری انوگله کوندردی وارلر سلطانک مطهر قالبینی کوترب 15
لشکری قاتنه کتردلر، چون کوردی فی الحال بلدی و اغلادی، بکا
و عویل آغاز ادب سرشک خوناب کوزرندن رخساری اوزرنه روان
قلدی اول حالک تاپندن در حال بوییدی که فرنکوگ درله
دریسن یوزدلر، چون بیکلره و جری سرورننه معلوم اولدی که
سلطان شهادت درجه سن بولدی و سعادت رایتی و اقبالی چتری 20
منه کوس و مسلمانلغت آملی امنیسی معکوس اولدی سراسیمه

a) L. دوه لرله.

تازی آته بنمشدی

ابیات

تسک آور بادسیر و برق « کـردار
 خاجسته زاغچهشم و کبک رفتار
 سبکخیزی که چون بر داشتی پی
 گرانتر بودی از گه باد باوی
 راهانجامی که چون منزل بریدی
 ز پییزی باد کردش را ندیدی

5

بنوب قلبده طورمشدی چون اول صواشده سگو و اوق جنکی
 و چوماق سرزنشی فراوان اولدی سلطان غایت غیرتندن حسام
 10 حمیت که قوشتنمشدی نیامندن چکدی و بر حمله بله صواش
 صفی یارب سحاب سیلاب وادی و شعایدن روان ایلدی و شول
 دگلو کفره فجره دن قتل ایدب پلید جته لرنی طیراغه برقدی که
 احزاب شیاطین اوگندن کر کر قچاردی و چون معرکه ده دشمنک
 قلبنه ایرشدی کوردی تکور لشکری طورمش آندن قلبجی
 15 دریغ ایدوب ازدها کردار افعی آسا سگویی انسه آلدی که
 دشمنک کوزی زمرد کبی طشره صدچریه مقابل یوردی و لشکرده
 حمله ایدب صدمه اولده طافه الکبری چهره سنی اگدا کستردی
 وات ارقاسندن کوترب یییره برقدی، سلطانک نوکرتی و خاصکی
 قوللاری دلدلر که اینوب وجودنی محو ادلر سلطان قومدی
 20 بویوردی که کبرو آتسه بندرلر و قویبی ویرلر، چون لشکرنگ
 چریسنه معلوم اولدی که تکور منکوب اولدی خایب و خاسر

- ی‌رردی مغز پیل وزهره شیر
 غریو کوس ویرمش مردیه کوش
 دماغ زنده ترک ایلمش هوش
 ارنلر تیغ برق افشان چکردی
 5 هزیران سو بسو دندان چکردی
 سنان یورکلره سر تیز قلمش
 جهپانی روز رستاخیز قلمش
 سگولر بلش ازره بیشه قلمش
 هزیمت هم مفر اندیشه قلمش
 10 نه قورتیلر آنده شیردن کور
 نه شیر اوئوردی شمشیردن دور
 ارردی شویاه درع التینه پر تیر
 که زیر پرده کل باد شبکیر
 عقابی ای نچه قانلو خدنکوڭ
 15 براتن پرده یازمشدی پلنکوڭ
 ارنلر مرکه جنکندن سراسر
 سما دامن زمین جیبینی یرتر
 حمایلر قابون هر کشی زیر
 کمی شمشیر وکیمی زخم شمشیر
 20 سلطان شرف برجنه قومنش کنش بکسی رخشان چون لعل
 بدخشان بکتر کیمشدی وئردان قبه‌سی کبی اشق فرقنده
 قومشدی بویک بلادکین چومانق النده وقاتی یای قولنده وتیغ
 مهتد الماسی بیلند بعلامشدی ورعد مثال خوش شکل وخصال

جهانندن قیلین بد چشمی مهاجور ارقندن چاوشان ورلری شودور
 زمینی بار آهن ایلمش خم هواپیله دوار اولمشدی همدم
 کمر شمشیرلردن زر نکاری قوشانب قلدی صن زرین حصاری
 بو همتیله که بیر اوزرنده اولان سپهر هیبتندن هواه اوچان
 ۵ عقاب ونسور یوکلرن دوکلردی یوریب روان اولدلر چون آلاشهر
 حدودنه که رومک اولو شهرلندن در ایرشدلر اوگرو جاسوسلار
 وخبرجیلر رایات ظفر نکار حرکتین وعساکر جرار نهضتین تکور
 لشکری سمعنه ایرشدرمشلردی اول سبیدن قرار واضطباری قالمایب
 فوایدنامه لر کفار قبایلنه وایل ولایت حکامنه وادسه ارسال
 ۱۰ قلمشدی شول مقدار چری رومدن وفرنکدن وبلغار وانکروس
 ولمانندن جمع اولب کلدر که لَا یَعُدُّ وَلَا یُحْصَىٰ اهبت واستعداد
 تمام برله اسلام لشکری قتالنه یونلدی، بو طرفدن سلطانک
 چریلری ترک وترکمان آلپلری ویهادرلری بحر اخضر کی قرجاشب
 آلایلر دوزیلر اشقلر شعاعندن وقلابلر وچوماقلر برقدن کوزلر
 ۱۵ قاشردی وائلر کشمه سندن وسگولر چوقلغندن زهره مریخ آب
 ونگیزلر عین سراب اولوردی

ابیات

چو دپرندی بیرندن آهنین کوه
 زمینه اری صن زلزال انبوه
 اکی لشکر بری بیرینه خنجر
 چکوبن قلب وصف صف طور یکسر
 ۲۰ ترنک کرز وچاقاچاق شمشیر

a) L مظفر.

b) L دوزلر.

اولمشر اڻا سکنجین سکری وعتائی فایده اتمز دن انوڻ مزاجی
 حماقتنه وجهالتنه متلع اولشم بو حالده هیچ بابله موافق
 ومفید اولاجق دکلدر
 بیت

شویله بولمادی دماغنده حماقت نمکین

- ۵ که قلا قابل اصلاح آنسی معاجون فسون
- ددی وفی الحال بویردی مکاتیب واحکام یازدر مجموع مائلک
 صاغ قبول وصل قبول بکلرنه وسایر عساکر اکرا واتراکنه ارسال
 اولنوب اشارت اولندی که مجموع استعداد ویراغ تمام برله درگاه
 جهان پناهه متوجه اولالر تا سایر a اجناد وعساکر موافقیله کفار
 بلادنه یونلب یایها التبی جاهد الکفار والمناقین واعلظ علیهم b 10
 حکمی مقتضاسنجه نصرت دین یزدانی واعلاء اعلام اسلام جهتجون
 ثبات اقدامی جمله مهام اوزرنه مقدم قلنه دیو امر اعلی
 موجبنجه جمله امرا وچری باشلری وقایی وایات وسالور وایندور
 وباقی بویلر آلپلری وپادارلری هر طرفدن ایو یراق واستعداد تمام
 برله پادشاه درگاهنه قونیه آواسنه روزبه یازینسه حاضر اولدر c 15
 همایون فال وخرخ روزله شاه یوریدی طرف صحرایه طونب راه
 خروش کوس ونای روی دن خاک ارو طودی یرندن مثل افلاک
 چرجی لر عالم بالایله چکمش ارنلرخت هم صحرایه چکمش
 بلاسنجه ارندهو شهبواران رکابنده پیاده تاجداران
 کمر بغاسو وفتلاری کشاده باشنده افسر شاهسی نهاده 20
 ضلال چتر میمون شاه ازره که مثل ابر دشمنش ماه ازره

a) L ajoute (ل. باقی).

b) Kor. 9, 74.

c) L اولالر.

دوربینه اول سوزه انکار اتمك ممكن دكلدر دديلمر
 مسلمست مثال تودر صلاح جهان زاعتراض عقول ونصرف اوهم
 ولكن عالمك كوني ابتدا سندن تا پادشاهك دولتي ايماننه دكن كه
 انقراض وانقضادن مصون اولسون هر سوالك جواني اوله كشمشدر
 ۵ اكر پادشاه اجازت بويبرسه بز قولر دخي بو بابد هرنكه مصلحت
 وصوابدن كورنور عرض ايدلوم دكلر، سلطان ايتدي كه تقرير
 قلمف كرك، ايتدلر پادشاهه معلوم وحقق اولسن كه عهد
 وپيماني نقص اتمك عاقبتي نا محمود وخاتمتي مذموم وشومدر
 وآنند صمقلعك صوگدي مصلحت خرابلغنه ودولت پريشانلغنه
 10 موجبدر اكر لشكري طريف چاكري ظهوره كتورمزه الچي لر
 وقاصدر كوندرب وعد ووعيد خبرن ديك كرك وقولف شرايطي
 اقامتنده توقف وتاخلف ادرسه عتاب عنيف اتمك كرك اكر
 آنوگله خوف ايدوب عذر دليوب كناعنه استغفار ادرسه عذرين
 قبول ايدوب چون اكن تهر آسكاره اتمشدر صوچي عفو اتمك
 15 كرك واكر كره تهر ونفاق كوستنرسه اول مضايقهنگ معالجهسن
 معالجه طريقيه آخر الداء الكي موجبنجه تقديم قلوب بز قولر
 ركاب هايون خدمتنده اول صوبك فتنكه متوجه اولامر واول
 ديارى قاعا صفصفا مثالي قللامر واسار وادبار طوقني روم وفرنك
 خذلاني وشقاوتي بويبنه كچورلوم پادشاه كركدر كه بر آر مدت
 20 مباركليله صبر ايدوب بز قولره مهلت ارزاني بويبره تا كوررز كه
 الچيلار نه جواب ويبر، سلطان بويبري كه شك دكلدر كه مدارا
 وملاطفت پادشاهلف آييني واركاننده اصل معتبر وركن معظم
 در اما صفرا وسودا اخلاطي غلبهسي لشكري دماغنده غالب

ایبانه مصمم اولوب حرکتیه کلدی و بو فتنه ننگ ماده سی
 سیمی اولیدی که لشکری بوندن اوگدن سلطان اسلام ولایتنه
 چقمغا مانع اولوردی و چونکه چقدی سلطنت تاختنه اوتورپ
 تمگن بوندی خراجی کوندرمکده و فرمانه امتثال کوسنرمکده
 خدمتی و سلامی ارسل قلمقده تباطل و تکاسل قلوب اوش 5
 بو کون اوش یارین دیو اکلردی، بر کون سلطان ارکان دولت
 و مدبران ملکتی حاضر ایـدب سراینی خلوت اندردی و آنلاری
 شرف مکالمه سنه مخصوص قلدی و بوردی که اول وقتین که
 لشکری ایبانه اوغرایوب مالک موروثیه کوردک اول دخی بزه مانع
 اولدی چمن حیف تعالی ننگ فصل و عنایتیه مقصودمزه ایرشدک 10
 آنوگ جرم و خطائندن کچوب عفو اتدک شمدی دخی اطاعت
 و طاعتدارلقدن ال چکوب طغیان و عصیان لافن اورر اکر بو
 حالک تدارکی و تلافیسی اومانسه یکن که دخی کستاخ اولوب
 قدرت ال آنوگ وحشتی ازالتمدن قصر کسه وقلان خراج کزار
 کافر بکلری دخی جاده متابعت حکمدن منصرف اولالر 15
 و انبساط و عصیان شهره کتوردر عاقللر ایتمشلردر که اشی خوار
 کورمک کورکدر و موری مار صنمق کورکدر تا عاقبت آنوگ
 ازدهالغندن پشیمانلق حاصل اولیه چون فرصت میسر اولمش
 اولا آتی قلع و قمع اتمکده هیچ بابله تساهل اتمک یوقدر ددی،
 صاغ قول بکلریکی قایی دن آشوت بک صول قول بکلریکی بایندرلر 20
 ابراهیم بک و سایر ارکان دولت ایندلر هرنه کم پادشاهک کوهوشان
 الفاظندن و درفشان کلماتندن بیز قوللاروگ سمعنه ایرشدی رشک
 حکم سکندری وزیده محاسن کلم خسروی در خرد به نرین ووم

چون سلطان انطالیه غزاسندن مراجعت قلدی واول مملکت که بر مدّتی فَرَنک انده دشمنشدی کرو فتح اولدی واول مملکتی صحرایی و بییشه لری اگدیردن یورک اویله وگردن و عربدن طولدی وباشقا قلعه چون آنلره قشلاق ویرلدی و زماننگ جبارلی سلطاننگ^۵ فرمانده مطیع و منقاد اولدلر و هر قنقسی که بر ذره فرمانه مخالفت ایدوب عبودیتدن انحراف ایددی فی الحال عتاب عذابیه و قهر دُوسی بوله توبیخ و تادیب ایدلوردی تا طوعاً و کرهً انقیاد طریقی سلوکنه التزام کوسترلردی و دولت قاهره پناهنده حوادث زماندن قورتلرلردی و مجموعی آنک قاپوسنه کلوب عنایتی نظر فی 10 کیمیای سعادت بلورلردی و ایدرلردی که ادبیات

توان شهریاری که هنکام کین برابر فلورسن کوکی با زمین اکر قهرنگ ارسه زلاله زلال اولا آتش شیفته بی مجال اکر لطفنگ ایریشریسه اثیر اودی صو اولوبن طولا آبکیر جهاندن اوتاد اورر آستین سکا یارش پناشاهی نکین 15 چون رفعت و جلال کمال درجه سنه ایرشدی و نقطه اعتدالده استقامت طوتدی هیچ کمسننگ خاطرندن کچمزدی که اول دولتنگ عقدی انحلال بوله واول پناشاهنگ اوامر و نواهیسی واهی اولا بر عجیب و غریب بازجه یوز کوسنددی که بیت

اِذَا تَمَّ اَمْرٌ دَنَا نَقْصُهُ تَوَقَّعْ زَوَالًا اِذَا قِيْلَ تَمَّ 20 سرننگ مکتومی ظهوره کلوب اعلام حکمی صکیفه سنده ظاهر اولدی تا سلطاننگ همّتی و باعث نهمتی روم بلادی غزاسنه آلاشهر تکوری^a

a) S écrit partout تکفور.

اولولار وارباب نسام ونشان چو دولت بدرگاه شاه جهان
 کمر بغلامش هر بری مثل کوه که قیلجاری کوکه صائر شکوه
 قونییه محروسه سنه ایرشیدی وبشارت فتح وفتوح اطراف ملوکیه
 وخلایقی سمعنه ایرشوب جمله دیدلر که
 بیت

۵ بو رسمه قیلر اولورل اشی چو ال ویره کار

که شاهلر قلمچندن قائلر بو رسمه آثار

دیو تحسین و ثناییه مشغول اولدلر، چون بازارکالر قماشلرندن
 الیرنه کرب حاصل اولانی کوستردلر اکسک کلنی عرض اندلر
 خزینه دارلر تخمین وقیاس طریقیله قیمت اندلر بهالری ادا
 اندلر وهر برنه برر خلعت بقدر اندازه ومرتبت ویروب حصول 10
 مقاصد ومرتبت برله روانه قلدی وحکم ویردی که جمله مالک
 رومده نقدر که تجارت ایدوب یوریه لر باج وعمبر وغیری
 عوارضدن معاف ومسلّم اولالر جانیه دعا وثنا قلوب وطنلرنه
 متوجه اولدلر وپانشاهک معدلت ومرتبتی چاونی علم حدودنه
 ایرشدرلر، حق تعالی جلّ وعلا آنلره رحمت ادوب پانشاهر 15
 خداوندکار اعظم سید الغزاة والمجاهدین قلمع الکفرة والمشرکین
 ظلّ الله فی الارضین سلطان مسرا بن محمد بن بابزید خانی
 همیشه اعلاى اوزرنه مظفر ومنصور قلوب زمانه جبارلرن وکفره
 عاصیلرن قهر فرمانیه ذلیل ومخذول قلمسون وبرحم الله عبداً قال امیناه
 ذکر عزیمت سلطان بغزو بلاد روم وترقی از آنجا بدرجه 20
 سعادت وذروه شهادت a

a) Le titre de ce chapitre manque dans la rédaction turque.

ایدوب قاضی و خطیب و امام و مؤذن قویب منبر و محراب اندلر
 و محافظلر و حصارلری و نقط آتاجی لر و زنب-رکاجی لر و طوپاجی لر
 قودلر و آردن چوقدن هیچ نسنه اکسک قومایب مجموعن مهیا
 قلدلر، آندن صکثره سلطان سعادتله رکاب هایونن قونیه طرفنه
 ۵ که روم سلطانلرنگ مرکز اعلام شهریاری و مستقر سریر تاجداری
 در معطوف قلدی چون سواحلدن بر منزل کوچدی نواب a
 واکبره فرمان اولدی که دربند اغزلنده طوب پنج يك آلکر اول
 بازگناره که طلم اتمشاردی و بو سفر بیکارنده بله ملازمدلر
 وینتلی خاصه آتلرن و بیمکلی مطبخدن بویرلشدی اوقدیلم
 10 سلطان ایتدی که سزگ متاع و قماشگزگ کمییت و کیفیتنی
 نسخه ایدوب دیوانه کتورگ تا هرکه خمسدن حاصل اولور
 سزه ویرسنلر واکر تمام اولمسه ارتوقش بکه حکم یازلر که آتوگ
 قنندهغی غنایمدن ویره هرزه که اکسک کلورسه خزانه دن تمام
 ایدلر تا آلرگ ماللرندن آردن و چوقدن نسنه تلف اولمیا که اول
 15 فتح مبارک که اسلام چهره سنه آندن نصارت و طراوت زیاده اولدی
 و حق تعالی عنایتی برله اول آب روی روزی اولدی سبب و باعث
 انلاردی ددی و کندوزی طالع مسعود و عاقبت محمود برله دین
 محمدی به رونق زیاده قلوب سالما و غانما دولت رفیق و سعادت
 قرین کوجب کندی

20 * روان اولد بخت و سعادتله شاه فروزاندی چتر شه مثل ماه b
 خرامان طنبین ره تاختنی کوکه ارکرب افسر باختنی

کـردلـر کـرز وکـوپـال وچـوماق وناجـاق بـرله وبلانکین بـرله اول
 ملاعینی قهر ایدوب اُلدرلر واپولاری آچدلر چرینک فلانی دخی
 شهره کردی وچون محاصرت مدّنده شهر خلقی نا سزا ونا لایق
 سوزلر سویلمشلدی سلطان بویردی اول کون قرغون ایلدر وقان
 ارقلری دُزه و دُگره آقتدلر ونبیچه مدّت بحر اخضر نوری بساط 5
 اهر کبی اولدی، اندن صُکّره چربیه سلطانندن فرمان ایرشدی که
 قلچلرن قنلارنه قسوالر ونهب و غارت واسـیر اتمکدن غیری نسنه
 اتمیدلر بیش کون غارت و غنایه واسیر و تاراج قلمغه مشغول اولدلر
 الننجی کون امان اولدی دیو چاغرتدلر وانطانیه نَکّ صوباشیلغی
 مبارز الدین ارتوقش بکه که سلطاننکّ خاص قوللرندندی و غریبند 10
 ملازمتمند بلیددی و کفایت و شهامت و صرامت و رعایت امور
 و محافظت تغور قلمقده مدبّر و مشهوری ارزانی قلادی و بویردی که
 کندو حواشیسی و نواکریله شهره کرب شهری بکلیه و قومایه که
 بعد الیوم چری خلقدن کمسنه شهرکّ قلجدن و تاراجدن
 قورتلن جماعتنه ال اوزاده و چاغرتلر که هرکمه زیر زمین لره 15
 و دلکله کرمشدر و طاغلره و مغاره لره و دره لره کزلنمشدر قورقمیالر
 و اوشنمیالر چقلر شهره کللر هر بری اولو اوند و مسکننده منمکن
 اولالر که غوغا و غارت بالکلیّه مرتفع اولدی دیو بو سوزی
 ایشند کده شهر خلقی هب اولو اونه کلدلر، آندن صُکّره
 سلطان بر مدّت انده اقامت اتدی تا هر رخنه که محاصرت 20
 وقتنده بارو و حصاره اولمشدی و مناجنیق طاشی زخمندن
 ابدان بارو یقلمشدی مرمت اولندی و انبارلره ذخیره قونادی
 وجبه خانه لره جبّه واسـلاحه طولدرلدی و کلیسایی مسـاجد

ایدهٔ بله پهلوانلر فوج فوج اتقاقله نردبانلر حاضر ایدوب نردبانلری
 بارو اوزرنه قویب ارلک وحمیت وجان سپارلق عیاری برله کندولرلی
 هابیون حضورنده امتحان محکمه اوروب ارلک ظهوره کنورلر تا
 سلطنت حضرتندن انلارلی حقنه انعام واحسان حاصل اوله،
 ۵ چون که چاوشلر بو فرمانلی نداسنی عساکر مجامع مسامعنه
 ایرشدولرر جمله امرا ونواکر واتراک واکراد ایشدب بلدلر اگرچه
 قرنجبه کی سلطان فرمانبله بیل بغلامشدری چکرکه وآرو کی
 قرجاشب جوشه کلدلر نردبانلری اولدن حاضر اتمشدری همان ساعت
 حصارلی حوالی واطرافندن شول نردبانلری که فلک بروجبله هزارلق
 ۱۰ ایدولرلی بارو اوزرنه قودلر، اول کمسنه که دلاورلک ایدب
 برجه جقدی حسام الدین لقبو یولق ارسلان آدلو قونیه
 سپاهلرندن سالور بویندندی قلجی وچوقالی واشغی برله بارو
 اوزرنه چقوب پلنک کی سکردب کندوزن فرنک اراسنه برقدی
 وفرنکلردن بر قلج نفری جهنم سقرنه کوندردی آرنجه دلیرلر
 ۱۵ وبهادرلر هر طرفدن برجه چقوب شهره کردلر فرنکلرلی قلانی دخی
 چون قلج زخمی غایتده کوردلر شیاطین کمی که شهاب
 زخمندن قچرلر ترک قرار ادب فرار یولن طوتدلر

بجست با رخ زرد از نهیب تیغ کبود

بسان بید بهاری زبیم باد خزان

۲۰ وچون چرینک قلانی دخی اول حالتی مشاهده قلدلر هر بُرج
 وبدندن که هر بیسی بر پولاد طاع کبیدی کمدلر آتوب
 جقدلر ویولداشلرن دخی یوقارو چکدلر وسلطانک سنجاقتی
 یوقارو چقارب حصارلی قلعه سنده دکدلر ونه مقدار چری که اچره

طوئشردی شویله که دوت ییـرده اوردو بازار قورلوب هر بری بر
معظم شهر کبی هر نه استرلرسه بولنوردی سلطان دولت
مراقتی *a* وسعدت موافقتی برله حقی تعالینک فصل و عنایتنه
استظهار قلوب انوڭ درگاهندن بصیرت *b* دلیوب لشکر جزار برله
کفار دیارنه کوندی، بر قلی کوچدن صغره اول حدوده ایرشدی ⁵
انوڭ هیبتی وصولتی قورخوسندن زلزله اول دیار و بلاد دشدی
وزجات وتشاویش اندیشه‌لی اول دیارک خلقی باشنه اوشدی
شونک کبی سپاه که حرب ومقاتله وقتنده سنان ازدها کردار
برله کلر طاسلرنی کفار بدکیش فرغانندن قوپرلردی و آتش تیسر
باران بلالریله اولو شهرلی وکیک یازیلری دشمن کوزنه دیدۀ مور ¹⁰
وسینه ماردن طار کسترلردی انطالیه شهرنوڭ دایره‌سنه دایره
سوار کبی چب چوره قوندلر و سلطان بویردی انطالیه اوزنه
اون منجنیق قوردلر

دلیوانه اون منجنیق بـتاب اول آراه کم اوچمزیدی عقاب
ارشردی کردونه تا آسمان بفرمان شاهنشۀ کامران ¹⁵
ونهنک کبی ایچرودن وطشردن بر بزنک جانی قصدنه آهنگ
اتدلر واکمی آی متواتر طاگدن اخشامه‌ک جنک ادرلردی شویله
که هیچ نوع ضعف وختور شهر وسوزانارنه یول ارشمزدی، بر
کون سلطان بویردی که چرینک مبارزلری و بهادرلری جنک سلطان
قلالو ویایی اوقی کوز و سنان یزنه استعمال ایدوب تیپاران ایدۀ ²⁰
و مجال و آمان ویرمیلر که هیچ بر فرنک بارو شرفتندن چریبه نظر

a) L om.

b) P نصرت.

بدادار و دارنده سوگند خورد بر روز سفید و شب لژور
 اند اچدی که اوترمیم و دگلمیم تا سزگ اموالگوزی بتمامه اله
 کتوروب سزه تسلیم قلماینجه اکس بر سنه تلف اولمش اولسه
 خزینهدن بیرونه قویم سن غربت مرارتن طامششم و ظالمگن نکبتی
 ۵ اوق بنم جانم هدفنه ایرشمشدر
 بیت

سن بلورم سزلبین مسکین کشیلر حالنی
 غربت اچره بشده زیراکم کلاهم واری
 کردر که خاطرگزی ملول و محزون طوطیاسز ددی، آندن صخره
 مهماندانره بویردی که بونلری بر ایو بیرره قوندانلر و افتقاد و تعهد
 10 قلوب راتبه و وظیفه معین قلالر اگا دکن که سلطان انطالیه
 طرفنه عزم اده، ارتمسی چون سیراندن دونب سلطنت سراینه
 نزل اتدی و خوان و شیلان کتورلر ییدلر و کوتورلر درگاه منشی لرنه
 پروانسه ارشادی که اطراف ممالکه عساکر جمعیهچون نامدلر
 قلمه کتورلر تا نه دگلو اتراک و اکراد لشکری و غیره طوایف و ارسه
 15 آلات و عتده و اهبت کامل برله سلطنت درگاه خدمتنه حاضر
 اولالر و کلمکه مسارعت و مبادرت قلالر چون نامدلر یازلوب موقع
 اولدی قصاص و مسرعار السنه و یوروب اراقدهغی یقیندهغی ملوک
 ویکلره ویربدلر سهیل مدتده بی کران لشکر انواع طوایفدن
 سلطان قپوسنه دیرلدلر
 بیت

20 زبس لشکر بر سلطان شد انبوه روان شد روی هامون کوه تا کوه
 مجموع صاغ قول و صول قول چریلری قایی وایات وایلندور و سالور
 فی الجمله یکرمی درت بویگ چریلری و آنلردن غیری کرد و عرب
 و غیره طوایف چریلری که حاضر اولمشلردی یبان و یازی

درگاه کلوب یقالنن بورتوب فریاد و نغان ایدب داد دیو چاغردلر
 وایتدلر که ای خدیو هفت کشور وای پادشاه بلند اختر بزر
 قولر بازگاندوز خراسان و عراق اطرافندن کسب حلال طلبیچون
 ربع مسکون نواحیسن ایلیغ الننه آلوب عیالمز نفقه سیچون
 مشقنلر چکرز استی صوق زحمتن چکوب طاعلر و بیلکلر و دنگزلر 5
 قطع ادب بیوررز بزم عیال واطفالمز اول کسب سببیلر قولقلری
 خیر و کوزلری یوللر کوزلر شول امیدر که بر آنه اوغل یوزن کوره
 ویا بزدن نامه و خیر ایشدوب آنلار تسلی قلب حاصل اولا
 شمدکی حالده مصر دیارنه وارمشدن واصلو تجارت ایدوب
 فراوان غنیمت و نعمت اله کترمشدک چون اسکندریه و اردق 10
 ویر مدت اندر توقف ایدب فرنک قماشلرن و مغرب تنگسوقلرین
 صاقون آلوب یوک بغلادی کمیہ کردک چون انطالیه شهرنه ارشدک
 انطالیه حاکملری که فرنک ملکلری قبلندن آنده حکم ادرلر
 بزی طوتدلر و صوجسز کناهسز بزی حبس ایدوب ناطق
 و صامت قلیل و کثیر نهمز وارسه ظلمله آلدلر نه مقدار که یلوارب 15
 مسکننت کوسترب تصرع اندک فایده اودی عاقبت طنزلر ایتدلر
 که مسلمانلرک سلطانی عادل پادشاه در عدل و شوکت برله قونیخده
 سلطنت تختندر اوترمشدر و عدلنت و داد بساطین مظلوملر
 اعانتیچون آراسته قلمشدر انسو قیوسنه وارک تظلم کوسترک تا
 اول چبری چکب کله سزک مالگری قورتارب حق مستحقنه ابره 20
 دیرلر ددر، چون سلطان بو معانی آنلاردن ایشتنی انلارک
 ذلتی وقلتی حالنه رقت اندی و حیبت و غضبی اودی مشتعل
 اودی

آخرنه دکن مقرردی، رجوع اتدك يئنه سلطان غياث الدين
 حكايتمنه سلطان غياث الدين اول وقت كه قونيه يه كلدی
 اندن بر نادر حرکت صادر اولدی كه هيچ كمسنه بکنمدي
 اول نسنه قاضی ترمدي رحه قتل اتدوکیبیدی كه اول روزگارک
 ۵ خلایقی اولوسی وکچیمی آنوژ زهد ودياننه وورع وتقوی
 وفتوی وصیانتنه معتقد اولمشلی و آئی امام فقیه ابو الیسیت
 سمرقندی یه بگزدرلردی و آنوگ قتلنه سبب اول اولدی كه
 جماعت حساد و اضداد سلطان خدمتنه عرض اتدلر كه قونیه
 خلایقی شهری تسلیم اتمیوب توقّف وامتناع قلدقلرنه موجب
 10 اولدی كه قاضی فتوی ویرمشدی كه سلطان غياث الدين اول
 قبلدن كه كفاره توئی قلوب كفار دیارنده مناعی شرعه مرتکب
 اولدی سلطنت دكمز دیو سلطان اول سببدن ققیب اگه
 سیاست بوییدی، اول نا حق قانگ شوملغندن اوچ ییل مدتی
 قونیه نگ باغلرنده و بستانلرنده فواکه اولونمدي وزراعتلری اوگمادی
 15 هر ییل وقتسز صوقدن و طولودن تلف اولوردی چون آخر الامر
 سلطانه اول صاحب غرضلر اقتراسی معلوم اولدی آنلره تعربك
 وتوبیخ تقدیم بوییدی و اول اتدوکی اشدن بغایت پیریشان
 ویشیمان اولوب قاضینگ صوگنده قلانلرن چوق عذر دلدی
 ومكن اولدقچه عقار وملك وادارار بویرب آنلاری راضی قلدی
 20 شول رسمه كه انلارک رزینلری و مصیبتلری جبر اولندی ۵

ذکر عزیمت سلطان غياث الدين کیخسرو بفتح انطاکیه
 بر کون سلطان عادت معهود رسمناجه سلطنت تختنده اوتمشدی
 و مظلوملره داد و بیروب ظالملرن انتقام آلوردی ناکاه بر بولک بازارکلر

انوگ مرافقتی و مجالسنتی یعنی برگزیده کسی جهان کامرانلغی
 اسبابین تحصیل امانی جاودانی برله کندوزنی مرتب و مهذب قلدی
 و ملک علاء الدین کیقبادی دخی بر جماعت افاضل واعیان
 و اهل تمیز و امثال برله محروسه توتاته ویریمدی و کندوزی دولت
 اموری مراققی و پادشاهلق و جهانانلق ارکانی معدلتنه مشغول ۵
 اولدی و شریعت و حقیقت ناموسی آنوگ هیومن روزگارنده اوج
 عظمت و ذروه رفعته ایرشیدی هر کون سلاملق صدقده سریر
 ملکته اوتورب قاضی و مفتی حضورنده مظلومار شکایتین و دعاوی
 و قضایا دگلیوب قطع دعاوی و فصل خصوماته قاضی وائمه حضورنده
 حکم ایدوب فیصله بیتورودی، بونگ زمانندن سلطان علاء الدین 10
 زماننگ آخونده روم پادشاهلرنک علق بویمله اولوردی که
 پنجشنبه و دوشنبه کنلنده البته اوج طوب دانگاهده حاضر
 اولوردی و اول کسی کون اکندویه دکن مظلومه عدل واد
 اولوردی شرعی قضایی قاضیه حواله قلورلاردی و دیوانی و عرفی
 معاملاتی صاحب دیوان و کتاب فیصله بیتورلاردی و سلطان یلده 15
 بر کوه شریعت محکمنه حاضر کلوردی اگر بر مدعی اولسه
 که سلطانله دعویسی و سوزی اولایدی اول مدعیبله قاضی قاننده
 برابر طورودی تا که قاضی اول قضیهده هر نکه امر قلورسه شرع
 مقتضاسانجه نافذ اولوردی و سلطانله اول حالتده هیچ حرمت
 و حشمت شریعت ناموسی رعایتیچون اولنمزدی چون دعاوی 20
 اخر اولوردی و سلطان سلطنت سرائینه نزول قلوردی قاعده ایلیدی
 که اول کون قاضیه و وظیفه جهتیچون قیمتلو تشریف و خلعت
 ایواشکون قتییر کوندورلوردی بو معنی سلطان علاء الدین دوری

قصه کوتاه باحر ببریدم تو مبیناش آنچه من دیدم
 آمدم سوی برغلو بمراد ملک را یافتم چو پر در باد
 مفسد چند عزم کین کرده اسب ظلم و جفا بزین کرده
 خلق در غصه مضرتشان کس ندیده رخ مسرتشان
 5 چون خدا بود یار و حافظ و پشت خرد گشتند گاه زخم درشت
 عاقبت بخت ما مظفر شد مملکت سر بر سر میسر شد
 مملکت رام ما ورام شماس در جهان نام ما و کام شماس
 نیک خواهان زفضل داور ما مجمع دوستان ما بر ما
 هین که وقتست جای اینجا جوی گر سرت در گشت اینجا شوی
 10 ان شاء الله تعالی وهذا خطی وحسبنا الله ونعم الوكيل

انی ینہ ملک رجعتنه دعوت ایدوب حضور متبرک کیچون ارسال
 بویردی چون بو لطایف فدوة الطوائف مجد الدین خدمتہ
 ایرشدی خرم وشادان اولوب مبتہج و مستبشر اولدی و سلطانک
 مبارک دیداری اراکنه اقدام قلوب رومہ عزم اتدی و کلمکده
 15 مسارعت و مبادرت قلدی و پادشاهک لقاسی ملاحظہ سیله اقسام
 افراج و اسباب انشراح خاطر شریف و ضمیر عزیزندہ مضاعف اولدی
 و تلاوقی حکایفندہ و اورادی و طایفندہ سلطانک دعا و ثناس زیادہ
 قلدی، سلطان دخی شیخک مبارک قدومی اقبالی و طلعت
 میمون مطالعہ سی برلہ اعطاف و الطافی ازیادہ اولدی و اعزاز
 20 و احترامندہ مبالغہ قلدی و هر کون بر بیسله محاورت و مجاورت قلوب
 اَنَا مَنِ اَهْوَى وَمَنْ اَهْوَى اَنَا نَحْنُ رُوحَانِ حَلَمْنَا بَدَنًا
 منزله سنہ ایرشوب استزواج و استیناس تمام حاصل اولدی سلطان
 ملک عز الدینی شیخ مرافقتندہ محروسہ ملاطیہ کوندردی تاکہ

- ای ولسی سیرت ونبی سنت
 چه کشیدم ز جور چرخ حرون
 دید آن مجمع صدور کرام
 پادشاهی زما بظلم ببرد
 من چو جم دل بغصه اگنده
 گاه در شام گاه در ارمن
 گاه همچون نهنگ در دریا
 گاه ستنبول جا و گاه عسکر
 مدتی کار من ز غدر دوزنگ
 رزمها دیده حربهها کرده
 گاه گاهم غذا ندامت و غم
 دوستانم چو نار^d بر کنده
 باز چون لطف حق جمال نمود
 خوابهای صواب می دیدم
 عزم کردم بجانب آلمان
 خبر مرگ خصم و فترت ملک
 نامهای اکابر اطراف
 گفت ما جمله داعیان توئیم
 همه آیات منفجر خوانده
 هر دم هانف از ره الهام
- گش بگویم که اندرین مدت
 مده بر نوک کلک گردد خون
 که زمانه چگونگی کرد حرام
 بیکی تند^a بی حفاظ سپرد
 شده اندر جهان پراگنده⁵
 گاهم اطلال جا و گاه دمن
 گاه همچون پلنگ بر صحرا
 گاه مغرب مقام گاه بربر
 تیغ و پشت سمند و حرب فرنگ
 طعنهای داده ضربهها خورده¹⁰
 از پی دوستان طبع دزم
 همچو من در جهان پراگنده
 گردش چرخ هم وفا فرمود
 اثر آن بخواب می دیدم
 کاذر آمد مبشری بامان¹⁵
 گفت هین شاد شو بکثرت^e ملک
 تا بنام^f خلاصه اشرف
 مهديا هان که سابعیان توئیم
 دیده بر راه منتظر مانده
 گفت عاجل و حریک²⁰ الأقدام

a) L بند.

b) Schefer, *Abrégé du Seldjouq Namèh*

p. 88 لشکر.

c) Mss. دنک.

d) Schefer l.l. باز.

e) Schefer l.l. بیرویت.

f) Schefer با پیام.

مطاوعتته ودلار محمدتته منشـرح ومنطلق اولدی وروزگارگ
 کردن کشلری مطیع ومنقاد اولدلر ومفرزومی اولو منصب
 ومرتبه یه ایرشدردی وخواص ومقربلری که کندویله غربت چکشلردی
 فنون امننان وضروب احسان برله بهره مند قلدی ومناصب
 ۵ ومراتب ارزانی قلدی ومحرسه ملاطیه ملک عز الدین کیکاوسه
 وملك دانشمندايلنی ملك علاء الدین کیقباده ویردی واطراف
 ماکلرله وپادشاهلرله که زمانه حالی دلایله کندو صفتنی اثر
 خلقی مسامعنه بو عبارتله ایرشدردی که
 بیت

منتظم گشت همه کار در آفاق چنانک
 10 مرتع آهوی چمن بیشه شیر اجم است
 زلف چنکست که در بزم پر از تشویشست

چشم ساقیست که در خواب فتور ودرم است
 نامدلر والچی لر وهدیله لر کوندردی اعلاى سعادت ومساعد
 دولتندن اعلام اتدی وشیح مجد الدین اسحاقی که سلطانک
 15 غیبتی وغربتی زمانده رومدن شام دیارنه انتقال اتمشدی بو
 مثنوی ابیاتی انشا قلوب دعوت اتدی ونامه بو توقیعه موقع
 قلدی

اللّٰهُ مُفَتِّحُ الْاَبْوَابِ اَخُوهُ حَقًّا کيخسرو بن قليج ارسلان

در حسب حال خودش

20 عز اقران یکانه آفاق صدر اسلام مجد دین اسحاق
 آن رفیق عزیز وشایسته وآن چو جان فرشته بایسته
 باد نسا روز حشر پاینده حرمت ورتبتش فزاینده
 دست آفت زعری او مصروف چشم فتنه زلات او مکفوف

سپاهی نوزی انکٔ بغلمش ره دبران
 شهباب صولتی ضرینده جان دیو رجیم ^a
 مهانبیله قضا کوردی حال شرعی قوی
 شجاعتیله قدر قلدی کار شرکی سقم

سعادت مساعدتی و دولت موافقتی و نهججت مرافقتی برله همعنان ⁵
 شهره کروب آبی کرام تختنه کچدی زمین وزمان بو بیتله سرایان
 وکویان اولدلر که
 بیت

سریر شاه که شمدی فلور سرافازی
 که سایه صلدی سریرنه خسرو غازی

انواع ابتهاج وافراج خواص وعوام خاطرنه ایرشوب امور دین و دولت ¹⁰
 کمال سیاستله انتظام بولدی ویا داؤد اَنَّمَا جَعَلْنَاكَ خَلِيفَةً فِي
 الْأَرْضِ فَاحْكُم بَيْنَ النَّاسِ بِالْحَقِّ وَلَا تَتَّبِعِ الْهَوَىٰ ^b حَکمی برله
 ممالک زمامی قبضه اقتدارنه آلوب تمملک و تصرف قلدی وجهانی
 عدل و دادیله معور اندی
 نظم

چون اجلال تاجین قودی باشنا ¹⁵
 اولوب تاج دولت بشیله آشنا
 نه ویران که واریدی هب قلدی شین
 دل غمکشان غمدن اولدی امین

وخزاین ققلنی کوترب بکلره وخدم وحشمه تفرقه اتدی و مغزومک
 اتباعنه و اشیاغنه هر برنه مقدار و منزلتنه لایق تشریفات ²⁰
 پادشاهانه وصلت خسروانه بویورب خوش کوردی مجموع کوئلر

a) L sans points. b) Kor. 38, 25.

ظفرله آندار شاه اشکینی بوس
 بتایید خورشید چتر سیاه
 که دهره انگ سایه سیدی پناه
 جهاندار بولب فر کردگار
 در سلطنتدن چون اولدی سوار

5

چاووشلر آوازی ومطربلر سازی ونای رویین غلغله سی زمین وزمانی
 تزلزله کتردی آیین وترتیبله قونییه شهرنه که آنده بیر ساعت
 حیاینده اولمق خیر من الف غیر بلدان در
 آیات

زلالی رشکدی سلسال وتسنیم
 کوزلکده ایلمش فردوسه تقدیم

10

هوای مثل روح القدس در پساک
 اورر باک ساحر چشمینه پر خاک
 کوروین روضه مینو مثالین
 خاجالتدن ارم اونتدی حالن

سواد مصر بیا تعظیم وتبجیل

15

انوڭ طیراغی رشکندن اولور نیل
 طولو خوبان نرکس چشم وکلرخ
 که نه فرخار کورمشدر نه خلخ
 شکرلب شاهدان فتنه انکییز
 بزلف وخال دلبنید ودلاویز

20

اوغوز بویلر نوڭ مجموع چریلری حاضردی دریای اخضر کبی
 جوشان واعداد امطار کبی بی پایان
 قطعه

اعیانی و اکبری عهد و مناسبتی مطالعه قلندر شاهزاده آبوب
عموسی قاتنه واردر چون سلطانیه قداشی اوغلی کلدوکن اعلام
اندلر شاهزاده‌ای استقباله کوندردی واردر شرایط اعزاز واجلالی
بیرونه کتودلر چون شاهزاده‌لر دونب سلطان قاتنه ایرشدلر سلطان
رکن الدین اوغلی عموسی قاتنه کلوب خدمت یرن اویدی⁵
ودلدی که ال قوشورب آیین طوره سلطان منع اتدی وکندو
قاتنه اوقیوب اویدی و اشارت اتدی دزن چوکب اوتردی سلطان
استمالت تمام ویرب خاطرین صوردی وکرکی کی مکالمه و ملاطفه
قلوب قورخو و تشویشی خاطرندن زایل قلدی و پادشاهانه
تشریف و خلعت و لعل دُکملو نوروزی بُرک و مرصع قور قوشق¹⁰
و آلتون قورلو قلیچ و مرصع ایر و اوپانله ایو آت ویردی و ویردی که
ملکنک مهماندن ماسک اطراف و جوانبک احتیاطندن فراغت
حاصل اوننجه بر قلیچ کون کاوله قلعه سمنده اقامت اده اندن
صکّره شاد و کامران محروسه توده عزیمت قلا و اول خرم دیارده
متمکن اولان

15

ذکر دخول سلطان غیاث الدین کیخسرو بن قلیچ ارسلان
در شهر قونیه و جلوس بر تخت سلطنت

سحرگاه خسرو کچوردی چو خواب

یر اویدی قیوسی اوگنده آفتاب

20

شهنشاه قاپوسنندن باوردی خروش

صنیدگ که افلاک یرتردی کوش

صدای فتوحیلله غریش کوس

حقیقتاً در که چون اومیزی فضولف انکند. اورب باشمز ادبسنزلف
 یقاسندن چقرقی سلطان عالم خود کندو قرداشی اوغلنه بزدن
 شفقتلورقدر لکن اگر تخت وشهری تسلیم انمکده مضایقه ظهوره
 کلورسه مقصودمز اکیگوزگ صلاح وفلاحندن غیری دکولدر وبو
 ۵ قوللرگ توفعی وآمالی اولدرکه پادشاه قرداشی اوغلنه اول احسانی
 قلا که اناسی شهزادله قلدی وانلری a رفیق سلامت وقربن
 سعادت خدمتگزه کوندردی واول جماعت که بی حرمتلک
 اندردی تیغ توبیخ وتعیبک برله مستاحل ومقهور قلدی
 پادشاهندن دخی انوگ عوضی مَن جاء بِالْحَسَنَةِ فَلَهُ عَشْرُ
 10 اَمْثَالِهَا متوقع در ودرکه ملازملندن وارکان دولتندن التماس
 اولدر که اطراف ممالکندن بر طرفی بو شاعراده بادهور وانوگ
 محصولاتنی بونگ اخراجاتی کفایتنه قویهلر چون پادشاهنگ
 عاطفت وشفقتی صله رحم رعایتنه معطوف اولمش اولا وبو
 معنی محقق اولا خدمتنه سلطان زاده ایلدهلوم وارب دستموس
 15 اشرفه ایرشوب مشرف اولسون وشهریار دخی فل میسون واختر
 هایون برله شهره کروب تشریف حضور ارزانی بویرسون، بو خبری
 سلطان حسن استماع برله ایشندی ومحل احسان ورتضایه
 مقرون قلدی وتوقات ولایتنی اناسی سلطان رکن الدین تصرف
 اندوکی کبی مقرر قلوب منشور ومسطور اولدی امرا واعیانچون
 20 دخی تیمارلر معین اولوب تقریرلر موقع اولدی کلن کشیارلر بر
 قاج خاصکیلری الننه ویروب شهره کوندردی، چون قونیهنگ

a) L. وانلره.

b) Kor. 6, 161.

نعمت و غنیمت در ددی، آنلر دخی سلطانتک اشارتی موجبناجه سلطان غیاث الدین خدمتنه خبر کوندردلر که چون قرداشک مرحوم سلطان رکن الدین سز قونیده اکن محاصره مشغولدی و بزوم شفاعتمز که انواعاه خدمتنه ابلاغ ادرک قبول اتمزدی و ذات اشرف و نفس مطهّری و قایتنی جهتیچون بوناجه یلمدن ۵ اتادن ددهن قلمش اموالمز صرف اولدی تا آخر الامر سلامتنه قرداشکک مصرّندن خلاص اولوب مال و اسباب و انبساط و اولاده غریبه عزیمت اتمدگی و کتدگی چون شمدی مبارککله عودت اتمدگی یمن معدلت و حسن شفقّتکدن بویله اوممازدی اول نصّرح و استکانت نه یددی و شمدی بو تاجبّر و تهوّر ندر ددر، 10 سلطان یویردی که اول وقت بنوم ضلعم نکوستده یددی هر نه تدبیر که قلوردر خیبت و خسراندن اوز که نسنه حاصل اولمزدی و سزدن اول نسنه که حرمت حریم سلطنت و خدمتکارانغ و هوادارلقدرد ظهوره کلدی و سعی ایدب قوملرکز که طوارق حدثاتدن بر مکروه غباری بگا و بنوم بارکهمه ایرشه بو جفا اول 15 و فایده نه مناسبتی وار بو خوشونت که خلاف عادت سزه ایرشور اندندر ددی، قونیده ننگ اعیانی جواب کوندردلر که بز دایم بو دولتک و فادارغنده و سز شاهزادلرک ناموسی آیینده سعی دریغ اتمیو کلمشز و بو دولتک هماییونی^a سایسنده همیشه امن و امان اچنده هیچ زبان و زحمت بیزه ایرشمشدر هر برمز بقدر حل 20 اتانق و قرداشاق و اوغولق خطابیله مخاطب اولوردی و شمدی

همایسی L a)

سلطان غایت فرخندن اوج اطرافنگ مهماتن دوزدب و بکلردن
وسرورلردن هر برنی نوازش واکرامه اختصاص ایدوب هر برنهنگ
مقصودلرن بیرنه یتوردی وقونیهیه متوجه اولدی ۵

ذکر محاصره سلطان غیاث الدین کبخسرو بن قلج
ارسلان نور الله مرقدہ محروسه قونیہ را 5

قونیہ خلقی سلطاننگ قدومندن خبر ایشتملدر سلطان رکن
الدیننگ وفادارلغنده و اوغلی عز الدین قلج ارسلان خدمتندہ
صداقت قوشغین برك بغلان ب صواش و مانعت یراغن قللدلر و خبر
کوندردلر که بزر سلطان رکن الدینله اوغلی ولایتی و ملکیتی
10 عهدیچون آند اچوب عهد و پیمان قلبدررز اول عهدی آیرقی
ایدهسی دکولر دلدلر نخوت شیطانی سلطاننگ سیاست نیرانی
مشتمل قلدی سلطان غایت غضبه کلوب قناقدی و بپیردی که
قونیہنگ باغلارن ضرر بالندلری و دهر قهرلری برله قطع اتدلر و باغلر
اچنده کسی کوشکلری و قصرلری کلنکله یقعدلر وانتقام قزملری
15 برله خراب قللدلر بو جمله سندن قونیہ خلقنگ خاطرنه تشویش
وانفعال ایرشمشدی اما سلطان قلج ارسلان انسلاره ایتدی که
بن بلورم که عم بنم کافه اتباعم و اشباعمی بالکلیه بو ارادن
قلع اتمکه قوشانیدر چونکه الی ایرشه سزه ابقا و محابا قلسر دکولدر
سز خاندانکز و اعل و عیدالکز مصالحیچون کر کدر که بی فایده
20 بیره فرصتی فوت اتمیه سز اول نسنه که حالکز صلاحنه عاید اولور
آسان طریقيله تقدیم قلاسز اگر بنم جانمه امان و بیورسه اولو

a) Le titre de ce chapitre manque dans les mss. de la rédaction turque.

دلدلر

بیعت

دنیا که مبدل کامهز در بو کون فلک اوش غلامهز در
 منشوری مهالکتی خذادن بیتمدر اچنده ناممزد
 پس اورمان یولن طوتب طوگزی قرقمق بهانه سیله کاه سکردو
 کاه یورته کتدلر چون ارتیه دکن سورلر ظلمت دیجور کسوت 5
 نوره مبدل اولوب صباح اولدوغی وقت اسلام حدونه ایرشدلر
 این اوکنده حَیَّ عَلَی الْاَصْلَاحِ حَیَّ عَلَی الْفَلَاحِ الْغَاظِنِ ایشتمدلر
 سلطان هنمز اول وقت اول الرده اوچ خلقن استمالمت اتمکده
 وهر برنگ مهماتن ومقاصدن کورمکه مشغول ادی وقونیه
 وارنامشدی زکریا حاجب سلطانه اولاغله ادم سکردردی وبتی 10
 یازوب ایتدی زنهار قلعه نری ویرمسونلر که اوشده بز قورتلوب
 کلدک وخصمکت مرادی شیشه سی اوشندی وشهزادلر سلامت
 وسعادتله اسلام دیارنه کلدلر، چون سلطان بو خبرلی ایشتمدی
 غایتده شادی وفرحنده شادمانلیق کلاهی کمرانلق فلکنه
 دکرددی وایتدی که بحمد الله تعالی اقبال دلایلی وسعادت 15
 مخایلی ظاهرا اولدی وخت مساعد دولت معاضد اولوب رای
 واندیشهلر ومز موافق دشدی ددی

شعر

که که بخت مساعد اوله ودولت یار
 ابد الدهر مظفر اولوب آسان اوله کار
 بغیة روح قدس اوله والهام خدای
 20 هرنه کم خاطر صافندن انک قلسه کذار
 وثق تقدیر دُشه قلدغی هر اندیشه
 محض اقبال اوله هر نه که قیلر سه شمار

اندلرڭ قولاغنه قوياين شوييله ايدين كه شهزاده لر خدمتنده
 سعادت وسلامتله سلطان خدمتته وارالوم واول ماللندن قلعه لری
 كه فاسلیوس نایبلرنه تسلیم اولمغه معیون اولمشدر ویررمیایله ویر
 اکی خدمت وسيله سی برله بره اول بیرده واقلمیده بر یوز
 ۵ صوبی حاصل اولاددی، زکریّا صاندی که روم مکر وحبيله قلور
 که انی سوزه چکوب فکر واندیشه سی نیدوکنی بله وفاسلیوس
 خدمتته معلوم قلا هیچ بو سوزلری قولاغنه قویمزدی وراضی
 اولمازدی روم انجیل و صلیب حاضر اندی وآنلاره اندلر اچدی
 که بو سوزی اخلاص واعتقادله کرجک دیرم ویر سوزده حبيله
 10 ویلانم یوقدر ددی، زکریّا ایندی اگر سنوڭ یارلرڭ وخریشاوندلرڭ
 مجموعی کلوب حاضر اولوب انجیله وخواجیه اند اچلرسه اول
 وقت بنم کوڭام مطمئن اولوب انانورم ددی، روم عر برنی خلوتده
 اوقیوب امتحان برله سوزه چکدی وهر برنڭ مزاجنه کوره فنقس
 که قابل صلاح کورردی معجون و ترکیب ادری تا دوکلنی عزم
 15 اتفافنه یار ایدوب عزمه جازم اولدلر بر کون اکندو وقتنده
 شاهزاده لر آوه بندلر بر شکارگاهه وارلر که انواع متنزهات وریاحین
 برله آراسته و تخجیر وشکارلر برله پیراسته ادی هر یگنا آت
 سکرندوروب a او وشکار دوشرلری ناکاه اتفافله اورماندن بر آزلو
 طوڭز چقدی اگا قصد اندلر اسلام ولایتی طرفنه قاچدی کندو
 20 جانس خلاص قلماغچون اول طرفه پناه طلبیچون قچردی
 ایتدلر بو ایو فال وعلامت ودلائل صلاحدر که ظاهر اولدی

بر قلع کون بونگ اوزرنه که چندی حاجب زکریا فاسلیوس قننه
 وادی و ایندی پادشاهه معلومدر که شاهزاده نازک طبع و نازک
 پیرو او و او را دایم بر یرده او تر مقدر ملول اولورنر شاید که بو
 قبلدن مزاجلرنه انحراف واقع اولاددی، فاسلیوس دستور ویردی
 که شمدن کرو هر اکی کونده بر کره اکی کره بر صبح بر 5
 اکندن سیرانه بنسینار و ازنیقک اطرافنده تنزه و تفریح قللر
 ددی و بر قلع کشی کنده خواصندن انلاره ملازم قلدی،
 حاجب زکریا فاسلیوسک انملرنی انعام مرهون انعام واحسان
 قلدی و لطایف حبیل و امثال و حکایات برله و تیمار و اقطاع آرمغله
 دعوت ایدوب کندولره دندردی شویله که انلارک خاطرلری دونب 10
 قدیم یوردلندن و فاسلیوس خدمتندن اوصندلر فاسلیوسک
 خواصندن بری که موکلارک مقدماتی ادی بر کون حاجب
 زکریایی خلوت بولدی وقتی فرصت کورب زکریایه ایتدی که
 نیچون بو شهزادلری بو قیددن خلاص اتخسن بو فراق و هجران
 بندنده نیچیدک اولسرلر ددی، زکریا جواب و یروب ایتدی که 15
 های بو سوزی کوکله دخی کنیرمک کرکمز دکل که دله
 فاسلیوسله عهد و پیمان اتمشدر و اوغلارنی لایق و خونس و غیره
 قلعه لر تسلیم چون طوتو قومشدر نجھسی مخالفت اتمک اولاددی،
 اول روم جواب ویردی که بو دوکلی سویلدوکت سوزلر بر
 ییل در که طایغ و حیرادن اسر و کچر بو معانی بهانه در و علقلار 20
 بازرنده انا بها ندر بو جماعت که فاسلیوس قبلندن شهزاده لره
 ملازم و موکل درلر جمع بنوم خویشاوندم و همرازلرم درلر بن
 انلاره لطایف کلمات برله دعوت دایره سنه چکین و بو حکاییتی

فرداشی جورنندن مجروحدی رقت ایدوب کوزلندن یش روان
 اولدی انوڭ فوتنه تناسف وتلف قلدی پس ملک مغزومی
 اوقدی اول واقعه اڭسا ددی و اوچ کون عزرا و بکا شرايطن بیرنه
 کنوردی درناجی کون مغزومه ایتدی ممالک موروثه مراجعت
 ۵ قلمورم، ملک جواب ویردی که اگر پادشاهک عزمی محقق
 اولورسه خزاین و اموالدن نم وارسه پادشاهکدر آلسون تصرف
 قلسون و سو قول دخی یی راضم ادب پادشاهک همایون رکنی
 خدمتنده بله کدرم ددی بوندن اوڭدن قزنی سلطان ویرمشدی
 و اوغانی سلطان ملازم قلمشدی، سلطان مغزومک جمله اقرباسی
 10 خوب و عدلرله مستظهر قلدی و بقدر مکان هر برنه تازه
 انعام و احسان مبذول قلدی و کمیلره و قدرغاسلره کرب عزیمت
 قلدلر، چون ازنیقه ایرشدلر فاسلیوس سلطانن یتیمکدن منع
 اولدی و ایتدی که بن سلطان رکن الدین اوغلیله یتیم مغظه
 ایدوب محکم عهد و بیمن بغلامشم که هیچ وجهله آتی صماغه
 15 جاره یوقدر ددی، بر قاج کون بو قل و قیلده مکانه قلدلر آخر
 الامر اش بونک اوزنه مقرر اولدی که هرنه ده سلجوقیلر روم
 ولایتندن تا قونییه حدنه دکن که شهرلر و قلعهلر آملرلر
 خوناس ولادیف و قلان قلعهلری فاسلیوس نایبلرنه تسلیم ادلر
 و سلطان اکی اوغانی زکریای حاجبیلر ازنیقه فاسلیوس قتنده
 20 قونییه کندوسی کچه که چون که قونییه وارب تختنه اوتوره
 اول قلعهلری فاسلیوسک معتمدلرنه تسلیم قلا اول وقت
 سلطانک اوغلارن زکریای حاجبلر فاسلیوس سلطانن کوندره بو
 تقریرله سلطان و مغزوم عزیمت اتدلر و اوچ اطرافنه ایرشدلر، چون

که ادبی حکم سیاسته یتوره لیر زکریای حاجب اول قورخودن
 برنوسن یوقارو قالدردی که آلتی وحاجبی کورندی سلطان فی
 الحال آتی بلدی ومفرزوم سیاستندن دلیک ایدوب قورتردی واحوال
 تفاحیه چون آتی قودی وپارسی دسناجه خدامدن برنه آیتدی
 آتی بیرگوز^a خلوتکزه انکوژ شول وقت که سرای خلوت اول⁵
 کنوره سز ددی، چون سرای خلوت اولدی زکریایی اوقدی زکریا
 کلوب بیر اوپیدی دعا وئنا قلدی سلطان بویردی که قرداشم ننه
 در، جواب ویرب ایتدی که اوچ عظمت وئروه رفعتده فلک
 انکوژ مرادی ازره مدار قلور کرجهستان مملکتین وجهان ولایتین
 مسخر اتدی ددی بو مقالات اتناسنده زکریا تبسم قلدی،¹⁰
 سلطان احوالی استفسار بویرب موردی که کولمکوژ معنیسی نه
 در ددی، زکریا ایتدی اجازت اولورسه دخی یقین واریم واحوالی
 کما فی عرض فلایم ددی امر مطاع اشراقی موجبناجه یقین^b
 واردی واحوالی اولندن آخرنه سلطاننه تقریر اتدی آندن صکیره
 ایتدی یغبسان اوغلاناری مظفر الدین محمود وقراشلری ظهیر¹⁵
 الدین و بدر الدین وباقی اوچ ترکی بکلری خدمت ودعا قلورلر
 ومسبحا کبی سلطان دولتی احیاسندن دم اورلر واول بابده ید
 بیضا کوسترلر وملکتک فلان بکلری و سر لشکرلری دخی انلار وئله
 عهد وپییمان ادب آند اچمشدیلر اوشده هر برنک مکتوبی
 وسوکنده ناممسی دیو دکنکی آچوب مکتوبلری سلطان اوگنه²⁰
 قودی، چون سلطان عهدنامه لری مطالعه قلدی اگرچه یورکی

a) L om.

b) L یقین.

بر ویرانه اچنده یاتدی ایرته‌سی کرو اول مقامه کلدی ومنظر
 اولدی که اول حال سلطان بی زوالک مشیتندن نجه یوز
 کوسنره اوپله وقتنده کوردی که شهزاده‌لر عز الدین و علاء الدین
 خاصه نوکرلی و قوللریله سیرانه بنمیشلر نسنه سویلمدی وارلر
 ۵ سیران ایدوب بر خوش منزل و مرغزارده که انواع ازهار و ریاحینه
 مزیندی والوان اشجار و سرو چمنله آراسته وانه‌لر روان اولوب
 آقردی اینب لهو و لعبه شروع قلدر و نیچه که اوغلاچقلر عادی
 در صوده دولاب دکرمنجکلری دزمکه باشلدر و حال دلیله ایدرلری
 که اگرچه فلک دکرمنی بزوم مرادمزجه دونهز کامرانلق و شادمانلق
 ۱۰ صوری آیرقلر آغنده آقر اولا که بو فال حکمی برله قوتندن فعله
 کله و بو هزل جدّه دونه
 مفرّد

اویمندن راست دشدی ای نیچه فال

چون اختر دوندی اول فال اولدی در حال
 حاجب زکریّا ملک عزّ الدین کیکاوس قننه که نقاش و صوّرکم
 ۱۵ فَآخَسَنَ صَوْرَکُمَّ a تعالی و تقدّس وجود کاراگنده انوک کی بر صورت
 تصویر اتمشدی و اردی و بی محابا یگانه‌ده اوپدی، شاهزاده اول
 کستاخلقدن غایت ققدی تعجیلله بندی نوکرلی دخی غایت
 شتابدن زکریّا نه طنمیوب آردناجه کتدلر فی الحال وارب بو
 حالی اتاسنه عرض اتدی که بر کشیشی بونک کی بی ادبلیک
 ۲۰ تقدیم قلدی سلطان * ایکی حاجب کوندرب b آتی بولدرب
 کترندی چون ایچرو کردی آندن سوال اتمدن مفرّومه بویردی

a) Kor. 40. 66. b) L om.

انله تابع و حکمرنه مطیع اولمشلردی بو وسیله لریله غیری اطرافت
 بکلرن دخی سلطان غیث الدین سلطنته مایل قلوب هر بریله
 آندلشدلر و هر برندن بو بابده سوکندنامه لر و حاجت لار آلدلر
 و حاجب زکریایی که غایت عقل و کامل وزیرک و کار داندی و اولدن
 سلطان قیوسنده حاجبت و بکلر سلامتمغه مشغولدی و رومده ۵
 سویلن دللرن پارسى و ترکیمن غیری بییش دل باوردی که
 افانولده و روم ایلنده سویلنردی شویله که هر وقت که بو دللرن
 بیرنده تکلسم قلایدی خلقک کمانی وطنی شویله اولوردی که
 اصل و نسبله اول ضایفدن صانورلردی سلطان غیث الدین واروب
 استمه که اختیار اتدلر اول عهدنامه لر و مکتوبلری بر چویان دکنکن 10
 اویب ایچنه قویدلر که هیچ کمسنک ظن و کمانی اولمزدی
 و زکریایی کشیش ضوننه قویدلر و انوگله بر قول و قرار اتدلر که اگر
 بو اولو معظم اش سنک الوگله میسر اولورسه که حق تعالی
 معین اولوب سلطان ینه تخت موروثنه کله هر نه که اول حالده
 بکلرن واکلردن التماس اده اندن دریغ اتمیه لر و اول دخی بو 15
 بابچون آنلرن حاجت لار آلدی و مستعیناً بالله سلطان استمه که
 کوندی، سلطان غیث الدین دخی بر مدت اون واهل و عیالن
 آداه قویب الامان ایلنه وارمشیدی الامان بکی اگنا فراوان نعم
 و اموال ویرمشدی اندن دونب ینه ادایه کلمشدی چون زکریا
 اول ادایه ایرشیدی سلطانک سوابن صوردی کوسنورلر اول سراپک 20
 یوره سنده کزوب یورردی که بر کشی الله کره که انوگ کلدوکن
 سلطان ایرشودره اول کون اخشامه دکن یوردی سرن اشکساره
 قلاجق بر کمسه بولمادی خایب و خایف کرو دوندی اول کبابجه

دلایلی وسعادات اماراتی انوش حرکات وسکناتندن ظاهر و باهری
 بدر منبر کی پادشاهسلف سریرنه کچورلدلر وهر بری اخلاص
 وهوادارلق وخالصت وحق کزارلق یوننندن دولتی مصالحی
 تمشیتنه و خاص وعوام مهماتی اقدامنه قیام کوستردلر و ملک
 5 دارلق آیینی وقوانینی برله مجموع ترک بویاری باشلرنه انعام واحسان
 قلوب خوش طوتدلر ملوک وسلاطین اسلام وارمن تکورلدی ورم
 فاسلیوسی اول دودمان کریمی تعظیم وتکریم اتسکده مواظبت
 قلورلدی وخراج وپاج خزانه عامرینه کوندردلر وهیچ حائیلنه
 وصمت منقصت اول خاندانک کمالی چهرهسنه ایرمزلی بل که
 10 کندن کونه تزیید وتضاعف وتوالی وتوافدهیدی، وپو شاهزادهنک
 ایامنده اسپرته قلعهسن ولایتسن که لطافت آب وهواده سایر
 قلاع ونقاعدن منتها ومستثنی در فتح اتدلر وهر بر قلع زمانده
 بر چری صیب بر^a شهر آلورلر و صلیب وکنیسا بیرنه مساجد
 ومنبر قلورلدی وکلی همتلری رعایا آسایشی وسکوننه واعادی
 15 قلعی وقمعنه مصروف قلمشردی، مظفر الدین محمود وظهیر
 الدین ایلی و سنان الدین یوسف که اوچ بکی یاغصمان بکوژ
 اوغلانلریدلر وشول سبیدن که اولدن سلطان غیاث الدین
 کیاخسروژ هوادار وخدمتکاریدلر همیشه جان نفاذده یوریب
 اتفاق طریقندن تنگب قلورلدی وساططان غیاث الدینک وفا
 20 وولاسنی خاطرلرنده نقش اتمشردی بو اوچ قرداش چون اوچک
 بکلری و اوچلر طورن بکلرژ چری بکلریدلر اوچدغی ترک بکلری

a) L om.

- بوئک کیمی در کار *a* کردن سپهر
 کھی کین ادر کیشیه کاه مهر
 برینه قلور تخت چرخ بلسند
 ارمرز وجودینه در وکزند
 5 زمانه که زهرا به الدردی چنک
 نه دویسن دل شیر وچرم پلسنک
 زمانه اوگنده کم اوینر سری
 که دشمنر بشندن یره افسری
 سرنجام دنیا همان خاک در
 10 صویی زهر اولور صمنمه تریاک در
 ذکر ایلم پادشاهی عز الدین قلج ارسلان پسر سلطان رکن
 الدین سلیمان شاه رجهما الله
 چون سلطان رکن الدین سلیمان شاه دار الاسلامه اولشدی
 ونازنین روحيله فردوس بوین ودرجات علیینه جمال وتزین ویردی
 15 انوک دولتی بکلی و سلطنتی اولوردی نوح آلب و آیدین آلب
 وکنز الب و منده بک و تیز بک و بدر الدین محمود بک و شهاب
 الدین لولو و شمس الدین کرد که توقادن سلطانک رایلی خدمتنده
 بله کلمشردی و اسرار و مشورته محل و اولو مناصب و امارته متقلد
 اولمشردی سلطانک اوغلی عز الدین قلج ارسلانی که هنوز
 20 طفولیت حدنده بلوغ منزنه ایرشممشدی و بختیارلق آثاری
 و کامکارلق اناری آنک روشن جبینندن لامع و ساطع و کرامات

و قتالده قغان ارسلان کبی دورشورکن و آبدار قلجکلر و سرتیز سگولر
طعنی برله مشرکلردن فریاد قویاررکن توقف اتمکه بشلادلر صاندلر
که دشمنک مگری قلبه اثر قلدی ویا سلطانیه بر نکبت ایرشدی
انلروک جمعیتی تفرقهیه مبدل اولوب ضارب مضروب قاتل مقتول
⁵ اولدی فی الحال چرینک بهادرلری اوشب چتری قالدلر چاووشلر
فریاد ادب الغلط الغلط الرجوع الرجوع دیو چاغرشولردی
اشتمیب قچماغه یوز طوتدلر ونقدلر که سلطان چری بکلر نوک
آن اگوب چاغورودی فایده اتمزدی قیاسامت کوف کبی نفسی
نفسی اولدی و ملک فخر الدین بهرامشاهی که ارزجان ملکیدی
¹⁰ ودخی بر قاج اولو بکلری آندن اختروب یققدلر واسیر و دستنبند
ادب طوتدلر و سلطان ملک معیت الدین و بر بولک خاصکیلری
و چری بکلری یله اول هزیمتدن قاجوب ارزن الرومه دشلر، بر
قاج کون آنده چری آردندن ایرشسن دیوانده اقامت ائدلر
بر قاج کون دگلنوب استراحت ^a حاصل اولدقدن صکره آندن
کتدلر چون قونییه کلدلر یمنه عودتچون چری جمع اولسون
دیو بویردی، اول یراغ و تدبیرده اکن سلطانک ذات شریفه بر نا
مرضی مرض عارض اولدی شبیه که مجموع اطبا انک معالجه سنده
عاجز قالدلر چون بر مدت دوشکده ^b یانیدی انوک معاش
وانتعاشدن مایوس و مقنوط اولدلر بر قاج کوندن معاد یولن
²⁰ طوتب کردکار جوارنه اولشدی وانک عدل وادی روزکار صحیفه سنده
وایام جریده سنده محمد قالدی و موبد اولدی
ابیات

^a) L استقامت.

^b) L om.

ایرشدی ملک بهرام‌شاه اولو قونقلق و ضیافات و خدمت لایقه
 که دل ائک شرح و بیاننده قاصر اولو تقدیم قلوب موکب ۵۱۰
 خدمتنده ارزن الروم طرفنه توجه ائدی اوگرده بر فرمان دخی
 ملک علاء الدینه که ارزن الروم ملکیدی ارسال قلدی سلطانک
 سمعنه ایرشدلر که فرمانه انقیان اتمیوب تغلل کوستردی دیو^۵
 اول قبلدن وحشت غباری سلطانک خاطری حواشی سنه
 قوندی آتی عز^a ادوب اول ملکیتی بقاع و بلاد و ضیاعله آندن
 جبر و قهر آلیب مغیث الدین طغرل‌شاهه ویردی و آندن جمعیت
 تمام و عساکر و افره و متکافره برله اخسار ولایتنه و کورجی ایلمه
 یوردی، اول کفره فجره چون سلطانک عساکری و رایلی هجومندن^{۱۰}
 خبردار اولدلر و قتال و جداله^b مستعد اولوب مجموع کرجستان
 کقاری عوام و خواص جمع اولوب مور و مدخ کی سلطانی قرشولیوب
 مقاتلهیه و محاربهیه مشغول اولدلر و اکی چری اراسنده شول مقدار
 صواش و کوشش و کشش اولدی که اول معرکه صحراسنده هر یرده
 مقتوللر اوما طوردی قهر و ادبار عواصفی کقار لشکرندن یگسا یوز^{۱۵}
 طوتریدی و اولو فتح و غنیمت اسلام چریسنه غیب یرده سندن
 یوز کسترردی و یقین اوئشدی که کقار و لئا علی اَدَّارِهِمْ نُفُورًا^c
 یولن طوتب قچیلر و لکن و کان اَمْرُ اللَّهِ قَدَرًا مَّقْدُورًا حکمی
 انلارکی عنانن طوتب قضا و قدردن شویله واقع اولدی که چتردارک
 آتی ایغی ص. چان دلوکنه کچوب یقلدی و چتر ۵۱۰ یوز^{۲۰}
 دشدی چون بکسرک و نهادرلرک نظرلرنه چتر کورنمدی حرب

a) L عز. b) L وجداله. c) Kor. 17, 49. d) L om.

اذا خزاین و دثاین انعام و عطیہ پیوردم زیرا کہ بنوم آدم بو کتابله
 که لائی کبی منظومدر جهانداده مخلد و باقی قلشردر و فصلا
 و شعرانگ مدح و هجونه ابقای ذکر و احیای اسمچون بو عالم نا
 پایدار و زمانه غداره اصل و عظیم اعتبار واردر اگر سلطان کلام
 ۵ و مالک رقاب عمله اقلام غواص بحار حکم پیشوای حکمای عرب
 و عجم فردوسی طوسی رحه که شاهنامه نظم اتدی که زمانه
 درجنده اندن نفیسرک در مکنون کورنمز اگرچه اول رنج و زخمندن
 بر کنج بولادی و سلطان محمود محمدتی اول سبيله که آنک
 حقدنه تقصیر اتدی عالم خلقنک افواهنده مذمتنه مبتل
 10 اولدی نظم

نبد شاه را بر سخن دستگاه و گرنه مرا بر نشاندی بگاه
 چو اندر تبارش بزرگی نبود نیارست نام بزرگان شغور
 بو معنی بحر و برده سمر و مثل قالدی
 قطعہ

آن خسروان که نام نکو کسب کرده اند
 رفتند یادگار ازیشان جز آن نمائند
 نوشین روان اگرچه فراوانش کنج بود
 15 جز نام نیک از پی نوشین روان نمائند

جمله آنک صدق گفتار و حسن کردارنه اقرار اندلر و دعا و ثنا
 بوجه همتنی سمک سماکه و ذروه افلاکه ایرشدرلر، ینه سوز اولنه
 20 کلوم چون سلطان رکن الدین هر طرفدن چری دعوت اتدی
 آلات و اسباب استعداد تمام برله حاصل اتدی چون ارزنجانه

ذکر عزم سلطان قهر رکن الدین سلیمان شاه بغزو کرجستان
 و مراجعت او از آنجا بر خلاف ارادت و ذکر بعضی از
 محامد ملک فخر الدین بهرامشاه رحمه الله
 الله تعالی جلّ جلاله تقدیری برله اول فکر سلطان رکن الدین
 خاظرنده تمکن بولمشدی چون اتاسنک دوری کچوب کندو^۵
 زمانی اولدی چوقلق چری ترک ورومدن جمع ادب اول طرفه
 متوجه اولدی واوگدن قرداشلرنه و اقباسنه و اطراف مالوکنه
 قصّاد و مسرعلر کوندرمشدی که رجـال آلات حرب و قتـال برله
 مستعدّ اولوب بیراقلنسولار ووردوگاه و جمعیت اولدوغی بیره
 کلسونلر دیو ملک مغیث اندین طغرل شاه که قرداشی و ابلسستان^{۱۰}
 ملکیدی مجموعـندن اوگدن اغاچاری ترکی چری برله فرمانه
 امتثال قلوب سلطان خدمتنه کلدی و ملک فخر الدین بهرامشاه
 رحه که سلطانک کیکوسی و ملک منکوچک غازی نسلندن ادی
 و حسن سیرت و علوّ عمت و وفور موهبت و عظیمت و دین و دیانت
 برله آراستهیدی و ارزخسان پادشاهـلغی اگـا مقـرّر ادی صالور^{۱۵}
 و یابیندور چریسیله کلدی، اول ییل اچنده مبدع الکلام خواجه
 امام نظامه کنجی رحه مخزن الاسرار کتابی انوڭ قایون بارکلی
 آدنه در مکنون کی سلك نظمه کنوردی و حضرتنه هدیه و تحفه
 کوندردی ملک دخی اگـا بیش بک التـون و بیش ایرلو و اوینلو
 آت و بیش اشکون قترلر و آغر و آخـر قیمتلو تشریف و ملبوس مرصع^{۲۰}
 ترصیع جواهر زواهر برله اگـا انعام بویرب نواب و حاجابندن بر
 کمسنه یله که انوڭله مخاطبه و مکالمه یه لایق اولار ارسال بویردی
 و اول کتابی تحسین و مدح قلوب بویردی که اگر میسر اولایدی

الچقی لر هدایا و تحف برله سلطان خدمتی حضرتنه ایرشدلر
 مکتوب وارمغانلرین ویرب سلامدیلر و مقصود و غرضلرین ادا قلدلر
 سلطان قلیچ ارسلان شیلاز بینوب دیوان طاعلقدن صکره خلوت
 سراینه کرب ملک رکن الدین حاضر قلدی بو قضیهنگ قصه سنی
 ۵ اگنا ددی چون اتاسندن بو حکایتی اشدندی انفت واستنکاف
 اودی مشتعل اولوب عتاب دلن اوزتدی که پادشاهنگ کریم نفسی
 نیچون کرکدر که بونگ کی دئات و خساسنه a رخصت ویره
 و بو قول کی اوغولی حطام دنسیاوی حصولیچون که معرض
 انتقال و زوال در سلطنتی درکالی خدمتندن ارغ ایده و فاجره و کافره
 10 عشوه سی و دمدمه سی برله اسلام دار السلامندن کفر و فسق b
 مصطبه سنه کونده اکر بویرسه که قوه آسمانی و تائید ربانی
 و دولت سلطانی برله اجازت اولورسه که اول طرفه آقین ادم
 وَوَعَدَکُمُ اللّٰهُ مَغَانِمَ کَثِیْرَةً تَأْخُذُوْنَهَا و عده سی برله اخاز ملکیتی
 فتحنه چری چکم و اول دیارنگ طیراغنی ییله ویروب اول عبد
 15 طاعوتی کما یُسَاقُ الْمُجْرِمُوْنَ اِلَیَّ التَّیْمَانَ زنجیره دزب مقرئین
 فی الأصفا کنورم و دیور و کنایس یرنه مساجد و مدارس بنا قلم
 و ناقوس و چاگ ییرنه شهادت و حدانیت و نبوت محمد اول مقامدن
 استماع اولنه، سلطان قلیچ ارسلانه اوغلنگ همئی ورتبئی خوش
 کلوب تحسین اتدی و عذر دادی d و بو حالنگ فی ما بعدی
 مقرر اوله

a) L. وخصاصنه.

b) L. وصدق.

c) Kor. 48, 20.

d) L. اتدی.

ضمیر منیری و خاطر اشرفیتی که بدر زاهر آنوڭ مفاخری ائارندن
 و مآثر انوارندن اکنساب قلور و مطالب تحصیلی و مآرب تیسیرپچون
 جهان محتاجارنک مقاصدنی میسر و محصل فلا پادشاهنڭ رای
 جهان آراینه مخفی و پوشیده اولیا که باری تعالی جلّ جلاله و عمّ
 نوانه بو جاریدرنه بر معمور ملکوت و طویل و عریض ولایت و چشم
 و رعیت مطاع ارزانی قلمشدر و فراوان کنج و خزاین آبا و اجداددن
 نصیب و یرمشدر بو دکی سیله که حق تعالی جل و علا بڭا نصیب
 قلمشدر بنم اصل و نسب و ملکوتومه لایق بر جلّ جلاله یوقدر که
 بو ملکوت انڭ حراستی یبینیله اعلی تعرضندن محروس و مصون
 قلا و یمکن که بڭا انڭ صلبندن * بر اغول^a حق تعالی که وارث
 10 ملکوت و سبب تمهید اساس دولت و مخیمی اسم خاندان داودی
 اول روزی قلا برید اقبیل و منهی عزّ و جلالدن شویله استماع
 اولندی که ملک الملوك رکن الدین سلیمان شاه خصال حمیده
 و خلل رشیده پادشاهانه برله آراسته و معانی جهانمبازی و ادراک
 مطالب جاودانی برله پیراسته امش بو فصایل دایمی برله لایق
 15 و شایسته در که انڭ کی سلطان سلیمان بنوم بکی بلقیسی
 جفتلنه اکر رای اعلا رضا و ورسه که بو قرابت و مواصالت عقد
 و نکاحه مقرون اول و اول پادشادزاده نڭ چتر ۵۰۰ یونی کولکهسی
 بو مملکنه که حسرة الملوك در دوشه و سلیمان طالع مسعود برله
 خاندان داودی شبستان قلعه اضداد و غاریت حساد مقام
 20 خذلان و مقارع حرمان برله مقهور و مقموع اولار ددی، چون

a) L om.

حیل و فتن برله متخلف و متصف ادی و شونگ کی مکاره
 قریدی که آنک مکر و دستانی جهان اچنده هزار داستان
 اومشدی قطعه

دیو فعلندن انک ارکردی کر قرشدوره اول سوزه تلبیس

5 مکر و حیلله درلو افسونده قلمش اقرار قولغینه بلیس

اوقیوب بو رازی اگا اعلام اتدی دایه ایتدی بو اشک تدارکی
 غاینده سیل و آسان در کرکدر که هر نه که دیرسم ونه تدبیر
 قلورسم انوگله عمل ایده سن ددی، ایتدی نتمک کرک، ایتدی
 بر نقاش بول که سبک دست و کران فرهنگ و شیرین کار اولا
 10 که عقلده حازق و تمثال و مانند کرلکده صباحدن صادق و چین
 نقاشلرندن صورتکرلکده عقل مصور و ممد صنعت مانی و اثر اولا
 حاضر اتدوره سن که بن انوگله روم مالیکنه وارم و اول شهزاده لرک
 صورتلرنی کاغذ اوزرنه یازب نکار اده و انلارک اخلاق و شمایل
 کشف ادب شرحن یازرم و حصول مقاصد و مهمام برله خدمتوگه
 15 کلم ددی، بو صفتلو بر نقاشی حاضر اتدور و بول یراغ
 واسبابی قیدن کورب رومه کوندردلر و کلدلر جمله روم مالکی
 کردلر و تمامت شاهزاده لرک صورتلری نقشن یازب ضبط اتدلر
 و مراجعت قلوب کرچستنه و اردلر چون تمار کارنامه مطالعه
 اتدی سلطان رکن الدین صورتنه مفتون و مجنون اولوب ایتدی
 20 بنم جفتم مجموع عالمده بوندن غیری کسه اولماغه یازم و بو
 صورت اسندن از که کمسنه بگا کرکمز ددی و فی الحال دبیری قانده
 اوقیوب بویردی که سلطان قلیچ ارسلان خدمتنه اشبو منوالجه
 بر نامه یازدی که حق عز شأنه و جل سلطانده خدایکان عالمک

ملکه‌سی که کورجستان و اخاز مملکت‌نه حکم ادری اما اَلْنِسَاءُ
 قَمِيلَهْنَ اِلَى اَلْهَوَىٰ موجبنجه طبیعتی زمامی نفسی انه تسلیم
 اتمشدی هرقلده که بر خوب لقا و سرو بسلا و چابکسوار و شیرین
 گفتار کورکلو و کوزل شهزاده یکت که ایشیدی و اَلْاُكُنْ تَعَشَفُ
 قَبْلَ اَلْعَيْنِ اُحْيَانًا اوغیوب جان و دل برله آتی سوردی و هر نوعله ۵
 که مکن اولآ آتی اله کتوب مقصودن حاصل اتمکه عهد ادری
 مکر منهیلسر که بو ایشیچون ایللره ولایتلره کوندردی اگنا
 ایشتدرلر که سلطان قلاج ارسلانک که مالک مالک روم در اون
 اکی اوغلی قوپمشدی که هر بوی پادشاهلق برجنده بر ماعدن
 و هر بوی بر کشورده پادشاه و سلطنت و مساعدت a دولت 10
 و مطاوعت سعادتاری غایتی ارتقاده کافه امم و رعاییه شفقت
 و احسان بی دریغلی وارد چون بو حکایتک حلاوتی ملکه‌نک
 اشتهاسی مذاقنه ایشدی ظاهر و باطندن عاشق و شیدا و هوادار
 اولدی شویله که
 نظم

- 15 بو سوزدن کوکلنه غم استنه غم
 اُرْب زلفی کی اولدی ایشی در ۴
 بر آنک اشک جزعندن تر اولدی
 جهان کوکلینه کوزینه b طر اولدی
 عدم اضطبار و غایت اضطرازدن بلمزدی که اختیار قرعه‌سن
 قنقی شهریارچون براغه بو سودا بیداسند سراسیمه و شیفته 20
 اولمشدی ناکه فکری بوکته مقرر اولدی که دایه‌سنی که درلو

اما سلطان اول جانانیدن بر مشاهدیه راضی اولمشدی ونفس
 اماره سنی یکباره شهوت پرستلکدن نفی ونهی ایدب پارسالف
 وپرهیزکارلق اختیار قلمشدی اوقانده سلاطین وملوک عظام
 رسولری کلدوکی وقتن که اولوقونقاف ویزم قلوردی ومرسد
 ۵ کرامتی استمالتی جهتیکچون بر قلع قدح شویله که اچدوکی
 شرابک کیمیتی مقدارنه حرفانک اطلاع اویلیا تناول قلوردی
 چون مجلس آخره ایرشوردی دولتاخانه سنه کوردی وکیاجدن
 بر پاس کچنجه لذات نفسانیه شول وجهله که حکم شرع اگنا
 مقرون اولامشغول اولوردی اندن صکره غسل وطهارت وآبدست
 10 ایدوب ارتیه دکن تصرع وابتغال برله ذو الجلال تعالی وتقدس
 حضرتنه فرض ونوافلندن طاعت قلوردی وایچ آی ادوجی ودو
 شنبه وپنجشنبه اوروجی عادت ایدنمشدی وانوگ اریلغی
 سمیندن سپاه ورعیتهک اعتقادی انوگ ورع وتقواسنه شویله
 محکمدی که هر وقت که بر حامله عورت حملن وضع اتمکده
 15 بوگالیدی سلطاننک دز طونن ایلدوب اوستنه براغورلری فی
 الحال والزمان حملن وضع ایدب خلاص بولوردی اول زمانک
 پیرلری ویشامش قوجهلری انوگ عادات واخلاقنی سلطان سنجره
 تشبیه اولوردی وعدل ودائی اگنا تمثیل اولوردی شویله که دایم
 حکمنده قوی وضعیفی برابری وامیر وکدا برابر طورلری
 20 امر شرع موجبینجه حکم ایدوب کمسیه میل وکبابا اتخزی
 تقدیر یزدانی برله خاطرنه جهانکیرلک سوداسی دوشدی وغزا
 وجهله قصد ادب کرجستان غزاسنه عزم مصمم قلدی، سبب
 اولدی که سلطان قلیچ ارسلان زمانده تمار خاتون کورچی

کتوروب ایتدی

بیت عربی

يَا أَيُّهَا الْمَلِكُ الْمَيِّمُونَ طَائِرَةٌ
وَحَيْرٌ مِّنْ فِي الْوَرَى يَمْشِي بِهِ الْقَدَمُ
لَوْ كُنْتُ مِّنْ قَبْلُ تَرْعَانَا وَتَكْفِينَا
لَمَّا تَهْدَى إِلَيْنَا الشَّيْبُ وَالْهَرَمُ

5

ایس عمر کدشته در حساب که کنم

آخر بچه کار بسوده ام چندین سال

ولکن فرط معدلتی وکمال سیاستی اول منزلتده ادی که ایلس

آدلو ومحمود سیرتلو بر قولی واردی که خوبلف وشهسوارلف

صفتنده مشهور جهان وسرامد اقراندی وهر وقت که الن یلی 10

قبضه سنه اورردی هزار ناک عشاق وهوادارلرنه ایرشردی وچون

آننه بنوب جولان قلوردی نچه کوئلر وکوزلر آردناجه حیران

ونکران اولورلردی مکر سلطانک خاطرلی کوشه سی بل که جمله

جان ودلی اول ماهرویه مایل وواله ادی اول سببله خواص دولت

ومقربان حضرت اوزرنه مزیت عنایت ومزید رعایت a برله ریحانی 15

واردی ونیچه کره مستلک وآیقلق ائناسنده انوک عشق

وتعشقی بابنده بو رسمه ابیات اوقردی رباعی

کافر بچه ننگ که کفری اوش دینمدر

هم دیندر ازومه هم جهان بینمدر

20

کمه قولنه بوناجلیین قول اولمی

کم بنده یه بنده اولمق آیینمدر

جبهتش را خاک درگاه تو نورانی کند
 خصم شیطان سیرت تو گز کند با تو خلاف
 آن خلاف لطف م از وسواس شیطانی کند
 تیر عزمت از کمان فتح چون گردد جدا
 موی اعضای بر اعدای تو پیکانی کند
 با وجود عقل کامل جهل را نقصان دهد
 تا بقاء عدل شامل ظلم را فنی کند
 باش باقی در جهان تا پاس پاس هیبت
 دین و دولت را بفر تو نگهبانی کند

10 بو قصیده چون ظهیر الدین جلیزه و عطیه که بوبردی بیش
 نفر کوزل قول و بیش نفر خوب شکل جاریه و اکی بک التون
 و بیش باش بیسرك دوه و اوچ باش کرکلو آت وانی زربفت کماخا
 واطلس و قطنی و عتابی و سقرات چوقه a کوندردی و اگنا بر مکتوب
 یازب بو قصیده نکت بلاغتی و فصاحتی مدحنده و محل قبولده
 15 و مستحسن دشد و کسن تقریر ایدوب بوبردی که چون مکتوب
 شرف مطالعه ایرشه بی توقف امل فسیح برله سلطان حضرتنه
 عزم ایدب کلمکده مبادرت و مسارعیت قلا چون جوایز و صلات
 و مکتوب اگنا ایرشدهی آتی فقر و فاقه و افلاس و مدلتندن استغنا
 ریاضنه ایرردی و ایندی هر مدحت و مجدت که بو شاه و شاهزاده
 20 و صفندن غیره دیلر دروغ و دریغ اولای بیان بلابلدی سلطان
 مداحی و مکارمی کلمستانده تفتن اشجاری ازره ترنمه

آنک در دیوان او قیصر بحشمت دم زند
 و آنک بر درگاه او مغفور درباری کند
 آنک از طبع لطیفش گز مدد یابد صبا
 در زمان جسمانیان را جمله روحانی کند
 5 صف زند دیو و پری هر لحظه تا بر تخت ملک
 شاه رکن الدین والدنیا سلیمانی کند
 روضه فردوس شد ایوان زفر طلعتش
 شاید از دربان او دعوای رضوانی کند
 جام او بر کوثر و تسنیم افسوس آورد
 10 نامر او بر نامه تعظیم عنوانی کند
 یاقوه باشد بر قیاس رمح و گرزش گز کسی
 ذکر رمح رستم و گرز زریمانی کند
 در صلابت چو موسی ثنّت و شاید کر کنون
 رمحش اندر دیده اعداش ثعبانی کند
 15 خسرو اگر کین تو بر آسمان سازد مقام
 مشتری بهرام گردد زهره کیوانی کند
 رای اعلای تو دایم ملک دین را تربیت
 از کمال نصرت و تاییید یزدانی کند
 ساکنان ربع مسکون را که منقاد تو اند
 20 مهر تو در دل مکان چون روح حیوانی کند
 تبیغ تو ابریسست خون افشان که موج سیل او
 هر زمان در کشور خصم تو طوفانی کند
 بر درت خورشید اگر جبهت نهد وقت خسوف

کند سوزنی نهون^a مژد قصبیده برله مشرف قلمشدهی که
مطلعی بود

- زلف سرمستش چو در مجلس پریشانی کند
جان اگدر جان در نیندازن کران جانی کند
عقلهاوا از پریشان زیستن نمبود گزیر 5
اندر آن مجلس که زلف او پریشانی کند
نام بستان نیست بر سوسن نمی ساید عبیر
چون پریشان گشت بر گل عنبرافشانی کند
از تکبر زرگس جاذوی خون آشام او
سوی عاشق یک نظر با صد پشیمانی کند 10
عشق عالم گیر او چون عالم دل را گرفت
کس نداند تا در آن عالم چه ویرانی کند
ای نگاری کز کمال حسن تو اندر جهان
هر که خواعد تا بیان منع ربانی کند
دیده من ابر نیست نیست ورویت گلستان 15
گلستان را تازه رشخ ابر نیسانی کند
گوی دل می افکنم در عرصه میدان عشق
تا مگر آن گوی را زلف تو چو گدانی کند
چنگ در فتراک عدل شامل سلطان زخم
کر دل سخت تو با من سست پیمانی کند 20
ظل حق سلطان عالم شه سلیمان رکن دین
انک گردونش خضاب اسکندر ثانی کند

a) L نوین.

که سلطان غیاث الدین تعصبی چون که آنلردن صادر اولمشدی
عذرلر دلدیلر و قریانلر و نثارلر ایشار ائدیلر سلطان دخی مکرمت
ولطف بسی دریغندن انلروڭ عذرلر قبول ایدب صروچلرندن
کچدی واختر هابیون ودولت روز افزون برله شهره کردی و تخت
سلطنت قدیمه قدم قویب جلوس قلدی و مکرمتی صینتی و مکرمت ۵
وسخاوتی چاوی عالمه منتشر اولدی
قطعه

دگلدلر بولوب حرم امن وحش و طیر
آرم بولدی عدلی کنارنده انس و جان
گوردون میان تیغدن آچدی کمند و بند
۱۰ ایام زهدن ائدی خلا کردن کمان
قیغودن اولدی قن ساجی کیبی دل ستم
کلمکدن آچدی عدل دخی کل کی دهان
انوڭ سخاسی اول حده ادی که آلاشیر تکوری لشکر بیش
یلسلف خراج کوندردی واردوغی کیب اچیلری حضورنده
النده کی دکنک اوجیله خاص و عامه تقسیم و تفرقه ائدی علما ۱۵
و فضلا و شعرا و هنرمندلر علم دیارندن انوڭ بارگاهنه یوز طوتدلر
وهر برسی کندو هنر و فضیلتی عالی راینه محلّ عرضه یتروردی
وهر برنده احسان بی کران و انعام بی پایان و جامکی و علوفه
و جایزه و عطیّه ایرشردی وهر برنگ نظمی و نثری کندو علوم
۲۰ و فضایل محکمی برله اختبار و امتحان قلوردی ناقصی صیحدن
و معنّی سامدن تمیز ائدی قوافی و معانیء اشعار بحثنده تمام
اشباع کستردی و صدر امام ملک الکلام ذو المیزانین حاوی
العلوم جامع الفضایل ظهیر الدین فارابی رحه انوڭ مدحنده

چهرهٔ مشتری کی مسعود و درفشان والی ابر نیسان کی در
 افشان افاضت انعامی خاص وعامه ایرشردی هر زمان احوال
 دیوان استکشافنده و خزاین دخلی و اخراجاننده استیناف بویرردی
 و محاسب و چابک دست و خوب خط کاتبیره و یازجیلره دایم
 5 تربیت و رغبت ایدوب قنقسی که اول بایده استاد اول منصب
 و مرتبه ویرردی و اول بایده تحقیق و تدقیقی واجب کورردی
 و پادشاه و اولو الامر لوازمندن بر دقیقه اهل قلمردی هر تشریف
 که انوڭ جامه خانه سندن و هر انعام که انوڭ خزانه سندن بر
 کمسنیه ایرشیدی بر مدت فقر و بی نوالف قیدندن قورتلوردی
 10 و بوندن اوڭندن دخی انوڭ فضیلتلری تقریر اندو کدی که
 علوم حکمت و خط و بلاغتده ماهر و بی نظیردی و شعر ایتمکده
 م بی مانند ادی اکی بیت که قرن داشی ملک قطب الدین
 ملک شاه حقنیده که ارالرنده عداوت و اردی دیمشدر ایراد
 اولنور

ای قطب فـلـک و ار زـنـو سر نکشم 15

تا چون نقطت بدایره در نکشم

بر گوش a کشیده باد کیمخت تنم

گر پرچمت از کاسه سر بر نکشم

چون سلطان غیاث الدین کیخسرو قونیه قاپوسندن طشره

20 چقوب کندی اعیان و معتبران قونیه سلطان قاهر رکن الدین

سلیمان شاهه استقبال اتدله و شول تبسط و کستاخلع چون

جهان بر مدت آنده طوب خوشلف و خرملف برله روزگار
 کچورسن اوله که اندن صکره حق تعالی بر خیر قاپوسن آچه،
 بو کلمات سلطانک مسامع اشرفنه مسموع اولدی بیراغ ایدب بر
 قلی کوندن صکره خدم وحشم واولاد و حرمیله اول آه دن یگما
 کوندی که ارم باغی کبی خرم وامن وعافیت وسلامت ورفاعیت^۵
 برله آراسته وپیراسته ادی متوجّه اولدی وکمی اچنده باده
 کلکون دوری برله اکلنوب چرخ وارون جورنی اوندردی چون اول
 مقامه ایروشوب کمیی کناره بغلندوب لنکر صالدلر مغزوم^a
 استقبال ایدوب انواع تعظیم و تکریم برله اتندی وقوندردی
 جشن و بزم آراسته ادب عیش وعشرتنه شروع قلدلر سلطان اول¹⁰
 اراده متمکن اولدی اوغوللری عز الدین وعلاء الدین چون مکتب
 وتعلم ادبدن فارغ اولورلردی آوه بنرلردی وبر وحر آویله روزگار
 کچورلردی، شمدی وقت اولدی که رکن الدین سلیمان شاه
 پادشاهلغی ذکرنه شروع اولنه^{۱۵}

ذکر ایام پادشاهی سلطان رکن الدین سلیمان شاه و تقریر¹⁵
 بعضی از مناقب کریمش

سلطان قاهر رکن الدین سلیمان شاه اکرم الله مآبه بر پادشاهی
 که دولت روضه سنده و سرورلک جویبارنده قلی ارسلان
 اوغوللردن بل که سلجوق صوبندن انگ کبی سرو بتمشدی
 وسعادت مشرقندن انگ کبی کنش طلوع قلمامشدی رخساری²⁰

a) Les mss. portent ici et ailleurs مغزوم.

و مظفر کندو اونه اتندی و فراوان مال و بی پایان نعمت و دیوی
 آتلیردن و سقلاطونی قاشلردن و رومی دیبالردن و دقبانوسی طلو
 کیسه لردن و ققاجاغسی قوللر و جاسایسه لردن و آلتون کمش اچکو
 آلتندرن شویله که پانز شاهلره لایق اولا پیشکش اتدی و جمله
 5 خواصنه علی حدّه بخشش اتدی و اول کیاجه صباحه دکن عیش
 و عشرته مشغول اولوب آواز عود و رود سرو استماع اتدیر، چون
 سلطان خواصیله کندو مسکننه وارب استراحت قلدی تکور
 کنجه رنه بویردی که جمله بزم آلتنی که ابا واجدانندن مدّخر
 و حاضر دی آلتون و کمش سغراقار و مزوج مشربلهلر و غیره نه وارسه
 10 خوشبوی و خوشکوار شرابلر و پیروین دیدار نقللر برله سلطانک
 شرابخانه سنه ایلندی اول کون دخی آنده عشرت ادوب
 جام جان آشامی انجامة یتردیر و هر تلطف و تکلف که ممکن
 و مقدور اولا فاسلیوس رعایت ادب بیرنه یتردی و مستملک پایاننده
 ایتندی که خسرو اسلامک مهر و محبتی جان و کوکله شویله اثر
 15 اتمشدر که ضمیر هیچ مفارقتنده صورت بغلامز و موانستی انفصالی
 برله بر سماعت صبر اثر شویله که پانز شاهک مبارک ذاتک
 مصلحتنی کندو مصالح و اراتمدن فاضل و راجح کوب تقدیم
 قلوب صواب و مصلحت شویله کورورم که فرنگلرک حقد و حسد
 و فتنه لری نایره سی خامد و ساکن اونجا به بر قچ زمان مغرورم قاتنه
 20 که روم قیامده سی اولورندن در و حسن اخلاق و نطف معاشرت
 برله شهره آفاق اولمشدر رکاب هایونی انوگ قاتنه رجه فلاسز
 بن دخی هر نه که ممکن اولا دایم جانب جناب عالیه کوندوروم
 اول دخی خود شول که تعظیم شرایطی در بیرنه کنورر شاه

شهاب *a* چو برف زند گوهریست بر تیغم
 فلک چو نور دهمد قبه ایست بر سپرم
 به پیش من صف دشمن چگونه دارن پای
 که لحظه لحظه زاقبال می رسد حشرم
 اول فرنک سگوبله سلطانه جمله قلدی سلطان قلقلان برله دفع 5
 اتدی بر کره دخی بو عملی قلدی سلطان رد ایلدی هر کره
 فرنک سلطانه آهنک ایدردی جوش و خروش و غوغا و غلبه آنوڭ
 متعصبی کفاردن قویپردی اوچنجاچی کرتده سلطان فرنکه جمله
 اتدی و بر صدمده چومقله فرنکی آندن یقدی شوبله اگلدی
 و آه قلادی که اول لعینک اگلدوسی اصحاب سحجین واسفل 10
 سافلین مقیملرنه ایرشدی
 بیت

اول زمان اقبال و خرم لوقدن اوقیدی فلک
 کاشریس اولسون الکله کرژکه ای شهریار
 سلطانک چومغای ضربندن فرنکک اتی قاجمغا یوز طوقدی
 و فرنکک اول سببیه که کندوزن آته محکم بغلامشدی مست 15
 و دیهوش اولوب آته *b* اصلو قلدی، مسلمانلر و فاسلیوس و بکلر
 و سرورلر و جهانک تاجرلری که حاضر اولمشلردی آفرین آوازن چرخ
 برین دن کچوردلر و فرنکلر خایب و خاسر اولدلر دلدر که غوغا
 ادهلر فاسلیوس چری به آنلاری دفع ائمه اشارت اتدی و بعضیلر
 که تعصبه قوشاقلرن بیک بغلامشلردی سیاست اتدردی تا فتنه 20
 دگیزی موجی حیز سکونده قرار اتدی و سلطانی کامران و خرم

a .سها L

b .آندن P

وایره برکنندی و صولشچون میدانسه عزم اتندی و میدانسه کرب
 جولان ادب لاف و کزاف چوق سویلیب جاغوردی، اول دیارک
 خلیقی اولو و کچی و اطرافک بازکانلری عالمی و علمی مومن و نهمی
 فی الجمله ترک و روم اول میدانک اطرافنه حاضر اولوب جمله اکسی
 5 بولک اولدلر بر فوج سلطان طرفنه میلان قلدلر و بر قوم فرنک
 تعصبنه آهنگ اتدلر غوغا و ولوله شهره و یازیه دشدی و طبل و کوس
 آوازندن فلک کوشی طونلوردی نفیر و سوف آوازی عیوقندن
 کچیردی تجار امصار مومن و زئرار که اطراف و اکناف جهانندن
 کلوب آنده حاضر اولملوردی سلطانک خدم و حشمی طرفنه
 10 طورلر و موملرک تکبیر و تمجیدی آوازی عرش مجیده ایرشوردی
 و علیین دن هر لحظه روح الامین و ینصرك الله نصراً عزیزاً^a نداسن
 سلطانک دولت و سعادت سمعنه ایرشوردی، سلطان بر دمرن
 طایغ کی فاسلیوسله قلبده طورردی چون بر زمان کونش کی
 که شرف برجنده اوله هر طرفه سیران قلدوردی و غصنفر حائر کی
 15 شکوه و فتره عساکر چوره سنده جولان قلدوردی و اول زمان پهلوانلری
 رسومناجه کندو تعریفنده بر قایچ بیت انشاک قلدی قطعه

منم که بر رخ گزردون چو روز مشهورست

همه فصاییل جد و مناقب پذیرم

جهان مقدر شد و ایام اعتراف آورد

که من خلاصه تایید مایه ظفرم

20

بیفکنند پیر و نبال کزگسان سپهر

هر آنکهی که بمینند تیر چار پرم

بر آت کترسنلر واول فرنگی دخی آتی وضونی برله بوییر کترسنلر
 واشسارت ایت که آتوگله میدانله کرلوم ویری برموزی صنیالوم
 اکر ظفر بنوم اولاجق اولورسه فاسلیوس آتک بی ادبلیکیچون
 آتی تادیب اتسون واکر فرنگ بی یقاجق اولورسه بی الدرسون
 که عناء غریبت وشرقت ملکت بلاندن خلاص بولم ددی،⁵
 فاسلیوس ایتدی حاشا لله که بن بو حائنه رخصت ویرم اکر
 العیاض بالله پادشاهه فرنگوگ صدمتمدن نکبت ایرشورسه بنوم
 آدم پادشاهلر قتمده حماقت وجهالته سویلنه که بونگ کی
 حسیب واولو پادشاهی احاد اجنادندن بر فرنگک مقابله سنه
 کتردی دیلر بعد الیوم بو مقامده سنگ قرناشیرک قورخوسندن¹⁰
 نجه آرام اده بلم کرم ایله بو خیالی خاطرگدن چقر ددی، سلطان
 غایتده اضطراب اچنده ایدی شیه که غیرت اودندن بلحق
 امکافی وادی ایمان اعلی ایمانمن یل ادوب آند اچدی که اکر
 فاسلیوس بو قضیه ده تعلل وتوقف قلمورسه بن کندوزمی هلاک
 ادرم ددی، فاسلیوس چون سلطانک للاحی غایتده کوردی¹⁵
 جبّه جی باشن وامیر اخورن حاضر ایدب بویردی که جبّه خانه دن
 بر قاج جبّه واسلحه شاهانه حاضر اده تا هر قنقسن که سلطان
 اختیار اده کیه وکوتوره وامیر آخور یخشی اولو کوده لو آت کنوره
 کتردلر بکندوکی جبّه کیوب وسلاحلری کنورب اول آتد بندی
 وفرنگه دخی خبر اتدلر که آتوگه بنوب نه مقدار سلاحک²⁰
 وارسه کوتره سن وهر نه بهادرلغک وارسه کوتره سن ددلر، فرنگ
 دخی جبّه سن کیدی وسلاحن آراسته قلدی وآنسوگ قولانی
 برک چکدی شویله که فرنگلرک رسمی وایینی در کندوزنی آتد

جهان ملکتلرنی بنم اجدادم وعمولرم قلمجیلله آچمشلرلر ودايم
 سنک جدرلرک اوانی زر ونقره واحمال وخراج وایاج آنلارک خزانهسنه
 کوندلرلری وسن دخی بنوم خزانه لوندلرلرک شمدی روا
 کورمسن که چون قضای آسمانی بنی سنک بیروگه برقدی
 5 بگا بونک کبی استخفاف اولا ویر فرنگچون بونک کبی عاره
 تحمل ادم چون قرداشلرم هر بری بر اقلیمک سلطانلی وپادشاهی
 درلر بو خبری اشدلر وبو حاملدن غیرت ایلدوب چری چکوب
 کلر سنک شهرلروگی وقلعهلروگی آلالر خراب ایسلر ددی،
 فاسلیوس بر حلیم وحکیم سیرتلو کشیدی بلدی که سلطانک
 10 غضبی غاینده در جوابنده تعجیل قلمادی حاسم واعضا که
 آندن یکرک حیلله یوقدر آنوک برله عمل قلدی چون بر زمان
 ایسم اولدلر فاسلیوس سوزو بشلایب طلاق لسان وعذوبت
 بیان برله تکلمه کلوب سلطانندن عذر دلدی ومبارک خاطرنه
 خوش کلجک سوزلر سویلدی وایتدی که هر حکم که سلطان
 15 بگا وبنوم چربمه وایلومه ایدر نافذ وجاری در ددی وبونک
 اوزرنه آندلر اجدی، سلطان بویردی که بو معنی بگا اول وقت
 محقق اولور که هرنه کم دیم فاسلیوس آندن تجاوز انمییه
 ددی، فاسلیوس تاکیدچون یینه قسم یاد ائدی که *a* ایستم
 بستم متی خرستو متی بنایا که هیچ وجهله مجاوزت ایسدر
 20 دکولم ددی، سلطان بویردی که بن بکندوکم بر دست
 سلاح وجبه بویر کنورسنلر وخصمه آنلرکدن ارلره ومیدانه لایق

a) Les mots grecs suivants sont à ce qu'il paraît: *εις την*
πιστιν μετα χριστου μετα πανυχιας.

ذکر مبارزت سلطان در میدان روم با فرنك واستعلای سلطان برو
 مكر بر كن فرنك مواجهى باینده دیوانده یازجی لرله چكشوب
 نواع وقل وقیل اتمش فاسلیوس خذمتنه كلدی وآلردن شكایت
 ایدب سوزن اوزتدی فاسلیوس نقدر كه فرنكاجه اگا ایتدی
 كه بو كن سلطان بونده حاضر در صبر ایت ارته سنگ رضاك ۵
 موجیناچه تدارك اولنه دردی فرنك سوزن آخر اتمزدی وصلابت
 وادبسنلكی دوكتمزدی چون انگ جرائی حددن كچیدی سلطان
 قاعدی وتكوردن صودی كه بو بك كشی نه در، تكور جواب
 وئروب ایتدی كه دیوان خلقی بونك معلومین ادا اتمكده اهل
 انمشلر اگا ققر ددی، سلطان بوپردی قوللی فاسلیوس شول دگلو ۱۰
 كستاخلق ادر كه كندولرگ مرانب ومقادیرندن تاجاوز ادرلر
 فرنك سلطاننه تاجاوزله سفاهت ائدی سلطان دخی بدتر فاقیبوب
 دستمالی انه طولایب فرنكك قولاغی دبنه بر بیومرق اوردی كه
 فرنكك اصمی كدب اوترغی كرسسی اوزرندن دشدی، فرنكلر
 ورومی لر تعصب وغوغا ائدلر وسلطاننه حمله قلوب هلاك اتمكه ۱۵
 قصد ائدلر فاسلیوس خواص وملازمه نه بوپردی آنلاری دوكب
 منع ائدلر وجمله روم وفرنكى سرایدن سورب جقردلر فاسلیوس
 سلطانله خلوت اولوب اوتردی انواع الطاف واعطف برله سلطانك
 خاطرنی رعایت قلمغه مشغول اولدی سلطانك غایت حمیتندن
 غضبی ساكن اولمادی وكوزنندن یاش رخلری ارزنه روان اولدی ۲۰
 وآه سرد قلوب پر درد جكرندن كندو حائنه حیران اولوردی
 فاسلیوسه ایتدی كه پادشاهه معلومدر كه بن قلعج ارسلان اوغلی
 ملكشاه نسلیم كه مشرقدن مغربه دكن عالم خلقی بلورلر كه

بر مدت آنده دخی اقامت اتدی کرو استنبوله کلمکه اجازت
دلدی امیر المومنین سلطاننه غایت اعزاز واحترامله کمیلر ویرب
چوقلق نسنه ویردی وکوندردی ۵

ذکر رسیدن سلطان از طرف مغرب بجانب استنبول

۵ اول زمانک فاسلیوسی سلطانک مقدماتی معظم کسرب کندوزنه
اولو غنیمت بلدی وتوقیر واحترام واعزاز واکرامتی غایت ونهایت
ایرشدردی وایتدی که پادشاه اسلام بو مملکتی کندو نوابنه
امیرلسون و داد وصغای اتحامی بنسوم طرفمدن غاینده بلوب
خزانه واموالدن هرنه که واردر کندونک بلوب تصرف قلسون
۱۰ ددی سلطان آگذا آفرین وتحسین قلدی وایتدی نیچه بونک
کبی ممالک سنک کبی عالی همتلو فاسلیوسه ارزانی در ددی
وفاسلیوس هر کون متواتر بر اونو جشن وتوقلق اوردی وسلطانی
کندو تاختنه کچورب سلطانله مکالمه وملاطفه قلدردی وسلطان
حضورتسر پیاله ونواله تناول قلمزدی، چون بر مدت آنده
۱۵ طوردی آگذا بر عجیب وغریب حکایت واقع اولدی که اول
حکایت سبی برله اول پروین کبی جمعیت بنات النعشه مبدل
اولدی سبب بو ادی که فاسلیوس قاننده بر فرنک واردی که
ارلک وشاجاعت وشهامت برله فرنکستان وروم شهرلرنده مشهور
ومعروف اولمشدی شوبله که هر یل اون بیگ آلتون مواجب
۲۰ بردی واکر دیوان اهلی آنک مواجبنی ادا اتمکده برز تاخیر
ایده لردی فاسلیوسه عتاب عنیف قلوب بی ادبک وبی حیالف
کستردی وهیچ اوتنمیوب نه کرکسه سوبلردی ۵

قللر ددی سلطان آنک مکرمت و انسائیینه فراوان ستایش و آفرین
 قلدی چون بر مدت آنده دخی اقامت اندی عزیزمتنی استنبوله
 تضمیم قلدی جانبیت ملکی ایو قدرغالر و کمیلر حاضر اتدی
 و چابک کامجی لر و ملأحله بویردی و اسلحه و ذخیره برله کمیلری
 طولدری سلطان وَقَالَ ارْكَبُوا فِيْهَا بِسْمِ اللّٰهِ مُجْرِبَهَا وَمَرْسِيْهَا ۝
 آیتن a اوقیوب اتباع و اشیاغله کمی به کردلر ملک دخی موافقت
 ایدب بله کردی سلطان انوگله بر قلع قدح تناول قلدی
 و کیدوکی جبّه و قفتان و غیر قوشق و نوروزی بورکنی اگنا باغشلدی
 و مراجعتنه اجازت بویردی ملک سلطانک انس اوپب کمی دن
 چقدی و کندو مقامنه کندی و کمجی لر یلکنلرن قالدرب استنبول 10
 بوغازنه کندلر اول کیاجه یغمور اولوب قتی ییل قوپدی تَجْرِی
 اَلرَّیْحُ بِمَا لَا تَشْتَهٰی اَلسَّفْرَةَ یَبِیْلُ اسب سلطانک کمیلرنی ییل
 آلدی مغرب دیاری ساحلنه برقدی چون صباچ کندولرنی مغرب
 دیاری ساحلنده کوردلر ناچار و ناکم محزون و کریان دگزن قورویه
 چقدلر سلطان کامجی لر تشریف و انعام بویورب کړو دندردی 15
 و کندوزی اتباعیله اول اطرافده طواف ایدب یورردی و جبّار
 پادشاهلرله ناچارلق ایامنی کچوردی تا اگنا دکن که امیر
 المؤمنین عبد المؤمن رضه قاتنه واردی امیر المؤمنین سلطانی خوش
 کوردی شوپله که کندو حضرتنه مخصوص ایدوب وقار نظری
 و حشمت و حرمت برله مرموق و ملاحظ اولمشدی امّا مغرب 20
 عربلر و وگ یاوز اخلاقندن انجنوردی ولی ناچار صبر ایلردی چون

a) Kor. 11, 43. b) Pluriel de سافر. Autre leçon السفن.

که شاه جهان بهو محقری کند و مقرّاری و اتباعنه اولش در سون
 و بهو کمینه قوی دخی بر منصبه موسوم و مشرف انسون تا اخلاص
 و هوادارلف آثارن بقدر مجهود ظهوره کتورم و آلسه علی ما نقول
 و کبیل دیدی، سلطان جواب ویردی که ملکوت فتوتی و جوانمردلی
 ۵ عرصه سی اول فساخته د کولدر که اوزون اندیشه برله کمسه
 آنوک خپالنه ایره بله امید در که حرف تعالی نکت فصلی برله
 سعادت انهای مرامز ارمی چایرنده جاری اول و ملکوت اکی
 عوضی بیرنه کله الله ولی الاعانه ددی، بر مدت آنده اقامت
 اندکدن صکره جانبته توجه اتمکه نیت اندی ملک اطراف
 10 ظریفی که اول مدتده حاصل اتمشدی اوتز بک آلتون نقدله
 واون باش عربی آت واون باش ترکی آت مرصع اییری وایانیله
 واون باش بیسره دوه ویش نفر قول ویش نفر جاریه سلطانه
 کوندردی و چوقلق عدلر دلدی ویر اکی کون سلطانک رکابی
 خدمتنده بله کندی تا سلطاندن نواخت و تشریف بولوب کندو
 15 مقامه مراجعت قلدی ۵

ذکر توجه سلطان بجانب جانبیت و ما جرای آن احوال
 بچو جانبیت ملکنه سلطانک شریف مقدمندن خبر اعلام اقلدر
 سَحْبًا عَلَی الْوَجْهَ لَا مَشْیًا عَلَی الْقَدَمِ استقبال قلدی و فنون
 اقامت و تکریم و اصناف مراعات و تعظیم برله موکب هایمنده تقدیم
 20 قلدی ونه که تصرفنده و اردی سلطانک ملازمه مبدول قلوب
 ایندی که توقع اولدر که سلطان عالم درکاف نوابنه اشارت
 بویه بو قولک بقدر ما لا بُدّ من معین قلالر و جانبیت ملکوت
 قلان محصولاتنی قلیل و کنیر نه وارسه سلطان و اتباعیچون تصرف

هر ارایه کآیره طاپک حشره دک بی ریپ شک
 بوی دولت ایره خاک رهگذارگدن شهها
 اولدغنجه چار ارکان هیچ بر دم اولمسون
 اشبو دردک بوش و خلوت اول چهارگدن شهها
 5 خوب طبعک بزمندن دولتلو دستک بادهن
 پاک سمک ساز وچشمک روی یارگدن شهها
 یولدشک باخت وسعادت قنده فلسک عزم ورزم
 تا ابد اقبال اولسون یار غارگدن شهها
 سلطان رقاب خدمتنده همعان اولب کتدلر چون شهره یقین
 ارشدلر آتندن اندی و سلطانتک غاشیه سنی کوتوردی واوگنجه 10
 بایان سرای قاپوسنه دکن یوردی سلطان نه مقدار که منع
 اندی a آته بنمکه راضی اولمادی و غاشیه کمسیه ویرمدی چون
 سلطان سرای قاپوسنده آتندن اندی قیمتلو کمخائر واطلس
 وزربفت رومی سلطانتک قدمنه دشملردی وچوقلق درم و دینار
 کتورب سلطان اوزرنه صاچو صچیدی سلطان ایچرو کروب تخته 15
 کچدی تعظیم شرایضی تقدیم اندوکندن صگره بر اولو ضیافت
 وقونقلق اندی و بر بزم قلوب شونک کبی عشرت وخرملق
 اندی که واصقلر وصفندن زیاده، بر مدت سلطان آنده اقامت
 اندی ملک هر کون بر درلو خدمت رعایت ایدوب اصناف
 مکرمندن نسنه اکسک اتمزدی آخر الامر قلعهدری آنختلرن 20
 وخرایینی تفصیلین سلطان خدمتنه کتوردی ولاحاله توقع اندی

a) اتمکه L.

یتردی اوزون زمان وچوقلف مَدّت آنده طوردی آندن صَکْره
 اخلاط شهرنه توجّه اتمک نیتن اتدی ملک صالح اعزاز واکرام
 تمام برله تباجیل و تعظیم شرایطن یرنه کتوردی وچوقلف نقود
 واجناس و عربی آتلر و یردی وقوللر خلایقلر که اوگدن ویرمشدی
 ۵ بله سنجسه کوندردی ویر منزل وداع رسمیچون خدمتی ملازمتمنده
 بله واردی ایرتهسی سلطان اخلاطه یونلدی و ملک صالح آمده
 کلدی ۵

ذکر وصول سلطان بخطّ اخلاط

چون ملک بلیان سلطانک مبارک قدومی خبرن ایشندی
 10 اوغوللرن و خویشاوندلرن و انبماع و اشباعن بییش کونلک یوله
 چوقلف نزل و نعم و اشربه برله قرشو کوندردی هر منزله نزل
 و قونقلق معدّ و مرتّب قلدار بر a کوندن صَکْره کندو دخی
 خواص و مقربلر یله استقباله متوجّه اولدی چون ایرشوب نظری
 شاهنشاهک مبارک چترنه ایرشدی فی الحال قول کبی آندن اینوب
 15 یایان اولدی وایلرو واروب خدمت یرن اوپیدی و هر نه که توضع
 و تملّط و تکلف شرایطی یرنه کتوردی و چون سلطانه یقین
 واردی سلطان آت باشن چکدی و طوردی که الن اوپیدی آندن
 صَکْره بوپیدی آننه بندی وایتدی که زق دولت کونشی که بن
 کمینه قول اوزرنه ناکهان طلوع اتدی و زق سعادت ستارهسی که
 20 غیب پردهسندن جمال کوستردی اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ وَالْمِنَّةُ لِسُلْطَانِ
 عالم برکت کتوردی ددی

مزین و بینلرگ مذاقلری مُسک و معطر و مذوق و ملتذدی دوشندی
 و چون خون یینلدی و کوتزلدی و ملازملر مقاملو مقامنه کتدی
 سلطان همشیرهسن کورمکه حرم همایونه اچرو کردی چون ملکه
 سلطانتک جمالن کوردی کورشدلر تغیر حال و انقلاب دولتی واضطرار
 و غربتیچون اغلادی و زاریلق اتدی و سلطانتک ایاغنه دشدی بر 5
 زمان اغلاشب خاطرلری تسکین بولدقدن صکره قز قزندانسی
 ایندی شاه جهان ملکتدن آیلدوغنه ملول اولماسون که هرگز
 کنش کسوفدن و آی خسوفدن و بدر محاقدن و سیاره احتراقدن
 خالی اولماز هر نه که بزم ناطق و صامت و مواشی و مراکمیز واردر
 پادشاهه ایثار و نثار اولسون ددی و سلطان بو شپرده اقامت انسون 10
 و تقدیر یردهسندن عجابیب و غرایب اسرار صنع یزدانی کشفنه
 منتظر که تبدیل ابدال و تقلیب الامور من حیال الی حال اول
 قلوب انتظار قلسون اول که جلا مصلحتی مقتضاسنجه اولمش
 اول عسی اُن تکرهوا شیعا و عو خیر لکم چون خانون قزندانسیله
 بر زمان بو رسمه مکالمه قلدلر سلطان طوبر خلوتنه کردی 15
 خواجهسرایلر و خادملر الرو کلوب بیر اوپب دعا و ثنا قلدلر ترکی
 و روسی و چرکسی کورکلو خوب جاریه لری ملک حاضر اتمشدی
 سلطانه عرض اندلر سلطان نظر قبول برله ملاحظه قلوب خلوتنده
 اول مخدرات برله راحت اولدی و معانقه و ملاعبه قلوب برز آنلاروگله
 اکنسدی آندن صکره بزم و شیر آنتی که مهیا اتمشلردی 20
 عزم ایدب شراب ارغوانی ایچوب سماع ارغمنویه شروع قلدی
 وزیر و بزم قلمر آوازی و نغماتی برله غصه و غمی روزکاری حواشی سندن
 دور اتدی و کیجهنگ دل افروز مجلسنی اول حالتله صبحه

صوب شهر قاپوسی یقینندک سلطانه دلداریق و دلدنوارلق قلدی
 آندن صکره آندن اینوب سلطان اوڭنده شهره دکن بیان یوردی
 ونقیبلر وچاوشلر آوازله اهلاً و سهلاً و مرحباً دیو چاغرلردی و آمد
 خلقی دعاً و ثنا قلورلردی چون سلطان سرای قاپوسنه ارشدی
 5 ملک صالحک اوغولری هر بری بر طیف آنتون کوترب سلطانک
 اوزرنه صاچو صاچدار و کماخما و قطیفه لر که دوشمشلردی چامه دارلر
 دیوشمردلر چون اول تخت اوزرنه که سلطانه چون ترتیب
 اتمشلردی سلطان اوتوردی و خوان و شیلان که حاضر اتمشلردی
 تناول قلدی مَسْک ماوردی شربت لر ایچیلدی ملک صالح قلعه لر نوڭ
 10 و خزینه لر نوڭ کلیدلری سلطانه اوڭنده کنورب آوازله چاغردی
 که یَا أَيُّهَا النَّاسُ أَشْهَدُوا عَلَيَّ بِأَنْ جَمِيعٌ مَا كُنْتُ أَمْلِكُهُ مِنْ
 سَبَدٍ وَبِمَدِّ قَلْعَةٍ وَبِلَدٍ وَمِلِّ دِرْجَالٍ وَخَزَائِنٍ وَدَفَائِنٍ وَنَاقَةٍ وَجَمَلٍ
 وَخَبِيلٍ وَغَنَمٍ وَمَلْبُوسٍ وَمَفْرُوشٍ وَذَقَبٍ وَفِضَّةٍ وَصِبْغٍ وَعَقَارٍ كُلِّهَا
 أَلَا نَ مَالِيكَ طَلَفٌ لِهَذَا السُّلْطَانِ مَا اخْتَلَفَ الْجَدِيدَانِ وَاتَّفَقَ
 15 أَلْفَرَقْدَانِ ددی، سلطان آنک علو همتی و سمو سخاوتی غایت
 خوش کلوب بکندی و ستایش ایدب جَزَاكَ اللَّهُ أَحْسَنَ الْجَزَاءِ
 وَدَفَعَ عَنْ سَاحَتِكَ مَكَارَةً وَمَنَعَ عَنْ عُقُوبِكَ تَوَازُلَ الْأَسْوَاءِ قَبْلُنَا هَا
 وَبِأَفْضَلِ أَلْمَنْ قَابِلُنَا هَا تَسْمَ رَدَدْنَاهَا إِلَيْكَ مَتَّعَكَ اللَّهُ بِهَا وَبَارَكَ
 فِيكَ وَعَلَيْكَ لِلَّهِ دَرَكٌ مَا أَعْلَى هِمَّتِكَ وَأَعْلَى قِيَمَتِكَ لَا زَالَتْ مُشْرِفَةً
 20 بِبَقَائِكَ الْمَمَالِكِ وَالْمَمَالِيكَ وَمَا بَرَحَ مَقْهُورًا مَعَادِيكَ وَمَسْرُورًا مَوَالِيكَ
 ددی آندن صکره بر زمان مکالمه و محدثه قلدر خوان کلدی
 شونک کبی الوان انالر و طعاملر که اخوان ارواحی آنوڭ صفاسی
 حکایتن ادرلردی و ظروف صحن لر و طبقلر اول طعاملرک خوشاغندن

وضیافت قلوردی وهر بری مکنی مقدارنجه قولدن خلايقدن
وعربی آنلردن وانواع قماشلردن ونقد وجنسدن خدمت
وپیشکش اولردی بر زمان بو حالت ازنه کچدی سلطانک
خاطرنه آمد ملکنی عزمی دشدی شام ملکلری کرو هر بری
تازی آنلردن وشرق قوللردن ومصری وسکندران قماشلردن وآلتوندن⁵
آقچه دن کرو هر بریسی ترتیب ایدوب سلطان خدمتنه کندردلر
وبر قاچ کونلک یول وداع رسمیحون بله واردلر آندن صکره سلطان
هربرنه خلعت ویروب کوندردی ۵

ذکر وصول سلطان بخطه آمد عمرها الله تعالی

چون سلطان آمد ملکی حدودنه ایرشدی ملک صالح رحمه¹⁰
سلطانک کوپکوسیدی اوگدن قز قزداشن آلمشدی آندن
صکره خلیفه الناصر لدین اللهک حرملردن برن آلمشدی خبر
اندلر اوغوللر جمله خدم وحشمله سلطاننه قرشو کوندردی
وبیوردی که سلطنت سرایی انواع ملبوسات وآلات والنون کمش
اوانیسی برله مزین ومشاحون قلدلر ووثاقلره ای یوزلو قوللر¹⁵
اولرده جوارى حور العین حاضر ایدوب قوللر وکندوسی دخی
اکى کوندن صکره کندو کوکبه سی وجماعتیله قرشو کندی چون
نظری سلطانک چتر هایوننه دوشدی آندن اینب بیابان اولمف
استدی سلطان حاجبلره وچاوشلره بیوردی که یورتک واروگ
ملکی انمکه قومک ددی واردلر آندن اندرمدیلر چون برز دخی²⁰
یقین کندی ینه آندن انمک استدی سلطان قسم وآنده آتی
آندن انمکه قومادی آت اوستندن دستبوس قلوب کورشدی آندن
صکره عرض اشتیاق کوسترب صورشدی وکربت وغربت حالتدن

ذکر پیوستن شاه بملک شام

چون شام ملکانه خبر اندلر که صبح آسمان شاهی ناگهی
 آنلاروڭ ملکتنه طلوع کلدی چوقلف نزول واهمال قرشو کوندردلر
 وارته سی مجموع جبری وجمعیت تمام برله قرشو خدمته متوجه
 ۵ اولدلر چون اکی جماعت بری برنه یقین کلدی وتلاق وملاقات
 حاصل اولدی شامی لر آندن اندلر ییسر اوپدلر وانواع واصناف
 تمجیل که عرب پادشاهلرنوڭ عادی در اقامته یتوردلر وکیسه لرله
 درم و دینار صاجو صاجب عرب چاوشلری اهلاً وسهلاً ومرحباً
 دیو چاغرشدلر که سلطان عالم کنده اونه ومقامنه کلدی ملک
 ۱۰ ومال ورجالدن هرمنز وارسه سلطانک خاکپاینه نثار ایدلوم اول
 که سلطانک مبارک خاطری بزوم دیارمزه ملول ومخزون اولمایوب
 خرم وشادان اولا وبونده اقامت اتسون تا اگشا دکن که مقر
 دولتنه وسریر سلطنتنه وارمغوڭ فرصتی اولا وسلامتلغله واره سلطان
 مبارک خاطری خوش طوتب بو خرم اقلیمده که هر اولری وچهار
 ۱۵ طاقلری بساتین وتفرج بیرنه مشرفدر عیش وطریه مشغول اولسون
 وهر وقت که خاطر اشرفه وطبع الطغه میدان وطوب اوینامق
 میلی اولا ویاخود آو آلامغه وشکار اتمکه التفات بویه بو قولله
 اشارت اده که همایون رکابی ملازمتنده بله واروب مشرف ومغنم
 اولاوز تا آگشا دکن که غربت نهایتنه وپایانه ایرشه زیرا که دنیانک
 ۲۰ احوالی بر قراره اولماز وهر عسرت آرنجه یسر مصور ومیسر در
 که اِنَّ مَعَ الْعُسْرِ یُسْرًا دیدلر سلطانی هر کون بر ملک مهمانی

عشرت و منادمت اثناسنده سلطانك اوگنه واروب ادبله دزن
 چوكوب اوتوروب سلطانك خدمتنه عرض اتدی كه اكر سلطان
 عالم اجازت ورخصت ويرسه ملك عادل قتنه كه بنوم قین ائامدر
 ورايم a آنده اقامت ایدوب بو ملكی سلطان واتباعیچون كندو
 اتباعدن خالی قلاين سلطان مباركمكه بو یورده اقامت ایدوب 5
 نكبت و غربت آیامی كچوب سعادت واستقمنه مبدل اولنجه
 بونده طورسون ددی، سلطان اول تكلفدن تبسم اتدی و بوبری
 كه ملك عادل بر عاقل و كامل پادشاه در و شول وجهله ملك عز
 الدینله قرابت اولمشدر و شمدکیحالده یكرك اولدر كه آدوگ
 قاتنه بن وارم و كندو حاملك كشفنده آتوگله مشورت قلام تا نه 10
 اشارت بوورر كورم ملك كندو بیرنده طورسون و قزنداشیله مدارا
 و مساهلت كه كوركلو اخلاقنده معتاد و مالوفدر قلسون و بنی تكبری
 تعالیه اصمیرسون و منتظر اولوب كورسن كه حق جل و علا
 غیب پرده سندن نذر ظهوره كنورر و سلطان بر مدتدن صگړه
 حلب شهره عزم انمكه نیت اتدی ملك معز الدین كندو 15
 حرمندن بر كگبند كه قیمتی انلی بك آتوندی چقردی و آنی
 سلطانك خزینه دارنه تسلیم اتدی و آندن غیري نقد و جنس
 و آت و قنر و قسول خلايق ویردی و اوچ كون سلطان خدمتنده
 كندو ایلی اوجنا دكن ملازمت اتدی آندن صگړه سلطان آگا
 تشریف و خلعت ویروب كندو وطنه كوندردی و كندو شام 20
 دیارنه یونلدی ۵

خاطرنه ملاطیه عزمی دشدی چون قرداشنه بو فکر معام
 اولدی یوز بک آلتون وواتر باش خاص آنلر وواتر قتر واللی دوه
 ویکرمی نفر قول واون نفر قزاق و قماشلر که اگا لایق اولا
 ترتیب اتدی وکندو خزینه داریه سلطانک نایبلری وکتخداری
 ۵ حضوره کوندردی چون سلطانہ اعلام اتدلر آتی قبول اتمزدی
 ملک مغیت الدینک حاجیلری و معتمدلری قبول ادک دیو الحاج
 ادرلردی سلطان آنلرک سوزلریله قبول اتدی و ملک مغیت الدین
 قاتنه اوقدی اول کون سلطان اوداسنده عشرتی و صحبتی غایتنه
 اررلر ایرتدی سلطان ملک مغیت الدینہ فاخر خلعت و زردوزی
 10 جبّه وکیانی کمر و خسروانی کلاه و یروب طالع مسعود برله
 ملاطیه طرفنه متوجّه اولدی ملک مغیت الدین وداع اتدی
 وکندو منزلنه اجازت دلیوب دوندی ۱۵

ذکر رسیدن سلطان بمحروسه ملاطیه جهاها الله

عن البلیة

15 چون ملک معز الدین قیصرشاهه سلطان کلور دیو خبر اتدلر
 قونقلق یراغن مهیا قلوب جمله اتباع و اشیاغیله استقبال قلدی
 چون سلطانی برز اراقدن کوردی آندن اینوب سکرندی واروب
 سلطانک الی اوپدی کورشدلر کرو آتنه بندی و سلطان ملکندن
 چقدوغنه غایت تأسف و تلّّف کوسترب غایتده اعزاز و احترام
 20 قلدی وشهره کتوردی و سلطنت سراینده که آنوگچون حاضر
 اتمشلدی قوندردی و خزاین کلیدلرن سلطان خزینه دارلری النسه
 ویردلر و آنلارک الرنی جمله امور و وجوهده جاری قلدلر و هر کون
 بر نوع ایو خدمت و عشرت و ضیافت ایدی ویردی بر کیاجه

لیفون دخی خلعتی کیوب سلطانک انن اوپیدی ووداع ادب
کندو ایلنه کندی ۵

ذکر وصول سلطان بمحروسه آبلستان

سلطان چون ارمین حدودندن کچوب مبارک عنانی آبلستاندن
یگا معطوف قلدی ملک مغیث الدین طغرانشاه بن قلچ ارسلان 5
که آبلستان پادشاهیدی بر قلچ کون خدمتنده قرداشلق حقن
بیرنه یتوردی واعرلق وخدمت که پادشاهلره a لایق و موافق
اولا تقدیم قلدی و شهرت قاضیسن و دانشمندن اوقیوب خلوتده
آنلار قتنده اقرار اندی که آبلستان مملکتی که سلطان
السعید قلیچ ارسلان یگا تملیک اتمشدر سلطان معظم قرداشم 10
سلطان غیاث الدین کیخسرو بن قلچ ارسلانده ملککه ویردم
بعد الیوم بنوم اولادمک وانسابمک آبلستانده واکنه تعلیق
قصبه لرنه و کوپلرنه مدخل ونصرفمزا اولیا اعیان واکابر حضورنده
ملک نامه یازلوب مسجبل اولوندی هرکونده کی علت اوزرنه
قونقلق ویزم قلوب اولوار معتبرلر قتنده ملک نامه اوپپ سلطان 15
اوگنده قودی سلطان آلوب مصالحه اندی آنوگ حسن اخلاقنه
واکرام والطفانه وشفقت و مکرمتنه دعا و تحسین و ثنا قلدی وایتدی
که بو طریقه انسانیت کمدن ظهوره کلور دیوب نامه اوپیدی
باشنه قودی ویدیدی که بو بخشایشی قبول قلدی وکرو سگما
باغشلاق ددی حاضرلر طائف اولدلر آندن صگره عیش وعشرته 20
شروع قلوب بزمی نهایتیه یتوردلر بر قلچ کوندن صگره سلطانک

a) پادشاهلره P

وتعلقاتیله ارمین دیارنه که اول زمانده لیفون آدلو تکرور متصرفدی
مداخلت بویردی ۱۵

ذکر وصول سلطان غیاث الدین یازمنستان

۵ چون تکرور لیفونه سلطان غیاث الدینک مبارک قدومندن
خبر وردلر شول زلال صوییه صوسامش کبی و بیبرام آینه مشتاق
اوروج کشی کبی تعظیم واجلال تمام برله استقبال اتدی چون
نظری سلطانک چتر همایونه اردی آتندن اینب واردی سلطانک
الن اویدی اعزاز واعتذار برله سلطانه دعا و ثنا قلدی شویله
10 که شوق و سرورندن بلمزدی که سلطانک شریف خاطر فی نه
عبارت والفاظله رعایت ایده و بر آیی مدتی سلطانی کندو ایلنده
قونقلادی و آغرلیدی و هر کون بر خصرا و تفرج موضعنده درلو درلو
ضیافت قلوب شول مقدار خوان و شراب دوکردی که مجموع اول
جماعته بل که ایل خلقنه دخی ییتر و آرتاردی و سلطانک خاطر فی
15 ملالتی ازالتیه چون درلو درلو اوینلر عاجایب و غرایب و لطایفدن
کنوردب پادشاهه مشاهده قلدورردی و انواع ظرافتدن کوسترردی
و هر هفته فراوان جهان طگسوقلرندن و فرنگستان قاشلرندن پادشاهه
عرض ادب پیشکش قلوردی فی الجملة ضیافت و اعزاز و خدمت
لوازمنندن هیچ نسنه اکسک قومادی چون سلطان کوجب
20 کتمکه عزم اتدی کندو ایلی سرحدنده دربنده دکن خدمتی
ملازمتمنده بله واردی آنده دخی بر اولو قونقلق ادب چوق
پیشکشلر چکدی ارتمسی سلطان تکروره خاصه خلعت کیورب
خاصه جنیبت ات بویردی و ایلنه اعاده اتمکه اشارت اتدی

که دریغ او را بجقدر و بیک اول قدر پادشاهت کمال کرمند
 واحسانندن او را ز اما اقامت مفارقتنه صبر ایدموز دیک دیدلری
 بوبله جواب ویردلر و کوزلرنک یاشلری خدود کلنلری از نه روان
 اولدی سلطان آنلارک اعلماغنه قلی رقت ایدوب آنلری آنلری
 خدمتنه کوندرمکه نیی صاب اولوب ونقیس قیمتلو تشریفار 5
 و پادشاهانه خلعتلر مرصع قنور قوشقلر و مغرت و مقوق تاجلردن
 و مرصع کوهنکار ایرلو و قوتاسلو آنلردن و بی حد و شمار نقود
 واجناسدن ویردی آندن صکمه اول مجرملری که سلطانت
 بشاشت کوسنردکنه مغرور اولمشلری وایلوک الطافی امیدیه کندو
 صوچلرنه مقر و معترف اولمشلری قاننه کسرتسدی و اکیلیدن 10
 شهزاده لر قنده صودی دوکلی کندو کندهلرنه تازه اقرار اتدلر
 سلطان جلادلره بویردی که جمله سن شهر برجلرنده چارمیخ
 اتدلر و بویردی که چاغرتدلر هرکمه سلجوقیلره بونک کی
 کستاخلغ و بی ادبک اده آنک a جزای بو در دیو ولادیف
 کوینی اوده یاندردلر آندن صکمه شهزاده لری آنلری خدمتنه روانه 15
 قلدی و بکلردن و خاصکیلردن بعضی آنلار و گله و داع رسمی رعیت
 اتمکچون ارمن حدودی قلاعنه دک ببله کوندردلر چون آنده
 ایرشدلر و کوردلر که سلطان غیاث الدین آنده اوغوللری و تعلقاق
 انتظارندن توقف اتمش واروب مبارک السن اویدلر و پوسیده
 و بیهوده اعتذار اتدلر و سلطان انلرک عذرلری حسن استماعله اصغا 20
 بویروب و تشریفار بویروب کرو دوندردی و سلطان کندو اولاد و اتباع

شهره منادی قلوب چاغردلر وایتدلر که هر کم که فرداشم
 خلقی اجتماعدر آنلروک حقلندن کلمشدر قاپومه کلوب حاضر
 اولسونلر که آنلاره ایلک ایدم هر کمسه که اول باده قولدن
 و آتدن وطنندن بر نشان کتورسه آگه آنوک اضعاقدجه دخی
 5 نسنه ویرم وکوی وتیمار خلعت دخی ویرم دیو چاغرتدلر ولایت
 چاو اولدی مجموع رعیتلر که اول ایشی اتمشدری قاپویه کلوب
 عربری قولدن و آتدن وطنندن و بیلکدن و قلمجدن که اتمشدری
 اشلرن کرجک اتمکچون نشان کتورلدری وهر بری کندو
 مقصودن عرض ادری سلطان بشاشت تمام برله ایشدری وهر
 10 برنه زراندود جوابلر و مروج و مفرج امیدلر و یروب هر بولوکنی شهر
 اعیانندن برنه و یروب صقلک دیو اصمردی اوکات صقلک و خوش
 طوتک دیردی تا اگه دکن که فراغت و قتنده آنلروک مصالحتی
 کورله ددی و ملک عز الدین کیکاووس و ملک علاء الدین کیقبادی
 بولک کتورگ ددی بونوب قاتنه کتورلر آنلاری کناره آلوب یوزلرن
 15 اوپدی اکیسن اکی یاننه آلوب دلداریق اتمدی و صوردی
 وایتدی که اکثر بنوم قائمه طوررسگوز سزی جامدن عزیزک
 سوب امکان اولدقچه خوش طوتسارم و خزانه موجود اولان
 طکسوقلر و قماشلر و آخورده کی کورکلو آتدر فی الجملة خاطر و کتر نه
 دلرسه سزدن دریغ دلکدر واکر آتاکر اشتیاقی غالب اولوب خدمتی
 20 فراقته مصابرت ایدمزرگوز سعادت و سلامتله کوندیریم واروگ
 کیدک ددی، اکیسنه دخی اوکردوب تعلیم اتمشدری که اگر
 سلطان بونگ کبی سوز سویلیجک اولورسه بویه جواب و یروگ
 که شاه جهان بز قولرنه هر شفقت و عاطفت که بویبر یقیندر

غایت استعجال وحالی پریشانلغندن اوغولری ملک عز الدین
کیکاوس و ملک علاء الدین کیقباد خدمتندن آیرو دشدلر
وعزیمت وقتنده سلطان آنلاری استنمکه استعجالدن مشغول
اولیمادی و شهردن چقوب لادیق آدلو بر کویه ایرشدی اول کویک
رعیتلری غایت سفه و حماقتلرندن آنوڭ خواص و نواکرنه و قوللرنه ۵
استخفاف ایدوب غوغا و صواش قلدلر و بعضی مجروح اتدلر و خیلی
نسنه لرفی غارت قلوب آلدلر چون سلطان اول حالی کوردی اول
بولدن دونوب لارنده یولون طوتدی و قرنداشنه عتاب برله مکتوب
بازوب کوندردی وایتدی که طوتلوم که سلطان کندو عزتی
و سلطنتی چون بزی غربت و کربت و مذلت یولنه کوندرمکه راضی ۱۰
اولدی اما بو حاله نجه راضی اول که بر آتا اوغولری اولاوز
دخی بو کویک رعایاسی بزه بونجلاین بی ادبک و خوارلق
قللر ددی چون سلطان رکن الدین شهره کروب تخته اوتردی
فی الحال سلطان غیاث الدینک قاصدلری ایرشوب نامه انه صوندلر
چون نامه مطالعه قلدی بغایت غضبه کلوب قاقدی و حمیتنی ۱۵
اودی و غیرتی دگزی مشتعل و متموج اولدی اما مصلحت
جهتی چون آنلاره قاقیوب و چاغروب ایتدی بنوم مملکتومک رعایاسی
مخالفة بونک کی ادرلر اکر سز دخی و ما علی الرسول الا البلاغ
حکمنده اولساڭز سزی دخی سیاسته ایروب اتلر و شوزی طعمه
نسور و سبلع و لقمه کلاب و ضباع اتدردم دیوب اخفا و ایما برله ۲۰
خاصکی لردن برنه بویردی بر ایو بره قوندروب ایو خدمت قلوب
اغرلک که بن بو حادثه نڭ تدارکنه و بورزیتوک تلافی سنه
شویله که کرکدر مشغول اولام ددی اندن صڭره بویردی که

تقصیر اتمدگز مصلحت اولدرکه شمدن کرو زحمتی اوزرگردن
 کیدرم دیدی ویر کشی دخی کوندروڭ وارسون قزداشمه
 اکیلیدن عهد وپیمنی تازه قلوب تاکیدله آند ویرسون که بو قول
 وقرار اوزرنه بر ذره مخالفت اتمیه وڭا یول ویره چقوب اوچ طرفه
 ۵ کیدم، کرو اکی کشی دخی کوندردلر واردلر اکیلیدن آند
 ویروب تاکید عهد وپیمنی قلدلر واول اکی کشی یه سلطان
 رکن الدین اکی کشی دخی قوشوب سلطان غیاث الدین
 خدمتنه شهره کوندردی عهد وسوکنده کتوروب سلطان
 غیاث الدینه ویردلر چون سلطان مطالعه قلدی خاطری مطمئن
 10 اولوب شهر خلقنه ایندی بڭا سزڭ بیایلوگز کرکمز بن نوکر
 وجماعتومه رحلت قلوب غربت یولنه کیدرم وحق تعالی حضرتنه
 نوکل قلوب اضطرارن جلا اختیار ادرم لَعَلَّ اَللَّهَ یُحَدِّثُ بَعْدَ
 ذَٰلِکَ اَمْرًا مَّجْمُوعَتِی تَغْرِیْه اصرلدم ددی کرکدر که بن
 کندکمدن صگره قزداشم خدمتنه واره سز وانی اکرام واجلال برله
 15 تخته کچوره سز ددی وآنله وداع ادب اهل وعیال وتعلقاتیه
 کوچدی وفاق اودنک حرقندن مجموعنک جگری کباب اولوب
 اشک خوناب یوزلری اوزرنه روان اولدی ۵

ذکر جلاء سلطان غیاث الدین وواقعی که اورا در آن

عزیم افتاد بطریق تفصیل

20 چون اخشام اولوب یلدزلر بلوردی وثواقب وازهار کواکب
 چمن لازوردی ظاهر اولدی سلطان کندو کوکبه سی
 برله شهرن چقوب استنبول عزمه آقشهر یولن طوتب کندی
 وعجایب اتفاقاتدن ونواد حکایاتدن شویله اتفاق دشدی که

کتورمدوك و آنسكى قاتنه آدم كوندروب حضرتك بابنده مكالمه
 قلدىق وجهد وسعى ادب بلدرك كه حضرتكز سلطنتى بابنده
 قسم ياد اتمشوز حىق تعالىسى وانبيايى آنك اوزرنه طنائق
 طومتشوز كه اكر اول ايماننه مخالفت ايدرسز اهل ايماندن اولمياوز
 ديدوك هيچ بابله رضا ويرمز چون كوردك كه سلطنت سوداسنگ⁵
 غوغاسين خاطرندن خالى قلمز وهيچ بر طرفدن بو حاله چاره
 ودرمان اولماز ايتدوك چون مقصودى البته سلطنت در عهد ادب
 سوكندنامه كوندرسون كه اصلاً وراساً انك اذيت و بليتتى
 قرنداشلرنك واركان دولتنك زحمتى هيچ بابله سلطان غياث
 الدينه واولادنه و تعلقاتنه اولوسنه وكچيسنه ومال وخزينه¹⁰ سنه
 ومواسى ومراكبنه ايرشميه ويول ويژه كه مباركلك وسلامتلاغه هر
 بيره كه مصلحت كوره عزيمت قلا وبز قوللار دخی اوچ بگ
 يايلو واوقلو ار خدمتكزجه قصد اتدوككز مقامه دكن بدرقه
 قوشاوز وشهر قاپولنى پادشاه اول مقامه واروب بزه نشان كوندريمينجه
 آچمياوز وسلطان ركن الدين دخی بو تدبيرى صايب كوروب¹⁵
 بزر قوللر كه سوكندنامه وعهدنامه ومناشير كوندردى اكر فرمان
 اولورسه بو قولى وميناقى رعايت ايدهلوم اولاه كه پادشاهك طالعى
 كه هبوطه رجعت اتمشدر بر مدتدن ينه شرف سعادتده واقع
 اوله واكر فرمان اولورسه ينه قتال وجداله قيام كوستروب خاتمان
 واهل واولدمزى پادشاه يولنه فدا ايدهلوم ديدلر، سلطان جواب²⁰
 وپرديكه بو درد آى ايچنده كم مقارعت ومنازعنه مشغول اولمشز
 سزك اخلاص واطاعتكز وفادارلغكز بگنا معلوم ومحقق اولدى وينم
 ايچون چوق زحمت وتعب چكككز ولطف وكرم وعهد وپيمانده

باش قویون ارون بگ باش ترتیب ایدلوم و خزانه و اصطبل و مطبخ
 عامریه کوندردلوم و اکر البته دنیا عرضی سیمی ایچون
 قونداشندن اعراض ایدوب مقصودی سلطانلقد ایسه آند
 ایچسون که هیج وجهله آنک مصرقی سلطان غیاث الدین
 ۵ کیخسروه و آذوگ اوغلرینه و خزاین و اتباع و اشباع و نوکرنه ایرشمیه
 قویه که مالی و اسبابی و اولادی و تعلقاتیله قونیهدن چقوب هرنه
 بیره دلرسه کیده و بز دخی اوج بیگ مسلح پیاده آنک همایون
 رکابی خدمتنامه بدرقه و قولوز کوندردلوم تا اول مملکت دکن
 که آنک مقصدی در یتوره لر اندنصکره بز قاپولری آچلوم سلطان
 10 شهره کیروب مبارکلیله تخته کچسون دیو بو معنی ملک رکن
 الدین حضورنده مقبول و مسموع اولندی فی الحال و الزمان
 سوکندنامه یازمغا اشارت قلدی ایمان غلاظ و شداد و امرا و اکبر
 شهادتی برله مشهود و مشحون ارباب دول و اقلام حضورنده قلمه
 کلدی و شهر سرورلرینک هر برینک آدینه مسملک یراق و تیمار
 15 و مناصب احکامی یازیلوب و یریدیلر، چون عهدنامه و احکام شهر
 خلقنه ایرشدی جمع اولوب سلطان غیاث الدین خدمتنه
 واردلر و خدمت و ضراعت بیرین اویب دعا و ثنا قلدلر و ایتدلر
 سلطانک شریف ذاتی روزگار غدار حوالتندن محروس و همایون
 حضرتقی انواع خرملق و شان کالمق برله مالوف و مانوس اولسون
 20 پانزده اسلامک عالی راینه اعلاه الله تع مقرر اولسون که محاصرت
 مدتی اوزوندی و یراق و ذخیره آز قالدی و ملک رکن الدین دخی
 اخوت و قرابت جهتیچون هیج نوعله رشاد و ثواب طریقه
 کتورمدوک و آنسک غوغا و غلبه سن سلطنت و مملکت اوزرندن

ومدافعت قلعانین یوزلرینه طوتوب صواش و محاربه و منازعه مشغول اولدیلر و هر کون آلتمش بک تیر انداز ملک رکن الدین چریبله طکلا جقدن اخشامه دکن مقاتله و محاربه قلورلری شویله که ملک رکن الدین قونییه ننگ باغات و یساتینی یقیننه وارمغه امکان یوغدی بو حال اوزرنه درد آی کچدی قونییه ننگ شهر 5 یکنتری دیروپ مشورت ایدوب ایندلی نه مقدار که جهدمز واردی ایدرز اولا که سلطان غیاث الدینک ناموسی شیشه سی صنمیه وعهد و پیمان که انوگله ایدوب دوروز دونلمیه و ما دام که جانمز کوده مزده در اول عهد و پیمانیدن دوئوز سلطان رکن الدینک بونده سلطان اولمسی ممکن دکلدر دیدلر اما 10 سرورلر و اولولر که آنلرک سوزلرینه اعتبار اولنوردی و پادشاهلرک مشورتنه کیروب محل مکالمت و ملاحظت بولورلری طشره سلطان رکن الدین خدمتنه آدم کونسدرلر ویتی یازوب ایتدیلر که اکبتر دخی بوزم پادشاه زاده لروم سز سزک ناموسکر محافظتی مصلحتی بز خدمتکارلر اوزرنه مهما امكن واجب و لازم در اگر 15 ملک رکن الدین شول عهد اوزرنه که اتاسی حیانتده قونداشی ولایتیچون ایدوبدر ثابت قدم اولا والی محاربه و محاصرتدن چکوب چریئی قونییه اوزرندن کچوره بز سلطانه خدمت نعل بها اخراجاتیچون که بو سفرده اولمشدر بو الفقیری اشبو تفصیلجه خدمت ایده لوم نقد بیش یوز بک آلتون اطلس 20 استانبولی هر لوندن اوچیوز طونلق زریفت ایکیوز طونلق چوئات هر نوعدن اوچ بک ارشون کتان هر نوعدن اوچ بک ارشون ات اوچیوز باش دوه اوچیوز باش قاتر ایکیوز باش صغر ایکی بک

ذکر استماع سلطان رکن الدین وفات پدر را و صرف اهتمام

بر انتزاع ملک از قبضهٔ تملک برادر و تمکن او بر

سریر مملکت سلطنت

چون ملک رکن الدین سلیمان‌شاه ^a اتاسی و فاتی خیرن اشتدی

⁵ چوق فراق وحسرت یاشلریس دوکدی عزا و بکا شرایطن بیرنه

کتوردی اما چون آینما تَکُونُوا یَدِرْکُکُمُ اَلْمَوْتُ ^b معناسی خاطرنده

مقرر و محقق اولمشدی ایرشسردی جمارات فراقی وسایل سوابیل

آماقی برله اطفا ایدوب تبکیهٔ تسلیه‌یه تبدیل قلدی و تعجیلله

کندو اجناد و اعوان و نواکر و عساکر نه آدملر کوندروب قاتنه

¹⁰ اوقدی که اولماسون که قلان قزنداشلر رزیت و مصیبتی غنیمت

و فرصت بلوب هر بری تفرد و استقلال اختیار قلالر اول سببله

ممالک مهالکه ایرشسه و اضطراب و اضطراب و هرج و مرج ظهور بولا

دیو چری دیرلمدن کندوزی توفاندن چقدی و بیوردیکه هر کشی

یراق و استعدادین کوردو کندن صکره موکب همایون عقبنجه

¹⁵ مسارعت و مبادرت قلوب یولده بزه ملحق اولالر و چون آقسرا

محروسه سنه ایرشسردی بی عد و حد چری و بعضی قزنداشلری

ونکلر و ملکلر ایرشدلر زیرا اوگرو مجموعهٔ مواعید جمیله برله

مستظهر قلمشدی و هر برنک ارادت و التماسی و تقنجه احکام

و تقریرلر و یرمشدی رغبت تمام و نیت صادقی برله آنوک اسعاد

²⁰ و اعانتنه اخلاص و اعتقاد قوشاغن قوشندلر و آنک رکاب همایونی

خدمتنده دار الملک قونییه‌یه واردیلر و قونییه‌نگ خلقی ممانعت

^a) L شه‌ن‌شاه .

^b) Kor. 4, 80.

تعظیمی غاشیه سن چکنومزه کوته وز که اول مفاخرتله قیصر وشابور
 تاجی وهرقل وفغفور کلاهنه کلاهزی ترجیح وتفصیل قلاوز ونا
 خلف اوغللردن اولمیاوز وهر دلد وهر دیوانده مذموم ومدحور
 اولمیاوز سیما بو وقتن که سیمای تغییر آنوک ایامی وجناتنده
 ظاهر اولمشدر ووداعی زمانی واجتماعی تقریقی ایرشمشدر آنوک⁵
 بارکلی حکمه مخالفت اتمکله کندوزمزی ایله کولنچ اتمک عقلدن
 بدیع وبعید کورنور سلطان غیاث الدین اگرچه باشد کچیدر
 اما رای وعقلده وَعَلَمَنَاهُ مِنْ لَدُنَّا عَلَمًا استاندن معلم وآراسته
 در عِلْمَ الْاِنْسَانِ مَا لَمْ يَعْلَمْ مَعْلَمِ آخَا خانلق وپادشاهلق
 ادابن اوکرمشدر وبیقیندر که قوتندن فعله وقولدن عمله کنورسدر¹⁰
 چون قرنداشدر بو نصاحی استماع اتددر اول سودا مادهسی
 که دماغلرله یول بولشیدی وغوغا نهادی که خاطرلرله مقرر
 اولمشدی مناحسم ومنهدم اولدی هر بری خایب وخاسر دونب
 ایللو ایله کندی، بو ائنده خبر ایرشیدی که سلطان قلج
 ارسلان دار الجمانه انتقال بوردی وسلطان غیاث الدین استقلال¹⁵
 برله مسند عز وجلال ومخت بخت واقبال اوزره اوتوردی وجمله
 نوکر وقول وخول وخدم وحواشی وحشم اوامر ونواهیسنه انقیاد
 کوسترددر فی الجمله اوچلرله طورن ترک بکلری ینه کلوب تجدید
 خدمت اتددر وشرايط تعزیت ونهنیتی یرنه یتورب ترحی فرحه
 مبتدل قلدر ویگی عهد وميثاق ایدوب احکام جدید آلوب²⁰
 کنددر ومطلوب ومقاصد حصوليله مقاملرله کلددر

a) Cp. Kor. 18, 64 et 96, 5.

سعی اتمک که ممکن در بو بایده قلاوز اوله که اتمزگ باضل
اشین حقه دوندروب بو عار وشینی ناموسمز آیینهمی بیوزندن
سلوب مجلا قلاوز
قطعه

قدیم حقیچون که اولیتنده آنوگ

یوغیدی خلق جهان وجهانگ آثاری

5

اولیمز بو کلامینه آتہ ننگ راضی

نه یرده صغلیلوم بزر بونگله عاری

بو نوعه اقاویل اباطیل وکلمات مسخرات ایدوب عهد وپیما
ذکر ادلردی تا شول حد دکن که اول سلطان اولان قزداشلی
10 تختندن آیروب کندولرگ مرادلی صیدی قیدنه اقدام ایدله
واکر بر خطا و محذور حادث اولورسه ایراقندن تفرججسی اولوب
سالم قلاز اول تهمتدن بری الساحة اولالر، سلطان رکن الدین
سلیمان شاه که عاقل و کامل و دانا ایدی و ایامگ توسنی تذلیل
کندی برله کندو تسخیری رنقه سنه چکوردی و حکایف ضمایری
15 روشنلغندن گلسی بیل اولاجف نقوش و شعوباتی بو یل ایچنده
اوقردی برز تفکر و تأمل ایدوب جواب و یردی که خدایگان عالم
سلطان معظم خلد الله سُلْطَانَهُ وَاظْهَرَ فِي الْخَافِقِينَ بُرْهَانَهُ استظهار
و استقرار برله پادشاهدر و قادر کُنْ فیکون انی امسال وینون برله
واثق و مستظهر قلمشدر و امرای اترک و روم اطاعتنه بیل بغلیوب
20 قاتنه کلمشدر آندن منتظر اشارت و فرمان اولمشدر و هر نه که
دیه و بویه سپهر خاشع و خاضع و چرخ اگا طایع و تابع اولمشدر
بره واجبدر که آنوگ احکامنه امتثال ایدوب جان و کوئل و اکرام
واجلال تمام برله استقبال قلاوز و قوللوسی حلقه سنی قولغه کچورب

خاجلنله محو ایلدی طین مطهری

و مننوبیلدن که او قاتده دیمشدر و منظومات انجولری که خاطری
 الماسی برله دلوب آب زلال کبی نزمشدر وقتی که غربتده
 انقلابدن فراغت بولدی و ملکوت موروثیه مراجعت بیوروب کلدی
 و سربیر سروره کچوب اوتوردی مقتدای آفاق شیخ مجد الدین ۵
 اسحاق بَوَّاهُ اللَّهُ اَعْلَى الْجَنَانِ وَصَبَّ عَلَيْهِ سَجَالُ الْغَفَرَانِ
 طلیبچون که سلطانک نکبت و غربتی سببیله قدیم وطنندن
 کیدوب شام دیارنده مقیم اولمشدی مکتوب ارسال قلدی و اول
 مکتوبده غربتنوڭ واقعی صورتن و کربتنوڭ بدایعی احوالن تقریر
 اتدی موضعنده ایراد اولنه، اکر بو شهزاده لرک هر برنک محمد 10
 و مناقبنده سوز سوبیلنه کتاب اطنابه ایرشور مقصود مقفون اولور
 و اثر الکلی و پهلوانلقلی و شهامت و صرامتلی ذکرنه شروع اولنه
 که مراکز اعلام و موارد حسام انتقام جان آشام برله روم و لایتلی
 حدودن کفارک خیابیتندن مصفی قلوب هر ییل بر طرفن فتح
 ایدوب یوز بک نفر بل ایزید اسیر اسلام دیارنه کتوروب مسلمان 15
 ایدرلری و بو فتوحک چاوی اقلصی و ادائی عالم مسامعنه ایرشدر لرلی،
 چون بو قزنداشلر خاطرنه حسد خطور اتدی و مملکتچون
 بواعث غیرتلی حرکت کلدی مجموعی ملک رکن الدین سلیمان شاه
 خدمتنه که اولو قزنداشلری ایدی جمع اولدیر و سلطان اولان
 قزنداشلری حکایتندن شکایتنه بنیاد اتدیر و دیدلر که سلطنت 20
 شریعتی طریقه سندن تجاوز اتمشدر و مملکت ارکانی جاسا سندن
 عدول قلمشدر بزه واجب و لازم در سکا که اولو قزنداشمز سن
 بیعت ایدوب جمله مزر سنگله اتفاق ایلیوب یوریه وز ونه مقدار

که انوک خطی رشکندن این هلال بدرکن هلال اولوردی بدر
 کبی محافدهیدی وعطارد کبی احترامه دوشردی فی خطه من
 کَلِّ قَلْبٍ شَهْوَةٍ حَتَّىٰ كَانَ مِدَادُهَا أَلْفَ قَوْءٍ شهاب الدین مقبول
 مقبولی مقرب خاطر وانیس خلوت و مفید حضرت قلمشدی
 ۵ وحکمت اجزاسی بکلی آندن اشتغال قلوب دگلمشدی وتحقیق
 باینده تعمق وتنویق قلمشدی حظ اوفر وقسط اجزل برله
 محظوظ اولمشدی ومبادی تحصیلده مولانا شهاب الدین
 پرتوفامه آلدو بر کتاب آنوک همایون آنده تصنیف وتالیف
 قلمشدی سلطان آلی بحث ومحافظده کنوردی وکل رموز
 10 واشارات اوزرنده اول بایده مهارت بولدی وآنک نفس علیلی
 حصول شفا وقتنده علمک ما لم تکن تعلم موجببناحه ورطه
 جهالتدن نجات مامنده ایرشردی واول زمهرنگ ضوابط وقانون
 اصطلاحی اوزرنه واقف اولدی آنک کبی که رشک التروان
 بو علی سینا، وسلطان غیات الدین کیخسرو انواع فصایل برله
 15 پیادشاهلق چمننده بر یشیل سرو خرامان وشادان اولدی وانک
 لطف طبیعتی وتوقد قریحتمی وسرعت بدیهتمی لطافت باد شمال
 لطافتندن وآب زلال سلاستندن وبرق لمعانندن ووه طیرانندن
 سبقت اوردی

ایام پردهسند نه اسراره قالدی کم

کون بیکی روشن اتمدی قلب منوری

20

عالمده آب و خاک تراکیبی آنوک

خدیو شهردار الملك لولاك شده ذاتش سبب برخلف افلاك
 نبی بود و مبین منهج دین هنوز آدم غریف الماء والطین
 شده چشم و چراغ هر دو عالم برین درگه طقیل اوست آدم
 هایون ذات او مقصود کونین گرفته عرش را در زیر نعلین
 یتیم بی نوا لیکن جهانبخش شده در زیر پایش آسمان بخش 5
 در حسب حال خودش

چو از کتم عدم نقاش تقدیر مرا بر لوح فطرت داد تصویر
 نهاد چرخ را جستم بدانمش مگر پیدا شود بر من نهانش
 بسی اسرار بر من گشت پیدا ازین هفت امهات و چار آبا
 بند سال و مه این سبز گلشن شمر از عمر هفده خصل بر من 10
 هنرهایی که تزیین دل آمد ز اشراق الهی حاصل آمد
 بدانستم بدان نیک و چپ از راست دلم را آرزوی نظم بر خاست
 چو بر اوج هنر پرواز کردم سخن در نظم و نثر آغاز کردم
 مرا زاول چو خاطر داد یاری نشسته بر بساط شهریاری
 کشادم چشم و دیدم کار عالم چو زلف خوبریان رفته در هم 15
 گریبان امل هر یک بدو دست گرفته سخت چون می مردم مست
 چو دیدم کار عالم بی سر و پای فرو ماندم زتری خشک بر جای
 نسیم لطیف ایزد بانگ بر زد که هر نئی را کجا باشد طبرزد
 زشای برتر آری از بار خواهی درین بستان گلی بی خار خواهی
 چو خود را در مقام عجز دیدم چو عیسی شربت قربت چشیدم 20
 ز روی بنده گئی چون نیک رایان سپاسش را زبانم شد سرایان
 هی گفتم که یا رب محرمی ده دلی مابرج دارم مرهمی ده
 چو دای بند را این تخت شاهی نشسته دارش زاین تباهی

بولوب انعام و کرم لرن کورب تیسیر مطالب و مرام برله مراجعت
 قلورلردی علم علمی انوٹ ایانمندہ عالی و شعر سعری روزگارلرنندہ
 عالییدی شویله که کفدولر دخی فضل و بلاغت و حسن خط
 و براعتندہ ماهر و متفّن ادیلر و ملک ناصر الدین برکیارق که قویلو
 ۵ حصار و نکیسار بکییدی حورزان و پیری نژاد قصه سن نظم انمشدر
 واول مطبوع و آبدار و مصنوع کهربار دُرُری طبع سلیم و خاظم
 مستقیمندن مرّصع و مزین قلمشدر و آندن بر شمه که کتابنک
 صدرنده ایراک و انشا قلمشدر ذکر اولنور که آنوٹ بلاغت
 و فصاحتنه استدلال اولنه

در توحید باری تعالیٰ عز اسمہ 10

تعالیٰ اللہ خداوندِ مقدّس بدید آرندهٔ سقفِ مقرنس
 بریدِ حضرتش بیکِ دو رنگی بصورتِ مختلفِ رومی و رنگی
 بنقشِ کعبتینِ صنعِ بی مر مششدر کردهٔ نطعِ هفت کشور
 زکّانِ لعل و لولو در دلِ خاک فرو ریزد زراوقدانِ افلاک
 15 رسانندهٔ بگوشِ چار گُوهر طنینِ این کهنِ طایِ مدور
 نبشتهٔ قدرتش بر تاختهٔ خاک رقومِ نقشِ تاذِ میراتِ افلاک
 درینِ دیرِ مدورِ شکلِ مینا دو قرص از نور گردانید پیندا
 چو و هم تیز رواندر تکاپوی روندهٔ سال و مه چون آب در جوی
 حدیثِ نقد و جنسِ چار عنصر تهی مغزانِ سخن رانند ازان بر
 20 خداوندا چو مارا آفریدی وزانها که آفریدی بر گزیدی
 که عجز از کرم فریاد ما رس که لطفت جمله را فریادرس بس
 فی نعت النبی عم

• درود از ما روان بر جانِ مهتر که از کون و مکان او بود بهتر

ذکر اجتماع فرزندان سلطان قلیج ارسلان خدمت رکن
الدین سلیمان شاه و تحریض دادن او را بر قصد سلطان
غیاث الدین و تقریر بعضی از محامد و مناقب هریک
علی وجه الاجمال خوفًا من الاطالة والامالة

- چون مملکت سلطان غیاث الدین تفریض اولندوغی قرداشلری⁵
مسماعنه ایرشیدی حسد هر برنک باطننده بلورب^a آشکاره
اولدی هریرسی آنلارک چوق چری و مال و طواره مستظهردی
وهر بری بر ولایت پادشاهدی شویله که تووقت و توابعی ملک
رکن الدین سلیمان شاه النده یددی و دانشمندایی و مصافاتی
ملک ناصر الدین برکیارق النده یددی و آبلستان ملک مغیث¹⁰
الدین طغرل شاه النده و قیصریه ملک نور الدین سلطان شاه
النده و سیواس و افسرای ملک قطب الدین ملک شاه النده و ملاطیه
ملک معز الدین قیصر شاه النده و اراکلیه ملک سناجر شاه النده
ونکیده ملک ارسلان شاه النده و اماسیه ملک نظام الدین ارغون شاه
النده و انکوریه ملک محیی الدین مسعود شاه النده و برغلو ملک¹⁵
غیاث الدین کیخسرو النده یددی شویله که آردن و چوقدن
ذکر اولان ولایتلرک محصولات و معاملاتندن اتالرینک سلطنتی
دیوانه کلمزدی بلکه آنلر معاف و مسلم تصرف ادرلردی هر یل
برکرت اتالری خدمتنه کلورلردی و ملازمت و خدمت شرایطی
اقامتین یرنه یتورب حصول مامل و ادراک مقصود برله یرلو یرینه²⁰
کدرلردی عالم عالمی و آفاق فاضللری آنلاره وارلر اکرام و اعزاز

*
عداوتلری P ajoute a).

بِز دُخِی اَنَا وَجَدْنَا اَبَاءَنَا عَلٰی اُمَّةٍ وَاَنَا عَلٰی اَثَرِهِمْ مُّقْتَدُونَ ^a
 حکمی برله اول طریقې مسلوک قلوب آلکدر یقتدی بابائه
 اَلْعَرِ موجبنجه بزم اولومز وکچیمز شهریارک فرماننی وحی آسمانی
 کبی کندو اوزرومزه لازم وملزوم وواجب بللوم ودولتی مخالفزنه
 ۵ مخالفنت وهوانلرنه موافقت ادب الدن کلدکاجه دورشلوم دیو
 بو مواتیق اوزرنه ایمان غلیظ وعهد وثیق اتدله وآنند
 اچدکلرندن صکره جمله بکلر واولولر طالع مسعود وساعت
 فرخنده برله مملکت تختنه وسلطنت سریرنه نصب اتدله اوج
 کر اوغوز رسمنجه یوکنوب طاپو وخدمت رسمن یرنه کتردله
 10 واطراف سرورلری وترک وروم بکلری قولغ السن بغلیب صاغدن
 وصولدن طورلر ودرم دینار کنزوب نثار وصاچو صاچدله وخبوب
 رایحه لو شربتلر وقمیز وقمران اچلدی وعنبر وعبیر دتسولری
 آلتون مجملرله اولوندی وخزانهدن آغر تشریفلر وخلعتلر ونقد
 آلتون وآقچه واقداح واصطبلدن عربی وترکی آتله بکلره واولولره
 15 وپازجیلره وشعرایه وسایر نواکره وخدمنکارلره ویرلدی اول کون
 بی قیاس وبی پایان انعام وپاکخش اولوندی شویله که خواص
 وعوام کوکلی سلطان ولاسی ومحبتنه قرار وقوام طوتدی جمله
 خوش کوکل برله فرماننه مطیع ومنقاد اولدله اون کون مدتی
 مقداری مجلس شادمانی وعشرت کامرانی اولدی ییدله واچدله
 20 وچشن وصاحب آرایشندن هیچ نسنه فوت اولمادی انندن
 صکره مملکت تدبیرنه ورعیّت رعایتنه ومعدلت ونصفت اشغالنه
 مشغول اولدله

a) Kor. 43, 22.

چوق حسرت و وحشت برله آه ادب جواب ویره مدله عاقبه الامر
 اتفاقله تکلّمه کلوب سويلدله وایتدله اقسام اسقام که خسرو
 ایامک عنصر مطّه‌ونده واقع اولمشدر اعدای دولت اجسامی
 حصّه‌سی و مملکت منازعلری ارواحی بهره‌سی اولسون پان‌شاهک
 صایب راینه که کمالات سرفرازی و بند‌نوازی در مقور و منصور در⁵
 که چون بزم دده‌لر و مز سلطان اعظم ملک‌شاه اروی الله صداه
 حکمی برله سزوک جدّگوز سلطان سلیمان شاه غازی انار الله
 برهانه رکاب میمونی و چتر همایونی کولکه‌سند که روم ممالکی
 فتاحنه مندوب و موسوم اولمشدری آنوک آسمان آسا طلعتنوک
 شکوهی ویمنی برگانده ابلق زمانه ازره سیاره‌نر خسروی کبی¹⁰
 سوار اولدله وسعات سوارن ساعد مرادات اوزرنه اورندله واولو
 تیمارلر ویدرلر و یورتلر و بیلاق و قشلاقلر و مال و طوار اسی اولدله
 واقینلر و غزالر ایدوب غزا ثوابن و شهادت مراتبن بولسدر واولو
 کفار پادشاهلریله اوغراشب منصور و مظفر اولدله و قاتلوا المشرکین
 کافّة a آیتی نداسنی اخلاص قولغیله استماع قللدله و کسکون¹⁵
 قلجلر و خناجلر و ناجاخلر زخمی برله و سگو و سنان و اوقلر دمری
 و تبراران زخمی برله یر یوزن دشمنلر قانندن لاله‌زار کبی اتلدله
 قطعه

غازیلر آتدنک آییغی توزنی کورب
 چوقدن مسیاحلر یوکی خراب قللدله
 چوقدن کلیسیا و صلیبک بیرینه هم
 ماکراب و منبر و در و دیوار قللدله

a) Kor. 9, 36.

کند و حال حیانت‌ده نافذ قلددم واول وارث فر وتمکین وصاحب
 تاج ونکین اولدی واول عهد وميثاق که اول خسرو خلفا وخسره
 مصطفی خلیفه باحقیق ابو بکر صدیق امیر المومنین عمر بن
 الخطاب رضه که هدام بنیاد کفر وماعد نهاد دین در ایتندی
 5 که اَنّی اسْتَخْلَفْتُ عَلَیْکُمْ بَعْدَی عُمَرَ بْنِ الْخَطَّابِ اَللهُ وَرَسُولُهُ
 اَعْلَمُ فَاِنْ عَدَلَ فَاِنَّکَ ظَنّی بِهِ وَعِلْمی فِیهِ وَاِنْ بَدَلَ فَالْخَبِیْرُ اُرِدْتُ
 وَلَا اَعْلَمُ الْغَیْبَ وَسَيَعْلَمُ الَّذِیْنَ ظَلَمُوا اَنّی مُنْقَلَبٌ یَنْقَلِبُوْنَ
 ددی اول رسمه اندم اول دخی اول شرایطک تقدیمی کندوزنه
 واجب و لازم بلوب عهدہ سنه آلدی وآنوگ قیامنه التزام کوستردی
 10 قَمَنْ نَّکَتْ فَاَنْمَا یَنْکُتْ عَلَی نَفْسِی وَمَنْ اَوْفَی بِمَا عَاهَدَ عَلَیْهِ
 اَللّهُ فَسَبِّحْهُ اَجْرًا عَظِیْمًا ددونى جان جویبارنده دکدی
 امید در که صباء صدق برله مربی وافصال زلالیله مصقی
 اولوب دولت ثمرانی ملک وملّت هوانرلری مذاقنه ایرشه وما
 ذَلِکَ عَلَی اَللّهِ بِعَزِیْزٍ کَرِکْدَر که سز دخی اندن اوگدن که بگما
 15 رحلت ووداع محقق واجتماع مفرق اولا آگما متابعت کوستره سز
 وآنوگ حکمی وفرمانی امتثالن نفع وضرره وخیر وشره ونصب
 وعزلده وعقد وحلده مقصد اقضا بله سز ویلو قیا وصاخره صما
 کبی آنوگ هموا وولاسنه ثابت قدم اولاسز وآنوگ قپوسنده
 مطاوعت قوشاغی صدق نیت برله سراً وعلانیة برك قوشانه سز
 20 چون بو وصایا دُرلری حاضرلرژ اسماعی اصدافنه ایرشدی مجموعی
 اغلشدلر قطرات عبرات هر پرنک کوزندن یوزی اوزرنه روان اولدی

a) Sic. b) L et P om. c) Kor. 26, 228. d) Kor.

جاده‌سنة التزام کوسترمکه معترف اولمش اولاوز ددی ووقتی در
 که روزگار بزم حقمزده دخی شویله که اسکندر ودارا وغیری لری
 حقمده اوقدی که کم ترکوا من جئات وعبون وزرور و مقام کریم
 و نعمة کانوا فیها فاکیهین کذلک وأورثناها قومًا آخرین a آیتن
 اوقیا و یقین در که ملک مالکسز وجهان سلطانسز وشهر شهریارسز 5
 وتخت تاجدارسز اولمز وعلمک کوی ابتدا سندن بنی آدمک نسلی
 انقضاسنه دکن بو قضیه مقرر در که نظم
 چون بریسی کیدر ویری کلور بیری جان ویر بری بیرن آلور
 بویله وضع انمش از لدن رهنمای کولمیا خلق جهان بی کتخدای
 مغربده و مشرقده بو معنی صاتی اولی کلمشدر بیلک فرزند 10
 دلبد منوچهر و فریدون فر او علم کیخسره که مقبل طالع و مقبول
 طلعت فنون آداب پادشاهانه و صنوف انطاف خسروانه یله
 متحلی در و سرافرا لک حلیه سی برله سایر فرنداشلری اوزرنه
 سابق و مجلی در اگرچه قلان فرنداشلردن ترتیب زمان برله
 تأخری وارد اما وفور عقل و ظهور عدل برله آنلارک و قلان افراننگ 15
 اوزرنه راجح و مقدمدر و خنیا رنق آناری و کامکار لک انواری دولتی
 جبینندن لایح و لامع و ساطع و عیان در و بو معنی اقامت برهاندن
 مغنی
 کمال ذاتسی مستغنی شروح اوله چون
 نه حاجت آیدنی آیک b شب تجلی یه 20
 بن یانشاهلغی آشا ویردم و آنوگ حکمنی ولایت ورعیت اوزرنه

a) Kor. 44, 24—26.

b) P om.

قبوسنه که دولت ایشکی و مظلوملر دعای و محتاجلر نواسی
 اردوسی قاپویدی کلدلر و یازشاعسکی ضعیف و نحیف اولدوغنه
 محزون ملول اولوب تفکر آلن یوزلرنه دریوب اوتردلر، چون سلطان
 سلاملق صقہ سن خاص و علمدن طولو کوردی ایتدی حق
 ۵ جَلْ جَلَالِه و عَمَّ نَوَالِه یُمِدُّکُمْ بِأَمْوَالٍ وَبَنینَ وَیَجْعَلُ لَکُمْ جَنَاتٍ
 وَیَجْعَلُ لَکُمْ أَنْهَارًا a و عده سنی بنم حقمده انواع اعزازله انجازه
 ایرشددردی و بکا مسعود اوغوللری و نا معدود ماللری و حدسز
 مملکتلری و یردی و قنقی طرفه که تسوچه اندم حقیقت عنایتله
 و رسول معجزاتیلله مظفر و منصور کلدیم

چرخ و فلک کوزی دخی کورمیه بر کزین 10

اول لطفلر که ایلسدی حقمده کردار

حالیجا جهان عدلومزله معموردر و سزوک کی حققرار و وفادار بکلر
 و نوکرلر و قوللرک دریغسز قلیبجکزلله که وَالَّذینَ مَعَهُ أَشِدَّاءُ عَلَى
 الْکُفَّارِ رُحَمَاءُ بَینَهُمْ آیتى b سزک شانکزده نزول اندی پر نور
 15 و معلومدر که یکنلک ریعاندن که صباى امانی تنسمده و کلبرک
 شادمانی تنسمده ادی تا شمدیدکن که عمرک آخری در راحتلر
 خلعتلرن c بله کیدک و لذتلری جامنی بله اچدک و کامکارلق
 میداننده شهسوارلق طوبنی کرکی کبی اوردق شمدی که
 بزوم اقبالمز کونشی کمال درجه سنه و زوال دیواره اولشدى d اکر
 20 عقبی ریاضنی دنیا دیاری و موااسی اوزرنه اختیار ایدوب بقاع
 و رباع مألوفه و داع ایدرسوز انصاف اوصافیلله متصف و معاد رشادی

a) Kor. 71, 11. b) Kor. 48, 29. c) P ajoute ولباسین.

d) P اولشمشدى.

فهر آغوسنه نه آصی تریاک یاره اورجف اجل نه مرهم
اکم حیات کلندن علی سبیل السنذره والاتفاق بر صاحبدلک
مشامنه بر راحت نسیمی یتوررسه بک بیچاره لطف ودرمانده لک
زکامنمی آنوگ آرنجه ویریر ویز بک خوارلف وخسارت غبارن
آنوگ روزکاری کوزنه بر اغور شعر⁵

دعر اچنده کمسنه بر گلعداره ارمدی
کم زمان جوری آنوگ بغینه یوز خار اورمدی
شانه کیی شخصک اولمینجه کوکلی شاخ شاخ
بر نکارک زلفی اوجینه آلسن ارکورمدی
هیچ عاقل بو دنیاده که مجرکله و آزاده لیر کوزنده بر یازی و بیابان¹⁰
اچنده خراب اولمش درت دیواری قلش یقوت کاروان سرایه
بگزر مقام و راحت اولاجف یر دزمز و آنوگ سرابی خدعه سنه
وشرابی جرعه سنه مغرور اولماز و آنوگ اقبالن وادبارن دوش کبی
کسرب آغا آلدنمز زنه ار آنوگ یلان اماننه آلدنمیاسن وعاقبت
اندیش اولاسن وکوگلوگی دنیای دنییه بغلمیاسن شعر¹⁵

ورمه دل دنیایه کاول بر بی وفا در پر جفا
جامی آنوگ بی « شراب اولیر شرابی بی صفا
نوشی ذوقینه هوس قلما که صوگی نیش در
اچمه خمرن کم صداع ایدر سگا اندر قفا
چون بو وصیتلری خلف حضورنده ددی خلوت سراینده قلان²⁰
اوغللری قتنده تمام ایلتدی بکله وارکان دولتی اوقدی جمله آنوگ

اول سبيله دولت صالحى نافه سنك زمانى ومملكت مصالحى
ومفاسدى a حطامنى كف كفايتوگه ويمين امانتوگه اصيردم
وملكى سكا وجانى رضوانه ويردم وينم اوكددم ووصيتنه سلطنت
قواعدى تاسيسنده لقمان وصيتنك غيرى دكولدر كه ايندى
5 يَا بُنَيَّ لَا تُشْرِكْ بِاللَّهِ إِنَّ الشِّرْكَ لَظُلْمٌ عَظِيمٌ يَا بُنَيَّ أَقِمِ الصَّلَاةَ
وَأْمُرْ بِالْمَعْرُوفِ وَانْهَ عَنِ الْمُنْكَرِ وَأَصْبِرْ عَلَى مَا أَصَابَكَ إِنَّ ذَلِكَ
لَمِنْ عَزْمِ الْأُمُورِ وَلَا تُصَغِّرْ حَدَّكَ لِلنَّاسِ وَلَا تَمْشِ فِي الْأَرْضِ
مَرْحًا إِنَّ اللَّهَ لَا يُحِبُّ كُلَّ مُخْتَالٍ فَخُورٍ b كركدر كه بو مثالى
كندو افعالكه مقتدا واعمالكه منجا ايدوب اول طريف سالكلرى
10 فريقنه رفيق اولوب انَّ اللَّهَ يَأْمُرُ بِالْعَدْلِ وَالْإِحْسَانِ وَإِيتَاءِ ذِي
الْقُرْبَى وَيَنْهَى عَنِ الْفَحْشَاءِ وَالْمُنْكَرِ وَالْبَغْيِ يَعِظُكُمْ لَعَلَّكُمْ
تَذَكَّرُونَ c فرمانى موجبمنجه يول وارهنس وانوك امتثالنى كندوزكه
جان دنك وردى وجنان جناننك روحى d وبصيرت بصرنك
نصيبى قلاسن ويقين بلهسن كه غدار وفار دنيا هيچ كمسنه
15 قرار طوتمدى بونده كلكلكوك واغلامقغوك مثلى شول ديرلور
طاغلور بولت كبرى در كه كاه كلور كاه كدر
آبيات

بيلورم اشنمش اولهنس سن احوال ملسوك ما تقدم
شهردى مويد ومظفر بكاردى مشرف ومكرم
دارا وسكندر وفريدون كيخسرو وتور وايرج وجم
20 طهورت ديوبند وضحاك گودرز وجهان كشائى نيرم
قاموسى عدم پرينه كندى اچدى قمو موت جامنى م

a) P = Cod. Paris. Turc. 62 ومقاصدى, b) Kor. 31, 12b
16. 17. c) Ibid. 16, 92. d) P et S وردى.

ذکر سلطنت سلطان غیاث الدین کیخسرو
 چون لَقَدْ خَلَقْنَا الْإِنْسَانَ فِي أَحْسَنِ تَقْوِيمٍ ثُمَّ رَدَدْنَاهُ أَسْفَلَ
 سَافِلِينَ» حکمی مقتضاسنجه تند باد خزان سلطان سعید قلچ
 ارسلان حیاتی باغنتک اغصانی اوراقی اوزرنه اسدی وروزگارک
 جامداری آنک یکتالکی حله سنی پیرلک و مشیب راسنه مبدل 5
 اتدی وقوی ضعفی وأعضا فتوری آنک تنی شهرنه یول بولدی
 وبو مقرنس دولابک دونمه می آتوگ اوق کبی طغرو قامندی یای
 کبی بوکب مقوس اتدی وفنا ساختندن ارتحالی وبقا دارنه
 انتقالی محقق اولدی سلطان غیاث الدین کیخسروی که کچی
 اوغلیدی وطفولیت زماندن بلوغ حدنه ایرشناجه کندو یاننده 10
 ونظرنده مرتباً قلمشدی واون بر قزنداشندن اتاسی حصرقی
 ملازمتنده اختصاص بولشدی حاضر کنودی ایندی ای بنوم
 سوکلو اوغلم وای جکرکوشم بحمد الله الکريم ومنه العجيم که
 قرة العین دولت وقوة b باسطه سلطنت وساعد مساعد ملکتسن
 وجهانداریق فری وتاجدارلق آثاری سنگ شمایلگده پیدا 15
 وختیارلق دلایلی سنگ سکناات وحرکتگدن عویدا در زیره بن
 فراست مصباحی نوریلک وکیاست صباحی ضیاسیله باقب کوررم
 وبلورم که فرنداشلرگدن پادشاهلغه سن یکرک یرارسن که ایوبی
 یرامزدن تمیز ادرسن

20

یوق سریره سندن اوزگه به نشین
 مملکت سن شاهسی قلمشدر گزین

a) Kor. 95, 4 et 5. b) S = Cod. Schefer ajoute باطشه.

بسم الله الرحمن الرحيم

ذکر پادشاهی سلطان سلیمان شاه در روم

چون سلطان سلیمان شاهی روم غزاسنه و پادشاهلغنه نامزد اندلر
 ترکستاندن کلن یوز یکرمی بگت ترکمان اونی سلطان اگا جری
 ویردی آتی رومه کوندلر چون روم پادشاهلغنه مندوب اولوب
 5 رومه کلدی رومده کی اوغوز بکلری وقوللاری که غزا واقینه
 کلمشلدی ارزن الرومده استقبال ادوب اعزاز و آیین وارکن تمام
 برله کتدلر قونیوده تخته کچوردلر فاسلیوس قورقب اطاعت
 اندی واستنبولدن روم طکسوقلرندن وفرنکی کمخالرندن
 و قطیفه لرنندن و چوقه لرنندن ^a و آلتون کمش اودانلقلرندن
 10 و قدحلر و یوز بگت فلوری کوندرب سلاملدی و منزل مبارکیاد قلدی
 و آلاشهر بکی و روم بکلری خدمتی و سلامی کتورب سلامتله و مجموع
 ترک و روم بکلری خدمتی و سلامی و پیشکشلر اندلر دخی آگا
 و آنک نسلنه مقرر اولدی، چون بر مدت پادشاهلغن اندی
 اجل ایرشدی بیرنه اوغلی سلطان محمود پادشاه اولدی اول دخی
 15 فوت اولدی اوغلی سلطان مسعود پادشاه اولدی اول دخی
 فوت اولدی اوغلی قلچ ارسلان پادشاه اولدی آگا دخی اجل
 ایرشدی ۱۵

^a Cod. L. = Leid. 419 وچوهه لرنندن.

تواریخ آل سلجوق

اوچنچی جلد

مشمول بر تاریخ سلجوقیان روم ترکی

RECUEIL DE TEXTES RELATIFS
à
L'HISTOIRE DES SELDJOUCIDES

PAR

M. TH. HOUTSMA.

VOL. IV.

Histoire des Seldjoucides d'Asie Mineure

D'APRÈS

l'Abrégé du Seldjouknāmeḥ d'ibn-Bībī.

LIBRAIRIE ET IMPRIMERIE
ci-devant

E. J. BRILL
LEIDE. — 1902.

RECUEIL DE TEXTES RELATIFS

à

L'HISTOIRE DES SELDJOUCIDES.

RECUEIL DE TEXTES RELATIFS
à
L'HISTOIRE DES SELDJOUCIDES

PAR

M. TH. HOUTSMA.

VOL. IV.

LEIDE, E. J. BRILL.
1902.

HISTOIRE DES SELDJOUCIDES D'ASIE MINEURE

D'APRÈS

L'ABRÉGÉ DU SELDJOUKNĀMEH

D'IBN - BĪBĪ

TEXTE PERSAN

PUBLIÉ D'APRÈS LE MS. DE PARIS

PAR

M. TH. HOUTSMA.

LEIDE, E. J. BRILL.
1902.

PRÉFACE.

L'histoire d'Asie Mineure depuis la conquête turque est sans contredit une des parties les moins connues de l'histoire orientale. Malgré les rapports fréquents et intimes qui existaient pendant le Moyen-âge entre les Seldjoucides et les peuples chrétiens, leurs voisins, l'histoire des premiers n'a pas encore été écrite d'une manière satisfaisante. Celui qui sans connaître les langues orientales veut s'instruire là-dessus doit encore toujours consulter l'histoire générale des Huns de l'incomparable Deguignes. Cependant celui qui sait lire les manuels d'histoire générale, écrits en langue arabe, persane ou turque ne se trouve guère en meilleure condition. Sans doute ces manuels lui apprendront plusieurs détails inconnus à Deguignes, mais presque exclusivement en ce qui concerne les rapports des Seldjoucides avec les princes musulmans voisins. Il n'y trouvera que fort peu de chose sur l'histoire intime des Sultans et sur la condition de leurs sujets, parce que les auteurs de ces manuels, à une seule exception près, ont emprunté leurs renseignements sur les Seldjoucides aux chroniques des dynasties contemporaines, des Ayyoubides et autres, dans lesquelles il est incidentellement question des Seldjoucides. Ils n'avaient évidemment point d'accès à une chronique

locale d'Asie Mineure, écrite par un auteur vivant dans la péninsule et connaissant à fond l'histoire du pays. Cette manque d'historiens n'a rien d'étonnant. L'empire des Seldjoucides était situé loin du centre musulman; il eut à surmonter de grandes difficultés avant d'être solidement établi; les fondateurs étaient des gens illettrés; bref, avant le 13ième siècle de notre ère il y régna un état de choses peu favorable au développement des sciences et des arts. Au 13ième siècle tout cela changea: la fondation de l'empire latin coïncida avec l'époque la plus glorieuse de l'empire Seldjoucide. Sous le gouvernement éclairé de princes, tels que Kaikhosrau et Kaiqobād, les ravages causés par les armées chrétiennes et musulmanes qui parcouraient le pays cessèrent et furent suivis par les visites des marchands occidentaux et orientaux qui exploitaient les richesses du pays au profit de tous. La paix intérieure fut absolue, les chemins furent en bon ordre, des caravanseraïls furent construits partout. Les arts, surtout l'architecture trouvaient toute sorte d'encouragement, les savants et les lettrés étaient sûrs d'un bon accueil auprès des Sultans. C'était alors que les Seldjoucides trouvèrent pour la première fois leurs historiens et leurs panégyristes. Pour connaître leur histoire il importait de retrouver des copies de ces compositions, perdues dans les troubles et les guerres qui ont désolé l'Asie Mineure après l'invasion mongole.

Parmi les auteurs de manuels d'histoire générale il y a un seul qui dans son exposé de l'histoire des Seldjoucides se réfère à l'autorité d'un auteur contemporain, fonctionnaire auprès d'un de ces princes, qu'il nomme *ibn-Bībī*. C'est le savant turc, connu sous le nom de *Monagǧīm Bāchī*, auquel nous devons ce renseignement. Il s'agissait donc de retrouver une copie de l'œuvre d'*ibn-Bībī*, entièrement

inconnue en Europe et rarement citée par les auteurs orientaux ¹⁾. Or, ce que nous cherchions nous l'avions déjà sous les mains sans le savoir. La chronique turque anonyme dont j'ai publié la première partie dans le IIIème vol. de ce Recueil n'est qu'une traduction de la chronique d'ibn-Bibī. Nous devons cette découverte au regretté savant français, feu M. Schefer, qui possédant lui-même une copie de l'Abrégé persan de la chronique d'ibn-Bibī nous fit connaître le nom du véritable auteur dans un mémoire, inséré dans le Recueil de textes et de traductions, publié par les Professeurs de l'Ecole des langues orientales vivantes à l'occasion du VIIIème Congrès international des Orientalistes, tenu à Stockholm en 1889, sous le titre de: *Quelques chapitres de l'Abrégé du Seldjouknameh composé par l'Émir Nassir eddin Yahia*. Nous empruntons à ce mémoire les détails suivants sur l'auteur, puisés dans le texte de l'Abrégé persan p. 196 suiv. de notre édition.

„La mère de l'émir Nassir Eddin Yahia, connue sous le surnom de Biby Mounedjdjimèh, la dame astrologue, était la fille de Kemal Eddin Semnany, chef de la communauté des Chaféites de Nichabour, et, du côté maternel, la petite-fille de Mohammed ibn Yahia. Elle jouissait comme astrologue de la plus grande réputation, et ses prédictions concordaien^t toujours, disait-on, avec les arrêts de la destinée. Lorsque l'émir Kemal Eddin Kamyar fut envoyé en mission auprès de Djelal Eddin Kharezmi Chah, occupé alors au siège d'Akhlat, il fit la connaissance de Biby Mounedjdji-

1) On cherche en vain le nom d'ibn-Bibī dans le grand ouvrage bibliographique de H. khal. V. la Préface du IIIème vol. de ce Recueil. Il se trouve chez al-Ghaffārī et chez Kamālpāchā zādeh, qui ont inséré quelques anecdotes historiques, empruntées à ibn-Bibī dans leurs compositions qui, tout différentes qu'elles soient, portent le même titre, celui de Nigaristān.

mèh qui, admise dans l'intimité de ce prince, se livrait pour lui à tous les calculs astrologiques. A son retour auprès du Sultan Keyqobad, Kamyar lui fit part de cette circonstance comme d'un fait merveilleux. Quand Djelal Eddin, poursuivi par les Mogols, eut trouvé la mort dans les environs d'Amid, Biby Mounedjdjimèh et son mari se réfugièrent à Damas. Keyqobad, instruit de leur arrivée dans cette ville, dépêcha un envoyé à Melik el Echref Moussa qui régnait en Syrie, pour les réclamer et les conduire dans le pays de Roum, où il les combla de bienfaits et de faveurs particulières. Lorsque les troupes de Keyqobad marchèrent à Khartbert ¹⁾, Biby Mounedjdjimèh annonça que tel jour et à telle heure, on verrait arriver un messager porteur de l'heureuse nouvelle d'une victoire. Le sultan fit prendre note de ce jour et, à l'heure prédite, on vit arriver des courriers annonçant que les troupes de Syrie avaient été battues et obligées de se réfugier dans le château de Khartbert et que l'arrivée de l'armée du sultan les forçerait à capituler. Cet événement donna à Keyqobad la plus haute idée du talent de Biby Mounedjdjimèh et lui inspira la plus entière confiance. Il la fit appeler par un de ses pages et lui dit en la voyant : „L'arrêt du destin a concordé avec la prédiction de Biby ; qu'elle me fasse connaître l'objet de ses désirs”. Elle demanda pour son mari Nedjm Eddin ²⁾ Mohammed Terdjouman la place de secrétaire des commandements. Cette grâce lui fut accordée sur-le-champ, et depuis ce moment Nedjm Eddin ²⁾ devint, en temps de paix et en temps de guerre, le serviteur inséparable du sultan.

1) M. Schefer écrit : marchèrent au secours de Nizam Eddin, seigneur de la ville de Khartibert, ce qui n'est pas exacte et ne se trouve pas dans le texte.

2) Lisez : Mağd al-dîn.

Nedjm Eddin ¹⁾ appartenait à la famille des Seyyds de Gouri Sourkh et était un des personnages notables du Gourgan. Son mérite fut tellement apprécié et sa situation devint si considérable sous le règne de Keyqobad qu'il fut chargé de missions à Bagdad, à Damas, auprès des Kharezmiens ²⁾ et auprès d'Ala Eddin Nau Mussulman. Il fut aussi envoyé en qualité d'ambassadeur à l'ordou des souverains mogols ³⁾. Nedjm Eddin ¹⁾ Mohammed Terdjouman mourut pendant le mois de Chaaban de l'année 670 (mars 1272)".

Ces détails sur les parents d'ibn-Bibî nous font connaître l'âge de l'auteur et la position qu'il occupa auprès des princes Seldjoucides, car nous pouvons aisément présumer, ce qui est confirmé par le témoignage de l'auteur de l'Abrégé, que le fils fut destiné au service des bureaux et remplit les fonctions de malik diwān al-Togra, probablement auprès du prince Seldjoucide Mas'oud qui commença à régner en 681 (1282). La circonstance que le dernier événement, mentionné dans la chronique est la mort d'Izz al-dīn et l'arrivée de Mas'oud en Asie Mineure en 679, démontre que la date de la composition de son ouvrage est postérieure à cette année. Or il résulte d'un autre passage (p. 283 de notre édition) que le sāhib Fakhr al-dīn était encore vivant, quand il rédigeait ses mémoires et, parce que nous savons la date précise de la mort de ce vazīr par l'építaphe même qui se lit encore aujourd'hui sur son tombeau dans la ville de Conia, publiée par M. Huart dans son *Epigraphie Arabe d'Asie Mineure* p. 78 n. 51 du tirage à part, c.-à-d. au mois de Chawwāl 684 (Déc. 1285), la date de la composition est fixée entre 681—684. Voilà

1) Lisez: Maǧd al-dīn.

2) Cp. p. 221, 6.

3) Cp. p. 248, 5.

tout ce que nous savons sur la vie et les écrits d'ibn-Bibī, grâce aux renseignements de l'auteur de l'Abrégé, car l'œuvre originale ne nous est pas parvenue, et il n'est guère probable qu'il en existe encore des copies.

Quant à l'auteur de l'Abrégé persan nous ne connaissons, ni son nom, ni son âge. C'est encore un livre extrêmement rare, car on n'en connaît qu'une seule copie, celle de M. Schefer, à présent à la Bibliothèque Nationale à Paris. Dans cette copie l'auteur n'est pas nommé, ni au commencement, ni à la fin et nul indice au corps de l'ouvrage nous vient en aide pour déterminer sa patrie ou son âge. Il n'a, semble-t-il, rien ajouté à l'ouvrage d'ibn-Bibī, sinon quelques mots au commencement dans lesquels il nous dit, après avoir vanté les hautes qualités de l'œuvre d'ibn-Bibī, qu'il a entrepris à rédiger cet abrégé, parce que quelques amis se plaignaient que l'ouvrage original était trop volumineux pour être lu avec plaisir. Puis il paraît avoir ajouté à la fin un court épilogue, mais le dernier feuillet du ms. étant gravement endommagé, seulement deux ou trois mots qui ne nous apprennent rien sont encore lisibles.

Il faut donc pour nous faire une idée de l'ouvrage d'ibn-Bibī avoir recours à l'abrégé persan et à la traduction turque, mais il y a encore un manuscrit persan dont le texte se rapproche davantage de celui de l'original. Je veux parler du ms. nr. 31 de la Bibliothèque ducal de Gotha, décrit par Pertsch dans „*Die persischen Hss. der Herzoglichen Bibliothek zu Gotha*” s. 54. Ce volume auquel manquent également le commencement et la fin contient 84 feuillets dont les 9 derniers, ce qui a échappé à l'attention de M. Pertsch, n'appartiennent pas à l'ouvrage, contenu dans les feuillets précédents. On y lit des pièces

officielles qui ont rapport à l'histoire Ottomane. Le reste du ms. contient une histoire des Seldjoucides d'Asie Mineure qui commence à présent dans le règne de Kiliğ Arslān II et finit dans le récit des expéditions de Kaiqobād, racontées dans notre édition aux pp. 127 et suiv. Cette histoire n'est pas tout simplement celle d'ibn-Bībī, car les détails sur Kiliğ Arslān ne se trouvent pas dans celle-ci, mais c'est l'ouvrage d'un plagiaire anonyme qui, à l'exception des détails mentionnés, s'est mis à tâche de copier le récit d'ibn-Bībī. Il s'en est acquitté d'une manière tout à fait arbitraire en copiant tantôt textuellement et en abrégeant tantôt outre mesure; il omet même des chapitres entiers sans aucun motif appréhensible. Les parties copiées textuellement souvent mal choisies qu'on reconnaît en comparant l'abrégé persan et la traduction turque nous donnent une idée à peu près exacte de la composition d'ibn-Bībī. C'était une œuvre de rhétorique, un modèle de style selon le goût persan, fourmillant de citations arabes dans lesquelles l'auteur étalait sa connaissance, réellement considérable, de la littérature arabe. Ce sont surtout ces vers arabes que le traducteur turc qui était probablement plus fort en persan qu'en arabe a omis ou remplacés par des poésies de sa propre invention; du reste sa traduction est assez fidèle. Quant à l'auteur de l'abrégé persan il a exécuté sa tâche avec grand tact en n'omettant rien d'essentiel.

Il n'entre pas dans mon dessein de discuter les mérites du style de notre auteur, ce qui serait d'ailleurs assez difficile à cause de la divergence de nos vues et celles des Persans à cet égard. Celui qui voudrait connaître l'opinion de ces derniers touchant cette question ne lira pas sans intérêt une longue note, inscrite sur la première page du ms. de l'Abrégé, dans laquelle un critique anonyme compare

le livre d'ibn-Bibī avec les chefs-d'œuvre de Djowainī, de Wassāf et d'autres stylistes persans ¹⁾. Mais ce qui nous intéresse de plus près, c'est de déterminer d'une manière générale la valeur historique de notre livre.

Disons d'abord que la composition d'ibn-Bibī n'est pas seulement un modèle de style; c'est un livre d'*adab*, destiné à l'usage des rois, un miroir des rois pour ainsi dire. Si la préface de l'auteur nous eut été transmise nous y lirions

هذا كتاب مختصر والمختار من تاريخ سلاجقة الروم واصلا تأليف مولانا الفاضل المنشى سبحانه الزمان ناصر الملّة والدين الشهير بابن البيهى وهو كتاب جليل المقدار مشحون بانواع الاحاديث الشريفة والاشعار العربية ومصنّفه رحمة يد طولى في فن الانشاء وبلاغة بليغة والى تاريخ تأليفه ما كان صنّف مثل هذا الكتاب باللسان الفارسية وفي عصره صنّف المولى الخطير والصدر الكبير عطاء ملك الجوينى كتاب المسمى بتاريخ جهانكشای وفي الحقيقة هذين الكتابين من افراء الكتب المؤلفة في فن التاريخ ولكن بعدهما ذيل كتاب جهانكشای الجوينى ووصاف الحضرة بكتابه المشهور بتاريخ الوصاف وله اسم اخر له يحضرنى وكذلك في عصره صنّف المولى الفاضل معين الدين الماكتسب البيزى كتاب المسمى بمواهب الالهية في الانتار المظقرية وجون بر مقتضای الفصل للمقدم هرچند كه كتاب سلاجوقنامه نامى وكتاب جهانكشای الجوينى في فنهما من الافراء ولكن مزية الكتابين المسعوديين عليهما واما تاريخ الوصاف وتاريخ اثار المظفرى لا يخفى على من له انى بصيرة في فن الانشاء والبلاغة الخ

Il est bien inutile de signaler les fautes contre les règles de la grammaire arabe qu'on pourrait reprocher à l'auteur de cette note.

probablement qu'il dédiait ce travail au prince Seldjoucide (Mas'oud?) pour lui montrer par l'exemple de ses ancêtres que les princes doivent surtout se méfier des mauvais conseillers et se garder de confier des charges importantes à des jeunes gens sans expérience des affaires publiques. C'est pourquoi il met ces sages conseils dans la bouche de Kiliğ Arslān mourant au commencement de son livre pour les répéter encore une fois à la fin où il nous fait assister au lit de mort d'Izz al-dīn, père de Mas'oud. Il suit dans cela l'exemple de plusieurs autres auteurs pour qui l'histoire n'a d'intérêt, qu'en tant qu'elle nous enseigne, comment nous porter dans les différentes circonstances de la vie. Même les longues descriptions, très intéressantes du reste, des fêtes de la cour des sultans, des réceptions d'ambassadeurs, de la vie journalière de Kaiqobād ou du vézir Chems al-dīn Isfahānī doivent servir à ce but : ce sont des modèles que le jeune prince doit s'efforcer à imiter. Une faute autrement plus grave de ces livres *in usum delphini*, c'est que les auteurs, et cela vaut aussi du nôtre, n'hésitent pas à représenter les faits historiques d'une manière qui dût être agréable à leurs élèves royaux. On fera bien de s'en souvenir toutes les fois que l'auteur fait l'éloge des sultans précédents, ou quand il cherche à excuser leur conduite à certaines occasions, surtout si cela s'accorde mal avec les renseignements, puisés à d'autres sources. Il me mènerait trop loin de citer ici des exemples : il suffit de remarquer que cette manque d'impartialité se trahit assez souvent. Malgré cela le livre d'ibn-Bibī a une grande valeur historique et nous présente un tableau des mœurs du monde turc au XIIIième siècle de notre ère qu'on lira avec intérêt ¹⁾.

1) Je me propose de publier plus tard une traduction du livre entier et

Encore il y a ici une observation à faire : c'est que ce jugement n'est pas tout à fait le même pour les différentes parties du livre. Il faut faire une distinction entre les premiers chapitres qui contiennent le récit des événements, passés avant que les parents de l'auteur eussent mis pied en Asie Mineure et le reste de l'ouvrage. Ibn-Bibī est à vrai dire un écrivain de mémoires : il nous raconte ce qu'il a vu lui-même ou ce qu'il a entendu raconter à ses parents ; le cas est bien rare qu'il cite des autorités, comme à la page 202 de la présente édition, qui en fournit le seul exemple. Or, le souvenir des événements passés n'a plus le même degré d'exactitude, s'il s'agit d'un temps antérieur que ni l'auteur lui-même, ni ses parents n'ont vu. C'est pourquoi les premiers chapitres, comme l'a très bien remarqué M. Schefer, offrent surtout un intérêt anecdotique. La seule pièce authentique qui lui sert ici de base est le poème du sultan Kaikhosrau qu'on lit p. 29 et suiv. Du reste il n'y a aucune trace d'une source écrite, évidemment parce qu'elles n'existaient pas. Ainsi s'explique pourquoi l'auteur ne nous raconte pas l'histoire des premiers princes Seldjoucides et s'excuse qu'il ne dit rien de la conquête turque. Déjà au 13ième siècle de notre ère la légende s'était emparée de cette matière et ibn-Bibī fait preuve d'une conception judicieuse, peu commune chez les auteurs orientaux, en s'abstenant de reproduire les fables grossières que les conteurs populaires débitaient à leur auditoire et que nous retrouvons dans le *Sirat Sajjid Battāl*. L'historien al-Ġannābī ¹⁾

d'y ajouter des notes pour éclaircir ou rectifier les renseignements de l'auteur selon d'autres sources.

1) al-Ġannābī a emprunté ses renseignements à un livre aujourd'hui perdu intitulé selon lui : تاريخ ابن عمى التوتلى الداين في بيان الدولة الدانشمندية.

n'a pas été aussi prudent dans le chapitre de son ouvrage, consacré à l'histoire des Danichmend qui a été copié par Hezarfenn. Cp. le *Journal de la Société Asiatique allemande* t. XXX, p. 467 suiv.

Après ce qui précède il serait inutile de justifier le choix de l'Abrégé d'ibn-Bibi pour être publié dans mon Recueil et je n'ai que peu de mots à ajouter sur la mode de publication. Or puisque, comme j'ai déjà eu occasion d'observer, il ne nous reste qu'une seule copie de cet Abrégé, la tâche de l'éditeur fut tracée d'avance. Publier le texte de cette copie aussi fidèlement que possible en comparant où il y avait lieu les leçons du ms. de Gotha (G), mentionné ci-dessus, et celles de la traduction turque, voilà ce qui m'était prescrit et ce que j'ai tâché de faire. Pour la plus grande partie de l'ouvrage je ne pouvais disposer que du manuscrit de l'Abrégé (P) seul, car depuis la page 160 de la présente édition le texte turc et celui du ms. de Gotha font défaut, sauf à quelques passages où le premier nous a été conservé dans l'Abrégé turc dont j'ai fait mention dans la préface du IIIème volume. En somme, si j'ai réussi à présenter au lecteur un texte lisible j'en suis redevable au copiste de mon ms. Je vais donc terminer cette courte préface en ajoutant quelques détails à la description de ce ms. par M. Blochet, Cat. p. 127, avec laquelle le lecteur peut encore comparer la reproduction phototypique de deux pages du dit manuscrit, ajoutée au mémoire de M. Schefer cité ci-dessus.

Le ms., coté Supplément persan 1536, est un beau volume, parfaitement préservé, excepté le dernier feuillet qui est gravement endommagé. Quelques petits trous dans le papier de quelques autres feuillets (V. p. 108 et 109 de mon édition) et quelques lettres au commencement des lignes du feuillet avant-dernier qui ont été coupées n'offrent point

de difficultés sérieuses à la lecture. Le texte a été collationné, comme dit une note à la marge du feuillet 32^a; conséquemment on trouve suppléées par-ci par-là à la marge des omissions du texte. Les premiers feuillets contiennent en outre à la marge des notes dans lesquelles quelques mots du texte sont expliqués en persan; je ne les ai pas reproduites, parce qu'elles ne nous apprennent rien de nouveau. Une note plus étendue au premier feuillet a déjà été mentionnée plus haut. Le ms. ne porte plus de date, mais pour des raisons paléographiques, il semble assez ancien, peut-être du XVIème siècle. Le texte est correct, mais la lecture de plusieurs mots n'en reste pas moins douteuse à cause de points diacritiques qui sont omis ou mal placés. J'en ai rendu compte, si cela me parut nécessaire, dans les notes en bas du texte où l'on trouve encore les leçons du ms. (précédées par P) que j'ai cru devoir rejeter. Où j'ai ajouté quelque chose au texte les mots sont imprimés entre crochets.

Je m'acquitte d'un devoir agréable en exprimant ma profonde gratitude envers la Direction de la Bibliothèque Nationale à Paris qui a bien voulu mettre à ma disposition les manuscrits dont j'avais besoin et envers Mss. de Goeje et P. Horn qui ont eu la bienveillance de m'éclaircir le sens de quelques passages obscurs.

Utrecht, Sept. 1902.

M. TH. HOUTSMA.

CORRECTIONS ET ADDITIONS.

- P. 6, l. 20 وغيثات 1. وغيثات.
- 9, l. 18 برعايت 1. بر غايت.
- 13, l. 17 Biffer به.
- 16, l. 21 Après خاکسار il faut ajouter selon la note marginale (avec صبح رخسار): از خبيث mots qui ne se trouvent ni en G, ni dans la rédaction turque.
- 17, l. 7 Après نداميء ajouter [می].
- 21, l. 1 پایاب 1. با تاب (avec G).
- 37, l. 2 L'auteur de ces vers est al-Motanabbi.
- 126, l. 12, 13 برعايت 1. بر غايت.
- 164, l. 14 N'étant pas sûr de la lecture du 2ième hémistiche à cause de l'absence des points diacritiques j'ai consulté M. de Goeje qui m'a fourni les leçons adoptées avec cette explication: نبع et غرب désignent du bois bon à faire flèche et sont ici pris au sens figuré.
V. *Aghānī* XVIII, ۳۹, 5 et al-Makkarī I, ۴۲۷.
- 213, l. 19 پيوست 1. پيوشت.

P. 306, l. 23 يا ل. با .

310, Note *d* Biffer les mots: à tort à ce qu'il paraît.

316, l. 16 حانوت ل. خانوت .

324, l. 20, 21 تحت الحنك est le nom d'une couverture de tête à mentonnière, portée par les foqahā selon ibn abi Osaibia II, ٢, 23 (وكننت على)

(زى الفقهاء اذذاك بطيلسان وتحت الحنك). Je dois ce renseignement à M. de Goeje.

329, l. 10 صاحب ل. صاحت .

- *لاز III ۳۵
 لشکری ایلی III ۸۹, IV, ۲۸۹, ۲۹۰
 لولوه III ۱۰۹, IV, ۴۴, ۳۱۴
 ملیفدون IV ۳۳۲
 منداس IV ۲۷۹
 منشار قلعه III ۱۲۱, IV, ۵۰
 موت اوا IV ۲۳۰
 موصل III ۲۹۷, ۳۱۲, IV ۱۰۹, ۲۳۱, ۲۸۴, ۲۳۲
 میافارقین IV ۲۳۱-۲۳۳, ۲۳۴
 نکاخ IV ۱۸۴
 نخابوان IV ۳۳۷
 نکبیده III ۱۱, ۱۰۹, IV, ۴۴, ۱۹۲, ۱۹۵, ۲۷۹, ۲۹۱, ۳۰۰, ۳۰۱, ۳۱۳
 ۳۱۴, ۳۲۱, ۳۳۱
 نکیسار III ۱۲, IV, ۵, ۲۲۴, ۲۹۱, ۲۹۲
 نهروالی III ۳۹۴, IV ۱۵۲
 نیسابور IV ۱۹۹
 هاویک IV ۲۵۹
 همدان IV ۲۹۱
 *هند III ۴۰۰, ۴۰۲, IV, ۱۵۴, ۱۵۹
 (کوه) هورون IV ۳۱۷
 هینو (هونی) III ۱۷۰, IV ۷۵
 ولاشکرد IV ۹۲
 ویرانشهر III ۱۸۳, IV, ۸۱
 *یاپورنو III ۲۰۵
 *یازر III ۲۰۴
 یاسی چمن IV ۱۹۸
 یددی قاپو IV ۳۳۲
 یلدوز کوه IV ۲۹۱
 یمن IV ۱۹۲
 ینکبه III ۳۷۰
 *ییوات III ۲۰۵
 *لاز III ۳۵
 لشکری ایلی III ۸۹, IV, ۲۸۹, ۲۹۰
 لولوه III ۱۰۹, IV, ۴۴, ۳۱۴
 ماربین III ۲۹۷, ۲۸۰, IV, ۱۰۹, ۲۳۱, ۲۸۴
 مافغا III ۳۷۰, IV, ۱۴۲
 (صحرای) مالبه IV ۲۳۰
 مدینه III ۲۱۸, ۳۲۱
 مراغه III ۴۰۰, ۴۰۲, IV, ۱۵۴, ۱۵۵
 مرزیان III ۱۹۷, ۱۹۸, ۱۷۹, IV, ۷۴, ۸۰
 مرعش III ۹۷, ۱۹۹, ۱۹۸, IV, ۷۴
 ۷۵, ۲۲۲, ۲۲۸, ۲۸۴
 مشهد صحرایی III ۳۷۹, IV, ۱۱۹
 ۱۴۵, ۲۰۹, ۲۴۲, ۳۱۳, ۳۱۷
 مصر III ۸۱, ۲۲۹, ۳۱۲, ۳۱۸, ۳۹۹
 IV ۹۷, ۱۹۵, ۱۹۲, ۱۹۴, ۲۰۰, ۲۹۴
 مغان IV ۱۸۳, ۱۹۱, ۲۳۵, ۲۴۳
 ۲۴۵, ۲۴۷, ۲۹۰
 المغرب III ۳۷, ۷۷, IV, ۱۳, ۱۴, ۳۰
 *مغل III ۴۰۰, ۴۰۴, IV, ۱۱۰, ۱۵۴
 ۱۹۱, ۱۸۲, ۱۸۳, ۱۸۵, ۱۹۰, ۱۹۱, ۱۹۹
 ۲۳۴-۲۳۹, ۲۳۸-۲۴۵, ۲۹۷, ۲۹۸
 ۲۸۹, ۲۸۷, ۲۹۱, ۲۹۲, ۲۹۶-۲۹۸
 ۳۰۱-۳۰۳, ۳۰۷, ۳۱۱, ۳۱۴-۳۱۹
 ۳۲۸, ۳۳۰, ۳۳۱, ۳۳۷
 مکه III ۳۲۱
 ملطیه III ۱۱, ۲۸, ۷۹, ۷۸, ۹۸, ۱۰۰
 ۱۰۹, ۱۲۱, ۱۹۷, ۱۷۰, ۱۸۳, ۱۸۹, ۲۲۵
 ۲۲۹, ۲۹۰, ۲۹۹, ۲۹۷, ۲۷۰, ۲۸۱, ۲۹۱
 ۳۰۸, ۳۱۰, IV ۵, ۱۰, ۲۹, ۳۲, ۴۰
 ۴۱, ۴۴, ۵۰, ۷۴, ۸۱, ۸۴, ۸۵, ۹۷
 ۱۰۹, ۱۰۸, ۱۱۱, ۱۱۸, ۱۲۰, ۱۲۴, ۱۲۵
 ۱۹۴, ۱۹۹, ۲۰۰, ۲۰۴, ۲۱۰, ۲۱۹, ۲۲۲
 ۲۲۹, ۲۳۲, ۲۳۴, ۲۴۰, ۲۴۹, ۲۷۲, ۲۸۱

- ۲۴۹—۲۳۴، ۲۲۹، ۲۲۷ III کانوندروس
 ۱.۳—۹۷ IV، ۲۴۷
 ۹۲ IV، ۱۴۵، ۱۴۴ III کاندچین قلعه
 ۳۲۲، ۲۱۷، ۲۸ IV، ۷۳ III کاوله قلعه
 ۲۹۹ IV کداغره
 ۳۲۲، ۸۸، ۶۸، ۴۰ IV کدوک
 ۸۵ IV، ۱۸۹ III کنربیرت
 ۵۷، ۵۴، ۵۳ III کرج (گورجستان)
 ۲۵، ۲۲—۲۰ IV، ۲۱۷، ۲۰۹، ۹۵، ۵۹
 ۲۲۰، ۲۱۹، ۱۸۷، ۱۸۳، ۱۷۸
 ۲۰۹، ۲۰۲، ۱۱۵، ۸۴، ۸۲ III کسرد
 ۲۲۴، ۱۱۸ IV، ۳۳۲، ۲۸۶، ۲۸۲
 ۲۴۹، ۲۲۹
 ۲۰۵ IV کردکوه
 ۱۱۸ IV کورفراک
 ۲۳۷ IV کرمان
 ۳۲۷، ۳۲۶، ۲۳۲، ۲۲۹ IV کریمیان
 ۲۲۸، ۲۲۷ IV کفرسود
 ۱۴۹، ۱۴۸ IV، ۳۸۸، ۳۸۷ III کهانخ
 ۳۱۹، ۲۹۱
 ۱۹۷ IV کورسرخ
 ۲۵۰، ۲۴۵، ۲۳۸، ۲۰۵ IV کوسه‌طلاغ
 ۹۱ IV، ۱۴۳ III کوشی دره
 ۳۹۳، ۳۹۱ III کوغونیا (کبیغونیه)
 ۳۱۹، ۱۵۲، ۱۵۱ IV، ۳۹۵—
 ۹۱ IV، ۱۴۳ III کوکری
 ۲۰۸، ۲۰۷، ۱۲۹ IV، ۳۲۴ III کیقبادیه
 ۲۴۰ IV لایدخانسهو
 ۲۸۸، ۲۹ IV، ۹۷، ۹۹ III لادیف
 ۳۳۳، ۳۰۸، ۲۸۹
 ۹، ۸ IV، ۲۵، ۲۳ III لادیف سوخته
 ۳۲۱، ۱۹۱، ۸ IV، ۲۳ III لارنده
 ۳۲۹، ۳۲۳،
 ۲۹، ۲۳، ۱۸، ۷، IV، ۳۹۹، ۳۸۳
 ۴۷، ۴۴، ۴۱—۳۹، ۳۵—۳۲، ۲۸—
 ۱۰۴، ۹۶، ۹۱، ۸۹، ۸۸، ۵۳، ۵۱، ۴۸
 ۲۵۱، ۲۴۹، ۲۴۵، ۲۱۷، ۲۰۷، ۱۰۹—
 ۲۹۶، ۲۹۷، ۲۹۵، ۲۹۲، ۲۵۹، ۲۵۹
 ۲۸۸—۲۸۵، ۲۸۱—۲۷۹، ۲۷۷، ۲۷۳
 ۳۰۲، ۳۰۰، ۲۹۸، ۲۹۵، ۲۹۱، ۲۹۰
 ۳۳۴—۳۲۳، ۳۱۹، ۳۰۳
 ۲۷۲، ۱۸۸، ۱۲ III قوبیلو حصار
 ۱۱۲، ۸۴ IV
 ۱۵۲ IV، ۳۹۵، ۳۹۴ III قیشرشهر
 ۲۹۳، ۲۸۲، ۲۸۱، ۲۴۸، ۲۳۰
 ۲۰۵ III قیزیق
 ۱۴۸، ۱۴۲، ۱۰۷—۹۷، ۱۱ III قیصریه
 ۲۱۰، ۲۲۶، ۱۹۹، ۱۹۸، ۱۸۶، ۱۷۱، ۱۵۲—
 ۳۱۵، ۳۱۴، ۳۰۷، ۳۰۱، ۲۷۶، ۲۷۳
 ۳۹۷، ۳۸۸، ۳۸۳، ۳۸۲، ۳۷۷، ۳۷۱
 ۹۰، ۴۴—۴۰، ۵ IV، ۴۰۳، ۳۹۹
 ۱۱۴، ۱۱۳، ۱۱۱، ۱۰۹، ۸۸، ۹۷، ۹۵
 ۱۷۸، ۱۴۹، ۱۴۶، ۱۴۴، ۱۴۲، ۱۲۷، ۱۲۳
 ۲۱۹، ۲۱۲، ۲۰۶—۲۰۳، ۱۹۹، ۱۹۸، ۱۹۱
 ۲۴۵، ۲۴۳—۲۴۱، ۲۳۱، ۲۳۰، ۲۲۰
 ۲۸۲—۲۷۹، ۲۷۷—۲۷۵، ۲۹۸، ۲۵۷
 ۳۱۹، ۳۱۱، ۳۱۰، ۲۹۰، ۲۸۵، ۲۸۴
 ۳۲۱، ۳۱۷
 ۲۹۳، ۲۹۲ IV کاب
 ۲۸۹—۲۸۷، ۲۸۲—۲۸۰ III کساخته
 ۱۲۳، ۱۲۰—۱۱۸ IV، ۳۰۷، ۳۰۰، ۲۹۲
 ۳۱۲، ۲۵۹
 ۲۹۸ IV کاروانسرای انتونیه
 ۲۹۹، ۲۹۸ IV کاروانسرای سلطان
 ۳۱۱ IV کاروانسرای قراطای
 ۱۰۹ IV، ۲۹۱ III کاروانسرای لالا

- ۳۲۸, ۳۲۴ IV فیلموایک
- قاز او IV ۲۹۲, ۳۳۱, ۳۳۲
- قلف کوه III ۲۰۱
- قاهره IV ۱۹۴, ۱۹۲
- * قالیبی III ۸۲, ۸۹, ۹۱, ۹۷, ۱۰۵, ۱۱۵
- ۱۲۴, ۲۰۴, ۲۰۸, ۲۱۸, ۳۲۰
- قیام ایام III ۳۸۳, ۳۸۷, IV ۱۴۹
- ۱۴۷, ۱۴۹, ۱۵۳, ۲۱۸, ۲۱۹, ۲۲۹, ۳۳۰
- * قبدیچانی III ۲۰۹, ۲۱۷, ۳۱۵, ۳۱۷
- ۳۳۱, ۳۳۰, ۳۳۱, ۳۳۹, ۳۳۹, ۳۴۱
- ۳۴۵, ۳۵۴, IV ۹۲, ۱۲۷-۱۳۴
- ۱۳۷, ۲۴۷, ۳۳۴
- قدس III ۳۲۱
- قرا-حصار دوله IV ۳۰۸, ۳۲۳
- ۳۲۷, ۳۳۴
- * قرا-مانیسیان III ۳۹۹, IV ۳۱۹
- ۳۲۱-۳۳۳
- قزاقیوک IV ۲۴۸, ۲۹۹
- * قزقین III ۲۰۵
- قزل ویران IV ۲۹
- قسطمونیه III ۳۲۱, ۳۴۵, IV ۳۳۴
- ۳۳۱, ۳۳۹
- قصدمونیه v. قسطمونیه
- قفجاق v. قبدیچاق
- قلعنده IV ۲۸۴, ۲۸۵
- قمر الدین ایلی III ۳۹۹, IV ۳۲۱
- * قنق III ۲۰۵, ۲۱۰
- قوزاغاج IV ۳۲۷
- قونیه III ۲-۱۸, ۲۲-۴۹, ۹۰, ۹۱, ۹۷
- ۵۰-۶۹, ۸۰, ۸۱, ۸۷, ۹۱, ۹۹
- ۹۷, ۱۰۰, ۱۰۷, ۱۱۳-۱۱۵, ۱۲۲, ۱۲۴
- ۱۲۸, ۱۹۵, ۲۰۰-۲۰۷, ۲۱۷, ۲۲۱, ۲۲۵
- ۲۳۰, ۲۵۱-۲۵۳, ۲۵۷, ۲۵۸, ۲۶۰, ۳۱۵
- شنج (?) III ۳۷۰
- شیراز IV ۱۵۷, ۳۳۲
- * صالسر III ۵۷, ۸۲, ۸۴, ۹۱, ۹۷
- ۱۰۵, ۱۲۴, ۲۰۵
- صندقلو IV ۳۳۴
- طباطبایان IV ۱۸۷
- طربزون III ۱۳۴, ۱۳۵, ۱۳۸
- طرسوس III ۱۰۲, ۲۰۹, IV ۹۰, ۲۴۹
- طوز اغاج IV ۲۸۱
- طوغطاب IV ۱۹۰, ۱۹۱
- عاججواز IV ۱۸۷
- عثمانجوق IV ۳۰۴, ۳۰۷, ۳۰۸
- عزاق III ۸۱, ۲۰۹, IV ۹۲, ۲۰۵, ۳۳۷
- * عرب III ۸۲, ۱۵۵, ۱۷۸, ۲۸۲, ۲۸۶
- ۳۸۰ IV ۷۹, ۱۱۸, ۱۷۰
- عربکبیر IV ۲۱۰
- علائیه III ۲۴۹, ۲۴۷, ۳۱۴, ۳۸۵, ۳۹۹
- ۴۰۸ IV ۹۷, ۱۱۹, ۱۴۷, ۱۵۳, ۱۵۹
- ۱۷۹, ۱۸۲, ۱۹۹, ۲۰۳, ۲۰۴
- عموریه IV ۳۳۲
- غرس ایلی III ۲۷۸
- فرات III ۱۸۳, ۳۷۴, IV ۸۱, ۱۴۳
- ۱۹۴, ۲۱۰
- * فرنک (فرنکستان) III ۲۹-۳۸, ۴۳
- ۸۳, ۹۲, ۹۵, ۱۲۳, ۱۲۵-۱۲۷
- ۲۰۹, ۳۱۸, ۳۱۹, ۳۷۰, ۳۷۱, IV ۱۴
- ۳۰, ۳۳, ۳۴, ۳۸, ۵۱, ۵۳, ۹۰, ۱۲۸
- ۱۳۸-۱۴۰, ۱۴۲, ۱۹۵, ۱۹۵, ۱۹۹, ۲۳۰
- ۲۳۴, ۲۳۹, ۲۳۸, ۲۸۴

سنکند III ۳۷. سواحل III ۸۹, ۱۲۴, ۳۳۲ IV, ۵۳
 ۱۴۹, ۱۴۲, ۱۴۱, ۱۲۳
 سوتاق IV ۲۹۸ v. سغداق
 سوراخان III ۱۸۷ IV, ۷۸۴ سرخوان
 سوختاد IV ۲۹۸, ۳۳۵
 سپیس III ۱۰۲, ۱۰۹, ۱۴۲, ۱۴۳, ۱۴۹
 ۱۵۰, ۲۲۹ IV, ۴۴, ۹۰, ۹۱, ۹۶
 ۲۳۶, ۲۳۷, ۲۴۱, ۲۴۵, ۲۴۹, ۲۵۹
 ۲۸۲, ۳۱۶
 سیمره IV ۳۳۱
 سینسوب III ۱۲۹—۱۳۹, ۱۴۱, ۲۴۹
 ۳۴۵ IV, ۵۴—۹۰, ۱۳۴, ۲۷۲, ۲۹۱
 ۳۰۰, ۳۳۱, ۳۳۳, ۳۳۴
 سیواس III ۱۱, ۱۱۹, ۱۲۹, ۱۳۹, ۱۵۰
 ۱۶۷, ۱۷۴, ۱۸۳, ۱۸۴, ۱۹۵—۱۹۷, ۲۵۱
 ۲۵۳, ۲۵۷, ۲۹۱, ۲۵۸, ۲۵۷, ۳۹۵
 ۴۰۹ IV, ۵, ۸, ۴۸, ۵۴, ۵۹, ۹۸, ۷۴
 ۷۸, ۷۹, ۸۱, ۸۲, ۸۸, ۱۰۴—۱۰۹
 ۱۵۰, ۱۵۳, ۱۵۹, ۱۶۸, ۱۸۲, ۱۸۳, ۲۰۵
 ۲۱۷, ۲۲۹, ۲۳۰, ۲۳۷, ۲۴۱, ۲۵۷—۲۵۹
 ۲۹۷, ۲۹۸, ۳۱۹, ۳۳۷
 شام III ۲۹—۳۳, ۷۹, ۷۷, ۱۰۹, ۱۴۳—
 ۱۷۹, ۲۰۹, ۲۷۸, ۲۸۴, ۲۹۲, ۳۰۷—۳۰۹
 ۳۱۲—۳۱۴, ۳۱۷, ۳۸۵, ۳۹۱, ۳۹۹
 IV ۱, ۲۹, ۳۰, ۴۴, ۵۹, ۷۲—۷۴
 ۷۹—۷۹, ۹۲, ۱۲۳—۱۲۷, ۱۵۱, ۱۵۲
 ۱۶۷, ۱۹۸, ۱۷۹, ۱۹۳—۱۹۵, ۱۹۷, ۱۹۸
 ۲۰۵, ۲۰۹, ۲۱۱, ۲۱۵, ۲۲۰—۲۲۳, ۲۲۸
 ۲۳۲, ۲۳۴, ۲۳۶—۲۳۸, ۲۴۹, ۲۸۴
 ۲۹۵, ۳۱۱, ۳۱۳, ۳۱۹, ۳۲۱
 شروان IV ۲۴۸
 شماخی IV ۲۴۸

۱۹۹—۱۹۲, ۱۸۴, ۱۷۵, ۱۹۹, ۱۹۵, ۱۹۲
 ۲۰۷—۲۰۲, ۲۱۱, ۲۱۵, ۲۲۱, ۲۲۳, ۲۳۱
 ۲۳۴, ۲۳۸, ۲۳۹, ۲۴۴—۲۴۹
 ۲۴۸, ۲۵۹, ۲۶۰, ۲۶۷, ۲۸۳, ۲۸۴, ۲۹۲
 ۲۹۳, ۳۰۷, ۳۰۸, ۳۱۱, ۳۱۳
 ۳۱۴, ۳۱۹, ۳۱۸, ۳۲۳, ۳۲۹, ۳۳۱
 ۳۳۴—۳۳۷
 روم ایلی III ۹۳, ۲۷۹

زر IV ۱۱۷
 زمنتو (زمندو) قلعه III ۲۷۷, ۳۹۴
 IV ۱۱۵, ۲۱۰, ۲۲۰
 زنجیرنو III ۲۲۱, ۲۲۵, IV ۹۴, ۹۹
 زیله IV ۲۹۲

* سائور v. صائور
 سدیر IV ۱۴۷
 سرخوان (= سوراخان) IV ۳۲۸
 * سرسون III ۳۲۱
 سروج IV ۲۱۱
 * سغد (اهل سغداق) III ۳۲۱
 IV ۱۲۹, ۱۳۰, ۱۳۲, ۱۳۴, ۱۳۵, ۱۳۸
 III ۲۰۹, ۲۱۷, ۳۱۵, ۳۲۱
 IV ۱۲۷, ۱۲۸, ۳۳۰—۳۳۹
 ۱۳۸—۱۴۱, ۱۴۱, ۳۲۳
 سفرباکصار IV ۲۹۷, ۳۲۷
 سقریه IV ۳۳۲
 * سقسین III ۳۳۴, IV ۱۳۰
 سلخا v. سوختاد
 سلطان اوگدی III ۲۱۷
 سمیساط IV ۲۱۵, ۲۱۶, ۲۲۷
 سنجبار IV ۱۸۵, ۲۰۱
 ستنلو III ۱۸۷, IV ۸۴
 سند صو III ۴۰۰, IV ۱۵۴

دروازه سیواس بقیصیه IV ۲۴۲

دریاء خزر III ۳۲۹ IV, ۱۲۹ ۲۴۷

دریاء روس III ۳۲۱

دفرکی IV ۳۱۸

دکومان چای IV ۳۲۹

دمشق III ۱۷۹ IV, ۸۰, ۱۲۴, ۱۸۵

۱۹۹, ۲۹۵, ۳۱۸

دودان IV ۳۵

دوزخ دره IV ۱۹۳

*دونکر III ۲۰۴

دونلو III ۱۰۴ IV, ۴۳, ۲۷۹, ۲۸۰

۲۸۲, ۳۱۴, ۳۱۵

دوناب IV ۲۶۸

دیاربکر III ۲۰۹, ۲۱۰, ۲۲۱, ۳۰۹ IV, ۱۲۴

۲۲۰

دیاربجعه IV ۲۲۰

دیاربصر IV ۲۲۰

راس العین IV ۲۲۲, ۲۳۱

رباط پسر راحت IV ۱۸۲

رعبان III ۱۹۷-۱۹۹, ۱۷۹ IV, ۷۴, ۷۵, ۸۰

رقه IV ۱۹۹, ۲۱۱

رمان IV ۱۵۲

رها IV ۱۹۹, ۲۱۱

روزبه یازدهسی III ۹۱, ۱۲۴, ۲۰۱

IV ۵۱, ۸۹, ۲۹۹

*روس III ۲۰۲, ۲۰۹, ۲۱۷, ۳۱۷, ۳۲۱

۳۳۳, ۳۳۴, ۳۳۹, ۳۴۲, ۳۴۵

IV, ۳۵۴, ۱۲۸-۱۳۴, ۱۳۷

*روم III ۱, ۹, ۱۵, ۳۸, ۴۴, ۵۷, ۶۹

۶۸, ۷۹, ۸۸, ۱۱۵, ۱۲۴, ۲۰۹, ۲۱۱

۲۱۷, ۲۲۱, ۲۲۵, ۲۳۹, ۲۸۰, ۳۱۱, ۳۱۲

۳۳۷, ۳۹۵, IV, ۱۷, ۲۳, ۳۲, ۳۷

۷۵, ۱۱۰, ۱۱۱, ۱۱۹, ۱۱۸, ۱۳۱, ۱۵۹

۱۷۷, ۱۷۹, ۳۱۷, IV, ۱۰, ۷۲-۷۴

۷۹, ۷۹, ۸۰, ۱۲۸, ۲۲۲, ۲۲۳, ۲۳۱

۲۴۰, ۲۷۱, ۲۹۴

حمایه IV ۱۹۴, ۱۹۷

حمص IV ۱۹۴, ۲۲۲

خاخ IV ۱۸۳

خان خواجه مسعود IV ۲۸۰

خان علائی IV ۲۸۱, ۲۸۶, ۳۱۳

خان قیماز IV ۳۲۵

خراسان III ۸۱ IV, ۲۰۵, ۲۳۷

خریبت III ۳۹۷, ۷. خرتیبت

خرتیبث III ۳۱۲ IV, ۱۰۹, ۱۱۶, ۱۲۶

۱۹۴-۱۹۷, ۲۱۰, ۲۱۳, ۲۲۲, ۲۸۱

خروقی IV ۲۹۱

*خزر III ۳۲۱, ۳۳۰, IV, ۱۳۲

خلاط ۷. اخلاط

خلج III ۲۰۹

خوارزم (خوارزمیان) III ۲۰۹, ۲۲۰-

۲۲۲, ۲۲۸, ۲۳۱, ۲۳۲, ۲۴۱, IV, ۱۵۴

۱۹۲-۱۹۴, ۱۷۹, ۱۸۸-۱۹۰, ۱۹۳, ۱۹۷

خورنق IV ۱۴۷

خوناس III ۹۹, ۹۷, IV, ۲۶, ۳۰۸, ۳۳۳

دار السلام IV ۲۲۱, ۷. بغداد

دارکرد قلعه III ۲۹۱

دارنده IV ۲۵۹, ۲۹۲

دانشمند ایلی III ۱۱, ۷۹, IV, ۲۹

۲۲۴, ۲۳۲

دریغد یونس IV ۱۸۳

دروازه ارزنگان بسیواس IV ۲۴۱

دروازه اسب بازار وچاشنی کبیر

بقونیه IV ۳۲۴

دروازه پول احمد بقونیه IV ۲۸۷

تبل باشیر III ۱۶۹, ۱۶۷, ۱۰۶

IV ۴۴, ۷۴, ۷۵, ۸۰

*تودرغا III ۲۰۵

توقات III ۱۱, ۱۸, ۹۱, ۷۲, ۷۳, ۷۹

۹۸, ۹۹, ۱۸۹, ۲۷۷, IV ۵, ۷, ۲۳

۲۸, ۳۲, ۴۰, ۸۴, ۱۱۵, ۲۲۹, ۲۴۰, ۲۹۱

۲۹۲, ۳۰۱, ۳۱۷, ۳۱۸, ۳۲۵

توقت چای IV ۲۴۰

تپلان IV ۱۳۹, ۱۷۱, ۲۸۷

جانیت III ۳۶, ۳۷, ۱۳۰, ۱۳۳, ۱۳۵

۱۳۷, ۱۳۸, IV ۱۳, ۵۴, ۵۷, ۵۸

*چاوندرد III ۲۰۴, ۲۰۵

چپنوق IV ۳۲۲

*چپینی III ۲۰۵, IV ۳۳۳

چپوت (چپق) III ۱۹۸, IV ۸۸

چرجان IV ۱۹۷

چرکاب IV ۲۴۲

*چزیزه IV ۲۲, ۲۳۱

چمشکوزک III ۲۸۱, ۲۹۱, ۳۰۰, IV ۱۱۸

۱۲۰—۱۲۲

چنکجین قلعه III ۱۴۳, ۱۴۴, ۳۵۹—

۳۶۸, IV ۹۱, ۹۲, ۱۳۸—۱۴۰

چهود IV ۳۳۴

چوسف کیمخسرویه IV ۲۸۳

حاجاز III ۲۰۹, ۲۱۸, IV ۹۲

حزان IV ۱۹۵, ۱۹۹, ۲۰۰, ۲۱۱, ۲۲۳

حزملو IV ۲۷۱, ۲۷۲

حری IV ۱۷۱, ۲۸۷

حصن کیف IV ۲۲۵

حصن منصور IV ۱۹۴

حلب III ۲۹, ۱۰۶, ۱۶۳, ۱۶۷, ۱۷۲

۲۰۸, ۲۰۵, ۲۰۴, ۱۲۴, ۱۱۵, ۱۰۵

بدلیس IV ۱۸۹

براکنا IV ۲۵۰

*بریزر III ۷۷, IV ۳۰

برغلو III ۱۱, ۷۸, IV ۵, ۳۱, ۲۱۲

۲۵۱, ۲۸۳, ۲۸۷, ۳۳۳

بزک IV ۲۵۹

بغداد III ۲۱۸, ۲۲۳, ۲۲۴, ۲۲۹, ۲۷۰

۲۹۹, ۳۱۷, ۳۹۹, IV ۹۱, ۱۱۱

۱۹۷, ۲۲۳, ۲۸۴, ۳۳۱

*بکدر III ۲۰۵

*بکلی III ۲۰۵

*بلغار III ۹۲, ۳۱۷

*بیچنک III ۲۰۵

بیره IV ۱۹۵, ۲۲۲

بیگار باشی IV ۳۱۱ — ۳۳۲

بیکی بازار III ۱۴۲, ۷۰, بازیر بنلو

پارس IV ۲۳۷

*تاتار III ۲۱۷, ۲۹۴, ۴۰۰, IV ۱۰۷, ۱۹۱

۱۷۴, ۱۹۱, ۲۳۴, ۲۴۱, ۳۲۳

تبریز IV ۳۳۷, ۲۹۴

ترخیلو IV ۳۳۲

*ترک III ۴۲, ۵۷, ۸۴, ۹۲, ۹۹, ۱۰۷

۱۰۸, ۱۳۴, ۱۴۲, ۱۹۷, ۲۰۲, ۲۰۴, ۲۹۵

۲۹۹, ۳۳۷, ۳۳۸, ۳۳۹, ۳۴۱, ۳۴۲

IV ۱۳۰—۱۳۲, ۲۲۷, ۲۲۸, ۲۳۲, ۲۴۹

۲۸۵, ۲۸۹, ۳۲۳, ۳۲۴, ۳۲۹—۳۳۱

۳۳۳

ترکستان IV ۲۷۸

*ترکمان III ۹۲, IV ۲۲۹, ۲۸۲

۲۸۹, ۳۳۱, ۳۳۳—۳۳۵, ۳۳۷

تفلیس IV ۲۰, ۱۶۰, ۱۸۹

انطالییه III ۸۷-۸۶، ۱۲۳-۱۲۸
 ۲۴۸، ۲۴۷، ۲۳۹، ۲۲۹، ۲۰۹، ۱۵۹، ۱۵۲
 ۳۲۲، ۳۱۷، ۳۱۴، ۳۰۵، ۲۷۳، ۲۵۱
 ۳۴-۳۳ IV، ۳۹۷، ۳۸۵، ۳۷۲، ۳۷۰
 ۱۱۳، ۱۱۲، ۱۰۴، ۱۰۳، ۹۷، ۵۳-۵۱
 ۱۸۲، ۱۵۳، ۱۴۷، ۱۴۲، ۱۲۸، ۱۲۷، ۱۲۳
 ۲۹۹، ۲۸۹-۲۸۷، ۲۸۴، ۲۷۳، ۲۱۲، ۱۹۹

*انکروس III ۹۲، ۲۱۷

انکوریه III ۱۱۴-۱۱۲، ۱۰۵، ۱۱
 IV ۵، ۴۴، ۴۷-۵۰، ۸۴، ۲۱۲-
 ۲۱۴، ۲۱۴

*اوج III ۱۷، ۲۲، ۹۲، ۹۹، ۷۰
 ۲۱۷، ۲۰۸، ۲۰۷، ۱۹۵، ۱۹۷، ۱۵۱، ۱۰۰
 IV، ۲۴-۲۷، ۴۱، ۷۴، ۲۳۲، ۳۲۱
 ۳۳۹، ۳۳۳، ۲۹۷، ۲۷۰، ۲۴۴، ۲۴۳، ۹۷، ۹۱

*اوراکیر III ۲۰۵

*اورخال IV ۲۰۵

*اوشر III ۲۰۵

*اوغوز III ۱، ۱۰، ۹۷، ۹۹، ۱۵۷، ۲۰۴
 ۲۱۷-۲۱۵، ۲۱۰-۲۰۸، ۲۳۹

اولتی IV ۱۷۸

*اولو III ۲۰۴

ایچ ایل III ۳۷۰

ایدوس (?) III ۳۷۰

*ایمور III ۲۰۵

ایوخصار IV ۱۷۷، ۲۹۳

باریمون IV ۲۹۲

بازار بنلو IV ۹۰، ۹۱، ۷۴

*باشقرد IV ۹۲

باغبنک IV ۱۹۳

*بایسات III ۸۲، ۹۱، ۹۷، ۱۰۵، ۱۱۵

۱۲۴، ۲۰۴، ۳۲۰

*بایندور III ۵۷، ۸۲، ۸۹، ۹۱، ۹۷

*اغاجری III ۵۷، IV، ۲۸۴، ۲۸۵

*افرنج ۷. فرنک

افلاتی ایلی III ۳۲۹

اقسرا III ۱۱، ۱۸، ۱۰۷، ۱۸۹، ۱۹۹، ۱۹۹

۲۰۰، ۲۲۱، ۲۳۰، IV، ۵، ۷، ۱۸، ۴۴

۸۴، ۸۹، ۹۴، ۱۷۷، ۲۵۸، ۲۹۸، ۲۷۰

۲۷۵، ۲۸۰، ۲۸۱، ۲۸۹، ۲۹۳، ۲۹۹

۳۰۱، ۳۰۲

آقچه دربند IV ۱۹۲

آقشهر ارزنجان IV ۱۹۸، ۲۳۸

آقشهر قونیه III ۲۲، ۲۴۴، ۳۸۹

IV ۸، ۱۰۲، ۱۵۰، ۲۱۳، ۲۴۸، ۲۵۱

۲۵۳، ۲۹۹، ۳۲۹، ۳۲۸

*اکچوک IV ۲۷۵

*اکدر III ۸۸، ۲۰۵، ۳۲۲

اکردور III ۱۵۵

اکریناس III ۳۸۳، IV، ۱۴۹

(مغاره) اکسون IV ۲۸۰

الاره III ۲۴۷، IV، ۱۰۳

الاشهر III ۲، ۸۸، ۹۲، ۹۹، IV، ۳۷

الاطاغ IV ۳۲۰

الامان (المان) III ۹۲

الامان ایلی III ۹۳، ۷۷، IV، ۳۱

*الایوندنو III ۲۰۵

التونناش IV ۲۵۱، ۲۹۹، ۳۲۷

اماسیمه III ۱۱، IV، ۵، ۱۹۱، ۲۲۷

۲۲۹، ۲۴۳، ۲۸۳، ۳۲۹

آمد III ۳۱-۳۴، ۲۹۷، ۲۸۰-۲۸۳

IV ۱۱، ۱۰۹، ۱۱۸، ۱۹۹، ۲۰۰-۲۰۲، ۲۲۳

۲۲۴-۲۲۷، ۲۳۲، ۲۳۴، ۲۸۱، ۳۰۷

انامور III ۳۷۰، IV، ۱۴۲

اناطولی III ۹۳

اندوسج IV ۱۴۲

انطالیه III ۲۰۹

NOMS GÉOGRAPHIQUES ET ETHNIQUES 1).

۱۸۷, ۱۸۹, ۱۸۳, ۱۸۱, ۱۸۰, ۱۷۷—۱۷۵
۲۳۷, ۲۳۵, ۲۳۴, ۲۳۰, ۲۰۲, ۱۹۱—۱۸۹
۳۲۸, ۳۱۴, ۲۴۳

۱۵۸, ۱۵۳, ۹۰, ۵۸, ۵۷ III ارزجان
—۳۸۷, ۳۸۵, ۳۷۷, ۳۷۹, ۳۷۴, ۱۹۱
۹۷, ۲۳, ۲۱ IV, ۳۹۹, ۳۹۵, ۳۹۱, ۳۸۹
۱۸۵, ۱۹۷, ۱۹۵, ۱۵۳, ۱۵۱—۱۴۲, ۷.
۲۹۱, ۲۵۹, ۲۳۷, ۲۳۵, ۲۲۰, ۲۰۵, ۱۹۱
۳۲۱, ۳۱۸, ۲۹۲, ۲۹۱, ۲۸۴, ۲۷۲

ارمکسو IV ۷۱

۷۷, ۲۹, ۲۵ III ارومن (ارمنستان)
۲۱۷, ۲۱۰, ۲۰۹, ۱۴۸, ۱۱۵, ۱۰۳, ۹۹
۳۷۰, ۳۵۸, ۳۲۲, ۳۱۷, ۳۰۹, ۲۲۱
۹۴, ۴۳, ۳۰, ۹ IV, ۳۸۷, ۳۷۴
۱۷۷, ۱۹۱, ۱۴۱, ۱۳۸, ۱۲۹, ۱۲۴, ۹۵
۳۲۱, ۳۱۳, ۲۸۴, ۲۴۹, ۱۸۹, ۱۸۵, ۱۷۸
۳۲۱, ۳۲۹, ۳۲۲

ارمناك IV ۳۲۹, ۳۲۳

ارنيق III ۲۹, ۹۷, ۹۹ IV

اسپرتنه (سپرتنه) III ۹۲ IV, ۲۴
استنبول III ۲, ۲۲, ۳۷, ۷۷, ۳۵۸
۳۳۴, ۲۹۸, ۲۹۷, ۳۰, ۱۴, ۱۳, ۸ IV

اسکندريه III ۸۱ IV, ۳۳

۳۸۰, ۲۰۹, ۵۹, ۵۹, ۵۳ III *ابخاز
۱۸۵—۱۸۳, ۱۹۰, ۹۲, ۲۵, ۲۲—۲۰ IV

۲۴۹, ۸۹, ۴۴ IV, ۲۰۰, ۱۰۷ III ابروف
۲۹۴ IV اب سيمواس

۳۲۸, ۲۵۳, ۱۵۰ IV, ۳۸۹ III اب گورم
۱۹۷, ۱۰۹, ۵۷, ۲۷, ۱۱ III ابليستان
۴۴, ۲۱, ۹, ۵ IV, ۱۷۹, ۱۷۱, ۱۷۰

۲۸۵, ۲۸۰, ۲۴۹, ۲۲۲, ۸۰, ۷۹, ۷۴
۳۱۸, ۳۱۷, ۳۱۵, ۳۱۱

انمکسوز III ۱۹۰ ۷۰. ارمکسو

۲۸۱ IV اخمد حصار

۱۱۹, ۱۲ IV, ۴۰۹, ۳۹—۳۴ III اخلاط
۱۷۹—۱۷۷, ۱۹۴, ۱۹۳, ۱۹۱, ۱۵۹

۲۹۰, ۲۳۹, ۱۹۹, ۱۹۰, ۱۸۷—۱۸۵

۲۹۵ IV, ۳۹۹ III انريبيان

۲۵۰, ۲۴۹, ۵ IV, ۱۱ III اراکليمه

۲۷۳, ۱۸۷, ۱۷۷, ۱۹۱ IV اران

۱۵۲ IV ارسوى

۱۱۱ IV, ۲۷۰, ۲۹۹ III اربل

۲۲۵ III اربيل

۹۰, ۵۹, ۲ III ارزون انزوم
۲۲ IV, ۳۹۲, ۳۹۱, ۳۸۵, ۱۸۷, ۱۰۴, ۹۹

۱۹۵, ۱۵۲, ۱۵۱, ۱۴۸, ۸۴, ۴۳, ۴۰, ۳۳

1) Les noms ethniques sont marqués d'un astérisque.

ولي الدين پروانه IV ٢٣٩
ولي الدين خطاط تبریزی IV ٢٩٣

ياغبصمان بك III ٩٢ IV ٢٤
ياقوت اميرداد IV ١٩٤
ياقوت v. امين الدين et سنان
الدين

يحيى بن خالد برمكى III ٣٠٩
يلان نوغو IV ١٨٨, ١٩٢
يمين الدولة محمود بن سمكتكين
III ٢١٧, IV ٩٣

يوتاش v. شمس الدين
يوسف v. بدر الدين, سنان الدين
بها الدين, حسام الدين
يولف ارسلان v. حسام الدين
مظفر الدين et

نوح الب III ٩١, IV ٢٣
نور الدين حمزة بن المويد
الطغرثي III ١٨٥, ١٨٩, IV ٨٣
نور الدين سلطان شاه III ١١, IV ٥
نور الدين پسر طلاق اخلاطى
IV ١١٩

نور الدين عبد الله IV ٢٧٧
نور الدين پسر قراجة IV ٣١٩
نور الدين كماخى IV ١٩٥
نور الدين يعقوب جاندار IV ٣٩٨
(بارون) نوشين III ١٤٧, IV ٩٤

همام الدين جاندار IV ١٧٧
همام الدين شادبهر IV ٢٨١, ٢٨٢

وايز ملك IV ٢٧٠
وفا ملك III ٤٠٠, IV ١٥٤

نجم دایه انرازی III ۲۳۹
نجم الدین ابوبکر جامی III ۴۰۷
۱۵۹ IV

نجم الدین بهرامشاه جاندار III ۱۱۹
۱۹۴، ۴۸، IV ۱۱۷

نجم الدین ابن الخمیر ادحار IV ۲۲۹
نجم الدین ابو القاسم طوسی
III ۲۲۵، ۳۷۸، ۳۷۹، ۳۸۱، IV ۹۹
۱۴۴-۱۴۶، ۱۵۳

پسر طوسی IV ۲۹۵، ۲۹۴
نجم الدین فرخ IV ۲۹۱
نجم الدین قیرشهری IV ۲۴۱، ۲۴۱
نجم الدین نخجوانی IV ۲۷۰، ۲۷۱
نجیب الدین دلیخان مستوفی
IV ۲۷۱، ۲۹۹

نصرت امیرداد IV ۲۵۲-۲۵۹
نصرت الدین حسن بن ابراهیم ملک
مرعش III ۹۷، ۱۹۶، ۱۹۸، ۱۷۹، ۸۰،
IV ۴۰، ۷۴، ۷۵، ۸۰

نصرت الدین پسر سنان الدین
قیمار IV ۲۷۸، ۲۸۰-۲۸۲

نظام الدین احمد ارزنجانی IV ۴۵

نظام الدین احمد بن محمود
ضغرائی III ۱۸۶، ۳۹۱، IV ۸۳، ۱۵۱

نظام الدین ارغونشاه III ۱۱، IV ۵

نظام الدین حصیری IV ۲۱۷

نظام الدین خورشید IV ۳۹۸، ۲۷۱،
۲۷۵، ۲۸۵، ۲۸۹

نظام الدین سهراب پسر مظفر
الدین IV ۲۳۷-۲۳۹

نظام الدین علی بن ابیلتمش
استاد الدار IV ۲۹۱، ۲۸۷

نظام الملک III ۲۱۷، IV ۹۴
نظامی کداجی III ۵۷، IV ۲۲

۲۹۱، ۲۹۲، ۲۹۴-۲۹۹، ۲۹۸-۳۲۲، ۳۲۲
ملک مغیث IV ۱۶۵

مغیث الدین ضغرائی III ۱۱
۲۷، ۲۸، ۵۷، ۵۹، ۹۰، ۹۹، ۱۰۲، ۱۰۴

۱۸۷، IV ۹، ۲۱-۲۳، ۴۰-۴۳،
۸۴، ۱۴۸

مغزووم III ۴۴، ۴۵، ۴۶-۴۹، ۷۵،
۷۱، IV ۱۷، ۲۴-۲۶، ۲۹

ملکشاه III ۹، IV ۱۵
مندوبک III ۹۱، IV ۲۳

(ملک) منصور صاحب ماردین
(حمص) IV ۲۰۱، ۲۲۲، ۲۲۳

ملک منکوجیک غازی III ۵۷
IV ۲، ۲۱

منکوخان IV ۲۹۳، ۲۹۴

مذهب الدین (علی الدیلمی)
IV ۲۱۹، ۲۳۸، ۲۳۹، ۲۴۳-۲۴۸

۲۷۲، ۲۷۰
میکیل v. امین الدین

ناصر الدین فارسی IV ۲۳۷
۲۴۰، ۲۳۹

(ملک) ناصر صاحب حلب IV ۲۲۳

ناصر الدین ارسلان بن قیماز
IV ۲۲۴، ۲۲۹

ناصر الدین بركیمارز III ۱۱-۱۴
IV ۵

ناصر الدین بهرامشاه بن مظفر
الدین III ۳۹۴، IV ۱۵۲

ناصر الدین علی چاشنی کبر IV ۲۰۶

ناصر الدین یحیی بن محمد
المعروف بابن المیمی IV ۲، ۱۹۱

الناصر لدین الله (خلیفه) III ۳۱
۱۱، ۲۲۱، ۲۹۴، ۲۷۰، IV ۴۵، ۹۴

۳۰۵—۳۰۱، ۲۹۲، ۲۸۲—۲۸۰ III
 ۲۴۹، ۱۲۳، ۱۲۲، ۱۱۸ IV
 مسعود بن کیکائوس ۷. غیبات
 الدين
 مسعود بن ماکمود بن سليمان
 ۲ III
 مسعود شاه ۷. محیی الدين
 ۲۹۳، ۲۷۷ IV لالا
 مظفر الدين ملک اربيل III ۲۶۸
 ۲۷. IV، ۱۰۹—۱۱۱، ۱۷۸—۱۸۱
 مظفر الدين پسر عیشير IV ۲۲۹
 مظفر الدين محمد III ۳۹۱، ۳۹۳—
 ۱۵۲، ۱۵۱ IV، ۳۹۵
 مظفر الدين محمود III ۴۲، ۴۵
 ۲۴ IV
 مظفر الدين موسى بن العادل
 (ملك اشرف) III ۱۳۹، ۱۷۲—۱۷۱
 ۲۸۱، ۲۸۲، ۱۹۲، ۳۰۹، ۳۸۵—۳۸۸
 IV ۷۲، ۷۱، ۷۸—۸۰، ۱۱۶، ۱۱۸، ۱۲۴
 ۱۴۸، ۱۴۹، ۱۶۵—۱۸۱، ۱۸۵، ۱۹۹، ۲۰۷،
 ۲۳۳
 مظفر الدين يولوف ارسلان بن
 انپيورك IV ۳۳۳، ۳۳۷
 المعتز بن محیی الدين ۷. تاج
 الدين
 المعتصم بالله خليفه IV ۳۳۲
 معز الدين قيصرشاه III ۱۱، ۲۸، ۲۹
 IV، ۵، ۱.
 ملك معظم (بن الصالح) IV ۲۳۲
 — ۲۳۴
 ملك معظم (عيسى بن العادل)
 III ۳۰۹، IV، ۱۲۴
 معين الدين سليمان پسر مهذب
 الدين IV ۲۷۲، ۲۸۱، ۲۸۶، ۲۸۸

۲۴۹، ۲۴۰، ۲۳۲، ۲۲۵، ۲۲۳، ۲۰۳
 مبارز الدين عيسى جازدار
 III ۱۱۶، ۱۱۷، ۲۷۴، ۲۷۵، IV، ۴۸
 ۱۱۳—۱۱۵، ۱۶۵، ۲۲۷، ۲۳۳
 محمد الدين ابو بكر عيسى
 III ۱۹۳، ۱۸۴، ۱۸۵، ۱۸۸، IV، ۸۴، ۸۲
 محمد الدين اسحاق III ۵، ۷۶—۷۸
 ۱۳۹، ۱۴۰، IV، ۲۹—۳۲، ۵۹
 محمد الدين اسمعيل III ۲۷۶، IV، ۱۱۴
 محمد الدين طغراني اسدابادی
 III ۴۰۴، IV، ۱۵۷
 محمد الدين محمد ترجمان IV ۱۹۷
 ۲۴۸، ۲۲۱
 محمد الدين محمد بن الحسن
 الارزجاني IV ۳۰۷—۳۱۰، ۳۱۱، ۳۱۳
 مجير الدين طاهر بن عمر الخوارزمي
 III ۴۰۰—۴۰۱، IV، ۱۵۴، ۱۵۶، ۱۵۸، ۱۵۹
 محمد بنك IV ۳۳۳—۳۳۵
 محمد خوارزمشاه ۷. علا الدين
 محمد بجي IV ۱۹۹
 محمود الب III ۱۷۴، IV ۷۸
 محمود بن سليمان III ۲
 محمود طغراني ۷. شمس الدين
 محمود مستوفي ۷. جلال الدين
 قاضي محیی الدين IV ۲۹۴، ۲۹۵
 محیی الدين ابن الجوزي III ۲۱۰—
 IV، ۱۰۶—۱۰۸
 محیی الدين مسعود شاه III ۱۱
 IV
 مراد بن محمد بن بابيزيد خان
 III ۸۷، ۳۷۲، ۳۸۲
 المستنصر بالله خليفه IV ۲۰۵
 ۲۲۳، ۲۳۱
 ملك مسعود (بن ناصر الدين محمود)

کیفریدون ۷. جلال الدین
کیقیماک ۷. علا الدین
کیکاوس ۷. عز الدین
کیو ۷. تلج الدین
کیومرث ۷. رکن الدین

لشکری III ۴۷، ۸۹-۹۱، ۱۱۰-۱۱۴
IV ۳۹-۳۹، ۴۵، ۱۱۹، ۲۸۹، ۲۹۰، ۳۰۰
نقمان الحکیم III ۴
لولو ۷. بدر الدین، جمال الدین
شهاب الدین
لیبقون III ۲۶، ۹۹-۱۰۴، ۱۰۶، ۱۰۷
۱۴۱-۱۵۱، ۱۵۷، ۳۹۳-۳۹۹ IV، ۹
۴-۴۴، ۶۰-۶۷، ۱۲۸، ۱۳۸-۱۴۱

المأمون خلیفه IV ۹۹
مبارز الدین ارتوقشیک III ۸۵
۸۶، ۱۲۸، ۱۲۸، ۲۳۹، ۲۴۱، ۲۷۳، ۳۲۲
۳۷۰، ۳۷۱، ۳۹۱، ۳۹۳-۳۹۹ IV، ۳۵
۵۳، ۱۰۱، ۱۱۳، ۱۲۹، ۱۴۱، ۱۴۲
حاجی مبارز الدین ارغمانشاه
IV ۲۱۳، ۲۲۹، ۲۳۰

مبارز الدین بهرامشاه امیر مجلس
III ۱۰۰، (۱۴۵-۱۴۷)، ۱۵۵، ۱۵۷-۱۶۰
(۱۶۲)، ۱۷۴-۱۷۷، ۱۸۴، ۱۸۸، ۱۸۹، ۱۹۳
۱۹۷-۱۹۸، ۲۷۱، ۲۷۶، ۲۷۷ IV، ۴۱، ۹۳
۹۴، ۹۸، ۷۰-۷۲، ۷۸-۸۰، ۸۲، ۸۴
۸۷، ۸۸، ۱۱۱، ۱۱۴، ۱۱۵

مبارز الدین بیوم IV ۲۵۱
مبارز الدین چاوذبک جاشنکیر
III ۱۰۰، ۱۰۶، ۱۵۵، ۱۹۳، ۱۸۴، ۲۸۱
۲۸۲-۲۹۰، ۳۰۰، ۳۲۱، ۳۵۸-۳۷۰
IV ۴۱، ۴۴، ۸۲، ۱۱۸، ۱۱۹، ۱۲۹
۱۳۸-۱۴۱، ۱۶۸، ۱۸۳، ۱۹۴، ۱۹۵

قیمار ۷. سنن الدین، مصمص
الدین

ملک کامل (محمد بن العادل) III ۲۸۰
IV ۱۱۸، ۱۵۰، ۱۶۵، ۱۹۲-۱۹۴، ۱۹۹، ۲۰۰
۲۰۵، ۲۰۷

کرکدید IV ۲۹۷
کریم الدین علیشیر IV ۲۹۹
کسلو سنکم IV ۱۸۸، ۱۹۱
کمال IV ۲۱۹
کمال الدین حواج سالار IV ۲۷۹، ۲۷۸
کمال الدین (جمال الدین) ختنی
IV ۲۶۰، ۲۶۷-۲۶۹

کمال الدین ابن الراحه IV ۳۱۰
کمال الدین سمنانی IV ۱۹۹
کمال الدین کامیار III ۲۷۸، ۳۷۶
IV ۱۱۶، ۱۴۳، ۱۶۰، ۱۶۴-۱۶۶، ۱۷۴
۱۸۲-۱۸۶، ۱۹۲، ۱۹۵، ۱۹۹، ۱۹۸-۲۰۱
۲۰۷-۲۱۲، ۲۱۶، ۲۱۹، ۲۱۹

امیر کمنافوس III ۲۷۳-۲۷۵، ۲۷۷
۲۶۹، ۳۲۲، ۳۵۸، ۳۹۹ IV، ۱۱۲، ۱۱۳
۱۱۵، ۱۱۷، ۱۲۹، ۱۳۸-۱۴۱
کندز الب III ۹۱، ۲۱۸
کندصطبل IV ۲۸۷
(بارون) کندصطبل III ۱۴۶، ۱۴۷
IV ۹۴

کهرتاش ۷. بدر الدین
کهورکا IV ۳۳۱، ۳۳۲
کوبک ۷. سعد الدین
کوک الب III ۲۱۸
کبخسرو ۷. غیات الدین
کیر انکسی (الکس) III ۱۳۰-۱۳۸
IV ۵۴-۵۸

کیرفارد III ۲۳۴-۲۴۴، ۲۴۷ IV، ۹۷-۱۰۱

۳۳۴-۳۳۰, ۳۲۸, ۳۱۹-۳۱۷, ۳۱۵

فخر الدین علی تمیزی III ۱۰۵

فخر الدین علی شرف الملک

خوارزمی IV ۱۲۳

فخر الدین کوچکی IV ۳۱۹

فرخ v. جمال الدین نجم الدین

فردخلا اوغلانلر III ۲۸۵, IV ۱۱۹, ۲۳۰

فردوسی طوسی III ۵۸, ۱۸۹

فرید الدین محمد جاجرمی

III ۳۱۰

فلک الدین خلیل IV ۲۸۰-۲۸۲

فندقدار (بیبرس) IV ۳۱۳, ۳۱۹-

۳۲۱, ۳۲۲

قابوس IV ۱۱

قابوس بن وشمکیر v. شمس المعالی

قتلوچه v. بها الدین

قدغان IV ۲۹۲, ۲۹۳

قراچه چاندار IV ۲۱۷, ۲۱۸

قراضای v. جلال الدین

پسر قریش IV ۲۸۲

قطب الدین ملکشاه III ۱۱, ۴۹

IV ۵, ۱۸

پسر قلاوز IV ۳۱۵

قلج ارسلان بن مسعود III ۲-۱۷

۴۷, ۲۰, ۹, ۳ IV, ۱۵۳, ۵۹-۵۲

قلج ارسلان v. رکن الدین et

عز الدین

قمر الدین لالا III ۳۹۹, IV ۱۴۱

قوام الدین مشرف IV ۲۹۹

قیرخان IV ۱۸۷-۱۹۱, ۱۹۳, ۲۰۱, ۲۰۵

۲۱۰-۲۰۸, ۲۲۰, ۲۲۱

قیصر v. جلال الدین et علم الدین

قیصرشاه v. معز الدین

غیاث الدین کبخسرو بن کبیکباد

III ۳۹۱, ۳۹۵, ۳۹۹, ۴۰۴, IV ۱۵۰

۱۵۳, ۱۵۷, ۱۸۴, ۲۰۴, ۲۰۵, ۲۰۷-۲۵۰

۲۵۲, ۲۵۸, ۲۵۹, ۳۳۵

والدۀ سلطان غیاث الدین

IV ۲۴۱, ۲۷۷

غیاث الدین مسعود بن کیکاوس

IV ۳۳۴-۳۳۷

(بارون) فاسیل III ۱۴۹, ۱۴۷, IV ۹۴

فاسیل جراح III ۳۱۱, IV ۱۲۵, ۱۲۶

فخر الدین ابو بکر عطار بیروانه

IV ۲۵۱-۲۵۳, ۲۵۹-۲۶۲, ۲۶۲

فخر الدین ارسلان دغمش IV ۲۴۰

۲۸۸-۲۹۱, ۲۷۱, ۲۷۵, ۲۸۲, ۲۸۴, ۲۸۹

۲۸۷, ۳۰۹

فخر الدین ایاز (ایاس) اعرج

III ۳۱۱, IV ۱۹۸, ۲۰۵, ۲۴۱

۲۴۲

فخر الدین بخاری قاضی اماسیه

IV ۲۴۳-۲۴۵, ۲۴۸

فخر الدین بهرامشاه III ۵۷-۹۰

۱۹۰-۱۹۱, ۳۷۴, IV ۲۱-۲۳, ۶۷-

۱۴۲, ۱۴۳, ۷۱

فخر الدین پیسر جبر مصری

IV ۲۰۴

فخر الدین ابن دینار IV ۲۲۴-۲۲۹

فخر الدین سلیمان بن مظفر

الدین III ۳۹۴, IV ۱۵۲

فخر الدین سیوستوس IV ۲۹۴

ملک فخر الدین بن العادل

III ۳۰۹, IV ۱۲۴

فخر الدین خواجه علی IV ۲۸۳

۲۸۴, ۲۹۵, ۲۹۹, ۳۰۴-۳۰۸, ۳۱۲

٢٠٧-٨٢، ٢١٤، ٢١٩، ٢٢٠، ٢٢١، ٢٢٣، ٢٢٤
٢٢٥، ٢٢٨، ٢٢٩، ٢٣٠، ٢٣١، ٢٣٢

علا الدين كيقيباد بن كيخسرو
ابن كيقيباد IV ٢١٣، ٢٥١، ٢٥٥
٢٩٣، ٢٩٢، ٢٩٧

علا الدين محمد بن تكش
خوارزمشاه III ٢٩٤، ٢٩٩، ٢٩٠،
IV ١٠٧، ١١٠، ١٩١، ٢٤١

علا الدين نومسلمان III ٣٨٧
IV ١٤٨، ١٩٧

علم الدين قيصر IV ٣٣٣
حاجب علي (بن احمد الموصلي)
III ٣٨٨

علي بك IV ٣٣٣
علي بهادر IV ٢٨١، ٢٨٢، ٢٩٠،
٢٩٩-٢٩٧

عليشير ٧٠ كريم الدين
پسر عليشير گرمياني IV ٣٣٣، ٣٣٣
عمر بن الخطاب III ٨
عيسى بن مريم III ١١٠، ٢٠٣، ٢٢٢
IV ١٩، ٩٥

ملك غازي (شهاب الدين بن العادل)
III ٣٠٩، IV ١٢٤، ١٢٥، ١٨١، ٢٠١
٢٣١-٢٣٧

غريب IV ٢٣٧
غزيلبا خانن IV ٣٢٩
غياث الدين سيماوش IV ٣٢٤

غياث الدين كيخسرو بن ركن
الدين قلاج ارسلان IV ٣٠٣-٣٣٤
غياث الدين كيخسرو بن قلاج
ارسلان III ٣-٤٥، ٤٢-٩٩
IV ٣٢٢، ٢٢٨-٣، ٢٤-٣٩
٢١٤، ٢٧

عز الدين سيماوش بن مظفر الدين
III ٣٩٤، IV ١٥٢

عز الدين قلاج ارسلان بن سليمان
ابن قلاج ارسلان III ٩١-١٣٠
IV ١٢٣-٢٨

عز الدين قلاج ارسلان بن كيقيباد
III ٣٩١، IV ١٥١، ٢٠٩، ٢٠٨، ٢١٢، ٢١٣

عز الدين كيكاوس بن كيخسرو
ابن قلاج ارسلان III ٢٣، ٢٤،
٢٥، ٢٦، ٢٧، ٢٨، ٢٩-٩١، ١٨٩، ١٩٤
IV ٨، ١٧، ٢٤، ٢٨، ٢٩، ٣٢
٣٩-٨٢، ٨٧

عز الدين كيكاوس بن كيخسرو
ابن كيقيباد IV ٢١٣، ٢٥١-٣٠٠،
٣٠٤-٣٠٩، ٣٢٢-٣٢٤، ٣٣٤، ٣٣٥

عز الدين محمد رازي IV ٢٩٨
٢٧٤، ٢٧٥، ٢٨١، ٢٨٣، ٢٨٤، ٢٨٦، ٢٨٧

عز الدين محمد شاه IV ٣٩٠
عز الدين بن هبل موصلي III ٣١٠
ملك عزيز بن ملك شاه III ١٣٣
IV ٧٢، ٧١، ١٥٥

عزيز الدين محمد بن سليمان
الطغرائي IV ٣٣٣، ٣٣٤

علا الدين داود شاه بن بهرام شاه
III ٣٧٣-٣٨٢، ٣٨٥-٣٨٩، ٣٩٢
IV ١٤٢-١٥١

علا الدين سلتنقي ملك ارزن الروم
III ٥٩، IV ٢٢
علا الدين علي بك IV ٢٧٣

علا الدين كاري IV ٢٩٥
علا الدين كيقيباد بن كيخسرو
III ٢٣، ٢٤، ٢٥، ٢٦، ٢٧، ٢٨، ٢٩
٩٧-١٠٥، ١١٤-١٢١، ١٨٣-٢٠٨، IV ٣
٨، ٢٨، ٢٩، ٣٢، ٣٩-٤٤، ٤٧-٥٠

ضیاء الدین قرا ارسلان III ۱۵.
۱۰۷, ۱۸۹, ۱۵۰, ۹۷, ۹۹ IV, ۱۳۸۹, ۱۵۱

طایبوغا IV ۳۳۳

طرمطای (طرنطای) ۷. سیف الدین

طغان امیر علم IV ۲۱۸

طغرل (بن ارسلان) IV ۳۰۴, ۳۰۵

طغرل ۷. خاص طغرل

طغرلشاه ۷. مغیث الدین

(ملک) ظاهر (غازی بن صلاح الدین)

III ۱۹۳, ۱۹۴, ۱۷۲ IV ۷۳, ۷۴, ۷۵

ظهیر الدوله پسر گرجی IV ۲۰۸

۲۳۸, ۲۳۹, ۲۳۰

ظهیر الدین ایلی پروانه III ۹۲

۴۰, ۲۴ IV, ۱۷۱, ۱۰۶, ۱۰۰, ۹۱, ۹۵

۴۴, ۷۵

ظهیر الدین فارابی III ۴۷-۵۰

IV ۱۹

ظهیر الدین متوح بن عبد الرحمن

IV ۳۰۷

ظهیر الدین منصور پسر کافی ترجمان

III ۲۹۳, ۲۹۷, ۲۷۱, IV ۱۰۹, ۱۰۸

۱۰۹, ۱۱۶, ۱۹۰, ۲۲۲-۲۲۵, ۲۳۲, ۲۹۰

ملک عادل (ابو بکر بن ایوب)

III ۲۹, ۱۹۵, ۳۰۷, ۳۰۹, IV ۱۰

۱۲۳, ۱۲۴, ۱۵۱, ۱۹۱

عبد المؤمن III ۳۷, IV ۱۳

عز الدین IV ۱۴۹

عز الدین ارموی IV ۳۱۹

عز الدین بن بدر الدین

III ۲۸۲, ۲۸۶, ۲۸۷, ۲۸۹, ۳۰۷, ۳۰۸

IV ۱۱۸-۱۲۰, ۱۲۳, ۱۲۴

شمس الدین وند صدرو IV ۳۰۷

شمس الدین یوتاش IV ۲۲۳, ۲۵۹

۲۹۱, ۲۷۰, ۲۷۱, ۲۷۵, ۲۸۰, ۲۸۴, ۲۸۹, ۲۹۲

شمس المعانی قابوس بن وشمگیر

III ۲۱۷, IV ۹۴

شهاب الدین ابو عبد الله عمر

بن محمد سغوردی III ۱۴

۱۹, ۲۲۰-۲۲۱, IV ۸۵, ۹۴-۹۹, ۲۱۷

شهاب الدین انزدری III ۴۰۱

IV ۲۲۳

شهاب الدین الکوسوی III ۴۰۱

IV ۱۵۴

شهاب الدین نولو III ۹۱

شهاب الدین مستوفی کرمانی

IV ۲۲۰

(امیر) شهریار IV ۲۲۲

شهنار خاتون IV ۲۱۴

صارم الدین المسارو IV ۲۷۱, ۲۹۴

ملک صالح (اسمعیل بن العادل)

IV ۲۲۵

ملک صالح III ۳۲-۳۴, IV ۱۲, ۱۱

صاین خان IV ۲۴۷, ۲۴۴, ۲۷۰, ۲۹۸

صدر الدین بن اسحق IV ۲۸۱

صدر الدین [نهاری] روحوی

III ۱۵۶, IV ۹۹

صفی الدوله نصرانی III ۳۱۰

صلاح الدین III ۳۸۸, ۴۰۶, ۴۰۷

IV ۱۴۹, ۱۵۹

صمصام الدین قیماز IV ۲۴۱, ۲۴۲

۲۷۲, ۲۷۳, ۲۷۶-۲۸۳

ضیاء الدین بن خطیر IV ۳۰۳

۳۱۱-۳۱۳, ۳۱۲

شرف الدین محمد پروانه III ۱۸۴
۸۴, ۸۳ IV, ۱۸۹

شرف الدین مسعود ارزنجانی
۳۹۲-۲۵۵ IV

شرف الدین مسعود پسر خطیر
۳۰۷, ۳۰۶, ۳۰۳, ۳۰۱, ۳۰۰ IV
۳۲۲-۳۲۰, ۳۱۹-۳۱۱

شمس الدین التمن به (خ) III ۳۰۸
۱۹۵-۱۹۲, ۱۲۵, ۱۲۴ IV, ۳۱۰-

۲۷۶, ۲۷۵, ۲۱۲, ۲۱۱, ۲۰۸, ۲۰۵, ۱۹۵

شمس الدین بیرم ۷۰ سیف الدین
شمس الدین [جوینی] IV ۳۲۱
۳۲۱-۳۲۹

شمس الدین حمزة بن المویذ
الطغرائی ۷۰ نور الدین

شمس الدین خاص اغز IV ۲۴۰
۲۵۵-۲۵۱

شمس الدین خراسانی III ۲۷۸
۱۱۹ IV

شمس الدین صواب IV ۱۹۴, ۱۹۸,

شمس الدین طپس III ۱۰۹
۴۵ IV

شمس الدین عمر قزوینی IV ۲۰۲
۲۸۴, ۲۰۵-

شمس الدین قاضی جف IV ۲۸۸

شمس الدین قزوینی III ۲۷۴
۱۱۳ IV

شمس الدین کردی III ۹۱

شمس الدین محمد اصفهانی III ۱۸۹

۲۳۹, ۲۱۹, ۲۱۲, ۲۰۱, ۸۳ IV, ۱۸۷

۲۳۷, ۲۷۰, ۲۹۸-۲۴۵, ۲۳۷

شمس الدین محمود طغرائی معروف

بمابا IV ۲۵۱, ۲۵۶, ۲۵۸, ۲۳۳-۲۷۰

۲۷۴, ۲۷۷, ۲۹۲-۲۹۰, ۳۲۱

III ۱۹۸, ۲۰۷, ۲۷۲-۲۷۴, ۲۷۶-۲۷۹

۳۰۸, ۳۰۷ IV ۸۸, ۹۱, ۱۱۲-۱۱۴

۱۲۴, ۱۱۷

سیف الدین اربکی IV ۳۱۸

سیف الدین ایبه (اینه) چاشنکیر

III ۹۹, ۱۱۱-۱۱۴, ۱۱۹-۱۲۱, ۱۵۵, ۱۹۳

۱۷۴-۱۷۸, ۱۸۴, ۱۸۸-۱۹۴, ۲۰۷, ۲۷۱

۲۷۷-IV ۳۹, ۴۵-۴۷, ۴۹, ۵۰,

۷۸, ۷۹, ۸۲, ۸۴-۸۷, ۹۱, ۱۱۱-۱۱۵

سیف الدین (شمس الدین) بیرم

IV ۲۱۰, ۲۱۱

سیف الدین ترکری چاشنکیر

IV ۲۴۰, ۲۴۹-۲۷۶, ۲۷۵, ۲۷۶

سیف الدین جالش IV ۳۱۵

سیف الدین خاص قیبه IV ۳۱۵

۲۹۹, ۳۱۵

سیف الدین طرمطای (طرنطای)

IV ۲۹۷-۲۹۹, ۲۷۲, ۲۷۷, ۲۹۳, ۳۰۶

۳۱۰, ۳۱۳, ۳۱۲

سیف الدین قراسنقر IV ۳۱۱

سیف الدین قزل بک III ۱۱۹, ۲۰۸,

۴۹ IV

شافعی الامام III ۲۱۴, IV ۹۳

شاه ارم IV ۳۰۴, ۳۰۵

شاه ملک IV ۲۹۱, ۲۹۹

شاهنشاه ۷۰ بها الدین

شبلش IV ۲۳۷

شجاع الدین عبد الرحمن پسر

قزوینی IV ۲۹۷, ۲۷۱, ۲۷۲, ۲۷۷

شرف الدین III ۳۸۸, IV ۱۴۹

شرف الدین خواجه عارون IV ۳۳۱

شرف الدین قاضی III ۱۵۵-۱۵۸

IV ۹۸-۷۲

- رسودان IV ۱۸۴, ۲۲۰
 رشید الدین ابو بکر جوینی IV ۲۹۴
 ۲۷۱, ۲۷۲, ۲۷۴, ۲۷۷
 رشید الدین وزیر III ۲۰۷ IV ۹۱
 رکن الدین جهان‌شاه III ۳۸۵
 ۳۹۱-۳۹۳, IV ۱۴۸, ۱۵۱, ۱۵۵, ۱۶۵, ۱۶۸
 ۱۶۹, ۱۷۰, ۱۷۱, ۱۷۳, ۱۷۵, ۱۷۷, ۱۷۹, ۱۸۱
 رکن الدین سلیمان‌شاه III ۱۱
 ۵-۲۵, ۴۵-۹۱, ۷۲, IV ۹-۵
 ۱۸-۲۳, ۲۸
 رکن الدین قلی‌شاه ارسلان بن
 کج‌سرو بن کیقباد IV ۲۱۳
 ۲۵۱, ۲۵۲, ۲۵۸, ۲۶۰, ۲۶۴, ۲۶۷-
 ۳۱۰, ۳۱۱, ۳۱۲, ۳۲۲
 رکن الدین بن کیقباد III ۳۹۱
 IV ۱۵۱, ۲۱۲, ۲۱۳
 رکن الدین کیومرث بن عز
 الدین کیکاوس IV ۳۳۴, ۳۳۷
 روزبه v. اسد الدین
 روزبه خادم III ۲۷۷ IV ۱۵
 روم‌اری پسر ترکی IV ۳۱۱
 زکریا حاجب III ۱۱۳-۹۹, IV ۲۴-۲۷
 زکریا سجاسی v. خطیر الدین
 زکریا v. تاج الدین
 زین الدین احمد ارزنجانی
 IV ۳۰۸
 زین الدین بشاره امیر اخور
 III ۱۰۰, ۱۰۹, ۱۵۵, ۱۶۳, ۱۶۳, ۱۸۴
 ۲۷۱, ۲۷۵, ۲۷۷, IV ۴۱, ۴۴, ۸۲
 ۱۱۴, ۱۱۵
 زین الدین ولد تاج الدین
 IV ۲۷۳
 زین الدین نمیره هود IV ۳۱۹
 سافید اولاقچی IV ۲۵۶
 ساروخان IV ۱۸۸
 سارووغلا IV ۳۲۳
 سانقسون قرچی IV ۲۴۸
 سراج الدین ابو الینا محمود
 الارموی IV ۳۲۹
 سراج الدین پسر بجج IV ۲۹۷, ۲۹۸
 سعد الدین اردبیلی IV ۱۸۶, ۱۸۷
 سعد الدین کویک III ۳۸۱, ۳۸۴
 IV ۱۴۶, ۱۴۷, ۱۹۵, ۲۰۸-۲۱۹, ۲۲۰
 سعد الدین خواجه یونس IV ۳۲۷
 پسر سلجوقشاه IV ۲۹۱
 سلجوقی خاتون IV v.
 سلجوقی خاتون ابنة رکن الدین
 IV ۳۱۰, ۳۱۱
 سلطان‌شاه v. نور الدین
 پسر سلوه IV ۲۳۹
 سلیمان‌شاه v. رکن الدین
 سلیمان بن قنلمش III ۲, ۹, IV ۲
 سنان الدین پسر ارسلان دغمش
 IV ۳۱۱, ۳۱۲
 سنان الدین قیماز IV ۱۸۷-۱۸۹
 سنان الدین یاقوت IV ۲۳۴, ۲۳۵
 سنان الدین (بدر الدین) یوسف
 III ۹۳
 سنجار جامدار IV ۳۱۵
 سنجارشاه III ۱۱, IV ۵
 سهراب v. نظام الدین
 سیاوش v. غیاث الدین et عز
 الدین
 سیف الدوله ارتقش IV ۲۱۰, ۲۱۱
 سیف الدین ابو بکر جامدار
 IV ۳۱۱
 سیف الدین ابو بکر پسر حقه‌باز

پسر حاجا IV ۳۰۱
حسام الدین بیجار IV ۳۱۷
۲۸، ۲۸۰

حسام الدین چوبیان بك III ۱۱۹
۲۰۷، ۲۱۷، ۲۱۸، ۳۱۵، ۳۲۰، ۳۲۱، ۳۲۹—
۱۴۱، ۱۳۸—۱۲۷، ۴۹ IV ۳۷۰، ۳۵۸
دختر حسام الدین سالار IV ۴۵
حسام الدین عارف III ۲۰۰ IV ۸۹
حسام الدین قیصری IV ۲۰۸، ۲۰۹، ۲۱۶
حسام الدین یوسف III ۱۰۶ IV ۴۴
حسام الدین یولق ارسلان III ۸۴
IV ۳۴

حسین العلوی انطباطی انشیرازی
IV ۳۰۹

حسین بن فخر الدین ۷. تاج
الدین
حمزة بن المویذ الطغرائی ۷. نور
الدین

پسر خازوک IV ۲۴۲
خاص اغز ۷. شمس الدین
خاص صغری IV ۱۹۸
خاص قیبه ۷. سیف الدین
خنیر الدین زکریا سجاسی IV ۲۹۴
۲۷۱، ۲۷۲، ۲۸۱

خواجه نوین IV ۲۸۹،
خورشید ۷. نظام الدین

دانشمند IV ۲
داودشاه ۷. علا الدین
دقیانوس III ۳۹۴ IV ۱۵۲
دمرتاش غلام ظهیر الدین IV ۲۳۲
دوینی IV ۲۳۴، ۲۳۵

چاولی بك ۷. مبارز الدین
جرماغون نوین IV ۱۸۲، ۲۰۵، ۲۳۴
۲۴۳، ۲۴۴

جعفر منجنیقی IV ۲۲۹
جلال الدین حمید IV ۲۸۱، ۲۸۲
جلال الدین خوارزمشاه III ۲۷۸
۳۸۷، ۴۰۰—۴۰۷، IV ۱۴۸، ۱۵۴—
۱۸۱، ۱۹۶، ۲۰۱، ۲۲۱، ۲۳۲

جلال الدین سفیرحصاری IV ۲۹۹
جلال الدین قزاقی III ۲۱۳
۲۲۴، ۲۲۵، ۲۸۰، ۳۱۱، IV ۹۳، ۹۹
۱۲۵، ۲۰۶، ۲۰۷، ۲۱۹، ۲۵۱، ۲۵۸، ۲۹۳
۱۶۴، ۲۷۸—۲۸۸، ۲۸۳، ۲۸۴

جلال الدین قیصر پروانه III ۱۰۱—
۱۰۵، ۲۰۷، IV ۴۱—۴۴، ۹۱، ۱۰۶
جلال الدین کیفیدون III ۹۷
۱۸۸، ۲۷۲، IV ۴۰، ۸۴، ۱۱۲
جلال الدین محمود مستوفی IV ۳۰۷
۳۱۱، ۳۱۲، ۳۳۴

جمال الدین حمیش همدانی IV ۲۲۳
جمال الدین ختنی ۷. کمال الدین
جمال الدین خراسانی IV ۲۸۱
جمال الدین درزی ساوجی IV ۲۷۳
جمال الدین ساوجی III ۴۰۷
IV ۱۵۹

جمال الدین فرخ لالا III ۴۰۷
IV ۱۵۹، ۲۰۸

جمال الدین لولو III ۱۷۱ IV ۷۶
جمال راع IV ۳۳۳

جمری IV ۳۱۹، ۳۲۱، ۳۲۳—۳۳۳
جهانشاه ۷. رکن الدین
IV ۱۶۵ (ملک) جواد

چوبیان بك ۷. حسام الدین
چیلان IV ۳۲۸

بیبی مناجمه IV ۱۹۹
ابن بیبی v. ناصر الدین
بیجار v. حسام الدین
بیرم v. سیف الدین et مبارز
الدین
بیسوتای IV ۲۸۹

تاج الدین ارزجانی معروف بفقیر
IV ۲۹۰, ۲۹۳

تاج الدین ارزجانی پسر قاضی
شرف الدین IV ۱۸۶, ۱۸۷, ۱۸۹,
۱۹۰, ۲۰۱, ۲۰۸, ۲۰۹, ۲۱۱, ۲۱۳

تاج الدین تبریزی IV ۲۹۳
تاج الدین حسین پسر خواجه
فخر الدین IV ۳۰۵-۳۰۷, ۳۲۷

تاج الدین زبک IV ۳۱۸

تاج الدین سیماجوری IV ۲۹۱, ۲۹۴

تاج الدین کیو IV ۳۱۱, ۳۱۲

تاج الدین المعترف بن القاضی محبی

الدین خوارزمی IV ۲۹۰, ۳۰۲

تامار خاتون گورچی III ۵۲-۵۴
IV ۲.

تورکری چاشنکیر v. سیف
الدین

تیرمندی قاضی III ۸۰, IV ۳۲

تقی سیواسی IV ۳۲۳, ۳۲۴

تقی الدین طبیب III ۳۱۰

توداؤن بهادر IV ۳۱۴-۳۱۷, ۳۱۹,
۳۲۰, ۳۲۲

توز بک III ۶۱, IV ۲۳

توفو اغا IV ۳۱۴-۳۱۷, ۳۱۹,
۳۲۰, ۳۲۲

توکملک خشعی IV ۲۹۹

۲۳۷-۲۳۹, ۲۴۱, ۲۴-۲۴۷, ۲۷۲

۲۷۴-۲۸۳, ۲۸۵-۲۸۸, ۲۹۰-۲۹۳

۳۲۱

بایناک IV ۳۰۱

بدر الدین ابیهیم پسر قاضی

ختنی IV ۳۲۲, ۳۳۳

بدر الدین جوزی III ۳۱۰

بدر الدین خراسانی صاحب

دیوان III ۱۰۵

بدر الدین کهرتاش IV ۱۹۹

بدر الدین (لولو) مملک موصل

III ۲۹۷, ۲۹۸, IV ۱۰۹, ۲۰۱

بدر الدین محمود بک III ۶۱, ۶۵

بدر الدین (سنان الدین) یوسف

IV ۲۴

بدون IV ۲۰۳

برکت IV ۱۸۰, ۱۹۱, ۲۲۳

برکه خان IV ۲۹۸

برکیانق v. ناصر الدین

بشاره امیر اخور v. زین الدین

بلمبان III ۳۴-۳۶, IV ۱۲

بهاء الدین ملک ساحل IV ۳۲۳

۳۲۵, ۳۲۶

بهاء الدین شاهنشاه IV ۲۹۹

بهاء الدین قتلوجه (قتلغجه)

III ۱۵۵, ۲۶۹-۲۷۱, ۲۷۷

IV ۱۰۶, ۱۰۸-۱۱۱, ۱۱۴, ۱۱۵

بهاء الدین یوسف بن نوح ارزجانی

IV ۲۹۰, ۲۹۸, ۲۷۱

بهرامشاه v. فخر الدین مبارز

الدین, ناصر الدین, نجم الدین

بهرامشاه جاندار IV ۲۳۰

بوغا IV ۲۹۵

بونسوز IV ۳۲۲

NOMS HISTORIQUES.

- اباقا IV ۳۰۸, ۳۱۸
 ابراهيم ادهم III ۲۲۲, IV ۹۵
 ابراهيم بك III ۸۹
 ابو بكر بن سعد III ۴۰۴, IV ۱۵۷
 ابو بكر صديق III ۸
 ابو تمام الشاعر IV ۳۳۳
 ابو حسان چوپان ملطى IV ۲۴۹
 ابو حنيفه كوفي III ۲۱۴, IV ۹۳
 ابو الليث سمرقندى III ۸۰, IV ۳۲
 اثير الدين مناجم IV ۲۷۳
 احمد تركى IV ۳۱۳
 ارتق IV ۲
 ارتوقش بك v. مبارز الدين
 ارسلان v. ناصر الدين
 ارسلان دغمش v. فخر الدين
 ارسلانشاه III ۱۱, IV ۵
 ارطوغول III ۲۱۸
 ارغونشاه v. نظام الدين
 ارمتاي IV ۲۰۳
 ارغانشاه v. مبارز الدين
 استنكوس IV ۲۳۴, ۲۳۵
 اسد الدين اياس بك (اياز بك)
 كندصامل III ۲۲۸, ۲۸۱, ۲۹۱—
 ۳۰۰, ۳۱۰, IV ۱۱۸, ۱۲۰, ۱۲۲, ۱۲۵, ۱۶۵
 اسد الدين روزبه IV ۲۵۱—۲۵۵
 اشوت بك III ۸۹
 اغرلو جامدار IV ۲۹۱, ۲۹۷, ۲۹۸
 اغز v. خاص اغز
 اقتناش شرابسلار IV ۲۸۷
 الب ارسلان IV ۱۵
 التون به v. شمس الدين
 البياچاي IV ۲۹۲—۲۹۶, ۲۹۹, ۳۰۰
 اميين الدين ميكائيل IV ۳۱۰
 ۳۲۳—۳۲۴
 امين الدين ياقوت IV ۲۹۹
 (بارون) اوشين III ۱۴۶, IV ۱۴۷
 اوغزخان III ۲۰۴, ۲۰۹
 اوغول بك امير اخور III ۱۹۳, ۱۹۴
 ۸۷ IV
 اياز (اياسر) III ۵, IV ۱۹
 اياز بك (اياس بك) v. اسد الدين
 فخر الدين et
 ايمه چاشنكبير v. سيف الدين
 ايدين الب III ۹۱
 اينه چاشنكبير v. سيف الدين
 ۲۲۷—۲۳۰ IV
 يباشي IV ۲۳۷
 ببايان IV ۲۹۱
 بايجو نوين IV ۲۰۵, ۲۳۴, ۲۳۵

شد و بخدمت پیوست و شرایط بندگی بجای آورد و ملک رکن
الدین گیومرت را از قلعه بخدمتش فرستاد و چون برادر بدو
پیوست و سود چشم او از امم مختلف کثافت یافت بی آن نبود
که اخلاف و اغیبا او را بعصیان تحریض می کردند سلطان از
آنجا که عقل کامل او بود بدان انتفات نمی فرمود و امیر مظفر
الدین را ملازم خود گردانید و متوجه نوین معظم شد چون آنجا
رسید بگنجان از مغل و مسلمان بر سیماء زیباء او مشغوف شدند
و همه را حرکات و سکنات او پسندیده آمد و بر قدر یسرت و مکنات
خدمتها کردند امراء مغل امیر مظفر الدین را مصحوب موکب
عالیش بخدمت درگاه اعلی اردو روانه کردند اگرچه زمستان 10
.... آب زلال از شدت زمهریر چون دست بتخلل منجمد شده
در راه ایستاد و باندک زمانی بخدمت جناب
... سیورغامیشی بیش از حد فرمودند و خطبه
... و سیواس را با جمله ضیاع و بقیاع مسلم
و بمواعید جمیل مستظیر گردانیدند و 15
.... اختصه [ار] a

..... [سلا] طین الروم علی
.....
.....

a) Ce chapitre dont il ne reste que quelques mots, le reste ayant été coupé, contenait évidemment l'épilogue de l'abrégé.

و عهد و پیمان [تا]زه کردند ناگاه از میان انجمن ملک گیومرت
 که پسر میانین سلطان عزّ الدین بود نا پدید شد و از دریا
 گذر کرد چون تفحص کردند او را در حوالی قسطنطنیه نشان
 دادند نواب قسطنطنیه بهر طرف سواران روانیدند و او را در
 ۵ حوالی اماسیه در یافتند که در زی متنگر رفته بود و بجانب
 اوج توجّه ساخته باز گردانیدند و بقسطنطنیه بردند و در قلعه
 نشانند و شرایط خدمت بجای می آوردند بعد چند گاه
 سلطان غیات الدین مسعود با اصحاب و اعوان خود فرمود که ما را
 ازین بوم گره نخواهد گشود و برادرم گیومرت آجا گرفتار شد
 10 و امکان میدارد که بر خلاف مروت با او خطاب نا صواب کند
 و بعد از فوات مهجرت نجات فایده ندهد رای آنست که
 بر موجب وصیت سلطان ماضی از دریا گذر کنیم و خدمت
 پادشاه روی زمین شرف متول حاصل گردانیم و ملازمت عبودیت
 او از لوازم شمریم تا مقتضاء عنایت آن حضرت با ما چه باشد
 15 همه این رایها صواب دیدند و در خفا اسباب سفر دریا معدّ
 کردند و روزی بوسه نزه و تفرّج بکنار دریا بموضعی که کشتی حاضر
 داشته بودند روان شد و بی توقف فَاَذا اَسْتَوَيْتَ a بر خواند
 و زمام سفینه بدست قضا و قدر داد و بساحل سینوپ افتاد اهالی
 آن ناحیت را از یمن قدمش مسرت بادید آمد و بدست و بس
 20 اشرف مسابقت کردند امیر مظفر الدین یولف ارسلان بن
 الپهورک را که ابا عیّ جدد آن نواحی گشوده داشته اند خبر

بدانك چون پدرم غیاث الدین کیخسرو بن کیقباد صوت ملك
الموت شنید و داعی ارجعی را اجابت کرد امراء دولت مرا بر
تخت نشانند و بحسن تربیت ایشان نشو و نما می یافتیم ما
دام که نصایح ایشان می شنیدم ملك معمور و رعیت مسرور
بود چون گاهی چند فرا پیش نهادم و دست بكام خویش دادم 5
و بسبب ظهور غدار خلیع العذار گشتم و قدر و قیمت امراء قدیم
شکستم و ارنال و اوغدا را بر کشیدم و هر دو را از ققاع بندی
و رس بازی و حدادی بامارت و سر لشکری رسانیدم و بر در پیچۀ هزل
نشستم مستوجب ذلت و عزلت شدم زنهار زنهار ازین گفتار
انزجار گیر و اگر سر پادشاهی داری دوان را که بر خوان پدر دو 10
نان ندیده باشند از خود دور دار و با طایفه که مسخرگی پیشه
سازند اختلاط مکن و بهر نوع که مکن باشد ازین دیار بر صوب
دریا بطرف ممالك مروت گذر کن و ببندگی بارگاه جهان پناه
توجه نما و بر آن درگاه چون صبح پگاه خیز و چون شمع 15
ایستاده باش تا چون در نهاد تو آثار تجانب بینند شاید که 15
ترا از ملك اجداد بهره دهند و وصیت دیگر آنست که چون کالبدم
از روح خالی گردد و ترا ملك مروت گذر افتد عظام مرا بدان
مالك ببری و در جنب پدر وجد دفن کنی والله الله که ازین
وصایا تجاوز نکنی و در مخالفت طریف عقوق [نسپاری] والله ولی
علیک و هو حسبی بعد از آن و داع زندگانی و ایام کامرانی [فرمود] 20
و روی بدار الحمد نهاد و چون بندگان دولتش از عزا و بکا و واجبات
تحتیت فارغ شدند سلطان غیاث الدین مسعود در ساحل سلخا
بر جای [پدر] بر تخت نشست و بر ولاء او سوگند خوردند و ایمن

بودند شکایتها کردند که در هنگام اضطراب امور سر از جنبه
طاعت سلاجوقیان می پیچید و تسوّل با جانب اجانب می
جست اورا گرفتند و قراحصار دوله فرستادند آنجا از بیم و هراس
هلاک شد بعد از آن سلطان مدتی در قراحصار و صندوق و جهود
۵ طواف می فرمود ولایت مشمر را بضبط می آورد آنکه بقونیه
آمد و روزی چند آنجا بود ناگاه ملک الامرا جلال الدین المستوفی
از اردو مراجعت کرد و تبلیغ بر نیابت حضرت علیا جهت
صاحب و نیابت سلطنت جهت خود بیاورد و بعد از مدتی عزیز
الدین طغرایی بارو رفت و تبلیغ بر بکلمبکی بنام خویشتن بیاورد
۱۰ ذکر گذر کردن سلطان غیاث الدین مسعود بن کیکاوس
از دریاء خزر بکشور روم در شهر سنه تسع

وسبعین و ستمائة

چون پادشاه مغفور عزّ الدین کیکاوس انار الله پرهانه بسبب
کید دخلت و خبت جبلت کفار نعمت از مملکت عنان بر
۱۵ تافت و ببلاد روم شتافت و مدتی در استنبول اقامت ساخت و از
آنجا بدست قفجاق افتاد مدت هجده سال بر حوادث روزگار
مصابت نمود عاقبت امراض مهلك مردی بروی مستوی شد و ارتحال
بدار القرار محقق شد فرزندان خویش را حاضر گردانید و فرمود
تا جمله خدمرا که اعوان هجرت و انصار غربت بودند بار دادند
۲۰ آنکه روی سوی فرزندان مهین سلطان غیاث الدین مسعود که
و الحاله هذه سلطان روم است آورد و گفت ای فرزند دلبد

و بیم بود که محذوری واقع شود ناگاه از فراز کوه عزیز الدین
 محمد بن سلیمان الطغرائی و بدر الدین ابرهیم پیسر ختنی ^a
 و علم الدین قیصر خدام حمله کردند و جموع اتراک را با خاک
 برابر گردانیدند در حال علم الدین قیصر چتر سلطان علاء
 الدین را که جمری از قونییه سته بود در ریود و حضرت سلطنت ⁵
 آورد بعد از آن سارو و غلار ^b [که] سرور سترگ بود و پسران صاحب را
 هلاک کرده اسیر کرده در قلب خدمت سلطان و صاحب بردند
 فی الحال سرش از تن جدا کردند جمری در آن شب در دست
 بعضی از ترکان که متعلق ولد علیشیر گرمیانی بودند گرفتار
 شد گلیم بر سر آن سیاه گلیم انداختند و از یاران اخفا کردند ¹⁰
 و قاصدی نزد سلطان و صاحب بانها حال ارسال کردند سلطان
 جمال راعرا با حصار او مثال داد چون حاضر کردند کلمات ناخوش
 و هذیانک مشوش می گفت جلادان او را بسیاستگاه بردند و زنده
 سلخ کردند و پوستش پیراه کرده گرد شهرها مالک گردانیدند
 چون از آن فتح جسیم شادمانی عظیم بخاطر راه یافت بعد دو ¹⁵
 روز طایبوغا که متداول سینوب بود رسید و خبر آورد که جانیته ^c
 با کدو رها قصد سینوب کرد ترکان چینی ^d در مقابله رفتند
 و در میان آب آتش در جانش زدند و خایب و خاسر باز گشت
 طایبوغا را بدین مزه مالکی نیکو دادند و سلطان از آنجا بصحره
 برغلو آمد از علی بک هواداران دولت که بخطه لایق و خونس ²⁰

a) Sans points.

b) Lecture douteuse.

c) P حاتمیتی. C.-à-d. le Comnène de Trapezuunt.

d) P چینی.

ذکر محاربت سلطان غیاث الدین کبک خسرو بن قلع

ارسالان با جمعی خارجی

چون صاحب دیوان ببندگی متوجه شد مستوفی را جهت عرض احوال روم با خود استصحاب فرمود و سلطان و صاحب از ۵ قاز او تا انگوریه رفتند و فرمانها بدعوت عساکر بهر طرف نبشتند اول پسر علیشیر کریمانی و نفری چند از غلامان مرحوم پروانه که از معرکه تیغ و تودون رهیده بودند و متفرق شده لبیک گویان پیش آمدند و بعد چند روز لشکر بسیار شد و عزیمت ترخیلو که در حوالی عبوریه است و معتصم خلیفه را فتح آن 10 دست داده و ابو تمام قصیده اَلسَّيْفُ اُصْدَقُ اَنْبَاءٍ مِّنَ الْكُتُبِ در آن فتح انشاک کرده نمودند و چون پیشتر رفتند ویدی قاپو پیوستند خبر آوردند که جمعی بمیکار باشی d با لشکرها نزول کرده است و در استقبال احوال می نمایند سلطان و صاحب توکل بر حول کردار کرده بجانب ملیفدون e راندند و از پیل آب سقریه 15 گذشتند مقدمان لشکر دو سه نفر از قزاقان جمعی گرفتند و خدمت طرمضای که بکاربک بود آوردند ایشانرا بدهلیم هایون فرستاد تا زیر علم ازین عالم بعدم فرستادند ناگاه بین الصلوتین روز پنجمشنبه هفتم محرم سنه ۶۷۹ آوازه در لشکر افتاد که عساکر خوارج ضاهر شد و لشکرها در سلاح رفتند و روان شدند چون دو 20 لشکر بهمیدیکر پیوست در صدمه اول خوارج جمله عظیم نمودند

a) P درخملو (sic). Cp. Turkhaly, Ritter I, 525.

b) Diwān o.

c) P ویدی قاپو.

d) P بمیکار en P sans points.

e) P ملیفدون = Polyboton (P)

و پیشه‌ها را بشانده کرده گرد قلاع ارمین که باستان‌ها را ایشان عصیان
 کرده بودند بر آوردند و سلطان و صاحب تا کنار دریا رفتند و هر
 کس را یافتند عاف تبیع بی دریغ ساختند و با اموال و غنایم عزم
 ایباب کردند و لشکر مغل از راه نکیده بقشلاق قاز اوا رفتند
 و سلطان و صاحب کَعُوْدُ الْاَحْلٰی اِلٰی اَلْعَاطِلْ بقونیه آمدند و صاحب 5
 چندان که بمشتاء قاز اوا بود استمهالت نامها باطراف مالک چون
 قسطنطنیه و سیمره و سینوب و نواحی اوج با خلع و اموال ارسال کرد
 و جمله متهردان را در چمبر طاعت و دایره عبودیت کشید و رسوم
 محذرت و قواعد نما محمود را رفع کرد و بر هر کس بقدر ممکن
 و استظهار بی محابا و ببقا مالی معین گردانید و چون مهمات روم 10
 ساخته و پرداخته شد و وجوه ابواب المال مضبوط گشت و نظر در
 دفاتر اوراق حسبات بقایلی که صاحب دُغرائی قرض کرده بود
 و اموال که اورتاق دولت را از راس المال و برنج بر نواب دیوان
 سلطنت متوجه شده انداخت و وجوهی بیش از حصر و نهایت
 یافت که اداء آن در حیز امکان نمی آمد جهت رعایت غبطه 15
 و ناموس سلطنت از نجاران با توابع بمایعه شرعی با دیگر ایناجوها
 مضاف گردانید تا ظهور احوال این دودمان از تحمل انتقال آن
 قروض خفنی یافت و چون از کافه مهمات فراغ میسر گشت
 سلطان غیبات الدین دیخسرو و صاحب فخر الدین را بمحاربت
 جمهری فرستاد و خویشتن روی ببندگی حضرة پادشاه نهاد 20
 و فرزند شرف الدین خواجه هارون را در ممالک روم بنوگری
 کوه‌ها گذاشت تا کفایت تمام چنانک بایست بر رعایت
 رسانید

زمستان هاجوم کرده بود و از دربندها بسبب تراکم تلوح گذشتن
 متعذر بود مراجعت کردند و کهورکا و صاحب دیوان عزم قشلاق
 کردند و سلطان غیاث الدین کیخسرو و صاحب بطرف قونیه متوجه
 شدند و بترتیب معاودت بر مقارعت اولاد قرمان مشغول شدند
 ۵ و با فوجی از لشکر مغل که داشتند عزم آن مخازیل نمودند چون
 بصکراء موت اوا رسیدند پناجابه نفر مغل و پناجابه نفر مسلمان
 بحکم قراول پیشتر رفته بودند و جمری و محمدبک چون مراجعت
 عساکر بقشلاق و عودت سلطان و صاحب بر عزم بیلاق شنیده
 بودند محمدبک با دو برادر و عمزاده و نفری چند از خویشان
 ۱۰ که بر شجاعت ایشان اعتماد داشت جهت خبرگیری باز ماند
 و جمری را اندرون حصون فرستاد و خویشتن با آن گروه بر پشته
 رفت فوجی را از قراول مغل بدید با نیزه برپیشان دوانید مغل
 بدان سبب که جای تنگ و دریند صعب بود فرو آمدند و بر
 ایشان تیرباران کردند در میانه محمدبک را تیری بر مقتل رسید
 ۱۵ و بروی در افتاد برادرش پیش دوانید تا اورا بر دار همان زخم
 خورد برادر دیگر و عمزاده در تاختند ایشان نیز تیر خوردند
 و جمله بروی افتادند باقیان راه گریز گرفتند و مغل و مسلمان را
 از حال کشتگان خبر نمود در تاختند تا سلاح و سلب ایشان را
 بستانند چون یکی را بر داشتند محمدبک بود و دو برادر و چهارم
 ۲۰ عمزاده در حال سرهاشان از تن جدا کردند و خدمت سلطان
 و صاحب بردند و چون خلایق را آن حالت معلوم شد هکتمان
 تعجب نمودند که بدین زودی و سهولت شعله دولت جمری
 بواسطه قتل محمدبک چگونه منطفی شد روز دیگر سرها را شستند

مراجعت پادشاهزاده و لشکرها خبر شد باز با گروه انبوه بر قونیه آمدند و قصد فرستادنند که در شهر باز کنند تا لشکر بازار کند قضی القضاة فی العالم سراج المله والدين ابو البنا محمود الارموی رضی الله عنه ساکنان شیراز بر دفع و جمع ایشان تحریض فرمود و در آن باب فتوی داد و خویشتن بر باز رفت و در روی ایشان 5
تیر کشید چون این خبر خدمت رسید در باب او سیورغامیشی فرمودند یرنیغ و پیازه بقاضی القضاة ارزانی داشتند و ترکان چون از ستادن شهر مایوس شدند بیرون را غارت کردند و سوختند و خراب کردند و راه ارمن گرفتند ۵

- ۱۰ ذکر ورود خواجه صاحب دیوان *a* بروم و ضبط احوال مملکت
چون اضطراب جمرات فتن و اضطراب سكرات محن در ممالك روم از هجوم خصوم بر تواتر ماده *b* ازدیاد می پذیرفت و هر متمدن پیشه مفسد اندیشه از کوه و بیشه بر خلیف تاختن می آورد و این معنی در بندگی معلوم شد یرنیغ مایون نقد یافت که صاحب دیوان ممالك اعلی الله درجته جهت استمالت رعیت 15
و عمارت ولایت و ضبط ممالك و تنقیح حسابات ابواب المال و املاک و اصلاح فساد و ارغام حاسد و تألیف شاد و دفع معاند بروم رود بر موجب حکم با لشکرها جوار تا کنار دریاء مغرب از طرف لارنده نهضت فرمود و دفع جمعی و قوامانیان را مصمم گردانید
چون بدان حدود پیوستند عدد کثیر از اترک ارمنك اسیر 20
کردند و مواشی بسیار در دست لشکر جوار آمد و بدان سبب که

a) Chems al-din Djowaini, vèzir d'Abaka.

b) امار P.

آمدند و آوازه در انداختند که جمهری بقصد مغل متوجه ارزن
 البروم خواهد شدن لشکرها بصحراء فیلوباد^a فرود آمدند و جمهری
 و محمدبک هر روز در شهر می آمدند و شبهنشام بغیلوباد^a می
 رفتند در اثناء این حکایت خبر رسید که سلطان غیاث الدین
 5 و صاحب فخر الدین در بندگی پادشاهزاده جهان با لشکرها
 جرّار نامدار می رسند ترکان چون سیماب در اضطراب افتادند
 و خمر را پوشیده داشتند و هر چه از غارت قونییه و آقشهر و دیگر
 نواحی بدست آورده بودند فراهم گرفتند و بر شتران و استر بار
 کردند و بیرون فرستادند و در عقب از شهر بدر آمدند و اکثر
 10 متمکنان قونییه را خبر بودی که پادشاهزاده جهانگیر می رسد
 همانا که یک نفر از خارجیان را از شهر خروج میسر نمی شد
 چون از شهر بدر جستند همه شب می راندند چون بامداد
 شد بسرخوان که سوار را از قونییه دو منزل بزرگ باشد رسیده
 بودند صاحب در بندگی پادشاهزاده نزول کرد و لشکر در پی
 15 ایشان تاخت چیلای^b نامی که از قبل خوارج سرلشکر آقشهر
 بود و امیر جاندار ایشان را که سرلشکری آبگرم بدو داده بودند
 در یافتند و بقتل بردند وزن و بچه را اسیر کردند و بعد از روزی
 چند از قونییه عزیمت ساختند و چون لشکر قونییه را آمدن عساکر
 جرّار محقق شد پولهاء دروازه را خراب کردند و درها را از درون
 20 بر آوردند و مناجنیهها نصب کردند و کنگرهاء خراب را عمارت
 کردند و محاصرت را ادامه شدند و چون جمهری و محمدبک را از

a) فیلوباد P.

b) sic حملای P.

دیه قوزاغاج a در مقابلۀ مقاتله جـمـری رفتند و خوارچ بدیه التوتناش نزول کرده بودند در حال جمله در سلاح رفتند و پیمانگان را پیش انداختند چون آب میان ایشان حایل شد محمدبك خواست که گذر کند وبا پسر صاحب محاربت نماید شخصی از ترکان عنان او را گرفت محمدبك بر کنار جویبار صف کشید 5 ومنتظر می بود تا چه حالت حادث شود امیر تاج الدین پسر بزرگ صاحب بحکم آنک بر خود اعتماد داشت و ترکان را هیچ اعتبار نمی کرد بر محمدبك حمله کرد و در میان جوی رسید محمدبك نیز با نیزه در جوی راند میان هر دو مقاومت و مقارعت بسیار رفت آخر الامر امیر تاج الدین از اسب در میان آب 10 افتاد ترکانان در تاختند و سرش از تن جدا کردند و از جملگی لشکر که سالها در سایه مرحمت و رأفت او آسوده بودند در آن ساعت هیچ کس جز یکنفر خادم بمدد او نرسید و ترکان کرمیان که همیشه صوره بلا معنی باشند روی بر تافتند و باقی لشکرها متفرق شدند و از آن معرکه مل بسیار در دست خوارچ افتاد 15 امیر سعد الدین خواجه یونس بسفر بحصار افتاد اهالی شهر او را گرفتند و بدست جمری و محمدبك دادند در اول او را بنواختند و قرار نهادند که صد چهل هزار عدد خونبها ادا کند و او بدان تقریر راضی شد و قصاص بطلب مال روان کرد عاقبت آن دو غدار از قرار تجاوز نمودند و خواجه یونس را شهید کردند و روی بحاصرت 20 قراحصار دوايه نهادند و چون از فتح آن عاجز بودند باز بقونیه

گذاشتند روزی جمعی بآئین و رونق تمام گرد شهر سیران کرد
و بعد از نزول دیوان کردند و فرمانها باطراف نوشتند و قرار نهادند
که بعد الیوم در دیوان و درگاه و بارگاه جز بزبان ترکی سخن
نرانند روزی چند کار ایشان را رواج و نفاق ظاهر شد و وزارت بر
۵ محمدبك مقرر شد و مناصب دیوان را بر هر خسی و نا کسی تقریر
کردند و با اهل قلعه بر چهل هزار عدد جنم مصالحه کردند
و بعد از اداء مال روز پنجشنبه ۱۴ ذو الحجه سنه ۶۷۶ در قلعه
بگشودند و جمعی در قلعه رفت و بر تخت سلجوقیان نشست
و قضاة و امرا و حفاظ حاضر شدند و محفل کردند و بوقت نماز بجامع
۱۰ رفت و خطبه بنام او خواندند و سکه بلقب او زدند و محمدبك
دختر سلطان رکن الدین را جهت جمعی خواستاری کرد رضا
والده اش غریلبا خاتون بدان مقرون بشرط آنکه چهار ماه مهل
دهند تا ساز چهار ترتیب کنند بر موجب التماس مهل دادند
و با پیاده و سوار عزم آقشهر نمودند و محاربت اولاد صاحب رفتند
۱۵ ذکر محاربت جمعی با اولاد صاحب و نکبت ایشان

در آن معرکه

چون اولاد صاحب استماع نمودند که جمعی قونیهره گشود
و امین الدین نایب و بهاء الدین ملک ساحل را بقتل آورد و شهر را
بغارت عالم فرو گرفتند و بر صغیر و کبیر ابقا نکردند لشکرهای خود را
۲۰ عرض دادند و پنججاه هزار عدد دیگر بر ترکان و کریمیان تفرقه
کردند و بجای که بجای دگرمان معروفست آمدند و چون
شنیدند که جمعی و محمدبك با حشر بسیار بآقشهر رسیدند
از جای دگرمان بتعجیل تمام تا نماز دیگر بآقشهر پیوستند و در

باواز بلند می گفت که نایب کجاست و مکرر می کرد چون
 بدر سرای خود رسید فرود آمد و از در نزدیکه بدر رفت
 و خانه یکی از متعلقان متواری شد ترکمانان مفسد چون جراد
 منتشر در شهر منتشر شدند و در کاروانسراها که مخزن تاجار
 بود و ابواب سراها و بیوتات امرارا بملاتگین و چماق بشکستند 5
 و رزمها *a* بر بستند و کیسها را از نقود پر کردند و حکایه عز
 و استیلاء ایشان بر تساور *b* ظهور پذیرفت روز دیگر جمعی را در
 شهر آوردند و در دولتخانه بر تخت نشاندند و نایب فرصت بسته
 بود و از شهر بدر بسته و عزم توقف که مجمع مواکب سلطنت
 و امراء دولت بود نموده در راه نزدیک خان قیماز *c* اورا گرفتند 10
 و نزد محمدبک آوردند و شکنجه فرمودند و بر بند ازار او عقده
 یافتند گره باز کردند کاغذپاره بود در موسم گرفته مشتمل بر
 ذکر مدافع و مواضع خرابی در حال دست ازو باز گرفتند و بشهر
 روان شدند و بر آن موجب مواضع را می شکافتند و اموال را بی
 مکابدت عنائی بر شتران و استران بار می کردند آنکه اورا با 15
 بهاء الدین ملک السواحل به مرتبه شهادت رسانیدند و چون از
 کار نایب فارغ شدند بشهر آمدند و اکدشن و اعیان شهر را بر
 مبیاعت سلطنت جمعی سوگند دادند اهل شهر از بیم جان
 سوگندان خوردند و از تربۀ سلاطین چتر و سناجف سلطان علاء
 الدین را بوسم تبرک التماس کردند و بدان سبب که کار اهل 20
 قلعه با ایشان یکسو نشده بود اجابت کردند و از باره فرو

a) P ورزمها. *b*) P sans points. L. برین سان؟

c) P قیماز sic.

سلطان عزّ الدین است ولقب ونام غیاث الدین سیاهوش است
 ودر آن طرف تعلیم خط بر من کرد چون این شهادت از تقی
 شقی شنیدند باور داشتند و بر سلطنت او بیعت کردند و لباس
 پلاس او را بزربخت و نسبیج تمیدیل کردند و با ترکمانان چارق پوش
 5 عزم قونییه کردند چون بصاکراء فیلیواد رسیدند بر نایب رسول
 فرستادند که پسر سلطان عزّ الدین با ماست و بر صاحت نسب
 او ثقات گواهی دادند می باید که هرچه زودتر عزم دستبوس
 کند و اگر شکّی دارد از خواجه سراپان قدیم کسی بفرستد تا
 حال این ملک را از سر بصیرت تفحص کند و اگر دروغ باشد
 10 در نفی او هیچ توقف نرود چنانکه قصاص پیشتر می آمدند
 نایب التفات کمتر می فرمود بل که بقتل و کمل ایشان مثال
 داد چون پسران قزاقان نایب را بر انکار ثابت یافتند با لشکری
 انبوه قصد شهر کردند امین الدین با آن قدر لشکر که در
 شهر بودند در مقابل جبری و محمد بک رفت و چون طاقت مقاومت
 15 نداشتند منتهزم در شهر آمدند و ترکمانان بکنار خندق رسیدند
 و بر دروازه اسپ بازار و چاشنی گیر آتش زدند و جمعی از نمود با
 ایشان متفق شدند بدوئی a و همیشه مدد کردند چون در شهر
 سوخته شد ترکمانان در شهر ریختند چون نایب را از آن جرأت
 آگاهی دادند جهت دفع سوار شد و بدروازه رسید در را سوخته
 20 و کار از تدارک گذشته فرار لازم شمرد و دستار را برسم تاخت
 الحنک در سر پیچید و بر طرف می تاخت و جهت توهیم اترک

a) بدوئی. Ainsi P ou peut-être ?

و بسبب صعوبت دربندها آن لشکر از مدافعت ایشان قاصر آمدند بلك بسياران اسير و دستگیر شدند و آن خوارچ را شوكت زبادت شد و چون سال آینده فندقدار را ببر لشکر تاتار اتفاق استیلا افتاد و آن آواز بسمع نایب السلطنة امین الدین میکائیل و اولاد صاحب که بلارنده جهت دفع خوارچ رفته بودند رسید⁵ جهت احتیاط دار الملک بقونیه آمدند و حکم آنک سلطان و صاحب در بندگی موکب ملازم بودند و احوال ایشان معلوم نبود اولاد صاحب از قونیه عزم قراحصار دونه کرده و امیر نایب و بهاء الدین ملک ساحل که از متعلقان قونیه بود در قونیه بماندند چون اتراک ارمناک و اولاد قرامان قونیه را خالی دیدند¹⁰ ترکمانان را از ولایت بغارت دعوت کردند محمدبک که سرور ایشان بود و یفرهنگ و ثبات در حساب آمده روزی با بعضی از جلساء خود بطریق تمنی می گفت که چون از فندقدار کار بر نیامد اگر ما را سلطان سلجوق در دست می افتاد ابد الزمان کس با ما بر نمی آید اگر بملک روم رسول فرستیم و از فرزندان¹⁵ سلطان عز الدین که نزد او بنوا و بی نوا مانده اند التماس کنیم و او اجابت کند یقین است که کار ما در اوج عظمت از ذروه افلاک بگذرد در آن ایام شخصی جمعی طریقت حرفوش پیشه پیوسته در قبایل ترکان گشتی و خود را پیسری سلطان عز اندین نسبت کردی شخصی که آن سخن از محمدبک شنیده²⁰ بود و جمعی را می شناخت روزی او را در راه دید گرفت و نزد محمدبک برد که اینک پسر سلطان عز الدین است تقی لقبی سیواسی که از سغدای گریخته بود خواهی داد که ملک پسر

و راه‌زنی آغاز کرد و از پیمان‌گهی بسواری رسید و بعد از آن چون
 سلطان عزّ الدین از ملکیت جدا شد و هر دو شطر ملکیت در
 تصرف سلطان رکن الدین آمد قرامان را بآمل در دام طاعت
 کشید و امارت داد و او را اسباب حاصل شد بسبب استغنا
 ۵ سوادهاه فاسد در دماغ او و برادرش بونسوز *a* راه یافت و هر گاه
 هرچند در قبیله طاعت بودند بحکم البحرَفَةُ لا تُنَسَى قطع
 طریق می کردند و سلطان رکن الدین در غضب می رفت
 و میخواست که ایشان را سیاستی و زجری تقدیم فرماید اما بسبب
 آنکه خانه در ولایت ارمن داشتند و از عصیان ایشان متوقفی
 10 بود چیزی نمی فرمود چون قرامان وفات یافت و برادرش بونسوز *a*
 که امیر جاندار سلطان رکن الدین بود بملازمت عبودیت بدرگاه
 حاضر شد سلطان او را حبس فرمود و اولاد قرامان را که اطفال
 بودند بقلعه کوله فرستادند و بعد از وفات سلطان ایشان را بقلاع
 مهمانک نقل و تحویل می کردند بعد از مدتی پروانه ایشان را از
 15 حبس اطلاق داد آن مار بچگان بمروار آیم ازدها شدند و تحریب
 بلاد و تعذیب عباد بر دست گرفتند و حقد سلطان رکن الدین را
 در مخالفت فرزندش ظاهر می کردند چون میلان پسر خطیر را
 بشامیان شنیدند بدو پیوستند آن جاهل سرلشکری ارمنستان را
 از تحویل بدر الدین ابرهیم پسر قاضی ختنی بدیشان داد و چون
 20 شرفرا بخطّه کدوک هلاک کردند و قتل و آشوب کم شد پروانه
 جهت تأذیب اولاد قرامان فوجی از عساکر بارمنستان فرستاد

كَفَرَ سَلِيمٌ وَلَكِنَّ الشَّيَاطِينَ كَفَرُوا ^a ذَوَاهِی دهنند آری و چون
خبر شهادت او بسمع جمع امم رسید در مسألت او چنین از
چرخ برین تجاوز می نمود صاحب دیوان اعظم شمس الدین
رحمة الله علیه این دوبیت انشاد فرمود

لَمَّا رَأَيْتُ خُرُوجَ التُّرْكِ مِنْ سَمَا
مُعَانَصًا مَا لَهُمْ عَقْلٌ وَلَا دِينٌ
أَنْشَدْتُ مَكْتَبًا مَا قَبِلَ فِي قَدَمِ
مَضَى سَلِيمَانُ وَأَذْهَلُ الشَّيَاطِينُ ⁵

ذکر استیلاء قرامانیان و تسلط جمعی

چون پسر خطیر بعضیان مجاورت آغاز کرد و از غایت حماقت ¹⁰
الاذیب خیالات جنون خود را تصدیق می کرد و موكب سلطنت
واركان دولت از سر اضطراب موافقت او اختیار کردند و از قیصریه
بنكیده تكوین نمودند بحكم وَشَمَهُ الشَّيْءُ مُنْجَذَبٌ إِلَيْهِ هِر
كرا در طینت و جملت كفران نعمت و مخالفت دودمان قلع ارسال
كامن بود بدو مایل می شد و حكم آنك شرف استرواح هواء ¹⁵
شام می كرد و بجانب فندقداری غرام و شغف تمام داشت اورا
جمعیت انبوه از گروه بحصول پیوست چون اولاد قرامان كه پدر
ایشان در ابتداء حالت از فحمان تركمانان نواحی ارمن بود
كه بقرم الدین ^b معروفست و قواره از آن كوهها بلارنده فحم
كشیدی. وقوت عیال و اطفال مرتب داشتی در وقت فترت باجو ²⁰
در سنه ۹۵۴ انتهاز فرصت نمود و با ایناء جنس خود بحرامی كری

a) Kor. 2, 96. b) Cp. Recueil III, ۳۹۹.

و مودّان بر پروانه گماشت چنانک بی ایشان توقّف و تخلف
 نمی یارست نمودن چون بلاطاع رسیدند ایلچیان که بشام
 رفته بودند از پیش فندقداری باز گشته بودند و نامهارا که
 پروانه برزور ایام باغرا و اخراج برزور ارسال کرده بود و از بحر و بر
 5 فرستاده آورده و پیامها بلیغ زهر آلود در حسم ماده حیوة پروانه
 تبلیغ کردند و پیش از آن خود هر روز خوانین و اولاد نمودن
 و توقّف در قصد پروانه مبالغها می کردند و پیرشش قتل سلطان
 رکن الدین اگرچه در توقّف می افتاد اما رکن اعظم بود
 و بسبب مصلحتی طریق یمهلّ و لا یمهلّ می سپردند چون
 10 نامها و پیامها فندقدار دیگر رسید مجال اجمال و امهال نماند بگناه
 اعتراف آورد و بیاسا رسانیدند ❀

ذکر محاسن اوصاف معین الدین پروانه تغمّده الله [برجسته]

امیر نامدار معین الدین سلیمان بن علی الدیلمی در رزانت
 و درایت و کفایت طود اشم و بحر خصم بود و هواره خلوات او با
 15 علما و اتقیا و زهاد و عباد بودی و وظایف صلات او در جمله
 مالک از هر روزی بر هر یتیمی و بیوه‌زی چون آفتاب تابان و چون
 فیض بحر بی پایان بودی اگرچه و انفع سلطان رکن الدین را
 بدو نسبت می کنند اما خدای عالم است که ماده آن
 کید و نشاء آن شر جز سرشت زشت و جبلت زلیلت دو زیم
 20 لیم پسران خطیر زجانی a جانی و کفران نعمت ایشان نبود بر
 براءت بنیادی پروانه از آن جنس جن و انس بر موجب و ما

آوردند سلطان غیاث الدین وصاحب فخر الدین و معین الدین
 پیروانسه در آن حدود بزمین بوس اشرف رسیدند و چون بمعرکه
 شامیان پیوستند و از مقتولان لشکر مغل پشته بر پشته دیدند
 دریاء غضب در موج آمد فرمود تا جمله متخلفان را بیاسا رسانند
 صاحب دیوان رضی الله عنه آن خشمرا ساکن گردانید و صد ۵
 و چهار a ادمی را از شرک مرگ باز رهنانید و قاضی عز الدین
 ارموی و فخر الدین کوچکی و نور الدین پسر قراجه b و زین الدین
 نبیره هود فداء باقی خلق شدند و درجه شهادت یافتند و چون
 توغل مغل در دریاء شام بنمایند آنک * اصاب باشد c رفته بود
 تعددی تمام داشت رسولان فرستادند که فندقدار هر بار علی 10
 الغفله بر قراول ما تاختن می آر و باز در پناه فرار می رود
 اگر سر جنگ دار و سر در دایره طاعت ما نخواهد نهاد بیکبار
 پیشنهاد میدهد شود و شقاوت بیگانه و خویش خویش مشاهده کند
 آنکه پادشاهزاده جهن فرمای جهت دفع قزاقان و جهمی که در
 قونیه بر سخت نشسته بودند آن جوانب متوجه شد و صاحب را 15
 بملازمت رکاب نمایونش فرمان دادند و پیروانسه در بندگی موکب
 اعلی ملازم بود حدود کوغونیه و کمان پیوستند پیروانها باستسلام
 قلعه واستنزال کوتوال که تعلّق بدو داشت فرمان آمد چون
 بدانجا رفت و کوتوال را فرو خواند مدافعت خصمانه پیش آورد
 پیروان خایف و خایب خدمت مراجعت کرد بدان مانعت غیظ 20
 پادشاه [که] جهت خذلان تودون و توقو داشت زیادت شد

a) P sans جهان P و b) P قراجه c) Nom propre?

کرد و از امراء روم کسی بدو ملحق نشد و چهارپایان لشکرش از بی علفی سقط و تلف می شدند و از هجوم لشکر جهانگیر مغل ترسان بود العودُ اَحْمَدُ خوانده عودت کرد چون بدمشق رسید بعضی از غلامان او را بزهر بدان جهان رسانیدند ۵

۵ ذکر سبب حرکت رکاب جهانگیر پادشاه جهانگیر بیروم

چون سلطان غیاث الدین وصاحب فخر الدین و معین الدین پیروانه بتوقلات پیوستند در حال سیف الدین از یکی را باعلام حال بدرگماه روانه کردند چون بداجا رسید و حال باز گفت پادشاه بنفس خود حرکت کرد و عساکر جرّار بیش از پنججاه هزار سوار 10 شمشیر a کشیده بقصد مائک روم و شام روان شدند و فتنه قوی

شد چون بحدود ارزجان رسیدند از راه دفرکی عزم آبلستان کردند اهل دفرکی غافل نشسته ناگاه نگاه کردند از کمر کوچی که در محاذات قلعه است سواری دیدند که فرو می تازد و کوبه بزرگ در پی می دوانید نفری چند از اعیان با طرغو 15 پیش باز رفتند چون نزدیک رسیدند پادشاه اباقا بود طرغو داشتند طرغوی ایشان را بقبول مقرون داشت و سیورغامیشی فرمود و جماعتی فصولان را که بر قتل اولاد b تاج الدین زیرک c اقدام نموده بودند فرمود که بیاسا رسانند و از آن قبل که شخصی از مقیمان دفرکی که از شرفات قلعه در نظر پادشاه با تیر 20 و کمان آمد سزاء بی ادبی خود یافت و در هدم قواعد قلعه فرمان نافذ شد آنکه رکاب جهان آرام بطرف آبلستان در حرکت

a) P ajoute نا. b) Selon une note à la marge; le texte porte غلام. c) P sans points.

بقیصریه نهضت نمودند و راه آبلستان گرفتند چون بسکوه هورون
پیوستند خبرگیران گفتند که فردا وقت صبح لشکر شام در
حکراء آبلستان نزول خواهد کرد هر دو لشکر از رومی و مغل
احتیاط خود تقدیم داشتند روز دیگر از کوه فرو تاختند چون
فندقدار آثار گرد در هوا مشاهده کرد فی الحال در حرکت آمد⁵
چون بصحرا رسید لشکرا صف کشیده دید هر دو لشکر
پذیره^{۱۰} هدیگر شدند و طیبور چهارپیر مغل که از جوف گمان
شدفی^a در پرواز آمده بودند سه جهت خاکرا بر شامیان تنگ
کرد تودون و توقو حملیه^{۱۱} متواتر کردند و صفها درپند و از آثار
صرامت هیچ باقی نگذاشتند عاقبت لشکر اسلام منصور شد¹⁰
و توقو و تودون افتادند و بهادران مغل سر بر بستر مرگ نهادند
و بودی بسود و قُصی^{۱۲} الْأَمْرُ الَّذِي فِيهِ تَسْتَفْتِيَانِ^b پروانه با دل
چون شمع تفته روی بهزیمت نهاد و بعد دو روز بقیصریه افتاد
صاحب سلطانرا سوار کرده بود و باندیشه و غصه در حکراء مشهد
سیران می کردند ناگاه پروانه با نفری چند [که] بی جان¹⁵
بسلامت از آن ورطه بدر انداخته بودند رسید و م از آن با
صاحب و سلطان و امیر پروانه راه توقات گرفتند لشکر شام بعد
از ایشان بقیصریه آمد و در حکراء مشهد خیام زدند و فندقدار
شام روز آذینه پانزدهم ماه ذی القعدة سنه ۹۸۵ در شهر رفت
و بر تخت نشست و خطبه و سکه بنام خود کرد و چون او بنابر²⁰
عهد و پیمان پروانه حرکت کرده بود و اینجها خلاف آن مشاهده

a) Lecture douteuse (= شدفا؟) P سدی.

b) Kor.

12, 41.

c) Ainsi porte le ms. au lieu de ۹۸۵.

کشیدند از غایت دهشت و فرط حیرت جوابهائ متناقض می
گفت عاقبت الامر اورا بیبواسا رسانیدید و دست و پا و سر و هر
عضوی را از اعضا جهت اعتبار کفار نعت و انزجار خدمتکاران
غدار بهر دیار ارسال کردند آنکه باتفاق همه عزم قشلاق ساختند
۵ و آن زمستان امراء روم از بام تا شام درین قضایا ملازم مغل می
بودند و در خوف و اعتراض رخنه ایام ناکامی می کردند چون
این حکایت بنهایت رسید و عتاب بازخواست از میان بر
خاست و مردم خواستند آسود و چشم کشود حالات عجیب تجعل
الولدان شیب از پرده تقریر ظاهر شد و سر بسوز و فرج بترج
10 و راحت با مانر و شادی بغم تبدیل یافت و مملکت منزلزل و قواعد
سلطنت متخلخل گشت و از حرکت نا صواب فندقدار شام
هزاران شربت زهر آلود جان آشام بمذاق خاص و عام این مملکت
رسید و یَفْعَلُ اللَّهُ مَا يَشَاءُ ۵

ذکر خروج فندقدار از طرف شام

15 چون جهان آریان قدرت اَعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ يُحْيِي الْأَرْضَ بَعْدَ
مَوْتِهَا ۱۱ حمل شاه سیاره را از خانوت حوت بمنزل حمل بردند و آواره
بهار بر زبان سوسن و هزار در جهان انداختند از جانب سیس
بر تواتر اخبار می رسید که از طرف شام لشکر بسیار عزم
دیار روم دارند از حضرت سلطنت فرمانها باطراف در قلم آمد
20 که سپاه بصواحی قیصریه مجتمع شوند لشکر مغل و سپاه شاه
برعایت و سروری نمودن نوین و توفیقو اغا و معین الدین پروانه از

کردند و بتعجیل تاختند تا نیم شبی بدولو پیوستند و در میدان
شب بهایان رسانیدند بامداد پروانه بطلعت غراء خود شمع
جهان افروز نزدشان تابان کردانید و از شادی زنده شدند سلطان
استراحت فرموده بود نگذاشت که بیدار کنند و گفت ما این
جمله زحمات جهت آسایش دار شریف او تحمل می نماییم⁵
او نیز سر بر باین نهاد و چون روز بر آمد پروانه سلطان را
دستیوس کرد و با تدبیر بخدمت امراء مغل روان شدند چون
ملاقات سلطان با ایشان اتفاق افتاد پروانه در باب براءت سلطان
از آن عصیان فصلها پرداخت و در مقامد سمع قبول نشاند امراء
مغل سلطان را تسلی دادند چون پروانه حال اعتقال شرف خاین¹⁰
بر دست کوتوال باز نمود پسندیده داشتند و سیف الدین جالش را
باستمالت کوتوال واستنزال شرف با کوکبه از سپاه مغل و مسلمان
بقلعه روان کردند شرف الدین ولد خطیر را نزد امراء مغل با
غل ذل حاضر کرد و او را در سوال و یرغ و کشیدند و پسر قلاوز
امیر شکار و سنجار جامدار و قبیله a خادم خاص را که ماده فتنه¹⁵
بود و سلطان را بدست پسر خطیر داده بقتل بردند و دیگر امرارا
که از سر اضطوار متابع او شده بودند یرغ و داشتند و بعد
تفحص جرم هر یکی معین کردند و صاحب و تداون در بندگی
نزد پادشاهزاده بجانب آبلستان جهت احتیاط در بندها مانده
بودند چون پادشاهزاده مراجعت ساخت و عزم اردو فرمود و توقو²⁰
باز بمالک عودت نمود پسر خطیر را باز حاضر کردانیدند و در یرغ

a) P sans points. Cp. p. ۳۱۵, note a.

ارزن الروم پیوستند خبر عصیان پسران خطیر استماع نمودند
 در حال صورت حال را بخدمت عرض داشتند فرمان نافذ شد
 که پادشاه زاده جهانگیر وتودون بهادر وتوقو اغا با لشکر بسیار
 بدفع فتنه پسران خطیر بطرف روم متوجه شدند پسر خطیر
 ۵ بر علت قدیم راه غوایت وجنون گرفته بود ولایتها را بمردم
 دون ومرقه تفرقه می کرد وبیکبارگی نقاب حیا از رخسار وفا
 بر انداخته بود وچنانچه حفاظ پرداخته اما از قبل ارکان دولت
 احتراز می نمود وبدان سبب گشای بنمکیده وزمانی بدولو تخاصم
 می جست و خلایف را سرگردان می داشت ناگاه منهبان خبر
 10 آوردند که پروانه با لشکر بی کرانه در خدمت پادشاه زاده
 رسید واحتیاط جوانب وسد مهارب وحفظ مسارب نمود چون
 وارد خطیر این معنی استماع کرد چون برگ بید در لوزه
 واضطراب آمد واز هول سپاه مغل جهان سیاه شد بدخلیز
 سلطنت آمد وامرار دعوت کرد وگفت که من در تدارك سوء
 15 افعال خود هیچ مصلحت و رای بجز از *a* قرار ببعضی از معاقل
 خویش نمی بینم شما در خدمت موکب سلطنت نزد پروانه
 روانه شوید امرا را وداع کرد وبا نفری چند از چند خون راه
 قلعه لوله گرفت چون نزدیک رسید مردم خود را دستور داده
 پیدرود کرد وبا یک نفر غلام بر قلعه شد در حال کوتوال او را
 20 مقید کرد وقضیه بخدمت بارگاه سلطنت باز نمود آری چون
 شرف الدین بقلعه رفت ارکان سلطنت نماز شام سلطان را سوار

a) P au lieu de *ز*. بجز *ز*. Les mots suivants jusqu'à
 sont écrits à la marge.

شد چون عصیان پسران خطیر آشکارا شد از اندرون و بیرون شهر غوغا بر خاست شرف با علمه‌ها و لشکر که داشت بصحراء مشهد راند و آنجا توقف نمود و در شهر فرستاد تا سلطان را حاضر گردانید اتابک و طرمطای و مستوفی بعد از ممانعت و مدافعت سلطان را سوار گردانیدند و نزد شرف بردند روز دیگر از مشهد^۵ عزم نکید نمودند چون بدانجا پیوستند شرف برادر خود ضیاء باعلام حمال و اسننجاک رجسال بطرف شام ارسال کرد و اتابک مجد الدین و جلال الدین مستوفی و سیف الدین طرمطای را ملزم گردانید تا برادران و پسران در حکمت ضیاء روان کردند و بواسطه سلطان در نکیده جمعیت تمام بادید آمد و شرف را عجب و حماقت^{۱۰} هر روز زیادت می شد و بر اکابر دولت تکبر فاحش میکرد و هر زمان قصد اتابک می نمود ایشان چون از حال آگاهی می یافتند مال بسیار می فرستادند و خزانه را و قایم نفس خود می کردند هر روز قصاص مزور از راه شام پدید می شدند که فندقدار در فلان روز با لشکر گران خواهد رسیدن و بشارت فشارات می^{۱۵} زدند و مدتی این حالت بدین حیلت سر بردند

ذکر وصول مهد ملکه و مراجعت امرا و سکون فتنه اولاد خطیر چون صاحب و پروانه و نایب در خدمت مهد ملکه بخدمت پیوستند و بناموس تمام عروس را از منصفه جلوه بحاجله وصال بردند و پشت ساکنان دیار روم بدان مواصالت محکم گشت از^{۲۰} خدمت او در باره صاحب و پروانه زیادت از معهود نوازش فرمودند و فرضه از دیار ارمن با مالک سلطان اضافت کردند صاحب و پروانه شادمانه روی سوی ملکت نهادند چون حدود

پدر را که در وقت وداع شنیده بودند باز گفتند و هر سه
 بیارثی تأکید این مهم را سوگند خوردند که چون هر دو برادر
 در پیش پسر پروانه آیند و اما بسرای سلطان حاضر شوند در
 قتل ایشان توقفی ننمایند شخصی از ملازمان پسر پروانه این
 5 راز بصیبا اعلام کرد صیبا هم در زمان قصد پیش برادر روان کرد
 و قضیه را باز نمود و اتباع خود را فرمود که همراه در سلاح روند تا
 فردا روز بعد از معانقه با تاج کیو تیغ بی دریغ درو نهند روز
 دیگر صیبا باستقبال برادر رفت و حکایات را باز گفت ناپسند غضب
 هر دو استعمال یافت و پسر پروانه بزعم آن که پسران خطیر از
 10 گرد راه بخدمه او روند آن روز سوار شد تاج الدین کیو و سنان
 الدین با مردی چند که داشتند استقبال کردند شرف بر
 سبیل معاتبه بکیو گفت که اگر خداوند زاده ما مارا پیش باز
 آمدی در کمال او چه نقصان شدی کیو گفت اگر او را عذری
 باشد ملک الامر تجاوز فرماید و نزد او رود تا او خاجل شود
 15 ازین جواب شرف را حدیث مواضعه محقق شد صیبا بحکم آن
 که از مدتی دراز تاج الدین کیو را ندیده بود برسم معانقه
 پیش آمد و در خفا شمشیر از نیام بر کشید و بر دست
 راست کیو راند کیو شمشیر بدست چپ از غلاف بر کشید
 و بهر که می رسید مجروح می کرد و چون زخم پسر خطیر
 20 درو تأثیر نموده بود بروی در آمد در حال سرش از تن جدا
 کردند و بر فترک صیبا بستند و آجا امیر سنان الدین شهید

وقت وداع معین الدین پروانه بتاج الدین کیو که سرلشکر او بود و یسنان الدین پسر ارسلاند غمش بسر فرموده باشد که من در حرکات و سکنات اولاد خطیر زجانی *a* بهیچ وجه آثار خیر تفرس نمی کنم و بی گمان ازیشان فتنه عظیم و بلائی الیم صدور خواهد یافت و اگر این مهم نازک سناخ نمی شد من ۵ بذات خود زنگ نهاد ایشان بمصقل مصقول یمانی از آینه وجود هرچند برکشیدگان منند محو می کردم اما باید که شما هر دو باتفاق در اثناء اللیل و اطراف النهار انتهاز فرصت نمایید و با ساز و سلب در طلب قتل ایشان تحفظ و تیقظ لازم شمرید و در اوراق دم اخوین مسارعیت واجب دانید ایشان در خدمه ۱۰ امیر پروانه اتمام این مهم را التزام نمودند لکن در کارگاه تقدیر تصویر بر خلاف تصور ایشان بود چون موکب سلطنت بقیصریه پیوست شرف الدین پسر خطیر با فوجی از لشکر روم و از لشکر مغل روی سوی آبلستان جهت حراست تغور نهاد و بمیگار *a* باشی نزول کرد ناگاه کوبه از اجناد شام از دربند ۱۵ بیرون تاختند و بعضی را از سپاهیان روم چون روماری پسر ترکی و سیف الدین ابو بکر جامدار و سیف الدین قرا سنقر با خون بردند چون پسر خطیر و قراول مغل اندک بودند باز گشتند و بکاروانسرای قراطای نزول کردند بعزم آن که فردا بصحراء قیصریه نزول کنند تاچ الدین کیو و سنان الدین هم ۲۰ از آن فی الحال بقیصریه آمدند و نزد پسر پروانه رفتند و حکم

با آن خیال جمال مبارک ناظر و مسامر و بتکرار این بیت که
وَعَدْتَنِي الْآيَاتُ مِنْكَ يَوْصِلُ لَكَ a لَوْ كَانَ يَصْدُقُ الْأَحْلَامُ نوعی
از تسلی ضمیر و خاطره حاضر اکنون کی صدر صلاح الدین
انجز الله فطره کما احسن سنه رسید و از خطره حضور مبارک
۵ بدین طرف آگاهی داد و مژده خجسته رسانید هَذَا تَأْوِيلُ رُؤْيَايَ
مِنْ قَبْلِ b در ضمیر آمد و امید هست که عَمَّا قَرِيبَ بدیافت
شرف خدمت قَدْ جَعَلَهَا رُؤْيَى حَقًّا بر خوانده آید وَمَا ذَلِكَ
عَلَى اللَّهِ بِعَزِيزٍ c

در تشریف ملکه معظمه سلجوق خانم ابنة السلطان رکن

الدین بنزوح پادشاهزاده و عصیان پسر خطیر

10

چون رای عالی و امر نافذ صدور یافت که از جمله مخدرات
سلطان رکن الدین یکی را در حماله بنزوح پادشاه جهان d آرند
و مناجوق رایت سلجوق را بدان افتخار از عیوق گذر دهند
سلطان غیاث الدین کیخسرو و امراء سلطنتش ببال منشرح و امال
15 منفسح شب و روز بترتیب جهاز ملکه شروع نمودند و تمام کردند
و ترتیب آن را بصدر کمال الدین ابن السراجه تفویض فرمودند تا
در ایام قلائل ساخته و پرداخته گشت و صاحب و پروانه و امین
الدین میکائیل نایب الخضره در خدمت مهمل مایین قدم در
راه نهاند و سلطان غیاث الدین را با اتابک مجد الدین و جلال
20 الدین مستوفی و طرمطای بکلیبکی بطرف قیصریه روانه کردند در

a) Lecture douteuse.

b) Kor. 12, 101.

c) Kor.

14, 23.

d) Selon une note à la marge il faut suppléer
argon à tort à ce qu'il parait.

داده در حالت ازو انعامی یافت و در نفس ناز پسین خدم
 وحش را پیش خواند و همراه با بیهوشی هر چه تمامتر وداع کرد
 و روی بدار القرار نهاد و از جمله رسائلش نامه که بجواب ملک
 السادة سالک سبیل السعادة مالک ازمة العارفين حاجت اولياء فی
 العالمين شرف الملة والحق والدين الحسن العلوی الطباطبای 5
 الشیرازی ادام الله علی كافة المسلمين برگشته نوشته است تا بر
 وفور بلاغتش بدان استدلال رود خطاب مبارک مولانا ملک
 السادات ثلک السعادات افتخار العترة الطاهرة ولی الترامة الطاهرة
 علم الهدی معلم a النوری شرف الملة والدين حاجت الاسلام
 والمسلمين ابد الله فضله وفضاله که بتیممة بحر سعادات بود 10
 تیممة بحر ارادت گشت وایان آیامک شریف بزبور حدیقه فضل
 ونور حدیقه قول وفعل b از روی تيمم وتبرک بتعظیم وتبجیل
 پیوست از مناوی وفحای آن نسیم روض ناسم لا بیل نفحات
 مکرم اخلاق ابو القاسم علیه السلام ما کثرت المواسم بمشام جان
 رسید در متقی که سعود آن سعادت عظیم روی سوی c افول 15
 داشتند وغصوب آن نعمت ونعیم وصمت ذبول d تا این غایت
 که بحسن التفات ویمین نظیر مولوی طالع ومانع گشتند
 بیت حماسة که عَسَى الْآيَّامُ أَنْ يَرْجِعَنَّ قَوْمًا كَأَنِّي كَأَنُوءُ e
 در یقظت ومانم در خاطر می بود و دیده بصیرت و زبان سریرت

a) Lecture douteuse. b) P فضل. c) Leçon corrigée pour نمود que portait primitivement le texte. d) Le verbe correspondant à داشتند manque. e) Cp. l'édition de Freytag p. 9.

عبد الرحمن که از احفاد ابو یوسف بود و نظیر بسزین الدین احمد الارزنجانی دادند و بوجه احسن و قدر امکان هر کس بشغل خود قیام می نمود و چون صاحب فخر الدین از قلعه عثمانجوق فرو آمد و بمندگی رشت و حکایات را در یرغو انداختند از آن ۵ افتد را نقی العرض والساحة بر آمد و فرمودند که بخانه خود و در امور سلطانی و اشغال دیوانی مداخل بساز صاحب نیز مدتی مقیم خانه و ملازم کاشانه بود و بصیط املاک و عقار و عمارت اوقاف مشغول بود و چون زمانی بر عزل بر آمد و در خاطرش از تسلط اراذل سامت و ملال راه یافت از سر انفت و ابیت با هدایا و تحف ۱۰ روی بدرگاه اباقا نهاد وزارت را باز برو مقرر داشتند و سر لشکری لادیف و خونس و قرا حصار دوله بهر دو پسرش مقوض فرمودند و پدر و پسران را بمراد دل باز بروم فرستادند و چون باز بمباش وزارت شد اتابکی را بر صدر مجد الدین تقریر کردند و به باتفاق ملازمت که بحکومت مملکت روم آمده بود می کردند ۵

۱۵ ذکر بعضی از اوصاف اتابک مجد الدین و خاتمت کار او صدر معظم و یگانه عالم مجد الدین محمد بن الحسن الارزنجانی بانواع فضال و آداب و تبحر در فنون حساب نادره ایام بود خطی بغایت خوب و عبارتی در نهایت لطافت و مطلوب داشت و ظایف میراث او در حق خاص و عام اهل اسلام سیما در باره سادات ۲۰ و ائمه چون پرتو آفتاب و قطرات سحاب متتابع و متواتر بودی و بر قرص و نقد اشعار و سبک رسایل عربی و عجمی اطلاع تمام حاصل کرده و در وقت وفات از عقل بیدارتر بود هر که روزی در ایام حیات خویش بر او گذشته بود و یا برو سلامی

نمایند چگونگی زندگانی توان کرد صاحب گفت چون این نامه
 بمن رسید فی الحال بنویس فرستادم و مشافهات را بسوقت فرصت تقریر
 کردم مرا درین قضیه گنهای نیست باقی آنچه خدا و خداوند
 فرماید آن باشد صاحب را در خانه از حجرات سرای سلطنت
 زمانی باز داشتند آنکه بخانه امیران فرستادند و شمس الدین ۵
 ولد صدروا باعلام این قضیه نزد امراء مغل و یروغوجیان روان
 کردند و اموال بسیار مصحوب او گردانیدند تا تحقیر گرفتار
 فخر الدین وزیر و تعظیم وزیر او نمایند و سرلشکر آمدرا بدان
 واسطه بدو دادند چون امیران مغل شنیدند گفتند هرچند
 ازو گناه بزرگ صادر شده است تا صورت حال در خدمت 10
 اعلام نرود در ابطال حشاشه او استعجال نیسایند کردن و با او
 بننگ^a آمایند خطائی نکنید اما در محافظش مبالغت لازم
 شمیرید چون ولد صدرو باز گشت صاحب را بقلعه عثمانجوق
 فرستادند و پسرش را بکفالت پسر خطیر اطلاق دادند بدان قرار
 که در سفر و حضر ملازمت پروانه نماید و مال و حال هر یک فیما 15
 بعد گفته شود ۵

ذکر تبدیل مناصب در دیوان سلطنت مالک روم
 چون صاحب فخر الدین را بقلعه عثمانجوق فرستادند وزارت را
 بهاجد الدین محمد بن الحسن المستوفی الارزنجان دادند که
 در جهانی ثانی بانواع فضایل ثانی نداشت و استیفا بصدر معظم 20
 جلال الدین محمود المشرف و اشرف بظہیر الدین متوج^b بن

a) P sans points.

b) Lecture douteuse.

پسر صاحب که در لشکرداری و خنجرگزاری و سپاهی دوستی و کشاده دستی ثانی ندارد احست-راز می کرد شرف پسر خطیر گفت من کار اورا تدارک کنم بدان وجه که اورا ببهانه مهمانی بخانه خوانم و چون عزم بیرون آمدن کند نگذارم روز ۵ دیگر صاحب و پروانه و امیر تاج الدین و پسر خطیر در خدمت موکب سلطنت بسمیران رفتند چون سلطان از سیران فرو آمد شرف تاج الدین را گفت که از شراب دوشین در سر خمار دارم و یک دو سخن تتماج که علاج درد مخمور رنجور جز بدان نتوان کرد حاضرست اگر خداوند تجشّم فرماید تا بهم تناول رو و خمار 10 شکنی تقدیم افتد از بنده نوازی قدیم بعید نباشد پسر صاحب از غایت سلامت قلب دعوت اورا اجابت کرد و بخانه او رفت و با او از در ملاطفت در آمد و مطایبت آغاز نهادند بعد از رفع خوان پسر صاحب قصد خروج کرد شرف نقاب حیا بر انداخت و گفت که از خدمت امیر پروانه شما در مزایلت 15 این مقام رخصت نیست پسر صاحب گفت از باب مروت با اخوان و یاران چنین نکنید فائده نداشت شاء ام ای بقضا رضا داد و ساکن گشت پسر خطیر فی الحال بر ورقه قضی الامر مستور گردانید و بدیوان نیز پروانه فرستاد در حال پروانه از پیشان صقه که با صاحب و ارسلاندمش و طرمطای نشسته بود 20 بر خاست و بکنار صقه آمد و آن نامه را که سلطان عزّ الدین نیز صاحب نبشته بود بر دست یکی از معتمران بخدّمه ارسلاندمش و طرمطای و صاحب ارسال کرد و گفت با کسی که یا خداوند خود مکر و غدر اندیشد و با مخالفان او همدانستی

بیت ^a

- امروز کرم کن ای کرم را پر و بال
 کز نیستیم شدست مردار حلال
 فردا که ز اخترم نکو گردد حال
 5 گدوهر ز کف تو بر نکیرم بسفال
- چون ارم این دوبیتی مضاعفه کرد بهیچ حال گرد مروت نکشت
 و انا سخا او ترشح نکرد ویر شخ خویش مستمر ماند سلطان
 طغرل از فرط غضب این دوبیتی بر زبان راند
بیت
 ای دل بهواء ارم من ار من باشم
 10 خالی نکنم زارمن ارمن باشم
- وی چرخ اگر بحیله بیرون نکنم
 گداو تو ز خرمن تو خر من باشم
- و نام شاه ارم بواسطه آن باخل در جهان سمر گشت در چنین
 هنگام رعایت جانب وای نعمت کردن از لوازم مروت باشد
 اگر درین باب نزد من مکتوبی فرستاده بودی تا که هرچه
 15 در ملک من است بذل رفتی صاحب از پیروانه چون رخصت
 یافت جواب نامه با چند تا جامه و مشربیه زرین پانصد مثقال
 و دیگر طرائف بدو فرستاد بعد از مدتی اصداد میان پیروانه
 و صاحب بسعایت آغاز کردند و پیروانه بر حبس و تذلیل و قید
 و تنکیل صاحب انهای کردند اما از قبل امیر تاج الدین حسین
 20

a) M. Horn m'apprend que ces vers se trouvent aussi chez Rīzā-qulī khān مجمع الفصحا (Téhéran a. H. 1295) I, p. ۳۷ avec la var. حال au lieu de فال. b) Selon Rīzā-qulī khān; P porte: از تو حزن زن.

نشاندهند و بر ولا و هواء او سوگند خوردند و صاحب و پروانه
 بکفالت و کفایت مصالح دولت به معاضدت و تدبیر قیام می نمودند
 و سلطان در حجر تربیت و تشریح ایشان چون نهال بر کنار آب
 زلال نشو و نما یافت و مدتی بقالب چوپین مناشیر و فرامین را
 ۵ بنوقیع تنزین می داد و چون از منزل طفولت بحد صبی رسید
 و قدم در دایره فم اشیا و حفظ اسما نهاد استاد حاضر گردانیدند
 تا بتعلیم مشغول شد ۱۵

ذکر اعتزال صاحب فخر الدین و اعتقال او در قلعه عثمانجوق
 سلطان عزّ الدین از دیار غربت نامه مبنی از صورت حال وقت
 ۱۰ مال a نزد صاحب فخر الدین که پیشتر وزیر سلطنت او بود
 ارسال فرمود صاحب را بر علت سابق شفقت در باطن ظاهر
 شد و حال با پروانه در میان نهاد و نامه سلطان نزد او فرستاد
 پروانه را از مطالعه نامه سلطان رفته ها آمد و بعد از تصحیح
 مکتوبات را نزد خود باز داشت روز دیگر چون پروانه و صاحب را
 ۱۵ با یکدیگر اتّفاق ملاقات افتاد صاحب از پروانه پرسید که
 جواب سلطان عزّ الدین بر چه غلط شاید نبشتن و نزد او درین
 حالت که عسرت پیرامین آیام او در آمده و بی نوائی گریبان
 حال او گرفته چیزی توان فرستاد یا نه پروانه جواب داد که
 [حال] سلطان بحال سلطان طغرل ماند که چون از جور امرا
 ۲۰ انزعاج یافت و در اطراف ممالک از دست ایشان پریشان می
 گشت این دوبینی نزد شاه ارمن بحکم استماع ارسال کرد

a) P ممال.

مشغول شد و لشکر مغل در سلاح رفته بودند و پیرامن سلطان از دور در آمده چون بسرپرده آمد مغلان را دعوت فرمود و خوان نهادند و بر گرفتند و ساقیان شراب در دادند در خرگاہی که نشسته بودند سلطان را از انبوهی و گرمی ملالت آمد نیمچه را بجامدار داد کردی چند آونگان دیدند بحکم مطالعه یگان⁵ یگان از غلاف بر کشیدند و با او در عتاب شروع کردند که دی قرار رفته بود که ساعیان پروانه را بما تسلیم کنی نکردی عذرهای می آورد و قبول نمی کردند در اثناء مقاولات زهر در قلع او آغشتند چون در کشید بعد زمانی تغییر تمام در مزاج کریمش ظاهر شد و چون سم در اعماق عروق واضطراب بر روح غالب¹⁰ گشته برسم اراقت بیرون آمد و اسب خواست و سوار گشته سوی شهر روان شد در پی رسیدند و باز گردانیدند بعد زمانی امراء مغل با پروانه بدر آمدند ضیا و شرف پسران خطیر با مغلی چند بماندند و در خرگاہ فرو انداختند و بلمه^a بر کشیدند و آن چنان سلطانی را در لک گرفتند هر چند فغان و فریاد می کرد اثر¹⁵ رقت و رحمت نمی دید عاقبت بزه کمان جان او را باجمنان فرستادند و چون از امانت فراغت یافتند مغلان بقشلاق رفتند و بزرگان بتعجیل تمام بقونیه آمدند ✽

ذکر سلطنت غیاث الدین کبکسرو بن قلع ارسلان چون ارکان دولت بمحروسه قونیه رسیدند سلطان غیاث الدین را²⁰ که دو ساله و نیم از پدر یتیم مانده بود بر تخت سلطنت

a) Lecture douteuse, P porte ویلا؟

بود و پروانه اورا بر کشید و چون زمانه ناکس دوستی ویی
 هنرپوری نموده متوجه آفسرا شدند و بقونیه بطلب سلطان قاصد
 روان کردند برلیغ همایون مهمی نازک صادر شده است حضور
 سلطان جهت استماع آن حکم لازم است سلطان از قونیه عزم
 ۵ آفسرا ساخت آن روز که بدیشان پیوست ضیافت تاج الدین
 معتر *a* بود سلطان در آن مهمانی دوستکانیها گران کشید چون
 سورت شراب تاثیر کرد و جلباب حیا مرتفع شد امیران مغل
 حبل عتاب را با سلطان تاب دادند و خطاب درشت کردند که
 بچه موجب قصد کشتن پروانه می نمائی در خدمت تو چه
 10 تقصیر کرد که مستحق چنین اندیشه نا پسندیده باشد
 سلطان جواب داد که ازین معنی که امیران می گویند مرا
 خیر نیست و کلمه در آن باب بر زبان ما نه در حالت صحو
 و نه در وقت سکر گذشته اگر امیران استکشافی شافی تقدیم
 دارند یقین است که ناقل خجل گردد جواب دادند که تا این
 15 حکایت مرا تکرار نیافته بودی کار بدین مرتبه نرسیدی اگر
 آن طایفه جامه را که برین عذر تحریض کرده اند بما سپاری
 بیاسا رسانیم و خلاص سلطان میسر باشد و اگر اعمال کنی ما ایضا
 و محابا نخواهیم نمود سلطان گفت درین باب اندیشه نمایم فردا
 بخدمت امیران عرض دارم آن مجلس برین سخن باخر آمد روز
 20 چهارشنبه دوم جمادی الاولی سنه ۹۹۴ سلطان از شهر بیرون آمد
 و آن روز نوبت ضیافت سلطان بود تا چاشتی با امیران بشکار

a) P معتر. Cp. p. ۳۹۵, note c.

خواهد پروانه واشبیاع او دندان در ملکیت قدیم ما مستحکم کرده اند و مردم را مستحق می شمارند و از نصاب ملک بی نصیب گذارند و اثر چنین خواهد بود سالی دیگر ما را در ملکیت حکمی نماند مصلحت آنست که بخدشه پادشاه رویم و استیلاء ظلمه و قلات مثال عرض داریم آن کافر نعمتان این معنی را بنقیر و قطمیر⁵ پیسر خطیر نقل کردند از آنجا که فتنائی و غمائی و حیلت سازی او بسود اجازت خواست و بیهانه تجدید ملاقات با اولاد بطرف نوقت که سکنی آنجا داشت روانه شد و پروانه را بر آتش نشاند و هر روز دو گانه روی بصاکرا نهادندی و فکرها کردندی تا عاقبت رای بر آن قرار گرفت که بهمداستانی مغلان قصد¹⁰ سلطان نمایند روز دیگر پروانه جهت جمله یرغوچیان و امراء مغل اموال بسیار ترتیب کرد و در حکمت شرف ارسال نمود و پیغام فرستاد که سلطان بدان سبب که می خواهد که با شامیان اتفاق نماید و عصیان آغاز و من مانع می شوم اندیشه هلاک ما نموده است و چون از قبل قتل من فراغت یابد در حسم¹⁵ ماده شما جمعیتها سازد اگر پیش از آنکه او را این فکر از قوت بفعل رسد تلافی حال تقدیم دارید مصلحت عظیم باشد بیشتر امراء مغل ازین معنی اجماع نمودند باینکه^a که با پروانه دوستی داشت امراء مغل را بر آن آورد که جهت تفحص حال سوی آفسرا حرکت کنند پروانه با عساکر خود و لشکر نکیده²⁰ و جمعیت پیسر حاجا^b که از سفلگان و مجاهیل ترکان اجرخوار

a) دایناک P.

b) پیسر (sans) در حاجا P.

استشارتی می کرد پسر خطیر شرف مسعود که از احاد منشیان
 او بود گفت اگر این امنیت میسر گردد خداوند سر لشکری
 نکیده را بپنده ارزانی فرماید پروانه برسم تغافل تقبّل فرمود بدان
 امید در عرض اختراعات تلم که بر سلطان عزّ الدین می
 ۵ بستند در ایستاد و چند بار آمد و شد کرد تا البجاق را بر
 قصد قونییه و قید سلطان عزّ الدین از خدمت *a* اجازت شد
 و چون سلطان عزّ الدین بی گناه از بیم هیبت پادشاه غربت
 اختیار کرد و باز بلشکری پناه جست سر لشکری نکیده را بر
 موجب وعده سابق پسر خطیر تقریر کردند و رتبت او در آن
 ۱۰ اجتناب از ثری بثریا و از سمک بسماک پیوست و چون سالی چند
 بر آمد و عا و سع و انا قدرت او از تحمل دولت و ثروت عاجز
 می آمد و چون رتبتی بغیر موضع و پیاپی بیرون استحقاق و موقع
 بود پای از پایه خود فراتر نهاد و اقوال و افعال او مناسب اصل
 و نسب و ام و اب می آمد اعیان اطراف از امارت او استنکاف
 ۱۵ نمودند و مستعدیان و متشکیمان غصهها بر توانر رفع می
 کردند هر چند در ازلت آن عدوان از درگاه سلطان فرمان صادر
 می شد انقیاد نمی نمود و بطریق تنفرد و تهرّد می سپرد سلطان
 جهت خاطر پروانه چیزی نمی گفت شبی سلطان در خلوت با
 حریفان که جمله متعلقان پروانه بودند فرمود که نکیده را از
 ۲۰ شرف می باید گشود و در وقتی بطریق ندامت ملکیت سینوب
 گفته باشد که هرگز خدمتکاری از شهریاری شهری بخشش

a) P porte au-dessus de la ligne. Cp. p. ۲۹. note b.

می زدند چون نجیب الدین مستوفی وقوام الدین مشرف ملک
 وقاضی جلال الدین سفریحصاری قاضی لشکر و سیف الدین
 خاص قبیله *a* و کریم الدین علیشیر و بدر الدین کهرتاش امیر
 سلاح و امین الدین یاقوت استناد الدار مقید کرده نزد البجاق
 فرستاد تا جمله را بدرجه^۵ شهادت رسانیدند چون این طایفه⁵
 بغیر حق بقتل رفتند البجاق را در خواب از عالم غیب خطاب
 عنیف کردند چنانکه از هول آن بیدار شد و آثار انوار رای
 العین بر مضامع آن مقادیر مغایر مشاهده کرد و سراسیمه
 بمذمت پروانه زبان گشاد و چون حکایت علی بهادر بیکسو شد
 شاه ملک عصیان آغاز کرده بود بقلعه^{۱۰} کداغره^b متحصن گشته
 10 او را بعد از محاصرت با مان و ایمان فرو آورد و بر دست مغلان
 شهید گردانید آنکه بحضرت رفت و بر انتزاع سیغوب از قبضه^{۱۰}
 طرابیونی که بوجه سرقه بدو افتاده بود بربیع حاصل کرد و مدت
 دو سال در آن محاصرت بود چون حصول پیوست از حضرت
 سلطنت بملکیت التماس فرمود و چون بهیچ حال کلمه^{۱۵} لا جز
 15 در شهادت بر زبان سلطان رکن الدین نمی رفت در حال
 میسر شد

ذکر سبب واقعه هلاک سلطان رکن الدین

پیش از آن که حصه مملکت سلطان عز الدین در تصرف
 دیوان سلطنت رکن الدین آید معین الدین پروانه در اثناء
 20 محاورات با خواص خود در استضافت آن شطر با این نصف

a) P ici قبیله (sic). Cp. p. ۳۹۵, note a. b) P sans points.

هر که در ملت مسیح می آمد امان می یافت و بایقیان بنکال
و عقلا مبتلا می شدند باری تعالی صابین خان را بر آن آورد که
بخلاص سلطان عز الدین لشکر عظیم فرستاد و اتفاقاً در آن سال
یخبندی عظیم شد و آب و ثواب یخ گرفت و تمامت لشکرها از آن
^۵ عبور میسر گشت و سلطان را از آن حبس بدر آوردند و بخدمت
برکه متوجه شدند چون سلطان خدمت پیوست انواع نوازش
فرمودند و ولایت سولخاک و سوتاق را باقطاع بدو فرمودند مگر
احکاب اغراض بوالده سلطان رسانیدند که سلطان را در راه نکبت
رسید از تاب خود را از قلعه پرتاب کرد و هلاک شد و چون سلطان
¹⁰ واقعه مادر و اسیر دو پسر و خواهر در دست فاسلیوس استماع کرد
اکتتاب نمود اما انتظار الفرج بعد الله می فرمود و خاست
افسانه در موضع گفته شود ۵

ذکر پادشاهی سلطان رکن الدین قلج ارسلان و سیرت او
سلطان شهید رکن الدین در زر افشانی و پهلوانی یگانه جهان
¹⁵ بود کمان شست می و گرز نه می داشت و یکبارگی از خساست
و زالت مستنکف بودی چنانکه در ایام دولت او اکثر مالک
ملک شد که باخطوطی شرعی مردم می بخشید فی الجمله چون
بر تخت سلطانی در قونییه تمکن یافت و سلطان عز الدین بجانب
استنبول روانه شد باز علی بهادر و اغرلو امیر آخر از هر طرف
²⁰ حشر و جمعیت تمام کردند و به محاصرت قونییه آمدند پروانه
باستظهار بعضی از مغل اورا و اغرلو بکار و انسرای انتونیه مخدول
و منکوب گردانید و مجیبان دعوتش را شربت سیاست چشانید
و جماعت متمیزان و احکاب قلم را که دم هواداری سلطان عز الدین

ساختند و لشکر مغل بهر طرف می تاختند علی بهادر بسفر بحصار
 جمعیت انبوه داشت و میخواست که بدر لشکر مغل شبخنون
 آر در شب راه کم کرد بامداد یزک لشکر مغل با او مقابل
 شدند و بلشکر بزرگ خمیر کردند و جنگی عظیم در پیوستند
 عاقبت علی بهادر روی بگزیو نهاد و بطرف اوج افتاد و سلطان عز⁵
 الدین از صلاح کار مایوس شد و در کدرغها که معد داشت
 بود نشست و با اطفال و عیال باستمبول نزد فاسلیوس رفت ملک
 الروم در تعظیم او میالغها کرد و سه روز بعیش مشغول بودند
 و علی بهادر نیز از اوج با شرمه از حواشی خویش در استنبول
 بسلطان پیوست و فاسلیوس او را بنواخت و چند کت¹⁰ اعدای
 فاسلیوس را منہزم کردانید و پهلوانیها باظهار رسانید و بدان واسطه
 خلعهاء گران بها پوشید جماعتی که دمع بوسید^{۱۱} ایشان طاقت
 راحت نداشت شبی در اثناء تقدح حضرت سلطنت گفتند
 که چون سلطان از ملک قدیم محروم ماند و ایناجا حشمر جمعیتی
 و انبوه را حمد الله حاصلست اکثر فاسلیوس را در سیران از میان¹⁵
 بر داشته اند و پادشاهی این ملک حضرت سلطنت عاید گردد
 چه باشد که دیدید^a که شرابسلار سلطان بود بحکم العزف دس^{۱۲}
 این معنی را بگوش فاسلیوس رسانید بهادر اغزلو امیر آخر و علی
 بهادر را بپهانه خانه خود خواند و مقید کرد و بدر سلطان
 والد^{۱۳} او موکلان فرستاد آنکه سلطان را با قربات بقلعه باز داشت²⁰
 و امیر آخر را مسمول و علی بهادر را مقتول کردانید و انب^{۱۴}اع سلطان

a) *Oghuzname* p. ۱۰. کبرکدیدی. Selon al-Ainī et
 کبرکدیدی étaient oncles d'Izz al-dīn (frères de sa mère).

د در انهزام سلطان عزّ الدین بار دوم بطرف فاسلمیوس
 چون سلطان عزّ الدین از خدمت مراجعت ساخت و مدتی از
 تحمل مشقت اسفار بر آسود با صاحب فخر الدین رای چنان
 زد که اگرچه مارا با سلطان رکن الدین که برادر صلی است
 ۵ و صلتی می افتد لکن از قبل احتیاط معین الدین پروانه انفعال
 تمام حاصل است اگر جهت احتیاط و دفع اضداد دفعه دیگر
 عزیمت مصمم گردید متضمن مصالح بی نهایت باشد صاحب
 فخر الدین این رای را صایب دید و پیش کشیها راست کردند
 و عملیز سلطنت مرحله روزبه زدند و باختیار سلطان نهضت
 ۱۰ فرمود و چون سلطان رکن الدین و پروانه و لشکر مغل به قسرا
 پیوستند و ورود ایشان بر وجه عداوت معلوم شد صاحب فخر
 الدین جهت استعلام حال و تدارک قضیه باستقبال فرستاد
 و عزیمت را مستعد گشت و منتظر بود تا چه واقع گردد شنید
 که چون صاحب فخر الدین بدیشان پیوست وزارت را برو مقرر
 ۱۵ کردند و مغل بر ابطال حشاشه سلطنت جازم اند و نزدیک
 رسیدند فی الحال با قوم و عیال قصد انطلیه نمود بعد دو روز
 چون لشکر مغل و سلطان رکن الدین رسیدند بقیاء اسباب
 سلطنت را جهت پادشاه تصرف نمودند و هرچه در خزانه موجود
 بود موقوف داشتند تا چون توکلک^a بخشی و نهاء الدین شاهنشاه
 ۲۰ از خدمت اردو بطلب آن آمدند بدیشان سپردند و الیاجاق
 بولایت آقشهر بدیه قرایوک و سلطان بدیه التونشاش قشلاق

^a) Cod. 1182 (P) توکلک دخشی (sic); *Oghuzname* ed. Lagus p. ۸. نوکل.

الدین با تحف و مغانج دمشق خدمت مشرف گشت و طاعتداری
 و انقیاد نمود علاء الدین کاری را از درگاه بدان بندگی موسوم
 گردانیدند و چون دیار شام بتبع جهانگیر مسلم گشت بوغارا a
 با پنجاهزار سوار جهت محافظت آن دیار نصب فرمود و خویشتم
 عنان جهانگیر بآذربایجان پیچان گردانید و یرلیغ و پیایزه از عز 5
 الدین استرداد نمود و سلطان رکن الدین داد و او را استعانت
 بسیار فرمود و اجازت معاودت شد هر دو باخرمی و خوشدلی
 روی بمملک مرورث نهادند و بر سریر سرور نشستند در آن میانه
 صاحب ضغرائی وفات کرد سلطان عز الدین وزارت را بعد از آن
 بنام فخر الدین علی نایب تنقیریز فرمود و خلعت و دوات حکم 10
 و منصب وزارت بدو ارزانی داشت و b بوزارت سلطان
 رکن الدین بنام پروانه یرلیغ فرستاد و ملک الامرا و الصدور تاج
 الدین المعنّی بن القاضی محیی الدین خوارزمی را بجهت ضبط
 وجوه خاصّه و حفظ آن مندوب فرمود و نزدیک بود که دلها
 مضطرب قرار گیرند و خواطر رمیده آرامیده گردد اشرار لبیام 15
 و مفسدان اثم در نهان پیروانه نهادند تا البیجق را بر آن آورند
 که بخدمت از سلطان عز الدین شکایتها نوشت که او را با
 مصریان میلان افتاده است و از صوب دیار پیوسته قصاص ارسال
 می کند اگر پادشاه اجازت فرماید تدارک حال او تقدیم رود
 و در آن باب فرمان صدور یافت بر مقتضاء حکم سلطان رکن 20
 الدین با لشکرها مالک خویش و پیرونه سوی قونیه روانه شدند

a) Kitou boga chez d'Ohsson et ailleurs. b) Lacune
 indiquée en P. c) P ici sans points: plus loin معبر.

مرد و صاحب طغرائی بحکم جهانگشای مانع می شد چون
توارد و تواتر رسولان متواتر گشت کار بر آن جملت قرار گرفت
که ملک در میان دو برادر علی السوییه بمناصفه باشد هر چه
غربی آب سیواس است نواب دیوان سلطان عز الدین تصرف
5 نمایند و آنچه در جهت شرقیست در قبضه تملک سلطان رکن
الدین مقرر باشد ۵

ذکر عزیمت هر دو سلطان خدمت اردوی معظم
چون قاعده صلح مهتد گشت سلاطین در پی یکدیگر عزم
شدند و چون سلطان عز الدین خدمت پیوست سیماء و لقیاء
10 رتبه او ماحی و شافع سیآت و عثرات گشت انواع اصطناع در
باره او فایض فرمود و پاییز و یولیغ منکوخان را بدو داد بعد چند
روز که سلطان رکن الدین و صاحب طغرائی و معین الدین پروانه
خدمت آمدند و عنایت قدیم در شان او تجدید یافت سلطان
عز الدین و رکن الدین در اردوی معظم معانقه مصالح کردند
15 و در آن بارگاه بفرمان پادشاه در مکالمه و محادثه آمدند و خلایق
عالم در مسالمت برادران خرم و شادمان شدند و پادشاه بر موجب
تقریری که صاحب طغرائی و الیبحاق و پروانه در مقامه کرده
بودند مملکت را بر ایشان مقرر داشت و فرمود که هر دو بتبویز
روند و بترتیب اسباب سفر و فتح بلاد شام و مصر قیام نمایند
20 چون سلاطین بتبویز آمدند و وجوه نبود از خزانه عامه چهار
صد بالش زر استقراض کردند تا اسباب ایشان بر وفق و جوب
مهیا گشت و از آنجا در خدمت بطرف حلب عزیمت نمودند
چون پادشاه از آن قبیل فراغت حاصل شد و قاضی محیی

بر خلاف معهود توقّفی دیدند مصالح لا اندرون شد تا از حضور صاحب وامرا سلطان را آگاهی دهد چون بدر آمد تغییر عظیم بسبب وفات سلطان درو ظاهر دیدند و بهیچ حال موجب آن فجاءة معلوم نشد چون خدمت منکوخان^a پیوستند فرمود تا سبب وفات سلطان را در بحث اندازند و در آن باب بر خاین⁵ محایا نکنند چیزی محقق نشد و در اثناء آن ایلچیان و قضاة باجو رسیدند که سلطان عزّ الدین پادشاه روم عصیان نمود و لشکر او با باجو قزچی بصحرای رباط علائی که در حوالی شهر آق سراست مقابله کردند و طاقت منبزم گشتند چون این خبر رسید بی مهابالت سلطنت روم باستقلال با یولیخ و پاییزه سر شیر¹⁰ بسطان رکن الدین ارزانی داشت چون صاحب طغرائی خدمت رسید و ما جزا و حکایات را عرض کرد جهت رایى که او را سانج شد یولیخ و پاییزه را ازو بستند و در خزانه زیاده صاحب طغرائی بتعجیل و تمجیل سوی ممالک روم باستحصار سلطان عزّ الدین روانه کرد چون در خطّه¹⁵ کتاب بسطان والیبجاق رسید ایوحصار را باضافت بر قیرشیر بدو دادند و باتفاق البجاق و سلطان رسولان بدعوت سلطان عزّ الدین متواتر گردانیدند سلطان عزّ الدین باتسرا خرامید و تاج الدین پروانه را نزد سلطان و البجاق و قدغان باعلام قدوم خود متوجه گردانید سلطان رکن الدین سیف الدین طرمضائی را در جواب او تسمیر کرد در اثناء این²⁰ حالات چند کتّ البجاق قصد محاربت سلطان عزّ الدین می

a) Le nom se trouve ici écrit à la marge.

روی سوی ارزجان بگریز نهاده بودند رسانید پروانه از فرط حقد و غضب آرام نداشت روی بارو نهاده واستنجداد عساکر خود الیچاقی وقدغیان را با ده هزار سوار در صحبت او بجهت قمع مخالفان وطاغیان روانه کردند چون لشکر مغل بارزجان پیوست 5 بعد روزی چند متوجه فتح بلاد شدند و بنکیسار آمدند و ۳ در آن روز مسلم گردانیدند اعیان شهر با نزلها بدر آمدند و سلطان را با شموع در شب بشهر بردند و بر تخت نشاندند و فی الحال امارت نکیسار را بیروانه فرمود و از آنجا بتوقات آمدند و بنابر آن که قلعه را بیوتلش بکامربک سپرده بودند او ممانعت 10 می کرد منجنیقها نصب کردند و چون فایده نکرد و مهمات فوت می شد آن را ۱۰ چنان گذاشتند و مدتی در حوالی کاب و زیله a و بارجون b و قاز او نبرد می کردند تا صاحب طغرائی از خدمت رسید و آن منازعت بیهمن کفایت او بنهایت پیوست ۱۵ ذکر وفات سلطان علاء الدین در راه و رجوع صاحب طغرائی

بحکم وزارت بمالک روم و تقریر قضایا

15

چون سلطان علاء الدین کیقباد که از مادر داودی و از پدر سلجوقی بود بحکم برادر مهین سلطان عز الدین بعزم بندگی حضرت توجه ساخت بعد از قطع مغاور و طی مراحل در بعضی از منازل شیمی تا دو پاسبان از شب گذشته با امرا و حرفه خود 20 بعیش و عشرت مشغول بود و چون متفرق شدند و عزم شبستان فرمود بامداد امرا بر علت بدرگاه سلطنت حاضر شدند در سلطان

a) Sans points en P. b) Selon Cod. 1182. P و تارمون

قونییه کرد اعلیٰ آن شهر که وجود اورا چون لیلة القدر می
جستند استقبال کردند و بعضمت تمام در شهر آوردند و باز بر
تخت نشست و اگرچه بکم آزاری موصوف بود باغراء اغرلو جامدار
معتبران نکیده را که دعوت سلطان را اجابت کرده بودند با پسر
سلطان و قشاه که از قبل سلطان رکن الدین سرنشکری نکیده ۵
گرفته بود فرمود که غل کشیده و مثله کرده گرد شهر ۹۸۰ را بر
شتران نشسته بر آوردند و آخر الامر ۹۸۰ را هلاک کردند و چون
سلطان رکن الدین خدمت در ۹۸۰ بدان مشرف شد و سیمرغامیشی
خسروانسه در باره او مبدول فرمودند یروایغ ۹۸۰ یون بر تنقریر
سلطنت در عامه بلاد با اجازت انصراف ارزانی داشتند چون 10
بازرنجان پیوست زمستان صعب بود و استماع نمود که سلطان عز
الدین عصیان پیدا کرد و در سلطنت مملکت با او نزاع و ابا
خواهد کرد شفاء ام ابی بازرنجان اقامت نمود و خدم و حشم او
در آن حالت بسبب مجاعت و غلاء عام مجاهدت عظیم کشیدند
و چون موسم بهار شد معین الدین پروانسه که عباد دولت او 15
بود و خانه بیوتات داشت قرب هزار سوار جمع کرد و در صحبت
بابان a که امیر هزاره مغل بود بجهت استخلاص متعلقان و فرزندان
بصوب توقت توجه نمود در دوه ییلهدوز اورا با شاهانک ملاقات
افتاد بعد از مقاتله بسیار لشکر پروانسه منہزم شد و اورا در آن
معرکه نکبتی خواست رسیدن نجم الدین فرخ که از خواص 20
سلطان رکن الدین بود اورا سوار گردانید و بعضی از لشکر که

a) بیان al-Aim, P ۲۹۱.

تسا طالع شوریده مرا غمگین کرد
 از دیده من اشک روان خونین کرد
 بهرام چو پیوست بکیوان در حال
 بگرفت گریبان و مرا چوین کرد

5 و چون a مدت اقامت سلطان بقنزل ویران b منمادی شد و او را
 زمستان تنگ در آمد و وقت مراجعت باجو نزدیک شد سلطان را
 بهدم شرف سور قونیه طاعراً و باطماً الزام کرد و سور قلعه را بنابر
 آنکه محیط دهمه سلاطین مانعی است معفو داشت و باقی را
 خراب کردند آنکه سلطان را اجازت شد که بقونیه مراجعت کرد
 10 و خویشتن متوجه صوب مغان شد چون سلطان عز الدین را
 مراجعت باجو نوین محقق شد از بلاد لشکری عزم مملکت
 مروث نمود و سلطان رکن الدین بعزم ادراك حضرت c از قونیه
 حرکت فرمود چون بقیصریه پیوست تاج الدین ارزجانی معروف
 بفقیر و ظهیر الدین رسول در عقب سلطان رکن الدین باعدت
 15 و قناعت بر مشاطرت ارسال کردند و در پی ایشان علی بهادر را
 روان گردانیدند هر دو سلطان را بقیصریه در یافتند سلطان چون
 عزم حزم کرده بود اجابت نکرد و عذرهای تقریر نکرد علی بهادر
 چون بقیصریه رسید سلطان بیکروز پیشتر عزم فرموده بود گوسفند
 و گله و بعضی از بقایاء خدم را باز برد و بجانب قونیه آمد هـ

20 ذکر معاودت سلطان عز الدین از ملک لشکری ممالک محروس
 چون سلطان عز الدین عراض ممالک را از اعادی خالی یافت عزم

a) P وحوان. b) Lecture incertaine; P بقنزل ویران sic.

c) A la marge on lit: دامن (= ایلهخان).

باجو بیسوتلی^a نمیبوره خود را با هزار سوار باحضار سلطان عزّ الدین بانضالیه فرستاد چون سلطان را آجا نیافت و بلاذیق نشان دادند ترغو خورده عزم لادیق نمود چون آجا رسید ایلچیمان فرستاد که سلطان را پدرش می خواند مصلحت آنست که در آمدن تعادل نکنند سلطان فرمود که چنانا برادرم در خدمت پدر⁵ استماع فرموده باشد که امر را بر ملک و دولت من استیلاء تمام بود و این عقوق و رخص پدر فرزندی بسبب ایشان شد و چون بیندگی نوین رسم این عذر تهید خواهم درن چنانا که مقبول دارد من در اندیشه کارسازی بودم اثر برادرم یک دو منزل پیشتر رود من با بزرگ واسباب که مهیا شده باشد عزیمت نمایم¹⁰ بیسوتلی مراجعت نمود و سلطان با حواشی و اطفال روی بمسلاد لشکری نهاد و بیسوتلی بر مراجعت پشیمان شد و از باجو عتاب شنید و چون باجورا اعراض عزّ الدین محقق شد در تعظیم سلطان رکن اندین بیبفرود روزی سلطان باجو نوین را مهمانی بزرگ ساخته بود و در آن ضیافت نظام الدین خورشید¹⁵ نایب امرو پوسنت باز کرده بسر کار بخواجه نوین ده کسر لشکر بر دست او بود و آن تما تملول می نمود آنفق را رنج قوننج بر خواجه نوین استیلا یافت و متوفی شد نظام الدین را بدان نهمت که امرو مسموم بود مسموم گردانیدند و در دوشاخ کشیدند تا در آن زحمت برحمت حق پیوست و پیش از وفات²⁰ این دوبیت از طبع لطایف رای بر حقیقه آیم نداشت

a) P دمسوتلی.

و درگاه بدیشان پیوستند و حکم آنک سلطان عز الدین همگی
 خود را بلیام داده بود و از امور پادشاهی چون توقیع نهادن
 و محفل نشستن و در احوال رعیت نظر کردن ملالت می فرمود
 تبرمی تمام در دل داشتند رکن الدین را از حبس اطلاق دادند
 ۵ و بقونیه آوردند و بر تخت نشانزدند و هم در آن محفل شمس
 الدین قاضی چق^a فرمانی بسططان داد تا مطالعه کرد بحضور
 ۱۴ توقیع المنه لله نهاد و بذات خود داد چند مظلوم بداد
 و بعد یک دو روز قاضی چق^a بسوزارت دستبوس کرد و مدت
 یکماه حکم وزارت راند آنگه رجوری برو طاری شد و در آن
 ۱۰ مرض بجوار کردگار پیوست امیر نظام الدین پروانه را بعد از
 بتقلید وزارت دعوت کردند اجابت نمود نیابت را قبول کرد
 و پروانگی را بامیر معین الدین سلیمان دادند و هر دو در یک
 روز دستبوس کردند و بترتیب اسباب ملاقات باجو نوین مشغول
 شدند و روی براه نهادند و چون سلطان عز الدین بانطالیه پیوست
 ۱۵ بی برگی و بی نواژی برو استیلا یافت روزی در سرای انطالیه رخنه
 مربع دید فرمود که آن را باز کردند خزاین پیدا شد و صنادیق
 مختوم بسرب مشحون بهزاران هزار درم نقره بضرع علائی و ده
 هزار دینار سرخ و دیگر اجناس از کاغذ و عود و ابنوس و صندل
 و غیره سلطان آن خزانها را بر حواشی و خدمت تفرقه کرد و روان
 ۲۰ سلطان علاء الدین بدعوات ارباب اضمار مدد فرستاد و از آنجا
 عزم لادیف نمود و چون سلطان رکن الدین بباجو نوین پیوست

a) P sans points. Le nom قاضی جوق se trouve dans le
 ms. Paris. Suppl. ture 1182.

داشت اما در آن معرکه جان فرسا چون قتلان و حوری ثیمات
فرمود ووداع زندگانی وراحات این جهانی کرد مصابرت می فرمود
ناچنخی آبدار در سمت گزفته ولی از آتش حیرت تفته
بپاداران مغل بدو رسیدند مقابله فرمود و در مقاومت نفوذ کرد
وخیو انداخت عاقبت درجه شهادت ومرتبه سعادت یافت وامراء 5
دیگر بنابر آنک از جانب حضرت سلطنت شکسته دل بودند
در حرب ابلای نا کرده و آثار جانشیناری ظاهر نکردانیده عزیمت
هزیمت را غنیمت شمردند وچنانکه عادت ایشان است راه قرار
در پیش گرفتند وآن چنان غدر وخذلان روا دیدند تا دشمن
مظفر شد و لشکر سلطان نهبه حدشان گشتند 10

ذکر جلاء سلطان عز الدین بار اول و خروج برادرش رکن

الدین از قلعه برغلو و جلوس او بر تخت

چون در بیست و نیم رمضان سنه ۶۵۴ لشکر سلطان را آن نکبت
رسید و سلطان را از آن نهای آگاهی دادند همه شب پیریشان
و مشوش بود روز دیگر با مخدرات حرم و آفتابش a شرابسلار 15
و کند مصطل و برادرش از دروازه پبول احمد سوی انطالیه عزیمت
ساخت و قونیون را مهمل و معطل و هر چه داشت آنجا گذاشت
نظام الدین علی بن ایلمش b استاز انداز از معرکه جان بقونیون
انداخت و بمحافظت شهر و تسکین غوغاء رفت و ترتیب طرغو
مشغول شد و ارسلان غمش با جماعت خواص از آن ملکه برغلو 20
افتادند و حکم حصانت قلعه از هر طرفی معتبران دیوان

a) Lecture douteuse. P sans points. b) P. ایلمش sic.

معاودت نمود و امیر معین الدین سلیمان ملک الحاجاب را نوکر خواست هر دو روی براه نهادند و غلامان خاص باز سلطان را بر مقاتلت و عصیان اغرا کردند تا بر وفق امانی ایشان بمتاجره-بیز لشکر و آهنگ جنگ فرمان داد و بیوتش بکلمه-بکی و فخر الدین^۵ ارسلاندغمش را بخلوت خواند و نوازش فرمود و عساکر در رعایت هر دو اگرچه حاکم و مطاع و نافذ الامر صاحب قاضی عز الدین [بود] روانه گردانید و خویشتن با نفری چند از خواص در قونیه بماند از راه خواص در خیمت امراء کبار نامهها می فرستادند و چون متواتر شد و در دل سلطان اثر کرد بر زبان راند که چون^{۱۰} لشکرها را از پیکار رجوع افتد سزاء این پیران ضال دجال فعال داده آید چون بزرگان این شنیدند فتوری در عزایم ایشان ظاهر شد و چون بخان علائی پیوستند لشکر مغل از جمعیت عساکر روم آگاهی یافته باقسرا رسیدند ارکان دولت ترکمان شکنه را که او نیز از جمله لیام و عوام بود خبرگیری پیش فرستاد چو^{۱۵} از لشکر مغل که از هزاره خواجه نوین بودند با ایشان مصافحه افتاد و ترکمان را با کافه اتراک هلاک کردند روز دوم هر دو لشکر چون قضا و قدر برابر یکدیگر رفتند و رسولان سهام بابلغ پیام مرث سوی درونهای خاص و عام پیران شدند و چون نظر در بصر و جان در جگر در احادی و آمانی کماة عسکر جای می ساختند زور صوارم از کثرت اسالت دما و ارافت امشاج صفت نساء حیض گرفتند ارواح را از اشباح اوان جدای و زمان بریدن آشنای شد نفوس شهدا بدارك مقام سعدا بتنفس سعدا مشغول گشتند صاحب عز الدین اگرچه از درد پا و فتور اعضا شکایتی

که بدفع اغاجریان بطرف آبلستان رفته بودند چون این خبر شنیدند بتمجیل بقیصیه آمدند و چتر و لشکر بی توقف متوجه دار الملک شد و سلطان از قلعه‌ده *a* بقونیه خرامید و از آهنگ باجیو نوین در تاب واضطراب رفت بزرگان دولت رایها زدند و اتفاق بر آن کردند که نظام الدین خورشید پروانه را باستقبال⁵ فرستند تا تدارک احوال تقدیم دارد و بر عزایم و اعراض باجیو نوین اطلاع یافته مراجعت سازد چون نظام الدین را تسلیح کردند سلطان باحتشاک و احضار اجناد روی نمود و در ایام قلائل لشکرها بسیار از قبایل اترک و سپاه چالاک در صحرای ویرانی قونیه مجتمع شدند چون سلطان انبوه گروه خود مشاهده کرد¹⁰ فرمود که ما را بقضل ملک متعال مال و رجال حاصل است باید که عزم قتال سازیم اغماری که هرگز در غمار رزم تورط نیافته بودند از سر غفلت و جهالت اثرات غبار فتن می کردند و جهت ترویج کار خود سلطان را بر محاربت اغرا می نمودند درین میانه نظام الدین پروانه مراجعت کرد و نمود که در نهان باجیو از¹⁵ محبت که با سلطان داشت نقصانی ظاهر نشده است اگر امراء نوخیز عزم زخم *b* و تیریز می کنند ایشان دانند و عزم سلطان را از تعبیه صفوف بر صوب تسلیه صیوف و استرضاء خواطر باجیو نوین معطوف گردانید و خواص کار نا دیده را بنرم و درشت بر جاده صواب آورد و باز با تحف و اموال و اعلام عزیمت سلطان باستقبال²⁰ نوین و تعیین مواضع بیلاق و قشلاق لشکر جرار در ممسالك

a) P دلعنده sic.

b) Lecture incertaine.

شماره‌ها که شمس الدین قزوینی را جهت آن مهمّ نامزد فرموده بودند منع کردند و در حکمت ایلچیان ویرغوجیان بزرگ رسول را باز گردانیدند در راه چون بمایجو رسیدند و او را آن حکم شنواییدند روی سوی فخر الدین علی کرد و گفت آخر جهت ۵ نظر من در ممالك روم رخنه می بایست گذاشتن همانا که حرمان من بر شما شوم آید بعد از آن ایلچیان تقلیل پذیرفتند و اگر احیاناً آمدندی التفاتی زیادت نمی یافتند و سلطان بکامرانی و اجراء احکام جوانی مشغول بود و صاحب قاضی عزّ الدین در مسند حکم متمکن گشته و ولایت آسوده و ترقّد رسولان دار 10 الخلافه و موصل و ماربین و روم و فنزنگ به حضرت سلطنت با احتمال و تحف بر تواتر بود اما از قبل استیلاء اغاجریان که منشاء ایشان صحرا و بی‌شاه مرعش بود و قطع راهها و قتل قوافل می کردند و در ممالك روم و شام و ارمن می تاختند بر خاطر امراء دولت پربشانی و اندیشه عظیم روی می نمود صاحب قاضی عزّ الدین و شمس الدین یوتاش بکلربک با لشکرها و امرا عزم دفع 15 اغاجریان کردند و بقیصریه آمدند و در آن زمان جلال الدین قراطای در گذشته بود و فخر الدین ارسلاندغمش با نبطالیه و قلعه‌ده a با سلطان مانده بود و صاحب اعظم فخر الدین امیر داد باستقبال موکب معظم موسوم شده ناگاه خبر رسید که باجو 20 نوین با لشکرها بسیار و حواشی و مواشی و خوانین و اطفال قصد این دیار دارد و پیش‌روشان بارزنجان پیوست بعضی از عساکر

شریف پریشان ندارد همچنین حکایت کنان بجوسف کرجسرویه
 رفتند و سلطان رکن الدین را خلعت گرانمایه واسپ تنگ بسته
 و زر بسیار داد و در اقامت میان برغلو a و اماسیه مخیر گردانید
 سلطان اماسیه را اختیار کرد و او را بانوهای و نوش b تمام باماسیه
 بردند مدتی آنجا بود و از و خلعت هواء آن متآذی می گشت ۵
 بسلطان فرستاد تا او را از اماسیه برغلو بردند و اسباب کسمرانی
 مرتب گردانیدند ۵

ذکر سبب تورّ باجیو در ممالک روم بار دوم و حوادث کی
 در آن ایام حادث شد

چون صاحب قضی عزّ الدین بر دست وزارت نشست و مقالید ۱۰
 احکام مملکت در قبضه استقلال گرفت و رسولان بسایجیو نویسن
 و دیگر نوینان را در ممالک روم متواتر دید و هر سال خزاین
 بی شمار در وجه افتقاد ایشان صرف می رفت صاحب با
 قراضای و دیگر امرا مصلحت آن دیدند که این معنی را بحضرت
 عرض دارند تا از آنجا بحکم یرلیغ این تسلطها مندفع گردد ۱۵
 و صاحب فخر الدین علی را که درین وقت حاکم مملکت است
 و در آن ایام امیرداد بود جهت این رسالت اختیار کردند
 و بیرون تحفه صد هزار عدد برسم افتقاد و وجوه نفقات راه از
 خزانه بدو رسانیدند چون بدان درگاه پیوست و حاجات عرض
 و یکتادی سلطان باز نمود سیورغامیشی فرمودند و بر سلطنت روم ۲۰
 و منع ایلاجیمان باجیو نوین و دیگر امرا یرلیغ و پاییزه دادند و سر

a) P ici برغو.

b) P ونوش.

حمل کنند اکثر بدینچه سلطان عز الدین مرحمت فرمود
راضی شوند فهو المراد ^{۱۱} وَاَلَا خطاب جز بلسان سنان نخواهد
بود اعوان سلطنت بدان مقال التفات نکردند و سلطان از سر
قیصریه و قیرشهر بر خاست و باز همام الدین و قاضی حبیب را
۵ خبر حصول رضا ارسال کردند و منتظر می بودند تا چه جواب
آید ناگاه لشکر سلطان رکن الدین ظاهر گشتند و اینان اگرچه
بعضی بخیمام رفته بودند و هر دو لشکر چون شیر و پلنگ در
جنگ آمدند نصرة الدین پسر قیماز و فلك الدین خلیل یك
دو نوبت حمله کردند و لشکر سلطان ثبات نمودند بار سیم
10 لشکر سلطان حمله کردند و در مقابله رفتند و علی بهادر که در
دست چپ بود بر ایشان تاخت و صفوفشان را بر هم زد و نکایستی
تمام بدیشان رسانید در آن حال اسیر نصرة الدین پسر در
آمد و او را دستگیر کردند و فلك الدین خلیل راه هزیمت گرفت
و مصمصام الدین را پسر قریش در یافت مجروح درانیده باخدمه
15 سلطان آورد فی الحال او را با نصرة الدین احوال سلطان هلاک
کردند سلطان رکن الدین بدولو بعزم سپس متوجه شد در
منزل اول ترکمانان او را گرفتند و حال را خدمت سلطنت اعلام
کردند ارسالدغمش آجا رفت و بموافیق و ایمان دلگرمی داده
بقیصریه آورد و سلطان عز الدین استقبال کرد و چون بهم رسیدند
20 معانقه کرد و بگریست و گفت که این واقعه از تیره رای نصرت
و مصمصام بود ایشان سزای کفران یافتند باید که برادر عزیز خاطر

a) Il faudra ajouter : در مقابله رفتند.

چنین کردند می‌رانشان میسر می شد چون سلطان عز الدین
 خبر انتقال بکربکی وایلاء او بولاء سلطان رکن الدین استماع
 کرد از آن قصه در تاب و غصه شد و در اثناء این حالت فلک
 الدین خلیل و بیجار با فوجی از لشکرها خود تا خسان علائی
 که بیک منزل آفسراست بدوانیدند خلقی از قوافل دیار آنجا^۵
 بودند و ممانعت نمودند ایشان آتش بر در نهادند و بسوختند
 و خلق را کشتند و بعضی را اموال سنده یله کردند ناگاه امیر
 معین الدین سلیمان و خطیر الدین که بطرف قیصریه بودند
 بطریق سفارت بقونیه آمدند از ورود ایشان سلطان و اکبر را اورا
 مسرت شگفته گشت و صاحب عز الدین فرمود تا زرها خزاین^{۱۰}
 فرو ریختند و لشکر گرفتند و محاربت رکن الدین از راه قیرشهر
 بولایت طوز اغاج پیوستند و باجهت الزام حاجت شیخ
 بزرگوار صدر الدین ابن اسحق را با همام الدین شادبهر ناظر
 ملک نزد برادر سلطان فرستادند که و الحالک هذه بر سیواس
 و ملطیه و خرنبر و آمد اقتصار کند و این غبار وحشت را فرو^{۱۵}
 نشاند و مراجعت سازد مصمم الدین و نصره الدین و ملک الدین
 و بیجار آن قدر را استقلال کردند و جلال الدین حبیب a قاضی
 قیصریه را در جواب فرستادند و قیصریه و قیرشهر را استضافت
 کردند و در دهلیز سلطان در حکماء احمد حصار این ما جرای
 می رفت علی بهادر و جمال الدین خراسانی و امراء دیگر فغان بر^{۲۰}
 آوردند که چرا چنین لایه می کنید تا بر عاجز واضطرار شما

آفسرا تجاوز کرده و بطالع مسعود بخان خواجه مسعود رسیده باشیم لحظه چهارپایان دم زنند و از آنجا بز و کوب قطع کرده بدولو پیوندیم سلطان را این رای موافق آمد و چنان کردند چون بدولو رسیدند مسرعان نصره الدین را آذانی دادند و پذیره 5 شد و پیاده شد و زمین بوسیله بدستبوس مشرف گشت و فی الحال نامه نزد صمصام الدین قیماز روان کرد امیر صمصام الدین لشکرها سوار گردانید و براه دولو متوجه شد و در راه بسکوکیه سلطان و امیر نصره الدین رسید و پیاده گشت و جهت شاه رخ بر زمین نهاد و بشکوه تمام سلطان را در شهر آورد و بر تخت نشاند 10 و باطراف ممالک قصاد فرستاد و استمال و دعوت تقدیم داشت در اندک زمانی او را در قیصریه جمعیتی تمام حاصل شد و چون سلطان عز الدین را ازین قضیه خبر شد یوئاش بکلرپکرا جهت استرجاع در عقب روانه کرد و او سلطان را بقیصریه در یافت و بعد دستبوس افتتاح نصیبحت نمود سلطان برو طیره a کرد و بقصد 15 او از جای خود حرکت فرمود امیر صمصام الدین مانع شد او را b مقید کردند و بمغاره اکسود از مضافات دولو بردند و بعد از روزی چند باز بقیصریه آوردند و بر ولاء سلطان رکن الدین سوگند دادند و بطالب فلك الدین خلیل سوباشی آبلستان و حسام الدین بجارج c قصاد فرستادند ایشان سمعا و طاعة گفته خدمت مبادرت 20 کردند و امراء نامدار در اعداد اجناس سلطان انخرط یافتند و استعداد کردند که ناگاه جمعیت بر قونیه تاختن آرند و اثر

a) P. برفطمر.

b) P. اما.

c) Sans points en P.

قیمت‌های که سوباشی دَولت‌وست و پیوسته و فسادار و دولتخواه شاه بوده و نامهٔ پیش مصمص الدین امیر عارض که و احوالهٔ هذه سوباشی قیصریه است و از اوج عزت بحضیض ذلت آمده و بدان سبب که نکید را از سنده بغلام نکیر دادند از سلطان عز الدین و احوال او سر گردان و بر خود پیچان شده است بر دست بنده 5 ارسال فرماید تا هرچه زودتر بخدمة جواب آرد مصلحت باشد سلطان بر وقف اندیشهٔ کمال سطوی چند مشتمل بر شرطی از قصهٔ غصهٔ خود نزد مصمص الدین در قلم آورد و بدو داد کمال بعد شش روز عودت کرد و جواب این بود که سلطان بهر طریق که تواند خود را بقیصریه اندازد بعد از آن بنمیدگان 10 بقدر امکان بکشند سلطان بکمال گفت ما را از قونییه که ورطهٔ بلا و غمرهٔ عناست خروج بچیه وجه میسر شود کمال جواب داد که غلامی چند را که بر ایشان اعتماد باشد ازین معنی آگاهی باید داد تا اسپان خاص را بیرون شهر بموضع معین آمله دارند و سلطان جامهٔ خلق غلامان حوائج خانه در پوشد و من 15 خواندچهٔ بزرگ که کعب *a* او معادل کاسهٔ علیست *b* برسم هر روزه بر سر سلطان نهم چنانکه چهرهٔ مبارک در کعب *a* خواندچه از نظر خلق محجوب ماند و در پیش افتم و سلطان افتضاء خطوات من لازم داند و در راه بهیچ جا نگاه نکند چون بدانجا رسیدیم سوار شویم و توکل بر حول یزدانی نماییم و همه شب مسیر 20 مواکب *c* و مسیر مواکب باشیم چنانکه سپیده دم از مفاوز

a) P لعب. *b*) Sic. Peut-être convient-il de lire علیست.

c) P مواکب.

فاحش روی نمود احوال رومی کیش *a* سلطان در احوال سلطنت
 مدخل کردند وبا سلطان که پیوسته با برادر بر موجب تقریر
 امیر جلال الدین و کافهٔ امرا بر تاخت می نشست مضایقت
 پیش گرفتند و ممانعت آغاز کردند و کلمات ذی سزا گفتند
 5 سلطان رکن الدین روزی خلوت نشسته بود و سر در پیش
 افکنده و بر قاعدهٔ وَلَکِنَّ تَفْیِضُ الْکَاسِ *b* عِنْدَ اَمْتِلَیْهَا لَیْ اَبْدَار
 از جزع جهان بین بر صحن خدّ لعل فام روان کرده ناگه کمال
 الدین لقبی حوائج سالار که در خدمتش اسفار ترکستان کرده
 بود و حقوق فراوان ثابت گردانیده در آمد و سلطان را مضطرب
 10 و باکی و از روزگار شاکی دید سوال کرد که موجب بکا و تغیر
 بشرهٔ پیاوی چیست اکثر بند را اعلامی فرماید شاید که تدارک
 آن بقدر امکان تقدیم دارد سلطان جواب سوال کمال بدین
 ابیات که

عالم زلباس شادیم عربیان یساعت
 15 وزگرددش روزگار سرگردان یساعت
 هر شام که بگذشت مرا غمکین دید
 هر صبح که خندید مرا گریان یافت

فرمود کمال گفت بنده را حکایتی در خاطر گذشت بدان شرط
 که ثالثی در میان نباشد و با مضاء آن رای شاه جهان میل کند
 20 عرض افتد سلطان فرمود که آنها باید کردن کمال گفت اکثر
 سلطان مطلقه درین قضیه نزد نصره الدین پسر سنان الدین

a) P sans points. Cp. p. ۲۱۳, note *a*.

b) P النفس.

غمار این حالات خبر رسید که قراطای در قیصریه بجوار حق
 پیوست سلطان نیک پیریشان شد و احوال ملک و ممالک را بی سر
 و سامان دید و ایلدجیان عذرهای خواسته براه کرد و خویشتن بقیصریه
 مراجعت فرمود آنکه امراء طرفین مشاورت کردند که عذر
 مراجعت شهریار از توجه بخدمت چگونه خواهند رایها بر آن
 قرار گرفت که سلطان علاء الدین را متوجه گردانند تا از قبل
 برادر ایلان عذر تقدیم دارد امیر سیف الدین طرمطای و شجاع
 الدین عبد الرحمن نایب و خواجه مصلح لالا و نور الدین عبد
 الله قابض را با اسباب و تحف بی نهایت بخدمت روان کردند
 در راه و آنده سلطان غیث الدین و صاحب طغرایی و رشید¹⁰
 الدین امیر عارض که بدوستی طغرایی آوارگی اختیار کرده
 بودند بدیشان پیوستند و خود را در سلك متابعان سلطان علاء
 الدین اختراط دادند و هر جا که می رسیدند سلطنت مملکت را
 جهت او تقریر می کردند در راه بدین واسطه میان صاحب
 طغرایی و شجاع الدین نایب دوگرونی واقع و فیما بعد خانمت¹⁵
 آن ایوان افتد

ذکر سبب مخالفت سلطان عز الدین و رکن الدین و محاربت
 که میان ایشان در کوه دوم واقع شد و آنهمه زام رکن الدین
 چون سلطان عز الدین برادر را بخدمت ارسال فرمود خویشتن با
 رکن الدین قادی ارسال عزیمت قونییه نمود و بنوعیش و عشرت²⁰
 و خزانه پردازی مشغول شد و لیام را بخدمتش قریب و اختصاص
 تمام بادید آمد امراء دولت را این طریقه که خاری عادات
 سلاطین است نا مستحسن آمد و در موارد صفاء ایشان کدری

دیگر عتاب عنیف کرد و کثرت سلطان علاء الدین را با چندان عظمت و عزت دو ترجمان و چهار منشی بیش نبود شمارا با این ذلت و قلت وزاری و حراج چندین مواجب خوار واجب نیست از تقلیل اعداد ایشان ماده تهیی اسباب سفر پادشاه^۵ درین وجهت میسر می شود و اکثر سلطان از طیش عیش کم فرماید و از حریفان بد آموز اجتناب کند در نظر پادشاهی که متوجه خدمت ایشانست ابدیت و عظمت او از یاد پذیرد اگرچه اعداد منشیان و ترجمانان از مرتبه عشرات باحد رسانیدند و در جامگیات خاص و عام تصرف تمام نمودند و بیوت خزاین پر شد^{۱۰} اما سلطان از امتطاء صهوات نرو و شباب و ملازمت چنگ و شراب هیچ کم نکرد و در علاء مراتب اراذل و اوغاد رایج اواع بود و در سینه ترکی از نصایح شمس الدین التونیه^a تمام آرام گرفت و حکم آنک میان ایشان بسبب سفاهت و تباهت مضات هرچه تمامتر بود دریاء حسد در جسد ترکی در جوش آمد^{۱۵} و یکی را بر آن داشت که او را در فقا سم ناع چشانید و بعد از سه روز بمنزل رضوان رسانید آنکه اموال بی کران و خزاین او را در تصرف خاص آوردند با سر سخن رویم سلطان هم بر آن نیست^b که متوجه خدمت است برادران را با امرا بقیصریه گذاشت و عزم سیواس فرمود ترکی از غایت چهل و غبوات^{۲۰} عالم را دشمن خود کرد تا سلطان را بر آن آوردند که بعد از تذکیل و تذلیل او را بقلعه منداس فرستاد و آنجاهاش هلاک کردند و در

a) P ajoute: کینه sic (? کینه خواه). b) P نیست.

وجوب و مقتضای رای پسندیده و خوب می رفت و در اثناء نفاذ احکام وزارتش از خدمت *a* ایدچیان باستدعاء حضور سلطان بر تواتر می رسیدند و صاحب عز الدین عذرهای مقبول پیش می آورد اما در خدمت معجال قبول نمی یافت ناچار از سر اضطراب صاحب قاضی عز الدین و امیر جلال الدین قراطای اتابک^۵ و شمس الدین یوتاش بکاروبار و فخر الدین ارسلاندغمش امیر آخر و نظام الدین خورشید پروانه بدین بهانه در موکب سه سلطان عز الدین و رکن الدین و علاء الدین سوی قیصریه روانه شدند و امراء اطراف ممالک را جهت تلاقی این قضیه طلب داشتند چون با قسرا رسیدند در شکارگاه اکچوک سیف الدین ترکی که از^{۱۰} اکابر امرا و بنده زانگان سلطنت بود و ظلم و جور و مزاج و سفاقت بر مزاج او هر چه غالبتر در خدمت سلطنت خود را معجال مباسطت حاصل درانید و سلطان را که از بیم قراطای و صاحب عز الدین سلوک حسنه دیانت و رشاد ملزم بود بر شرب عقار و تعب قمار و هتک حرم و استدر جری و کسنتاج درانید و برای رواج^{۱۵} کار خود بر مزاج سلطان سخنها می گفت و جهت کسر سورت حرمت امرا سلطان را بر آن داشت که اراذل غلامان را پیش کشید و هر یک را مناصب و امارات داد درین میانه شمس الدین انتونبه بحضرت سلطنت رسید و کارها را چون زلف دلبران در^{۲۰} دید و در بذل و جوده خزانه در اراق و جامه گیسات ترجمانان و منشیان مستدرک عیبی فاحش مشاهده کرد تا قراطای و امراء

a) Cp. p. ۲۰۵, note a.

وبعد از مدّتی در حکمت ایلچیبیان نزد بایجو روانه شد در
راه رشید الدین امیر عارض بدو ملحق گشت و نیمه بعد
مال حالتش گفته ۱۵

ذکر وزارت قضی عزّ الدین محمد شهید رازی رحمه الله
۵ صاحب قضی عزّ الدین محمد رازی از علو همت و فرط فصاحت
و کمال دیانت در نظر سلاطین و خلفاء عهد بعین رافت ملاکوظ
و بدیده احترام منظور بود کفایت امور عظام و تدارک مهمّات
خاص و علم و انارت حدود اسلام را جز وساطت سفارت او بدار
السلام کسی متعیّن نمی گشت در محکمه قضاء او کاه از تعرض
۱۰ گهی با امن و زلف خوبان خطا بسبب یمین رای بصواب او از
تشویش باد صبا ساکن بود در سخا و کرم بحر خصم و در دل
و اندیشه همه لا می ونعم

اِنَّ الْاَلَمٰی طَلَبُوْا مَدٰهُ تَاَخَّرُوْا عَنْ غَايَةِ فَيٰهِيَ الْيَتٰیْقُ a رَهَانُ
چون از صاحب طغرائی آن نوادر صادر شد و خاطر جلال الدین
۱۵ قراطای و سایر امرا برو متغیّر گشت مسند وزارت را جز قضای
عزّ الدین در ممالک کسی استحقاق نداشت امیر جلال الدین
و عاظم بزرگان سلطنت را اجلاس او بر مکانست حکم و منزلت لازم
آمد زیرا

فَلَسْمَ تَكُ تَبْصُلُحُ اِلَّا لَهٗ وَلَسْمَ يَكُ يَصْلُحُ اِلَّا لَهَا
۲۰ هم با اتفاق و اختیار بعد از تشاور و اختبار زمام مرام خاص و عام را
بکف کفایت او باز گذاشتند و او در تمشیت آن مهمّ بر سمیل

اعلام کرد مصمص الدین مردم بر مرصع گماشت تنها نامه‌ها را بدست آوردند و نزد امیر جلال الدین برد چون دیوان کسی نبود که حبل رموز مترجم کند امام زین الدین وند تلج اندین وزیر که از زحان علم است بسبب اتحادی که با مصمص اندین داشت طاب کردند و نامه‌ها را بدو دادند حبل فرمود ۵ وبعبارتی واضح نقل کرد چون امیر جلال الدین را بر فحوی آن وقوف افتاد بحضرت سلطنت رفت و امر را حاضر کرد و صاحب طغرائی را آوردند و نامه‌ها مترجم و محلول که بعضی بخط زین الدین و بعضی بخط او بودند نمودند چون خط را بدید در خط شد و امیر جلال الدین باز خطاب سباب آغاز کرد و امیر 10 دادرا اشارت کرد تا او را بخانه در سرای سلطنت باز داشت و از آنجا بعد روزی سه چهار بطرف انطالیه فرستادند و شهر بند کردند اثیر الدین لقبی مناجم که از جمله اتباع صاحب طغرائی بود و در غواری و مکاری نظیر نداشت ناگاه از میان دیوان و درگاه نا پدید شد و چون ارکان دیوان را بر حیلست و او اطلاع 15 کتی بود و می ترسیدند که ازو فتنه بزرگ صادر شود امثالہ بطلب او بهر طرف پیران کردند و بسیار جستند ولی کم یافتند بعد مدتی او را نزد بایجو نویسن دیدند بشتربانان بعضی از ایلچیان مل داده بود تا او را در صندوق احوال تا سرحد اران رسانیدند چون نزد بایجو پیوست احوال چنانک خواست اعلام 20 کرد و مل بسیار پذیرفت تا بایجو علاء الدین علی بك و جمال الدین درزی ساوجی را باستخلاص او بحضرت سلطنت فرستاد بر موجب حکم بایجو او را از حبس انطالیه اسلای دادند و بقونیه آوردند

صاحب طغرائی مترّد و متبلّد گشتند و هر يك راه خانّه خود گرفت شجاع بسینوب و رشید الدین بملطیه و خطیر الدین بحرمलो صاحب و مستوفی تنها ماندند و میان ایشان از قدیم باز انبساط بود و مزاج بافراط می کردند شبی در اثناء منافرت از صاحب ۵ لفظی صادر شد که نجیب الدین از آن در تاب شد و خاصیت و عریده فاحش گردید و بوحشت انجامید و بجائی رسید که نجیب الدین نزد قراطی رفت و در قسح او فصلها پرداخت و عذرهای که در هدم قواعد سلطنت نموده بود باز نمود تا روز دیگر بدولتخانه محفل ساختند و در ملا همراه حرفتا بحرف برو 10 خواند و بدلائل و حجج اثبات کرد و او را جواب نماند و ملزم شد چنانکه امیر جلال الدین از غایت غضب خطاب سیاب را با او بقاف و طا رسانید و دوات وزارت را بر داشت تا بر سر او زند امراء دیگر مانع شدند و آن مجلس بدین وحشت باختر آمد و صاحب طغرائی در کار خود فرو ماند اتّفاق را در آن ایام 15 معین الدین سلیمان پسر صاحب مهتّب الدین را بجهت سرشکری ارزنجان با طرمطای منازعه بود و هر دو آن محاکمت را نزد بایجو نوین برده بودند و بایجو را بسبب مصادقت صاحب مهتّب الدین بجانب معین الدین میلی تمام بود صاحب طغرائی بوسایل قزاقیت که با او داشت و بری افراشته پدرش 20 بود از کید نجیب الدین مستوفی بدو تنوّلاً جست و نامهء مترجم مطوّل در قضایاء مختلف و تعلیمات که با خصوم حضرت سلطنت برد بایجو چه گوید و چگونه جواب دهد در قلم آورد و بقصّاص داد غلامی آن معنی را بمصمصام الدین قیماز امیر عارض

مباشرت وزارت کرد و دید که کارها بر سبیل وجوب نمی رود ترک وزارت کرد و بطرف حلب عزیمت ساخت و صاحب طغرائی عزم مصمم کرد و امیر رشید الدین جوینی و شجاع الدین رئیس البکر و نجیب الدین مستوفی و خطیر الدین ساجسی ^a که اتباع اصبهانی بودند بهاء الدین ارزجانی و صارم الدین الپسارورا ^b که مباشر قتل صاحب بودند بحکم یرلیغ با دو شاخ بارو بردند و آنجا کشف حال هر یکی کردند و وزارت بر شمس [الدین] طغرائی و نیابت بر شجاع الدین رئیس البکر و استیفا بر نجیب الدین دلیخان و امیر عارضی بر رشید الدین جوینی و سر لشکری حرملو بر خطیر الدین زکریا قرار گرفت و یرلیغها بر آن موجب ¹⁰ حاصل کرده با مرادات مراجعت نمودند و در آن روز که بحضورت سلطنت پیوستند خلعت که بجهت سلطان و جلال الدین قراطای آورده بودند در پوشانیدند و یرلیغها خویش را شنوانیدند و بقبول و اذعان مقرون شد و نظام الدین خورشید که نایب بود بر پروانگی زمین بوسید و هر دسی کار خود پیمیش گرفت ملک ¹⁵ الامرا یوتاش بکلریکی با قدماء امرا چون دیگتر تاحکم غیبری ندیده بودند از یرلیغ آوردن ایشان بر مناصب استکراه نمودند و در پایة تاخت بحضور سلطان با رئیس البکر حرب آغاز کرد و طعن سنان لسان را کار فرمود و بر صاحب طغرائی اعتراضها بلیغ [کرد] و چون این مناقشه بر وفق رضاء قراطای و ارسلاندغمش ²⁰ و نظام الدین خورشید بود همه صامت و ساکت شدند اصحاب

a) Lecture douteuse. P sans points.

b) Sans points. Cp. p. ۲۶۴ note c.

وصیام دهر از اکیل لحوم وتلدذ بمنکوح ومطعم امتناع جستیه
 حلمی چون دین اسلام تمام وشفقتی در باره خواص وعوام عام
 چون از محاربت صحراء آقسرا مراجعت نمود ومسند وزارت از فر
 وزیر عالم وعامل عاقل بود امام معظم نجم الدین نخبوانی را که
 5 در فنون علوم بحر مواج وسحاب ثجاج بود وشروع وحکومت را
 جمع کرده ومعقول ومنقول را در ذات کریم امتزاج داده بتنقلد
 منصب وزارت مکلف ومذم گردانید در جواب آن الزام فرمود
 که بشرطی که جامگی هر روز دو عدد ببیش نباشد وامرا
 وسایر ارکان برین قیاس جامگی خورند وچون قوت مقاومت
 10 خصوم ندارند باری وجوه خزانهرا تلف نکنند تا جواب بمال
 گویند امرا را شراب این مقال گلوگیر ودر تاثیر چون زخم تیر
 آمد وامیر جلال الدین بجد گرفت واورا بیچهل هزار عدد که
 جامگی اعف وزرا وآن مهذب الدین است بوده است راضی
 گردانید واز آن سائر امرا هر یکی بنیمه آورد امام نجم الدین
 15 بدیوان حاضر شد ودر تمشیت امور وزارت شروع پیوست وباتفاق
 امیر جلال الدین یوتاش بکلویکی وارسلاندغمشرا بدفع مخالف
 که بطرف اوج خروج کرده بود روانه گردانید ایشان چون باوج
 رسیدند وایوز ملک خارجی را سزا جزا دادند ومراجعیت نمودند
 آنکه جماعت ایلاچیان از خدمت صابین خان بتفکص احوال
 20 صاحب شمس الدین واعتراض بر قتل او رسیدند بحکم آنک
 شمس الدین طغرائی بزرگ سخن گزار وشیرین گفتار بود بجهت
 دفع اعتراضات وجواب سوالات اورا با اموال فراوان خدمت صابین
 خان مندوب می گردانیدند چون قاضی نجم الدین مدتی

الدین طرمطای « و ترکری چون *b* بهم پیوستند صفها بیاراستند و انتظار می کردند که ایلچیمانی که میان دو برادر نژاد می کنند صلحی مقرر گردانند ناگاه نفری چند از لشکر طرمطای حمله بردند عزّ الدینیان ایشان را دفع کردند بقیاء لشکر طرمطای چون آنرا بدیدند روی بر تافتند طرمطای تنها ماند ⁵ ناچار دستگیر شد ترکری که بر دست چپ بود حمله کرد او نیز گرفتار آمد سلطان رکن الدین با چتر و سناجق بر پشته رفت ارسلاندغمش را نظر بر آن افتاد فی الحال سوی آن پشته دواید قاضی خنی استقبال کرد ارسلاندغمش فرمود تا او را بدرجه شهادت رسانیدند و در گذشت چون خدمت سلطان ¹⁰ رسید فرو آمد وزمین بوسید و حکم آنک امیر آخرست عنان سلطان گرفته از میان لشکر نزد سلطان عزّ الدین روانه شد سلطان با قراطای و امراء دیگر استقبال نمود چون بهم پیوستند او را در کنار گرفت و از غایت رقت زار زار بگریست و دست گرفته حکایت کنان برادر را بر کوشک برد و خوان آورد و از گذشته ¹⁵ در گذشتند و لشکرا دیگر نکشتند اما برهنه می کردند و امراء مجرم را بکاروانسراء سلطان باز داشتند روز دیگر روی بقونیه نهادند ۱۵

ذکر امیر جلال الدین قراطای و ایام نفاق احکام او
امیر جلال الدین قراطای رحمه الله هر چند غلام رومی نژاد بود ²⁰
اما بکرائم اوصاف سنداً *c* و حضوراً اتصاف داشت و با قیام لیبیل

a) V. p. ۳۹۸, note a.

b) P répète ce mot.

c) Sans points en P.

کوچکترین اسمت بر عزّ الدین تقدیم نکنند و سکه‌ها و خطبه‌ها
 بنام هر سه باشد چون قاضی جمال الدین مراجعت نمود و گفت
 که قراطای و سایر امرا بر سلطنت رکن الدین انکار می کنند
 و رای ایشان برین جملات مقررست که هر سه برادر سلطان
 ۵ باشند و بر يك تخت نشستند و مغل را که آورده اند جواب
 دهند امراء رکن را تسریح مغل موافق آمد بطریق احسن لشکر
 مغل را باز گردانیدند و ایشان عزم قیصریه نمودند و چون از
 تحکّمات بهاء الدین ارزنجانی ملول شده بودند خطّ عزل بر
 منصب او کشیدند و دوات وزارت را نزد نظام الدین خورشید
 10 نهادند و بکلریکی را بیسر بجه دادند و ملطیه را بطرمطای a و سیواس را
 بترکری و بانووی تمام بقیصریه آمدند و فرمانی بعزل قاضی عزّ الدین
 رازی که فیما بعد اصبهانی وزیر شد ارسال کردند امیر جلال
 الدین آن حکم را امتثال نمود و او را بخانه فرستاد و چون سلطان
 رکن الدین باقصر پیوست رای امرا از تقریری که با قاضی ختنی
 15 کرده بودند بگشت و بمشارکت در سلطنت تن در ندادند
 و در خدمت رکن سلطنت از قونیه حرکت کردند و چون
 بکاروانسرای سلطان رسیدند ده هزار مرد حاصل شده بود امراء
 رکن الدین را خبر شد از سر ناخوت و غرور نهضت نمودند
 چون b قلع ارسالان آمدند روزی بامداد عساکر هر دو
 20 سلطان سوار شدند و در سلاح رفتند امیر مقتّمه ازین طرف
 ارسالان غمش و نور الدین یعقوب امیر جاندار بود و از طرف رکن

a) L'orthographe de ce nom varie entre طرمطای et طرنطای.

b) Lacune non indiquée en P.

کز حدّ چو بگذشت گنه در نو اثر کرد
 گردون چکنند کیست ستاره چه بون مهر
 فرمان خدا بود حواله بقدر کرد
 چون چرخ زآشیب بلا خرج دگر کرد

5 صد تیر عنا بر جگر اهل هنر کرد

آنکه خویشان مقانیل را اجازت دادند تا سه روز اورا معذب
 داشتند روز چهارم سر نازنینش که مستودع لطائف مسیحانی
 بود از تن جدا کردند و روح مطهرش را با ساکنان قدس اتصال
 یافت و چون قصّاد سر اورا نزد سلطان رکن الدین بسیواس
 بردند امراء قداماء روم چون طرّضای وسراج الدین پسر بجه *a* 10
 و ترکری وشجاع الدین پسر قزوینی و بیجار *a* و سائر امراء که
 اجابت دعوت او کرده بودند خراب و خسارت یافتند و قاضی
 خنّی را *a* بطرف قونیه نزد سلطان عزّ الدین برسالست روانه
 گردانیدند که از حضرت سلطنت ممالک را بما فرموده اند و در
 آن باب یرلیغ همایون ناطق *b* و دو هزار مغل سوار فرموده اند 15
 که جهت تأدیب مخالفان در صحبت ما روانه شوند اثر انقیاد
 حکم می نمایید و رکن الدین را سلطان می دانید استقبالی
 کنید چون قاضی جمال الدین بقونیه پیوست و مردی اهل بود
 کار سهیل شد یرلیغ اورا مسموع داشتند و قصّاء قونیه را مقرر
 کردند و نایب نشانند و حکم او در سایر ممالک نافذ شد و تقریر 20
 کردند که هر سه برادر سلطان باشند و رکن الدین را [که]

a) P sans points.

b) ؟ P باطبع sic.

بهرام گرفتار گره گشت بیکدم

وین واقعه را ماه ببر افلاک سمر کرد

برجیس بتندی نظر افکند بناهید

بر آتش سوزنده چون تیر گذر کرد

5 زان خیره نظر از سرم اقبال بیرون شد

زان تیره سفر در سرم ادبار اثر کرد

در خاطر من هیچ نیامد که زگردون

سیاره ازین گونه توانند خطر کرد

لکن چو قضا آمد بر گشت سعادت

10 آنرا نتوان دفع بشمشیر و سپر کرد

هر تیر که از قبضه تقدیر بیرون شد

کسی شاید از آن تیر بتدبیر حذر کرد

انصاف فلک بین که درین مدّت نزدیک

چه شور بر انگیخت زبیداد چه شر کرد

15 اسباب مرا دان بتاراج و دلمرا

سد رمق از قوت حواله بجگر کرد

بگشاد ب صنعت زدو چشمم رگ یاقوت

وین تاخته رخسار مرا کوزه زر کرد

در پای من از حاصل که کرد دو خلخال

20 وز باقی من در بدن کوه کمر کرد

هان ای دل سرگشته چه نالی تو زگردون

تا چند زنی طعنه این شمس و قمر کرد

این غفلت تو بود بدیهاء فراوان

گردد صاحب آن سخن را از سر غرض پنداشت و از خانه حرکت نکرد روز دیگر پسر طوسی اخیان قونیه را فرمود که با سلاح وفوجی از مفارده و غلامان یتیم سابق سلطان بر در صاحب روند و برسم توکیل ملزم باشند چون ایلچیان رسیدند و فرمانها بقتل و قید صاحب آوردند صاحب را بسرای سلطنت طلب کردند ابا ۵ کرد عقبیت از سر اضطرار سوار شد چون بدر سرا رسید زنجیری را که بجهت دفع سواران بسته بودند گشودن فرمود ابا کردند پشت خم داده در گذشت چون بدعالمیز رسید سیف الدین قبیله a او را بدخول خانه که بر دست چسب بود ملزم گردانید چون در آمد پسر طوسی کتاب و حساب را بسرای او فرستاد 10 تا هرچه داشت بسراء سلطنت نقل کردند و همان شب صاحب را در قلعه بخانه انباردار بردند در راه از امیر داد پرسید که ما کجا می رویم جواب داد که آنجا که صاحب دیگران را فرستاد و فیما بعد ما را خواهند برد صاحب دل بر مروت و قدم در راه نهاد و چند روز در آن خانه تبتل و انقطاع یافت و استدراک ما 15 فات و هیئات می کرد و این ابیات را که اثبات می رود در آن ایام انشا فرمود

چون مهر زبک نیمه خروچنگ گذر کرد

جرمش سوی بهرامش بتربیع نظر کرد

تا زو بده نور بر شیر فرستاد 20

وانگه سوی کیوان زدر کیمنه سفر کرد

a) Lecture douteuse. P sans points. Le nom قبیله se trouve chez I. A. XI, 167.

وسر لشکران را بدفع آن خارجـی روانه کرد و چون دو لشکر
 بهمدیگر پیوست و امرا را شوکت خارجـی محقق شد بتعلل
 و تماطل مکاریت را در توقف انداختند و نزد صاحب اولاق
 فرستادند و مدد خواستند صاحب مفارده و اجریـخواران را در
 ۵ صحبت خطیر الدین امیرداد ارسال فرمود و پیشتر رشید الدین
 ابو بکر جوینی را *a* با خزاین بالا فرستاده بود بحکم آسمانی سرای
 او از حامی و حارس خالی ماند در چنین حالتی خبر رسید که
 ملک رکن الدین از خدمت *b* مراجعت نمود و سلطنت را بدو
 دادند و امراء خدمتش در باره صاحب قصدها اندیشیده اند
 10 و حکمها در آن باب نفاذ یافته و صارم الدین الپسارو *c* و فخر الدین
 سبواستنوس می رسند و یگرفتند صاحب یرلیغ می آورند جلال
 الدین قراطای و یسر طوسی نزد صاحب فرستادند که هر چند
 چنین حکمی می رسد اما ما خداوند را حاکم می دانیم باید
 که بعد ازین ترک حواشی *d* فرمایید و با یسک دو غلام دواندار
 15 و سرموزه دار بدیوان آید صاحب را از آن پیام قرار و آرام از دل
 و جان رمان شد و با خود محقق کرد که در قصد و بند [خود
 کوشیدند] تشریف صابین خان را در پوشید و غلامی چند که
 داشت بر در و دیوار گذاشت قراطای سیماجوری را *e* در خفا نزد
 صاحب فرستاد که بهر طریق که ممکن باشد خود را بماغچه
 20 اندازد و از آنجا بلشکر خویش که باوچ فرستاده است ملاحف

a) P حودنی (sic). *b*) V. p. ۲۰۵ note *a*.

c) Lecture douteuse. P sans points.

d) P نواشی. *e*) P sans points.

و بهیبت تمام سیران فرمودی و چون مراجعت کردی خوان سلطانی
 بنهادی دیوانی بشکوه *a* ترجمانان و منشیان از چپ و راست
 به مراتب نشسته و صاحب تنها پهلو برکنی از ارکان تخت تکبیه
 زد و قراطای و شمس الدین بابا از دور در خدمت بزانو در آمده
 و امیر شمشیر زرین حمایل کرده بر صقّه ایستاده دعاوی بقیصل ⁵
 می رسانیدند و قصص ایشان را بمنشیان می دادند و چون از
 دیوان بوثنی آمدی خوان پادشاهانه نهادی و بعد از رفع منتشر
 شدند و صاحب زمانی استراحت کردی آنکه بصقّه باز خرامیدی
 و مولانا تاج الدین تبریزی را *b* طلب داشتی و با او در انواع علوم
 بحثها فرمودی و نماز پیمشین را بجماعت بگزاردی آنکه ولی الدین ¹⁰
 خطاط تبریزی *b* در آمدی و تا نماز دیگر تجوید خط کردند
 و بعد از نماز دیگر سوی میدان رفتی و تا آفتاب زرد سیران
 فرمودی و بعد از آن بوثنی آمدی و نماز شام گزاردی بعد از آن بزم
 نهادندی و تا نیم شب باستماع قصاید *c* فضلا که از بقاع بانتجاع
 آمده بودند از پارسی و تازی و خطب و رسائل مشغول بودی و در ¹⁵
 انواع علوم سیما تواریخ بحث رفتی برین شبیه دو سال زندگانی
 کرد ناگاه چشم زخم ایام سلک آن راحت را مغرت و مبدد گردانید
 و خبر رسید که در ظرف اوج ترکی احمد نام خروج کرده است
 و پیسری سلطان علاء الدین انتساب می نماید صاحب منجّده

a) Il faut peut-être ajouter: بپاراستی et biffer les mots précédents: خوان سلطانی بنهادی. Cp. 1. 7.

b) P sans points.

c) Ce mot se trouve deux fois en P.

بچینوق a رسیدند اولای صاحب بدیشان پیوست که سر شرف الدین را از تن جدا کنند بدیناجانب فرستند امرا اورا باولای دادند تا شعیب کرد و سرش را از تن جدا کرده در توبه کرد و در دیه چینوق بخانه که نزول کرده بود از میخی در آویخت اتفاقاً 5 بعد از مدتی که صاحب را در قونیه بدرجه شهادت رسانیدند و سرش را بسیواس فرستادند در آن خانه از همان میخ در آویخته شد آری و چون صاحب را از تشویش شرف الدین فراغت حاصل شد مثال فرستاد تا پیروان را در قلعه دارنده و پسرش را در کاخ بزه کمان خنقه کردند و از منازعان بعد از آن بکلی مرقه البال 10 [گشت] ۱۰

ذکر استقلال صاحب شمس الدین در مسند جلال چون مواکب حشمت صاحب در مدارج کامرانی با سعادت آسمانی التقای یافت و مهالک را در کف ضبط و تدبیر خود گرفت اوقات خود را موزع و مقسم و لذات جسمانی و روحانی را موقوف 15 گردانید ثلث اخیر شب در مسند نشستی و حفظ بدور و قرائت شروع کردند و چون مؤذن صلاة قد قامت در دادی خرد و بزرگ با اتفاق باداء مکتوبه قیام نمودند و چون حلق آنرا بر سبیل وجوب اقامت کردند قبض دیوان مناشیر و امثله که دی نبشته بودند در آوردی تا مطالعه و اصلاح کرده بتوقیع 20 رسانندی آنکه امرا اجازت شدی که بسلام در آمدندی آنکه کلاه سلطانی و کلاه سیمینه زرد و خت بر سر نهادی سوار شدی

(l. 4). حموق et جموق P a)

از دیانت و مروت دور می افتند شرف الدین از آن متوهم شد روزی از سیران او نیز راه ارزنجان گرفت صاحب تا عداوت متمادی نشود تاج الدین سیماجوری را با نظام الدین استاد الدار نزد شرف الدین فرستاد و چون بدو پیوستند شرف الدین از فرط تنمیر جوابها دور از کار داد فی الجمله بحضور نجیم⁵ الدین قاضی سیواس و اکبر دیگر با او قرار نهادند که سیصد هزار عدد از وجوه خاص بیرون ارزجان و نکیسار که بسر لشکری می خوردند برسانند تا در سرحد مملکت اقامت سازند و وارد و وارد مراعات نماید برین جملات عهد بستند و قاروه مخالفت را شکستند و روی بدرگاه سلطان نهادند چون ایشان مراجعت¹⁰ کردند شرف الدین راه عصیان گرفت و لشکر کشید و نکیسار آمد چون آن تناقض صاحب را معلوم شد شمس الدین یوتاش با لشکری انبوه بمحاصرت او فرستاد تا در خروقی^a از اعمال نکیسار او را منهزم گردانید و تخریخته بقلعه^a کماخ رفت و بدان متحصن شد صاحب کافه^a سرلشکران را بمحاصرت او فرستاد تا¹⁵ بمکر و خداع اهل قلعه را از متوهم گردانیدند چون شرف الدین را اتفاق کلمت ائت معلوم شد نزد امرای که خواستار او بودند پیام فرستاد و زنجار خواست و ایشان را متوسط کرد که جان او را از صاحب امان طلبند ایشان در آن باب نامه^a بصاحب نبشتند صاحب در جواب آن ملتئم صکیفه^a ملتئم اصدار کرد او²⁰ بدان مغرور شده از قلعه فرو آمد و با امرا روانه شد چون

a) Lecture douteuse.

مقضى وصاحب وشرف الدين كالماء *a* والراج با همديدش در
 ساختند وملك ركن الدين را بخدمت بآئين شاهانه روانه كردند
 وقضى كمال الدين ختنى *b* وعز الدين محمدشاه را كه در آن
 زمان مشرف ممالك بود وبهاء الدين يوسف بن نوح ارزجانی در
 ۵ خدمتش ارسال فرمودند آخر بتقدیر آسمانی مصافات صاحب
 وشرف الدين بمنافات انجامید واستیمناس بوحشت كشید ۱۵
 ذكر پريشانی كه میان صاحب امپهانی وشرف الدين
 ارزجانی واقع گشت

سبب آن بود كه متعاقلان فضولپیشه جهت ترویج كار خویش
 10 در ترویج صاحب بوالده سلطان سخن راندند ودر حال هم از
 اول فكر باخر عمل رسانیدند وشرايط نكاح وشكرریز بسی آنك
 شرف الدين را آگاهی باشد باتمام پیوست شرف الدين وباقی امراء
 رومرا ازین حكایت اثر افقت بر جهت *c* حمیت التماع یافت
 واسباب عتاب را در آن باب با صاحب تاب داد وبر آن *d* جرأت
 15 مواخذت لازم شمرد چندان كه صاحب عذر مى آورد قبول
 نمى كرد تا روزی بسمع صاحب رسانیدند كه شرف الدين از
 نبیره ملك اخلاط ده والحالة هذه در زمرة امراء او اختراط یافته
 بود رجید وحكم سیاست بروراند صاحب را از آن مقال انفعال
 ظاهر شد وشرف الدين را در آن بادره ترویج تمام كرد كه در
 20 هدم وجود ادمى كه بنیان مؤسس حرق است سیما كه
 ملكزاده باشد واز جور دور روزگار خدمتگار تو شده رضا دان

a) P كالماء .

b) P ici sans points.

c) P جهت .

d) P اب et حراب sans points.

بی سببی واضح و تقدیم مشورتی ناگاه چنین عزیمتی کنید بحکم
 ائحائن خائف تو قم برو غالب گشت اجازت مراجعت خواست
 تا باز آید و اسباب سفر ساخته در پی رسد چون بشهر آمد
 اخیان و جوانان را بخواند و بدیشان استغاثت نمود جواب دادند
 که صاحب بوصایت سلطان غیاث الدین حسام ملک و کافل ۵
 مصالح سلطان عز الدین است و سلطان که ملک ملکست در
 دست اوست بسبب آن که میان شما غباری باشد ما عیار
 عصیان بر نقد وجود خود نزنیم و بکفران اعلان نکنیم و درین
 اثنا شمس الدین یوتش را *a* بسر لشکری قونیه فرستادند
 و اخیان و اعیان همه او را پذیره شدند چون پیروانه کساد بازار 10
 خویش معاينه کرد پسر او را بر توجه بطرف سیمس باعث می
 شد سخن او نشنید و متعلقان جمله اعراض کردند او و پسر
 نادم و سادم در باغها پناه می جستند چه جمله راهپارا یوتش
 گرفته بود و احتیاط کرده چون صاحب بسیواس رسید نصرت
 امیرداد را سزاء خیمت و مکاید که در هلاک امراء شهید اندیشیده 15
 بود بفرمود و مخدول و مجدول بقلعه هاویک فرستاد و یکی را از کفاه
 دیوان که بصرامت موصوف بود جهت تدارک کار پیروانه و پسرش
 بطرف قونیه برسم اولاق روانه کرد چون از بزرگ بداجا پیوست
 بوجه کفایت پیروانه را با پسرش بدست آورد و بقلعه دارنده
 فرستاد و پسرش را بکاخته بردند و بدان واسطه لهیات جمرات ۲۰
 از اعراض ممالک منطفی شد و مهمات بر مقتضاء ارات. خواطر

a) P ici نوباش. Cp. p. ۲۳۳ note a.

وطغرائی از آن ما جرا اعلام کرد واستظهار فزود وگفت که شک نیست که چون نتمس بشرف رسد ویال خصم وارون ظاهر شود روزی چون هر سه را خلوتی اتفاق شد رای زدند که در ابادت آن دو شیر خیمت چگونه شروع کنند شرف الدین گفت ما ۵ دام که هر دو درین شهر باشند میسر نگردد صاحب فرمود که همگی همت ما بر آن مصروفست که بر موجب تقریر سلطان غیاث الدین ملک رکن الدین باخدمت روان گردانم وپیش ازین متصدی آن بندگی ما شده بودیم نصرت امیر دادرا در خدمت رکن او ملازم گردانیم چون برین وجه میان ایشان 10 افتراق افتد شاید که چهره مقصود رو نماید هر دو گفتند نعم الرای روز دیگر بدیوان حاضر شدند صاحب سخن را بدانجا رسانید که ملک رکن الدین را هرچه زودتر متوجه می باید کردن تا اسبابی که بچندین زمان ترتیب رفته است تلف نشود واز حاضران هر کرا اختیار فرمایید در خدمتش روانه 15 گردد پروانه گفت هر کرا صاحب اشارت فرماید بدین بندگی قیام نماید طغرائی گفت امیر داد متعین است پروانه گفت برو مزیدی نیست امیر داد ملزم وملتزم شد بعد روزی چند در خدمت ملک رکن الدین نافذ الامر بطرف سیواس عزیمت ساخت وچون از روی قیاس وصول ایشان بسیواس معلوم شد 20 روزی از سیران صاحب و شرف الدین و طغرائی در خدمت سلطان راه آفسرا گرفتند وقاصد نزد قراطی فرستادند که بیوات و خزاین را احتیاط کرده بار کند ویزودی بحضرة سلطنت پنبودن پروانه چون این حالت بدید سراسیمه شد و خروش بر آورد که

می افتند که موكب سلطنت بسيواس نهضت فرماید پروانه
 وامير داد در آن باب رضا ندارند و نمی خواهند که از شیر
 خودشان و همشهریان مفارقت کنند و بی آن نیست که خاطر را
 از افتعال ایشان که در احلاک امرا کردند انفعال تمام حاصل
 است و مرا بر افعال و اقوال و باطن این جماعت اعتماد ننماید 5
 و ذاء آشکار و نهان گواه است که بهر حال رضاء من بر پختن
 خوار آن شهیدان مقرون نبود چون من در میان ایشان
 كَالشَّعْرَةِ الْبَيْضَاءِ فِي اللَّيْلِ السَّوْدَاءِ افتاده بودم و از اسعاد مجیر
 و انجاد مشیر محروم مانده و مراحل فتن و احسن ایشان در جوش
 آمده از غایت اضطراب در پی مراد ایشان رفتم و تن در بدنامی 10
 دو جهانی دادم و از مصاحبت امرائی که از عهد طغولت در
 حجر تربیت ما نشو و نما یافته بودند و جهان را بدیده ما می
 دیدند بخت و وشایت این دو شوم محروم ماندم و در اثناء این
 تقریر قطرات عبرت بر وجنات کریم روان کرد امیر شرف الدین را
 بر سلامت نفس و صدق نفس صاحب رقت آمد جواب داد 15
 که اثر صاحب اعظم بر آن حاکم است که موكب سلطنت
 بقیصریه و سیواس عزیزت سازد کرا زحمة آن باشد که دست رد
 بر سینه مراد بندگان حضرتش نهد اثر خداوند تا این غایت
 در عزیزت توقفی می فرمود سبب غیبت بنده بود بعد ازین
 که دست اعتصام بنده بعروة وثقی فترک مبارک صاحب اعظم 20
 رسید و محکم شد بهر چه فرماید و رای کند بنده در تنفیذ
 و تیسیر آن بدل و جان ایستادگی نمایم چون صاحب این
 کلمات از شرف الدین شنید دل رمیده اش آرمیده گشت

وَعِظَ بِغَيْرِهِ در آن مکیده بر خیمت عقیدهٔ بو بکر پروانه و نصرت دیوانه واقف شد و بسبب آنکه زن و فرزندان و خویش پیمیزند نداشتن همیشه از غدر و مکر ایشان در قونیه هراسان می بود روزی رازرا با شمس الدین بابا طغرایی در میان نهد و با او 5 بوجه تدبیر آینه زنگار خورده فکرت را بمصقل رایت او تنویری می جست طغرایی جواب داد که اثر صاحب اعظم فرماید مثالی از جناب وزارت باستدعاء شرف الدین محمود سر لشکر ارزجان ارسال رود و منشور ملک الامراء روم بنام او مرقوم گردد و فرستاده آید و چون حضور او بدرگاه میسر شود و بانواع امتناع 10 حضرت وزارت در بارهٔ او متواتر گردد احوانا بتعريض و کنایت « از پروانه وامیر داد شکایت باید کرد و مترصد شد تا در آن باب چه جواب دهد اثر پاسخ او مطابق مصلحت و ارادت بندگان صاحب افتد این معنی با او شاید گفت و مخرج و مخلص بدین طریق ازو توان یافت صاحب را این رای موافق نمود فی الحال 15 مثالی متضمن الطاف متجاوز الاوصاف در قلم آورد و بر دست سابق اولاقجی در خفا بدو فرستاد در حال که نامه را مطالعه کرد اساریو مسرتش لامع گشت و با جمعیت تمام و لشکر بسیار روی بخدمت شهریار آورد چون صاحب و سایر ارکان خبر قدوم او شنیدند استقبال واجب دیدند و صاحب او را باصناف الطاف 20 سغبهٔ احسان و بندهٔ مدعان گردانید چون مدتی بربین حال بگذشت روزی در سیران صاحب بر زبان راند که ما را رای چنان

ریختند سرخا از تن جدا کرده از گوشك چوبین که جهت آذین
بر دروازه سلطان ترکیب کرده بودند در آویختند تا خاص و عام
مشاهده کردند چون متعلقان وحشم آن حال دیدند رمیدند
و در گوشهها کوچها خزیدند و آن همه صولت و سهم و صلابت در
کمتر از یکساعت فرو نشست و حرف وجودشان از کسایف^۵
روزگار محو گشت بیست

فَكَانَتْ لَوْعَةً ثُمَّ اسْتَقَرَّتْ كَذَلِكَ لِكُلِّ سَائِلَةٍ قَرَارٌ^a

و شمس الدین خاص اغر اثر چه غلام رومی نژاد بود ولیکن فصل
وافر و عبارت باغر و خط چون سبط جواهر داشت و در فیض عطا
سحاب را در حساب نیاوردی و حاتم را بخیل شعردی رسیده در 10
مناظره چنك و شراب انشا کرده است بر فصل او از آن فصل
استدلال توان کرد و روزبه اثر فضلی نداشت اما بکفایت و درایت
و عفت و دیانت یثاذه بود آری آنکه نصرت رنود و او را بشرا بر
خانهای ایشان فرستند و بر باد تاراج داد و صاحب سوار گشت
و سلطان را بر نشانید و با چتر و سنجق گرد خندقی بر آورد 15
و بدیوان فرو آمد و مردم بطلب خویشان و متعلقان ایشان فرستاد
بعضی را حبس و قتل کردند و بعضی را اطلاق فرمود و تا نماز دیگر
در دور دیار ایشان دیار نمازد ۱۵

ذکر استدعاء صاحب حضور شرف الدین محمود ارزجانی را

20 و سبب تبدل دوستیشان بدشمنی

چون صاحب شمس الدین بر موجب نصیحت اللیب مَسْ

a) P فرار.

و گفت چند روز است که وزیر صاحب فرارش است هر روز مرض
تزیاید *a* می کرد و خداوندان پیرویش و عیادت او اهتمام
بفرمودند اگر امروز قدم رنجه فرمایید تا او را اگر حکایت
و وصایتی باشد بخدمت عرض دارید از فائده خالصی نباشد
۵ خاص اغز گفت امشب خوابها را خوش دیدم و از آن قبل
پیشانم و *و* از روی تنجم و حلم تقویم روزی بس مضموم است
عیادت را بفرما اندازیم و امروز بخادم *b* باده بر داریم نصرت بهانهها را
دفع کرد و او را بر آن آورد که فرستاد و اسد الدین روزبه را بخواند
و هر دو بهم با حواشی و حشم روانه شدند چون نزدیک رسیدند
10 نصرت برسم آنک اعلام می کند مسابقه نمود و در حجرات
رفت و خونینان را ترغیب فزود و دلگیری داد و باز مراجعت کرد
و مرحبا گویان بر در ایستاد و بچاپلوسی با هر یک چیز یک
سرمه دارا بار نداد چون جمله امرا در آمدند نصرت در را محکم
کرد و در پیش ایشان بخدمت صاحب بتابخانه روانه شد
15 چون در آمدند بعد از سلام و تاهیت پیرویش و نوازش شروع
پیوستند نصرت بحکم مواضعه قوی بر زبان راند ایشان *و*
از مکامین و خبابی بدر جستند و با ناچرخ و شمشیر دلبیرو در
پیش صاحب شدند و زخم در خاص اغز و امیر جامدار نهادند
خاص اغز فریاد می کرد که خداوند صاحب این شیوه از باب
20 وفا و مروت نیست و از خدمت این توقع نبود چندی آنک فریاد
می کرد زخم بیش می خورد چون خون آن دو بزرگ فرزانه را

a) میزیاید .

b) ? Faut-il lire en deux mots ?

ودست وزارت را که از محیاء رابع او چون فلك رابع شمس غاست
معطل گذارد مصالح خلق مهمل مانده و نکبت در ملک و دولت
ظاهر شود و اختلاف کلمه و افتراق جماعه بادید آید و سبب
اهمال صاحب بوده باشد اگر سبب عنود خاص اغز و روزه است
مارا چون از حضرت وزارت اجازت رسد بدفع آن آسان قبیام^۵
نماییم صاحب باعتزال و اعتقال ایشان رضا داد و در آن تشکیل
پروانه و امیرداد را وکیل کرد گفتند باید که صاحب از صواب دید
ما تجاوز نفرماید ما ایشان را بعیادت دعوت کنیم و در خلوت
مقید گردانیم و هر جا که صاحب فرماید فرستیم صاحب بر آن
جمله رضا داد^{۱۵}

10

ذکر احتیال پروانه و امیر داد و اغتیال خاص اغز و روزه در

سراء صاحب

چون ابو بکر پروانه و نصرت امیر داد از خدمت صاحب رخصت
یافتند سروران رنود آتشهر و آبگرم را که پیوسته از بیم سرهنگان
شکنگان چون مار و سوسمار در رخنه دیوار هر باغی خزان و گریزان¹⁵
بودند دعوت کردند و ایشان را بسوگند مغلط امن گردانیدند
بلک باقطاع و تشریف وعده دادند و در غلامخانه که پیرامن عرصه
سرای صاحب بود چنانکه هیچ آفریده ندانست در شب متواری
گردانیدند و مواضع رفت که چون امرا بامداد بخدمت صاحب
آیند و خلوت میسر گردد نصرت لفظ قوی بر زبان رانند رنود²⁰
نایک از مکامن بیرون دهند و امرا هلاک کنند چون آن تلبیس
و تدلیس را بانجام رسانید صاحب پیشتر بروزی چند تمارض نموده
بود و بر بستر غنوده سحرگانی نصرت بخدمت خاص اغز رفت

داده بود و میان [ایشان] اتفاق کلی افتاده در جلایل امور بیشتر خلق رجوع بدیشان می کردند و تا ایشان را رضا نبود هیچ کار بحکم صاحب و پروانه بر نیامدی آتش حسد در نهان نصرت امیر داد و ابو بکر پروانه زیاده زد هر چند صاحب سایه^۵ بر آن نمی انداخت و اوقات خود را از دیوان بمطالعه کتب و مجالسه علما و زهاد مستغرق گردانیده بود و میخواست که استقلال ایشان را بر وجهی احسن دفع کند و جهت حصول اغراض فاسد عرض خود را مصغه هر شامت و حامد نکردند اما نصرت امیر داد از آنجا که خبت نفس و فساد اعتقاد او بود 10 هر لحظه حدیثی منزج و خبثی مهتج از قبل خاص اغر و روزبه اختلاف کردی و بهمان روز مسفوع گردانیدی و بمسامع صاحب رسانیدی تا بهر روز ایام کار بجای رسید که طبع الوف صاحب را از حضور ایشان نفوری ظاهر شد و از وجود ایشان متبرم گشت و خایف و متوهم شد چنانکه بسلامت سر در آن کشور راضی 15 شد و خواست که در خدمت سلطان رکن الدین قلیج ارسلان که از عهد پدر مندوب توجه بحضرت^a شده بود روانه گردد و اسباب سفر ساخته گردانید روزی نصرت امیر داد با پروانه بخفا خانه صاحب رفتند و گفتند ساکنان حوزه مملکت را چون روز روشن ببین است که سلطان غیاث الدین در اوقات حیات 20 و سكرات مهمات و صاییت اولاد و کفایت رعایا و بلاد را برای ثاقب صاحب مقوص کرد اکنون چون صاحب عزیمت مصمم فرمود

a) Cp. p. ۲۰۵, note a.

ذکر جلوس سلطان عز الدین کیکاوس بر سریر سلطنت
صاحب شمس الدین محمد با چهار یار خویش جلال الدین
قراطای و خاص اغر و اسد الدین روزبه امیر جامدار و خیر الدین
ابو بکر پروانه اندیشه [کرد] تا از سه شهزاده عز الدین کیکاوس
ورکن الدین قلج ارسلان و علاء الدین کیقماک بر تخت سلطنت ۵
کدام را نشانند عز الدین کیکاوس را بحسن ضلعت و جمال ایهت
و علو مرتبه سن از دو برادر دیگر ممتاز یافتند سخنها کوتاه کرده
ایمان بمبایعت او دراز کردند و بر متابعت حکم او ایمان غلاظ
یاد کردند و ایشانرا از قلعه برغلو بآفتونناش آفشهر قونیه بردند
و دو کرسی ملکانه بر یمین و یسار تاخت بنهادند و بر دست 10
راست رکن الدین قلج ارسلان و بر دست چپ علاء الدین
کیقباد را جای ساختند صاحب شمس الدین و خاص اغر یمین
و یسار سلطان را گرفته بر سریر فرمادند نشانده و دینار نثار
کردند آنکه روی بقونیه نهادند و آنجا سلطان را بر جای اباء کرام
اجلاس کردند و وزارت بر صاحب شمس الدین و نیابت بر قراطای 15
و ملک الامرائی بر خاص اغر و اتابگی بر اسد الدین روزبه و پروانگی
بر ابو بکر عطار قرار گرفت و شمس الدین محمود طغرانی معروف
بمبابا بنام هریک منشور مسطور گردانید و از آن کتبت نعمت
بسیار اورا بحصول پیوست شمس الدین خاص اغر بمقدار پینجاه
هزار عدد تکلف کرد و بعد از احکام قواعد ملک و دولت 20
بتمشیت احکام شهریاری قیام نمودند و با اتفاق یکدیگر تدارک
امور جمهور می کردند و لکن بسبب مصافحتی که خاص اغر
کریمه خود را بمبارز اندین بیرم خواهرزاده اسد الدین روزبه

گذاشتن رای آنست که با این سگ گریختن آشتی کنید و باداء
خواجه ملزم گردانید و در سر بنعم آن که امرا ازین قضیه بی
خبرند در شب نزد تکرور فرستاد که پیوسته مراعات شما می
نمودم و چند بار عنان سلطان الدین را از مداخلت در ممالک
۵ شما باز داشتم و این بار نیز دافع می شدم اما چون دربار
غضب متهوچ بود و ریاح خط عاصف بدان سبب که شما در
وقت انکسار لشکر بکوسه داغ هر اخلاق بد که باشد ظاهر
گردید و عذر را مجال نگذاشتید لشکر کشیدم و چنان سهل گرفتیم
که اگر خواستنی در یک ساعت مستخلص می کردم تکرور را به
10 از آن نیست که بقدم استغفار پیش آید و حلقه در صلح [زند]
واحمال بخزانة فرستد تا من متوسط شوم و غبار وحشت از میان
بر دارم تکرور چون این پیغام شنید زنده شد و اجابت کرد
و قاصدی بطلب امان بامیران فرستاد و قلعه براکنارا *a* با چند قلعه
دیگر ببندگان سلطنت تسلیم کرد و خراج ماضی و مستقبل را با
15 هدایا روانه کرد و امرا و عساکر کوچ کردند و بهزار حیلہ باراکلیه
پیوستند و بیشتر بار و بنه *b* و احمال در اورخال *c* ماند چون
خدمت درگاه پیوستند هفتم روز بود که سلطان بریاض عقبی
تاکوویل فرموده بود بعزا و بکا مشغول شدند و بعد سه روز
مشاورت کردند

a) P براکنارا. Cp. Doc. Arm. p. 650 Br'agana.

b) P وبنه.

c) P اورخال.

وحسن قیام و تیسیر مرام هزار راحت بجان رسید و تیغ زرین نیم بدو داد و فرمود که هر کس را از حکم او تجاوز کند بدان تیغ بی بیم بدو نیم گرداند آنکه بانبوهی تمام با رسولان بقونیه آمدند و از آنجا با نوازش و صلوات بی نهایت باز گردانیدند ۵

- ذکر عزیمت صاحب شمس الدین و اعضاء عساکر بقصد سیس 5
چون خبر اجتماع عساکر بقصد ولایت کافر در جماعه ممالک منتشر شد خاص و عام در آن حکم بر یکدیگر مسابقت می نمودند و بنیت غزا با حروسه قونیه مجتمع شدند و بدلی قوی و عزمی صادق باراکلیه پیوستند و آنجا تخفیف انقال نموده چون بحر اختصار ناگاه پیرامین باره طرسوس در آمدند و مناجنیهها نصب 10 کردند و امراء کبار با لشکرها جرّار در اسلّال و من ارمین تاختنیهها کردند و هر کس را یافتند اما مملوک گردانیدند و اما ممالک رسانیدند و درختان و کشتزارها را بسوختند و بهیچ وجه ابقا روا ندیدند و بزخم مناجنیف رخنه فراخ در ایوان و کاخ دور و قصور طرسوس انداختند و اکثر یک روز از سرحد می کوشیدند مظهر می 15 شدند اما حسد مرد ریخت ایشان بر خذلان حامل می شد و می گفتند ما ولایت گبریم و نام صاحب شمس الدین را باشد ناگاه عزالی و صاب سحاب گشوده شد و باران شبانه روزی باریدن گرفت چنانکه کافه سپاه را مجال نرود بخیام متعّد شد و از درگاه نیز بصاحب فرمان رسید که عزم ایندجاناب سازید که از آن 20 بارگین a حادثه انتاد صاحب فرمود که کار را ممتّز نشاید

a) P نارکمر.

می گزید در حال او نیز سر بر زمین نهاد و فرمان سلطان را
 مهتمثل گشت سلطان بامناء خزانه مثال داد تا دست تصرف
 نایب شمس الدین را بهرچه خواهد در خزاین مطلق دانند او
 نیز از تحف و طرف و جواهر و نفایس هرچه لایق دید اختیار
 ۵ کرد و بنوکری فخر الدین قاضی اساسیه و ماجد الدین ماکم
 ترجمان روی براه نهاد چون بحضرت رسید و بیش کشیها عرض
 کرد بماکم قبول وصول یافت و هم در حال بر خوانتین و شهزادگان
 تفرقه شد و هر روز هر سه نوکرا بار دادی و اکرام فرمودی چنانکه
 مغبوط عالمیان شدند بعد مدتی اجازت انصراف فرمود و بجهت
 ۱۰ سلطان کیش و قربان و شمشیر و قبا و کلاه مرصع و یرلیغ ارزانی
 داشت و نایب را از قبل خود در مماليك حاکم گردانید و بر آن
 جملت یرلیغ فرمود و نوکران تشریف خاص ارزانی داشت
 و سانسون^a قزجی را بجواب مندوب گردانید خدمت وداع کردند
 و از راه شماخی و شروان بمماليك روم روان شدند سلطان از ورود
 ۱۵ ایشان شادمانی فرود و حکم آنک صاحب مذهب الدین بجوار
 حق پیوسته بود منشور وزارت مضاف با امارت قیروشهر که هیچ
 وزیری را از وزراء روم میسر نبود پیشباز فرستاد و در ادراک
 شرف مشول استعجال فرمود او نیز در صحبت رسولان بهر شهر
 که رسید شادیها کرده و آذین بسته در گذشت و در دیه قزایوک
 ۲۰ از اعمال آقشهر قویله ببنده کی رسید و قضایا را که در ذهاب
 و ایاب رفته بود يك يك عرض داشت سلطان را استماع اداء پیام

برای او مقوص شد اما بهیچ حال در اموری که بوظایف وزارت
تعلق دارد شروع نفرمود ۵

ذکر عودت صاحب مهذب اندین از خدمت بلجیو نوین
در اثناء این حالات مبشران بوصول صاحب و حصول مآرب
رسیدند و در عقب خدمت درگاه پادشاه پیوست و حکایات ۵
و ایجاب که رفته بود باز گفت سلطان هر لحظه تشریفی تازه
و تحسینی بی اندازه می فرمود بعد از آن شان او از قلعه شواف
کمال و ذروه جلال a در گذشت و در یک روز از حضرت سلطنت
دوات وزارت و شمشیر زرین نیابت بدو و صاحب شمس اندین
فرستادند و افضاعات فراوان فرمودند صاحب مهذب الدین بجز 10
چهل هزار عدد قبول نکرد و در حوزه تصرف نیامد ۵

ذکر توجه صاحب اصبهانی خدمت صابین b خان از دریا خزر
چون سلطان غیث الدین زمام تدبیر را بدان دو پیر یگانه و فرزانه
باز گذاشت ایشان را رای چنان افتاد که بخدمت c که صحراء
فقاجاق را بشمشیر آبدار گرفته است رسولان فرستند و بنیان 15
سلطنت را که بواسطه سوء تدابیر مدابیر خلال پذیرفته است
بدستکاری معمار اقتدار پادشاهان جهانگیر اشادت و اعلا کنند
و چون در بندگی حضرت سلطنت عرض کردند بعد از احماد
و استکسان قرعه اختیار بر یکی از آن دو بزرگ نامدار افتاد اما
سلطان فرمود که بنابر آنکه صاحب مهذب الدین هنوز غبار 20
سفر مغان از دوش نیفشانده است نایب شمس اندین متعین

a) P حلال. b) P دابین. c) Cp. p. ۲۰۵, note a.

وصاحب مہذب الدین در عقب جهت انتتاج ابواب مصاحت
 روانہ گشت و خلایف از مسارب و مہارب بیرون آمدند صاحب
 شمس الدین و سایر اکابر روم عزم مراجعت مصمم کردند اما
 بسبب ابطای کہ رفتہ بود و مجالی کہ ہر آینہ حساں یافتہ
 ۵ باشند و اکراہ و انتراک کہ بر راہ بودند اندیشہ می کرد ملک
 مسعود صاحب آمدرا دعوت کرد و در صحبت وی تا بلطیہ آمدند
 چساولی چاشنی گیر بقدم صاحب استبشار نمود و از استصحاب
 ملک مسعود بنابر نحوہ ودیری کہ ملازم او بود منع کرد
 صاحب شام ابی حسام چوبان ملطی را بخدمت او فرستاد کہ
 ۱۰ درین وقت در مملکت فترت ظاہر شد و محقق نیست کہ از
 پورہ غیب چہ روی خواہد نمود مصاحت آنست کہ ملک باز
 گردد و چون صاحب خدمتہ سلطان رسیدہ باشد و حال باز نمودہ
 از خدمت سلطنت باستدعاء ملک مثال رسد و اقطاع معین
 شود چون ملک مسعود این پیام استماع کرد زبان بعتاب دراز
 ۱۵ کرد و نام و نام از راہ آبلستان بشام معاونت نمود و صاحب
 خدمت درگاہ سلطان توجہ فرمود و چاشنی گیر پیشتر فرستادہ
 بود و از قدم صاحب خبر دادہ و ذکر دہشت و وحشت او
 تقدیم داشتہ و التماس استعفاف کردہ چون بمنزل ابروق رسید
 منشور وزارت و فرمان باستمالیت تمام بدو رسانیدند بعد از
 ۲۰ مطالعہ فرمود کہ اگرچہ این معنی کمال بندہ نوازیست و لکن در
 چنین حالتی کہ صاحب مہذب الدین جهت مصالح مسلمانان
 خود را در ضغطہ بلا و عنا انداختہ است باعتزال او مثال فرمودن
 صواب نباشد و چون بحضرت پیوست حل و عقد تمامت امور

وبعضی را اندک شمرد صاحب بر هرچه نبشته بود چیزی زیادت
 کرد چنانکه برضاء بایجو مقرون شد آنکه بایجو صاحب را طلب
 داشت و بر اتمام مرام او مرزده فرمود صاحب دامن بایجو را گرفته
 تاکید عهد و پیمان کرد و باتفاق کافه نوپیمان بنیسان صلح را
 استحکام داد و در حکمت صدر کبیر فخر الدین بخاری *a* حضرت 5
 سلطنت مراجعت نمود و پس از ثلثه و مرمت رخنه مشغول شد
 ذکر معاودت صاحب شمس الدین از شام حضرت سلطنت
 چون صاحب شمس الدین بطلب لشکر سوی حلب رفت
 اجناس اجناد که اعداد ایشان در حیز تعداد نیامدی فراوان
 آورد و ارزاق همراش ماهه بتقدمه رسانید و امروز و فردا عزایم 10
 تصمیم خواست یافتن ناگاه خبر کسر لشکر و انهدام سلطان
 و تفرق جموع شنیدند نیت از سر اضطرار فتر یافت و قلوب
 بسبب رد صحاح دران و دنا نیر کسر پذیرفت بطریق مساهلت
 بعضی را استرداد کرد و بیشتر زر در کیسه در نواحی جهنم
 پویان ودوان شدند اکبر واعیان ممالک روم از قیصریه و سلطیه 15
 و دیگر جوانب از راه سیس بحلب آمدند ارامنه سیس اباد الله
 حالهم و آفتی رجالهم با ملتاجان اسلام دست غدر و غارت دراز
 کردند و والد سلطان را باز داشتند عاقبت بخل سپردند و پیغمبر را
 علیه السلام نما سزا می گفتند فی الجمله رومیان را در حلب
 جمعیتی تمام ظاهر شد و خبر رسید که سلطان از مصر که 20
 کوسه داغ بسلامت بقونیه پیوست و لشکر مغل روی بغان نهاد

a) P sans points. On trouve sur la ligne écrit d'une autre main que celle du copiste بیملی (?)

پادشاه اسلام ظفر داد بدان غوره نباید شد آنچه در جنگ
چنانکه شمارا معلوم است کشته شد سه هزار سوار بیش نبود
و با این همه از لشکر مغل عددی بسیار هلاک شد صد هزار
چندان لشکر در اطراف ممالک روم با بزرگ وعدت تمام حاضر
5 و حاصل است و ملک روم جز بسلطین سلجوق منظوم نمی گردد
و رعایا را جز بر انقیاد ایشان اطمینان بال نمی شون اگر نویسن
مصالحات ایلاخان رعایت می کند طریف آنست که مصالحت
سلطان را بقبول مقرون گرداند چه بزرگانی که گذشته اند و ملک
بشما گذاشته چنین گفته اند که رضاء کسی که در صلح
10 زند و از در عاجز در آید می باید جستن آنچه سبب فراغ
خاطر نویسن و آسایش رعیت است عرض رفت اگر غیر ازین
نویسن را رای می افتد حکم دارد بایجو چون مقاضات استماع
کرد بخاتونش که جرماغون را افهام کلام کردی اشارت کرد تا
بگوش جرماغون فرو خواند جرماغون اصغا نمود و حکم آنک عادات
15 کریم سلطان مرحوم علاء الدین را بسیار شنیده بود و همواره
میخواست که ملک او زندگی نرسد از سر رغبت صادق بصلح
و قبولش ایما و اشارت کرد بایجو بکنش جرماغون با صاحب
اساس ایلا را آغاز کرد و فرمود که هر سال چه مقدار قرار افتد
که از ملک روم بایلاخان و نوینان لشکر رسد صاحب از آن مجمع
20 بیرون رفت و با قاضی کنش کلام کرد و مقدری را مفصل از زر واسط
واستر و مانیان و گاو و گوسفند در قلم آورد و خدمت نویسن فرستاد
و نمود که هر سال ایلاچیان بطلب این مقدار بیایند و بعد از
تحصیل ما آن را بدینجانب آرند بایجو بعضی را پسندید

وراه معاونت گرفتند و هر ده در راه خسته می شد و طاقت
پیاادگی نداشت می کشند ۱۵

ذکر عزیمت صاحب مذهب الدین نزد بایجو و تقریر مصالحت
چون شکست لشکر واقع گشت صاحب مذهب الدین بطرف
اماسیه افتاده بود شنید ده لشکر مغل قیصریه را بوجه محاصرت ۵
مسلم گردانید فخر الدین قاضی اماسیه را طلب داشت و فرمود
که چون کار سلطنت بسبب جوانی و نادانی سلطان بدین منزلت
سافله رسید و دریا فتنه که در تملّج بود اندک مایه آرام گرفت
اگر در تدارک کار اجمال رود نوعی از کفران باشد رای آنست که
اگرچه راه بر تیر و شمشیر است از اندیشه عواقب تنگب کنیم 10
و در پی مغل رویم و در صلح و هدنه زن گیریم قاضی آن رای را
پسندید و بر صاحب آفرین گفت و هر دو با تعلق پیش کشیدها
گوناگون ترتیب کردند و بفضل خدا قدم در راه خوف و رجاء
نهادند و روان شدند و پیشتر قصاد نزد بایجو نوین ارسال کردند
بایجو و نوینان دیگر از آن مسألت و جرأت تعجب نمودند و در 15
حدود ارزن الزوم صاحب و قاضی ببایجو پیوستند و خدمات تقدیم
داشتند و در استعطاف و استمال او ید بیضا نمودند بایجو در
نوازش ایشان ملاطفه نمود و با لشکر مغل کوچ بر کوچ می رفتند
چون بمغان بیورث جرماغون پیوستند بایجو بر جرماغون رفت
و صاحب مذهب الدین و قاضی فخر الدین را طلب داشت و سوال 20
کرد که موجب آمدن شما چیست صاحب جواب داد که
باری تعالی ایلخان اعظم را ابد الزمان پاینده داران نوین را معلوم
باشد که اگر [الله] درین کثرت دولت شما را معاونت کرد و بر

چون لشکر مغل رسید هرچه بیرون یافت بنهب و حرق و قتل
و غرق مستوعب گردانید روز دیگر بایجو با نوینان سوار گرد
شهر بر آمد و سه مناجنیف بر برج دروازه سیواس که همگی
اعتماد بر حصانت آن بود نصب کرد و اسیران و جوالقیان را در
5 کشیدن مناجنیف الزام کردند پانزده روز زخم متواتر بود و در
برج رخنه‌ها فاحش ظاهر شد لشکر بنابر کثرت غنائیم عزم
معاونت داشت^a و آن مهم را بسال آینده می افکند پسر خازن
اکد شباشی بشب نزد بایجو قصد فرستاد و امان خواست چون
میسر شد^b در شب از راه حرکاب^b بیرون آمد و بلشکرگاه مغل
10 رشت و احوال صنع و قوت شهر را بتفصیل باز نمود چون امر را
ازین حکایت معلوم شد و دیدند که بایجو کسی را که بدو
تولا می کند تیمار می دارد ایاز اعرج که سوباشی شهر بود
بدو ملحق شد و در شهر جز مصمصام الدین نماند و رای بایجو
از بازگشت بازگشت روزی فرمود تا همه لشکر در سلاح رفتند
15 و بر آن برج که رخنه یافته بود نردبانها نهادند و بالا رفتند و هر
کس را دیدند شربت تیغ چشاندند و فرو رفتند و قفل دروازه را
شکستند و لشکر جمله در شهر در آمد و امیر عارض و جمله سپاه را
دستگیر کردند و بصحراء مشهد بردند و بعد از نهب و قتل
بیوات شهر را آتش زدند و چون از شهر و شهریان فراغت یافتند
20 بیرون آمدند و اسیرانی که پیش از آن گرفته بودند در صحراء
مشهد شهید کردند و اطفال و عیال را بر یکدیگر قسمت کردند

a) P کرد است . b) P حرکاب .

یاراء مداخلت ویبورنگاه خود مجال معاودت نداشتند و چون ^a طلیعه بسیار توقف کرد و از جای مدد ندید روی بلسکرگاه نهاد اسباب بر جا و اصحاب رفته دیدند ایشان نیز راه گریز گرفتند بامداد چون مغل در لشکرگاه سلطان نظر انداخت و خیام را با بار و بنه بر جای دید گمان برد که مگر لشکر در ^۵ کمین رفته باشد دو روز گرد خیام همی گشت چون محقق شد که لشکر گریخته است در معسکر در آمدند [و مال] که در حصر نیاید بدست کردند و روی بسیواس نهادند قاضی سیواس امام ربانی نجم الدین قیصرشهری مگر در وقت استیلاء مغل بر خوارزم و نکبت سلطان محمد آغا بود و خدمت پیوسته ¹⁰ ویرلیغ و پاییزه ارزانی داشته بودند با طرغو و پیش کشیها استقبال کرد باجو و او را بشناخت و چون ویرلیغ و پاییزه عرض داشت باجو بوسه داد و بر سر نهاد و شهر را بدو بخشید دروازه ارزنجان را گشوده گذاشتند و باقی را بستند تا بعضی از لشکر سه روز مداخلت کردند و غارت نمودند روز چهارم فرمود که آن دروازه ¹⁵ نیز بستند و دیگر رحمت ندادند و بقیصریه رفتند و ذکر خرابی قیصریه و هلاک محصوران آن دست تفتار والدۀ سلطان غیاث الدین در آن حال پناه بسیس آورد از قیصریه و ملک الزهراء مصام الدین قیماز جامدار و فخر الدین ایاز اعرج چون از مصافگاه گریختند بدانجا افتادند و در ترتیب ²⁰ اسباب محاصرت و مدافعت و احکام ابراج و ابدان اجتهاد نمودند

a) P ajoute: لشکر چون.

ننگوسار کرد و راه فرار گرفت ناصح الدین فارسی بعد از جنگ
 و محاربت بسیار با نفری چند جان از معرکه جهانیده برهنه
 خدمت سلطان آمد و رفع حجاب حرمت کرده در مواجهه سخنها
 درشت گفت با چنین رای و تدبیر و حرفاء مدبر کسی
 5 جهانگیری پیشه سازد و بمقابله دشمن رود و ملک و ملت را بر باد
 دهد و خاک بر سر اسلامیان و کائن طوایف آدمیان کند و هم در
 زمان با مردم خود راه حلب گرفت سلطان چون دید که قضیه
 شکست منعکس گشت دستارچه بر روی نهاد و بگریست و تا
 نماز شام سوار استاده بود تا حرم سرای و بیشتر خزانها شریف را
 10 بتوقعات تسریع فرمود چاولی چاشنی گیر از معرکه گریخته
 بخدمت آید سلطان فرمود که ایجی چه صواب می بیند
 جواب داد که کار از لب خشک و دیده تر بگذشت در وقت
 تدبیر بساختن بندگان التفت فرمودی این ساعت چه تدبیر
 مانده است سلطان گفت که زمام ملک را بنو سپهرم آنچه دانی
 15 و توانی بی توانی تقدیم دار آنکه بسرپرده رفت و از راه لابدخانه a
 سوی روانه شد در راه فخر الدین ارسلان دغمش و خاص اغر
 و ترکری چاشنی گیر احتیاطاً لباس سلطان را تنگبیر کردند
 و لغام ریزان کرده تا توقعات چای توقف نکردند و چون سلطان
 روانه شد طایفه از لشکر تا دو پاسبان از شب گذشتن بر پشتها
 20 ایستاده بودند چون مغل بالا کوه آمد و لشکرها را هر جا
 ایستاده دید فغان کردند و آتشها افروختند و در لشکرگاه سلطان

صاحب با او در آن باب عتاب فرمود جواب داد که تو ۵۱انا بغير a
 حسبات و کتاب کاری دیگر را بسر نتوانی بردن ایشان پیریشان
 و حیران بدر آمدند و بر زوال و رواج ملک بکما و نیاج آغاز کردند
 روز دیگر آدینه ششم محرم سنه ۶۴۱ بود پسر مظفر الدین لشکرا
 سوار گردانید و بعزیمت مقابلهت آواز کوس و طبلک بر آمد امرا ۵
 هر چند از سفاخت دینه پیریشان بودند بدعلیز رفتند و مانع می
 شدند پسر مظفر باز سغه و عتدرا کار بست و زبان بدشنام گشاده
 گردانید پسر گرجی و ولی الدین پروانه و ناصح الدین فارسی از
 سر طبرگتی با سه هزار فرنگ و رومی و داع جهان کرده در آن
 دریندها که ثوزنان را بر و هاد و بقاع آن یاره خرامیدن نمودی 10
 چون مار فرو خزیدند چون بایجو نظر کرد و دید که بی
 اندیشه از فراز چنان حصتی بنشیب می آیند روی بنوینان
 کرد و گفت زینها بجز از گریز کاری نایید سر می بینم بزیر
 شمشیر امروز صبر باید کرد تا بدزدند صعب در آیند چون
 پیش رو تمام فرو رفت و مداخل و مخارج از ازدحام عساکر مسدود 15
 ماند بایجو از آنجا که بود سوی ایشان تاخت در اول حمله
 لشکر روم جنگ جان فرسای کردند چنانکه اسپان خسته شدند
 و لشکر مغل باز گشت ایشان گمان بردند که مگر می گزینند
 خبر بسلطان فرستادند که دشمن منهزم شد و بشارات زدند
 درین میانه بایجو مراجعت کرد و لشکرا تیرباران فرمود و این 20
 جمله لشکرا بقتل آوردند پسر سلوه از سر خمارت علمهء خود را

هشتاد سوار از سپاهی در جوش آمدند و راه کوسه‌داغ که هزار
 داغ بر دلها نهاده است گرفتند چون بدانجا رسیدند مرغزارها
 بسیار و انهار بی شمار و مواضع حصین یافتند چنانکه لشکر
 بیگانها از هیچ طرف جز درین راه نبود اقامت کردند و هنوز هر
 ۵ روز منتظر مدد می بودند ناگاه خبر آمد که بایجو با چهل
 هزار سوار بصحرای آفشهر ازبجان رسیده است چون خواص
 سلطان شنیدند از غایت چهل شادی می کردند که زهی
 مغنم که از مغل خواهد شد صاحب مهذب الدین و ظهیر
 الدوله ولد گرجی گفتند باراجیف در تشویش نباید شد
 10 و لشکرها بی فایده در اضطراب نشاید آورد درین مقام از شبخون
 دشمن فارغیم و آن اصلی بزرگست و هم خبر آمد که تکور با سه
 هزار فرنگ می رسید آن نیز مددی بزرگ باشد پسر مظفر
 الدین هذیان آغاز کرد که ترسا ترسیده باشد اگر هزار عنان
 فرنگ بمن دهند بر مغل برسم و پیروز آیم اگرچه خدای عز
 15 و جل با ایشان باشد ظهیر الدوله جواب داد که در چنین
 حالتی که کار ملک بموی آویخته است چنین لفظی که بوی
 دیر آن مشام عالمیان را بزبان می برد گفتن موجب خرابی شام
 و روم باشد خصوصاً در حضره سلطنت این سخن را بصدقه کفارت
 باید کرد باری تعالی می فرماید وَشَاوَرَهُمْ فِي الْأَمْرِ a مشاورت بر
 20 مساوت مقدم است شك نیست که من ترسا ام از خدا خود
 می ترسم ولد مظفر الدین از سر شراب زبان بفحش بگشاد

ورسل بحضرت سلطنت از اطراف رسید و سلطان در اول بهار با هفتاد هزار سوار از قدیمی و اجری خوار که با حرم و اطفال امم بر موجب حکم جمع آمده بودند بسیواس پیوست و مدتی جهت لحاق عساکر اطراف و وصول ملک غازی و صاحب شمس الدین و لشکر سیس توقفی می فرمود درین میانه فاصح الدین⁵ فارسی از جانب شام با دو هزار سوار قراری که هر سال برسم خدمت پیکار می آمدند رسید و چون انتظار از حد گذشت و اخبار متواتر می رسید که بابایجو با لشکر چون مور و ملخ از حشر خراسان و عراق و پارس و کرمان عزم تلاق را مصمم کرده است ارکان سلطنت که بتجارب خطوب بصیر و از عواقب امور¹⁰ خمیر بودند اتفاق کردند که بپنهانۀ انتظار مدد در سیواس توقف باید کردن چه استنناد بمقابله پنجاه هزار سوار ملک پیشترست اما جوانان عمر که در عمر خویش قتال و مهالک رجال ندیده بودند مانع می شدند نظام الدین سهراب پسر مظفر الدین و شبلاش و غریب و باقباشی^a عَلَيْهِمَ مَا يَسْتَحِقُّونَ فغان¹⁵ کردند که از دوستی جانۀ گرد پنهانۀ کشتن تا کی باشد اهل ارزجان و ارزروم علف تبغ تلف می شوند ما [را] بایستی که تا تبریز و خاجوان پذیره شدیم^b و قتال آنجا رفتی درین وقت از بیم و هراس یک منزل از سیواس پیشتر رفتن میسر نمی گردد سلطان بدان لاف مغرور شد و فرمود تا روز دیگر روانه شدند²⁰

a) La lecture des trois noms précédents est douteuse; en P manquent les points diacritiques.

b) P شدمانی.

خدايگانی راه يافت و فرمود تا عساکر باوطن مراجعت کنند و امرا
 بأسرهم بدرگاه حاضر شوند تا باتفاق بتدارك مشغول گردند ۵
 ذكر محاربه سلطان غياث الدين با لشكر مغل در كوسه داغ
 زبده افكار ارکان دولت در حصرة سلطنت آن بود كه ملك
 ۵ ديار را دعوت كنند و اول بملك غازي رسول فرستند و از قصد
 ميافزين عذر ها خواهند و اخلاط را كه ملك برادرش بود بتوقيف
 همابون في تعويق a بدو ارزاني دارند و صاحب شمس الدين
 اصبهاني را با خزانه باستنجااد عساکر بشام فرستند و خزانه ديگر
 نزد سيسي روان كنند [تا] لشكر فرنك بيرون معهود بگيرد بر
 10 وفق اين انديشه ده هزار دينار سكه علائي و صد هزار عدد
 و منشور ملكيت اخلاط نزد ملك غازي و صاحب شمس الدين را
 با صد هزار دينار و هزاران درم بشام و خزانه اضعاف اين بسيسي
 روان كردند و با جمله رسل پيام اين بود كه اگر درين قضيه
 اهمال كرده شود عياداً بالله چون كار از دست رفته باشد و ملك
 15 از پاي در آمده خايیدن لب و ماليدن دست فايده نكند
 يقين است كه چون دولت ما را نكيت رسد شمارا باندك مدت
 در چنبر هوان و صغار كشند چون ملك غازي منشور ملكيت
 اخلاط مطالعه كرد و اموال را بخزانة او رسانيدند سمعاً و طاعة
 گفته بتفريق اموال و جمع رجال مشغول شد و صاحب شمس الدين
 20 چون بشام [رسيد] بوي استغنا بمشام فقراء ابطال آن ملك
 رسانيد و صاحب سبس تاسيس قواعد بندگي را مراعي داشت

a) Peut-être convient-il de lire تعويض.

موجب التماس دویخی مکتوب نوشت و در شبی که فرصت یافت
دویست نفر بهادر تمام سلاح را بر برج کشید تا بر دروازه
رفتند و قفل را شکستند و لشکر در شهر رفت امیر سنان الدین
و استنکوس را خبر شد با لشکر بر آن در آمدند و تا روز تیغ
خون ریز عمل می فرمودند بامداد مغل در شهر شده بود و بلاء
عام گشته محذرات حرم امم در کف هر نا محرم اسیر میزد
و اطفال عزیزان در خاک مهانت غلطان ^a شده و هیچ کس را مجال
گویی و دست آویز نمانده آفتاب از تاب نار تیغ منکسف و آینه ماه
از آه فریادخواه منکسف مانده چون از نهیب و غارت فراغت
یافت دست با سیر گرفتن زدند وزن و مرد و بزرگ و خرد را بیرون
بردند و بر یکدیگر تفرقه کردند و آنچه بکار می آمد زنده
گذاشتند باقی را ضمه سیوف و مصغه حتوف کردند پس امیر
سنان الدین با قوت و پسرش را دست بسته و سر برهنه بیرون
بردند و مرصعات و زینت او را [در] میدان نمود کردند با جوی گفت
چون ترا چندین مال بود چرا لشکر نگرفتی که نقره سپید براء 15
روز سیاه باشد جواب داد که روزی تو خواست شدن مرا در
آن چه تصرف بودی فرمود تا پسرش را برابر او شهید کردند
آنکه بدو پرداختند و با گنج شایگان راه معان گرفتند در آن
حالت لشکرها سلطان بارزنجان پیوست چون شنیدند که
ارزوم را گشودند و در آن دیار دیار نگذاشتند فی الحال این خبر 20
فاجع را بمسامع حضرة سلطنت آنها کردند پیریشانی تمام بخاطر

رفتند و ملک غازی را سوگند دادند روز دیگر لشکرها کوچ کردند
و بآمد آمدند و آنجا ضیافتی شاهانه جهت ملک معظم ترتیب
کردند روز دیگر متفرق شدند او بشام رفت و ایشان بمملطیه
آمدند ✽

5 ذکر حدوث فترت در مملکت روم

فائحه و حسن و مقدمه فتنه آن بود که بر مزاج جرماغون نویسن
افلاج راه یافت و از حضرت a بعد مدتی [پیرلیخ] بمسپهداری
وزعامت سپاه بایجو فرجی رسید جهت رواج بازار و رونق کار
مبخواست که در دولت قاهره تازه روی حاصل کردند سی هزار
10 سوار تنه از بهادران نامدار اختیار کرد و سوی ارزن الروم روانه
شد و بوقت وصول مناجنیهها و عرادات بر جوانب سور در کار
انداختند و شب و روز چون قضاء مبرم جنگ دمام بود
سنان الدین یاقوت سر لشکر واستنکوس سر نفر فرزگان با لشکر
گران بیرون می تاختند و دلاوریها می نمودند و اثر مشرف دونی b
15 که شاکنه شهر بود غدر دونی نمی کرد ممکن بود که لشکر
مغل بمسب هاجوم زمستان از شهر بر می خاست و چندین
هزار آدمی را از زخم شمشیر ایشان امان می یافت لکن
دوینی دون بمسب کینه که از سر لشکر در سینه داشت
بخفیه نزد بایجو نوشته فرستاد که اگر مرا و اتباع مرا بجان
20 امان باشد در برجی که محافظه آن بمن مقوض است لشکرا
بالا کشم تا فرو روند و اقبال دروازه را بکوبند بشکنند بایجو بر

a) Cp. p. ۲۰۵ note a.

b) Ci-dessous l 18 P écrit دونی (دوینی).

مبارز الدین فرمود که فداء ملکست در ساعت ملک معظم اورا
تشریف داد و سوار گردانید و در جنب خویش آورد و گرم تاز
رسید و بعد از مقالات بسیار سوی لشکر غازی اجازت داد در
زمان که سوار باشکرتگاه غازی پیوست لشکرها خوارزمیان باخیم
معاودت نمودند و آتش حرب ساکن شد بعد زمانی قاضی و معتبری 5
چند از نزد غازی پرسالت آمدند در اثناء این حکایت چون
از ملک معظم سوال کردند سوار افتاده ملک غازی بود و آنک
اسیر شد استنک الدار او آری زبده رسالت این بود که ملک
عمر سلام می رساند و می گوید که من پیوسته حلقه اخلاص
در گوش جان داشته ام و غاشیه سلطان علاء الدین را برادرم 10
مظفر الدین اشرف صور و معنی بر دوش گرفت و من درین
عرصه تنگ خود را بنده آن عتبه می شناسم بر عرضی که
چتر منصور گشاده فرماید چندین دلهای خسته و بسته کردن
موجب بدنامی جاودانی باشد لله که ازین اندیشه عنان
بگردانید و بوم و موه و اصطلاح نا صواب قصد خانه درویشی نکنید 15
والا من از براء خانه قدیم جان فدا خواهم کرد و درین میان
از خدمت دار الخلافه اوامر مطاع نزد سلطان اعظم و ملک معظم
و سایر سروران امم که بمحاصرت میافزین آمده بودند آوردند
و از محاربه و محاصره نهی فرمودند ملک معظم بدین سبب باصلاح
حال ملک غازی مایل شد و امر را بر آن آورد که امسال این قتلار 20
در توقف اندازند امر را بسبب آنک از تواتر امطار ملول شده
بودند بمصالحت قاضی راضی شدند قاضی چنانک خواست
هریک را سوگند داد و رسولان ملک معظم و امراء سلطان در شهر

بودند وزعیم ایشان خواهرزاده سلطان جلال الدین بود و از طرف شیراز با لشکرها آراسته بدیشان پیوسته دعوت کرد و ترکان کریمیان را *a* بمال و مال در قید طاعت کشید و احتیاط خندق و سور و محانیق و عرادات بجای آورد و مستعد کازار شد چون ^۵ عساکر روم بتاخوم آمد رسیدند و لشکر شام در اهتمام ملک معظم بدیشان پیوست بر موجب حکم عزم میافازین کردند چون رسیدند پیرامن شهر فرو آمدند و هر روز از طرفین مقاتله می رفت و بارش عظیم گرفت چنانکه خیام لشکرها روم و شام غرق سیلاب شده در خلاب می افتاد روزی ملک غازی ¹⁰ صف آراست و قصد محاربت کرد و عساکر روم سوار شدند و لشکرها شام را اعلام کردند خوارزمیان بر دست راست بودند دست چپ لشکر روم که از ولایت دانشمند بود بر داشتند و بر خیام انداختند و از صدمه لشکر موصل و ملطیه که بر دست راست لشکر سلطان بودند دست چپ ایشان اترک و کریمیان ¹⁵ بکنار خندق افتادند و بجای آب سیلاب خون روان شد در آن حالت شاخصی با سلاحی گران نیزه خطی اعتقال کرده از قلب غازی سوی رومیان روان شد و مرتاش نامی غلام ظهیر الدین ترجمان در مقابله رفت و بیک ضربه از اسب در انداخت فی الحال سواری از لشکر غازی در تاخت و او را بر نشاند ²⁰ و خویشتن پیاده ماند و مرتاش او را بر کفل اسب نشاند و خدمت ملک معظم و چاولی در قلب لشکر آورد ملک معظم او را خواست

a) کرمان را P.

b) P ajoute بودند.

آوردند و از وراء بار و بنه با کمان ساخت مرد را بتیر بر درخت می دوختند لشکر از هر طرف در آمدند و حجاب ستور از پیش بر داشتند و شمل ایشان را مشرود و میزد گردانیدند آنکه تیغ بی دریغ در نهادند و جیاهون خون در هامون از آن تبعه دیو وارون روان کردند و بر پیر و جوان ایقا و محابا نمودند چون لشکر^۵ بزرگ در رسید امراء طلایه کار را باخر رسانیده بودند و بجز اطفال دو ساله و سه ساله کسی را زنده نگذاشته در حال قصاص بحضرة سلطنت روان کردند وزن و بچه و اموال و اسباب خوارچرا بعد از افراز خمس خاص بر یکدیگر قسمت کردند و عساکر بر موجب حکم باو طمان مراجعت کردند و امرا بحضرت سلطنت^{۱۰} پیوستند ۵

ذکر اهتمام سلطان بر انتزاع ملك میافارقین از قبضه

تملك ملك غازى بسبب نشر چتر جهانگیر

چون بلاد و ممالکی که مقصود و متمنای سلطان علاء الدین بود غیبت الدین را مستخر شد و گردن کشان ملوک سر بر خط^{۱۵} فرمان او نهادند ذخوت استعلا او را بر آن داشت که بر طریق اعمام کرام چتر منصور را منشور فرماید و بحکم آنک اصطلاح سلاطین روم آنست که تا ملك ملك میافارقین و قاهر طغاة و ماردین این زمین نکردند چترشان پیوسته بسته ماند عساکرا بمحروسه قیصریه دعوت فرمود و از صاحب حلب و ملوک موصل و ماردین^{۲۰} و جزیره استنجا نمود ملك غازى را حکایت پیشتر معلوم شده بود و بتدارك از سر بصیرت ثاقب قیام فرمود خوارزمیان را که از معرکه راس العین ببغداد افتاده و بنوازش مستنصر معتصم شده

معتقدان [که] بدو پیوندند از صومعه بدر کشید و از برج در
 آویخت و با لشکری که داشت عزم رزم کرد میان ایشان گیسر
 و دار بسیار شد عاقبت ارمغانشاهرا شهید کردند هرچند با آن
 مدائبر می گفتند که مقتداء شمارا صلب کردند فایده نمی
 ۵ کرد بابا رسول الله می گفتند و کافراش فی النار والاوژ فی النبیار
 برابر شمشیر می دویدند سلطان از قباد آبان بر تواتر مسرعان
 بطلمب عساکر که بطرف ارزن الروم بمحافظت تغور رفته بودند
 می فرستاد عساکر بتعجیل تمام بسیواس آمدند و زرخانهرا بر
 سپاه تفرقه کردند و بیک شمانروز بقیصریه پیوستند آن مخازیل در
 10 صحراء مابیه از ولایت قیرشهر اجتماع داشتند بهرامشاه جاندار
 و پسر گرجی و فردخلا a زعیم فرنگان در مقدمه رفتند و امراء کبار
 با لشکر گران در پیی بودند ناگاه خبر رسید که خوارچ فرود
 عزم ملاقات قتال دارند بامراء طلایع فرستادند که ائمر خوارچ
 ظاهر نگردند در طلب نباشند و توقف کنند روز دیگر لشکر در
 15 سلاح رفته بود و انتظار باقی لشکر جرار می کردند ناگاه خوارچ
 از پشتۀ پیدا شدند عساکر سلطان لغامریزان کردند در صف
 اول فرنگان بودند ثبات نمودند و شمشیر و تیر خوارچ دریشان
 تاثیر نکرد باز گشتند و لحظه درنک کردند و باز حمله آوردند
 افواج لشکر سلطان علاج دماغ بوسیده ایشان بگز گران و خنجر
 20 بران تقدیم داشتند و بیک حمله جانشکار چهار هزار مرد از
 خوارچ بیفکندند بعضی از آن مدائبر پناه باحمال و اطفال و عیال

ایشان پیشتر بچند سال اسباب قتال معدّ داشته بودند ومنتظر اجازت نشسته چون این ندا بدیشان رسید چون مور و ملخ در حرکت آمدند و در روز معین خروج کردند اول دیهـی را که مسقط راس ایشان بود آتش زدند و چون دود سیاه در حوالی جهان منتشر شدند و بر موجب حکم آن لعین هر که راه 5 دعوی ایشان پیش می گرفت او را امان می دادند و هر که بجاود در مقابلہ می آمد بی اندیشه ویاک در اهلاك او شروع می نمودند مظفر الدین پسر علیشیر جمعیت ساخت و برایشان تاخت و میان فریقین جنگی عظیم رفت عاقبت هزیمت بر مظفر الدین افتاد و علم و نقاره او در تصرف ایشان آمد مظفر الدین 10 روی بملطیه نهاد و باز لشکر گرفت و خلقی انبوه از کردان و کرمیان فراهم آورد و بمحاربت ایشان برد باز شکست برو افتاد چون این دو کورت نصرت روی نمود کستناخ و دلیر گشتند و بنواحی سیواس بناختن فرستادند اهالی سیواس جمعیت کرد و بدفع ایشان روی نهادند لشکر سیواس را نیز منہزم گردانیدند و آگدیشباشی را با 15 دیگر معتمران هلاک کردند و بسیار اسباب از آن کارزار بدست آوردند و رونق و آئین تمام در ایشان ظاهر شد روی سوی توقات و اماسیه نهادند هر که بحکم مدافعت پیش می آمد مخدول باز می گشت دماغ جهانلنشان بیکبار بفساد آمد و ترکمانان ولایت مشایعت ایشان کردند چون باماسیه رسیدند شعله شکوهشان 20 استیلا گرفته بود سلطان چون خبر دادند از سر احتیاط پناه بجزیره قباد آب برد و حاجی ارغانشاه را که سر لشکر اماسیه بود بدان حدود فرستاد چون باماسیه رسید بابا را فی الحال با

می ورزید و از کسی چیزی قبول نمی کرد و بقوت هر روزه قانع می شد کسار او در آن تورع بجای رسید که زن و مرد بسته مدّ کمند اعتقاد او شدند و اکثر کسی را المی و غمی پیش آمدی و میان زن و شوهر وحشت افتادی چون رجوع بدو کردند^۵ تعویذی نوشتی و دای فی الحال براحت مبدل شدی و چون اتباع و اشباع او کثرت گرفتند از دیه بدر آمد و بر پشته نزدیک دیه صومعه ساخت و آنجا بارآت و تنسک مشغول شد و بجز مریدی چند را بخود راه نمی داد و چنان اظهار می کرد که از طعام و شراب بکلی مهاجرت کرده است و بر جوع و عطش مصابرت^{۱۰} گزیده مریدان بهر طرف بمجامع اترک و غیرهم می فرستاد تا حدی که بخوارزمیان که در ولایت شام بودند فرستاده بود و تقبیح زندگانی سلطان غیاث الدین کرده که بشرب و مناهی مشغولست و بدین قربت خلق را بخود می خواند و چون دلها بر محبت و موافقت او قرار گرفت مریدی را بطرف کفر سون و دیکری را^{۱۵} بمعرش روان کرد و فرمود که در فلان ماه فلان روز مخلصان ما را فرمان دهید تا سوار شوند و روی بفتح بلاد آرند هر که نالم ما شنود و یا ایشان در قمع مفسدان یار شود او را در غنایم و اموال مساهم دانید و هر که مخالفت نماید بسی هیچ محابا در قتل او احوال نکنید آن دو مرید بنابر^a اشارت آن پیر ضال بدان دو^{۲۰} ولایت رفتند و آوازه در قبایل و خیل خاندهاء اترک انداختند

a) P mots qui sont ici mal placés, mais qui après avoir été changés en سلطان سیرت pourraient être lus après و آوازه.

کرد و بشارتها زدند آنکه بسراء سلطنت رفتند و خلع را يك يك [بر] هوا و ولاء سلطان غیاث الدین سوگند دادند کوتوالان قلاع دیگر خدمت اکبر شتافتند و مفاتیح و تفصیل قلاع و وجوه آنرا عرض داشتند و اولاف بدین بشارت باخدمه سلطان روان شد سلطان فرمود تا فتح نامهها نوشتند و با ما فرمانها مشتمل بر^۵ احماد مساعی مشکور مسطور شد و فرمودند که هر چه امر در مصالح آن جوانب بینند بی استیمار و استیطلاع رای بنفاد رسانند که از تقدیر *a* درگاه مأمورند و سر لشکری را بمبارز الدین عیسی جاندار فرمودند^۵

- 10 ذکر ظهور خوارچ بابای وانطفاء شعله فتنه ایشان
از افواه ثقات منقولست که بابا اسحق خارجی از خطه کفر
سود از مصافات قلعه سمیسات بود و او را از مبادی جوانی سوداء
روایه داری و مریدشکاری در سر می گذشت و در صنعت شعبده
و نیرنگجات ماهر بود و هواره بدعوت انراک جاهل که بتمویدی از
فقیهی سفیه و مفتی مفتن استماع کنند بر جا روند و قبول کنند¹⁵
مشغول بودی و پیوسته دیده اشکبار و دلی زار و تنی نزار^b داشتی
چون مدتی بگذشت و خلع بسیار رو بدو نهادند و مرید
و معتقد شدند اندیشه کرد که با آن قدر اتباع اکثر خروج
کند چراغ دروغ او را فروغ نباشد ناگاه از میان خلع نا بدید
شد بعد از مدتی آوازه او در بعضی از دیهها آسایه بر آمد²⁰
در مبادی که بدان دیه رسید شبانی می کرد و امانت و ورع

a) Lecture incertaine.

b) نزار P.

منازعت افتاد و غلبه کردند حفظه ابراج دیگر مشعله در گرفتند
تا سبب مشعله معلوم گردانند دیدند که رستهء مناجنیق
از برج و بدنی که پیسر دیناری مقوض است در آویخته اند
و کار از امانت بخیانیت مبدل شده *a* آن شب سپاهیان خایب
۵ باز گشتند روز دیگر معتبران شهر انجم ساختند و گفتند که
ابن دیناری که در محافظت رکن اوقف است مخالفت اختیار
کرد و ما بر گرفتن و توبیخ او دست نداریم رای آنست که
برضاء خود قلعه را بسپاریم تا آیت *b* *قُلْ يَوْمَ الْفَتْحِ لَا يَنْفَعُ*
الَّذِينَ كَفَرُوا اِيْمَانُهُمْ وَلَا هُمْ يُنْظَرُونَ نعت حال ما نگردد و سه
10 نفر را بر باره فرستادند که ناصر الدین نائب ملك الامراء بسبب
الماء نزد ما فرستید ناصر الدین نزد ایشان رفت قاضی شهر
ونجم الدین ابن الکبیر *c* احکار و مقدم جعفر مناجنیقی و دیگر
معتبران حاضر شده بودند گفتند اگر رنجه شوی و امر را سلام
رسانی تا لحظه اینجا تجشم فرمایند چون امر حاضر شدند
15 ایشان از فراز بنشیب آمدند و یک نیمه در را گشودند و امر را
معانقه و مصافحه کردند بعد از قیل و قال امیر ظهیر الدین انجاز
امال ایشان را ملتزم شد و باقسام اقسام و انواع ایمان موکد گردانید
و میان جانبین اصلاح کلی ظاهر شد روز دیگر هر امیری با لشکر
و سنجاق خود در شهر رفت و اعلام خویش بر باره آمد نصب

a) P ajoute: *qu' il faut peut-être lire:*
چنانکه بودنیها بود.

b) Kor. 32, 29.

c) Lecture douteuse (P الحبیز); la lecture du mot suivant
est tout-à-fait incertaine.

دینار نفعد فرمود چون قاصد احوال را بفخر الدین باز گفت
 بشاشت نمود و هر دم استعداد می فرمود روز دیگر قاصد بیامد
 و جواب آورد که چاره جز آن نیست که در آهنگین فصیل را
 بسوزید و چون آن کار شده باشد و نار عمل حقیق کرده من در
 شب سیاه حمال مجانیق را فرو گذارم و سپادا بالای باره دفع کنم ۵
 تا این فتح میسر گردد بشرطی که امیر ظهیر الدین از قراری
 که می نهد تجاوز نفرماید امیر ظهیر الدین در حال سوگند
 خورد و دست بر مصحف نهاد که گرد نقض عهد بهیچ وجه
 نگردد و مرادات او را بکمال اتمام تمام کند و جهت ملک صانع
 که بحسن کیف است چهار صد هزار برسم نعلبها بفرستد 10
 چون قاصد بشهر مراجعت کرد و چنانکه شنیده بود باز
 گفت این دینار قاصد را باز گردانید و گفت که چهار صد هزار
 درم را تسلیم کنند تا در صندوق نهی و مهر کنی و مراجعت
 سازی قاصد چون باز گشت و این معنی عرض داشت امیر ظهیر
 الدین نزد چاولی رفت و قضیه را باز راند و گفته امرا حاضر کردند 15
 و هر یکی از نظریه و زبینه آنچه داشت در میان آورد و بقاصد
 نمودند در صندوقها نهاد و مهر کرد و باز گشت روز دیگر
 سپاهیان تاک رز بسته بسته بر در می بردند هر چند از بالا
 بزخم کشکناجیر و تیر دفع می کردند فائده نمی داشت و چون
 در تمام انباشته گشت نقاطان چابک دود تاک بر افلاک 20
 رسانیدند در سوخته گشت و آهنها فرو ریخت و چون استار ظلام
 مسدود شد این دیناری که منداها از باره در آویخت تا دلاوران
 جانسپاری کنند و بر برج آیند در میان سپاهیان نسبت مبارزت

گنبر سولاشی نکیمسار در زعامت لشکرها تمام ولایت دانشمند
 بدان کار نامزد کرد و فرمود که در ذهاب شتاب کنند در ایام
 قلائل بباقی اجناد پیوستند و محاصرت را میان در بستند روزی
 در وقت غلبهٔ هاجره فخر الدین ابن دیناری که فرمانروا قباثل
 ۵ اکراد بود بر طرف باره ایستاده بود ناصر الدین ارسلان بن قیماز
 نائب ظهیر الدین در محاذات او رفت و سلام و پرسش تقدیم
 داشت و گفت خداوند را تا کی بی فایده مکایت باید کشید
 امیر ظهیر الدین با تو کلمهٔ چند گفتنی دارد جواب داد که
 نماز دیگر از باب الما معتمدی بدین شکل و سیما نزد شما خواهم
 10 فرستاد تا آنچه ظهیر الدین فرماید بشنود و بمن رساند بوقت
 موعود شخصی در زق فقر از دروازهٔ مذکور بیرون آمد ناصر
 الدین او را بستند و بخدمهٔ ظهیر الدین آورد ظهیر الدین حالی
 مقام خالی کرد و فرمود که همانا اهل عقل را معلوم باشد که
 سلطان را بمال و رجال و شوکت و قدرت استظهار از جملهٔ ملوک دیار
 15 بیشترست و بدین قلعه هیچ احتیاجی ندارد اما *a* شمارا یقین
 باید دانست که چون عساکر بدین مقام آمد تا مقصود محصل
 نگردد مراجعت نخواهد کرد اگر امیر فخر الدین بیشتر از آنکه
 کسی دیگر پیش دستی کند و قلعه را بسپارد رأیت درایت خود را
 درین معنی بر دروهٔ معالی و شرفهٔ *b* شرف رساند و شهر را ببندگان
 20 دولت سلطنت سپارد هر مقصودی که دارد من در عهده می
 روم که از حضرت سلطنت میسر گردانم و آن شخص را پناهگاه

laissé guider par la transcription dans la chronique syriaque
 d'Abou 'l-Faradj.

a) P اما *a*.

b) P و شرف *b*.

بعد از تواتر هرب بعضی خود را در نواحی بغداد یافتند و امیر
المومنین مستنصر ایشان را اعزاز کرد و اکرام فرمود و اسباب و اسللاب
بی شمار در آن معرکه بدست هر دو لشکر شام و روم آمد
شهاب الدین زندری منشی حضرت جلالتی که در آن وقت
منتقل وزارت برکت خان بود بر قلعه حران نایب *a* شد چون ⁵
خبر انکسار ولی نعمت خود شنید اندیشه کرد که هر آینه
بجانب روم رود و در سلك بندگان آن دولت منظم گردد و اثر
من قلعه را بسططان روم سپارم مرا بی گمان ^{۱۰} آنجا باید رفت
و از خجالت برکت را نتوانم دیدن و ^{۱۵} ملک منصور در خقیه شهاب
الدین زندری و جمال الدین حبش مدافرا بامارات مقنع و معنی ¹⁰
موعود گردانیده بود ناگاه سناجق ملک ناصر صاحب حلب را بر
قلعه بردند و فغان بداء او بر آوردند ظهیر الدین و دیگر امراء
روم تعظیما للقدار چیزی نگفتند و روزی چند با ^{۲۰} بودند آنکه
هر یکی بطرفی رفتند ^{۲۵}

۱۵ ذکر فتح آمد بر دست بندگان سلطنت
چون امراء روم از وناح عساکر شام بخیمام مراجعت کردند
گفتند که چون امراء شام حران را بحیلت بدست آوردند ما با
این جمعیت اثر کاری نا کرده مراجعت کنیم شییی بزرگ باشد
اولی آنست که بآمد رویم باشد که خدا میسر گرداند مکتوبی
درین معنی بحضرت سلطنت نبشتند و بلسکر و زردخانه استمداد ²⁰
نمودند سلطان در حال چاوی چاشنی گیرا با یوتاش ^b چاشنی

a) P یافت.

b) P ici تاوتاش و یوتاش, ailleurs یوتاش باوتاش. Je me suis

مدتی چند خوارزمیان بر مراقبت سوگند و محافظت پیمان سلطان مواظبت نمودند و باز بریو دیو تلمبیس ابلیس از جاده طواعیت اندکراف نمودند و با طواعیت شیاطین الانس راه کنند و عصیان پیش گرفتند و نشان حقوق را سر دفتر عقوق کردند و نهیب^۵ و انزعاج و تاراج برآرد واجب می شمرند ملوک شام بتسبیح ربه و تفریق کلمه ایشان اتفاق کردند و بجهت نام و نمک از حضرت سلطنت استنجاب نمودند و سه هزار سوار نامدار بامیر شهریار از خرتیرت و ملطیه و آبلستان و مرعش که متاخم حدود شام است بموازرت و معاضدت شامیان در اتمام ظهیر الدین^{۱۰} منصور ترجمان موسوم شدند و در مدت هفت روز بحلب پیوستند و از آنجا با صاحب حلب که جسر بسته بود و اسباب عبورات مرتب داشته بمیره رفتند و بملک منصور صاحب حمص که متولی قیادت عساکر شام بنام او بود متصل گشتند و بجناب ناجاج و خوافی تاخویف و قوادم اقدام بر صوب قتل خوارزمیان^{۱۵} چون از دهاء دمان و بلاء ناگهان روان شدند ایشان پیشتر تعبیه صفوف بتقدیم ارباب حنوف و عمال سیوف کرده بودند چون دو منزل از راس العین گذشتند ناگاه کوکبه از خوارزمی فراز پشته بادید آمد مردان دلاور زورآزمای بنین کش در آمدند و خوارزمیان در التهاب و چون سیماب در اضطراب رفتند و تلاطم امواج بحر حرب شعله سراج و هاجرا منطفی گردانید و غبار بادپایان روز بشب تبدیل داد بیم بود که از ورطه ضغطة خوارزمیان شامیان خوار از میان بدر روند ناگاه ظهیر الدین منصور عطفه کرد و مظفر آمد و ایشان را بفرار و جلا ملانجا گردانید

وبغداد ایشان همواره خایف و محتجز می بودند و از هر جائی
احمال فراوان سوی خانه هر خانی روان می داشتند و تعرضات
ایشان را بایمان و بییمان از ممالک خود ازاحت می کردند اما در
بعض اوقات در سرحدات مداخلت می نمودند و قوافل از تردد
مانع می بودند چون بحضرت سلطنت این معنی عرض داشتند 5
مجد الدین ترجمان را که در عهد سلطان جلال الدین با
ایشان انبساط حاصل داشت نزد ایشان فرستاد و بوجه استمانت
و امانت مقصود باز بمالک روم دعوت نمود چون بدیشان پیوست
و بنام شاه اعلام کرد حسن استماع لازم داشتند و خلع سلطان
پوشیده جبین بر زمین نهادند و حواضر جنایب را بوسه دادند 10
روز دیگر مجتمع شدند و رسول را حاضر کردند و گفتند ما بسبب
واقعۀ قیرخان متفرق شدیم و در راه با امرا که باستردان ما آمده
بودند از سر اضطوار جنگ کردیم و نکبت رسانیدیم هنوز در
تیه آن عثرت مانده ایم با چندین مباسطات چگونه قدم بر
بساط آن درگاه نهیم اما این بلاد را که بتغلب فرو گرفته ایم 15
از جمله ممالک سلطان می شمیریم بمنشور سلطنت بحکم اقطاع
اگر ما ارزانی فرمایید تصرف نماییم و در مقابله هر دشمن که
فرمایید جانشیناری نماییم و خطبه و سکه بنام پادشاه کنیم و البته
رخصت ندهیم که از عساکر ما بمالک سلطان تعرضی برسد
برین جمله قرار رفت و تغییر خطبه و سکه تقدیم داشتند 20
و سلطان را آن رای پسندیده آمد

ذکر استنجاك ملوك شام از حضرت سلطنت

و انهم از لشکر خوارزمی و نولاء ایشان بحضرت دار السلام

گرج کشید رسودان که ملکه گرج بود رسولان بدو فرستاده
 بود و در آن میان حدیث مصاهرت کرده و ملک غیبات الدین
 داماد خواسته و سلطان علاء الدین آن وصلت را پسندیده و بقبول
 مقرون گردانیده چون نوبت سلطنت بدو پیوست شهاب الدین
 ۵ مستوفی کرمانی را که در کردانی در جهان فانی ثانی نداشت جهت
 اتمام این کار مندوب فرمود چون آنجا رسید کارها جمله ساخته
 بودند روزی چند جهت ترتیب بقایاء امور توقف نمود آنکه
 بفال ذرخ در خدمت مهد بلقیس عهد روی خدمت سلطان
 سلیمان و ش نهاد و چون بارزنجان پیوست اولاق را بر براق بشارت
 10 وصول مهد بانوی جهان پیشتر فرستاد سلطان فرمان داد تا کافه
 سپهداران که بر رهگذار ملکه باشند باجلال استقبال نمایند و از
 شرایط بشارت و بشاشت هیچ ذره نگذارند و سلطان با چتر
 همایون بمحروسه فیصربه آمد و بزم نهاد و چون دراری ثواقب
 و سواری کواکب مانند مشاعل طاهر شدند سلطان بحاجه وصلت
 15 و حجره خلوت خرامید ماهی بر گاهی و سروری بر سریری حاصل
 و حاضر دید ساعد خود را طوق « آن یگانه زمانه گردانید و یکام
 دل رسید ۵

ذکر اعتناء سلطان بدعوت عودت خوارزمیان

پیشتر ایوان افتاد که چون قیرخان را بخت کوبک مقید گردانیده
 20 بزمند و فرستادند باقی امراء خوارزم روی بدیار شام نهادند و ملوک
 شام و دیار بکر و ربیع و مصر و جزیره از بیم رکضات و سطوات و فجآت

برو رفتند و جان نجس و نفس خمیث او را از نالبد پیرداخته
 بدرکت حکیم انداختند و چون جان او را بسجّین فرستادند
 سلطان فرمود تا بدن پلیدش را بر جای بلند در آویزند تا
 عبرت اولو الابصار گردد اجزاء اعضاء او را در قفس آهنین کردند
 و از داری که وقتی سلطان علاء الدین کمال لقبی ^a مشرف قباد ۵
 اباد را بخت کوبک از آنجا در آویخت و هنوز جثّه او در آنجا
 مانده بسبب آنکه سلطان پیشیمان شد و چندانکه اقباء او تصرّع
 نمودند که او را فرو آورند اجازت نداد و فرمود که تا حیات
 او بر آنجا نبرند او را فرو نیاورند در آویختند و همان لحظه
 قریب کمال جثّه مقدّد او را فرو گرفتند و دفن کردند و از 10
 جمله کراماتی که از سلطان علاء الدین باز گویند یکی آنست
 و چون قفس از دار معلّق گشت خلق بنظره اجزاء پیاره پیاره
 او جمع شده بودند ناگاه قفس فرو افتاد و شخصی را هلاک کرد
 سلطان فرمود که نفس شیر بر او هنوز درین عالم اثرها می کند
 و چون از آن مهمّ فراغت یافت جلال الدین قراطی را که کوبک 15
 در کسب معزولی نشانده بود باز طلبید و استعانت فرمود
 و پشت خانه و خزانه خاص را بدو تسلیم کرد و صاحب شمس
 الدین که خطّ عزل بر صغیفه عمل او کشیده بود وزارت
 بصاحب مهذب الدین داده بنیابت حضرت موسوم گردانید ۱۵
 ذکر وصول مهد مملکه ۲۰ گرج بقیصریه و انتظام عقد و زفاف
 پیش ازین تقریر افتاد که چون کمال الدین کامیار لشکر بدیار

a) Lecture douteuse. P لقبی.

رون قزاجه در خدمت غلام بقباد آباد خدمت سلطان آمد
 و پیشتر غلام خود را با غلام قدوم خدمت سلطان فرستاد
 و خویشین تعلی نمود و ناکاه شبهنگام بوثاق سعد الدین کوپک
 نزول کرد کوپک از غیر او هراسی نداشت چون او را بدید
 ۵ پرسید که خدمت سلطان عالم رسیدی جواب داد که مرا بی
 اجازت ملک الامرا کجا یاری آن باشد که بخدمت سلطان
 روم و خود را از مقربان او شمرم بعد ازین معاذ و ملان جناب
 معظم ملک الامرا می دانم ازین نوع دمدمه و افسوس در آن
 ملعون دمید و چون خاطر کوپک از قبل او امن شد مجلس
 ۱۰ عشرت بنهاک و طرب کردند و در حق او آن شب انعام فراوان
 کرد و علی الصباح او را بحضرت سلطنت با خود برد و بحسب خود
 در آمد و از آمدن او اعلام کرد آنکه او را در آورد بدستنبوس
 رسانید بعد از آن امیر مجلس با سلطان قرار نهاد که چون کوپک
 در مجلس عشرت حاضر گردد سلطان دوستکان بامیر جاندار
 ۱۵ خور و او در کشد و بیهانه اراقت بیرون آید و با همدان خود
 مترصد خروج کوپک باشند چون او بدر آید تسبیح درو دهند
 و امرا از بلاء او باز رهند امیر جاندار دوستکان خورده
 بیرون رفت و در دهلیز ترصد بروز او می کرد چون کوپک بیرون
 آمد برسم احترام قیام نمود و چون در گذشت خواسنت که
 ۲۰ بچماقی بر قفاش زند بر کتف افتاد دست در گردن امیر
 جاندار انداخت طغان امیر علم شمسیر کشید و کوپک را پی
 کرد از بیم جان خود را بشراخانه سلطان انداخت چون
 شرابداران او را خون آلود دیدند هر یک بکار و شمشیر و بلاتکین

او هر روز نیم من گوشت و دو من نان و سه اردبهاء حوایج
راتب فرمود و چون بقونیه پیوست کمال الدین کامیارا که از
اکابر دهر و فضلاء عصر بود و در فقه از مقتبسان نظام الدین
حصیری و در اجزاء حکمت از مستفیدان شهاب الدین مقتول
بود و از جمله ابیاتی که با حکیم شهاب الدین بدان مجازات ۵

کرده است این است للسهروردی

یا صاحِ اَمَّا رَأَيْتَ شَهْبًا ظَهَرَ قَدْ أَحْرَقَتْ الْقُلُوبَ ثُمَّ اسْتَنْتَرَتْ
طَرْنًا طَرْنًا لِنُصُوفِهَا حِينَ طَرَتْ أَوْرَتْ وَتَوَارَتْ وَتَوَلَّيْتُ وَسَرَتْ

للامیر کمال الدین کامیار

یا صاحِ اَمَّا تَرَى بُرُوقًا وَمَمَصَتْ قَدْ حَبَّرَتِ الْعُقُولَ حِينَ اعْتَرَضَتْ 10
حَلَّتْ وَلَحَّتْ وَلَوَحَّتْ وَانْقَرَضَتْ لَاحَتْ وَتَجَلَّتْ وَتَحَلَّتْ وَمَمَصَتْ

با چندین مکارم اخلاق و محاسن اوصاف بحکم a دهلیزی چنان
سقاکی مغیال در حصیض قلعه کاوله باوج شهادت رسید b ۵

ذکر کشتن سلطان کوبک را و تشقی صدور عالمیان

چون فوران نایره کوبک هر روز استیلا زیادت می یافت و صواعف 15
عذاب شدید و بطش مبینش هر ساعت خرمن عمر عالمی می
سوخت سلطان بر فراغ اکابر خویش متألّم شد و از آنک هواره
پیش سلطان با شمشیر حمایل کرده در آمدی. م متوهم گشت
غلامی را از غلامان خاصّ بسیواس نزد قراجه جاندار فرستاد که
کوبک بک c ارکان سلطنت را هلاک کرد و این زمان با کمر و شمشیر 20
دلیر خلوت پیش من می آید از تهوّر و تجبر او تحیر عظیم می
کنیم هرچه زودتر می باید که بیاید تا تدارک کار او تقدیم

a) P دهلیزی. b) P رسانید. c) P a deux fois بک.

دیگر میسر شد و کوبک را بدان واسطه شکوه و هیبت زیادت
 گشت و با این همه خبت ضمیر وسوء عشرت که با اکابر داشت
 در رعیت پیروی و عدل گستری یگانه بود و در سخا از دریا مواجتر
 و از سخا مدرارتر بودی و با همه پلنگ طبعی در خلوت با حریفان
 ۵ و ندما چون گل ضحک بودی و از جمله سیاسات غریب او آنست
 که وقتی در بعضی از پیکارها شتری از حملات لشکریان در
 کشت دهقانی رفته بود دهقان فریاد کنان بر در سراپرده او
 حاضر شد فی الحال فرمود تا صاحب شتر را بدست آرند و در
 جمله لشکرگاه بر آوردند هیچ کس را یار آن نبود که بمالکیت
 10 شتر اقرار کند چون خصم شتر ظاهر نشد فرمود تا شتر را بر
 سپید داری که بر کنار آن کشت زار رسته بود در آویختند
 و اگر کسی در شارع نظر بر چیزی ساقط افتادی زهره آن
 نداشتی که بر گیرد مردمی را که بجمع مفقودات موسوم بودندی
 خیر کردند تا بر در دهلیز سلطنت بردندی اگر از اثواب
 15 و انواع آن بودی از اطناب خیمه در آویختندی و اگر حیوان
 بودی تعهد نمودندی و در لشکر منادا رفتی که فلان چیز از
 که ضایع شده است خصم شنودی و بینه آوردی و متاع را با
 خود بردی

ذکر گرفتن کوبک قیمری را و کمال الدین کامیار را رحمهما

الله تعالی

20

چون از فتح قلعه سمیسات مراجعت کرد حسام الدین قیمری را
 بحریمه متهم کردانید و مقید در سر راه سلطنت بمحروسه ملطیه
 باز داشت و اموال بی شمار او را جهت شهریار تصرف نمود و جهت

از نژاد سلجوق است و سلطان را با فسون بر آن داشت که بسوی
 سیاه چنتر را بازرق مبدل گردانید تا بحضرت خلافت خبر رسد
 که سلطان روم از شعار آل عباس عار داشت و چنتر خود را از
 ننگ از رنک ایشان عاری گردانید تا اگر فیما بعد تیر مکیدت
 او بر غرض مطلوب آید این بیانه را عکاز^۵ اعتذار سازد
 ذکر فتح قلعه سمیساط بر دست کوبک

سعد الدین کوبک می خواست که از طریق اقتدار و فتح دیار
 و امصار ربی و هراسی در دل شامیان اندازد لشکرهای ممالک روم
 سوی دیار شام کشید و سمیساط را در حصار گرفت ملوکی که
 در آنجا بودند چون طاقت مقاومت نداشتند امان خواستند^{۱۰}
 و نزد کوبک پیغام فرستادند که ما را معلوم است که با دولت
 شهریاری کسی را مجال مجادلت و منازعت نیست این ممانعت که
 درین روزی چند رفت از تیرگی صفاء بخت شوم ما بیون اثر
 ملک الامرا بجان امان دهد و صلیب الصلیبوت را که از قدیم در
 حکم اجداد ما درین قلعه بوده است و مسیحیان بزیارت آن^{۱۵}
 می آمدند و مال را از آن فتوحی^a حاصل می شد بما باز گذارد
 و اطفال و عیال ما را متعرض نشود قلعه را تسلیم نماییم کوبک
 اجابت ملتزم ایشان را لازم شمرد و لشکر را از محاربت منع کرد
 و سوگندنامه نبشت و فرستاد حالی ملوک قلعه را خالی کردند و رخت
 خود بزیر فرستادند و سناجق را بالا بردند روز آدینمه سلخ^{۲۰} ذو
 القعدة سنه ۶۳۵ و در اندک مدتی فتح سمیساط با چند قلعه

a) Sans points en P.

فرمان را شنوایید و در حال او را مقبّد کرد و روزی چند بطلب
 واحتیاط اسباب او مشغول شد و چون فراغت یافت او را بمیدان
 انگوریه برد و چنان امیری نازنین را که خورشید انور از رشك روی
 ازهر او در حجاب سحاب تباری گزیدنی و عطارد از رشك خط
 ۵ و بلاغتش انگشت حسد بدندان گزیدنی و هیچ صاحب جان را
 دل ندادی که بر ك گلی بر سینۀ سمن سیماء او زدی در خاک تا
 ناف دخی کرد و بالزام عوام را فرمود تا بر جم سمنك جان شیرین
 او را بفردوس برین رسانند آنكه مجموع اموال او را از نقود و عقود
 بخزانۀ آورد، و چون این سه خون بر بخت و هیچ کس اعراض
 10 و انکار نکرد کارش بجای رسید که دلها بیشتر امرا رغبت و رهبت
 بر هوا و ولای او قرار گرفت و بزرگان را از بیم او خواب نوشین در
 دیدۀ جهان بین نمی آمد [مادر] a او شهمنار خاندون از
 دختران معتبران شهر قونیه بود و غیاث الدین کیخسرو واند
 علاء الدین کیقباد بر دو گیسوی مقتول او مغبون و بر جمال
 15 بی پالش که لیلی از حسن آن چون مجنون محزون بودی مهر
 انداخته بود و در خفا او را بر سلطان بردندی و بنام واعزاز باز
 آوردندی و برین قصیه جز جدۀ او و قوف نبود چون مادرش را
 بخانۀ پدر عروس بردند و اندک اش دو ماهه حامله بود و حکایت
 خود را دوشیزه ساخت و از غایت دهاء جدۀ اش چنان نمود که
 20 در شب زفاف باردار شد و چون مدت هفت ماه بر آمد من
 در وجود آمدم تا بدین تقریر مزور در خواطر مقرر گرد که او

a) Lacune non indiquée dans le ms.

غیاث الدین را عزّ الدین کیکاوس از بردولیه *a* واز جاریّه رومیّه
 رکن الدین قلج ارسلان واز ملکه گرج علاء الدین کیقباد در
 وجود آمد سلطان اتابکی عزّ الدین کیکاوس را بمبارز الدین
 ارغانشاه مفوض کردانید واورا باعلاک برادران فرمان داد او
 مردی خیر بود در قتل ایشان توقف نمود وبعضی می گویند ۵
 دو غلام را نکشت و نشان بر سلطان برد وگروهی بر آنند که
 هلاک کرد فی الجمله محقق نشد ۱۵

ذکر کشتن کوبک تاج [الدین] پروانه را رحمه الله تعالی
 بسمع کوبک رسانیدند که چون تاج الدین پروانه باقشهر رسید
 مطربها از مغنیات ملک خرتبخت بی وجه مبیاعت در بیستر ۱۰
 مباشرت کشید در حال که این معنی شنید از ائمه وقضاة
 استفتا کرد که حدّ زانی محصن سیما در خانه ولّی نعمت
 خویش در شرع چه فرمایید فتوی دادند که رجیم کوبک آن
 فتاوی را در اوان خلوت بسلطان نمود وگفت که اگر مسامحه
 فرمایید زیردستان خیره گردند ودر خاندان مخدومان دست ۱۵
 درازی کنند سلطان از سر سورت شراب در سیاست پروانه شتاب
 کرد وانگشتری داد که کوبک سزاء او را بر وجه شرع تقدیم دارد
 وفرمانی بتوقیع رسید کوبک چون برق محرق وسیل مغرق در
 مدّت دو روز بانگوریه پیوست واز گرد راه در سرای پادشاه فرو
 آمد و تاج الدین پروانه وامرا وائمه شهر را حاضر گردانید و حکم ۲۰

c) Lecture douteuse. Dans la leçon du ms. se cache un nom de femme grec, car la mère d'Izz al-din était la fille d'un prêtre grec.

شیمیت بیضاء شمس التونبهرا در کف گرفته از صف اکابر فرو
کشید و بجانداری سپرد تا بیرون رود و بدرجه شهادت رسانید
هیچ کسرا زهره آن نبود که چون چوئی گوید صاحب شمس
الدین *a* کمال الدین کامیارا فرمود که اگر این کار را تدارک
۵ نکنیم کوبک کستانخ شود و شرش بدیگران نیز سرایت کند این
سیاست را مانع می باید شدن کمال الدین [اغفال] نمود
و مصلحت ندید که صاحب در باب او سخنی گوید از آن روز
بازار وقاحت او رواج گرفت آنکه با تاج الدین پروانه قلب الهی
لازم شمرد و بسر و سرّ وجه در ابطال وجود او می کوشید امیر تاج
۱۰ الدین بدان سبب خود را از میانه دور انداخت و اجازت خواست
و بانگوریه که اقطاع او بود روانه شد و آنجا تغییر *b* زمان می
فرمود و باحتسّاء مدام و فیض انعام بر خاص و عام مشغول می بود
ذکر قتل ملکه عادلیه و حبس اولادش عز الدین قلج ارسلان

ورکن الدین

۱۵ چون سلطان نوینهار اعلام کامرانی بر افراخت و عساکر ریاحین
خیام خون رنگین بصکراء مشک آگین زدند و سلطان از انطالیه
بقیصریه پیوست کوبک را فرمان داد تا میان ملکسان و والیده
ایشان ملکه عادلیه تفریق کند بر موجب حکم ملکه را بدار
الحسن انگوریه فرستاد تا آنجا بعد مدتی بزه کمان خنق کردند
۲۰ و ملکسان را بمرغلو بردند و آنجا محبوس بودند تا آنکه که سلطان

a) C. à. d. Chems al-dīn Isfahānī.

b) Sans points en P.

ناخوت و عجب بدین نصایح التفات نکردند و در مقابله بمقاتله رفتند شمس الدین بیبرم در آن معرکه مصغّه ناب ذیاب گشت و سیف الدوله ارتقش اسیر شد و خوارزمیان را اسپان بی نهایت دست داد بی توقف عزم دیار شام کردند و ملک حرّان و رها ورقّه و سروج و دیگر مواضع بگرفتند چون کمال الدین کامیار را^۵ شکست لشکر معلوم شد بوم اندوه مقیم مقعد در دل و جان او آشیان ساخت نه سامان پیش رفتن داشت و نه مجال باز آمدن بصورت مراجعت کرد و حال را بمحلّ آنها رسانید کوبک لعین را در آن قضیه در هدم مبنای معالی امیر کمال الدین رخنه‌ها بزرگ دست داد و خفیه بجای رسانید که چنانکه ذکر خواهد^{۱۰} رفت او را و چند امیر دیگر را شربت هلاک چشاند

ذکر شروع کوبک در قتل اکابر ممالک روم

کوبک را بسبب آنکه شمس الدین انتونبه در بعضی اوقات بر زبان راندی که این سکّ را از درگاه دور می باید کرد و الا آخر الامر بر هر کس زخمها زند a و کمال الدین کامیار دافع آن^{۱۵} قصد می شد در مدّت غیبت امرا فرصتها یافت و وعاء غضب سلطان را از مساوی اتابک التونبه مهملی گردانید و تاج الدین پروانه را درین باب با خود هداستان کرد روزی که دیوان سلطنت بارکان دولت آراسته بود و شمس الدین التونبه بر امشله دیوانی نشان می نهاد تاج الدین پروانه و کوبک از خدمت سلطان بدر^{۲۰} آمدند کوبک در جست وائگشتی سلطان در انگشت کرده

a) Plusieurs mots manquent dont on peut deviner le sens par ce qui suit.

خدمت سلطان غیاث الدین تهمت را کار بست و عرض داشت که از بندگی اعراض خواهد نمود اگر ازین مملکت جای دیگر رود چون بر کمیّت و کیفیت ملک و لشکر واقف شده است دشمنان را اغرا کند رای آنست که او را مقید کنید تا دیگران⁵ از سر رعب و رهب بر جاده اخلاص قیام نمایند و قصد مفارقت این حضرت نکنند از شرط غباوت و غرّتی که از لوازم صبی و شبابست سلطان فرمود تما او را حاضر کردند و بمسجد سراء سلطنت باز داشتند و شبهنظام مقید گردانیده بقلعه زند و بردند و آنجا مرضی گرفتار شد و در گذشت چون دیگر امرا شنیدند¹⁰ همه روی بگریز نهادند و تنزل و اضطراب در ممالک بادید آمد و ولایت را بنهب و غارت فرو گرفتند سلطان کمال الدین کامیارا باسترجاع ایشان مندوب فرمود بسا لشکرها روانه شد و بمطیبه پیوست و ارتقش را که سر لشکر مطیبه بود تا خرتبیت در پی فرستاد خوارزمیان از راه عرب کبر از فرات عبور کرده بودند ارتقش¹⁵ با سیف الدین a بیرم سوباشی خرتبیت پیش خوارزمیان گرفتند ایشان قاصدی فرستادند که ما از آوارگی در ظل سلطان ماضی براحهت و سعادت پیوستیم چون او بجوار حق پیوست قیرخان را که سرور ما بود بی جرمی ماکبوس کردید ما از بیم جان ترک خدمت این خاندان کردیم و بطلب روزی خود روی در جهان²⁰ نهادیم مصلحت آنست که مراجعت فرمایید و ما را باعراض از رعایت حقوق نعمت و ممالحت ملزم نگردانید ایشان از غایت

a) Ci-dessous p. ۲۱۱, l. 2 l'auteur écrit شمس الدین.

ما این عار هرگز بر خود نگیریم و اگر موافقان غیاث الدین مخالفت کنند بوجه محاصرت مرادشان در کام شکنیم قیرخان با قیمری همداستان شد کمال الدین کامیار توقف کرد و تعللی می نمود ناگاه از شهر بدو خبر رسید که کار از آن در گذشت که شمارا در شمارست هر که بزودی آمد سر باز *a* بسلامت ۵ بر و هر که متعرض هوائی که نه از مهب موافقت سلطان غیاث الدین جهد شد بمرهم ندامت از جراحت خود سالم نشد امیر کمال الدین بدان نیز التفات نکرد تا نماز دیگر بر اطراف مشهد طواف می کردند چون دیدند *b* که مطاملت و مصایقت فایده نمی کند و بر حکم *وَاللّٰهُ يُوْنِيْ مَلَكَةً مِّنْ يَّشَاءُ* *c* مزیدی 10 تصور نمی توان کرد هر سه امیر در شهر رفتند و سلطان را بسلطنت تهنیت کردند تاچ الدین پروانه پیش دوید تا امیر کمال الدین را قسم تلقین کند دست رت بر سینه مرام او نهاد و مصدحیف مجید را بر کف گرفت و بر تخت رفت و عبارت و بلاغت و فصاحتی سوگند خورد که جمله متمیزان و اصحاب فضل که آن روز آنجا 15 بودند متحیر شدند و قیرخان و قیمری و دیگر ملوک و خاندان ۱۰ سوگند خوردند و شهریار بر سلطان غیاث الدین کیمیاخسرو مقرر گشت و فرمانها متوج بنسوقیع الملک لله باطراف فرستادند و زندانیها آزاد کردند ۵

20 ذکر گرفتن قیرخان و گریختن لشکر خوارزمی بطرف شام سعد الدین کوبک از خبت طینت و فساد دخت بد نهادی آغاز کرد و در باب قیرخان که از بیمار امراء عساکر خوارزم بود

a) P بازر. *b*) P دید. *c*) Kor. 2, 248.

الهی زد و روی بربایض جَمَنات نعیم نهاد ملک غیبات الدین را از
 تپاهای حال سلطان آگاهی دادند در حال دعا را نزد هر امیری
 از اکابر دولت دوان کردانید بهوا وولاء خود دعوت کرد شمس
 الدین التونمه چاشنی گیر و تاج الدین پروانه پسر قاضی شرف
 ۵ و جمال الدین فرخ *a* استناد السدار وسعد الدین کوبک و ظهیر
 الدوئے پسر گرجی را در آن باب سمح العنمان و سریع الاجابة
 یافت روز دیگر امیر کمال الدین و حسام الدین قیمری *b*
 و قیصرخان و دیگر امرا از مآل حال سلطان بسی خبر در میدان
 سیران می کردند غیبات الدین را دیدند با امرای که دعوت
 ۱۰ او را اجابت کرده بودند نغم ریزان کرده از طرف کبکبادیه که
 بشهر می آمد در حال بسراء سلطنت رفتند و چون هواخواهان را
 بانبوهی دیدند بر هوا وولاء غیبات الدین سوگند خوردند
 و التونمه چاشنی گیر و جمال الدین فرخ *a* لالا سلطان را بردند
 و بر تخت نشاندند و دستبوس و نثار کردند فی الحال فرمود تا
 ۱۵ جمله زندانیان را آزاد کردند و دروازهء شهر را محکم بستند چون
 حسام الدین قیمری این معنی استماع کرد که امرا بر خلاف
 قرار وعهدی که با سلطان کرده بودند غیبات الدین را بر تخت
 نشاندند در غضب رفت و با امیر کمال الدین و قیصرخان گفت
 که ملک عز الدین بکبکبادیه است ما عهد سلطان ماضی
 ۲۰ نگاه داریم و او را بسلطنت نشانیم و هر که مخالف کند بیزخم
 پولاد دمار از نهادش بر آریم لشکر با ماست و ولی عهد در دست

a) P فرخ.

b) Sans points ici en P.

تمام در مزاج کریمش ظاهر شد اهل مجلس مشوش متفرق می گشتند سلطان از فرط اضطراب و التهاب سوار بسرای کیقبادیه نجشتم^a نمود و شکوفه بسیار فرمود و بقرطای گفت که کار من بی پایان رسید کمال الدین کامیار را طلب باید داشت تا با او وصایا تقدیم افتند غلامان خاص بطلب او دوان کردندند نماز⁵ خفنی بود که بحضرت رسید سلطان را کلال بر قوت ناضقه ظهور یافته بود چندانک ایما و اشارت می کرد فهم امیر کمال الدین بدان نمی رسید زود سوی خانه مراجعت کرد شبی بود از شب دوشنبه چهارم شوال سنه ۴۳۴ که سلطان از سرای کیقبادیه بمنزل رضوان نقل کرد و بعد دو روز کاتبید مظهرش را بقونیه¹⁰ بردند و جنب آبا و اجداد دفن کردند و بدان مفارقت دل بزی کباب و دیده سخاب پر آب گشت و امور ملک و ملت از آن روز در تراجع و قیام افتاد و نظام عقد پادشاهی واهی شد و از عجایب اتفاقات آن بود که ملک کامل و ملک اشرف که پیوسته سوداء حصول ملک روم در سر سر ایشان کامن بود درین ایام فرمان¹⁵ یافتند و احوال ممالک روم در هرج و مرج و در نزع آب و این ممالک که موئل غربا و ملجاء ضعفا بود شریقی خوشگوار بهیچ حلقی فرو نرفت که صد هزار جوی خون از حال و دل بر نیامد ۵

ذکر تمکن سلطان غیاث الدین کیخسرو بن کیقباد بر²⁰

سریر پادشاهی

چون سلطان علاء الدین کیقباد سراپرده روح را در سایه رحمت

a) P (sic). دخییم

سلطنت روم را بر ملک عزّ الدین قلیج ارسلان تقریر کرد و جمله
 امرارا بمطابعت این معنی ملزم گردانید تا همه رغبت و رهبت ایمان
 مطابعت فراهم دادند و بر ولا و هواء او ایمان وثیق یک کردند
 و چون هلال شوال سنه ۶۳۴ پدید شد در صحرای مشهدیه
 ۵ چندان لشکر فراهم آمده بود که حصر ممکن نبودى a بعید
 گاه حاضر شدند و هر کس هنری نمودند آنکه میدان را خلوت
 کردند و سلطان جلال الدین قراطیای را بنیزه در پی کرد و او
 ببلاتنگین تمکین نمى داد بازی چند این بازی باختند آنکه
 عزم سراپرده سه سری فرمود و نماز گزارند و خوان نهادند و بر
 10 داشتند روز سیم شوال فرمود تا جمله رسولان که در قیصریه
 حاضر بودند در بزم شاهنشهی حاضر شدند و امرا و اکابر و اماجد
 حضرت سلطنت فراهم آمدند و آلات بزم در آوردند و آوانی مطربان
 خوش الحان بلند شد ساقیان زرین نطاق سیمین ساق چون
 سرو روان بر سر حرفا دوران آغاز کردند پای بادپیمای نداء
 15 خُذُوا بِنَصِيبٍ مِّنْ نَّعِيمٍ وَلَذَّةِ فُكْلٍ وَأَنْ طَالَ أَلَمَدَى يَتَصَرَّمْ
 در داد غراب البین نعیب نعیب بازشاد نشید
 کَمْ جُمُوعٍ قَدْ رَأَتْ أَبْصَارُنَا يَمْزُجُونَ الْخَمْرَ بِأَلْمَاءِ الْزُّلَّالِ
 ثُمَّ صَارُوا فِي غَدٍ أَيْدَى سَبَا وَكَذَلِكَ الدَّهْرُ حَالٌ بَعْدَ حَالٍ
 بصوت پرهاس باهماع جلاس و رضع کاس می رسانید ناگاه ناصر الدین
 20 علی چاشنی گزیر مرغی بریان زن زده گرم در بزم آورد و بخدمت
 سلطان پاره b کرد سلطان نغمه چند تناول فرمود بعد زمانی تغیری

a) P بودی.

b) P و ناره (sie).

بولایت خراسان وصول افتاد مللکدان با لشکر انبوه بر سر ما
 آمدند و ما را بکردکوه بردند و مدت سه ماه و دو روز محبوس بودیم
 چون خبر ما بخدمت *a* رسید نزد جرماغون نویسن فرستادند تا
 ما را از دست ایشان خلاص داد چون بمندگئی *a* رسیدیم
 و احوال عزیز داشت و قبول کردن ایلی و ترتیب تحفه و وفات سلطان ⁵
 علاء الدین گفتیم قیران قیران قیران سه بار فرمود و ایلی غیاث
 الدین را پسندیده داشت و باز حکم شد که بسوی روم
 و باسقای باشم چون بعراق رسیدم بایبجو نویسن بکوسه طاغ با
 غیاث الدین مقابل شده بود و حال از آن نمط گشته ^۵
 ذکر وفات سلطان علاء الدین کیقباد ¹⁰
 چون آفتاب معالی و جلال سلطان علاء الدین کیقباد در
 جهاننداری و کامکاری بدرجۀ کمال لا بدل بدیوار زوال ^b رسید
 و گردن کشان آفتاب سر بر خط حکم او نهادند و با امیر المومنین
 مستنصر در مملکت مشارکت بحکم وراثت *c* اعمام آغاز نهاد
 و بسطغان اعظم و قسیم معظم مخاطب گشت بحکم غبار وحشتی ¹⁵
 که از جهت ملک کامل بر خاطر اشرفش نشسته بود عساکرا
 بقصد ولایت شام بقیصریه جمعیت داد و جهت احتیاط و مراعات
 سیواس را از تحویل فخر الدین ایاز شرابسلار که اخص خواص
 بود و بجوار حقف پیوست بقیرخان مفوض گردانید و پادشاهی
 ارزجان را باز بر ملک غیاث الدین مقرر داشت و التونیه چاشنی ²⁰
 گیرا باتبکی و ملک الامراتی دولت او نامزد کرد و ولایت عهد ^d

a) Le nom du grand khān est constamment omis dans le ms.

b) P زول. *c*) Sans points. *d*) P ajoute و عهد.

بود واحوال ما عرض داشته مارا تا بهار آتجا داشتند وهر روز بعد از سیوان وپیش از دیوان بدیدن ما می آمد ومرعات بی حد می کرد وچون روی بهار بخندید وسلطان از علائیه بقیصریه آمد مارا حاضر فرمود واحترام تمام نمود وچون یزلیغ رسانیدم⁵ بر خاست وخویشتن مطالعه کرد چون از تاخت فرو آمد ودر سرانجه خلوت مرا بی نوکران حاضر کردانید اول لفظ که ازو شنیدم این بود که شکر ایزدرا که فرستاده که از بر گزیده خدا نزد ما رسید ومسلمانست وعزیز کرده خدا مارا عزیز کردانید ویا آور آنکه فرمود که آنچه پرسم از راه دین داری¹⁰ باید که راست در میان آری گفتم هر آنچه دانم هر آینه بمحلت انها رسانم فرمود چون ایل شویم در ملک ما طمع کنند گفتم معاذ الله ایلی با ایشان آن قدر باشد که هر سال ایلدچی بخدمت رود واز جامهای که در خزاین می بوسد واسبابی که در گلهها وامطلبها پیر می شود وزر که زیر زمین در معرض¹⁵ تلف می آید چیزی اندک نزد ایشان ببرد وظاهر وباطن با ایشان یکسان داشته آید سلطان ایلی را قبول فرمود وفرمان داد ونحف وهدایا وطرف روم ترتیب کردند ناگاه سوم شوال سنه ۴۳۴ باجوار حق پیوست وپسرش غیث الدین کبکخسرو بر تخت نشست ونزد من ونوکران فرستاد که پدرم ترا بادر خطاب کرد²⁰ ومن پدر می خوانم ومن نیز طریف ایلی ویندگی می سپرم وپیش کشیهارا که سلطان علاء الدین ترتیب فرموده بود در صاحبیت فاخر الدین پسر جبر a مصری بمطیبه روان کرد چون

a) Lecture douteuse. P sans points.

او آبادان ماند اکثر ترا بایلدچی بروی فرستم روی عرض داشتیم که
 من مرد تاجرم و بر دقایق رسالت اطلاع ندارم شاید که دقیقه
 نا دانسته فرو گذارم و معائب کردم فرمود که نظر ما چون بر
 تو افتاد و بچنین کاری اختیار کردیم خدا بر زبان تو آن راند
 که مقبول عالمیان باشد پس مرا با دو نوکر مغل بدون وارمنای^۵
 ویک پایزه زر *a* و پایزه نقره با یرلیغی که مضمونش اینست
 سواد یرلیغ که نزد سلطان علاء الدین کیقباد آمد شهریار عادل
 سلطان علاء الدین بدانند که ما آوازه نیکو که در ملکداری
 ورعیت پروری پیش گرفته و آینده و رونده از تو خوشنودند
 شنیدیم و نیک پسندیدیم و ترا سیورغامیشی فرمودیم و خواستیم^{۱۰}
 که تو پیوسته در ملک خویش خوشدل و آسوده مانی چون
 خدای تعالی ما را بزرگ کرد و عزیز گردانید و روی زمین را باروغ ما
 ارزانی داشت و تو راه پسندیده می روی ما واجب گشت حل
 خود بشما نمودن و برآه ایلی و فرمانبرداری خواندن بعد از آن^{۱۵}
 چون ما احوال خود نموده باشیم کسانی *b* که ایمل نشنوند
 و سرکشی کنند و لشکر ما بولایت ایشان در آرد *c* و ایشان را
 بکشد وزن و بچه اسیر کند و مال و اسباب را غارت و خراب کند
 و بدیشان بدی رساند از ما نباشد نوشته در سال بیچین
 سنه ۴۳۳ از مقام سبزه *d* آورد و بخدمت فرستاد و روان شد^{۲۰}
 بعد طی طومار مسالک دیار بممالک روم پیوستم چون بقیصریه
 وصول افتاد سلطان بعلائییه بود مبارز الدین چاوی قصد فرستاده

a) P زر. *b*) P ajoute. *c*) P اند.

d) P sans points.

بدرگاه بدین طریف نمودند که کار آمد باخر خواست آمد
اما زمستان ناگه هاجوم کرد و از آن قبل عساکرا در نهضت
و حرکت فتور ظهور پذیرفت و بدان واسطه اجازت تفرق و معاودت
یافتند اما سلطان فرمود که سال قابل بذات خود مباشر و مزاول کردم
۵ و آن مهتر چنانکه واجب است بکفایت رسانم و چون امرا بخدمت
رسیدند عتای فرمود و از گذشته گذشته ۵

ذکر ورود ایدچیمان اردوی نزد سلطان علاء الدین کیقباد
امیر شمس الدین عمر قزوینی چنین حکایت کرد که بسبب
احداث ایام ترک وطن قدیم که مقطع سره و مجمع اسیره بود
10 نمودم و طریف تجارت پیش گرفتم و چون بشهر ارزوم رسیدم
و آن را بمعیت و راحت مشحون دیدم مدتی آنجا اقامت کردم
و نعمت متکاثر بدست آوردم ناگاه برگشتان نمودم و الوان مرقعات
صناعت کردم و مدتی در تنمیم آن بر آوردم آنکه با خود گفتم
چنین متاعی جز خزانه پادشاهرا نشاید مطیعه سفر در زین
15 کشیدم و راه آن درگاهرا بر خود گشاده گردانیدم و چون بداحضرت
رسیدم معامله مناجیح و تجاری مریح دست داد در وقت عرض
پادشاه حاضر بود مرا فرمود که از کجا می آیی گفتم از بلاد
روم گفت آن مملکت در دست سلطان علاء الدین کیقبادست
گفتم آری فرمود که طریقه او در ملکداری چگونه است گفتم
20 چنانست که پادشاه پسندد و همانا که در اسلام چنو پادشاهی
نباشد عدلی شامل و عقلی کامل و ملکی معمور و مالی موفور و رعیتی
مسرور فرمود که چنین پادشاهی را دریغ باشد که از عنایت خود
محروم گردانیم و او را آنگاه بفرمایم که با ما ایل شود و ملک و رعیت

و چون او از محاصرت آمد بدین عبارت احاطام نمود *a*
 ذکر تصدی تاج الدین پیروانه محاصرت آمدرا و عودت بر

وجه خیانت

تاج الدین پیروانه پسر قاضی شرف الدین ارزجانی جهت رواج
 بازار خود و کساد متاع حشمت کمال الدین کامیار که محسود 5
 عالمیان بود روزی در اثناء تقدح که ذات سلطانرا متروّج یافت
 ثقت اکثر پادشاه بنده را اجازت دهد که با لشکر قدیم
 و خوارزمیان بآمد رود در مدت شش ماه بل کمتر میسر گرداند
 سلطان اورا بدان انزام اکرام فرمود و عزامت جیوش را بدو مقوض
 گردانید و لشکرها را با زرخانه و برگی و عدّت آراسته در صحبت او 10
 روانه کرد چون بدانجا رسید مدتی بمحاصرت آن صرف کرد
 هیچ اثری ظاهر نشد قیرخان و دیگر امراء خوارزم بحکم حقدی
 که از ملک غازی و بدر الدین لولو و ملک منصور صاحب ماردین
 بواسطه سلطان جلال الدین که در وقت التاجا بدیشان بدو
 انتفات نکردند در دل داشتند در آن ممالک تاختن کردند و تا 15
 در سنجار قتل و سبی و حرق و نهب و خراب کردند و حال را
 بدرگاه سلطنت باز نمودند سلطان بر فتح آمد مصر شده بود
 صاحب شمس الدین اصبهانی را با لشکر دیگر با مال و زرخانه
 بی نهایت تا حدّی که برسم مناجنیف از آهن سنگهای مدور
 و مئی و سه مئی و پنج مئی بر شتران بار کرده فرستاد آن فتح برو 20
 نیز بسته شد و از قبل غضب حضرت سلطنت ترسان بود حال

a) La phrase est maladroitement interrompue par l'inscription du chapitre suivant.

و موی از خمیر از قلعه فرو آمدند و سناجق را بالا بردند و امرا
 به خلوت بالا رفتند و اموال و خزاین بی کران در دفاتر ثبت کردند
 و در صنادیق و بیوتات مختوم گردانیدند و خدمت سلطنت اعلام
 کردند سلطان بعد از احسان مساعی فرمود که خزاین را با احتیاط
 ۵ تمام بخزانۀ عامه فرستند و آنچه لا بد قلعه باشد آنجا
 بگذارند و باقی را که گزیده تر باشد بمحروسه ملطیبه فرستند
 و مرمت رخنه‌ها قلعه تقدیم دارند و بعد از اتمام مرام روی
 بدرگاه نهند و بعد از مراجعت ملک الامرا و عساکر از سر قلعه
 حران ناگاه قصاص ملطیبه بدرگاه رسیدند که ملک کامل بحران
 10 معاودت نمود و بوجه محاصرت قلعه را باز در تصرف خود آورد
 و کوتوالان و متجذبه و نواب را در جوالها نهاده و بر اجمال بار کرده
 بجانب مصر فرستاد و در حبس ابد باز داشت سلطان اگرچه ازین
 خبر منفعل شد اما فیوم لَنَا وَیَوْمَ عَلَیْنَا بر خواند و فرمود که
 استرجاع حران از مهمات نیست رای آنست که بمحاصرت آمد
 15 روید کمال الدین کامیار جواب داد که فرمان پادشاه راست اگر
 عساکر منصور قصد قلاع افلاک کنند ایراج آنرا آسان آسان در
 مغاک خاک اندازند اما چون آمد شهری را که باره آن کوه خار
 است و هیچ پادشاهی آنرا بجنگ و محاصرت فتح نکرده است هلا
 هلا میسر نتوان کرد اما گمان چنانست که بسه سال متواتر
 20 میسر گردد برین وجه که در سال اول مزروعات آنرا بسوزانند
 و مواشی را منسوب و رعایا و دهاقین را اسیر و منکوب گردانند و مدت
 یکسال دیگر نگذارند که بدیشان از ذخیره مدد رسد در سال
 سیم ممکن که دست در دامن امان زنند و شهر را تسلیم کنند

داشت تطهیر کنند و سنت ختنان را بآیین پادشاهان بجای آرند
و خویشتن عزم مشتاء انطالیبه و علائیه فرمود ۱۵

ذکر فتح حرّان ورها ورقه و نوابع و لواحق آن

چون موکب شاه اختران بامر الهی از برج ماهی عزم مرغزار حمل
فرمود و از عمل صناعت خویش اطراف قلدر را در حالی و حیل ۵
گرفت سلطان از انطالیبه و علائیه بقیصریه که مجمع عساکر بود
نهضت نمود و بامیر کمال الدین و دیگر ارکان دوست فرمود که
عزیمت فتح حرّان ورها ورقه و مضافات آن مصمم گردانند و دیار
و قصور عادل و کامل را محاذم آرام و مراتض ضبا و نعام سازند ملک
الامرا کمال الدین با مقدار پنجاه هزار سوار چون برف لامع 10
روانه شد و چون بدانصوب وصول یافت مناجینها نصب کردند
و هر چند کنگره قلعه حرّان با برج ستارگان برابری می کرد و از
ذکر کوه قاف استنکاف می نمود و امواج خندقش لرزه بر جان
بحر اخضر می انداخت اما از توانر حملات و وقوع احماجار
مجانیق در بیوت و حجرات ساکنان آنرا رجفان ظاهر می شد 15
ولکن از روی حق گزاری مدت دو ماه مصابرت نمودند و چون
از تاجرع مرات کاسات صبر عاجز شدند و در شهر از لشکر
گرچی و فرنک بر کرایم حرایم مسلمان بی ادبها می رفت
جهت تسکین این داعیه و از بیم جان فریاد امان بر آوردند
و معتبران را با خدمت ملک الامرا فرستادند و شرط کردند که بجز 20
اطفال و عیال چیزی از قلعه بیرون نبرند و بیهوده چون شیسیر a

منجنيق همچنان در کار بود روز ديگر عذبات اعلام سلطان
 ممالک خاور بر شرفات مينا رنگ اين حصار کبود در خفقان
 آمد از قلعه فغان الامان بر داشتند و سنجق را بالا خواستند
 خاص طغرل سنجق را بالا برد و بر باره دروازه نصب کرد و از
 ۵ اندرون و بیرون آواز بشارت بگوش سیارات می رسید امرا و ملوک
 شام از قلعه بیرون رفتند و بموضعی که مهمانداران معین کرده
 بودند فرو آمدند سلطان بر قدر مرتبت بهتر يك خلعت
 فرستاد و فرمود که نماز ديگر بزم جهان افروز حاضر شوند جمله
 ملوک و امراء شام خلع پوشیده در آمدند و از اکل و شرب شربی
 10 هرچه هئى تر حاصل کردند غیر از شمس الدین صواب که
 بخلعت نظر نکرد و در خوان بنان بنان نبرد سلطان از تنم
 و تجبر او در تاب رفت و امير کمال الدین فرمود که سپاه جامه
 ما نپوشید و نان نخورد کمال الدین جواب داد که او بدو
 دست خورده است و سیری تمام حاصل کرده سلطان از استماع
 15 آن لطیفه ایتسام فرمود روز ديگر در لشکر ندا کردند که هر
 که بشامیان چهارپا فروشد جزا جز قتل و صلب نیابد و این
 استخفاف بنابر رای خطاء صواب بود روز ديگر اجازت انصراف
 یافته روی باماکن خود نهادند و حکم آنک وطوبت بر مزاج صواب
 غالب شود و طاقت پیمادگی نداشت غلامانش بمنابيه بر سپهر
 20 گرجی می گرفتند تا بحمد و شام رسانیدند و چون ایشان را
 اجازت حاصل شد نواب و امماء سلطان بر قلعه رفتند و احتیاط
 کارها جای آوردند آنکه عزیمت قیصریه فرمود و کمال الدین
 کامیار و ایاز شرابسلار مثال داد که ملکان را [که] از ملکه عادلیه

و خلعت سلطان در پوشانیدند و فرمود که هر امنیه که در خاطر است عرض دارد انشاء حضرت سلطنت را بنام شوهر خود محمد اندین محمد ترجمان که از سادات کور سرخ و معتبران جرجان بود التماس کرد بی توقفی میسر شد و همواره در حضر و سفر ملازم بودی و بنوازش خسروانه اختصاص یافتی و کار او درین دولت ۵ به جای رسید که رسالات بزرگرا چون بغداد و شام و خوارزمیان و علاء الدین نو مسلمان و ایلچی را بخدمت اردوها از موافقت کسی نمی دیدند در تاریخ شعبان سنه ۷۷۰ بهجوار کردگار انتقال نمود؛ با سر سخن رویم سلطان فرمود تا بشارتها زدند و روز دیگر موکب همایون سوی خرتبرت نهضت فرمود و در حال 10 که رسیدند هاجده مناجنیق نصب کردند و از تواتر سنگ عرصه امل و هنگامه اجل را بر محصوران قلعه تنگ در آوردند و از غرایب اتفاقات بره در تنور آویخته بودند در مطبخ ملک خرتبرت تا پیش ملک و ملوک شام نهند خوانسلار در آمد و عرض داشت که سنگ مناجنیق بر تنور افتاد و بره را بزمین فرو برد 15 ملک حمایه مردی عاقل بود گفت یا اصحاب دولت از در ممانعت در آمدن از حصانیت دورست رای آنست که یکی از ما بخدمت سلطان رود دست بدامن کرم او زند باشد که بجان امان دهد باثباتی همگان ملک حمایه که این رای زده بود بخدمت سلطان آمد و بعبایف خسروانه مخصوص شد 20 و شفاعات او باجابت مقرون گشت بشرطی که ملوک و امراء شام از قلعه باندک و بسیار چیزی بیرون نیارند و بسلامت سر راضی باشند و کتاب امان برین وجه مسطور گشت لکن سنگ

کردند و سلطان بملطیه در انتظار میبشرد فتح نشسته بود ۵

ذکر والد و والدۀ مؤلف اصل آن مآخض امیر ناصر الدین

امیر دیوان الطغرا درین مقام بتبعیت لازم آمد

والدۀ او بیبی منجمه که دختر کمال الدین سمنانی رئیس

۵ اصحاب شافعی بود در نيسابور و از قبیل والدۀ نبیره محمد

یکبلی در علم نجوم مهارتی تمام یافته و حکم آنک سهم الغیب

در طالع داشت احکام او بیشتر با قضا و قدر موافق می آمد

در وقتی که کمال الدین کامیار بسفارت نزد سلطان جلال الدین

بر در اخلاط آمده بود او را خدمت سلطان مقرب دید و در

۱۰ احکام نجومی مرجوعه الیهما یافت در وقت مراجعت بهحضرت

سلطنت این حکایت را بر سبیل نادره در اثناء محاوره عرض

داشت و چون سلطان جلال الدین را بر در آمد از لشکر مغل

نکبت رسید این عورت با شوهر بدمشق افتادند و چون خبر

بسلطان علاء الدین رسید نزد ملک اشرف باستدعاء ایشان رسول

۱۵ فرستاد و باعزاز و اکرام بمملک روم آورد و چون لشکر خرتیوت رفت

بیبی منجمه حکم کرد که فلان روز در فلان ساعت میبشرد ظفر

بوسد سلطان ترصد آن روز می فرمود و در آن ساعت ورود

قصاصدرا متطالع می بود ناگاه قصدا رسیدند که عساکر شام

مخدول شدند و خرتیوت پناه آوردند و هر آینه چون رایات بدین

۲۰ صوب نهضت فرماید فتح قلعه بسی هیچ منازعه میبشرد کردند

سلطان را از موافقت آن حکم اعتقاد بهارت او در آن علم زیادت

شد در حال غلامان خاص باحضار او روان شدند چون در

آمد فرمود که حکم بیبی خاتون موافق تقدیر ربّانی شد

انتظار امیر کمال الدین می نمودند نمی رشت بگوش امیر کمال
 الدین رسیده بود که ملوک شام از راه بیره^a قصد مقاتله دارند
 او جهت احتیاط لشکرا بدان راه کشید چون رسید و کسی را
 ندید متوجه خرتیوت شد هر دو چاشنی گیر قاصدی بدو
 فرستادند و او در استعجال احوال نمود چون قاصد دید که در 5
 امداد تهاون می رود آوازه در انداخت که عساکر شام روی
 بگریز نهاد و لشکر روم را که در مقابله ایشان بود غنایم بی
 نهایت حاصل شد بدین ضلع پنج هزار سوار بجاوای چاشنی
 گیر و التونبه چاشنی گیر پیوست چون عساکر صف کشیده
 دیدند که لشکرها بمدد ایشان رسید حمله کردند شامیها 10
 حمله ایشان را باز کردند تاج الدین پروانه پسر قاضی شرف
 با لشکر نکیده بر ایشان تاخت و سعد الدین کوبک از میسر
 در میمنه آمد و لشکر شام را بکلی منهدم کرد و بیدند و از
 شامیان بسیار کشته شد و ازین طرف جز یک نفر فرنگ در جنگ
 کسی کشته نگشت هفتصد کس را از لشکر شام دست گیر 15
 کردند و بدو هلیز جهانگیر فرستادند آنگه شامیها در میان
 عقبه خرتیوت فرو آمدند و رومیها بمضارب خیام باز گشتند روز
 دیگر کمال الدین کامیار با لشکر جرّار در رسید شامیها چون
 از فراز عقبه عقاب چتر جهانگیر را مشاهده کردند از بیم جان
 نیم جانی را که داشتند بقلعه انداختند لشکر روم بآهستگی 20
 در شهر شدند و دست بنهیب و حرق دیوار و خرق استار دراز

a) P. حمرة.

متعذر بود ناچار الفِرَارُ بِقِرَابٍ اَكْبَسُ^a بر خواندند و بپناه حصن منصور متوجه شدند چون بدانجا رسیدند آتش در حصار زدند و قلعه را خراب کردند و از نهیب صولت دولت قاهره روی بمصر و قاهره نهادند وَكَفَى اِنَّهُ الْمُؤْمِنِينَ الْقَتْلَ^b ✽

5 ذکر محاربت ملوک شام و شمس الدین صواب با عساکر سلطان

و منهزم شدن و تاختن نمودن بقلعه خرتیمرت

چون ملک کامل بی حاصل از ممالک روم باز گشت ملک خرتیمرت که تولا بولاء او نموده بود و در زمرة هوااران دولت او منخرط گشته از عاجز رو بملک کامل آورد و گفت چون من 10 بسبب دوستی شما سلطان را با خود دشمن کردم از روی مروت مراعات ملک من بر ذمت شما لازم می آید ملک کامل ملک

حمایة و ملک حمص و امیر شمس الدین صواب را که زعیم السدار بود و همگی اعتماد بر شجاعت او داشت با پنبجهزار سوار بمحافظت خرتیمرت نامزد فرمود و چون ملک کامل مراجعت نمود 15 سلطان بملاطیه آمد و لشکرها را که بمحافظت دریندها رفته بودند طلب داشت و فرمود تا بر آب فرات جسرها بستند و عساکر

بکلی گذر کرد چون بصحراء خرتیمرت پیوستند ملوک شام با ملک خرتیمرت در زیر عقبه فرو آمده بودند و استععداد نموده مبارز الدین چاولی و بهرامشاه جاسدار و یاقوت میردان و سایر 20 معتبران تعبیه میمنه و میسره نمودند و در مقابله رفتند و تا انتصاف نهار صف کشیدند و از طرفین حرکتی بحکم آنک

a) Cp. Freytag, *Prov. Arab.* II, 210.

b) Kor. 33, 25.

رسید و مهابرا بدرختان و سنک و مردان جنگ محکم گردانید
 بعد دو سه روز سلطان با عساکر متوافر و قیرخان و امراء روم
 و خوارزم و زرخانه و عدت بی شمار وصول یافت هر روز که
 جیش حبش از بیم لشکر چین و ختن منهزم شدی خوارزمیان
 و رومیان از آن درندها برون رفتندی و با رجا ل شام قتال ۵
 و جدال نمودندی و بسیار مردم مجروح و مقتول گردانیدندی
 و بتقدیر یزدانی از لشکر شام نکایتی بدیشان عاید نمی شد
 و سلطان را و آن جُنْدًا لَهُمُ الْغَالِبُونَ ^a بر زبان می گذشت روزی
 فرمود که بامداد بجای تمام پیش لشکر شام باید رفت و این
 مختاصمت را بحاکمت حسام بفیصل رسانید شب همه شب 10
 تنبیه و استعداد نمودند و سحری که سپهدار سیاره بر خنک
 دیزه سپهر سوار گشت و در عزتگاه میدان افق مشرق خنجر
 شعاع کشیده در جولان آمد سلطان بنفس خود سلاح نبرد
 پوشید و امراء کسار ^b در آهن رفتند و روی خصم نهادند
 و زمانی شمشیرها را از اوداج معادیان آب دادند هنوز حیرت عوان 15
 نصرت و خذلان اعوان نسا نموده و کاسر از منکسر گوی ظفر
 نبرده سواری را دیدند که بیامد و سر بر زمین نهاد و گفت که
 امروز ملک کامل با برادرانش صبحی راه شام گرفتند سلطان
 از آن بشمارت خرم شد و اتفاقا خواستند که راه دوزخ ^b دره
 و باغبنک در آیند و عساکر منصور آن دو درند را محافظت کرده 20
 بودند چون بدانجا رسیدند و در حصار مطلوب نغز زدند

^a) Kor. 37, 173. ^b) Sans points en P. — Au lieu de
 و باغبنک (leçon du ms. Suppl. ture 1182) P porte نغمیک sans و.

و نیکبید را بی‌لایان *a* نوغو بکسبم اقطاع ارزانی داشت ۵

ذکر حشر کردن ملک کامل بقصد ملک روم وانهزام یافتن

و منکوب و مقهور بقاهره مراجعت نمودن

در سنه ۹۳۰ ملک کامل از عقل ناقص و شقاء خالص بر ملک
5 مصر و حکم بلاد یمن اقتصار نماید بل که میخواست که

بطریق اضافت مملکت روم را نیز متصرف کردن و قرابت و یگانگی را

بو حشت و بیگانگی مبدل گرداند فرعون وار آیت فَكشَرَ فَنَادَى *b*

بر خواند و مثال داد تا برادران با عساکر چون سیل عرم بغتة

بر مالک روم هجوم کنند و تا سلطان را آگاهی یافتن او تاختن

10 کرده باشد و بر تخت نشسته فی الحال این معنی را بیمارگاه شهریار

انها کردند چون علم اشرف سلطان باندیشها مخبط کامل

محیط شد فرمود که چون غرور پادشاهی اَلْبَیْسَ لِي مَلِكٌ مِصر *c*

اورا بر فریب *d* و اعراض از قبله موت باعث گشت و بتسویل

شیطان آهنگ جنگ این دودمان کرد امیدست که هرچه زودتر

15 مقهور روی بقاهره نهد و از مکافات سیئه که بر آن مصرست تا

مصر گریخته در ماتم شام جامه در نیل زند در حال کمال

الدین کامیارا فرمود که بی توقف با آن قدر لشکر که بر

درگاه حاضرست بطرف آقچه دریند توجه ساز و احتیاط آن

بجا آر و از حزم و درایتی که ازو متعارفست هیچ باقی نگذار

20 چه مواکب همایون در عقب عزیمت خواهد فرمود امیر کمال

الدین بسا امرا و سروران سیر بسری پیوست تا بر سر دریند

a) Cp. p. ۱۸۸, Note *a*.

b) Kor. 79, 23.

c) Kor.

43, 50.

d) P فریب.

در صحراء طوغطاب در خواب شده بودیم ناگاه هفتصد مرد
جوشن‌پوش از لشکر مغل که بشش روز از مغان بدان مقام
دوانیده بودند بر ما تاختند هر که بیدار شد و چهارپا بدست
آورد سر بر سر و بر کوهی یا در دره گریخت مرا گرفتند و تا
بدانجا که سواران دیدند آوردند تاریکی شب را و قایم عصمت ۵
خود ساختم و بشکیاف دیواری پناه آوردم و دیگر از احوال
خوارزمیان آگاهی ندارم صاحب فرمود که چهار هزار مرد خوارزمی
زبون هفتصد مرد تنار گرد عاری بزرگ باشد پیرزن جواب داد
که اگر کلاهی مغلی در میان هزاران سوار خوارزمی اندازید
جمله متفرق گردند رعب مغل در دل خوارزمی چنان نشسته 10
است صاحب از گفتار آن گفتار منفعل شد و فرمود که بیش
از آنکه عطفه کنند و شیر را در حصار گیرند اولی آنست که ما
بازروم رویم اطراف کاره‌اء ممالک را بزودی فراغ گرفتند و چهار
روزه علوفه بر داشتند و بازروم پیوستند آنکه قاصدان از هر
طرف آمدند که لشکر خوارزمی هر کسی بگوشه برون افتاده 15
است صاحب باستحضر ایشان قصاص روان کرد جمله باخدمه
آمدند و حال چنانکه رفته بود باز گفتند صاحب در استمالت
ایشان مبالغت فرمود و گفت امیدست که بفر دولت سلطان
دیگر نازله بر شما نیاید و آخر نوازل و خاتمه نوائب باشد
و همگنان را جامه و زر داد بدخوشی بطرف قیصریه روانه شدند 20
و چون بقیصریه بدرگاه سلطنت رسیدند سلطان بر خدمت
پسندیده و رایه‌اء سدید وزیر ثناها گفت و خوارزمیان را بنواخت
وارزنجان را بقیرخان و اماسیه را ببرکت و لارنده را بکسلو سنگم

امراء خوارزم منشورها در قلم آمد وبامداد مناشیرا با سیمصد خلعت اعلی و اوسط و ادنی نزد قیرخان فرستاد روز دیگر با جملگی اتباع خوارزمیان بارزروم کوچ کردند ۵

ذکر تاختن آوردن مغل بر خوارزمیان و تفرق ایشان
 ۵ چون خوارزمیان از خطهٔ اخلاط کوچ کردند و بر صوب ارزن الروم روانه شدند و بطوغطاب *a* پیوستند ایشان را مرغزاری چون روضهٔ بهشت پیش آمد بخصب گیاه و نطف چراگاه آن مغبون و مغرور شدند همه باختیار بیکبار فرو آمدند و زمین از پشت اسپان بر روی زمین نهادند و سلاح گشودند و سر بر بالین استراحت نهادند و در خواب نوشین شدند ناگاه از درهٔ لشکر 10 مغل بر ایشان تاخت و خلقی بی شمار را علف شمشیر کرد و هر که را روزگار مهلتی داده بود بجان امان یافت و در دره و کوه یکایک و گروه گروه آواره شدند و چون لشکر مغل کار خوارزمیان را بیکسو کردند آفتاب زردی بود با تیغهای کبود خون آنو بر در 15 اخلاط آمدند همه شب سواران و دبیرانی که در شهر بودند تاخت و تیرا کار بستند و مستعد محاربت و قتال شدند بامدادی لشکر مغل کوچ کرده بود و آتشهای فروزان بر جا گذاشته صاحب سواری چند بیرون فرستاد تا تحقیق حال کردند و در مخاوف و مکارم و مهاب و مهاب نظر انداختند بهیچ گونه اثری 20 نیافتند ناگاه پیرزنی از رخنهٔ دیواری بیرون خزید و نزد سواران دوید اورا خدمت صاحب بردند مادر قیرخان بود گفت ما

a) P a ici بطوغات. Cp. p. ۱۹۱, 1.

علی الصباح سوار شوند و در باغشاه شهر آیند تا امرا و اکابر دولت
 استقبال نمایند و مهمات آنجا محکم و مقرّر گردد چون سنان
 [الدین] قیماز بشهر آمد نماز دیگر گذشته بود و ارکان دیوان
 بر خاسته صاحب سبب غیبت را از وی پرسید احوال را اعلام کرد
 جمله بر کمال کفایت و شجاعت او آفرینها کردند و صاحب^۵
 فرمود که مایده بزرگ ترتیب کنند روز دیگر چون کوکبه
 خورشید از قلال جمال مشرق ظاهر و مشرف شد قیصرخان و دیگر
 امراء خوارزم بحوالی شهر رسیده بودند تاج الدین پروانه و سنان
 الدین قیماز و دیگر امرا پذیره شدند و در باغی فرو آوردند
 و اطعمه که معدّ داشته بودند بنهادند و بعد از فراغ تمام تاج^{۱۰}
 الدین پروانه تجدید قسم را جهت تأیید التماس کرد قیصرخان
 و دیگر امیران بر عادت دی روز سوگند اعادت کردند چنانکه
 پروانه و دیگر امیران را اطمینان بال حاصل شد شبانه پروانه در
 شهر شد و مهمات که ساخته بود و پرداخته باز گفت صاحب
 فرمود که ضعاف ماکولات دی روز ترتیب کردند و روز دیگر با^{۱۵}
 موکبی ازبوه و رونق و شکوه از شهر بیرون آمد چون قیصرخان را
 از وصول موکب صاحب اعلام کردند باستقبال آمد و همدیگر را در
 کنار گرفتند صاحب قیصرخان را دلداری تمام فرمود و بیای فرود
 آمدند و صاحب با قیصرخان عهد و پیمان را بایمان موکد گردانید
 و جمله گئی ولایات ارزن السرو را بروی و باقی سروان قسمت کرد^{۲۰}
 و عذرها خواست که حالیا برین مقدار اقتصار نمایند چون
 خدمت سلطان رسیم ایستادگی تمام رود آنگاه بشهر رفت و بر
 توقیعات سلطانی که با خود استصحاب کرده بود بنام هرده از

احراز ملاقات غالب گشته بود بی کیش و ترکش خدمت آمد
 اثر اجازت باشد خدمت مشرف شود قیرخان چون آن بشنید
 تعجب نمود و یکی را از ملازمان که با او سابقه داشت پیش باز
 فرستاد تا تفحص کند که خمر راستست یا نه چون محقق
 ۵ شد که اوست قیرخان نیز با یک نفر حاجب باستقبال رفت
 و چون ملاقات افتاد و ملاقات بسیار کردند امیر سنان الدین
 اجازت خواست و نزد خاندون قیرخان رفت و سلام رسانید و از
 نکبات ایام پرسید و تسلی داده باز نزد قیرخان آمد و از سر
 انبساط خوان خواست ما حضری که بود آوردند بعد از تناول
 10 سنان الدین مصحف حمایلرا از غلاف بر کشید و دست
 بر آن نهاد و سوگنددان یاک کرد که امراء سلطنت را با قیرخان
 و دیگر امراء خوارزم هیچ بدی در خاطر نیست و نخواهد بود
 و جمله همت بر آن داشته اند که شما ازین یاوگی گردیدن
 بمانی و مسکنی برسید و بی آن نیست که سلطان بصاحب
 15 فرموده است که شما در دائره طاعت آر آن اثر این معنی شما را
 موافق است باید که قیرخان و جمله امراء خوارزم سوگند
 خورند که سرّ و علانیت با سلطان یکسان دارند، قیرخان
 و برکت و بیلان *a* نوغو و ساروخان و کسلو سنکم *b* و دیگر امرا همه
 در میان آمدند و برین جمله سوگند خوردند و شراب پیش آوردند
 20 چون قدحی چند متداول گشت سنان الدین عذر و اجازت
 عودت خواست تا صاحب و باقی امرا اعلام کند و قرار نهاد که

a) P بولان. Peut-être convient-il de lire نوغو au lieu de
 نوغو. *b*) al-Aini کشلوخان.

سنگ آهك و هيمه در نواحى اءلجواز a دست مى داد امرا را b
فرمود كه هر يکى فرقى چند بزرگ ساختند و در کار انداختند
و در دو سه روز هزار فرس پاختند و بشتراى و استراى بموضع محتاج
مى بردند چون از آن مسم فارغ شد و بارزى السروم آمد فرمانى
باستدء او و اجازت عساکر باوطان خویش وصول يافت در حال 5
لشکرا اجازت داد و خوبشتم عزم درگاه کرد و چون صاحب
ضياء الدين و تاج الدين پروانه و سعد الدين مستوفى با هزار
سوار مفارده و غلامان خاص خطه اخلاط پيوستند ديوان نهادند
جمله املاك و عقارات در قلم آوردند و مزارع و دهاقين را بآب
و زمين خویش دعوت کردند و تخم و موشى دادند و از تکاليف 10
معهود مسامحت کردند و کونوالان قلاع را فرو خواندند و دخل
و خرج جمله را در ضبط آوردند و چون خيمر بولايت گرج و آن
رسيد جموع منزعجان و متفرقان رو باوطان نهادند و در اندک مدتی
ولايت عبارت گرفت و سر لشکر آن مالک را بسنان الدين قيمار
مفوض گردانيدند و او اميرى دلير و سر لشکر پيشه بود استماع 15
نمود که قيمرخيان بطاطوان با جمعى از لشکر خوارزميان نزول
کرده است و ولايت از مضرت او ايمن نمى باشد و سلطان اجازت
فرموده بود که ايشان را بعبوديت درگاه دعوت کنند، روزى سنان
الدين قيمار با غلامى و رکابدارى فحسب از خدمت امرا غيبت
کرد و روى براه طاطوان نهاد چون نزديک رسيد يکى را از سپاه 20
خوارزميان در يافت و ثقت خان را خبر کنيد که قيمار را نياز

a) P همازباکور. J'ai adopté la leçon du ms. Suppl. ture
1182. b) P امرا.

می کردند^a از غایت شفقت و رحمت کمال الدین کامیار را فرمان داد تا با جملگی چشم منصور بدان حدود توجه سازد و دیار ارمن را از خلاط و بدلیس تا نواحی تغلیس با دیگر ممالک محروسه اضافه دهد امیر کمال الدین بر موجب حکم با کافه عساکر عزیمت ساخت و چون با خلاط رسید آن مواضع را گمارد ما بها اَدم یافت بی قیل و قال و جواب و سوال معتبری چند که مانده بودند استقبال کردند و فی الحال سنجق را در شهر بردند و بر ولاء سلطان سوگند خوردند و خطبه را بنام سلطان کردند و لشکر از شهر کوچ کرد و بکنار دریا نزل ساختند و افواج عساکر¹⁰ در صحبت امرا بهر طرف روانه گشتند و تمامت ممالک ارمن را بفر دولت سلطان در حوزه تصرف آوردند و امیر کمال الدین خبر فتح دیار ارمن و خرابی آن دیار و دمن بحضرت سلطنت عرض داشت سلطان بر فتوح دیار ارمن شادمانی کرد و شرمانی بیهمن تقییمت و استمهالت امیر کمال الدین و دیگر امرا که کافل زعامت عساکر بودند نافذ گردانید آنکه صاحب ضیاء الدین قرا ارسلان و سعد الدین مستوفی اردبیلی و تاج الدین پروانه پسر قاضی شرف را مل داد تا بطرف اخلاط و ارمن روند و احتیاط آن ممالک بجای آرند و ابواب الممال را معین گردانند و املاک غایبان و کشتگان را در قلم گیرند و امیر کمال الدین عزم ارزوم²⁰ نماید و منتظر حکم باشد چون ایشان رسیدند امیر کمال الدین را آهک بجهت اشادت ابنیه خراب قلاع بایست شده بود

a) P کنند.

مقرون داشت و لشکرها را باز خواند و خیر فتح سی چهل قلعه نامدار معجور و سی زراری و نهب اموال و مواشی و استغراف لشکر در مل بخد مت سلطان باز نمود سلطان از آن مدت که لشکر در پی مغل فرستاد بزم و عشرت اکتفا نفرموده منتظر خبر ساز *a* می بود در حال فرمود که بزم آراستند و حرفاء طرب را طلب^۵ داشتند و جواب امیر کمال الدین بر ایصاء مساعی مشکور و خدمات مبرور موشح بتوقیع اشرف نذمان یافت و حکم شد که عساکرا باو سلطان اجازت عودت دهید و مصاحرة ملکه را بقبول مقرون شناسید و بعد ازین نگذارید که لشکر در ولایت ابخاز تعرضی رساند امیر کمال الدین امرارا حیاضر کردانید و حکم فرمان^{۱۰} رسانیید و کوچ فرمود و چون بحوالی ارزنجان پیوست عساکرا دستوری داد و خویشتن بحضرت سلطنت شتافت و اکرامات و کرامات کی کس نیافت یافت^{۱۵}

ذکر توجه عساکر سلطان بطرف ارمن و استخلاص خطه اخلاط

و باقی بلاد ارمن و اضافت با سایر ممالک محروس^{۱۵} چون بمسامع سلطان رسانیدند که بلاد ارمن مهالك گشته است و مملک اشرف بحکم عشرت دوستی بسعد از سناجار در دمشق تمکن یافت و در جوسف هرت *b* راه طرب پیش گرفت و باد دیار ارمن پیروان خاطرش نمی گردد و هر لحظه لشکر مغل تاختن می آرد و بقایای رعایا را اسیر و دستگیر می آرد و بعضی^{۲۰} از لشکر خوارزمی در آن اطراف آواره می کردند و قطع طریق

a) P خبری ساز. *b*) Lecture incertaine.

و اعمل نخاخرا^a همان شربت چشانیدند و جهان فراخ را از زخم
 سنگ و تیر خدنگ بریشان چون چشم مور تنگ کردانیدند و
 ذکر لایه گری کردن رسودان ملکه اخاز و مصاهرت طلبیدن
 از درگاه سلطنت بتوسط ملک الامرا

5 چون رسودان ملکه اخاز از تور عساکر سلطان و نکایتی که
 از حوافر جهان نور آن مردان جنگ ملک روم در قلاع و بقاع
 تخوم ملک او ظهور و ناجوم یافت استماع نمود آرام و قرار ازو فرار
 گردید و بعد از اجالت قداح استشارات مصلحت چنان دید
 که با ارباب دولت از در ملاطفت و مسالمت در آید پس راه
 10 مکاتبت بامیر کمال الدین گشاده کردانید و از خبثی که بامراء
 او نسبت یافته بود عذرها خواست و احوال فرستاد و گفت که
 من پرستار شهریارم و بهرچه فرماید مطیع و فرمان بردار همانا مرا منی
 جرم خشایبش بخیریب بلاد من مقرون نباشد و از کمال کرم و وفور
 محاسن شیم این ستم روا نمیند توقع از الطاف ملک الامرا
 15 آنست که بر بقایاء بلاد ابقما فرماید و طلب مصلحت مارا
 بحضرت درگاه سلطنت اعلام دهد چون آثار عنایت لایح بیند
 آنرا بوسایل مصاهرت و قرابت موکد کرداند مارا در خاطر چنان
 می گذرد که فرزند مطهر من که از صلب سلجوق و نژاد
 داود است در حجر ازدواج ملک اسلام غیبات اندین کیبخسرو
 20 بحکم مجاورت دیار که حاصل شده است آید ملک الامرا کمال
 الدین از آنجا که کمال فرزاندگی او بود ملتزم ملکه را باجابت

a) P sans points. Cod. Suppl. ture 1182 f. 49^a نخاخ.

تقدیم دارد امیر کمال الدین با آن قدر لشکر روانه شد چون
 بسیمواس رسید قراول مغل عودت کرده بود لشکر در پی ایشان
 تا ارزوم رفت امیر مبارز الدین چاشنی گیر آجا طرفدار بود
 با او مشورت نمود جواب داد که چون لشکر مغل مراجعت
 کرد در پی نشاید رفتن روزی آنجا ایگاه اقامت نمود جواسیس^۵
 خبر دادند که ایشان روی بمقام خود نهادند واز دربند یونس
 گذشتند و بمغان پیوستند در مدت توقف لشکر بسیار جمع
 شد گفتند کاری نا کرده مراجعت کردن نشاید در آمدن مغل
 بمالک شهریار اغراء ملکه گرج را مداخل بوده است بدین بهانه
 قصد او کردند ✽

10

ذکر مداخلت عساکر سلطان در دیار گرج و فتح قلاع بر

دست ملک الامرا کمال الدین کامیار

امیر کمال الدین و چاشنی گیر آلات محاصرت راست کردند و بر
 پیدانگان که از سایر ملکات آمده بودند اقتصار نمود پنج هزار
 پیاده دیگر بگرفتند و بانبوهی تمام روی بولایت گرج نهادند^{۱۵}
 و بیست هفتده سی قلعه نامدار که شرفات آن با سماک ممبری
 و قواعد میانیش با سماک داوری می نمود بزخم شمشیر خون بار
 بگرفتند و بگرز گران و حسام تیز رستاخیز از جان گرجیان بر
 آوردند و وعده صادق و عذرت الله مغانم کثیره تأخذونها آن
 سال عساکر سلطان را از اخاز باجواز رسید واز آجا بقلعه^{۲۰} خاخ
 رفتند و باعمال مناجنیف و سیف صقیل و بریق میسر گردانید

a) Kor. 48, 20.

از خواص بر استر قلّه سوار شد و بعد از سه روز بعلائیّه پیوست
و آن ساختن را نا شنیده کرد و در سرّ بتفحص واستکشاف حال
مشغول شد و چون محقق گشت که خایین وغادر بود و در
مواجهه او اتمّه و حفاظ گواهی دادند و مجاری اندیشهاء او را بر
۵ طبق عرض نهادند و معلوم شد که حق صراج است فی الحال
مثال داد تا او را پیاره پیاره کنان بر سر بردند و بدن مخزای
او را چنانکه جزاء او بود در آویختند و هر که در آن مقاومت با
او دمساز بود درین حالت انباز گشت و چون ملوک سواحل آن
سیاست را شنیدند خراج و باج بخدمت داراء سخت و تلج بنعجیل
۱۰ از هر طرف روان گردانیدند مدت دو ماه در آنجا گاه بزم
خسروانی می نهاد و گاه کامرانی می داد و از آنجا بانطالیه آمد
و چهل روز دیگر آنجا بود و فرمود که عساکر منصور یکسال در
اوطان خود مرّقه باشند ۵

ذکر تاختن آوردن قراول مغل تا محروسه سیواس حماها الله تعالی
۱۵ در سنه ۹۳۹ فوجی از لشکر مغل که در اهتمام جرماغون نویین
بودند بنواحی سیواس تا بریاط پیسر راحت^a تاختن آوردند
و خلیف و مواشی بسیار قتل و اسیر و برده و غارت کردند چون این
خبر فاجع بمسامع سلطان رسید از غایت قلق فی الحال بکمال
الدین کامیار فرمود که بدین لشکر که حاضرست از مغارده
۲۰ حلقه خاص و غلامان درگاه و ملازمان یتاق با برک و عدت عزیمت
سازد و چنانکه مقتضاء کفایت و درایت باشد تسکین این نایره

a) Cod. Par. Suppl. ture 1182 nomme ce lieu (f. 49a)
احمد راحت کاروان سرای.

وازکیا سرور وکیا کردانم واو چنین غدیری که آنرا هیچ غدیری
نمیشد اندیشد از جمله عجایب است در حال با چند نفر

وسواد دیده انسانی است سایه عاطفت احسان بر شهر گسند
وارزن الروم را با سی و پنج پاره قلعه در حوزه دیوان آورد و ملک
اشرف مظفر الدوله والدین شاه ارمن و ملک مظفر شهاب الدین
غازی با یازده سپهسنان (?) دارد (?) و موکب اعلی جفها (?) الله
العظمه و الجلال روی بشهر آوردند و چاوشان اوازه ادخلوا مصر ان
شاء الله آمین بر کشیدند و دوست داران دولت امارت کرامت
بچشم بصیرت بدیدند و بگوش هوش شنیدند وارزن الرومی
بد بخت نادان که افسون خوارزمی شنیده بود و بعشوه دیگران
عصبیت و خلاف ما ورزیده در خاك ندامت می غلطید و بهانه
گناه بر دیگر مفسدان می بست در قید اسار و پلاهنک اذلال
گرفتار آمد امید بعون الهی چنانست درین نهضت مبارک
بیمون همت مجلس سامی ملک معظم ادام الله سموه جسم ماده
وقع جرثومه مفسدان و منافقان که او را بر مسلمانان اغرا و تحریض
می کردند و برای عرض خودشان در خرابی کار عالم می کوشیدند
کرده شود و مایه این فتنه بر داشته گرد چون در حالت سرا
و ضررا مجلس سامی دام سامیا مشارک و مساهمست واجب نمود
او را برین موهبت جمیل آگاهی دادن تا از ان بشارت حظ
اوفی و قسم اوفی بر دارد همواره باقتران مهمات نهج یکانه گئی
مسلوک فرماید تا در تقدیم ان مسارعت نموده آید ان شاء
الله تعالی ☞

سلطنت خواهد رفت دزدان که تن او در دار اولیتر بکفران
گرائید و خواهد که قلعه را بقبروسیان سپارد سلطان ازین سخنان
متحیر و منفکر شد و فرمود که من بی مایه را بر گزینم و بر صدور

فی الحاقین روز دو شنبه نقطه ارزن الروم را مرکز خود ساختند
ولشکرهای منصور حاکم الله دایره وار محیط وی شدند اهل
شهر و سپاه نمود نمودند و بمسیاری عدد و عدد مغرور بودند گمان
بردند که استواری حصار بمسیاری مردان کارزار قهر ما را دفع
کند در يك طرفه العین ابطال رجسالت باصابت نبال میان شهر
و افتاب از پر عقاب حجاب ساختند و هیماکل ان دیوانه گان و ابدان
ان فرومایه گان را از بزبان (?) بدن هیکل دار او بختند چون مهر
سپهر عنان بصحرای مغرب داد و روی به بزمحت حتی توارت
بالحجاب نهاد و خیل شام بمانم سرور بر بساط کهکشانش نشستند
و بنات النعش وار پیرامن کنگره هاش دست ثریا وار در م بستند
و نحوه گران شهر فریاد الامان بیکدیگر پیوستند اگور نه مرحمت
خسروانه ما ایشانرا در کنف حمایت و ظل عنایت میگرفت
بموضع الیس الصبح بقریب قرین جعلنا عالمها سافلها و همنشین
هیماء منشور می شدند الطاف ربانی و سعادت آسمانی را بطریق
معجزه سلیمانی رتوها علی باز آورد و پرتو ماهچه سنجانجی که بر
سمت الراس قلعه قلعه شهر بردند ارزن الروم تشریف حله
و اشرقت الارض بنور ربها بیافت و بامداد سه شنبه معبر هذا
تاویل رویای من قبل قد جعلها ربی حقاً مزده و فتحت ابوابها
در رسانید و بچتر منصور نصرها الله که سویدای دل مسلمانی

ذکر جنایت دزدان علانیه و تادیب یافتن او در آن باب
درین میانه ناگاه از علانیه مکتوبی رسید که اگر سلطان عالم
بزودی رکاب رنجه نفرماید عنان حکم علانیه از دست بندگان

کتبنا فی الزبور من بعد الذکر ان الارض یترکها عبادی
الصالحون الحمد لله الذی صدقنا وعده مجلس سامی ملک
معظم اجلی کبیر عالمی عادل مویدی منصورى مجاهدی مرابطی
مظفر الدولة والدين عماد الاسلام والمسلمين قاتل الکفر والمشرکین
قاهر الخوارج والمتمردين ناصر الغزاة والمجاهدين نصیر الجیوش
الموحدين عده للخلافة عمدة الامامة شمس الملوك والسلاطین در
اقتناص معالی امور واستماع بشایر و سرور سالیان فراوان بما ناء
ووشور شادمانی ورود کامرانی بقضاء رحیب متواتر سلام و تحیت
رسانیده می آید و غلبان اشواق عرض می افتند و تمیّی اجتماع
باخیر می باشد میسر باد اعلام میروند که بعد از قهر کردن
خوارزمی مخدول و گرفتار شدن ارزن الرومی مجهول و بردار و دوش
کردن خانان و ملوک و پهلوانان و امرا از قنیل و اسار و کبیل کردن
باقی سپاه را فریق فی الجنة و فریق فی النار فوجی از چشم منصور
نصرت الله در عقب ان گزیر پایان کانه حمر مستنقره فرست من
فسوره باسخبار این المقر فرستادیم تا بدار اخلاط از لاشه ایشان
جهت وحوش و طیور سقاط نهادند و زمین را از خون ایشان
دیبگون بساط کردند مخدول از جنگ شیران کارزار بحیل روبا
بکنار افتاد و چندین هزار آدمی زانرا بر رای نا صواب خود بر
باد داد ولا یزید الظالمین الا خسارا و ریات عالیه ما نشرها الله

واولتیرا با چند پاره قلعهٔ دیگر از گرجستان در تصرف دیوان
 ملک اشرف آورد ملک اشرف دستبوس کرد و بر آن و بر ملک
 ارمن منشور خواست سلطان از کمال تواضع تعجب فرمود
 و منشور مسطور کردانید و امیر چاشنی گیرا با پنج هزار سوار در
 خدمت ملک بطرف اخلاط جهت احتیاط گسیل کرد و تکلفی ۵
 بیش از حد کی واء قدرت هیچ پادشاه بخشیدن و یا عشر
 آن نکنجد با او فرمود و عذرها خواست و با چتر و سناجق
 مسافتی دور و دراز بوداع ایشان قطع کرد و بعد از مراجعت یک
 هفته جهت مصالح قلاع و بقاع توقف نمود و فرمود که فتح نامه
 ۱۰ با طرف مالک نوشتند *a* و با حصول مرادات بقیصریه معاودت فرمود

a) Le rédacteur de l'abrégé ture (Ms. Paris. Suppl. ture 1182 f. 47^a et suiv.) nous a préservé le brouillon d'une de ces lettres mentionnées dans le texte à l'adresse de Mozaffir al-dīn Kökbörü le Begtinide, seigneur d'Irbil, mort en 630. L'auteur Chems al-dīn Mohammed al-Isfahānī, plus tard un des hommes les plus célèbres de l'empire Seldjoucide ayant eu la maladresse d'y qualifier des princes musulmans, comme Djalāl al-dīn et Rokn al-dīn d'hommes obscurs et misérables (مجهول و مخدول) la lettre fut désapprouvée et lui-même destitué de ses fonctions de tograī (celui qui appose le chiffre du sultan). Le sultan fit alors rédiger par Nizām al-dīn Ahmed, fils du vėzir Mahmoud une autre lettre qui n'a pas été préservée et lui donna la charge de Chems al-dīn. Malgré cela, la lettre de Chems al-dīn étant une pièce authentique, j'ai jugé à propos d'en publier le texte, tel qu'il se trouve dans le ms. mentionné, dans la note. Il me faut prévenir le lecteur que je n'ai pas réussi à corriger les nombreuses fautes du copiste. Voici le texte: ونقد

وایشان را از زبان ملک بجاده انقیاد خواند و از بارگاه ما بعید
 اِنَّ عَدَابِي لَشَدِيدٌ^a تهدید دهد ملک بر موجب حکم مقرری
 از خواص خود را در صحبت یکی از امراء سلطان در شهر فرستاد
 تا بمبالغه تمام ایشان را براه صلاح آورد و امر مطاع را باجابت
 مقرون داشتند بشرطی که ملک را و برادرش و باقی اموار بجان زیان⁵
 نرسانند و از گذشته در گذرند سلطان بر وفق مطلوب ایشان
 در مکتوب قسم یاد فرمود و کتاب عهد و پیمان بدیشان فرستاد
 چون مطالعه کردند تمام الدین جاندار و دیگر اکابر از شهر
 بخدمت سلطان آمدند و سناجق را در شهر بردند روز دیگر
 سلطان بر سمند عالم گیر چون بدر منیر سوار شد و ملک اشرف¹⁰
 با دیگر برادران در واکب عالی پیاده روان شدند چون سلطان
 بایوان اندر شد ملک اشرف با برادران صف زده استیادند
 سلطان زمانی اندک بر کنار صفا پای فرو گذاشته بنشست آنکه
 بر خاست و دست ملک اشرف گرفت و در سر اجعه خلوت رفت
 و آن روز بعیش بسر بردند ملک اشرف در انشاء انتشا جهت¹⁵
 ملک رکن الدین شفاعت کرد و بقبول مقبول افتاد و خلعت گرانمایه
 فرمود و بدستبوس مشرف گشت و آق سرا با توابع بدو و آيو حصار را
 ببرادرش بحکم اقطاع مرحمت فرمود آنکه فوجی از لشکر بطرف
 اخلاط روانه کرد چون نواب سلطان جلال الدین واقعه را شنیده
 بودند شهر را خالی گذاشته و بآران گذشته بودند بعد از یکماه²⁰
 ملک اشرف فرمود ملک را بطرف اربن تجشم می باید نمود

a) Cp. Kor. 14, 7.

ارزن الروم توجه فرمود در راه بمسامع شاه رسانیدند که ده روز فوجی از لشکر خوارزم که از روم گریز کرده بودند دره ژرف در پیش آمد از بان حمله وبیم جان با اسب وسلاح در آن دره ریخته شدند سلطان فوجی را از لشکر منصرف ۵ دستور داد تا آنجا روند وتفحص آن حال تقدیم دارند چون لشکر بدانجا پیوست جمله روح از قالب پرداخته وبیدار عقبی پیوسته بودند آنچه از ساز وعدت ایشان موجود بود بزرخانه سلطنت آوردند روز دیگر عید فرخنده با لی پر خنده نقاب از چهره جهان آرای بر داشت وهلال چون کمانچه طغراء سلطنت 10 از گوشه آسمان بادید آمد صبح اول بزرگان شام روی خدمت بارگاه خسرو انام آوردند سلطان از تخت فرو آمد دست ملک اشرف گرفت وبر طراحه که زیر تخت معذ داشته بودند نزدیک خود جای ساخت وچون شربتها نوش کردند وموگب همایون از پی عید آراسته بودند سوار شدند وبهملوانان میدان انواع 15 مهارت وهنر وفروست باظهار رسانیدند آنکه روی بمصلی نهادند وعبادت معبود مطلق را بجای آوردند وصدقات چون قطرات امطار بر سایلان سیلان یافت آنکه بخوان خاص حاضر شدند وچون هر يك از خوان بمسرایره خود رفت سلطان ده خلعت شاهوار با ده اسب نزد ملک اشرف وسایر ملوک فرستاد وایشان بمیزم 20 عالم افروز دعوت فرمود وبسبب بعد عهد معاشرت سبک رطلهائ گران در کشیدند روز دیگر باخطه ارزوم پیوستند امرای که در شهر بودند در بستند وراه ممانعت را گشاده گردانیدند سلطان فرمود تا امینی که بر قول او اعتماد نمایند در شهر رود

و همرا بتوّد درّه تنگ که نه مقام گریز و نه جای جنگ بود
مضطّر گردانیدند سلطان خوارزمشاه بحرب و طعن و ضرب مشغول
نشد در حال سوی علمها دوانید و مناجوف و بیرق و پرچم از
آن جدا کرد و بر فستراک بست و در گریز بهنگام سیر بصری
و و خدان بدمیل در پیوست و لشکر عرب بغارت سلب مشغول^۵
گشت و مردم روم در پی خصوم در آن مرز و بوم بهر جانب
گروه گروه چون کوه آهسته و ساکن حرکت می کردند ناگاه در
صاحب ارزن الروم رسیدند و برادر کرامیش را که با او ۳ شکم
بود با ۴ دیدند گرفته بنزدیک شاه جهان آوردند حجل وار
در پای خسرو اقتاد سلطان او را از زخم تیغ امان داد و ببعضی^{۱۰}
از امرا سپرد تا در محافظت او جد بلیغ نمایند و کن در
حرمت و تعظیم هیچ کم نکنند بل بیفزایند اوّل روز ملک کامگار
و آخرش اسیر کارزار بود، آنکه سلطان روی بیمارگاه نهاد ملک
اشرف غاشیبه بر دوش گرفته پیاده در رکاب شهریار می آمد
سلطان و جهان و جهانیان از غایت لطف او بشگفت می آمدند^{۱۵}
و سلطان هر دم عذری میخواست و تلافی می آراست و چون
شهریار در بارگاه شد ملک اشرف زمین بوسیده روی بخیمه خود
نهاد و سلطان از صقه باز بخلوتگاه المصلی یناجی رفته و سر
بسجده شکر نهاد و داور داد و دین را شکر و آفرین گفت^{۲۰}
ذکر نهضت رایات سلطنت بصوب ارزن الروم و فتح آن

بر دست سلطان علاء الدین کیقباد

روز دیگر چون شهنشاه کواکب و خسرو ثواقب عزیمت در منازل
نهار صاف گردانید سلطان با ملک اشرف و برادرانش سوی

در سلاح روند و صفها بپارایند و میمنه و میسر و قلب و ساقه معین
 گردانند و شیران کارزاری آثار جانسپاری باظهار رسانند و چون
 با دشمن مسافتی نموده است بل که در تدانی خیام صفت قَاب
 قَوْسِیْنِ اَوْ اَدْنٰی^۵ گرفته به یکبار پذیره شوند و آنچه منشور
 ۵ و مقدورست بظهور رسانند در حال آوای کوس خروش بگوش
 سروش رسانید و علمهارا مناجوت با جبهه و عیون در محاذته آمد
 و شیران علم چون دل شایع بر نقش دم در لریزه افتادند
 و شهریار بر سمند دریاگذار سوار شد و از آن طرف نیز تعبیه
 شاهانه کردند لشکری بی شمار بیش از صد هزار در صف
 ۱۰ کارزار آمدند ملک اشرف بخدمت سلطان آمد و گفت که اگر
 سلطان امروز عرص اسب بر استر سوار شود بل که استرا
 نیز شکل بر نهند بی شک ازین لشکر دلیر هر روایی ده شیر
 شود و بدان استظهار عدویند دشمن شکار کردند در حال استر
 کشیدند و سلطان بر استر نشست و چون تعبیه تمام شد
 ۱۵ وقت تدانی جمعان نزدیک گشت خوارزمشاه بر پشته رفت و در
 سواد لشکر منصور نظر انداخت آنکه آبی سرد از سر در بر
 آورد که اگر این لشکر مرا بودی و پیش سپاه تاتار با این گروه
 بکارزار رفتی دمار ازپیشان بر می آوردم و نباتات زمین را بمیه
 دماء آن سگان ضاری می پروردم آنکه با اشکی ریزان و صبری
 ۲۰ از دل گریزان بقلب لشکر خود آمد، و ملک اشرف و کمال
 الدین کامیار حمله شیرانه کردند و میمنه را بر میسر انداختند

جهانگیر بر بیکران صدامسیر در آن دشت دلپذیر سوار شد
 گرماء هاجره در انصار عساکر مهاجره اثر کرد و نفس دلبران در
 کام خشک می شد همه بمناعل و عیون و انهار که در آن مرغزار
 جاری بود قصد کردند سلطان بنابر آنک نیت *a* بود و از شرب
 ابیت سیراب ابد شده بیه و سپاه التفات نکرد و بر غراز کوچ^۵
 که از همت اسخیا و قمت *b* دلربا بلندتر بود بر آمد و باطراف
 نظر انداخت همه صحرا و درهها لشکر دشمن دید که خیم در
 خیم زده بودند و چون مور و ملخ بهم آمده فوجی از دلاوران
 زبرد بریشان حمله بردند و ازیشان نیز قرب هزار سوار پیش باز
 آمدند و کوشش و کشش عظیم رفت و اثر ستور تیرگی و از^{۱۰}
 نمی بود از طرفین یکی زنده نمی ماند فی الجمله هر فوجی
 بمقام خود باز گشت و شب همه شب در تدبیر و ترتیب قراع
 و نزاع و تثقیف یساع و ارفاف جهت ارعاع بودند و سلطان
 عظیم الشان آن شب اوطار بفرمود و بعد از تجدید اغتسال
 در مصلی خود با نو لال در مناجات آمد و زبان بی زبانی^{۱۵}
 در خلوتگاه قرب لا مکانی بیا خوانی می کرد و استمداد می
 جست ۱۵

ذکر مقابله هر دو لشکر و انهمزام سلطان جلال الدین

واسیر [گشتن] اوزن الرومی و برادرش

روز شنبه بیست هشتم رمضان سنه ۶۲۷ عساکر چون لب صبح^{۲۰}
 بر خنده و رخ مهر رخشنده شد سلطان فرمود تا تمامت عساکر

a) Lecture incertaine. *b*) P ajoute چون نا.

فراروان حامد و ذاکر یزدان در آن منقام مقام کردند و کس
فرستادند و از احوال بحضرت شاهنشاهی اعلام دادند رکاب
همایون خود حرکت کرده بود لشکر منصور روان شده حمد
آفریدگار گفتند و علی ایمن طایر بیمارگاه شاه جهانگیر که
۵ در معتزک منایاء خوارزمیان زده بودند آمدند خوارزمشاهرا بیکبار
حیرت و اضطراب در تب و تاب انداخت و چون شمع از سوز
جگر می گذاخت و آن نکبات را بنفثات ارزومی و سوء تدبیر
و شومی او حوالت می فرمود ارزومی در آن حالت خفیه با او
تقریر کرد که آنها را که فرار گزیده رسیده اند با سروران دیگر
۱۰ بگیر و بشمشیر بران بی جان کن تا هم اینان که باقی ماندند
در جنگ چون سنگ تسمات نمایند و هم خصم اقدام نتواند
کرد وَ قَدْ فِی قُلُوبِهِمُ الرُّعْبُ ^a نعت او شود او نیز از سر
غضب هفتصد مرد آزاده بی گنا را از لشکر خود بگرفت
و پالهنک در گردن کرد و فرمود تا همه را گردن زدند و آن چنان
۱۵ خزی و شمار و اقام و عار را که تا روز شمار باقی خواهد ماند بسخن
آن غدار ناله گفتار استنزام کرد و در آن کار با خود دشمنی
تمام کرد ۵

ذکر هرب طلایه خوارزمشاه کرت سیوم از طلایع سلطان
روز دیگر که شاه سنارگان بر عادت بندگان بر در شاه جهان
۲۰ زمین بوس کرد و بر موافقت عساکر ازدهاء نبرد علم سرخ و زر
در میدان افق بدید آورد لشکرها همه روان شدند و پادشاه

a) Kor. 33, 26.

ذکر انکسار ضلایه خوارزمی کُرت ثانیه

روز دیگر از ظرفین سپاه بسیار برسم ضلایه بدر آمدند و شب
 هفده شب در کوه و دشت گشت می کردند چون لشکر همد
 باز پراکنده شد و خسرو انجم فرود کشور پنجم در میدان آمد
 از ناگاه هر دو سپاه یکدیگر را بدیدند و صفها بر کشیدند ۵
 و اول خوارزمیان حمله کردند و پیشان پیکان تیر را *a* در ضمیر
 صغیر و کمبر چون اندیشه جای گیر کردند و رسولان تیز تاز
 سهام و معابد را بیاری پر عقاب باطراف پرتاب می کردند تا جبر
 ساختی کمان و قوت بازی دلوران را بزبان مبین رنین بمسامع
 معادین *b* چابک و سواران آن میدین رساند سپاه شاه چون تهلان 10
 و جری در آن ماجری ثابت نمودند و چون باد صولت ایشان را
 هبوب برکود مبدل شد مرهقات سیوف را تجرید کرده و متفقات
 رماح را تاجریز نموده یکبار چون نوازل اقدار بدیشان تاختند
 و بهره رسیدند انداختند و در میدان فضاء معرکه با کله سره
 آن گروه و گله کله خرّمی بر فلک زده گوی باختند و اقبال 15
 خوارزمیان بادبار و کسر بانکسار و حمله با فرار مبدل شد و سوار
 و پیاده افتاده افتاده دل بمران نهاده و بر فراق جهان آب دیده
 گشاده گشت ملک ارواح از ازدحام نفوس مستشهد بصفت عجز
 و حیرت متّصف می شد و فضاء هوا بر افواج ارواح مفارقه کی
 از مغایره و مشارقه در آن ملاحمه افتادند چون دل عشاق 20
 شوریده حال و سپینه بحال تنگ می آمد لشکر سلطان با غنائم

a) P دسترا. *b*) P معادین.

ذکر حرکت رایات منصور سلطنت وانکسار طلایه خوارزمی
روز دیگر لشکر عرب را با فوجی معتبر از نامداران لشکر پیش باز
فرستاد و خوارزمی لشکری انبوه با فر و شکوه را خبرگیری و طلایه‌تری
موسوم کرده بود^a و در میانه مرغزار آمده بودند و خواستند که
^۵ بر لب جویبار فیروزی آیند و در حوزة تسلط آرند ناگاه طلایه
سلطان بدیشان رسید و دریای از تیغ بر ایشان باریدن گرفت
والتظام فریقین و اصطدام طائفتین سر را در خود و تن را در جوشن
چون مغز پسته در هاون خرد کرد و چون از ظلمت قتل‌عام روز
سپید اندام شب سیاه‌بام شد کواکب استه و شهبانصوب
^{۱۰} تابیدن گرفتند عاقبت نصرت روی نمود و لشکر خوارزمی پشت
بر کرد و دلاوران^b و غا با شور و غوغا چون عفاریت در پی آن
اولاد مقابلب افتادند و هر کس را یافتند بسیلاب تیغ صاعقه باز
دادند و انْقَلَبُوا صَاعِرِينَ آنکه چون صحراء معرکه که دریاء موج
دماء اوداج بود از خاشاک وجود معادیان پاک شد و آب و گدیه‌ها را
^{۱۵} در تصرف خود آوردند سواری را بدرگاه شهریار فرستادند و انکسار
خشم و انهزام سپاه و احتیاز^c آب و گدیه‌ها اعلام کردند و حرکت
رکاب همایون را بدان موضع التماس نمودند در حال بارگاه
بینداختند و علمها بر افراختند و لشکر چون کوهه‌ها آهنین
در جنبش آمد و سرایده شهریار در آن مرغزار گرفتند و خیر
^{۲۰} باخوارزمشاه رسید قرار از دلش رمید و با ارزومی عتاب
آغازید ✽

a) P بودند. b) P ajoute: حومات ou حووات. c) P
انکسار (sic).

یافتند تا آلائی a صد هزار سوار که در ملازمت رکاب خوارزمشاه بودند ایشان را در میان کردند فَكَشَفَتْ اَلْحَرْبُ عَنْ سَاقِهَا وَابْدَتْ شَرَّاسَةً اَخْلَقَتْهَا وَعَمَتْ يَسْفِكُ الدِّمَاءَ وَاهْرَاقَهَا اَثَرُ خوارزمی را مدد بر مدد و لشکر سلطان بی مدد و قلیل العدد [بود] مع هذا بکوشیدند و اضعاف عدد خویش را شربت ممات 5 چشامیدند عاقبت چون کنائن از سپاهم تهی شد و در جعباب نصال چون شهاب غماند بنماچار پیاده شدند و صفاح را بکفاح در عمل آوردند و بعضی قتیل و کسیر و برخی اخیند و اسیر گشتند و چون امرای را که در زمرة اسرا در آمدند بخدمت خوارزمشاه بردند فرمود تا پالهنک در گردن کرده موقوف باشند تا آخر 10 حرب بکجا کشد و نصرت کرا باشد پس ارزن الرومی را باخواند و از شدت مقاومت آن شزده قلیل سخن راند او در جواب گفت که پشت لشکر روم این سواران بودند و چون بفصل حَق منهنزم و منکسر گشتند بعد الیوم مملکت روم از آن سلطان است نفری چند که از جنگ بدر آمدند و راه می 15 دانستند بسپاه شاه پیوستند و قصه را برآنها باز گفتند سلطان ملک اشرف را طلب داشت و صورت جمال بر تختة مخیلة او نگاشت ملک از آن مقل انفعال نمود چون جمال ثبات را اعمال فرمود و گفت هی لشکر که در اول شکسته شود باخر دست او را باشد ازین قبل باید که دل پادشاه بکلی فراغت یابد که 20 بفصل حَق و نیروی بخت جواب آن گروه عدو پیروزه داده آید ۵

وچوگان را باطراف محاسن شریف از غبار بستردی و بعد از تقبیل بدست سلطان دادی فی الحال جنیب سلطان در کشیدنددی ملک زمین بوس کردی و سوار شدی ۵
ذکر عزیمت سلطان و ملک اشرف با عساکر منصور بطرف یاسی
چمن بمحاربت سلطان جلال الدین

روز دیگر چون صبح صادق از افق مشرق طلوع کرد و خسرو سیاره حسام مصقول بعزم جهانگیری از نیام بر کشید غریو کوس از درگاه پادشاه بر آمد و بقبال فرخنده وروز پیروز چتر گیتی فروز روان گشت و بیک هفته از غایت انبوهی از سیواس باقشهر 10 رسیدند، چون سلطان جلال الدین را آگاهی دادند که سلطان و ملک اشرف و باقی ملوک و گردنکشان دیار با لشکرها نامدار بصحرای آقشهر نزول کردند ارزن الرومی را طلب داشت و این حکایت با او نگفت جواب داد که رای آنست که پیش از آن که آن انجمن بیاسیچمن آیند ما را آنجا می باید پیوستن و چون آن 15 مقام میسر گردد نصرت و ظفر دوان عزم عتبه علیا سازند، سلطان بنیرک ارزن الرومی همه شب چون باد می راند بامدادی بکوه یاسیچمن رسیدند و آب و گیاه را در حوزه خویش آوردند چون لشکرها را که پیش ازین بمحافظت ثغور ارزجان و حراست دربندها رفته بودند از قدوم رایات سلطنت با ملوک شام خبر شد جمله 20 روی بخدمت سلطان نهادند و امیر مبارز الدین جاولی باتفاق امراء دیگر سواری هزار را بر اوج کوه برسم طلایه روانه کرد چون شب در آمد و طلایه از سپاه دور افتاد همه شب تا روز بر روی کوه می راندند بامداد خود را میان لشکر دشمن

شرابداران رسیدند و آلات بزم و عشرت آوردند و چون باد نوب
 در دماغ اهل مجلس تأثیر ظاهر گردانید و سره‌ها سبک‌رو جان از
 خواب گرانی نمود تفرق در حرفا و ندما پدید آمد، روز دیگر چون
 نقاشان قدرت شمس زنگار آفتاب را بر صفحۀ مهینا آسمان برونق
 کردند ملک اشرف و سایر ملوک سلوک جاده خدمت پیش ۵
 گرفتند و بر درگاه آمدند سلطان از بارگاه سوار بیرون آمد ایشان
 از پشت اسب در خمیدند و سلطان نوازش و پیرسش فرمود و از
 تقصیری که در تعظیم قدم رفته باشد متعذر شد باز اشرف
 از اسب پیاده شد و سلطان فرمود تا اسپی خاص کشیدند
 و سوار شد فی الجمله سلطان در نوازش او بغایت قصوی می ۱۰
 رسید و خلع و صلات و اقامت و مکرمات مبذول داشت آنکه او را با
 برادران بر خود خواند و ملک اشرف با خود بیکیجا بنشانند و دور
 باد خوشگوار دوار شد و چون سورت مدام در طینت سلطان
 اثر کرد رای آرام فرمود و وزیر را دستور داد که چون ملک اشرف
 عزم مقام خود کند بارگاه را با جمله آلات بزم و خلعتی گران بهاء ۱۵
 شاهوار و اسپی بادفتار با طوق و سرافسار در پی فرستند و با جمله
 برادرانش احسان نماید چنانکه ذکر آن ابد الزمان بماند صاحب
 اوامر مطاع بانفاز رسانید، روز دیگر که از بوستان نیلگون غنچه
 ارغوان شکفت گرفت سلطان عزم شهر فرمود چون نزدیک دروازه
 رسیدند ملک از اسب فرو آمد و غاشیۀ سلطان بر دوش گرفت ۲۰
 و جمله ملوک شام پیاده گشتند و تا عرصۀ میدان در رکاب سلطان
 پیاده می رفتند چون سلطان رای چوگان فرمود هر لحظه که
 اتفاقاً چوگان از دست سلطان بیفتادی ملک اشرف پیاده شدی

ذکر استقبال والتقاء سلطان با ملك اشرف رجهما الله تعالى
 سلطان فرمود تا بمنزل ملك اشرف بارگشای چون کوه که از
 مطلعۀ [او] گردون بستوه آمدی بر کنار جویبار در مرغزار بگرفتند
 و گنجینه و فراشخانه و طشتخانه و شراخانه و مطبخ با آلات
 ۵ زر چون گنج شایگان با ادواتی که درخور پادشاهان واز لوازم
 آن باشد مهیا کردند و سلطان با استقبال نهضت فرمود چون
 چتر سلطان پدید شد ملك اشرف از اسب پیاده شد و رخ
 خدمت شاه نهاد چون نزدیکتر شدند و سلطان ملك اشرف را
 پیاده دید فرود آمد ملك اشرف چند جا سر بر زمین نهاد
 ۱۰ آنکه بعد از معانقه و ملائمه سوار شدند و سلطان انطاف بسیار
 فرمود که ملك قدم رجه کرد و زحمت بسیار کشید امیدست
 که میامن حرکات اقدام و برکات اعلامش موجب ازدیاد عظمت
 بارگاه باشد ملك باز فرو آمد و زمین بوس تازه کرد سلطان
 اشارت کرد تا استری خنک رهنوار با طوق و سرافسار کشیدند
 ۱۵ و ملك سوار شد و با سلطان در محاوره آمد و امیر کمال الدین در
 میانه ترجمانی می کرد چون نزدیک مرغزار رسیدند سلطان
 فرمود تا اکابر دولت با ملك بسرپرده روند و در خدمتش فرو
 آیند ملك در خیمه رفت چندان نعمت فراز آوردند که دیده
 آرزو سیر کرد و چون از خوان بر خاست و سری خوابگاه آمد
 ۲۰ اسباب سلاطین از بستر خسروانی و طشت و آفتابهاء زرین و ماجرۀ
 مرصع و حمام سفی و غلامان خورشیدروی مشکبوی پدید بصد
 زبان ثناخوان شاه جهن گشت واز کوفته گسی راه رای حمام
 نمود آنکه ببارگاه عام خرامید و ملوک و اخوان را طلب کرد ناگاه

علائقی پیوستند در راه رکن الدین جهانشاه را در ارزن^۱ الروم دیدند و وصیت کردند که با دشمنان دوست صورت در نیامیزد و از هوا و ولاء سلطان منحرف نگردد ملتزم گشت و ایشان بآرزجان هموز نرسیده به سلطان جلال الدین ملحق شد و او را بر قصد ممالک روم تحریض داد چون حکایات سلطان را معلوم^۵ کرد متعجب مقابله و مقابله شد و کمال الدین کامیارا بدعوت ملک کامل و باقی اولاد عادل ارسال کرد و فرمود که بیشتر احتیاط را ده هزار سوار در حکمت چاشنی گیر و کند مطبل و مبارز الدین عیسی و نور الدین کماخی بطرف آرزجان روند و محافظت دربندها کنند چون کمال الدین کامیارا بملک کامل و اشرف^{۱۰} رسید ایشان در اول تعلیل نمودند و جواب صریح نمی دادند کمال الدین برسم توبیخ زبان گشاد و گفت که اگر درین امداد اسعاف نکنید فردا نعوذ بالله اثر ماحذوری روی نماید و حرم سلطان را در دست ناسا محرم بینید آنگاه ندامت و تحرق ارم^{۱۵} فایده نکند این سخن ایشان را گلوگیر آمد فی الحال اتفاق کردند و لشکرها فراهم آوردند و ملک کامل تا بحران با لشکر گران راند چون آجا رسید در عقب از طرف مصر مخبران آمدند و خبر دادند که فرنگ با جم غفیر بیش از صد هزار سوار بدریا کنار رسید و قصد اسلامیان کرد ملک کامل از سر تعجیل معاودت کرد و نامه اعتذار به سلطان فرستاد و چون آجا رسید^{۲۰} باری تعالی او را نصرت داد و دمار از کفار بر آورد و ملک اشرف و ملک جوان و ملک غازی و ملک مغیث و ملک عزیزا بخدمت سلطان فرستاد ۵

ما روزی با رسول روم ملاطفت نمودیم و با دوستگانی پیمودیم
 رای آنست که بزمی سازیم و او را بنوازیم همه بیک زبان گفتند
 که ایشان را آلات بزم بسیار است که هیچ پادشاهی را بعمرها
 عشر آن دست ندهد و خورشدهاء خوشگوار و می لعل غمگسار
 ۵ حاضر دارند مازا ناموس نگاه باید داشت و تخم این هوس
 نشاید کاشت چون مدت اقامت چاشنی گیر *a* متمادی شد
 سلطان علاء الدین از اقامت او *a* متنازی گشت کمال الدین
 کامیارا باولای روان کرد تا کشف احوال برعایت رساند چون
 کمال الدین بخدمت سلطان جلال الدین رسید و از هر دری
 ۱۰ گفت و شنید کرد از هیچ کلام بسوی صلح بمشام او نمی
 رسید طریق ساخت و دستور خواست سلطان اجابت کرد
 و جوابهء مموه در باب اخلاط که اخلاط ابطیل بود پیش
 نهان

تَاخَّرُصَا وَأَحَادِيثًا مُلَفَّقَةً لَّيْسَتْ بِتَبَعٍ إِذَا عُدَّتْ وَلَا غَرَبَ
 ۱۵ که اکثر سلطان را در دایر شفاعت غباری بر دامن خاطر نشیند
 همانا بآب تمهید اعدار ازاحت بیاید شما بسلامت مراجعت
 سازید و خدمات مختصانه ابلاغ کنید و رسولان ما در عقب
 برسند و عهدنامهها و جواب رسالات مفصلا بیاورند امیر شمس
 الدین و کمال الدین سلطان را پدرود کردند و زود بیرون آمدند
 ۲۰ و چون از لشکرگاه خوارزمیان رخت بهامون کشیدند و دو روزه
 راه شدند بار و بنه را بر جای گذاشتند و ماجر ببارگاه سلطنت

a) Un lecteur a voulu insérer deux fois le mot آنجا ce qui ne paraît pas nécessaire.

نکردند چون لحظه بگذشت اجمال و انقال و اجمال و بغال و رخت
و تخت و گله و رمه و دیو بست سر شتر بختی که جمله بار خزانة
و مطبخ و شرابخانه و سراپرده می کشیدند و صد استر زیر دینار
زر و خلعتیها خاص و آلت زرینه در رسیدند خوارزمیان جمله
متحیر شدند و وزیر سلطان علاء الدین قناعا گفتند بیت⁵

که شاهی بدان پادشاه در خورد که او بندگمان را چنین پرورد
و امیر شمس الدین پیش از آنکه حدود خلاط رسید بدرد
نقرس تمارض نمود و طلاء مزور می نهاد و در محقه می نشست
تا چون با خدمت سلطان رسید از جبین بر زمین نهادن
معذور باشد روز دیگر سلطان جلال الدین سر لشکریان خوارزم را¹⁰
احضار فرمود و درگاه و بارگاه را بائین a پسندیده تزیین داد و فخر
الدین علی شرف الملک خوارزمی اگرچه حکم وزارت داشت اما
روز بار چماق بر دوش نهادی و در مقام حجاب متصدی سوال
و جواب رسولان بودی بایستاد امیر شمس الدین را در محقه
نشانده بیاوردند چون بارگاه در آمد از تقبیل بساط عذرها¹⁵
خواست و بقبول مقبرون گشت و دست بوس کرد و نامه سلطان
رسانید و چون از اداء رسالت فراغت یافت و روی بسراپرده نهاد
امراء خوارزم را احضار فرمود و خوان شاعانه و بنم خسروانه بیماراست
امراء خوارزم از کثرت نعمت و حشمت در حیرت شدند باین گونه
یکماه بعد از سیران جز بسماع اوتار و نوش باه خوشگوار²⁰
مشغول نشد سلطان جلال الدین روزی بصدر خود فرمود که

a) P نمی (sic).

گردیدند و نان یاوگی خوردن. بر آسایید بهره‌چس در دایره ضمیر
 گنجید از جواهر و زر و سیم و خدمات دیگر دریغ ندارم و اکثر
 بقول اصحاب اغراض ازین نصایح اغراض فرمایید از روی مسلمانی
 و طریق جهانمائی نصیحت لازم است ما نیز آیت «وَأَنْ طَائِفَتَانِ
 ۵ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ اقْتَتَلُوا فَأَصْلَحُوا بَيْنَهُمَا فَإِنْ بَغَتْ أَحَدُهُمَا عَلَى
 الْأُخْرَى فَقَاتِلُوا الَّتِي تَبْغِي حَتَّى تَفِيَّ أَلَى أَمْرِ اللَّهِ فَإِنْ فَاءَتْ
 فَأَصْلَحُوا بَيْنَهُمَا بِالسَّعْدِ بِرِ خَوَانِيم وجر منفعت و دفع اذیت
 واجب دانیم و اثر در آن میان چشم‌زخمی رسد باری از عهده
 امانت باری تعالی و تقدس بیرون آمده باشیم و بذل محمود کرده
 ۱۰ و اثر از پرده غیب چهره ظفر روی نماید فهو المراد والبدای
 اطلسم، چون رسولان خدمت وداع کردند سلطان التونبه
 چاشنی کبر را فرمود که بعزم جواب‌ساختگی راه کند و هیچ دقیقه
 از دقایق نواصی فرو نگذارد و فرمود که یکپنژار سوار مشاهیر
 ابطال که بطول قیامت و جسامت جثت و حسن صورت و وفور
 ۱۵ شجاعت مشهور باشند در حکمت او روانه شوند چون کارها
 ساخته گشت روانه شدند و از حضرت شاه رخ برآه نهادند
 چون سلك تدائی خیام انتظام یافت و بخدمت سلطان جلال
 الدین اعلام کردند که از طرف روم رسولان با سپاه آراسته
 رسیدند فرمود که امراء کبار خوارزم و صفدران رزم با جنایب
 ۲۰ خاص پذیره شوند بر موجب حکم امیر شمس الدین التونبه را
 استقبال نمودند و از شرایط تعظیم و اجلال بهیچ جزو اخلاص

مواکب و مواشی حواشی خرامد و غزاق بتلاق مبدل شود و اگرچه وعاء قدرت امثال این مخاص از رعایت آن جناب قاصر آید بندگیها تقدیم کند درین حال چون محقق شد که بنسبیل اصحاب اغراض که شیاطین الانس اند همت بر محاصره قبیله الاسلام اخلاط نهاده است این معنی از رأی سدید بعید می نماید بر موجب حکم **وَأَمْرٌ بِالْمَعْرُوفِ وَأَنْهَ عَنِ الْمُنْكَرِ** می نماییم که اولی آنست که بنا لشکر تاتار راه مواساة سپرد و اگر ممکن گردد از جهت خود قرع باب مصلحت بهره در امکان گنجید تقدیم فرماید و ما در خاطر چنان گذرد که خدمت ایلچیان رسولان فرستیم و جهت مصلحت کافه اهل اسلام عذر تعجیلی¹⁰ که سلطان شهید علاء الدین محمد انار الله برخانه [کرده است] خواهیم امیدست که بلین مقال و بذل مال جمعه فتنه که اطراف خافقین گرفته است منطقی شود و بی شبهت تا خدمه معلوم باشد که این اندیشه از قوت بفعل خواهیم آوردن و چون سلطان اعظم درین باب قسیم و سهیم خواهد بود و اجب نمود این حکایت¹⁵ بسمع شریفش رسانیدن اگر سلطان اتمام شه کار را سرمایه روزگار خود سازد یکی آنک از سفک دماء اعلی ارمن و محاصرت آن دیار و دهن دل خالی گرداند و عساکرا از آنجا بر انگیزاند و بطرف اران راند و بلشکر مغل رسل فرستد و مهادنت و صلح طلبد و عهد کند که بهیچ گونه در مملکت اسلامیان بوجه غدر و خون²⁰ که مذموم است و عاقبت آن *a* شوم تور نکند تا از یاوگی

a) P a deux fois ce mot.

جنایب خاص امراء کبار باستقبال روند و موضعی دلکشای فرو
 آرند پنج روز جهت نفص غبار سفر وازالت و عشاء خطر^a و عشاء
 ترحال با رود و جام مراعی ایشان بودند ششم روز که از طارم
 نیل شام شاه خورشید بام بیرون خرامید سلطان فرمود که کمال
 ۵ کامیار و ظهیر الدین ترجمان پیرش و احترام ایشان روند و از
 متاعب راه بقصر مضیافان باز پرسند و حضرت سلطنت خوانند
 چون ببارگاه خسروی رسیدند با هم نخوت و عجب که داشتند
 دهشت و حیرت بر ایشان غالب گشت بی خود روی بر زمین
 نهادند سلطان جهت اکرام نصف القیام فرمود و نامه بدادند
 ۱۰ و پیام بگزارند و بعد از فراغ روی بوثنای نهادند و مدت یک
 هفته ایشان را باز در ناز و اعزاز می داشتند روز هشتم سلطان
 فرمود که بزم آراستند و حضور ایشان خواستند و بر تخت زرین
 گوهنکار که جهت بار رسولان کبار صناعت کرده بودند بآیین
 جمشید بنشست و تاج کیکبادی بر سر نهاد و بعد از حمد رب
 ۱۵ العالمین و صلوات بر روضه سید المرسلین رسولان فرمود که سلطان
 غازی را ازین محبت مخلص خدمات فراوان ابلاغ کنید و غلبیان
 مراجل نزاع را بتقریب مراحل اجتماع چون هم عالیّه او روز افزون
 عرض دارید و مقور گردانید که ما را نهایت امانی و زبده فکر
 آن بود که چون حسام انتقام سلطان از قهر مخالفان اجاز در
 ۲۰ پیام رود و از فتح خطّه تغلیس اراء عالیّه را فراغت حاصل آید
 روزی چند برسم تنزه و تفرّج در مروج روم جهت اجمام مراکب

a) خط P.

چند که اینجا بایگاه بود دلها را بذکر معالی پادشاهانه ربود و استظهار جانها بدان مکارم خسروانه فزود و بجواب آن امیر سپهسالار صلاح الدین مستسعد خدمت گشت توقع مستحکم است که چون در خدمت آن حضرت بزرگوار شرف یابد آنچه گوید و نماید بر آن جملت تعویل فرمایید و گفته این مخلص شمرید و این قاعده^۵ دلداری که نهاید بتواتر مخاطبات و تعاقب مکاتبات متاثر گردانید لَوْ كَانَ فِيمَا بَرَأَهُ مِنْ كَرَمٍ فَبِهِ مَزِيدٌ فَإِنَّكَ اللَّهُ تَا این مخلص بر جاده خدمت مستمر باشد و طریف پیوستگی ورزد والسلام،

چون قاضی ماجیر الدین بسیواس رسید مرضی مهملک عارض^{۱۰} شد و در آن رنج و داع سرای سپنج کرد صلاح الدین تحف و هدایا را استصحاب کرد و بخرطه اخلاط در وقتی که سلطان بمحاصرت آن مشغول بود رسید^{۱۵}

ذکر ورود رسولان جلال الدین کُرت ثانی

سلطان جلال الدین در جواب صلاح الدین ملک جمال الدین^{۱۵} فرخ طشتدار را که از مقریان پدرش بود و جمال الدین ساوجی و نجم الدین ابو بکر جامی را با هدایا که او را در آن وقت دست داد و در خزانه واضطیل موجود بود نامزد فرمود با دو امیر از امراء بزرگ خوارزمی و در تعظیم منزلت و توقیر مکاتب سلطان و صایا بلیغ تقدیم داشت بر موجب حکم چون حدود روم پیوستند^{۲۰} سلطان بعلائیه بود رهمان ایشان را از آن دربند هاء صعب در کوه و کمر که عقاب را در خواب گذر بر آن مخاوف در خاطر نگذرد گذرانیدند و خبر قدوم ایشان بسطان رسانیدند فرمود که با

که در جوانی کامن و در سینه متمکن بود مضطرب گشت و زبانه
آتش التبیاح بثریبا پیوست

وَابْرَحُ مَا يَكُونُ الْوَفَّ يَوْمًا إِذَا دَنَّتِ الْخِيَامُ مِنَ الْخِيَامِ

عَلِمَ اللَّهُ كَتَمًا سَمْعَهُ حُرُكَتِ رَايَاتٍ مَنْصُورٍ بَانْتِقَامٍ كَقَفَارِ مَلَاعِينِ
5 وَتَشَفَّى صَدُورُ أَهْلِ دِينِ مَتَوَاتِرَ كُشْتَنَةِ اسْتِ سَيِّمَا أَكْنُونِ كَه

بشایر علو همّت و درود امداد کامرانی بمضاء عزایم مجلس عالی
سلطان معظم متظاهر شده است لحظه لحظه تمّاء مباسطت در
خدمت زیادت بوده است وساعت بساعت آرزوی حرکت
گستاخی مکاتبت افزوده اما از خدمت پوشیده نیست که

10 پیموسته این مخلص را رحلة الشتاء والصيف تحت ظلال السيف

با چهار جانب مجاهدت است و همین معنی چنانکه مجلس عالی
در خطاب شریف فرموده است و در فراین جنسیت تقدیم نموده
تمهید عذر کفایت است و دوم آنکه خدای عزّ و جلّ کرامت
افتتاح و مزیت ابتدا آن حضرت را فرموده است این لطایف

15 وعواطف را بجانب او خواسته بخلاف مقدور بر آن اقدام نمی

شایست نمودن اکنون که اجازت مباسطت فرموده ایمانا که از

تواتر مکاتبات خدمت را ملالت خواهد افزود و جانب محروس

صدر کبیر عالم مجیر الدوله والیدین ظهیر الاسلام والمسلمین نصیر

الملوک والسلاطین سدا الدولة القاهرة ضیاء الامّة الباهرة محبتی

20 للخلافة المعظمة ملك ملوك النواب قدوة الاکابر والصدور نعمان

الزمان صدر صدور خوارزم وخراسان افتخار جهان طاهر ادام الله

تمکینه وجعل البقیین قرینه رسید و مشافهات شریف رسانید و از

مطالعه آن الطاف عمیمش تباشیر خلوص عقیدت دمید و روزی

ذیت و صفاء طوہیت بظہور رساند خدمت سلطان فرستاد سلطان
در اکرام او مبالغت فرمود و در وقت سیران و معنائ می بود و حجاب
اجنبیت از میانه بر داشت و قرار نهاد که شاهزادہ را از مخدرات
سلطان جلال الدین کہ از ہشیرۃ اتابک ابو بکر بن سعد صاحب
شیراز داشت بمملک غیاث الدین کیا خسرو دہند و خویشی 5
و مصاہرت کنند و در جواب این نامہ را از انشاء مجد الدین
طغرائی اسد ابادی فرستاد

از آنجا کہ این تبارک و تعالی انتظام جواهر مفاخر و اجتماع غرایب
مناقب در ذات شریف و طینت مجلس عالی سلطان معظم پادشاہ
اعظم شہریار بنی ادم اسکندر دوم صاحب قران علام جلال الدنیا 10
والدین علاء الاسلام و المسلمین محیی العدل فی العالمین مظہر
الحق بالبراعین ملک الملوک و السلاطین ادام تضاعف جلالہ و لقاہ
فی الدارین نہایت اعلیٰ و صرف عین الکیال عن کمالہ بحمد و آلہ
تعبیہ و تقریر کردہ است و حمد اللہ براعین لطف عمیم و کرم
جسیم ہرچہ صادقتر در جملہ تحقیق آورده لیس من اللہ 15
بِمُسْتَدْرَکٍ اَنْ یُجْمَعِ الْعَالَمُ فِیْ وَاحِدٍ چنین خواست کہ ابتداء
استمالت ازو افتتاح استعطاف اہواء کہ سرمایہ جہانمداری
و پیش پایہ کامرانست ہم از آن حضرت بود تا بکلی اقسام
دلداری و تودد و انواع تلطف و تعطف آن جناب کریم لا بیل
جَنَاتِ نَعِیمِ را مسلم و میسر شود اَبی الْقَاصِلُ اَلَّا اَنْ یَکُوْنَ لَاقِلِه 20
بنابین قاعدہ با این مخلص افتتاح مکاتبت فرمود و قصب السبق
در رعایت تاکد قواعد و ادایہ بود غَیْرَ مَدْفُوعٍ عَنِ السَّبْقِ الْعَرَابُ
چون خطاب بزرگوار کہ مایہ مباهات و افتخار بود رسید شوق

وضبط ملک موروث و مکتسب یکبارگی بنام ایند فراّم آمده است
 و در مدّت غیبت رایات همایون ما ازین مالک ملکنتی طویل و عریض
 از دیار هند در ضبط کارداران ما آمده و هتگی همت و عزیمت ما
 بر انتقام از اعداء دین و تشقّی دلشاه اهل اسلام قرار گرفته
 ۵ و محقّق است که مجلس سامی دام سامیا بر رونق و طراوت حال
 ملک و دولت ما که استنمامت رعیت و استقامت کارداران پیوسته
 است چگونه مبنهج و تا چه غایت شادمان شود هر سعادت که
 آن مجلس را روی می نماید ما خویشتر را در آن [سهمیم] و قسمیم
 می دانیم در حال صدر معظم عالم مجتهد قوام الملک مجیر الملة
 10 و الحّف والدين شرف الاسلام والمسلمين علامة الزمان باقعة الدوران
 افتخار خوارزم و خراسان ملک النواب قاضی القضاة فی الممالک ابو
 الملوك والسلاطين طاعرا امام الله تمهیده و حرّس تاییده که واسطه
 عقد اکابر و خلاصه زمرة مفاخرست و از قدماء اعیان حضرت و بقایاء
 ارکان دولت قُرَنت بِالْخُلُود بمزید تقرب و مزیت ترحیب
 15 مخصوص و در معظّمات امور مشار الیه و متفق علیه سوی آن
 حضرت توجه دادیم و بر زبان او رسالاتی که راه مباسطت بکشاید
 و غبار بیگانگی و مغایرت از آینه دل بزداید و عیار مصافات ما که
 بر آن وقوف تمام دارد باز نماید و رفع حجاب مباینیت و بیگانگی
 و فتح باب موافقت و یگانگی واجب دارد چنانکه بعد انبوم تردّد
 20 رسل و اختلاف رسولان و سفیران متواتر باشد باید که مجلس سامی
 سخن او را که هواره بر مسامع ملوک و سلاطین گذشته است بسمع
 رضا اصغا فرماید و جمله کفته و پیغام او را فرستاده ما داند و تعرّض
 ملتئمسات و رفع مقتراحات کمیّت و کیفیّت مصافات ما از خلوص

لِخَطِّ مَا يُعْنِي بِمَا لَا يَنْقُذُ وَآثَرِ پِيشِ اَزِينِ تَغْيَرِ رَوژگارِ وَتَقَلُّبِ
 ادوارِ راهِ مَكَانِبَتِ وَمراسلتِ را که هُنْكَامِ مِهاجرتِ وَمِفارقتِ سلوتِ
 دوستانِ بدانِ تواندِ بودِ مَسَدودِ میِ داشتندِ استِ بعدِ الیومِ
 درِ رُفَعِ حِجابِ مِغایرتِ وَبِیْکَنْکَنیِ وَفُجِ بَابِ مَوَدَّتِ وَبِکَنْکَنیِ میِ
 بایدِ کوشیدِ وازِ جانبینِ تَمَسَّکُ اِنْ ظَفَرَتْ بِیَوْ حَرٍّ فَإِنَّ اَلْاَحْرَۃَ
 فِی الدُّنْیَا قَلِیلٌ بِرِ خواندِ چهِ حَمْدِ اللهِ وَمَنْهَ مِشارکتِ درِ
 مِشایعتِ سَنَّتِ جِهادِ وَمحاربتِ ثابتِ استِ وَمِسالمتِ درِ توافِقِ
 دینِ وَملکتِ حاصِلِ وَأَوَّلِیِ اَلْاِنْسَانِ بِوَدَّکِ وَخَلَّتْکَ مَنْ وَافَقَکَ فِی
 دِینِکَ وَمِلَّتِکَ وازِ پادشاهانِ مِغْرِبِ مِجلسِ سامِیستِ دامِ سامِیا
 کهِ واسطَهٗ سَدِّ ثَعُورِ وَقَمْعِ اَهْلِ کُفْرِ وَفُجُورِستِ وَدرِ دِیارِ مِشرقِ¹⁰
 ما تَمَّ کهِ بَواسطَهٗ شَمِشیرِ اَبَدِارِ آتَشِ فِتَنِ کُفَّارِ میِ نِشانیمِ پِسِ
 با چندیسِ قَرایینِ جِنسِیَّتِ اکثَرِ a راهِ مِباسطَتِ کُشادِهٗ نِداریمِ
 وَجادَهٗ اِتِّحادِ نِسپِریمِ وَدرِ جِذَبِ مِنافِعِ وَدَفَعِ مِضارِ مِنتِشارِ
 وَمِنتِشارِکِ نِشِویمِ فَإِنَّ اَلْاِنْسَانَ نَجَعَلَهُ صَدِیقًا وَآیَ اَلْاَرْضِ نَسَلْکَهُ
 اَرْتِیادًا اِیْنِ مِفاوضَهٗ ازِ شَهرِ مِراغِهٗ عَمَرَهَا اللهُ کهِ اِیْنِ ساعَتِ مِراکزِ¹⁵
 رِایَتِ حَقِّقَتِ بِالْمِیامِنِ وَالنَّصْرِ وَالظَّفَرِ درِ اَواخِرِ جِسمادیِ الاخریِ
 کهِ بِرِ مِجلسِ سامیِ غَرَّةٗ کامِرائیِ وَصِباحِ شادمانیِ بادِ مَحَرِّ میِ
 گُردنِ وَحَمْدِ اللهِ وَمَنْهَ وَبِیْمَنِ هِمَّتِ وَتَاییدِ دولتِ مِجلسِ سامیِ
 دامِ سامِیا احوالِ دولتِ وَاَعْمالِ مِملکتِ ما مَوْجِبِ صَدِّ هِزارِ حَمْدِ
 استِ اسبابِ کامِرائیِ وَآلاتِ جِهانِبِسانیِ ازِ اجْتِماعِ کَلِمَتِ وَانْبِوهِ²⁰
 اَمَّتِ وَیکِ گُروهِ وَمِطاوَعَتِ اکابرِ مِملوکِ وَمِشایعتِ خِسانِ بِزَرَّتِ

ذکر ورود قاضی القضاة مجیر الدین طاهر بن عمر الخوارزمی از خدمت سلطان جلال الدین خوارزمشاه بوسالت

چون سلطان شهید جلال الدین بن علاء الدین محمد بن تکش در حدود هند از لشکر مغل منهنم شد و در غمره آب^۵ سند افتاد و از آن ورطه نجات یافت و فایده ملک که در اول از او بایش فتنیان آن نواحی بود عنایت سلطان را در باره خون بخدمات پسندیده که تقدیم داشت متوقّر گردانید و بوفای ملک لقب یافت و حکم آن دیار بدو مقوض شد و سلطان با لشکرها متفرّق که در آن معرکه متمزّق گشته بودند و در آخر بدو پیوستند بشهر^{۱۰} مراغه رسید و قاضی القضاة مجیر الدین را که از فحول ائمه خوارزم بود و در علم کلام مشار الیه و در سایر علوم متفّق علیه جهت افتتاح مودّت با سلطان علاء الدین کیقباد که اهمّ مهمّات بود با این مکتوب که از منشئات شهاب الدین کوسوی است روانه گردانید امداد سلام و اوراق تحکیم و وظایف ثنا و رواتب مدحتی^{۱۵} که نسیم صفاء عقیدت و بقاء طوبیت بمشام دل رساند و قاعده و دان و مبنای اتّحاد را راسخ گرداند هر لحظه سوی مجلس سامی سلطان معظم جمشید عهد ذو انقربین وقت علاء الدنیا والدین قطب الاسلام و المسلمین فیک المعالی شمس الاعالی ظلّ الله فی العالمین افتخار آل سلجوق ملک الملوک و السلاطین برهان امیر^{۲۰} المومنین دام سامیا و حکمی الملوک حامیا توجّه می یابد آرزومندی باحراز سعادت اجتماع و نزاع با دراک کرامت التقا که بر موافقت دولت و مساعدت روزگار باقیست نه بدان حدّست که قلم هرچند تیز و دنده است بواسطه تحریر تقریر آن نتواند کرد

آخر عمر در دعت و راحت روزگار گذاشت تا حدی که سلطان غیاث الدین کیخسرو باخطبه کریمه از اولاد او رغبت نمود ابا کرد و گفت سلطان بتهتک و خراف مشغول شده است دامادی خاندان ما نشاید و از حضرت سلطنت بسبب عزت و حرمت جایش در آن باب عتاب نکردند بل عذرهای خواستند و کریمه^۵ معصومه او در حرم پادشاه سلطنت بحکم شریعت ازتقیال کرد و بعد از فرزندانش در نظر سلاطین روم بنظر تعظیم ملحوظ بودند ۵

ذکر ارسال سلطان غیاث الدین را بیادشاهی ارزجان

چون از فتوح قلاع فراغت یافت عنان جهانگیر بحاروسه سیواس^{۱۰} تافت و مبارز الدین ارتقش را فرمان داد تا بکاراستی اسباب پادشاهی غیاث الدین کیخسرو مشغول شود در خزانه رفت و بصواب دید نجم الدین الطوسی اسبابی مهیا و مرتب گردانیدند که اثر بهمن و شاپور نشور یافتندی از حیرت و تجلت انگشت گزیدندی و چون ادوات مرتب و مهذب گشت بطالع فرخنده با جنود نا معدود^{۱۵} روی بدان حدود نهاد و چون بدانجا رسیدند و ملک قدم رنجه کرد و بر دست کامرانی نشست بساط عدل و مرحمت گسترد و چنانرا بنوازش مخصوص فرمود چون خیمه رعیت پروری او باخدمت سلطنت رسید مواد استظهار بوجود مبارکش متضاعف گشت و چون غیاث الدین بارزجان پیوست سلطان جهت جواب رسولان^{۲۰} اطراف جهان اندک مدت اقامت فرمود آنکه عزم قباد آباد و انطالیه و علائیه نمود و از اوایل خزان تا ماه نیسان آجا بود ۵

سلطان از کمال مکرمات عنایت در باره او شامل گردانید و بر موجب التماس ارزن الرومرا بزو مقرر داشت و فرمان داد که لشکر در ولایت او نهب و غارت نکند ۵

ذکر فتح کوغونیه واستنزاع ملک مظفر الدین

۵ سلطان فرمود که اتابک ارتقش با لشکر گران بمحاصرت کوغونیه روانه شود و بمصلح یا بجنک بچنگ آرد اتابک ارتقش اول روز که رسید محاربت عظیم در پیوستند و خلقی انبوه از درون و بیرون بقتل رفت مسلک از بیم دوگدرویی اهل قلعه اگرچه ذخایر بی شمار داشت و مضامع دریاها مواج حاصل بود اما از وخامت 10 عاقبت اندیشه کرد و رسوی بر اتابک فرستاد تا بخدمت سلطان شفیع شود و بعوض قلعه او را در مالک محروس اقطاعی ارزانی دارند اتابک درین باب قصاص بخدمت سلطنت روانه فرمود سلطان ازین بشارت استبشار نمود و بر بعد غور و کفایت ملک استدلال کرد و بعوض کوغونیه رمان و نهرکالی که در حدود شام است و اربسوی^a 15 که منشأ احباب الکهف و مقام دقیانوس بود بملکیت ارزانی فرمود و محروسه قیرشهر را بحکم اقطاع معاف و مسلم بدو تفویض فرمود و بر آن جملت منشور و عهدنامه در قلم آمد و با خلعتهاء نفیس جهت او و سه پسرش فخر الدین سلیمان و عز الدین سیماوش و ناصر الدین بهرامشاه در حکمت قاصد ارسال فرمود چون مظفر 20 الدین مناشیر و عهدنامه بدید مستظهر و مستبشر گشت قلعه را خالی گردانید و بخوشدلی بمحروسه قیرشهر عزیمت فرمود و نسا

a) S. p. (= 'Αραβισσος).

عادل غباری بر حقیقهٔ خاطر اشرف سلطان نشسته بود ولایت
عهد را بملک عز الدین نمیرهٔ ملک عادل مقوض کرد و امرار را بر آن
سوگند داد و ولایت شام را بملک [رکن الدین] که او نیز از ملکهٔ
عادل بود نامزد فرمود نظام الدین احمد ارزنجانی در آن حال این
دوبیتی ارتجال کرد

5

صبحی ز برای شام روشن کردی
چون رسم سکندری معین کردی
خورشید را سنجاق شاعی دادی
آئین شهنشاهی مفتن کردی

وسلطان چون از مهمات ارزجان و احتیاط قلاع فراغت یافت 10
لشکر را فرمود که بر ارزروم و کوغوئیه تاختن برند تا مشاهده رود
که ملک رکن الدین جهانشاه و ملک مظفر الدین محمد با ما
چه طریقی می سپرند چون ملک رکن الدین از ورود عساکر
خبر یافت بقدّم تواضع و تذلل پیش آمد و تحف بسیار بخدمت
لشکر روان کرد و امیری از امراء خود با گنجی روان بخدمت 15
سلطان فرستاد و پیغام داد که من یکباره بندهٔ بیچاره ام اگر
ارزنجان جانی تهر نمود جزا و سزا خود یافت من بنده ام تا
زنده ام و در راه مهر خدایکانی اسب اخلاص تازه امید است
که در شان بنده آیت وَلَا تَزِرُ وَازِرَةٌ وِزْرَ أُخْرَى بر خوانده
شود و بگناه دودشاه بنده بی گناه را عتاب نفرماید چون رسول 20
بخدمت سلطنت رسید و مشافهات و تحف بمحلّ عرض رسانید

که باخدمت سلطان رود ناگاه خبر دادند که موکب سلطان
 با عساکری کران از بخوم سیواس تجاوز کرد و حدود ارزجان
 پیوست از سر اضطرار بی ترتیب هدیه و تقدیمه با چند نفر از
 خواص خود باستقبال آمد در راه با امراء کبار مصادف گشت
 ۵ امرا پیش دویدند و معانقه کردند و لشکری تمام نمودند و در
 حکمت صاحب ضیاء الدین باخدمت سلطان فرستادند سلطان
 از آنچه ازو روایت کرده بودند هیچ گونه یاد نغرمود ببل که
 استمالت داد و آقشهر قونییه را با آبگرم بحکم اقطاع بدو ارزانی
 داشت و در حکمت غلامان خود و قدیمیان سپاه باقشهر فرستاد
 10 و ملک علاء الدین داودشاه بانواع علوم سیما نجوم آراسته بود
 و اجزاء منطق و طبیعی و الهی بغایت نیک می دانست و از
 ریاضی بهره تمام داشت و شعر چون آب زلال بل سحر حلال گفتی
 در آن ایام دوبیتی را باخدمت سلطان فرستاد

شاه دل دشمنان تو با در دست

رخساره دشمن از نهیب ز دست

15

انصاف که با وجود صد غصه مرا

در ملک تو آب گرم نانی سردست

بشومی همنشینان بد و ندما مفسد و جلساء جاهل چنان ملکی
 قدیم را بر باد داد، با سر سخن رویم روز دیگر شاه با سپاه
 20 بعون اله بشهر در آمد و چون مالک ارزجان مستصفی شد ملک
 غیاث الدین کیخسرو جد سلاطین وقت داد و مبارز الدین
 ارتقش را در خدمتش باتاکی روانه کرد و خزانه بسیار و لشکری
 شمار ملازم ایشان فرمود و بدان سبب که از قبیل کامل و اولاد

معانی بسمع سلطان رسید خندید و فرمود که این بیچاره را دماغ
بفساد آمده است و تخت بر گشته

بزر چونک با او نشد کار پیش

نمایم بدو تیغ رخشان خویش

چون مشاطگان غیب عروس نوبهارا مشک در آستین و گل در^۵
جیب نهادند سلطان از ساحل عزم خطه قباد آباد ساخت
و یکماه آنجا بود و از آنجا بی درنگ عزم قیصریه فرمود ملک اشرف
بنیرنگی^a زن چنگی از جای برفت و حاجب را بداد او فرستاد
آمد و مدتی در ارزجان اقامت [کرد] و باز خایب باز گشت امراء
کبار او چون صلاح الدین و شرف الدین و عز^b الدین او را از¹⁰
اظهار آراء فاسد و اعلان متاعهائ کاسد مانع شدند و گفتند صواب
آنست که فرزندان ملک را بنوا بخدمت سلطان ببریم و از کردها
عذرها خواهیم و بعضی را بانکار و جحد مردود گردانیم ملک آنرا
پسندیده داشت و فرزندان را در صحبت ایشان بخدمت سلطان
فرستاد سلطان پیش از آن احوال را استماع کرده بود فرمود که¹⁵
امراء دولت سلطنت یگان یگان با لشکر که در اهتمام ایشانست
بحدود ارزجان و کماخ روند چنانک در خفا ناگاه در آن حوالی
از عساکر منصور جمعیتی تمام حاصل شده باشد و راهبها قلاع را
محافظت کنند تا ناگاه علاء الدین بقلعه پناه نبرد و کار دراز
گردد بر موجب امر اعلی بر در هر دوی لشکر انبوه مجتمع شد²⁰
چون ملک از جمله جهات خایب گشت چاره آن می ساخت

a) = بنیرنگی.

b) P وعز.

جوانی او را بر آن باعث شد که نامه نزد ملک رکن الدین جهانشاه پسر مغیت الدین طغرلشاه بن قلج ارسلان صاحب ارزن الروم فرستاد که اگرچه درین [نوبت] از بارگاه سلطنت زور زبان ^a خوش فراوان یافتم ولیکن از امراء خود که آنجا ملازم اند ⁵ امن نیستیم و یقین است که او را بر ازواج من ازین ملک تخریص کنند و چون میسر شود اگرچه این عم ملک است برو ابقا و محابا نخواهد فرمود من در خفیه حقائق خیملرا در جمع لشکر متفرق خواهم کرد و این زمستان هکمی همت بر آن مصروف می دارم اگر هوس بقاء سر و ملک خود داری با من درین قضیه ¹⁰ بداستانی نما و مجتهد در عمل آر و مطرئه چنگشی داشت که خوب رویی و سبک دستی و بذله گوئی و نغمه سرائی و خوب آواز و خوش آوازی و نکته پردازی فرید دهر و وحید عصر بود با هدیها بسیار نزد ملک اشرف فرستاد و زبده پیغام این بود که قلعه کماخرا فداء بندگان می کنم اگر بعوض آن در مالک خود ¹⁵ موضعی حصنت را نصیب بنده گرداند تا بقراعت حصه خود از عمر خویش که کم و بیش از پیش هیچ آدمی زاد معلوم نیست بر دارد و درین معنی نامه با هدایا بسیار بخدمت سلطان غازی جلال الدین خوارزمشاه روان کرد و مکتوبی نزد علاء الدین نو مسلمان فرستاد که اگر قصد سلطان کنند و جان نازنین او را ²⁰ بعلتین فرستند قلعه کماخرا با جمله ذخایر بدیشان سپارد و در ارزنجان دولتخانه آباء قدیم را دعوتخانه ایشان سازد چون این

a) زر و زبان P.

یکی سبز دریاء شیرین جو شیر

پیر از موج a مانند چیننی حریو

جزیره درو تا بنزدیک نیست

که گوید که آن جای خرم زمیست

یکی چشمه بر طرف دریا روان 5

که از دیدنش پیر می شد جوان

بسعد الدین کوبک که در آن زمان امیر شکار و معمار بود

فرمود که آنجا عمارتی که در خرمی خرم فردوس را دوس نماید

و در نزهت رونق سدیر و خورنق بشکند آغاز کند و بر افرازد

و سلطان بر وفق ضمیر خویش صورت آن عمارت را بحسب اختیار 10

نساخت کرد و بهر موضعی سزایی تعیین فرمود سعد الدین

کوبک منظرها زیبا دکشا و جواسف با روح روح افزا که مقوس

طاق آن مقنس چرخ برین دوازی نمودی و از غیرت فرش پیروزه

و لاجوردی او چهره سپهر پیروزه رنگ نیلگون و مزعفری گشتی

از ارواح ارباب عفت آراسته تر و از صکراء قناعت فسیح تر و بر 15

خواسته تر در اندک مدتی و کمتر زمانی بر موجب امر نافذ بانام

رسانیده و سلطان بعد از تزویق و تذهیق آن سوی انطالیسه

و علائیه عنان تافت ۱۵

ذکر اسباب اطماع سلطان در انتزاع ارزخان از قبضه

۲۰ تملك علاء الدین داودشاه

چون ملك ارزخان از خدمت سلطان بمالك خود پیوست بطر

نجم الدین از حضرت سلطنت بیاورد و عذرهای خواست و بعد از آن روز دیگر بر دست سعد الدین کوبک ترجمان عهدنامه استوار بخط کهرابا شهریار که ما نام که دودشاه از جهان عهد ما را نگاه دارد و با بد اندیشان ما دوستی ننماید و مکانبات که از مکاشحات خبر باشد بهر دیار نفرستد از ما دستگاه و کامرانی و جاه ببند و اثر خلاف آنچه در قلم آمد و ازو متوقع است و رزق سزا و جزاء خود چنانکه باید باید نزد ملک فرستد و فرمود که بمراد دل بکاشانه و خانه خود روانه شود روز دیگر سلطان را خدمت و ادع کردن و روی بمقام خود نهاد و سلطان مدتی در قیصریه ماند آنکه بساحل رفت ۱۰

ذکر قیام آباد و انشاء عمارت فرمودن سلطان آنجا چون سلطان بر پشت صافیات جیاد سلیمان وار آن مراحل طی فرمود و از دار الملک تجاوز نمود بمنزلهات اکریناس رسید موضعی دید که اثر رضوان بدانجا رسیدی مفارقت جنان گزیدی و انکشت حیرت گزیدی ۱۵

زمین وی از سبزه پیروزه گون
 زلاله سرو پر نقطه هاء خون
 بهر گوشه چشمه چون گلاب
 تو گوی سرشکیمت روشن نه آب
 هوا مشکبوی وزمین پر نگار
 گرازان زهر گونده دروی شکبار

20

درین جماعت بیات آوردند گندم دو هزار خرور جو پنجهزار
 خرور شراب دویست حمل بهاء حوائج بیست هزار عدد ملک
 بر نعم بی دریغ پادشاه تخت وتیغ ثناها گفت ویا مردم خود
 آن روز عیش کرد روز دیگر خلعت سلطانی در پوشید و سوار
 شد و چون بسلمان رسید دستموس را اعانت کرد سلطان فرمود
 که همانا ملک از زحمت راه بر آسوده باشد و بر فراش راحت
 غنوده ملک علاء الدین ثناء شهریار زمان وزمین گفت زمانی در
 مشهد سیران فرمودند چون سلطان عثمان بایوان منعطف
 گردانید ملک خدمت کرد و بسراپرده خود رشت چون از روز
 نیمی در گذشت دیگر باره نجم الدین ولد طوسی از خدمت¹⁰
 سلطان خلعتی گرانمایه تر از اول فرار آورد و امیر آخرا جنابیی
 تازی با طوق و سرافسار زرنگار حاضر گردانیدند و سلام سلطان
 رسانیدند که ملک زمانی رنجه شود

کنا باده امروز با هم خوریم بکام دل خود جهان بسپریم
 ملک خلعت در پوشید و بر مرکب خاص سوار شد و چون¹⁵
 ببارگاه رسید و نظرش بر سلطان آمد سر بر زمین نهاد سلطان
 بر پای خاست و در اعزاز و اکرام مبالغت تمام فرمود و چون دوری
 چند گشت ملک از غرور جوانی و نشاط می ارغوانی از جای
 می رفت و عنان سخن بدست زبان که بیشتر آفات جان ازو
 خیزد می سپرد و کلمات نا گفتنی و حرکات نا درونی ازو صادر²⁰
 و ظاهر می شد و سلطان از سر مکرمات ذیل عفو بر هفوات او
 می کشید ده روز هر روز در بزم جهان افروز شاه جهان حاضر
 می شد روز یازدهم گنجینه که هزینه هزار باجدار بود امیر

استماع نمود که بزرگان مملکت او در سلك بندگان دولت سلطنت
 انتظام یافتند و بازماندگان آن امرا از آن قبیل نکبیر و نخوت
 گرفتند و بر نواب ارزجان تحکّمات می کردند از رشك و غیرت
 آن حالت در تاب رفت و اندیشناك بامبید و باك اسباب سفر
 ۵ چنانك لایق ابواب سلاطین باشد و تحف و هدایا که استمالت
 خواطر اکبر را شاید ساخته گردانید و روی بیارگاه سلطان نهاد
 چون حدود قیصریه پیوست مهمانداران خاص پیش باز رفتند
 و نزلها بی کران بردند روز دیگر سلطان استقبال نمود چون نظر
 ملك بر چتر شهریار افتاد پیاده شد بامر سلطان امرا باز سوار
 10 گردانیدند و چون نزدیک شد خواست که باز فرو آید سلطان
 مانع گشت و از پشت اسب بدستپوس مشرف شد شهریار او را
 در کنار گرفت و از رنج راه باز پرسید و او بعبارت عذب و شیرین
 عذرها خواست سلطان با او حکایت کنان و از طواری حالات
 پیرسان رکاب رنج داشتند بود چون نزدیک شهر رسید سلطان عنان
 15 سوی کیقبادیه معطوف کرد و او بامرا و مهمانداران بمنزلی که
 معین کرده بودند و سرایرده ملك را از اطلس با طنابها ابریشمین
 که از ارزجان با خود آورده رفتند سه روز خوانها با انواع
 اطعمه متواتر می آمد روز چهارم امیر نجم الدین پسر طوسی
 بحکم سلطان ده هزار دینار و کمر مرصع و کلاه مغرق بجوهر و جبّه
 20 زرد و خت شاهانه و از جنایب خاص اسپی تازی نزد ملك برد
 و خیر مقدم گفت بعد از آن مهمانداران جهت روائت مطبخ

الدین بهرامشاه بر دست مملکت و فرماندهی نشست و سلطنت
 شهر ارزجان و ولایتش که خوشترین بقاع و متنزه‌ترین اماکن و بقاع
 است و جوی فرات دبر آن جاری و گذر نسیمات صباش همه پر
 بنفشه و گل کوهساری بود و تحول نمود اگرچه از هر نوع علوم
 حظی کامل داشت اما بارتکاب مناهای و اتباع ملاهی و خودرایی⁵
 و استماع هذیانات قزاق و مشغول بود و نصایح مردم پیر و مشفقان
 اولو الرای و التنبیه را بمسامع قبول اصغما می کرد بقصد وقتل
 امراء مملکت خود عزم کرد و بعضی را مقتول و برخی را مکمل کرد انید
 و ضایفه از بیم مرگ بترك^a خان و مان گفته^b جلا اختیار کردند
 و روی بحضرت سلطنت نهادند و سوء افعال و مقابح کردار او را در¹⁰
 خدمت شهریار محفل عرض رسانیدند سلطان ایشان را اکرام کرد
 و نامه نزد ملک علاء الدین در قلم آورد که باید که امراء
 محبوس را اطلاق دهد و آنچه از ایشان ستده است رد کند و با
 نوازش و تحری مراضی بدینجانب فرستد ملک عذر آورد که این
 ضایفه با من راه جفا و بی حفاظی سپردند و با مخالفان من موافق¹⁵
 شدند و چون مرا محقق شد جزا و سزا ایشان دادم قاصد
 سلطان عتاب آغاز کرد و وعید او را بر آن آورد که ایشان را
 از وثاق اطلاق کرد و دست از اموال و اسباب ایشان باز داشت
 و رسول را مقصی الوطی گسیل گردانید امراء مأسور چون بدرگاه
 سلطنت رسیدند نوازش تمام یافتند و پیروانگی کمال الدین کامیار²⁰
 اقطاع مشبع معنی هر یکی را معین شد چون ملک علاء الدین

a) P ترك.

b) Lecture incertaine.

شد و چهل قلعه نامدار چون مافغا و اندوس^a و انامور در قیصه
اقتدار آورد اگرچه در اول فرنگان چون نهنگان دندان ستنیز
تیز کرده بودند و آهنک جنگ نموده اما چون ضرب اهل حرب
بر یوافیخ ایشان متواتر گشت بغیر اختیار زمام انهزام ارخا کردند
⁵ و حصون و قلاع بپرداختند و در ستیره ظلام در سفایس نشستند
و راه امداد گرفتند و چون متوطنان قلاع بقاع خود را از حامی
و حارس و راح و تناس خالی دیدند ناچار زینهار خواستند
و بندگان تسلیم کردند امیر مبارز الدین اخیسار فتوح عرض
داشت و گفت که امور سواحل بر موجب رای و هوا بندگان
¹⁰ مضبوط شد اگر اجازت باشد عزم جزایر افرنج کنند سلطان
فرمود که اموال بازرگانان را بنیام و کمال بگزارند و سپاه را بجایگاه
خود اجازت عودت دهند و مبارز الدین از جلیل و حقیر مهمات
پرداخته بزودی بخدمت درگاه پیوندد بر موجب امر اعلی بعد
از عزم دستبوس کرد و در محروسه قیصریه بدان سعادت رسید
¹⁵ چون کافه امرا از مهمات فتوحات فراغت یافتند و بقیصریه بدرگاه
شتافتند موسم خزان رسید و درختان عوض سیم افشانی
عادت زرباشی پیشه کرده بودند سلطان عزم انطالیه ساخت
و در تمامت زمستان بخرمی و عشرت مشغول بود

ذکر وفود ملك علاء الدین داودشاه صاحب ارزجان بخدمت

سلطان و وصف ارزجان و نواحی آن

20

چون ملك علاء الدین داودشاه بعد از پدر خود ملك فخر

a) Sic! Rec. III, ۳۷. a deux noms و شنج وایدوس.

اما آلات زردخانه فرستادن لازم می افتد چون قصد روانه شد
 ناگاه فرستادگان لیفون رسیدند و بهزار تصرّح زبان^a زدونی گشودند
 که اگر بر قدر گناه عقوبت می فرماید این تعریک و توبیخ که
 درین تاریخ بدین بنده گناه کار رسید کفایت است قصیده عن
 ضویله هر سال بیکهزار سوار و پانصد نفر چرخى خدمت پیکار⁵
 بفرستم و سگه را بالقاب خسرو کامیاب مشرف و خراج را مضاعف
 گردانم ملک الامرا قصد و نامه را بحضرت سلطنت روانه کرد و تا
 معاودت قاصدان سی پاره قلعه دیگر از آن ولایت بگشود و کوتوال
 نصب فرمود و نامه دیگر خدمت سلطنت فرستاد که ولایت در
 هم پیوست و هیچ دز بیگانه در پیش نماند سلطان بر جرایم¹⁰
 لیفون بخشید و عهدنامه فرستاد و فرمانی مشتمل بر احماد محامد
 و مساعی ملک الامرا و کمینوس نغان یافت و فرمود که از وجوهی
 که از فتح قلاع میسر شد اموال تجار را بتمامت برسانند و قلاع
 و ولایت را بامیر قر اندین تسلیم کنند و لشکرها باو طان مراجعت
 سازند و ملک الامرا و کمینوس بجزر بحضرت سلطنت پیوندند¹⁵
 تا ما جری را بمشقه ابلاغ کنند و از نقاء میمون سلطنت بهره
 اکمل یابند⁵

ذکر فتح قلاع سواحل بر دست مبارز الدین ارتقش
 در آن روز که ملک الامرا حسام الدین امیر چوپان و مبارز
 الدین چاولی بسغداق و ارمنستان عزیمت ساختند مبارز الدین²⁰
 ارتقش اتابك که بنده قدیم سلطنت بود بطرف سواحل روانه

a) P زبانی.

ظلمه سر را چون منتظمه بر گردن گرفته بکوه بیرون جست
 و لشکر شهریار با غنایم بسیار واسیران بی شمار از فرنگان و کفار
 آن دیار از کارزار بفضل کردگار باز گشت و در محاذات حصار
 آمد چون اصل قلعه از بالا آن بلا مشاهده کردند حیران
 ۵ و سرگردان ماندند امیر مبارز الدین فرمود که بزم نهادند
 و مطربان بر فرو داشت نوبت دولت کفار پیش روی دایمیر بر
 داشتند و دلاوری پهلوانان جنگ را باهنگمی هر چه خوبتر بقول
 راست باسمع می رسانیدند بامداد کشیشی دامن و دیده در
 موج خون کشیده از قلعه بزیر آمد و زمین خدمت سپهدار
 10 شهریار بوسه داد و گفت ما چه از کار فرو مانده و نقد عمر از رنج
 محاصرت بر هواء نا مرادی بر افشانده ایم سر بر کف گرفته
 خدمت آمدم تا چه فرماید امیر مبارز الدین فرمود و گفت
 شمارا در میان گناهی نیست اگر صلاح خود می خواهید
 باید کی سلاح و ذخایر قلعه را بر جای گذارید و خاصه خود را بر
 15 دارید و هر جا که میل دارید نقل کنید و از قبل لشکر امن
 باشید کشیش در آن باب حاجت خواست در حال خط امان
 در قلم آمد حالی حصن را خالی کردند و پیروزی و بدروزی را بیت
 سلطنت بر کنگره قلعه منصوب شد و در حالی نامه فتح مشتمل
 بر کسر اعدا و خفض عیش سایر عساکر و رفع لواء شادی و ضم
 20 آن قلعه a بسایر مالک نوشته شد و عرض کرد که درین حوالی
 معادل و حصون بسیارست امیدست که فتح جمله میسر گردد

a) P ajoute et porte ensuite سایر.

آمدند و بلیفون پیوستند لشکر شهریار بر کوه فرو آمده اجناس
مخالفان در هامون نزل کردند چون شب در آمد و نیم نهادند
امیر مبارز الدین در اثناء معافرت گفت که ایس لشکر که
لیفون از هر جا جمع کرده است بهیچ وجه در چشم نمی آید
فردا که نهار و آفتاب در میدان آسمان آید با جمله دلبران نبرد⁵
گردد کفار در آیم و هر چه در امکان گنجید میزدول داریم
امیدست که وعده حق در نصر اعوان دین در رسد بامداد
که بر طلوع طلوع چمن مینما صبح بخنده کبک دری در
آمد لشکر چون شیر زبان در جوش و خروش رفت و بر هوا از
الوان اعلام گلزاری دیگر ظاهر شد ردینیات در عمل آمدند¹⁰
و چون اردان از ابدان در آویختند و سه رایت چون شهر راه^a دیدها
در پیش گرفتند تیر چون اندیشه و تذمر در صمیم دلها جای
گیر شد و شمشیر آبدار بجای سر محمول گردنها شد سپاه الاله
بفر شاه بیک جمله جامه وجود از قلب دشمن سلب کرد فریاد
از نهاد کفار بر خاست قیامت قائم شد باز بیکبار بر عساکر¹⁵
شهریار حمله آوردند و سپهبد فرمود تا رکابها گران کردند بر
موجب صوابدید پهلوان چون کوه تپلان صفو را رمانت دادند
تا لشکر لیفون را باک فذل فرو نشست آنکه همه چون شهاب در
پی عفاریت از پی آن عبده طواغیت افتادند و از صولت گرز
وزخم خدنگ صحرای فراخ را بر ایشان تنگ کردند می تاختند²⁰
و هر کرا می یافتند می انداختند لیفون با چند نفر از آن

a) ? Ainsi porte P.

بر طبیف زرّین نهاده ملک الامرا بر سر نهاد و سناجق سلطان را
 در کف گرفت و بعظمتی تمام در شهر رفتند و بر موضعی بلند
 مؤذن اذان گفت و ناقوس ناموس عیسویان بکلی شکسته شد
 و در کمتر از دو هفته یک جامع که سه چهار پنج بار در شش
 ۵ جهت هفت کشور محاکمی هشت بهشت و نه فلک بود بر
 آوردند و مؤذن و خطیب و قاضی نصب کردند و از معتبر زادگان
 اعیان پسری چند بنوا بستند و یکی را از سردران با فوجی از
 سپاه آجما سوباشی گذاشتند و چون کشتیها معدّم و مهیا شد
 در ضمان سلامت بمالک و حدود ولایت سلطنت مراجعت
 10 نمودند ۵

ذکر تورّ مبارز الدین چاولی با کمینوس در ولایت ارمن

و فتح قلاع

چون امیر مبارز الدین چاولی چاشنی گیر و کمینوس بر موجب
 امر اعلیٰ عزم ارمنستان نمودند و ای در سنگ خاره تنگ و بعد
 15 از خاره بیشه آمد و بهر جای قلاع و بقاع و اماکن و مساکن دیدند
 رای چنان زدند که از هر قلعه فراغت یافته تجاوز کنند اول
 بجنابین که قلعه حصین و معقلی مکین و منین بود رسیدند
 چاشنی گیر فرمود تا لشکر گروهها گروه فراز کوه روند و اعلام
 و اوتاد خیام را چون جبال رواسی بر قلال آن راسخ گردانند
 20 و ابره کردار گرد قلعه نامدار در آیند روز دیگر بزخم تیر دم بر
 مردم حصار فرو بستند از سر عجز و زبونی بلیفون نامه نوشتند
 و احوال بیچارگی خویش باز نمودند بفرنگیان استعانت
 جست و غریبانها نوشتند جمله از سر سمیت و عصبیت فرا

از شیر بدر ریختند و از عدل ملک الامرا چون گُرگ با میش بهم
 بر آمیختند پیمش کشیها عرض داشتند و چاوشان بانگ در دادند
 که بعد انیوم کافه سپاه دست مزاحمت ازیشان باز دارند و ملک
 الامرا فرمود که کشتی تیزرو که از ما^a در رفتن گُرو برد ترتیب
 کردند و اخماس خاص را با هدایا دیگر در صحبت قصدی که ۵
 باداب خدمت ملوک متحلی باشد با نامه مشتمل بر ذکر جملگی
 احوال ارسال کرد و چون قصد خدمت درگاه رسید و بشارت فتح
 بغداد و کسر لشکر قفجاق و مهاده با ملک روس رسانید
 سلطان از غایت ارتیاح فرمود تا زندانیها را آزاد کردند و آن
 تاجر مستعدی را با قصاص و فرمانی که ملک الامرا نوشتند مشتمل 10
 بر حمد مساعی جمیل که در آن پیکار ازو و عساکر ظاهر شد
 و با خلع سلطانی که جهت ملک الامرا و سایر سروران از جامه خانه
 سلطنت ترتیب کردند گسیل گردانید و فرمود که بر موجب شفاعت
 ملک الامرا از سفاقت سغدیان تجاوز کردیم و گناه ایشان را بدو
 بخشیدیم اما بشرطی که بجای بت و نافوس شعار و ناموس محراب 15
 و منبر و شریعت پیغمبر علیه الصلوة والسلام باشد و آنچه از تجار
 دیار سته اند باز دهند و چون این مهمات بکفایت رسید باشد
 ملک الامرا با لشکر در حفظ داور مراجعت سازد در حال که
 قصد رسید فرمان را علی رؤس الاشهاد بخواندند و مرد بازرگان را
 عوض هر درمی دیناری حاصل شد و جماعه سپاه در زیب و زینت 20
 رفتند و منبری چون نوبهار مزین بشیاب فاخر و مصحف مجید

a) P ما.

و تذلل چاره نیست از رای سست و اندیشه نا درست ما را این
پیش آمد وَقَلَفَ بَعْدَ مَا جَرَى الْكِتَابُ وَسَبَقَ سُوْدُ نَحْوَاهُ کرد
پس تنی چند را که بکارانی موسوم بودند بخدمت ملک الامرا
فرستادند در زمان که راه یافتند زمین بوسه دادند و گفتند
۵ اگرچه جرائم و زلات ما باقصی الغایات رسیده است اما چون
لطف ملک الامرا شفیع سازیم همانا که کار بر ما آسان گردد
باید که درین اقتدار اقتدا بمالک نو الفقار فرمایید حیث یقول
اِذَا قَدَرْتَ عَلَى عَدُوِّكَ فَاجْعَلِ الْعَفْوَ عَنْهُ شُكْرًا لِلْقُدْرَةِ عَلَيْهِ هرچه
فرمایید از خراج و باج بگزاریم و آنچه متوجه است ادا کنیم و اموال
10 تاجار که درین کنار تلف شده است در میان آریم و هر که را
بامارت ما موسوم کردند بندگی و خدمت او از صدق ضوئیت
تقدیم داریم چون ملک الامرا آن تصرّح بدید فرمود که موجب
حدوث این واقعه تیره رای شما و سفاقت جوانانی که در صحراء
ملکمه کَلَحَمَ عَلَى وَصَمِ افْتِنَاهُ اند بود اکنون تا من یکی از
15 ناموران بدرگاه سلطان فرستم و شفاعت کنم تا بر شما بیاخشاید
آنکه از جور دور سپهر بد مهر امن گردید و دیگر بدچنین مکنی
گرفتار نشوید بل که هیچ گزندی نبینید چون الطاف ملک
الامرا در ضمن آن الفاظ دیدند شادمان در شهر شدند و آنچه
دیده و شنیده بودند باز گفتند و همه شب هر که را چیزی بود
20 در میان آورد و خزانه تمام از هر نوع از ناطق و صامت و صاهل
و ناطق ترتیب کردند بامداد که قنبدیل ماه را فرو نشانند
و شمع گلشن نیلوفری را افروختند فرمود که همه لشکر در سلاح
رفتند و ملک الامرا با سروران در پیش بارگاه بنشست خرد و بزرگ

وعدت از درون شهر روی بلشکر نهادند و تا انتساخت آیت نور
 بظلام و طلوع کواکب چرخ مینافام در حراب و طعان و ضراب بودند
 اگرچه از عساکر منصور عددی بی کران مجروح و دماء ایشان در
 دشت معرکه مسفوح گشت و لکن بیاب حسام جان آشام نقش
 وجود سغدیان از لوح آفرینش محو گشت روز دیگر که بر مه‌د^۵
 پیروزه سپهر مناجوف زرین مهر تابان شد و از پرتو نور ظلمت
 دیجور زایل گشت لشکر باز در حرکت آمد و از شهر پیماده سپر
 در سپر پیخته و سوار گرد گرد بر انگخته در ریخته شدند
 و بنفط و چرخ و تیر و سنگ جنگ آمدند لشکر اسلام بحکم مواضعه
 که کرده بودند روی به‌زیمت نهادند و بی‌یکبارگی پشت بدادند^{۱۰}
 سغدیان از فرح چون شیر دلیر شدند و در پی کردند چون از
 شهر دور شدند عساکر منصور عطفه کردند و تیغ بی دریغ را
 کار فرمودند و سیلاب از خون شیخ و شاب در وادی و شعاب روان
 گشت شب‌هنگام که سلطان زرین سلب در بستر حریر قیری
 رفت بتابید اله و فر دولت پادشاه و قوت سپاه ملک الامرا روی^{۱۵}
 بآرامگاه نهاد و بعد از تناول طعام رای مدام کرد و فرمود که چون
 زمین از خون بدخواه مست طافح شد خون دن جهت مصالح
 بدن اگرچه حرام است حلال باید شمرد که خون عدو نه
 صاف ماندست و نه درد و چون پیران شهر دیدند که از جوانان
 جز نام نماند و آب تیغ از میبغ وجودشان سیل‌ها راند گفتند^{۲۰}
 چون چندین هزار جوان هنر توخته و دقایق حرب آموخته از
 باد هیبت این لشکر چون خاشاک روی بکشور عدم نهادند
 و بیک دست برد ایشان پایداری نکردند بعد ازین جز تضرع

و فرمود که چون روسی طریف چابلوسی پیش گرفت و باج
و خراج را التزام می نماید آن به که ما نیز ناموس سلطنت نگاه
داریم و حال او را بخدمت سلطنت عرض داریم شما درین باب
چه صواب می بینید ۴ گفتند که هیچ فکر و رای ازین^a
۵ [خوبتر] نیست آنکه رسول را حاضر کرد و فرمود که سلطان هیچ
کس را بی گناه در هواپیما هوان نمی اندازد و لکن در تعریک
متمردان اهل و امهال جایز نمی دارد

گوش بندہ کردی شوی شهریار و رش کلم جوینی شوی کامکار
امید چنانست که هرچه مراد ملک روس باشد میسر شود و بنیاد
۱۰ محبتی که می نهد او را مفید آید آنکه او را با خلع و هدایا
و خلعت خاص و کلاه مغربی سلطانی با نامه مشحون بفسون
دلداری روان کرد بعد از آن غنیمت بی نهایت را بسینوب
و قسطنطنیه فرستاد ۵

ذکر فتح سغداق بر دست حسام الدین امیر چوپان در

ایام سلطان علاء الدین کیقباد رحمه الله ۱۵

چون سغدیان خبر کسر لشکر قفجاق شنیدند بکلی دل خسته
و پشت امید شکسته شدند در کارسازی و راهاف اسباف و تثقیف
اسب در استناد و جنگ را آماده شدند بعد یک هفته سپهبدار
با لشکر جرّار بر در شهر نزول کرد و روز دیگر که از زیر چتر
۲۰ سیاه رنگ شب رخساره خسرو سیاه تابیدن گرفت لشکر چون
کوه آهنین گروه گروه در حرکت آمدند و جوانان جنگی با سلاح

a) P ابن.

اطراف عزیمت فرمود جان در تن من در اضطراب آمده است
و منی دانم که فرمان چیست و خصم و منازع کیست اثر لشکر
قفجاق از غباروت در ضلالت افتادند و چندین خون نازنین را
بی فایده بر زمین ریختند من باری از سر اخلاص سلطان را
بنده ام و یقین است که چون این دیار بتیغ آبدار بگشاید بی^۵
سروری ضبط و اصلاح آن ممکن نباشد مرا همان بنده نشاندۀ
خود را نگارید توقع از خدمت ملک الامرا چنانست که درین
باب پای مردی فرماید و خدمت سلطان فرستد و خشوع و خضوع
این بنده مستمند باز نماید بنوشت و با تحفهء بسیار از تاولی
و کتان روسی و بیست هزار دینار خدمت ملک الامرا فرستاد چون¹⁰
سفیر بنزدیک سپاه آمد و در لشکر و آئین و سراییده و حشمت و بارگاه
نگاه کرد بی هوش و آرم خموش شد وزیر لب بیا ربّ الارباب در
مناجات آمد چون ملک الامرا از ورود رسول ملک روس اعلام
کردند فرمود تا میزبانان پیش رفتند و در خیام اکرام بحرم
تمام فرو آوردند روز دیگر بطلب رسول فرستاد و پیشتر فرمود که¹⁵
در و درگاه را بعظمت هرچه تمامتر از جوانان گزیده سلاح پوشید
صف در صف کشیده بیاورند و اسپان نوبنی با طوق و سرافسار
برابر بارگاه بدارند و باقی جیوش فوج در آهن زر اندون از
فرق سر تا سم اسب غرق شده بهر طرف نیزها بر دوش گرفته
بایستند فرستاده روس زمانی بر در بارگاه بیاسود آنکه خدمت²⁰
ملک الامرا در آمد و بتذلل تمام روی بر زمین نهاد و بیغام
و تحف رسانید ملک الامرا جمله را قبول کرد و فی الحال بر سپاه
تفرقه فرمود و سه روز اورا باز داشت روز چهارم امرا خواند

مَجْرُوح در جری خون مستغرق گشته گفتند گناه اهل سغد
 وخزّر کنند و بفراسنت ولایت مارا قیام باید نمود اما چون کنار
 افتاد سر از سبکساری بر باد نشاید داد سحرگه که آفتاب سپر
 زرین درین بحر لاجوردی بر آب انداخت علمدار لشکر منصور
 ۵ سنجق بفراخت و لشکرها در حرکت آمدند و سحابی که وابل
 او مناصل و معابل بود باریدن گرفت امیر حسام الدین یک
 حمله شیرانه فرمود و تمامت لشکر در پی او بیکبار اسپهان بر
 انگیختند و چون باد نصرت با طره رایست در لشکر ترکان در
 آویختند و بپرخم حسامی خون عروق آن کافران عقوف را با خاک
 10 بر آمیختند و ترکان راه هزیمت در پیش گرفتند و گریز بهنگام را
 پیروزی بزرگ شمرند و بیک حمله مردانه ملک الامرا حسام الدین
 امیر چوپان کاشانه دل را از تردد احزان بپرداختند و رایست شادمانی
 بر سپهر برین افراختند و با ذیل مقاصد و امانی سوی مخیم که
 مجثم عقاب پیروزی بود ببهروزی روی آوردند ۱۵

15 ذکر لایه گری کردن ملک روس و مصالحت جستن او از خدمت

ملک الامرا حسام الدین امیر چوپان رحمه الله

چون ملک روس از تنباهی حال رجال قفقاز یافت گفت
 بلارای خود کشیدن و با این گروه تیزچنگ طریق جنگ دیدن
 از عقل و کفایت دورست و جای که کار بجایه و نامه نظام پذیرد
 20 بحسام و سنان خون آشام پیش رفتن خامی و نا تمامی باشد رسولی
 چست با فسم و رای درست بر گزید و نامه برین جملت که
 سلطان علاء الدین کیقباد را هزار سال عمر باد معلوم ملک الامرا
 باشد که تا شنیدم که رایات جهانگیر و سپاه شاه جهان بدین

بشروط آنك چون سپاه دورويه كرد و ارواح در مفارقت اشباح
 در موييه آيد بگذاريم تا تركن جمله دو بياورند و ريح صولت
 ايشان ساكن گردد و چون بر شيوه پييكار ايشان اطلاع يافته
 باشيم بييكبار جمله كنيم باشد كه نام نيك كسب كنيم و از طرف
 ديگر لشكر ترك مي گفتمند كه لشكر چون آتش بدد ياد بر^۵
 روى آب بدین خاك گذر كرد و قصد اين ولايت نمود ما را تن
 در جوش بايد داد و دل بر حرب نهاد و چون ضاوس مشرق از
 پرده فستقي بدر آمد از طرفين جنگرا پذيره شدند و از صباح
 تا رواج ارواح را از اشباح جدا مي كردند و بسيوف و رماح فزاع
 روس را از دماء اوداج متلي مي كردانيدند و چون گلپاء زرد درين¹⁰
 صحن لاجورد بتلقين گرفت عساكر از طرفين بمضارب خيام رفتند
 و امير حسام الدين بزم نهاد و امرا و سروران گردن كشان را آواز
 داد و در اثناء معافرت^a فرمود كه شما هر يك از من بخدمت
 تخت سلطنت كرامى تريد اما چون كار افتاد دمسازي و همباري
 لازم است امروز از سختي كارزار در كار اعدا فتور ظهور يافت¹⁵
 اگر فردا برين سان جانسپاري نماييم مانا كه از ايشان در جهان
 نام و نشان نماند بزرگان برو آفرين كردند و گفتند اگر چه ما
 بنندگان شاه جهانيم و لكن اگر فرمائي رخس امتثال تو از نرو^۲
 قصر دوازه دري گنبد نيلو فری چون درخش برف جهانيم
 و بهر چه فرمائي مطاوعت لازم شهريم و از سوى ديگر تركن زخم²⁰
 العجم از لشكر روم مشاهده كرده بودند و جمله با تن و روح

a) P معادت.

طرف نهاده است و دریا از جوش چیش در نظر نمی آید در حال ملک قفجاق ملک روس فرستاد و از قبیایل و عساکر روس و قفجاق ده هزار سوار جمع آمدند و انتظار کردند که رسول سغدیان از خدمت امیر حسام الدین چه جواب می آرد چون ۵ رسول بخدمت ملک الامرا وصول یافت سخنان واهی چون تار عنکبوت آغاز کرد و گفت توقع بالطف ملک الامرا چنانست که مراجعت سازد تا بقدر امکان توان تقصیری که کرده ایم بکشیم و حائیا جهت نعلبهاء این لشکر پنجاه هزار دینار برسانیم ملک الامرا در میان آب از خطاب فرستاده در تاب رفت و گفت من ۱۰ سپاه بدان نکشیدم تا بازار کارزار را بزرگاسد گردانم و بقول فاسد هر قصد در حبط عمل خبط احساب فشل تقدیم دارم چون فرمان شاه جهان یافتیم بکشتی دل آب بشکافتیم هر که از فرمان سلطان گردن پیچید جز رباق خذلان اطواق اعناق ایشان نکنم و هر که سر در دایره طاعت آرد از من جز لذت سلوی ۱۵ و من بمذاق ایام او نرسد فرستاده نا امید مراجعت کرد و عساکر باجمعهها بکامرانی و سلامت از بحر گذر ساخت و رخت از تری بر خشکی انداخت و امیر حسام الدین بزم نهاد و تا نیم شب با امراء عساکر داد ضرب می داد سحرگشایی سواری از طلایه بیامد و گفت که سپاه غدار ترکان ظاهر شد سپهدار چون ۲۰ بشنید فرمود که لشکر در جوش آید و نداء کوس بگوش سروش رساند آنکه با سروران فرمود که پیش از آنکه از روس وسقسین سپاه در رزمگاه بمدد ایشان رسد باید که زرها بر تن بجای کفن در پوشیم و با ایشان بهرچه در امکان آید بکشیم اما

کرد و امیر مبارز الدین چاوی چاشنی گیرا بامیر کمینوس با لشکر گران سوی ارمنستان روان کرد و فرمود که بر دربند هر دزی که هست چون بخت بداندیش پست کنند و دشمنان دین یزدانی را نکایتهی رسانند که تا قیامت اثر آن در دل و جان کافران بماند و مبارز اندیس ارتقش را با لشکری جرّار بطرف ۵ ساحل فرستاد و علی الترتیب آثار شهادت و ضرامت هر يك تقریر می رود ۱۵

ذکر گذشتن لشکر سلطان از دریا خزر در اهتمام

حسام اندین امیر جویان

سلطان مدتی در کیقبادیه فیصریه اقامت فرمود و منتظر سنوح ۱۰ فتوح می بود و چون سپاه شاه بقصد خزر از دریا گذر کرد اهل سغد که جغد خدلان و کنگر ادبار بر کنکر قصر روزگارشان نشسته بود دیدند که از کشتی و بادبان بر روی دریا پیشه روان شده است رسول باستقبال ملک الامرا فرستادند که ما شاه جهان را بنده و فرمان برنده ایم معلوم نیست که لشکر بی ۱۵ کران را بدریا کنار فرستادن باعث چیست اگر در اداء باج و عبور فتوری ظاهر گشت بغرامت آن قیام نموده آید و اثر عزم روس می فرمایید جوانانی چون سرو آزاد در بندگی مصحوب و مسدوب کردیم a [تا] با دشمنان بتیغ بکوشند و جان دریغ ندارند و بشتاب از راه هامون اولاق بملک قفجاق روان کردند که اعلام عساکر ۲۰ سلطان در جیواری مَنَشَاتِ فِی اَنْبَاكَرِ کَلَا اَعْلَامِ b روی بدین

a) و با et کردند P.

b) Kor. 55, 24.

بودم در دیار قفقاز و روس آوارهٔ عدل و ناموس این درگاه می
شنیدم از خرمی روی بدین استانه نهادم و خواستم که از دریا
گذر سازم چون بمعبور خزر رسیدم هر خواسته که در تحصیل
آن عمر گاسته بودم از من بیستیدند هنوز این سخن بآخر
۵ نرسانیده بود که دیگری حکایت شکایت آغاز کرد که من از
طرف حلب رخت عزیمت بدین طرف می بستم چون بولایت
لیفون رسیدم مال را از من بیستیدند و چون ترسارا ازین درگاه
ترس نباشد در این بیدار درمان از عدل کدام سلطان طلب
باید داشت چون او سخن تمام کرد دیگری شغلان بر آورد که
10 من از مقیمان انطالیه ام هرچه در ایام زندگانی اندوخته بودم
در کشتی نهادم و سفر دریا پیمیش گرفتم فرنگ بر ما زد و هرچه
بود بستند و اسیر کرد چون این تظلمات بمسامع سلطان رسید
چون شیر عرین در تاب واضطراب رفت و فرمود که در حال جبر
احوال تجار کنند و روی بامرا و نامداران بارگاه آورد و گفت الروم
15 اِنْ لَمْ تُغَرِّ غَزَتْ مَثَلِ مَشْهُورَسْت a ما آن طوایف را از غایت مرجع
آمن و ساکن گذاشته ایم اکثر [از] کمال غیبت قدر آن نمی
دانند و گزند بتجار دیار که جانی را در بهیام امنی b نهاده اند
و با ترس و بیم در اقلیم آواره شده می رسانند اکثر ما بگوشمال
آن ضلال رجال c ارسال کنیم معذور بدل که مدوح و مشکور
20 باشیم آنکه ملک الامرا حسام الدین امیر چوپان را که از قدماء
امراء و سپهداران سلطنت بود فرمود که با لشکری تمام راه بغداد

a) Cp. Freytag, *Prov. Ar.* I, 558. b) غالی G. c) رجال P.

واز آن شادمانی گنج شایگانی بدانگانی که از طرف شام باومید
 شَم بشام انعام خسرو کامران آمده بودند بذل فرمود و ملکه را
 مائکهُ کنوز قارونی و حاکمهُ ملک فریدونی گردانید روز دیگر امراء
 شام را بتشریفات گرانمایه مخصوص فرمود و در بزم نشاند و همچنین
 هفته دیگر با مکنان عیش می راند روز هشتم امراء شام را^۵
 اجازت عودت و انصراف با سایر الطاف مضاف شد و سلطان عزیمت
 قیصریه فرمود و همچنین تا بانطالیه بفر شهر که می رسید آذین
 می بستند و ساز عیش و شادمانی در می پیوستند و زمستان
 و ایام ثلوج در آن ریاض و مروج بسر برد و چون باد بهاری وزیدن
 گرفت و برف چون تن عاشقان در دیوان و عروق خاک چون دل^{۱۰}
 مشتاقان در خفقان و ضربان آمد فرمانها باطراف مالک بامرا و عساکر
 نفاق یافت که بمحروسه قیصریه حاضر شوند^{۱۵}

ذکر سبب قصد سلطان بفتح حدره قفاجانی و گرفتن

سعداق بر دست حسام الدین امیر چوپان

چون چتر جهانگیر سلطنت از دار الملک بقیصریه آمد ناگاه از^{۱۵}
 در دادگاه بازرگانی که از پی سود و زیان چون گوی گرد جهان
 سر گردان بودی و هواره از دریا گذر کردی و در آرزوی [زر]
 چون نیلوفر سپر بر آب انداختی چون سوسن زبان بشنا بگشود
 و چناروار دست بدعا بر داشت و گفت بنده درویش در طلب
 روزی خویش تعب اختیار کرده و روز از پی قوت که هرگز مباد^{۲۰}
 چون باد بر تر و خشک جهان دوان و روان شده و از براء سیری
 شکم عسر عزیزا در پی بیش و کم بیپوده خوار کرده و در سراء
 سینج بصد گونه غصه ورنج در پی چندی در هم انداخته

داشت تا بپنجه ریش را پُر دود واز آن قبل نیز راحت زیادت
 شد فرمود که هر که بسلامت ذات من ارتیاج دارد با فاسیل
 تکلف کند فاسیل بامداد آن در غصه وجوه خرج یکروزه بود
 شبانه با قارون مبارات و با بحر و کان محاکات می نمود از پس که
 ۵ امراء شام و روم و مخدرات خواتینی تکلفها تقدیم داشتند بعد
 از آن بیک هفته کمابیش ریش مندمل شد و سلطان عزم سیران
 فرمود و مثال داد تا بکاراستنی اسباب جشن مشغول شوند شهر را
 آذین بستند و از قبل مهد امرا و سروران شام هفت قصر از زر
 و نقره صیباغت کرده بودند و آنرا بانواع جواهر محلی کرده و بر
 10 پشت استران ترکیب داده لعلابیان شیرین حرکات و مشعبان
 چابک طفرات هنرها نمودند و ملک خرتبرت برادر دامادی سلطان را
 التماس کرد و در آن ضیانت اصناف کرم از بدل دینار و درم بر
 غایت رسانید و یک هفته عیش و عشرت^a کردند سلطان روز
 هشتم بزم لُهاک و امراء شام را حاضر گردانید و از توقی که ایشان را
 1۵ در غربت بسبب زحمت سلطان افتاده بود عذرخواهی کرد جمله
 سر بر زمین نهادند و بر سلامت مهجرت و حصول بهجت حمد
 باری تعالی گزارند و چون مادر جهان در چادر نیلی رفت و بنات
 سمن سیمما اندام از بام قصر مینافام در جلوه گری آمدند
 و فرآشان و لَقَدْ زَيَّنَّا تَتَف لاجوردی بر عروسان سیارات کشیدند
 20 حریفان بتشاکر تظاهر نمودند و سلطان در حمال^c جلال خرامید
 و حرم وصال پیوست و فی الحال فص ختام و قص رخام واجب دید

a) P sans و.

b) Kor. 67,5.

c) P مجل.

سلطان منبى از اهتمام کار و مدار افلاك بر وفق مراك شهریار در
 قلم آورد و عرض داشت که اکثر ركاب مایمون بملطیه نهضت فرماید
 نوعی از اعزاز a ملوك باشد سلطان را از مطاعه نامه آثار سرور در
 اساریر پر نور ظهور یافت و فرمان بجملكى امرا در قلم آمد که
 موكب مایمون را بظرف ملطیه عزیمت است بی توقف متوجه آن 5
 جهت کردند و خویشتن بطالع سعد نهضت فرمود در راه خراج
 و دامایل بر گردن سلطان خروج کرد و عینا و عذاب عظیم می
 دید چون بملطیه پیوست بدو سه روز پیشتر مهت رسید بون
 و امراء كبار شام در خدمت آمده امیر کندصطیل و شمس اندین
 التونبه استقبال نمودند و حالات و حکایات را ایراد کردند سلطان 10
 بر کمال کارگزاری ایشان تنها فرمود و در اثناء آن در واه عظیم
 اثر کرد ائمه حاذق که حاضر بودند گفتند اگر سر نیشتر
 بدان رسد خطر بزرگ متوقع باشد امید است که بضماد و طلا
 سر کند سلطان از غایت عجز دل از جان بر داشت و فرمود که
 فاسیل جرّاح را خوانند چون حاضر شد دید که مدّه نصیج تمام 15
 یافته است سر در معرض خطر نهاده و نیشتر فرو برد فی الحال
 قبیح و صدید روان شد و قراطای طشت حاضر کرد چندانکه
 ریم روان می شد راحت بجان سلطان راه می یافت چون
 بکلى پاك شد خواب غلبه کرد و يك شبانروز در آسایش بود
 خلیف علم از آن حال متوهم شدند پنداشتند که مگر 20
 محذوری واقع گشت چون شهریار بیدار شد جرّاح را طلب

ندایمیر سلطان بسیف الدین نایب پسر حقه‌باز گفت که ما را
 رای چنین می افتد که جهت استحضام دعایم کامکاری با
 پسران عادل قزاقی شود و بدان سبب رونق سلطنت زیادت
 گردد سیف الدین بعد از استصواب رای شهریار متکفل اتمام آن
 ۵ کار شد و با خزانه تمام متوجه دیار شام گشت چون بمطیبه
 رسید بحررضی که عرض جوهر بدن او شد فرمان یافت سلطان
 شمس الدین التونبه چاشنی گیرا بعوض او نامزد فرمود چون
 شمس الدین التونبه بمطیبه پیوست اسباب و خزاندر را بخانه خود
 نقل کرد و بعد از کارسازی و احتیاط متوجه شد چون ملوک
 10 شام را از ورود رسول عز الدین ابن البدر خبر کرده بود و شکر
 آبدانی تقدیم داشته و هر دوی *a* که در درون اولاد عادل بود
 زایل کرده بتعظیم هرچه تمامتر استقبال مقدم او لازم شمرند
 و در اجلال حال او بارسال انزال مرتبه قصوی و درجه علیا رسیدند
 روز دیگر فرزندان عادل که ملوک شام و اطراف ارمن و دیار بکر
 15 بودند چون ملک معظم و ملک اشرف و ملک غازی و ملک فخر
 الدین در دار السعاده دمشق قاضی را حاضر کردند و امیر
 شمس الدین را احضار فرمودند امیر شمس الدین تحف و اسبابی
 که آورده بود مرتب کرد و جواهر و مزیّنات را بر اطباق سیمین
 و زرین نهاد و احمال و غلمان و جواری را عرض داشت و عقد نکاح
 20 بتمام پیوست و شمس الدین التونبه را تا از ترتیب اسباب سفر
 مهتد فراغت یافتن آنجا باز داشتند در آن باب نامه خدمت

سلطان زند و راه خدمتکاری پیش گیرد پس از بزرگان قدیم
 دودمان خویش رسول فصیح اللسان برگزید و نامه پیر خواهش
 و زینهار با خدمتی که لایق سلطان باشد از لای و جواهر متلای
 و اسپان و غلامان و جامه‌ها ملون و اسفناط عنبر و کافور خدمت
 سلطان فرستاد و از گندهان خود استغفار کرد و ملتزم شد که هر 5
 سال خواسته و اجمال آراسته خدمت خزانه فرستد و بنهر خدمت
 که فرمایند کمر انقیاد بر میان جان بندگان رسول بدرگاه
 پیوست و نوازش یافت سلطان فرمود که کدورتی که در مشارع
 عواطف ما شمارا ظاهر شد بنابر طیش و غیبت ملک مسعود
 بود چون از در اعتذار در آمد ما نیز راه عفو مسعود فرمودیم 10
 از سیئات او تجاوز نمودیم و اثر باز سر عصیان دارد و در زمین
 ایمان تخم کفران کار سزا و جزا چنانکه دیدی که بدتر و *وَلَا خَيْرَ*
أَشَدَّ عَذَابًا وَأَسْوَأَ تَنْكِيلًا مشاهده کند و رسول را اجازت مراجعت
 فرمود و سلطان جهت قشلاق بهروج میینو نمای سواحل
 روی آورد ۱۵

ذکر مصاحبت سلطان با اولاد ملک عادل
 چون موسم بهار در آمد و سلطان از قشلاق انطالیه بقیصریه
 متوجه شد عز الدین ابن بدر را که در حرب حصن *a* کاخته
 انداخته بودند و اسیر کرده و در قلعه قیصریه محبوس بود با
 متعلقان و ملازمان از بند اطلاق فرمود و خلعت شاهانه داد 20
 و باکرام و احترام بطرف شام اجازت توجه یافت روزی در اثناء

a) حنین .

غار جوی خون از ساکنان حصار روان کردند و سپاه از بیرون
بر اهل اندرون قلعه از زخم تیر روز را چون شب دلگیر سپاه
کردانیدند بعد از کوشش بسیار از سر عجز باضطرار و زنهار آمدند
و کس فرستادند و امن خواستند کند صطیل مامول ایشان را بحصول
۵ موصول کردانید و رزم بزم و جدال بفراغ بال بدل شد روز دیگر
متمکنان قلعه با اسباب خود فرو آمدند و کوتوال جریح النبال
پر و بال شکسته و زبون گشته بزیر آمد و از بی ادبها عذر خواست
و سناجق را بر شرف قلعه بردند و بعد از حمد آفرید ثار و اعداء
صلوات بروضه سید مختار دعاء شهریار را بسا غلامان بر آسمان
10 سنگین a که در زمین مکیین بود گفتند و امیر کند صطیل نامه
مشتمل بر تفصیل حکایات که واقع شد و تهنیت بفتح ثانی که
از فضل یزدانی سانج شد در قلم آورد و حضرت سلطنت فرستاد
سلطان شکر الهی گزارد و کوتوال تعیین فرمود و برگ آن قلعه را
مضاعف کردانید ۵

15 ذکر تذلل ملک مسعود بخدمت حضرت سلطنت

چون ملک مسعود آگاهی یافت که قلاعی که پشت اقبال و پیر
و بال طائر حال او بود بسناجق نصرت و اعلام سلطنت سلطان
زیب و زینت گرفت بر تخت خود کریان و از تقصیر که جایز
داشته بود پشیمان گشت مصلحت در آن دید که پیش از
20 آن که نیم ملک که مانده است بیکبار از دست بیرون و مرکب
سعادت بکلی از پای در آید چنانکه در دامن حمایت و کرم

مارا راه جنگ می باید گشادن پس فرمود تا عرادعا نصب
 کردند و لشکر پوشید و در دروازه زحقی بی اندازه کردند و از
 فلق تا غسق بنزخم مناجنیق و تیر و دار و تیر مشغول بودند
 عاقبت با عجز واضطرار خیمام مراجعت کردند یک هفته شب
 بروز پیوسته با مدیگر جنگ در پیوستند روز هشتم دیدند^۵
 که ده صندوق آهنین چنانکه ده مرد جنگی از تنگی در جوف
 هر یکی از آن نیندیشد و درو سوراخها کرده که منفذ تیر باشد
 از بالای غار فرو گذاشتند و از ابر کمان باران تیر در غار در
 می ریختند کند صطبل از غایت بیچارگی بر خود می پیچید
 و آن در در! هیچ درمان نمی دید ناگاه جوانی^a خوش نقا بیامد¹⁰
 و گفت که دوش گرد این کوه بر می آمدم در پهلوی غار حصار
 رخنه یافتم که اگر نقابان آجا در عمل آیند باندک مدت قلعه
 میسر شود امیر فرمود که لشکر بر آلات خود محاصرت رود
 و خویشتن باره بر سنگ خاره تاخت تا چاره این کار چگونگی
 شاید ساخت چون آن رخنه را دید فرمود که پنجاه نقاب¹⁵
 همیت پیشه تیشدرا کار فرمایند و بنزخم بازو در بارو تمام ظاهر
 کنند بشیرین زبانی امیر خسرو پیرست هر استادی فرزادی شد
 و یکمتر زمانی بنزخم متین خلیل در حصن حصین و قلعه متین
 انداختند و چاه عریض ساختند پس فرمود تا لشکر بر قلعه
 تیرباران کنند و فوجی از دلیران تهن تن چون بیزن در آن²⁰
 چاه فرو روند و کام از کام نهنک بر آورند دلاوران جان سپار در

a) Deux fois en P.

آورد روز دیگر عزّ الدین ابن البدر را با اسراء دیگر در صحبت
صد سوار ببندهائی شهریار روانه کرد و از صورت حادثه و محاربه
شامیان وانهزام ایشان و امیر عزّ الدین و تمینۀ اهالی قلعه بخدمت
درگاه اعلام داد سلطان آن مساعی را بمراضی مقرون گردانید
5 و خلعت شاهانه با الطاف و انعامات بی کرانه بدو فرستاد و کوتوالی را
بیکی از خواصّ غلامان داد و جواب نامه پهلوان را در صحبت او
روان کرد ۵

ذکر فتح قلعه چمشکزاک بر دست بندهگان سلطنت

امیر اسد الدین کندصطبل که سر لشکر ملطیه بود بر موجب
10 امر مطاع با پنج هزار سوار و آلات محاصرت بطرف قلعه چمشکزاک
روان شد سنگی دید سر بر آسمان کشیده و درو غاری خدا
آفریده و در شیب آن جوی که نیل را در حساب نیلار و پیلار
پشته شمارد روان و ازین سوی آب شهری از قلعه حصین تر
و بنیادش محکم و متین تر فرمود که بچنین مقامی که عقاب را
15 فراز آن پروای پریدن و نقاب را درو جای رخنه نمودن محال می
نماید بجنک آهنگ نتوان کرد اگر بوعبد و وعید در کهند مراد
آید فهو المراد و الا آنچه ممکن باشد بکوشیم باشد که بتایید
یزدانی و افضال سلطانی میسر شود پس قاصدی بدیشان فرستاد
و از احوال کاخته و استنزاع ایشان بقصر و اهلاك نجده لشکر شام
20 بقهر سخن راند و قضایا بر خواند چون نزدیک قلعه رسید
کشکناجیر و تیر چون باران ریزان گشت چندانک می گفت که
رسول و برای مصلحت شما می آیم التماسات نکنند بصورت
مراجعت کرد امیر فرمود که چون ایشان در سخن در بستند

سپاه را براه قلعه فرستاد و خویشتن با پنج برادر دیگر که باولاد
 فردخلا معروف بودند و از ولایت لشکری نو رسیده در مقابل
 شامیان رفتن کوهی چند شامیان حمله آوردند و ایشان کالجبال
 الرواسی ثبات نمودند و باخر ایشان بیکبار حمله کردند و از لشکر
 دشمن بی شمار کشتند و عزّ الدین ابن البدر را که زعیم لشکر^۵
 بود دستگیر کردند و باقیان سراسیمه و حیران هر یک روی بطرف
 نهادند و پشت دادند و چون ابن البدر را بسرپرده امیر مبارز
 الدین آوردند احترام تمام فرمود و در آن گرمی سوی قلعه
 تاخت اهل قلعه چون آن حالت مشاهده کردند فغان الامان
 الامان بر آسمان رسانیدند و نفری چند بزیبر آمدند و خطّ امان^{۱۰}
 طلبیدند تا قلعه را تسلیم کنند امیر مبارز الدین استمالت
 فرمود و بمقتل لطف زنک محنت از خواطر ایشان زدود و بدیدار
 دادر سوگند خورد که من که چه اولی ام و این لشکر ما دام
 که اهل قلعه راه انقیاد و اذعان سپردند و قلعه را ببندگان شاه
 جهان سپارند گزندی باندک و نیسیار بدیشان نرسانم و از حضرت^{۱۵}
 سلطنت هر آرزوی که دارند بر آرم و اگر خواعند که با مال
 و اسباب تحویل کنند مانع نشوم غرض سلطان اهل قلعه است
 فحسب اعیان چون این معافی شنیدند جمله امیر مبارز الدین را
 نماز بردند و بالا رفتند و کالا وزن و فرزند را از قلعه فرو آوردند
 و کاخه را ساخته و پرداخته روز دیگر بندگان سلطان سپردند^{۲۰}
 تا سناجق شاه جهان را بالا برند و امیر مبارز الدین بالا رفت
 و آن شب در جوف a قلعه بزم آراست و با عیش و سرور شب بروز

ذکر فتح قلعه کاخته در ایام سلطان علاء الدین کیقباد
 منهبیان اخبار در حضرت شهریار محفل عرض رسانیدند که ملک
 مسعود صاحب آمد از فرط جهالت سر از چنبر طاعتدای
 سلطان منحرف گردانیده است و ملک کامل متوسل شده و سکه
 ۵ و خطبه بنام او کرده ازین معنی سلطان در غضب رفت و فرمان
 داد که سر لشکران تمامت حدود روم با جملگی اسباب پشیمانی
 هرچه زودتر بمحروسة ملطیه توجّه سازند و ترقب نمایند تا بچه
 خدمت مأمور خواهند شد در اندک زمانی تمامت عساکر بدار
 الزفره ملطیه پیوستند و فرمان بر آن جملت رسید که امیر مبارز
 ۱۰ الدین چاولی با فوجی از اجناد بطرف کاخته که از جمله مالک
 آمدیست رود و احوال فتح آنرا ساخته گرداند و امیر اسد الدین
 کند صطبل با لشکر نامدار عزم چمشکراک و کفرک که ۴ در حکم
 اوست سازد امیر مبارز الدین با عساکر و آلات محاصرت بکاخته
 رفت و مناجینیقی مغربی در مکه اذاعه دروازه نصب کرد و دو
 ۱۵ مناجینیق چپ و راست بر یمن و یسار قلعه راست فرمود چون
 آمدی از آن آگاهی یافت استغاثت نامه نزد ملک اشرف روان
 کرد ملک اشرف عز الدین ابن البدر را با ده هزار سوار از قبائل
 اکراک و اعراب بطرف کاخته متوجّه گردانید چون امیر مبارز
 الدین را خبر شد که شامیان محاربت را میان بسته اند
 ۲۰ جماعتی را بر اعمال مجانیق نصب کرد و خویشتن با امرا و اجناد
 مستعدّ قتال شد و در مقابله اعدا بصحرا آمد روز دیگر هو دو
 لشکر برابر یکدیگر رفتند و در آن حال شش هزار سوار از طرف
 آمد بمدد آمد و در ۴ آمیختند امیر مبارز الدین بعضی از

وده اسپ با زمین و لجام و پنجه غلام ارزانی داشت و فرمود که امرا با او تکلف کنند و ولایت زره را *a* که صد هزار عدد حاصل و شصت نفر *b* حواشی بود بدو بحکم اقطاع رحمت فرمود، نرجع انی ما کنا بمصرده چون سلطان از میدان بایوان آمد فرمود تا تمامت حواشی و غلامان و متعلقان امراء مقتول را سیاست کنند ⁵ و پسر حقدباز بزمان *c* حکم انگشتری سلطان را بستند که چون شب در آید بامضا رساند در حال کمینوس با یک غلام و رکب‌داری سوار شد و خدمت درگاه آمد و بار خواست و در شد و سر بر زمین نهاد و گفت امروز که بنده از سرء سلطنت بوثنای خود رفت از متعلقان و حواشی لشکری انبوه گرد بر گرد من می رفتند ¹⁰ این ساعت از آن جمله یک نفر غلام و رکب‌داری مانده است سلطان فرمود که سبب چیست جواب داد که مگر سیف اندین نایب اجازت یافته است که متعلقان و غلامان امرارا هلاک کند چون مردم بنده شنودند جمله کوفته خاطر شدند و گفتند که اگر فردا از تو ندهی که موجب سیاست باشد ¹⁵ صادر شود با ما همین خطاب خواهد بود آن به که پیش از حلول واقعه بتدارک حال خود قیام نماییم سلطان فرمود که راست گویند و دستارچه امان داد که آن حکم باطل باشد و چون از قبل قتل امرا قناعت *d* یافت و وعاء خرابین بنقود و جواهر منلی شد در فتح بلاد و قلاع که متاخم حدود ملک بود شروع ²⁰ فرمود

a) *Rec.* III, ۲۷۸, 13. غرس ایلی. *b*) *P* نمبره.

c) *P* بزمین. *d*) *Rec.* III, ۲۸۰, 10. فراغت.

و بهیبت تمام در صحراء مشهد زمانی سپران کرد آنکه بمیدان آمد و تا نماز پیشین اسپ می تاخت و گوی باخت در اثناء آن حالت دید که امیر کمال الدین کامیار و ظهیر الدین منصور پسر کافی ترجمان و شمس الدین ولد ماه خراسان که از اوساط ۵ امرا بودند با یکدیگر پنهان حکایت می کنند فرمود که هنوز این جماعت خاکساران باد فصول از سر بیرون نمی کنند امیر دادرا فرمان داد تا بچوگان هر سهر از میدان برانندند و اسباب و تجملات بیوتات ایشان را بغارتیدند و از روم نفی کردند خرتبرت افتادند و ملک خرتبرت نوازش فرمود و بعتاب سلطان مواخذ گشت 10 و از آنجا باخلاط رفتند ملک اشرف دو سال ایشان را نیمار داشت عاقبت بشفاعت او بروم آمدند ولی منکوب و مخدول می بودند هر چه کمال الدین کامیار داشت در بی نوائی تلف شد یکسر اسپ داشت روزی سلطان در علایه از قلعه عزم شکارخانه فرمود کمال الدین در خدمت سوار گشت در وقت مراجعت در پا 15 بالای قلعه اسپش سقط شد کمال الدین کامیار ناچار زمین در پشت گرفت و بوثای رفت چون سلطان برسید پرسید که اسپ از آن کیست نور الدین پسر طلاق اخلاطی که از ندما خاص بود تبسم کرد سلطان فرمود که سبب خنده چیست جواب داد که در سر تعز من تشاء و تذلل من تشاء لا معطى لما 20 منعت ولا مانع لما أعطیت حیران مانده ام کمال الدین کامیار را در جمله جهان این اسپ بود و آن پیر بدین حال افتاد سلطان آن لحظه جوانی نفرمود چون فرو آمد کمال الدین کامیار را طلب داشت و تشریف خاص و یک هزار دینار سرخ و پنج سر استر پالانی

بر دوش و در آغوش پروردم و موی دراز خود را بریدم و بزنان رومی
 بجهت شما بیک تلی نان از بی پیوسته دُری فروختم و در خورد
 تو و برادرت دادم و کانبد مطهر پدرت را از روم بدار الاسلام آوردم
 و تو بر خلاف رای امرا و وزیر از حبس بر آوردم و بر تخت
 نشاندم و از بندگان پدرت در قدمت کسی رتبت من نداشت 5
 اگر انبساطی کردم بنابرین بود و اعتماد کلی بر عهد و میثاق
 که در روز زندان فرموده بودی داشتم همانا که پادشاه را چون
 من بنده مشفق حاصل نکرد و چون در ماند پیشیمانی سود
 ندارد

- لَتَقَرَّعَنَّ عَلَى السَّيِّمِ مَنْ أَلْدَمَ a إِذَا تَدَكَّرْتَ يَوْمًا بَعْضَ أَخْلَاقِ 10
 چون این کلمات رقیق را بمسامع سلطان رسانیدند قسوات
 و غلطت فلیس زیادت شد مثل داد تا او را در برجی بردند
 و سرش را از بدن جدا کردند و زین الدین بشاره را در خانه کردند
 و در بر آوردند تا از فرط گرسنگی از اعضا غذا می ساخت
 و امیر مجلس را با روزبه خادم بقلعه زند و فرستادند و بهاء الدین 15
 قتل و جده را بر استر پالان نشانده گریان و نالان بنو قات روانه کردند
 و چون کارها پرداخته شد سلطان امر را که بر اتمام آن کار اقدام
 نموده بودند طلب کرد کمینوس و امیر جاسدار و برادرانش در
 آمدند و خدمت کردند جمله را در مجلس انس بنشانند و آن
 شب بکلربکی را از تحویل سیف الدین اینه بکمینوس فرمود روز 20
 دیگر بر خلاف معهود با ظیل و علم و بوق و چتر عزم میدان کرد

مبارز الدین عیسی و برادرانش پیش آمدند و گفتند حکم چنانست که امیر درین خانه رون جواب داد که غلط است گفتند صوابست حالی کلاه بر زمین زد و گفت مرا آن روز که سلطان در باغچه فرمود که درختان پیر را قلع باید کرد و بجای ایشان درختان جوان نشانند معلوم شد که او چنین غدیری خواهد کرد اگر من آن روز ندارک می کردم امروز عاجز می ماندم رضا بقضا دادم

دل از تن و جان و خان و مان بر کندم

از مرگ بتر چیست بدان خرسندم

10 آنکه زین الدین بشاره امیر آخر بدر آمد اورا نیز در خانه دیگر باز داشتند و با بهاء الدین قتلوجه همین خطاب کردند و بعد از سه امیر مجلس بر خاست و بسلوک آن راه ملزم شد چون سه گرفتار شدند پسر حقه باز خدمت آمد و گفت شاه را سلطنت نجسته باد غلامان سلطان و امیر داد غلامان امر را که 15 نشسته بودند بزندان خانه بردند و دروازه سرای سلطنت باز گشودند و نواب بخانهء امرا رفتند و اسباب و تحملات ایشان را در قلم گرفتند و بیوتات را مهر بر نهاده اند و موکلان بر گماشتند و خانه خوییشان و متعلقان جمله تاراج کردند سلطان را از غایت حقد که از قیل چاشنی گیر داشت قرار نمود محمد الدین اسمعیل 20 والی قیصریه را نزد او فرستاد که موجب کسناخی و تحکّمات که می نمودی چه بود جواب داد که من در وقت غریبت ترا و برادرت را

کار ایشان آسانست اما در انضالیه بحکم آنک از بیست سال
 باز امیر مبارز الدین حاکم و فرمان رواست این معنی دشوار دست
 دهد اگر [سلطان] فرماید که این اندیشدرا بقیصریه رسانند
 موافقتر باشد سلطان این رای را مستحسن داشت و چون موسم
 رحلت از انضالیه در رسید عزم قیصریه ساخت و آنجا هدم بنیان⁵
 وجود امرا را اول مقدمه این فرمود که شمس الدین قزوینی امیر
 پیردهاران را بر در درگاه پنجاه چوگان زدند بدان بهانه که
 چرا حواشی^a امرا با سلاح وانبوی در بارگاه راه دهد فرمان
 چنانست که بعد الیوم با هر امیری غیر یک سرموزدار در
 نیاید و این قاعده استمرار یافت و مجال مکر و مکیدت سلطان را¹⁰
 فسحتی ظاهر شد سلطان با کمینوس و سیف الدین پسر حقدباز
 و مبارز الدین عیسی امیر جاندار تدبیر فرمود که در فلان روز
 چون امرا بر علت بدونتخانه در آیند کمینوس سلاح پوشیده
 با مردم خود خفیه فراز باره باغچه سلطان ضواف کنند و غلامان
 خاص در سلاح روند و بر قانون یتاق ملازم باشند و پیردهاران¹⁵
 بعد از دخول امرا در سرای را محکم بسته دارند و هیچ آفریده را
 مجال تردد ندهند و امیر مبارز الدین جاندار و برادرانش بر در
 بزمخانه بسا عدت و اسباب مردانه آمده باشند هر که از امرا در
 پایان مستی عزم وثاق کند او را در خانه موقوف دارند تا در
 باره ایشان چه فرمان رسد و چون روز موعود رسید چنین کردند²⁰
 امیر سیف الدین چاشنی گیر در پیش از ده عزم رفتن کرد

a) حواشی P.

که در مطبخ سلطان هر روز بجهت رواتب خاص و عام سی سر
 گوسفند مرتب بود و امیر سیف الدین ایندرا هر روز هشتاد سر
 گوسفند راتب مطبخ بودی زمام نقص و ایرام بکلی در کف حکم
 خود گرفته بود و چون از خدمت سلطان بوثاق خود رفتی دیار
 ۵ گرد دیار سرای پادشاهی نگشتی و از اشارت او در حجابت سلطان را
 محاورت ممکن نبود و از آن قبل در قلب مبارک سلطان احقاد
 و ضغاین متراکم می گشت و چون انتهاز فرصت میسر نمی شد
 با ایشان مدارا می نمود اما باوقات در خلوت کلمات زهر اندود
 می فرمود و مقربان کافر نعمت بامرا می رسانیدند ایشان نیز
 10 طریق تواضع می سپردند و در خفیه بقصد حصد نهالی شاهی
 مشاورت می نمودند و خایف و محترز می بودند مگر شبی در
 پایان مستی با یکدیگر قرار نهادند که فردا سلطان را بخانه امیر
 سیف الدین اینه بهمانی خوانند و بند گران بر پای نهند و کی
 فریدون که بقیلو حصارست بیارند و بر تخت نشانند غلامی
 15 که همراه ایشان بود از غایت مستی از آن مجلس بیرون آمد
 و مست لا یعقل بخانه سیف الدین پسر حقه باز رفت و اندیشه
 امرارا باز گفت امیر سیف الدین هم در شب بحضرت سلطنت
 رفت و حال اعلام کرد روز دیگر سلطان را چاشنی گبر بهمانی
 خواند تعلی نمود و فیما بعد باحتراس تمام با ایشان ترجمه ایام
 20 می کرد و چون سیل تنه و تجبر ایشان بزواء نهایت بلوغ یافت
 در وقتی که سلطان بقشلاق انطالیسه بود پسر حقه باز و امیر
 کمینوس را که در محرمیت اسرار محل ثانی اثنین فی الغار داشتند
 این حکایت بطریق شکایت باز گفت جواب دادند که تدبیر

مواکب بغداد واریل ظاهر شد امرا خلعت پوشیده روی سوی صوب دار السلام کردند و از اسب فرو آمدند و سر بر زمین نهادند چاوشان آواز بداء امیر المومنین و ثناء شاه جهان بر داشتند چون قضا امیر المومنین و ملک مظفر الدین آن تواضع مشاهده کردند و انبوی لشکر و جابکسواری و استغراق در زر و سلاح^۵ تمام بدیدند گفتند سلطانی که عده او را این وقار و عظمت باشد چون او بنفس خود قصد ملکی کند نه همانا که از صدمه او هیچ آفریده خلاص یابد بر امیر بهاء الدین و تعبیه او آفرین فراوان کردند و هدیه گرا و دای کرده بجانب روم مراجعت ساختند چون بمطیبه رسیدند امیر بهاء الدین چون خانه خود آمد امرا^{۱۰} ضیافت بزرگ کرد و اجازت انتشار داد و امیری بزرگ را در صحبت سناجق سلطنت و نایب خود بخدمت سلطانی فرستاد و خویشی عذر خواست و بعد یکماه بدرگاه شتافت و شرف دستموس در یافت^{۱۵}

۱۵ ذکر گرفتن سلطان امراء کبار را در قیصریه و سیاست فرمودن چون مدتی بر دولت و سلطنت سلطان علاء الدین کبکبند بگذشت و بر تاخت ناز و دست اعزاز پایدار گشت امراء کبار چون امیر سیف الدین اینمه چاشنی گیر و زین الدین بشاره امیر آخر و مبارز الدین بهرامشاه امیر مجلس و بهاء الدین قتلوجه حکم قدمت خدمت و کمال ثروت و کثرت انبعاث و اشباع راه بطور^{۲۰} و اشر پیش گرفتند و بر سلطان تحمها^a می کردند تا حدی

a) کملها ou کملها P

ملك مظفر الدين عساكر روم را آنجا بنوعی از انعام و اکرام باز
 دارن ملك مظفر الدين را سماحت طبيعت و سخاوت عزيزت بود
 از بزرگ و خرد ^a هيچ باقي ن گذاشت بعد روزی چند اميري بزرگ
 از ديوان عزيز باعدار امير بهاء الدين در رسيد و نزد امير مظفر
 ۵ الدين رفت و در حكمت او نزد امير بهاء الدين آمدند و نامه
 ديوان عزيز را با سلام عنبه مقدسه ابلاغ كرد امير بهاء الدين در
 حال سر بر زمين نهاده را بر قمه نهاده در آنجا نوشته بودند
 كه پيش از اين آوازه بود كه لشكر مغل چون از كار خوارزمشاه
 پرداخت عزم اين جانب ساخت ما احتياط را از سلطان
 10 استنجاك نموده بوديم اكنون مي شنويم كه راي ايشان از آن
 اندیشه گشته است و ملوك اطراف را كه از جوانب دور آمده
 بودند اجازت انصراف داده شد بايد كه امير بهاء الدين بسلامت
 با لشكر خود مراجعت سازد آنكه پناهگاه هزار دينار خليفي
 و صد سر شتر و صد اسب و پناهگاه استر و ده هزار سر گوسفند
 15 و سيصد خيلعت و دويست استر بار از انواع مأكولات و حلاوی
 برسم نزل در آورند امير بهاء الدين بر انعام و صدقات خليفه
 دعا و ثنا گفت و جبين بر زمين نهاده و مهمانداران را خلعتها سلطاني
 داد و همرا در قلم آورد و بر سپاه تفرقه كرد آنكه فرمود تا جمله
 لشكر با برگ و عدت كامل فردا روز سوار شوند و انواع شهامت
 20 و نيزه بازی و تير اندازی و حلقه ربائی ظاهر گردانند روز ديگر
 لشكرها آراسته گشته سوار شدند امرا خلعت پوشيدند و چون

a) Lecture incertaine, le ms. étant ici endommagé.

وجاندارى وسلاحداران ونوشه^a عظيم تسريح کرد وامير بهاء الدين اسباب سفر را ساخته و پرداخته بود چون ظهير الدين با سنجق رسيد وفرمان رسانيد ميمنه وميسره ومقدمه وساقه وسروران والى باشيان را معين ومعين کردانيد وبا ترتيبى که کس ندید^b روانه گشتند چون ملوک ديار از خربت و آمد وماردين وموصل⁵ آن عظمت مشاهده کردند شکوه سلطان در دل ايشان تعظيم عظيم يافت وبانواع پيش کشيهها وضيفات تقديم مى داشتند وامير بهاء الدين نيز در احترام واکرام ملوک ميانعت مى کرد واز تشریف وانعام وپيام حضرت سلطنت بهره اکمل مى رسانيد چون بموصل واصل شد بدر الدين لولو [ورا] سه روز باز داشت¹⁰ وخدماى که وصف آن در حيز امکان نيابد باقامت رسانيد روز چهارم امير بهاء الدين اورا بمارگه خود بود و بزوى برآراست که بدر الدين لولو با علو همت که داشت از آن خيريه ماند ودر سلطان آفرين فراوان کرد ونامه نزد ملک مظفر الدين نوشت که لشکر گران از خدمت سلطان بناجده عتبه امامت مى¹⁵ آيد اگر ايشان را آنجا توقف افتد ديوان عزيز را اخراجات فراوان رونمايد اولى آنست که ايشان را بزودى بمقام خود عودت دهند ملک مظفر الدين نزلها وپيش کشيهها مهيا کردانيد وخويشتن عزم استقبال کرد وچون لشکر وناموس را بدان شيوه ديد استنواب راى بدر الدين کرد ونامه بر بال کيوتر خدمت ديوان عزيز²⁰ پراى کردانيد از ديوان جواب رسيد که تا رسيدن مهمانداران

a) P دوسر (sic).
ici endommagé.

b) Lecture incertaine, le ms. étant

که از هر کشوری رسولی با تحف و هدایا بموضعی معین چون
 اختوان در برج سعادت اقترا نمایند و در صحبت رسول امیر
 المومنین بخدمت خان روان^a گردند و عذر خواهند که اکثر
 پادشاهان مالك بنفس خود متوجّه خدمت گردند اضطراب^b
 ۵ در مالك ایشان ظاهر می گردد و اظهار طاعتداری کنند و چنانکه
 مصلحت را^b و تدابیر را با یکدیگر مجهّز^b گردانیده مصالحت را بناء
 محکم و قاعده پایدار نهند و اکثر ما پیش از ارسال نجده ایسن
 مقدمات بمسمع اشرف امیر المومنین رسانیم بر عجز وضعف حمل
 کنند و پندارند که انجام باجمنان دریغ فرمودیم چون دو هزار
 10 سوار خواستند پنج نفرستیم بر وجهی که زان يك ساله استصحاب
 کنند فی الحال فرمانها بدین مهم و تحریض عساکر در عزیمت
 بطرف ملطیه و توجّه ایشان در اهتمام ملك الامراء بهاء الدین
 قتلغچه بصوب دار السلام نافذ شد روز دیگر سلطان در سیران
 رسول را طلب فرمود و حکایت را چنانکه مقرر شده بود اعادت فرمود
 15 و اجازت انصراف داد چون محیی الدین بمنزل خود پیوست خزانه
 داران پنججاه هزار عدد سلطانی و صد تاء جامه ثمین و پنج استر
 رهوار و ده سر اسب و پنج غلام رومی و بیست هزار عدد برسم
 متمیزان که ملازم رسول بودند در پی فرستادند و چون روانه
 شد بعد یکماه بل کمتر جملگی لشکر بمکروسه ملطیه پیوسته
 20 بودند و منتظر قدوم سنجق هایون مانده سلطان سنجق را در
 صحبت ظهیر الدین ترجمان پسر کافی ملطیه با سرهنگان و جنایب

a) P وروان. b) Lecture incertaine, le ms. étant ici endommagé.

ترجمان یمن و یسار دست رسول بطریق اعزاز گرفته در پایسه
تخت بر کرسی که معدّ داشته بودند بنشانند و بوجه داران
دار الخلافه بوجه چها بر کنار صفّه نهادند جنبیت با برگستوان
مرصع بالاء صفّه کشیدند فرّاشان پرده ملّمع که بحکم سلطان
زده بودند فرو گذاشتند سلطان از تخت بزیور آمد و در آن حجاب 5
رکاب جنبیه جناب خلافت را جهت تعظیم استلام نمود و خلعت
خلافت در پوشید محیی الدین دست سلطان گرفت و باز بر
تخت نشاند فرّاشان باز پرده را بالا کشیدند امرا و سروران تحفه‌ها
زر نثار کردند آنکه بساط سباط گسترند و بعد از تناول و تبدیل
وضع بوضع محیی الدین خلوت خواست و زبان بگشاد و بعد از 10
حمد باری و صلوات بر روضه مصطفی و دعاء حضرت امامت و محمدت
بارگاه سلطنت گرفت که امیر المومنین خسرو اسلام را سلام
می رساند و می فرماید که چون لشکر تبتار از محاربه محمّد
خوارزمشاه فراغت یافت قوت و شوکت تمام گرفت و چنین اندها
کردند قصد این حدود دارند اگر دو هزار سوار برسم نجاه 15
احتیاط و نامرا از مالک روم بدین تخوم روانه شوند متضمّن
مصالح ملک و ملت باشد سلطان فرمود که سمعاً و طاعه ترتیب
رو و علی اسرع حال ارسال گردد رسول خوش دل بمنزل آمد
و سلطان بسراج خلوت خرامید و امراء کبار را طلب داشت و فرمود
که ما را بر بعد غور درایت امیر المومنین اعتقاد بیش ازین بود 20
با لشکری که چون سیل عرم با دولت تازه وخت جوان چون
دریاء آتشین در اضطراب و التهاب آمده باشند جز بمدارا پیمیش باز
نشاید رفت و صواب آن می نماید که امیر المومنین اشارت فرماید

و پیسنده داشت و متعال داد تا هر يك نام خود را بر حجر بزر
نقش کنند تا اعمار بسيار از مساعی ایشان در جهان نام و نشان
بماند آنکه بزم نهاد و عشرت کرد ۵

ذکر ورود محبی الدین ابن الجوزی از حضرت خلافت بر سالت
5 واستنجا عساکر و مندوب شدن بهاء الدین قتلوجه a بدان

چون عمارت قونیه تمام شد جهت مراعات مصالح ممالك سلطان
عنان عزیمت بقیصریه معطوف گردانید چون بدانجا پیوست
امراء ملطیه خبر دادند کی از خدمت حضرت خلافت محبی
الدین ابن الجوزی بر سالت می رسید b سلطان فرمان داد تا
10 مهمانداران خاص تا محروسه سیواس استقبال نمایند و در توقیر

جانبش بذل c مجهود تقدیم دارند و چون بکاروانسرای لالا وصول
یافت سلطان بآیینی که روان شاهان ماضی از آن بر شک آمده
با چتر و تمبیره پذیره شد و ابن الجوزی بعد از معانقه ابلاغ سلام
امیر المومنین کرد و سلطان با او ملاطفت و محادثات بسیار فرمود
15 چون بدروازه رسیدند فرمانده آفقا و داع کرده بوثنای رخت روز

دیگر چون شیر مرغزار مینارا از انصاف تقدیر در زیر تمکین
خسرو سیارگان کشیدند و سلطان لاجورد سریر برین سبز خنک
باد مسیر سوار شد بارگاه ممالك انراق را چون روضه فردوسیان
آراسته بودند و امراء کبار بر یمن و یسار صف زده امام محبی
20 الدین با خلعتها و جنابت و ادوات مهذب و آلات مذهب ببارگاه
سلطنت تجشم نمود جلال قیصر پروانه و ظهیر الدین منصور

a) P ici. b) P سازند. c) P بدان.

آهنگ پیروز و سنان جگرسوز ما گرد جهان باره^a است لکن حزم آنست که مردم چاره ساز پیوسته از آرزو نیاز^b هراسان باشند چه دوران روزگار بر یک شمار قرار ندارد زمانه حادثه زای و آینده آسمان وقایع نمای است

هزار نقش بر آرد زمانه و نبود⁵

یکی چنانکه در آینه تصور ماست

رای ما بر آن مصروفست کی پیرامن این شهر و سیواس باره^c کشیده آید که کلنگ دواقی دهر دورنگ را درو اثری نباشد و نقاب احقاد ازو خایب آیب^e گردد پس فرمود نسا معماران و رستمان حاذق حاضر کردند^d و سلطان با امرا سوار شد¹⁰ و گرد شهر دوان فرمود تا مواضع بروج و ابدان و ابواب را رسم زدند آنکه ذواب خاص را مثال داد تا از خاصه چهار دروازه با چند برج و بدن عمارت کنند و باقی را بر امراء مالک علی حده قسمت فرمود و فرمان داد که در آن باب شتاب کنند و فرصت غنیمت دارند و فرمانی درین معنی نزد امیر مجلس بسیواس ارسال فرمود¹⁵ تا او نیز باستصواب ملوک و امراء آن اطراف جهت سیواس باره^e کوه نهاد بنیاد کند و در قوهیه و سیواس اساس باره آغاز نهادند و شب و روز بر قدر زور و مکننت در اتمام آن قیام نمودند و بنعصب و حسد همدیگر از احکام قواعد و اعلاء ابدان و تشییید بروج هیچ باقی نگذاشتند و بعد از اتمام خدمت سلطان اعلام کردند سلطان سوار²⁰ شد و بر اطراف خندق طواف فرمود و بنظر اعتبار مطالعه کرد

a) P ajoute کی. b) P répète ce mot. c) S. p. en P, G
d) P گردد. و اعقاب احقاد و احقاب ازو خایب اب

پیمای بی اعمال حسامی در اعدان دیگر بلاد و قلاع مالک آمد
چون خبر فتح ثانی بمسامع خدایگانی رسید بزم عام نهاد و باد
جنگ از سر بدر کرده با رباب و چنگ باده نوشید و چون بانطالیه
پیوست کافهٔ امرارا بخلعت و نوازش مخصوص گردانید و اجازت
انصراف بشتا و مصطفی ارزانی داشت و خویشمن با خواص خود
بانطالیه قشلاق فرمود

ذکر عمارت بارهٔ قونییه و سیواس و ربع آن بر امراء دولت

در سنه ثمان عشر و ستمایه

روزی که بر سپهر لاجورداندود خسرو خاوری رخ فرخ بنمود
10 سلطان بحکم سیران با امراء درگاه و سروران در صکاری و ریاض
قونییه ارتیاض می فرمود ناگاه سوی شهر نگاه کرد شهری دید
بهردم و خواسته آراسته یک روزه راه در طول و عرضش [اشجار]
رزقدار و میوه‌دار نشانده

گرو برده آبش زجوی فوات گذر کرده بادش بر آب حیاة
15 زهر کشوری مردمان تاخته در آن شهر خرم وطن ساخته
نه شهری که آن علمی بد تمام یکی ژرف دریا بد و شهر نام *a*
ولکن کَلَنَصْلٍ عَرَى مَنَآهَ مِنْ آلِخِلِّلٍ از حلال سور معطل مانده
سلطان بامراء دولت فرمود که چنین شهر نامدار را چون عروسان
رعنا از حلال باره معطل گذاشتن محض خطا باشد اگرچه از

a) G ajoute ces deux vers (Cp. Rec. III, ۲۵۲):

ولی بارو اندر خور خود نداشت اثر سر اندر فلک بر فراشت
همانا که بد گوهوی شب‌فروز که با او نیسای نبودی بروز

ذکر فتح قلعهٔ آلاړه بر دست بندگان سلطان
 چون سلطان از عمارت علائیه فراغت یافت عنان جهانگیر بر
 صوب انطالیه تافت در راه نظرش بر قلعهٔ آلاړه افتاد که در
 میان درهٔ بر سنگ خارهٔ افتاده بود و در پهلوی آن جوی برنگ
 نیل و آغونک رود نیل روان شده بر فرازش از نزدیکی آسمان^۵
 همیشه پشت a پاسبان خم بودی و در نشیبش کوه قاف از دره
 کمتر نمودی برادر کبر فاد که دامن از لذات جهان در کشیده
 بود و سلوک جادهٔ تنبل گزیده بر آن قلعه قرار ویر اطلس پلاس
 اختیار کرده بود بامیری از امراء دولت فرمود که تا فوجی از
 عساکر منصور بطرف آلاړه روان شود و حاکم آن بقعه بگویند که¹⁰
 برادر که بکفایت و صرامت معروفست قلعهٔ کلونوروس را از ما یکماه
 پیش ازین نگاه نتوانست داشت همانا که ضعف و عجز حصار
 بروزگار تو روی زودتر نهد و تو مردی خردپیشه و از ایام جفاکار
 پر اندیشه انتهای جادهٔ سلامت بحال تو مناسبت اثر ضریقه
 کفایت برادر مسلوک داری و قلعه را ببندگان ما سپاری مآب¹⁵
 و مقاصد خویش میسر یابی و اگر قدمی بر خلاف احکام ما گزاری
 خار آن خلاف را جز در دیدهٔ جهالت خود نیابی چون فرمان
 سلطان بدو رسانیدند از هیبت سلطنت و غلب فزع و جزع فی
 الحال رنج قولنج برو مستولی شد و حساب عمر و جان را بفذلک
 و مالک رسانید معتمران آن جایگاه از هولی آن حادثه از جای²⁰
 رفتند و قلعه را رغبهٔ او رهبةٔ سپردند و آنچه چنان مقام بواسطهٔ

a) P sic. دشب

هیبت شاه این گاه شگرف در دیده عقل چاه ژرف نمود با
 خود گفتیم با کوه مناطق کردن وبا درفش پنجه زن سر بباد
 دادن باشد بدین واسطه در سایه خورشید خسروان مقر و مقر
 جستن لازم افتاد اگر عاطفت شاهانه شامل گردد وبا امان جان
 ۵ مرا از مالک سلطان نانی باشد غایت بنده نوازی و نهایت چاکر فزایی
 خواهد بودن شهریارا گفتار او پسندیده آمد و گفت اگر ارکان
 بیت صداقت را باو تان قرابت احکامی کنید تا اعتماد او بیشتر
 شود بهتر باشد چون کبیر فارد این معنی استماع کرد خریدۀ از
 مخدرات در سلک باقی ملازمان حرم همایون سلطان آورد و شتات
 10 امور او بدان ملتئم گشت و منشور امارت آقشهر قونیه و ملکیت
 چند پاره دیه در مسطور گشته بر دست قصاص نزد کبیر فارد
 فرستاد روز دیگر از اوج قلعه بحصیص بارگاه سلطان که ماس
 اوج کیوان بود فروز آمد و زبان اعتذار گشود سلطان بعین رافت
 ملاحظت فرمود و مبالغت نمود کبیر فارد حضور سلطان را در قلعه
 15 التماس کرد و سلطان با چتر و سناجق سوی قلعه روان شد اهل
 قلعه با نثار و درم و دینار پذیره می آمدند چون ببالا بر آمد
 مزارع فراوان و مصانع بی کران و ذخایر بی پایان دید بر آسانی
 فتح شکر نعت کردگار را بتلاوت a الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي صَدَقْنَا
 وَعَدَهُ وَنَصَرَ عَبْدَهُ ادا کرد و فرمود که بر آن سنگ خارۀ بشارۀ
 20 بنا کردند آنکه آن مقام را بنام و لقب خود تشریف انتساب ارزانی
 داشت ۵

بیگانه‌گی را باشنائی تبدیل باید کرد در حساب قاصدی صادق
 لهجه اختیار کرد و خدمت امیر مبارز الدین ارتقش که بحکم
 جوار و تدانی مزار میان [ایشان] صداقت موکد بود ارسال کرد
 که واسطه شود و خار این اندوه را که در آن بدل و جان رسیده
 است بمنقاش انطاف از پای روزگار شوریده ما بیرون آرد و گناه⁵
 نا کرده مارا از خدمت شاه در خواهد امیر مبارز الدین قضیه را
 سلطان باز گفت سلطان را اسارت سرور در جبین مبارک ظاهر
 شد و فرمود که بدانچه رضاء اوست مارا همدانستانی باید نمود
 امیر مبارز الدین قاصدا از حصول مقصود اعلام کرد و بکیر فارد
 فرستاد که رای آنست که روان را از اندیشه بیرون و مطاوعت¹⁰
 احکام خسرو ایام را پیشه سازد و دل از محبت قلعه قلع کند
 و فیما بعد پناه در سایه مبارک شاه جوید چون فرستاده باز
 گشت رخ کبر فارد چون نویدوار خندان شد و رسول خوش زبان
 خدمت سلطان فرستاد تا مکتوبی مشتمل برین که شاه جهان
 همانا استماع فرموده باشد که این تنید سنگ از زمان دارا¹⁵
 و هوشنگ و عهد سکندر و قیصر مقام آبا واجداد و رشک اعدا
 و اضداد این بنده سر افکنده بوده است و هیچ شهریار گامگار
 طالب کارزار او نشده و جهان آفرین بر زمین چنین آسمانی پدید
 نکرده ذخیره و اسباب که تا روز حساب کافی باشد معدست
 و لکن [چون] از دور نظر بر چتر منصور افکندم^a فتور اعضا و نور²⁰
 بصر آمد و شد آغاز نهان و ضعف قوی بنیاد محکم کرد از

a) P افکند.

کَیومَ واحد جنگ بود شبی سلطان در خواب دید که شخصی
خوب سیما با او بدین عبارت در تکلم آمدی
که این تند دُزرا دُگر یار a نیست

کسی را برو دست پیکار نیست
ولیکن جهان آفرین یار تست

5

چنین دز گرفتین هم از کار تست
سپاهت گر آهنگ گردون کنند

دماغ از سر مهر بیرون کنند
و دگر سوی دریا بود رای جنگ

دردیا بخشکی گریزد نهنگ
ولیکن چنین ناخنکاهی شگفت

10

بند بیروی یزدان توانی گرفت

سلطان از فرح این بشارت از خواب در آمد و این ابیات بر
شقه اثبات کرد، روز دیگر چون لشکر ظلام طریف انهزام پیش
گرفت امراء کبار را که بر دهلیز حاضر بودند بار فرمود و حکایت

خواب و ابیات بریشان خواند و صدقات فراوان از گاو و گوسفند
و درم بر فقرا و مطّوعه غزا b تفرقه کرد همان شب رای دزخدارا

از ممانعت و ابا ندا بادید آمد و اعیان و معتبران خود را خواند
و گفت ما را با دستکّه سلطان پایداری نخواهد بود اگر چه قلعه

20 ما با شهاب همزانو و با عقاب پهلوست لکن از حکم قضا و قدر
گذر کردن محال می نماید با پادشاهی کی فر خدائی دارد

a) P بار.

b) P عرا. Cp. Rec. III, ۲۳۸, 11.

ایشان چون برند باشد بر آن پشته برند چون بر وفق حکم
 سلطنت مناجنیق نهاده شد کبر فارد که دارا^a دز بود شنید
 که سلطان با لشکر گران از آن آبهاء خون^b خوار گذار فرمود
 واز فراز ونشیب آن راهها با نهیب هیچ آسیب بدو ولشکرش
 نرسید گفت بدین حدیث مرا از ملک قدیم خود جدای⁵
 خواهد بود واین بندرا بهیچ تدبیر نتوانم گشود پیش ازین
 آفتاب یکسواری فراز این بند کوه بهزار بدرقه گذاره می کرد
 اکنون شاه کبیکباد بر سان باد گذار فرمود اورا بما آسمان در
 پیکار آمدن و با گردون کارزار پیوستن از مدد یزدان ساخت
 آسانست مرا جز زره صبر پوشیدن و بر در انتظار نشستن¹⁰
 یاخود فلک از پرده چه آرد بیرون درمانی دیگر نیست روز دیگر
 که بر قبه لاجورد ریات زر خسرو جهان نور بر آوردند عالم از
 گرد سپاه سیاه گشت اگرچه بر آن سهمگن جایگاه زمانه بتندی
 نگاه نتوانستی نمود وگوش سپهر نیارستی شنود که آنرا بکوشش
 توان گشود و در قلعه که پلواره حرسه آن با تیر چرخ در محاذ¹⁵
 باشند تیر چرخ چه اثر نماید

ولکن چو خشم آورد بخت شوم کند سنگ خاره بگردار موم
 سلطان فرمان داد که بر آن کوه گروهاگروه برانند چون عقاب
 پیران و پلنگ در آن یکباره بر آن سنگ خاره رفتند و بر آن کوه
 که اندیشه راه نمی یافت سپاه در جنگ ایستاد و صد مناجنیق²⁰
 گران گرد قلعه پرتبار کردند و مدت دو ماه حتی غیر^c شهران

a) P دراء. b) P خوان. c) P غیر (sic).

نهاد^a است و آن چنان تخت گاه جز شاه جهان پناه را نشاید
اگر بانشکر منصور فرمان شد [امید واقفست که] هر موری از دهای
و هر صعو^ه همای گردد و آن قلعه را [که] با سماک برابری و با
افلاک و سوری می نماید در کمند بند بندگان دولت کشند
۵ و آن در دریا ملک را در سلک لای باقی منتظم گردانند سلطان را
این رای موافق آمد و فرمود که فرمانها باطراف اوج باستحضر
عساکر در قلم آرند همان لحظه منشیان بارگاه انقاس عبیر آسارا
بر کافور قوطاس منتشر کردند و چون زلف ماهریان آفتاب منظر و طره
دلبران مشتری پیکر بسطور مسلسل چهره بیاض را مزین گردانیدند
10 و بتوزیع همایون رسانیدند و بر دست غلامان ییباق برسم اولاق
روان کردند و در کمتر از ده روز سپاهی که گرد حوافر بادپایان
ایشان روی خورشید و ماه را در نقاب غبار کشیدی با برت
و عدت شایسته فراز رسیدند سلطان فرمود که لشکر گیتی شکار
سه بهره شوند گروه چون پلنگ [بی] درنگ بر خار و سنگ
15 گرازان و تازان کردند و طایفه چون نهنگ از راه دریا بجنگ روند
و فوجی چون موج گران در کشتی بطرف قلعه روان شوند و بر
آن پشت^ه که گردون از تنیدی آن خیره و همواره از ابر سیاه
تیره مانده است مناجیقی چون کوه که از سنگ آن البرز
بستوه آید نصب کنند و دلیرانی که در وقت نبرد خسار بنزد^d

a) P ajoute: تا امنی. Ces mots qui ne se trouvent point dans la réd. turque (*Rec.* III, ۲۲۹, 9) sont difficiles à expliquer.

b) P ajoute: که کار دشمن را ce qui ne se trouve ni en G, ni *Rec.* III, ۲۳۴. c) P ورنک. d) S. p.

وَأَمَّ أَرَّ كَالْتَوْدِيعِ أَفْبَحَ مَنَظَرًا وَأَنْ كَارَ يَدْعُوهُ ^a أَهْلَهُ لِمَتَعَانِفٍ
وَلِصَارِمِ الْهِنْدِيِّ الْإِيْنِ جَانِبًا مُلَامَسَةً مِنْ كَفِّ أَلْفِ مَقَارِقٍ
وبعضی از امراء کبار ومهمندانان خاصرا تا ملقبیه کی سرحد
مملکت است جهت اقامت شرایط خدمت ملازم فرمود ۵

ذکر شروع علاء الدین کیقبد در جهانگیری واول ۵
فتح قلعه علائیه بود

چون از یمن ملک متعالی وعنایت بارگاه ذو الجلال اعلام دولت
سلطان مع الزمان بر شواهق اقبال وقلال جلال تصاعد می کرد
وبرکات آسمانی بواسطه حسن اشفاق ومکسارم اخلاقش در زروع
وضروع ظاهر می شد چنان شد که میان شیشه وجام با آنک 10
مدام بی هیچ وحشتی خون باشد صفائی هرچه بیشتر بادید
آمد ومطربان را در مجلس فرح افزاء خسروانبیش از تواتر رازنی ساز
ونوائی بی نهایت دست داد روزی با ندمائی که مرتبسه وزرا
ومحل تشاور داشتند فرمود که ما را از دلنوازی بزم بکارسازی رزم
می بایید پرداخت وقوانین سلطنت را چنانکه حق آنست می 15
بایست ساخت امراء کبار در پاییه تخت بزانو ادب در آمدند
وگفتند که ملک یونان شاه جهانرا مسلم است وچون انصالییه
ثغری میسر ولکن از جهت قلعه کلونوروس ^b که آسمان پیش
او چون زمین هامونست کوئی بی زینهار که از دریا خندقی
واز خسارا حصار دارد از طرف بر ^c ملک سیمس داو حکم 20
روان گردانیده است واز سوی دریا بر گردن مصر بلج گران

a) P. يدنو. J'ai corrigé selon Rec. III, ۲۲۵.
Rec. III, ۲۲۷, Note a.

b) S. p. Cp.

c) P. تر.

شیخ را بسراء سلطنت دعوت کردند تا سلطان خلعت خلافت در پوشید و عمامه که در بغداد تکویر کرده بودند بر سر نهاد و علی ملاً من الناس مقرعه حدود را که معهود دار الخلافه است چهل چوب بر پشت سلطان راندند و جنبیت دار الخلافه را با 5 نعل زرین در کشیدند سلطان بحضور کافه ائمه سم جنبیت امرا استلام و با شیخ بزرگوار سوار شد و همه خلق سلطان را بر آن هیأت منالعه کردند و چون معاودت نمودند و خوان نهادند و بر داشتند قولان خاص سماع آغاز کردند مریدان معتبر که در خدمت شیخ غور و نجد قطع کرده بودند در وجد آمدند 10 و از ذوق آن سماع شوق تمام در همه حاضران پدید آمد و با سلطان و امراء دیگر سیما جلال الدین قراطی مقرض کاری رفت و چون شیخ بمنزل مبارک که مهبط واردات روحانی بود تحویل فرمود سلطان تکلف بیش از حد و قیاس تقدیم داشت و در مدت اقامت شیخ بقونیه بکرات سلطان بزیارت مبارکش استسعاد 15 یافت و در وقت انصراف و مراجعت شیخ از وجوه خراج نصاری و ارمنه صد هزار عدد و پنجاه هزار دینار زر سلطانی بسکه علائی از پانصد و صد و پنجاه مثقال مضروب و دیگر اجناس در صحبت قراطی و نجم الدین طوسی برسم نفقات فرستاد و تا زنجیرلو کی یک فرسنگ قونیه است بوداع رفت و از هم عالییه شیخ 20 استمداد نمود و در حالت مفارقت ابن دوییمت بر زبان شیخ گذشت

و متصوّفه و اعیان و اخوان با جمعیت هرچه ثمامتر پذیره شدند
 و خویشتر را با لشکری آراسته متوجّه استقبال شد چون نظرش
 بر جمال مبارک شیخ آمد گفت این طلعت بدان صورت که در
 شبانه روز خلاص از زندان در خواب بند از پای ما بر داشتی
 و ما را سوار کردی و فرمودی که تلوّاره همت عمر محمد سهروردی^۵
 ملازم خواهد بود می ماند چون نزدیک رسید بمعانقه و مصاحبه
 پیوست شیخ فرمود که پیوسته حاضر عمر محمد السهروردی
 بجانب سلطان اسلام از شب زندان باز نگران بود و المنة لله که
 پیش از حلول ما لا بدّ منه حصول ما لا عوض عنه در دائره
 تیسر آمد انحمد لله اَلَّذِي اَذْعَبَ عَنَّا اَلْكَرْنَ a سلطان از¹⁰
 غایت ارتیاج و انشراح بعد از سلام باستلام باسطه مبارکه مبادرت
 کرد و موادّ اعتقاد را متضاعف گردانید و در تعظیم باقصی نهایت
 غایت رسید و خواست که چون ابرهیم ادم طریق عیسی مریم
 پیش گیرد شیخ بنظر نورانی اوهام و خطرات سلطانی را مشاهده
 می فرمود و هر خاطری را جوانی می داد و تسکین دغدغه طلبی¹⁵
 که در روز السبت b بنهاده آمد می کرد و تفسیر و ما مِنَّا اَلَّا
 نُه مَقَامٌ مَعْلُومٌ c می گفت وَلِكُلِّ عَمَلٍ رِجَالٌ بر زبان می راند
 و بر عدل گستری و دین پروری ترغیب می فرمود چنانکه چون
 بشهر رسیدند سلطان از لباس نخوت و غرور و عجب و غفلت بکلی
 منسلخ شده بود و چون جان فرشته هـ خیر گشته روز دیگر²⁰

a) Kor. 35,31.

b) P زوالست mais la traduction turque

Rec. III, ۲۲۳, 6 a اَلْسَبْتُ (Cp. Kor. 7,171). Après بنهاده il faudra suppléer سلطان.

c) Kor. 37,164.

ابن سبکتگین و قابوس بن وشمگیرا معتقد بودی و باخلاق ایشان
تشبه کردی و بی وضو البته توفیق نفرمودی و هواره کتاب کیمیا
سعادت و سیر الملوك نظام الملوك را در مطالعه داشتی نبرد و شطرنج
بی نظیر و گوی و نیزه خوب باختمی در جمله صناعات از عبارت
5 و صناعت و سگاسی و ناکاتی و ناجاری و رسامی و سراجی مهارت
و حداقت بی نهایت یافته بود و قیمت جواهر نیکو کردی بیت
گر ختم شد نبوت بر خاتم شریعت

بروی زیادشاهان ختمست پادشاهی

ذکر وصول شیخ الشیوخ شهاب الدین السهروردی از حضرت

خلافت برسالت نزد سلطان

10

چون خبر طلوع طلایع دولت و ظهور بدایع سعادت سلطان علاء
الدین کیقباد بحضرت خلافت و بارگاه امامت الناصر لدین الله
عرض داشتند منشور سلطنت و نیابت حکومت ممالک روم
و تشریف شهریاری و حسام و نگین تاجداری سلطنت ربانی ابو
15 یزید وقت و جنید ثانی صدر نشین قبه اولیا و اتقیا وارث علوم
انبیا خلاصه القدره خاتمه السدره عارف الحقایق قارع شواهد a
الدقایق شهاب الملة و الدین شیخ الاسلام و المسلمین هادی الملوك
و السلاطین الداعی الی جناب مالک یوم الدین ابو عبد الله عمر
ابن محمد السهروردی رضی الله عنه ارسال فرمودند چون سلطان را
20 از قدم هایون شیخ بافسرا آگاهی دادند امرار با اقامت بسیمار
پیش باز فرستند و چون بمنزل زنجیرلو پیوست قضاة و ائمه و مشایخ

شده بود و اصحاب دواوین با اندیشه و امین پیشه گشته امیر
 بزرگوار جلال الدین قراطای که قطب اوتاک و قدوة زهاد بود
 چنین روایت کرد که مدت هزده سال در سفر و حضر لیلا و نهارا
 ملازم حضرت علیا بودم معلوم نشد که سلطان در حالت
 صحو و اما سکر بیش از یک پناس بر فراش خواب استیناس فرمود⁵
 بل که فرمان *a* قُمْ أَتَلْبَلْ إِلَّا قَلِيلًا را نصب عین ساخته بود و سبب
 رفع درجات خود در آن دانسته و هرچند سلوک مذهب امام اخی
 حنیفه رضی الله عنه در اصول و فروع واجب و لازم شمردی اما^b
 نماز صبح بر مذهب امام اعظم شافعی رضی الله عنه نگاه
 گزاردی اوقات لیلا و نهارا بر مصالح ملک و مملکت موزع و مقسم¹⁰
 کردی در مجلس انس او هزل را مجال محال بودی بل که بتواریخ
 ملوک و ذکر محاسن سیر پادشاهان قدیم مستغرق داشتی و قتها
 از طبع لطیف دویستهاء ظریف انشا فرمودی و از آن جملت
 این دویستی است

- 15 تا هشیبارم بر خردم تاوانست
 چون مست شدم عقل زمن پنهانست
 می خور که میان مستی و هشیاری
 و قتیست که اصل زندگانی آنست
 و اثر از کسی از حرفا و ندما بیرون مرتبه و وظیفه او ساختی اما
 حرکتی صادر شدی دیگر اورا در آن مجلس باز نفرمودی و نذر²⁰
 سلاطین قدیم بنعظیم بر زبان راندی و از سلاطین اسلام محمود

a) Kor. 73,1.

b) P امام.

فلج ارسلان بن سلیمان بن قنلمش بن اسرائیل بن سلجوق
 سایه نینداخته است آن رایة الاسلام که تظّل علی سلطان
 احسن دینا و اصدق یقینا و اوسع علما و اغنی غنا و اعظم قدرا
 و انخم ذکرا و امد باعا و اشد امتناعا و اجلّ جلالة و اکمل عدة
 ۵ و الة و ارفع ملکا و سلطانا و اروع سیفا و سنانا و احمی للاسلام و ذویه
 و انقی لشک و منتهلیه اکنسابا و وراثت منه شان او در عظمت
 بجای رسیده بود که ملوک امصار از مومن و کفار از اقضاء اخاز
 تا انحاء حجاز و اوایل باشقرد و منتهیاء و لاشکرد و صکاری قفقاز
 تا براری عراق سیما ملوک شام خود را غلام او می شهرند
 10 و خطبه و سکه بنام او می کردند

رَأَوْا طَوْعَهُ حَتَمًا وَفَرَضًا [وَلَا زِمًا]

وَإِخْلَاصُهُ a فِي الدِّينِ وَالْمُلْكِ وَاجِبًا

نفسی داشت از وابل طهارت نصارت یافته و عدلی چون چشمه
 خور بر آفت جهان یکسر تافته در وجوه خزانه تفحص و تدنق
 15 فرمودی و از طرفی افراط و تفریط در انفاق خزانین محاسبات
 نمودی اما در مراعات اضیاف و رسولان اطراف دریا مواج و ساحاب
 تاجاج بودی بر کمینه بادره که از بزرگتر سر لشکر حاصل شدی
 عتاب بل عذاب بلیغ فرمودی و بودی که درخت وجودشان را
 کاعجاز تحل منقعر بفأس بأس و توبیخ از بیخ بر کندی و حکم
 20 وَتُنذِرُهُمْ مِنَ الْعَذَابِ الَّذِي نُونُ الْعَذَابِ الْكَبِيرِ c بریشان
 راندی لا جرم بوجه تطیع امانت در ذات نواب جهات طماع

a) P و اخلاصا.

b) Cp. Kor. 54,20.

c) Kor. 32,21.

دف در صف صوفیان چرخ چنبیری افتاد سلطان هر لحظه یکی از حرف‌ها بدنداری جانی نو می بخشید و در الفاظ اکرام بر فرق خاص وعام می پاشید چون باد سورت باده نقاب دهشت از چهره اهل بزم بر انداخت امرا و سروران قونیه بر خاستند و هر یک بقدر مکانت و مکنت پیش‌کشی تقدیم کرد جماعه بنظر قبول^۵ وصول یافت و چون قنادیل سیمین بزیو قیبه برون ظاهر گشت سلطان از مقام عشرت بمنزل دعت تحویل فرمود روز دیگر سلطان رشید الدین وزیر و ملک الامرا اینده جاشی‌گیر و سیف الدین ابو بکر پسر حقه‌باز نایب و جلال الدین قیصر پروانده را در خلوت اجازت حضور فرمود که باطراف اوج نزد امرا و امر مطاع باعلام^{۱۰} قدوم اعلام شهریاری ما بطرف قونیه و تمکن بر سریر تاج‌داری واستنانت واستنکثات ایشان در مبادرت خدمت درگاه سلطنت اصدار باید کرد کتبه و منشیمان را فرمودند و در حال مرقوم گشت و بر دست فصاد باطراف پیران شد ۵

ذکر بعضی از سیر خوب و اخلاق زاهر این پادشاه قاهر^{۱۵}
وَيَسْأَلُونَكَ عَنِ الَّذِينَ قَالُوا هُمْ عَلَىٰ شَيْءٍ عَالِمُونَ اُولَٰئِكَ
مَعْلُومٌ كَيْ تَأْخُذَ بِهِمْ نَاصِيَةٌ كَلَيْتَ مَا يَخْلُقُونَ اُولَٰئِكَ
وخطام تذليل خلايف در كف كفايت پادشاهان اولو الامر كه
مخصوصان خطاب و اُولُو الْأَمْرِ مِنْكُمْ اند نهاند اعلام اسلام از
ابتداء طلوع تا انتهائ و قوع بر كشورداري چون سلطان علاء^{۲۰}
الدین كيقباد بن كيخسرو بن قلیج ارسلان بن مسعود بن

ثروت داشت و دست امکان بدان رسید فدا و نثار مقدم
 شهریار کرد سلطان روزی چند آنجا اقامت فرمود آنکه بر صهیون
 اقبال و مناكب جلال بافسرا روانه گشت چون بباط پیروانه رسید
 مقیمان آفسرا که مشتاق طلعت عالم آرای سلطان بودند [چون]
 عشق مهاجور سوی وصال ویا تشنه رنجور بطالب آب زلال متوجه ۵
 استقبال شدند و بعد از تقدیم زمین بوس و ادراك شرف سعادت
 تقبیل باسنة جهان آرای در بندگی موكب همایون سوی شهر
 روانه شدند سلطان روزی دو سه آنجا استراحت فرمود آنکه
 عزم دار الملک نمود و چون پدید صبا نسیم غلبه طره رایات طلايع
 میمون شاه جهان را بمشام ساکنان قونییه رسانید همرا ۱۰
 عزمت بر تعرض نفحات سعادت ملاقات سلطان مشارق و مغارب
 حاصل شد مکتسب اعمار و مداخل اعصارا در وجه نثار قدوم
 شهریار نهادند و پانصد کوشك دویست روان و سیصد ساکن
 بساختند و همرا بغرایب سلاح و خراید ملایح بیاراستند و تا منزل
 ابروق پذیره شدند چون دیدها تغیر a غبار حوافر بکران ۱۵
 خدایگان عالم روشنی گردانید خروا ساجدا b بی اعمال تکلفی
 وصف ایشان شد و غلغله الاحمد لله الذی اذهب عنا الکثر c
 زلزله در قواعد قصر مشید انداخت حسام الدین امیر اریف d
 سوباشی و دیگر معتبران بشرف اختصاص مشرف شدند و در
 خوان و بنم شاهنشاهی نشستند و آن روز بصکراء روزبه بروز بهی ۲۰
 و فرحی یشب آوردند روز دیگر آفتاب چتر همیون از افق سرایره

a) P بغیر.

b) Kor. 19, 53.

c) Kor. 35, 31.

d) Rec. III, ۲. عارف.

می یافت آنکس در مسجد رفتند و بنام سلطان علاء الدین
 بتلقین قاضی سوژند خوردند و سلطان اطلس سپید برسم عز
 در پوشید و سه روز آئین تأسف و تلّف و برعایت رسانیدند روز
 چهارم لباس را بکاس مبتّل کرد و امر را خلع وافر مبدول فرمود
 5 و مناشیر امارات و مناصب و اقطاع ارزانی داشت و عزم دار الملک
 قونیّه کرد ۵

ذکر عزیمت سلطان علاء الدین بطرف قونیّه

چون قواعد کارها محکم شد سلطان بطالع فرخنده عزم دار الملک
 قونیّه که مستقرّ سریر دولت است فرمود امیر مجلس تا کدوک
 10 ملازمت رکاب مایون نمود و آنجا ضیافتی شاهانه تقدیم داشت
 و سلطان مجلس را آراست و از چاشنت تا نیم شب از غایت بطر
 طرب می کردند روز دیگر او را تشریف گرامیّه در پوشانید
 و سیواس فرستاد و خویشتن بقیصریه آمد سیف الدین ابو بکر
 پسر حقه‌باز که سرباشی قیصریه بود اعیان و معتبران شهر ولایت را
 15 خبر کرده بود تا کوشکها روان و ساکن ساختند و تا باجمیع
 پذیره آمدند و چون سناجق مبارک را بدیدند فرو آمدند و زمین
 بوسیدند و بدستبوس اشرف مشرف شدند و کالفرّاش ائمّه‌نوت
 در رکاب مایون بشهر آمدند و شاه کیمقباد ما بین کیخسرو
 و قباد در شهر مداخلت فرمود و در مهاک کرامات اجداد استبداد
 20 یافت و درم و دینار بل لولو شهوار بر شهریار چون قطرات امطار
 نوپهار انتشار گرفت و پسر حقه‌باز هر در کرامتی که در صندوق

نهاد آنکه اغلبك نامی امیر آخر امیر مجلس استری رهوار بر
 آن هیئت که در خواب دیده بود پیش کشید و قَالَ اَرْكَبُوا
 گفته سوار شد وبا باک صبا و معنای گذشته مراحل و منازل باز پس
 انداخت و تا وقت سحر شهر کشیده بدروازۀ شهر رسیدند
 همه شب امیر مجلس در قلعه سوار می گشت و مردم بصاحت^۵
 سلطان استمالت می داد و پیناجاه نفر بر در شهر مرتب داشته
 بود که چون اغلبك برسید او را خبر کنند اغلبك بانگ در داد
 امیر مجلس دوید و در شهر باز کرد چون سلطان را بدید زمین
 و رکاب بوسه داد و امیر مجلس و چاشنی گیر در خدمتش بر سر
 تابوت برادر رفتند و باز کردند تا روی برادر را بدید آنکه بر^{۱۰}
 تخت نشاندند و قاضی و ائمه و معتبران را بر درگاه حاضر گردانیدند
 و کیفیت حال هر کسی را معلوم نمود چون سلطان بر تخت
 تمکین یافت و سرهنگان و جانداران هر يك در مقام خود منتهی
 کردند سیف الدین از خدمت سلطان بدلهیز آمد و گفت
 ائمه و اکابر را مقرر باشد که سلطان عز الدین کیکاوس در قاموس^{۱۵}
 رحمت حق استغراق یافت و در تابوت فیبه سَکِنَةً مِنْ رَبِّكُمْ
 منزل ساخت برادرش سلطان معظم علاء الدین کیقباد جهان را
 بقر سعادت بخش خویش مزین گردانید و کرسی مملکت را منزلت
 عرش مجید بخشید آنکه پره بر داشتند و جمله ائمه و معتبران
 در آمدند و زمین ببندگی بوسیدند امیر چاشنی گیر هر يك را^{۲۰}
 دست گرفته بپایۀ تخت می برد تا بشرف دستبوس اختصاص

a) Kor. 11,43.

b) Kor. 2,249.

محبیه مبارک سلطان افتاد سر بر زمین نهاد و آب از دیده روان
 کرد و کفن از بغل بدر آورد و در گورن پیچید و شمشیر را از
 کوتوال بستند و خدمت سلطان نهاد و گفت هر حکم که پادشاه را
 است امروز بر بنده برانند ملک را بکلی دل از جای رمیده بود
 ۵ چون این کلمات بشنود اندکمایه اطمینان یافت و زبان بعد از
 خواهی بر گشاد و وعده‌ها خوب داد امیر سیف الدین گفت
 اگر پادشاه این معنی از سر صدق می فرماید بر زبان مبارک
 سوگند رود و دست خط اشرف در آن مسطور گردد بر موجب
 التماس او سلطان سوگندان خورد و کتاب امان خط مبارک سلطان
 10 در قلم آمد امیر سیف الدین بر آن اختصار نمود مصحف
 جمایل از غلاف بیرون کرد و خدمت سلطان نهاد و گفت اگر چه
 دست خط اشرف سبب امن و امان عالمیان است اما تاکید را
 بدین کلام مجید دریغ نفرماید ملک باز سوگند خورد چون
 چاشنی گیر بدان عهد و وثوق یافت زبان بر گشاد که بقاء عمر
 15 پادشاه باد روح برادرت از خط خاك روی بذروه افلاک نهاد
 مملکت و سلطنت بتو می رسانند و تخت و تاج آنکه آلبوم لدینا
 مکیں آمین^a می خوانند توقع بمکارم سر فزازی خدیو معظم
 داشته می آید که بزودی پای در رکاب زمین آرام آرد و سریر
 سلطنت را بپاراید چون سلطان را تخمین بیقین پیوست بشکر
 20 الله رَبِّ قَدْ آتَيْتَنِي مِنَ اَمْلِكِ b خوانان دوگانه بگزارد و چون
 ماه از غمام و تبغ از نیام از زندان خانه روی بایوان و کاشانه

a) Kor. 12,54.

b) Kor. 12,102.

نفر از خواص خانه و بطانۀ آستانۀ سلطان بجانب ملبطیه بقلعۀ
 گذرپیتر *a* که ساجن ثانی سلطان بود روانه شدند نماز دُبُتری
 از شهر بیرون آمدند و به شب راندند مع الصبح بقلعه رسیدند
 سلطان نماز گزارده بود و نشسته و در شبانه خواب دیده که مردی
 نورانی با منظر رحمانی آمدی و بند از پای او بر داشتی و فرمودی ⁵
 که استری عظیم هیکل در کشیدندی و دست زیر بغل سلطان
 کردی و بر نشانندی و گفتی که همواره همت محبت عمر محمد
 سهروردی با علاء الدین کیقبادست سلطان اگر چه آن خواب
 دیده بود و در ضمیر تعبیر می فرمود اما چون آن فوج را دید
 هراسی تمام بر او مستولی شد و ا حسرتا گویان دزدار را گفت که ¹⁰
 این جماعت را چندان باز دار که من تجدید غسل و وضو کنم
 و لحظه خود پردازم و بر وداع زندگانی دوستانه بخرام چون کوتوال
 بدروازه رسید چاشنی شیر بر در حاضر شده بود کوتوال سوال
 کرد که آمدن ملک الامرا سبب چیست گفت
 آن وعده که تقدیر می داد وفا شد ¹⁵
 و آن کار که ایام می خواست بر آمد
 دستارچه و انگشتری [سیاه گردانیده] نمود کوتوال در باز کرد
 و چاشنی [شیر] با یک غلام جواز داد او شمشیر از غلام بستد
 و با نیام بکوتوال تسلیم کرد و هر دو بمجلس که *b* سلطان بود
 روانه شدند اول کوتوال در شد و تعزیت و تسلیم داد و بجهت ²⁰
 سیف الدین اجازت خواست فی الحال که نظر سیف الدین بر

a) P گذرپیتر sic.

b) P ajoute بمجلس.

لب بر لب ورخ بر رخ وآنکه پس از آن

سنت‌سورا نهاده بر سوراخان^a

وقتی که در راه آفسرا بدین دو منزل رسیدند مقرب شد و آنرا
 شرف مطبخ وانشاء خاص مضاف گشت مشاورت نمودند که بر
 ۵ تخت کرا نشانند طایفه بمغیت الدین شغرشاه بن قلیج ارسلان
 صاحب آرن اروم که پادشاهی مملکدار و رعیت‌پرور بود نمودند
 و گرونی بر نصب کی فریدون که برادر کهن سلطان بود و بقویلو
 حصار موقوف جازم شدند امیر مبارز الدین بهرامشاه امیر مجلس
 و سیف الدین اینسه که ملک الامرا بود گفتند با وجود مملک
 10 علاء الدین که از در تاج و نگین است ذکر دیگر کس نشاید
 کرد صاحب مجد الدین و شرف الدین محمد پروانه گفتند ما
 بتوقوت از ملازمان خدمت او بودیم حقوق و متکبر و حسود
 و متهم‌رست فیما بعد بر هر کس زخمها زند که بهیچ مرهم اندمال
 نپذیرد امرا برای ایشان التفات ننمودند و گفتند بر ملک علاء
 15 الدین کیقبک مزیدی نتوان طلبد امراء دیگر طوعاً و کرها اتفاق
 کردند و بر سلطنت ملک علاء الدین بما یکدیگر عهد کردند
 آنکه سیف الدین اینسه گفت که من چون از انگوریه ملک را
 بمطایه می بردم بر خاطرش از قبل من عباری نشستم است
 من بنفس خود خدمت ملک روم و از قبل او جان خود را امان
 20 حاصل گردانم انگشتتری و دستارچه سلطان مرحوم را بوسم نشان
 بر داشت و موکبی چند تیزگام زمین‌نورد اختیار کرد و با چند

^a) P سواحمان Cp. Rec. III, 187.

با غم *a* تو چه پای دارد شادی

بر داشته شد با تو صدم بیهیادی

وشمس الدین *b* حمزة بن المویّد الطغرایی که بکر عطار و نادره
ایام بود در شیوه ترسل و قرض نظم بشقه شاسع رسیده بملک از
فلک تاسع در گذشته و از محکّمات محمودات *c* طبع لطیف او
این دوبیتی است

گل درج زمردین گشادست امروز

زرین طبیف لعل نهادست امروز

ور زانک امارت ریاحین نگرفت

صدیرک چگونه عرض دادست امروز

وملک الساده نظام الدین احمد امیر عارض معروف پسر محمود
وزیر که در انشاء مثنویات فردوسی ثانی بود و از نتایج طبع
او این است

گفتم غم زلف تو دگر نتوان خورد

زین بیش که مشک جگر نتوان خورد

گفتا غم چشم و لب من نیز مخور

لاخیر همه بام و شکر نتوان خورد

وصاحب شمس الدین اصفهانی که در آن وقت منشی خاص
بود و بواسطه این دوبیتی که بافتراج سلطان بر بدیهه گفت

بامام شبی با تو دلارام چنان

کز غلیت لطف شرح کردن نتوان

a) یا باغم *P*. *b*) *Rec. III*, ۱۸۵ نور الدین :

c) *Lecture incertaine*.

بدست می آوردند عفت عفت نیافت و این دویست از
املاء طبع موزون خود نظم داد

ما چه-ان را گذاشتیم و شدیم

رنج دل بکاشتیم و شدیم

بعد ازین نویت شماست که ما

5

نویت خویش داشتیم و شدیم

و فرمود که بر تریه که در دار الشفاء سیواس بامر نافذ عبارت کرده

اند نقر و نقش کنند آنکه از دنیاء فرار بدار القرار نقل کرد

و در آیام جوانی مفارقت زندگانی شاء ام آبی اختیار کرد امیدست

10 که جناب اوایل a [اورا قبول کرد] ماحی سیمه آخر گردن واللہ

غفار الذنوب آنکه بعد از جلوس سلطان علاء الدین بر تخت

مملکت در روضه دار الشفاء سیواس برضوان سپردند ۵

ذکر مشاورت امرا در اختیار یکی از شهزادگان بسلطنت

چون سلطان عز الدین در چهارم شوال سنه ۹۱۷ خلد برین نقل

15 کرد امراء دولت چون امیر سیف الدین اینده و شرف الدین

محمد پیردانه و مبارز الدین چاوی و مبارز الدین بهرامشاه وزیر

الدین بشاره اخفاء موت سلطان نمودند و با صاحب مجد الدین

ابی [بکر] که در عالم خاک بی فضایل حاکی نداشت و از مشاهیر

دویتهاش اینست

آئین و فاعده بی دادی

20

در بندگیست کرا رسد آزادی

بعد از *a* مطالعه آن بیچارگان بی گناه خیره و حیران ماندند
 سَمَحَانَكْ هَذَا بَيْتَانٌ عَظِيمٌ *b* بر زبان راندند و از آن کار انکار
 نمودند و گفتند که شهریار را جایز نباشد که بحیست احباب
 مکیدت انتفات نماید و بی برهان و بی بیان ما را بعقوق و خذلان
 نسبت کند و عقوبت فرماید که عاقبت آن جز ندامت نباشد ⁵
 چندانکه شیون و زاری بیش کردند اثر کمتر کرد فرمود تا جمله را
 دستار در گردن کرده و دست بسته در خانه کردند و پیرامن
 خانه آتش نمرودی افروختند و آن بی گناهان را می سوختند
 دود از چرخ کبود می گذشت و زغیر و فغان بآسمان می رسید
 و اکثر کسی را از رخساره بدر جستی فرنگوسان *c* غلاظ شداد ¹⁰
 بدو پاش در می خمیدند تا باضطراب باز روی بنار می نهادند
 شبانه بوقت بطلان حواس از عالم غیب در منام برو ملامت بسیار
 کردند و از ترس کهن یَتَاخَبَطُ الشَّيْطَانُ مِنَ الْمَسِّ *d* از خواب
 در آمد و بر کرده پویشان و پیشیمان شد

چون جام زدست رفت و قرابه شکست ¹⁵

خاییدن لب چه سود و مالیدن دست

امراء باقرا ملامت کرد که چرا در آن حالت مناجحت دریغ
 داشتید ایشان عذر خواستند و بقضاء آسمانی حواله بردند از آن
 و رنج دق بر سلطان استیلا یافت گفتند آب سیواس مناسب
 مزاج سلطان نیست بویران شهر بردند و از ملطیه آب فرات دست ²⁰

a) P ajoute ان. *b*) Kor. 24,15. *c*) Mot à ce qu'il paraît composé de فرن + کوس qui manque dans les dictionnaires. *d*) Cp. Kor. 2,276.

ملک اشرف صفّ بیاراست و لشکرا دل داد و بر جای ایستاد
و گفت اکثر آمدند بقدر امکان بکوشیم و اثر مراجعت نمایند
فهو المراد سلطان فرمود که دهلیزرا پیشتر زدند باز طلایه لشکر
عرب پدید شد همان زخم و دست برد خوردند و پشت بر کردند
6 و ملک اشرف گفتند که امروز دو بار دهلیز سلطان را انداختند
و باز نصب کردند گفت مگر عزم رزم دارد و امرای مانع می شوند
چون شب در آمد سلطان اندکماییه باز پس نشست و امرای
و لشکر آجیا ماندند بامداد از آجیا که بود عزم آبلستان نمود
چون ملک اشرف را رجوع سلطان معلوم شد او نیز عزم حلب
10 کرد و چون محقق شد که با آبلستان پیوست لشکر بر نشاند
و بر مرزبان و رعبان رفت و کوتوالان سلطان را بعد از محاصرت فرو
آورد و چون از آن مهمات فراغت یافت امرای و کوتوالان سلطان را
بحرمت و احتشام تسریح کرد و روی بحلب نهاد و امیر مجلس
و باقی امرای خلعت و صلت داد و باعزاز و تبجیل بخدمت سلطان
15 فرستاد و خویشین متوجه دمشق شد سلطان در آبلستان روزی
چند توقف کرد برادر و داماد نصره الدین از قلعه رعبان و تلمیشر
که ملک اشرف تسلیم کرد بخدمت سلطان رسیدند سلطان
از جواب نامه‌ها مزور در تناب رفته بود و از انکسار طلایه در اضطراب
آمده فرمود که هر دورا بردار کردند روز دیگر فرمان داد که
20 جمله امرای ببارگاه حاضر شوند و در سر باخواص فرمود که امرای
مقاربه بخفیه در سلاح روند و منتظر باشند تا چه فرمان رسد
امرا باجمعهم در آمدند و بنشستند سلطان جواب نامه‌ها را از
دوات‌دار طلب داشت و هر یک را بامیر مکتوب الیه انداخت

چهار هزار دیگر در عقب می رسید ملک اشرف در حال فریاد
 بر آورد که المستغاث ای مسلمین مگر یزید که مدد این لشکر
 دورست از سر حمیت کزی کردند و غلامان عادل و ظاهری حمله
 آوردند و از طرفین خلف بسیار بقتل رفت امیر مجلس سپاهی
 بامیر چاشنی گیر دوانید که دشمن غلبه کرد زودتر در رسد تا 5
 چشم زخمی واقع نشود چاشنی گیر گفت تا این ساعت لاف
 گزاف می زد این ساعت ما برویم و لشکر بشکنیم و نام او بر
 آید يك قدم پیش نهد و سلطان اعلام نکرد تا قضاء آسمانی
 نفاذ یافت و امیر مجلس با فوجی از امرا گرفتار شدند چون
 امیر مجلس را نزد ملک اشرف بردند استقبال نمود و چراغان 10
 حاضر کرد و چراغانش را خشک بند کردند و تشویف خاص
 پوشانید و با سایر اسرا حبل فرستاد و موکلان بر گماشت و نزد
 ملکه وصایت کرد امیر مجلس را تعظیم تمام کنید و اعزاز بغایت
 نمایید چون خیر حضرت سلطنت رسید در تاب رفت و حکیم
 غضبش مستعز شد و بچاشنی گیر فرمود که تمامت عساکر در 15
 سلاح روند و شب بخسپند روز دیگر ملک اشرف دو هزار اعراب
 فرستاد که پیش روند و از احوال سلطان و عزیمت و عزیمت اخباری
 کنند چون رسیدند دیدند بارگاه زده و لشکر در سلاح رفته
 چون از طرف پیدا آمدند [ایشان گریختند] و سلطان فرمود
 که ای کافر نعمتان اگر يك امیر منکوب شد آخر لشکر و سلطان 20
 و چتر و سرور باقیست ایشان چون این عتاب زهر آلود شنیدند
 بیکبار حمله کردند و بیک رکعت قضاء صحرارا خون اعراب کشته زار
 لاله زاری ساختند و لعل سایل بر زمره تابست سایر گردانیدند

کرد از جای برفت و بر امراء بی گناه بد گمان شد آن شخص را فرمود که موقوف داشتند چنانکه کس را بر قضیه اطلاع نیفتاد روز دیگر امیر مجلس را فرمود که با چهار هزار مرد برسم طلیعه پیش رود و چهار هزار مرد دیگر در اهتمام سیف الدین آینه در عقب او روانه شوند و سلطان با چهارده هزار در پی ایشان در قلب روان شد چون امیر مجلس نزدیک لشکر شام رسید محمود انپرا که از آل یاشین سیواس بود و سال عمرش بهشتاد رسید و ضروب حروب مشاهده کرده و طعن و ضرب زده و خورده فرمود که بر پشته رود و لشکر شام را اعتبار کند چون محمود 10 الپ غور لشکر را بمسبار استقصا استکشاف نمود نزد امیر مجلس آمد و گفت با این چهار هزار مرد در مقابل عساکر شام رفتن از کفایت دور می نماید اگر چاشنی گیر را اعلام کرده آید تا زودتر بمدد رسد و قلب لشکر را اگاهی داده شود تا رکاب شاهنشاهی زودتر نهضت کند و بتعجیل بما ملحق گردد مصلحت باشد امیر 15 مجلس تا حکم ازلی نفاذ یابد و باد نخوت از دماغ مغلوب غالب نام بیرون آید بسخن او التفات نمود و آهنگ جنگ کرد محمود فریاد و فغان می کرد که خداوند کار تعجیل پسندیده نیست نشنیدید و جوابها سر دان اگر چه در حمله اول لشکر عدوا منهزم گردانید و مبشر بچاشنی گیر روانید اما اتفاق سپاهی از روم 20 در دست یکی از امراء ملک اشرف گرفتار شد او را بخدمت ملک اشرف بردند ازو سوال کردند که با این لشکر سلطان حاضرست جواب داد که سلطان دورست و این چهار هزار سوار طلیعه است که در اهتمام امیر مجلس است و امیر چاشنی گیر با

و با بیشتر ایشان آشنائی داشت بدست آورد و مال فراوان داد
 و سوگندان یاد کرد که اگر این کار پیش رود و لشکر روم مراجعت
 نماید اضعاف آن بدو رسانیده شود نزد جمله امراء روم جواب نامه‌ها
 مزور نوشتند که بر حفاظ و حسن عهده‌ی که امرا نموده اند
 و وعده که سلطان را بحیلت در حدود شام اندازند آفرین فراوان 5
 گفته شد اینک ما نیز در پی بی مدافعت عزیمت نمودیم [باید که]
 بهر طریق که باشد در محافظت سلطان جدّ بلیغ نمایند مبادا
 که ازین قضیه آگاهی یابد آنکه مساعی همه بی حاصل ماند
 و ترسم نفقات هریک را از امرا از زر مصری و اسپان تازی در حکمت
 فلان فرستاده شد و آن اجمال مذکور را نزد a آن کرد و آن شخص را 10
 گفت تو پیشتر بلشکرگاه سلطان رو و خود را بحیمة بعضی از
 مقربان انداز و این معنی را بر سمیل انداز باز نما و بگو که من در
 میانه لشکر شام بودم که نامه جملة امرا نزد ایشان رسید و از
 شام جهت هر يك مال و اسباب فراوان آورده اند و بفلان موضع
 مهیا داشته و منتظر فرصت نشسته که بهر يك برسانند و اگر 15
 باور نداریید بموضع معین روید تا مشاهده کنید آن شخص
 بدین افسوس در سدة حیلت رفت و خود را نزد یکی از غلامان
 سلطان انداخت و حال با او باز گفت آن غلام فی الحال بحضرت
 سلطنت رسانید سلطان امانا را با آن شخص که نشان داده بود
 بمقام معلوم فرستاد اجمال و خزانه را بر داشتند و خدمت سلطان 20
 آوردند و نامه‌ها را مختوم در کیسه یافتند چون سلطان نامه‌ها را مطالعه

سلطان فرمود تا مرقد او را تفحص کردند و عظام رُفانش را از خاک بدر آوردند و بر آتش نهادند و بر باد دادند و بدان سبب تشقی حاصل کرد.

خبر یافتن والده ملک عزیز از قصد سلطان بن ملک دیار شام^۵ چون رایات سلطنت بآبلسنتان رسید جواسیس که در معسکر بودند احوال خدمت ملکه و جمال الدین لولو کی حاکم و نایب ملکه بود باز نمودند ایشان ازین خبر سرسیمه شدند و رسل با هدایاء وافر ملک اشرف که برادر ملکه بود روان کردند و نمودند که سلطان روم با لشکری بعد از نجوم در تخوم ولایت ما هجوم کرده است و هر آینه اکثر این مالک را میسر کند شمارا بجان امان نخواهد دادن باید که اکثر از قبیل ملک طاهر بر خاطر اشرف پیش ازین غماری نشسته باشد آنرا بآب رحمت و شفقت زایل گردانند و عِنْدَ الْشَّيْءِ تَذَهَّبُ الْأَحْقَادُ^a بر خوانند چون ملک اشرف را این قضیه معلوم شد این کلمات معقول مقبول طبع^{۱۵} او آمد لشکر بسیار گرد کرد و بزودی بحلب پیوست چون همیشه [را بدید] فرمود که ملوک را مل جهت چنین روز باشد و اکثر خزینه صد ساله را در وجه محافظت کمتر دیهی صرف کنند^b ارزان و رایگان باشد ملکه مدخرات اعوام را بی ابقا استخرج کرد و لشکر گرفت و در میانه حمله که اعتقاد سلطان را از عساکر خود^{۲۰} بکلی بر دارد اندیشید و در عمل آورد برین وجه که شاخص را از ساکنان بلاد روم که نام والقباج جمله امراء دولت می دانست

a) Vers arabe, Cp. Freytag, *Prov. Ar.* III, 248.

b) P ajoute که.

ایام امیر نصره الدین صاحب مرعش با لشکری گران خدمت
 سلطنت پیوست و از آنجا عزیمت قلعه رعبان فرمود آن نیز میسر
 شد و کوتوالی آنرا بداماد نصره الدین مقوض گردانید و از آنجا
 عزم قلعه تلباش فرمود و ده روز محاصرت رفت و هیچ اثر نکرد
 سلطان فرمود تا اشجار و کرم صواحی قلعه بتبر قهر مستاصل 5
 گردانند چون [اهل] قلعه آن معنی مشاهده کردند نزد ملک
 قلعه جمع آمدند و گفتند وجه معاش ما از ثمار آن اشجار است
 و چون لشکر روم کرم ما را بتبر قهر قطع کنند بعد ازین وجه
 منال ما از کجا باشد اگر درین حال قلعه را تسلیم کنیم ملک
 باید که ما را معذور دارد ملک مهلت خواست و قصد ببندهائی 10
 سلطان فرستاد که انتعاش بنده و اشیاع او ازین قلعه بود چون
 بندگان سلطان اینرا از بنده فرو گشایند معلوم نیست که
 بلغه و قوت از کجا باشد اگر در مالک محروس اقطاعی بنام
 بنده کنند و این قلعه را عوضاً بی زحمتی در تصرف گیرند
 ببندهگان دولت سلطنت تسلیم افتد سلطان فرمود تا ولایت 15
 هونی را بپرسم اقطاع بنام او منشور نوشتند و سوگندنامه در قلم
 آمد و رسول معاودت کرد و سناجق بالا بردند و خطبه بنام سلطان
 خواندند و سر لشکری آنرا ببرادر امیر نصره الدین ارزانی فرمود
 و چون از کار قلعه فراغت بحصول پیوست بمسامع اشرف آنها کردند
 که ظهیر الدین ایلی پروانه چون روی از بندگی بر تافت 20
 و بدین دیار شتافت درین خطه فرمان یافت و اینجا مدثون است

a) P انقطاعی .

b) Rec. III, iv, هینو .

إِذَا هَمَّ الْفَلَّيْ بَيْتِ عَيْنَيْهِ عَزَمَهُ
وَنَكَبَ عَنْ ذِكْرِ الْعَوَاقِبِ جَانِبًا^a

و معنی لا اَرَحَامَ بَيْتِ اَمْلُوك از رای رزین هر یک پوشیده نیست
اگر ملوک دیار بتعزیت و تنهیت فرستادند از سر عجز نیک مردی
نمودند آن مروت مزور را سر دفتر تقیید نا مفید نباید ساخت
فرمانی نزد امیر نصرت الدین صاحب مرعش فرستاد که موکب
همایون با جنود و جیوش بدان حدود می رسد باید که لشکر
قدیم و حواشی خود را معدّ دارد و چندانک ممکن باشد از پیاده
و سوار لشکر بگیرد و آنست محاصرت مرتّب گرداند و فرمانی دیگر
10 با امراء ملطیبه و سیواس م درین معنی اصدار فرمود و فرمانی با امراء
اوج که لشکرها معهود را دعوت کنند و بی بهانه روانه شوند
و فرمانی با امراء و سرورانی که بیبلاق بدلو بودند تا با هیعتی تمام
بصحراء آبلستان متوجه شوند در مدت بیست روز از اطراف
مائلک چندان لشکر و حشر جمع رفت که از حدّ حصر تجاوز
15 کرد سلطان با کوکبه خواص بطرف آبلستان روان شد چون
بدانجا رسید بزم عام فرمود و امراء و عساکر را استمالت فرمود و از
بلاد شام هر شهری را بامیری نامزد کرد روز دیگر بعد از سیران
همه حاضر گردانید و مشاورت کرد که بکدام راه باید شد گفتند
آسان تر از راه مرزبان و رعبان و تلباشر نیست از آنجا تا بحلب
20 بیشتر همون است لشکرها بدان راه روانه شدند و اول بقلعه
مرزبان رسیدند و در مدت سه روز مستخلص گشت و در آن

a) Ce vers fait partie d'un poème de Sa'd ibn-Nāchib. Cp. Hamāsa ed. Freytag p. ۳۲. b) V. ci-dessus p. ۶.

طلب ملک حلب که پیش ازین در تصرف اعمام او بود نابض
 شد و با اعظم مملکت خود گفت که ما را رای چنان می افتد
 که درین حالت که وعین در ملک ملک ظاهر ظاهر شد و طفلی
 وزنی متصدی ملک آن دیار گشتند اثر جمعیت تمام پیش از
 آنکه لشکری گیرند^a و تدبیری اندیشند قصد ولایت شام⁵
 نماییم باشد که بعون حقیق سناجق ما بر شرفات آن ممالک
 خائف گردد و در عرصه بلاد فسحتی بادید آید امر را گفتند
 طبیعت خسروان بر عدو بندی و ملک گشای مجبولست و لکن
 چون بندگانش را رتبت استنشارت ارزانی داشت مجال استماع مقل
 دریغ نفرماید اگر چه آن فرزند باصغر سن بمقر^b مالک پدر عزیز¹⁰
 شد لکن ابا واجداد او عواره دم بهواری این خاندان زده اند
 و اجمال و تحف و بوقت استمداد عساکر فرستاده درین وقت که
 یتیم ماند اثر دیگری قصد او کردی استعداد ازین دولت
 خواست کردن و عنایت ازینجا طلبید فکیف کی ملوک اطراف
 بتعزیت و تهنیت فرستادند وَصَدَاقَةُ الْآبَاءِ قَرَابَةُ الْأَبْنَاءِ¹⁵ استحکام
 دادند ازین حضرت بقصد قصد ممالک آن حلیف داس باس
 تیز کردن نزد ملوک و سلاطین دیار و عظماء روزگار پسندیده نباشد
 سلطان بعد از طول تفکّر فرمود که شک نیست که رعایت
 جانب ملوک از لوازم است و لکن چون سلطانی سلاح اقتدار در
 پوشد و سمنند جهانگیری زیر زین کشد از راه تصافی تجافی²⁰
 جوید

a) کبراند P.

b) دمتر P (sic).

يك پياس از شب گذشت جمله مخدرات از طرفين در خدمت
 مهدي عالی در شهر آمدند و در شبستان قیام کردند و ملکه را بر
 منصف کرامت و سعادت نشانند شاه کاوس عزم شبستان عروس
 کرد خواتین زهره عذار در حجاب حجرات رفتند آفتاب سلاطین با
 ۵ ماه خواتین پای بر گاه نهاد دایگان بانو بزانو در آمده موزه از
 پای خدایگان بیرون کشیدند بی مقدمه در موزه ناگهانی بر
 گنج شایگانی رسیدند سلطان کلاه سلطنت از سر نهاد و بند
 کمر کیانی بگشود و حکم رخصت شریعت ختم لطیفه از آن
 صلیقه شریفه بر داشت و روز دیگر بعد از استحمام سوی بارگاه
 ۱۰ خرامید و يك هفته مدام بشرب a مدام و اکرام امراء کرام مشغول
 بود آنکه پانصد خلعت و هفتصد هزار عدد و صد سر اسپ
 و صد سر استر تنگ بسته و دویست اسپ و استر مجلل با تخت
 جامها گوناگون در صحبت امیر مجلس نزد قاضی شرف الدین
 فرستاد او نیز بر قدر مراتب بر امرا تفرقه کرد و همه خلع
 ۱۵ پوشیده بحضرت سلطنت رفتند و دستبوس کرده اجازت انصراف
 یافتند ۵

ذکر عزیمت سلطان بقصد ولایت شام

چون ملک ظاهر که صاحب حلب بود بجوار حق پیوست و ملک
 عزیز فرزندش از مفارقت مهدي قریب العهد بود امراء آن دولت
 ۲۰ از سر ضرورت برو بیعت کردند و بر جای پدر نشانند و والدش
 که خواهر ملک اشرف بود حاکمه دولت گشت سلطان را عرق

وخواص خود بیرون فرستاد و چون امیر مجلس نزدیک شهر رسید
 با اعلام و سناجق و تمبره پذیره رفت چون دو گروه بهم پیوستند
 و امیر مجلس را نظر بر بیرق ملک افتاد پیاده شد ملک چون
 طلعت امیر مجلس را مشاهده کرد فرود آمد و یکدیگر را در کنار
 گرفتند و بعد از ملائمه و معانقه سوار شدند امیر مجلس سلام 5
 سلطان اسلام رسانید ملک سر بر زمین نهاد و گفت من بنده
 شاه عالم و همچنین مفروضه کنان بشیر پیوستند ملک امیر مجلس
 و امراء سلطان را بسراء خود فرود آورد و مایه خسرانسه گسترده
 آنکه بزم نهادند و رطلهه گران پیمودند روز دیگر امیر مجلس
 اسباب و اموال و خزاین را که سلطان فرستاده بود با تفصیل و نساخت 10
 بخدمت ملک فرستاد ملک بر علو همت سلطان ثناها گفت
 و بوجه داران را معذور انعام گردانید مدت ده روز تا اسباب مرتب
 شدن از طرفین بعیش و کامرانی مستغرق بودند و چون از کارسازی
 فارغ شدند ملک سیصد خلعت اعلی و اوسط و ادنی و سیصد هزار
 درم با اسپان تنگ بسته نزد امیر مجلس فرستاد تا بر امرا و خدم 15
 و حشم تفرقه کرد و شبهنگام اموال و خزاین جیهاز را با مهد معظم
 از شهر نقل کردند و سحرگاه کوس کوچ زدند و روان شدند
 چون بمنزل ارمکسو^a رسیدند امیر مجلس پیشتر بخدمت سلطان
 رفت و قضایا عرض داشت سلطان فرمود تا شهر را آتین بسنند
 و بیواتک سراء سلطنت را بیاراستند و اسباب بزم و عشرت مهیا کردند 20
 و مخدرات امرا که حاضر بودند باستقبال مهد بیرون رفتند و چون

a) Rec. III, ۱۹. اتمکسوز. Cp. Armaxa (Tab. Penting).

عرفتموه فی نسب لم تجهلوه خطب الیکم فثناکم سلجوقی خاتون
 بنت الملک فخر الدین بهرامشاه بن داود وبذل لها من الصداق
 مائة الف دینار حمرا خمسين معجلا وخمسين مؤجلا فشقوا
 شافعيا وانكحوا خاطبنا وقولوا خيرا تحمدا وتوجروا وحمد الله
 ۵ رب العالمین وصدواته علی محمد وآله اجمعین ایشان گفتند
 قبلنا الخاطب وبذلنا المخطوبة لا زالت سكايب الافصال علیهما
 مصوبة چون عقدۀ عقد ابرام گرفت وحبیل مواصلت استحکام
 پذیرفت آواز بالرفاء والبنین از علّیین تجاوز کرد وزر وگوهر بی
 مر در صفه وعرصه چون گل افشان ربیعی از تحرک نسیم سحری
 10 بر گلبرگ طری باریدن گرفت خوان خاص نهادند وبار عام در
 دادند وچون عقود شهود منتشر گشت وآیت فاذا طعتم فانتشروا
 بر خواندندند وقاضی شرف الدین بمقام خود رفت سلطان زر
 ونشریف واستر تنگ بسته در پیی فرستاد روز دیگر بامناء خزانه
 فرمود که اسبابی را که در صلب مستدعیان مهد خواهند برد
 15 ترتیب کنند وامیر مبارز الدین بهرامشاه را باستدعاء مهد مندوب
 فرمود وخوانتین امرار فرمودند که تا محروسۀ ارزجان باخدمت
 ملکه روند چون مهمات بانجام پیوست امیر مجلس وقاضی شرف
 الدین وسایر خوانتین عزیمت نمودند چون حدود ارزجان
 پیوستند قاضی پیشتر رفت واز آمدن لشکر انبوه در صحبت
 20 امیر مجلس وخوانتین نامدار اخبار کرد ملک بر قدر هرکس انزال
 مرتب فرمود ودر صحبت دایگان وخواجگان سرای واعیان امرا

بی حد دید و سلطان [حمال] ملکر از وی بمبالغه تمام پرسید
 قاضی شرف الدین بعبارتی که عین براءت بود خدمت و دعاء
 ملکر بعد از ثنا و مدح پادشاه ابلاغ کرد و بتفصیل حکایات را
 باشماع اسمح گردانید و ودایع و تحف عرض داشت و بقبول و احماد
 مقرون شد و از آنجا با رونق تمام بوثاق آمد انزال و کرامات در ۵
 پی رسید و روز دیگر قاضیان امصار و ائمه کبار که جهت آن
 مهم مجتمع شده بودند بسراء سلطنت آمدند و سلطان فرموده
 بود که درستهاء زر از هزار مثقال تا پانصد و دویست و صد
 و پنجاه در ابلوچهاء شکر تعبیه کردند و در طبخهء زرین و سیمین
 نهادند و برکه عنبر گل بسد عرق را که چون آسمانی در جوف 10
 زمین جای گزیده بود بجای آب جلاب پر کردند و در پیش
 هر یکی طبخی مناسب منزلت و ملایم مرتبت او نهادند و وکلاء
 و شهداء طرفین حاضر شدند قاضی صدر الدین لهاوری ^a که
 عقد نکاح را متعین بود خطبه امیر المومنین مأمون را که در املاک
 بعضی از اقارب خویش خوانده بود جهت و جازت و تئیم روی 15
 سوی خدم حرم آورده آغاز کرد که الحمد لله و المصطفی رسول
 الله و خیر ما عمل به کتاب الله قال الله تعالی وَاَنْكِحُوا الْاَيَّامِی
 الْاَیَّه b ولو لم تکن من الصلوة آیه منزله ولا سنه متبعه الا ما
 جعله الله فی ذلک من الف البعید ویر القریب لسارع الیه
 الموفق المصیب وبادر نحوه العاقل الملبیب و السلطان الغالب عز 20
 الدین ابو الفتح کیکاوس بن کیخسرو بن قلج ارسلان من قد

a) Rec. III, ۱۵۹ روحوی.

b) Kor. 24,32.

روز دیگر بار عالم فرمود و رسول را حاضر کرد رسول نامه سلطان را
بوسیده بملك داد و مشافهات را باز گفت و ملتحمسات را بایضاح
رسانید و هدایا را با تفصیلی بخزانهداران تسلیم کرد ملك علی ملأ
من الناس آواز بر کشید که شکر چنین موهبتی بکدام زبان
۵ توان گفت اگر فرمان رسیدی که فرزند من در زمره سراری
و جواری منتظم شود موجب افتخار اعقاب بودی فکیف که
چنین بنده نوازی مبدول فرمود بالرأس والعین قبول کردم و لکن
اگر مدت سه ماه مهلت ارزانی دارید تا اتمام بقایاء واجبات
و تجهیزری که یلیف بالبنات باشد تقدیم رود ۱۰ ما بامواب مقرون
باشد و رسول را بانواع جوایز مستظهر گردانید و جواب نامه مشتمل
بر انقیاد و امتثال و تقدیم مدت در قلم آورد و در حکمت رسول ارسال
کرد آنکه بتجهیز و ترتیب واجبات پرداخت و صانعان حانق
و صایغان فائق احضار کرد و مدت سه ماه شب و روز در کار
گذاشت و اکلیل مجوهر و خلائل معنبر و خوانیم و معاصم ثمین
۱۵ و ملبوسات فاخر مرصع بقنون جواهر و بغال زرین نعال و اسپان صبا
رفتار و ختیمان کوه پیکر بقطار بر بار و نقد و جنس بی حد و شمار
مهدب و مرتب گردانید و صدر قاضی شرف الدین را که از اکابر
علماء بود باعلام تهیّتی اسباب نجاح و ابرام عقید نکاح با تحف
فراوان روان کرد چون بسیواس رسید مبارز الدین بهرامشاه امیر
۲۰ مجلس در اکرام قدوم کریم او انواع مکارم تقدیم داشت و در
حکمتش متوجه خدمت سلطنت شد و از کدوک پیشتر رفت
و حال عرض داشت سلطان ارکان دولت را پذیره فرستاد و بعظمت
تمام در شهر آمدند روز دیگر که باخدمت سلطنت آمد نواریش

ضیاء الدین بقیصریه رسید وبقایاء خراج وهدایا وتحف وسوگندنامه
تکاور عرض داشت سلطان با رسولان احسان بی کران فرمود
وامرا را که کمیس بودند اطلاق کرد وفرمانها بطراف ممالک روان
گشت که بعد الیوم عوارض منازعت از میان بر خاست راهها
مترددان وتجار دیار کشاده دارید وهیچ آفریدرا زحمت ندهید ۵
ورسولان را بخوشدلی تمام تسربیح فرمود ۱۵
ذکر تزوج سلطان بکریه از ذریات ملک فخر الدین
بهرامشاه بن داود ملک ارزنجان

چون سلطان ارتسام اوامر الهی وامتنال احکام نبوی را در جملگی
ارا وعزایم التزام نموده بود بحکم نص تَخَيَّرُوا لِنُطْفِئَكُمْ فَبِأَنِّ الْعَرَبِ 10
تَسَاسُ می خواست حریم کریم خودرا بشوهری شب افروز که در
صدف حسب الابویین وکرامه الطریقین پرورش یافته باشد
منوس گرداند ودر شبستان هایون بدین صفت موزونرا در
جنب خود نشاند پرید اندیشه را گرد جهات جهان جولان
داد خاندانی معظم تر از دودمان ملک فخر الدین بهرامشاه نیافت 15
زیرا صدف آن دره الغواص ویتیمه الدهر از عمان فضل واحسان
واصلاب طاهر وانساب زاهر سلطان قلع ارسالان استخراج یافته
بود واز جرثومه سلجوق منبعت گشته بعد طول الاستخاره وبن
الاستشاره برین اختیار مزیدی نیافت افزین هدایاء تمین وتحف
نفیس وضمین از خزانه علمیه تزئیب فرمود وخطبه تعیین درین 20
خطبه بر یکی از اولو الانبای باب انداخت وآن اجمال وهدایارا در
حکمت او ارسال کرد چون خبر ملک رسید استقبال فرمود وباعزاز
وفاز در دولخانه فرو آورد ودر احترام جانبش مبالغت لازم شهر

حقیقت است که چون [ولایت سیس را] *a* از بنده فرو گشاید
 بدیگری دهد بنده و بنده زاده است بعد ازین حلقه بندگی
 در گوش و خراج را مضاعف گرداند و هر سال بیرون معهود پانصد
 سوار با برک بهرجا که فرمایند ملازم دارد و چند نفر را از امراء
 ۵ کبار در قضاء این مهم شفیع [گرفت] همه باتفاق در بندگی
 پایه تخت اعلی پای مردی نمودند و غبار وحشت را از خاطر اشرف
 سلطان عادل زایل گردانیدند و قرار رفت کی هر سال بیست
 هزار دینار برسم خراج با تحف و اجمال کی لایف آن باشد
 بخزانة عامه فرستند و آنچه از خراج سال ماضی برو متوجه است
 ۱۰ ادا کند و بعد الیوم از تقایف بندگی هیچ دقیقه فرو نگذارد
 سلطان برین شرایط ملک سیس را برو مقرر داشت و سوگند خورد
 و صاحب ضیاء الدین قرا ارسلان را که در آن زمان امیر دوا
 بود بجواب لیفون و تحصیل بقایا خراج با منشور مجدد بمالکیت
 آن مملکت نامزد فرمود چون لیفون را از قدم او خبر شد
 ۱۵ بنفس خود استقبالی نمود و در سرای خود فرو آورد و در اکرام
 جانبش بغایت قصوی رسید روز دیگر فرمان سلطان را با منشور
 تفویض مملکت علی رؤس الاشهاد خواندند لیفون جمیع بر
 زمین نهاد و دعاها گفت و نثارها کرد روز دیگر صاحب ضیاء الدین
 مسوئله فرمود تا تکویر بر آن جملت سوگند خورد و عهدنامه در
 ۲۰ قلم آمد و ده هزار دینار باقی و ده هزار شش ماهه بنقدمه از وجه
 خراج مستقبل با دیگر تحف خدمت خزانه روانه کرد چون

a) Cp. *Rec.* III, ۱۵۰.

b) P *الدوله* Cp. *Rec.* III, ۱۵. (دوبدار بك).

شب لشکر از تعب حرب و خستگی نفع و ضرب استراحت یافت
 بامداد تمامت لشکر چون ریب امنون در کوه وهامون بطلب
 لیفون متوجه شدند و بچپ و راست می تاختند و هر که را می
 یافتند قتل و اما اسیر قید و تفکیک می کردند یک هفته برین
 طریق در ولایت ارمی تاختن رفت هشتم روز عساکر از اطراف^۵
 ولایت ارمی با غنائم کثیر از اسب و اسنر و اسیر مراجعت نمودند
 و معلوم شد که لیفون بعضی از حصون پیوسته است چون
 لشکر منصور و دشمن مقهور و مخالف محصور گشت سلطان با لشکر
 عزیمت مالک محروس کرد با غنایمی که پشت زمین تحمل آن
 نمی کرد چنانکه در قیصریه یکسر گاو و بیهمه بدو درم و پنجاه^{۱۵}
 شش سر گوسفند بیست درم و غلام و کنیزک ارمنی خوب چهاره
 پینجاه عدد بپاء گرفت سلطان امرا و اجناد را با حصول مراد
 دستوری داد و خوبشون بقیصریه اقامت ساخت^{۱۵}

ذکر ورود رسولان لیفون بتضرع و استعطاف و تضعیف خواجه
 و تفصل از اجل که در خدمت جایز داشته شود^{۱۵}
 چون سلطان مالک محروس معاودت کرد لیفون از مهراب بیرون
 آمد و بنا بقایاء خواص در تلافی آن رزیت مشاورت نمود همه جز
 طریق تذلل سپردن چاره ندیدند پیش کشیها از هر نوع
 ترتیب داد و در صحبت کفاه روانه کرد و مضمون رسالت این بود
 که اگر احباب اغراض بمسامع شاه جهان نقلی کرده سزا و جزاء^{۲۰}
 خود دیدم امرا کشته و ملک پر گشته و لشکر یکسر بقتل رفته
 توقع بمرحمت بی دریغ دارد نه گناه او را ببخشید و برو ببخشاید

خدمت سلطان اعلام داد که بنده بر قوت و شوکت لشکر ارمنی
 وقوف تمام یافت اکثر سلطان علم فرمان دهد تا لشکرها که سوار
 ایستاده اند برین هیئت روی بکارزار آوردند از حضرت سلطنت
 فرمان شد در حال ۴ چون رعد در خروش و چون دریا در جوش
 ۵ آمدند هر گروهی مانند کوهی آهنین و جری آتشین در صحراء
 ملامحه صف کشیده و کف کرده چون بخت شوم روی بخصوم
 آوردند ولیغون نیز با احتشاد و حشری که کرده بود از سوار
 و پیکان در محاذات کماة جنود سلطان آمد و بارون فاسیل و بارون
 اوشین و کندمصطبلرا که پشت سپاه و روی لشکر بودند در
 ۱۰ پیش داشت امیر مجلس در جمله اول کندمصطبلرا که بصرامت
 مشهور بود بطعن رمح بر زمین زد و فرمود که پالهنک در گردنش
 کردند و بدست سپاهی داد که نزد سلطان برو و بگو که من
 انداختم و با بارون اوشین و نوشین همین فعل و بازی پیشین تقدیم
 افتد آن دو نفرا باز بدو شاخص از سپاهیان تسلیم کرد تا در
 ۱۵ قلبگاه خدمت سلطان بپردازند هر سه سپاهی را خلعت گرانمایه
 فرمود عاقبت تحسنت اخفای عهد در دامن امل ایشان پیچید
 و راه هزیمت گرفتند وَ قُطِعَ دَابِرُ الْقَوْمِ الَّذِينَ ظَلَمُوا وَالْحَمْدُ لِلَّهِ
 رَبِّ الْعَالَمِينَ a بسه هزار سوار امیر مجلس کار بکفایت رسید
 و بعساکر دیگر احتیاج نیافتاد امیر مجلس کافی اَللَّهُ اَلْمُؤْمِنِينَ
 ۲۰ اَلْقِتَالَ b بر خواند و خدمت سلطان مراجعت کرد سلطان منزلت
 او را از کافه امرا در افزود و آنچه پوشیده بود درو پوشانید آن

a) Kor. 6,45.

b) Kor. 33,25.

و متحصّنان حصار را بغارت و نهب و سبی و قتل نکال بسیار رسانید
 و چون از آن مملّ فراغت یافتند نوآب دیوان بر قلعه شدند
 و ذخایر و اسلحه را در ضبط آوردند و کونوال و رجال جهت استکفاز
 نصب کردند آنکه روی بیکبار لیفون ملعون نهادند او نیز
 مترّد و خایف جهت مقاتله در مقابله آمده بود امیر مجلس⁵
 که در آن حالت امیر طلایه بود و سه هزار سوار نامدار در اهتمام
 او پیش از طلوع صبح صدای با یک دو نفر از خواص خود
 متنبّر نزدیک عساکر کافر رفت تا بر کیفیت حال طلایع اطلاع
 یابد ناگاه کفار ایشان را در میان گرفتند و بزخم تیر اسپان
 ایشان را از پای در آوردند ایشان پیمانه بر تلی^a پناه بردند¹⁰
 و بتیر و تیغ و گرز دفع اذیت کفار می نمودند چون آفتاب طلوع
 کرد امراء طلایه^b روی خدمت امیر مجلس نهادند او را از مقام
 معلوم معدوم دیدند بعد از کشف قضیه متوجّه لشکرگاه
 تکرور شدند از جمله لشکر خاصه امیر مجلس صد نفر سوار
 کرد گرد دلاور بودند که ایشان را در مقابله هزارمرد کارزاری می¹⁵
 نهاد و اقطاع و ملاقات گزیده می داد بر کوهی که بر لشکر
 کافر مشرف بود و انیدند ناگاه دیدند که شخصی بر تلی رفته
 است و کفار گرد او در آمده و بیکبار لثام ریزان کردند و کفار را
 که بدو محیط شده بودند مبدّد و مشرّد گردانیدند و جنبیت
 در کشیدند و امیر مجلس را سوار کردند چون باشکر خود پیوست²⁰
 و صفها آراسته دید بحکم آنکه بر مزاج حال کفار اطلاع یافته بود

a) Rec. III, ۱۴۵ پُلی (لوپری). b) P. ظلام.

بقلعه جناجین که لیفون را ازین حصین تر معقلی نبود پیوست
 سلطان را رای چنان سازج شد که فاتحه فتح آن دو قلعه را
 سازد فرمود تا منجنیقها نصب کردند و از غره *b* زلزله در
 حال مقیمان حصار انداختند و سه شبانروز متواتر چون تگرگ
 ۵ مرگ بر جان بی برگ ایشان باران بود از غایت عجز فغان الامان
 بر آوردند و سه روز مهلت خواستند که اگر تا انقضاء ایام معدود
 از جهت تکور مددی نرسد قلعه را تسلیم کنند قصد چون
 نزد تکور رسید جواب داد که من در کار خود فرو مانده ام
 پیروی تدارک شما ندارم چون اهل قلعه آن جواب بشنیدند
 10 بجان و مان و مال و عیال امان خواستند بر وفق ملتئم ایشان
 فرمان در قلم آمد آنکه سناجق را بر قلعه بردند و نواب دیوان
 بلاه رفتند و احتیاط بیوتات بجای آوردند و کوتوال و حرسه نصب
 کردند بعد از آن سلطان روی سوی قلعه کالجین نهاد ساکنان
 آن مدافعت و ممانعت پیش آمدند سلطان فرمود که منجنیقها
 15 در محل آرند و خلل در حصار و زلزل در کار کفار اندازند نردبانها
 راست کردند و جنگ سلطانی در پیوستند و بر موجب حکم درگاه
 سلطنت زحفی عظیم کردند و از هر طرفی بر قلعه رفتند تیر
 اندازان از بیرون اهل قلعه را مجال نظر بر لشکر نمی دادند بیک
 حمله دلیران خود را در قلعه انداختند و چندان کشش و خون
 20 ریزش رفت که کلهاء کشتگان چون کلکها در شط دماء اوداج
 روان بودند آنکه در قلعه باز کردند تا باقی عساکر در آمدند

a) Sic! V. ci-dessous l. 13.

b) P عَرَّة عَرَّة.

c) P بلا.

تمام دارد اکثر سلطان مرحمت فرماید لشکر منصور تا اوان خریف
بریف ریاض غنا بنلو معنی سازند و چهارپایان فربه شوند و چون
سورت هاجره هر جا همامد گردد بیمین تاییید ربانی و فقر دولت
سلطانی جمعیت هر چه تمامتر عزیمت کرده شود و تأدیب او که
از لوازم است تقدیم رود سلطان آن رای بمراضی مقرون داشت^۵
و چون اول خزان^a

فشاند مشک و قنفل بجای گرد ریاچ

نمود لعل و زبرجد بجای میوه غصون

عساکر منصور در حرکت آمدند و چون بت پیوست سوی بهار
بخدمت بارگاه اعلی شتافتند و چتر^{۱۰} بمایون از راه کوشی^b دره¹⁰
بکوکری آمد و معسکر آنجا بود چون خبر بتکور^c رسید کی
سلطان با لشکری گران عزم ولایت سیس فرموده است
چون سیماب در اضطراب آمد و بر تقصیر خدمت تشویر خورد
و خود را از آن حادثه متورط مهلکه ضلال و متخبط مسبعه آجال
دید در مضیق آن داعیه مجال مشورت نیافت بصورت از¹⁵
هر طرف لشکری فراهم آورد و تالباحت^{۱۵} عَنْ حَتَفَه بِظُلْفِهِ روی
محاربت نهاد^{۱۵}

ذکر محاصرت قلعه جناح و فتح آن بر دست

بندگنان سلطان

چون موکب^{۲۰} بمایون با لشکری که کوه و هامون از آن بستوه آمده²⁰

a) En G précède ce vers :

کنار باغ^{۲۰} پر خزانین دارا فضاء راغ^{۲۰} مه پر دقایق قارون

b) Rec. III, ۱۴۳ کوسمی. c) P نماکور.

ذکر عزیمت سلطان بطرف طرسوس

چون سلطان بشادمانی از فتح سینوب عودت نمود لشکر دی
و بیمن در رسید و خنجر بند *a* چون روزی ارباب فضیلت در خاک
مذلت پوشید و مای شیم از بیم سنان زهریز زهر زره غدیر
5 جوشن پوشید سلطان چون خسرو اقلیم رابع در چهار بالش
خرمی مربع نشست و مثلث خور بر مدخنه سرور نهاد و برین
نقط ایام شتار برطل ده منی و شاعر خنی باخر آورد چون
آفتاب خاوری از کاخ مشتری رخت عمل [سوی منظره برج حمل
کشید سلطان عزم] *b* محروسه قیصریه ساخت و با خواص امرا
10 و مقربان درگاه اعلی بتمهید قواعد عدل تر حیب ایام زندگانی
می فرمود فرمان قضا صادر شد که امراء اطراف با جمله گی
عساکر بعلفزار بازار بندلو *d* روند و امراء کیار خدمت درگاه
پیوندند بر موجب فرمان کافه سر لشکران و علمه دلاوران با
عدت کامل بازارگاه بندلو مجتمع شدند و امراء خلوت با اصناف
15 پیش کشیها حضرت سلطنت شناختند در اثناء این حالات
محصلان *e* خراج سپس از لیفون تکور با شکایت تمام مراجعت
کردند از استماع این نبوت اعراف همیت و خوت سلطان در
نصمان آمد امراء غایب را حاضر فرمود و قضیه باز نمود بیک
زبان گفتند که گوشمال این بی ادب از اوجب مهمات است و لکن
20 درین موسم در ولایت او از فرط حرارت مداخلت کردن تعدی

a) Même leçon en G, bien que le sens de ce mot soit peu clair. *b*) Selon G. *c*) P مصادر. *d*) Ici sans points;

plus loin بندلو et بندلو *Rec.* III, ۱۴, 6. *e*) P محصل.

آجما متوجه سیواس گشت و امرارا اجازت عودت باوطن میسر شد ۵
ذکر ارسال سلطان شیخ محمد الدین اسحق را بحضرت

دار السلام باعلام فتح سینوب

در آن ایام بمسامع اشرف رسیده بود که ملک اشرف بنام حضرت
خلافت کلنگی را بنمادی قوس از اوچ هوا بحصیص فضا آورد ۵
و در صحبت رسولی با تحفه‌ها وافر بخدمت خلافت فرستاد از آجما
در باره او امداد عنایت متواتر گردانیدند چون فتح سینوب
سلطان را میسر شد شیخ عالم پیشوا آفاق محمد الدین اسحق را
باحمال و تحف از جواهر وختها زربفت واطلس معدنی وچلیپاها
زرین مرتفع واولی نقره بابلاغ خبر مبارک آن فتح جسیم که ۱۰
موجب افروز دیده شاهی و تقرر امور اسلام بود ارسال کرد و شوال
فتوت استدعا نمود چون شیخ محمد الدین بمقر خلافت و دار
الملک امامت رسید در اکرام مقدم او مبالغت فرمود و بوقت
اجازت انصراف شوال عصمت و طهارت و میز مرآت از بدن مطهر
مکرم امیر المومنین و کتاب فتوت * با عمامه میلا چون عمامه سودا ۱۵
و دراعه مشفوع بمقرعه و منشور سلطنت بتوصییت باقامت حدود
شریعت در مملکت وینچ استر رهوار منعزل بنصار با طوق و سرافسار
وینچ سر اسپ تازی بموقع ببرگستوانها اطلس سیاه زرد وخت
وده شتر حجازی و دیگر اصناف الطاف و انواع انعام فرستادند
سلطان بدان تشریفات و حسن التعمات مسرت فزود و بر گردون ۲۰
تفاخر مباحات نمود ۵

a) P احاد.

b) Le texte est à ce qu'il paraît défiguré ici.

حمل از انواع تحف برسانم و بوقت استمداد چندانك در امکان
 گنجبد لشكر دریغ ندارم و برین جملت امثال طرفین از قائم
 وقاعد شاهد شدند چون سوگندنامه در خزانه بردند. سلطان
 تکوررا تشریفی نفیس فرمود و فرمود تا او نیز سوار شود تکور
 ۵ مردی کربز بود در حال که سلطان پای در رکاب نهاد غاشیه را
 از رکبدار بستند و بر دوش نهاد و روانه شد چون زمانی برفت
 سلطان فرمود که غاشیه را با رکبدار داد و سوار شد و در راه معنان
 حکایت کنان می رفتند سلطان ساعتی بر اطراف سواحل
 سیران فرمود آنکه عنان بسوی شهر معطوف گردانید و خوان
 10 خواست و نیزم آراست و تکوررا در وقت اثر شراب اعزاز بسیار کرد
 و اجازت داد که هر کرا خواهد از مردم و متعلقان با خود برد
 و راه ولایت خویش گیرد کشتیهها جهت او و متعلقانش مرتب
 گردانیدند و بعد از وداع و دستبوس در کشتی نشست و بجانب
 جانیت روانه شد آنگاه پادشاه فرمان داد که از هر شهری خواجه
 15 کافی تواند گرفت اختیار کنند و بجانب سینوب فرستند و ملک و عقار
 او را برضاء او جهت خاص بخردند و بهما بتمامت برسانند بر
 موجب حکم از اطراف مانك خواجهگان معتبر بسینوب فرستادند
 و نواب جمله منزحان را دعوت کردند و آب و زمین قدیم باز آوردند
 و کلیسارا مسجد جامع ساختند و قاضی و خطیب و منبر و مؤذن
 20 نصب کردند و کتوال و مستحقان معین شدند و مرمت رخنه‌ها
 باره تقدیم داشتند و یکی از امرا بسرلشکری موسوم شد و لشکری
 نامدار جهت محافظت آن بوم « در حکمت او ملازم فرمود و از

ومان *a* و مال واطفال امان *b* دهد [و اجازت دهد تا هرچسا] که
 خواهم رویم شهر را تسلیم کنیم سلطان بحضور تکور و قصد
 بر آن جمله سوگند خورد چون قصد *c* سوگندنامهها را در شهر بود
 شهریان ساکن و مطمئن شدند و سناجق سلطان را خواستند
 برخی از مردم تکور و فوجی از حشم منصور سناجق سلطنت را ⁵
 بعظمت تمام روز شنبه بیست ششم جمادی الاخری سنه ۹۱۱
 در شهر بودند و بر فراز باره نصب کردند روز دیگر لشکرها بامر
 اعلی سوار شدند و در مقابله شهر صف در صف کشیده ایستادند
 اعیان و معتبران شهر با امرا که در شبانه رفته بودند بدر آمدند
 و زمین بوسیدند تکورا در خدمت رکاب سلطنت پیاده ایستاده ¹⁰
 دیدند کلیدها را شهر را بحضور تکور بیندشان سلطان سپردند
 بعضی را خلعت دادند و باز گشتند و نثار معد کردند و سلطان
 بر وفق اختیار در شهر شد و بر تخت نشست و بزم نهاد و تکورا
 جهت تعظیم زمانی ایستاده گذاشت آنکه فرمود تا بالا جمله
 امراء دولت نشست و تمکین تمام فرمود و بعیش و خرمی آن روز را ¹⁵
 بشب رسانید روز دیگر پیش از سیران تکورا حاضر کرد و از
 عهد و پیمان خواست تکور بر موجب مسوده که نوطاران *d* دیوان
 سلطنت در قلم آورده بودند قسم بر زبان راند که چون سلطان
 مرا که کبر الکسم بجان امان دهد و ملک جانیت را بیرون سینوب
 و مضافات آن بر من و اولاد من مقرر دارد هر سال ده هزار دینار ²⁰
 و پانصد سر اسب و دو هزار سر گاو و ده هزار سر گوسفند و پناهگاه

a) و مال *P*.

b) فرمان *P*.

c) قصد *P*.

d) Sic.

سوار کردند و پیروان من حصار آن مقیدار که بر خشکسخت در
آیند و نیز کبر الکس فرستاد که چون موکب همایون ما بدین
حدود پیوست بی حصول مقصود مراجعت کردن امکان ندارد
باید که کسی را از مردم خود در شهر فرستد و نصیحت محصوران
۵ تقدیم دارد تکور شخصی را از امراء بزرگ که در سلك باقی امراء
مقیّد بود اختیار کرد بامر سلطان بند ازو بر داشتند و نیز تکور
بردند تکور بر زبان او پیغام فرستاد که شهر را بسپارند آن مدایی
زبان بهذیان دراز کردند و گفتند اگر کبر الکس گرفتار گشت
اورا پسران شایسته هستند یکی را بیادشاهی نشانیم و این ملک را
۱۰ مسلمانان نسپاریم سلطان فرمود که جهت التزام حاجت باز
فرستند م مقید نیامد روز دیگر فرمود تا تکور را با بند گران
بر گران شهر بردند و شکنجه می کردند که اما شهر را بسپارند
و اما کبر الکس را هلاک کنند جلادان او را در شکنجه می داشتند
و او فریاد و فغان بر آورد که ای بی دینان شهر را بهر که نکه می
۱۵ دارید چون مرا بکشند و شمارا بقهر و قسر در قید اسیر کنند
این مداخلت چه فایده کند فَكَانَ تَأْثِيرُهُ فِيهِمْ كَتَأْثِيرِ الرَّخَاءِ
فِي الصَّخْرَةِ الصَّمَاءِ آن روز نیز برین جملت بشب آمد روز دیگر
سلطان فرمود که کبر الکس را سر نگویند در آویختند و چندان عصر
کردند که چون احباب صرع بی هوش گشت چون شهریاری
۲۰ دیدند که کار شهریار از حد گذشت آواز دادند که قصد تکور
باز بشهر آید که سخنی داریم بگوئیم چون قصد در شهر
آمد گفتند اگر سلطان سوگند خورد که تکور را نکشد
و اجازت دهد که بسلامت بولایت خود رود و ما را با جان

کنند اراء امرا در خدمت سلطنت برین جمله قرار گرفت روز دیگر با جمعیت وعدت هرچه بیشتر عزیمت سینوب ساختند جاسوسان خبر دادند که کیر الکس با پانصد سوار غائلوار در آن دیار شکار کنان طواف می نمایند سروران چون این خبر شنیدند چون و کم در تاختن شتاب کردند و ناگاه در شکارگاه 5 با او مصادف شدند و چون مرگ مفاجا بر جای عشرت گریبان جاناش گرفتند اگرچه جمله چند کرد عقبست دستگیر و اسیر بمضارب خیام عساکر منصور آوردند و لشکرش برخی بقتل رفتند و باقیان مقرنین فی الاصفاد خدمت زردخانه خاص آمدند و موگلان بیدار بریشان گذاشتند و در حال اولاق روان کردند 10 و از نصرت ربانی و فتح ناگهانی مسامع سلطانی را آگاهی دادند سلطان از اعلام آن پیام اعلام فرج را از ذروه عیوق و منزل شعری عبور داد و فرمود که در محافظت آن مخدول مجدول اهتمام تمام لازم شمرند چه موب همیون بر اثر بدان طرف تجشم می فرماید آنچه مقتضاء رای باشد بتقدیم رسد روز دیگر سلطان بطرف 15 سینوب روان شد چون بدان حدود پیوست جمله عساکر سلاح پوشیده استقبال رایات سلطنت کردند و از دور زمین بندگی بوسیدند چون بسوایرده مبارک نزل فرمود فرمود تا کیر الکس را پایند حاضر کنند چون بخدمت تخت پیوست زمین ناست و ضراعت بوسه داد سلطان از فرط مروت بنوازش او عنایت فرمود 20 و گفت خاطر رنجه نبایم داشت چون سلامت ذات حاصل است مرادات شامل گردد لحظه بنشست آنکه اجازت یافت که باوفاق بوفاق روز دیگر سلطان فرمود که جمله لشکر پوشیده

ذکر عزیمت سلطان بطرف سینوب و فتح آن در عهد مبارکش
 چون روی ربیع از وراء نقاب صحاب کافور بار گشوده شد و فرانشان
 طبیعت بساط گوناگون حتی اِذَا أَخَذَتْ الْأَرْضُ زُحْرُفَهَا وَازَيَّنَّتْ^a
 بر چهره کوه و هامون کشیدند سلطان را عزیمت سیواس در خاطر
 ۵ آمد و عنان عالم آرای پسران صوب مایل گردانید روزی در بزم
 خسروی نشسته بود ناگاه از حافظان ثغور سینوب قصاک رسیدند
 و نامهٔ مختوم بحضرت سلطنت رسانیدند که کبیر الکس تکر
 جانیت جنایت را بغایت رسانید و در ممالک پادشاه تهور نمود
 و خرابها کرده سلطان اگرچه از استماع آن خیر انفعال تمام یافت
 10 اما تا عیش حرفا منعص نگردد اظهار نفرمود روز دیگر امر را
 طلب فرمود و حال باز نمود همه در وادی^b غضب و غیصه غیظ^c
 شدند و گفتند اگر شاه جهان فرمان دهد دشمنهٔ بندگان دولت
 که بخون بدخواه تشنه^d [است] از مقسم تارک نا مبارک آن
 خاکسار سیراب گردد و بداس قهر مزروع بلاد او محصور جنود
 15 منصور شود سلطان از جماعتی که سینوب را دیده بودند سوال
 فرمود جواب دادند که بجنگ نتوان ستدن مگر مدتی مدید
 محاصرت نمایید که اهالی آن از قلمت ذخیره و نفقات زان بستهوه
 آیند و از بر و بحر بدیشان مددی نرسد آنگه امکان دارد که
 برین وجه فتح آن شهر دست دهد رای آنست که امسال
 20 لشکر آجما تاختن کند و عیال ایشان را برده آرند و ضوای
 و نواحی را بکلی خراب کنند و سالیان با ایشان ازین سان عمل

a) Kor. 10,25.

b) وادی P.

c) غیض P.

d) نشسته Selon G. P.

کردانیدند تَمُورُ السَّمَاءِ مَوْرًا وَتَسِيرُ الْجِبَالِ سَبْرًا a نقد وقت شد
 نردبانها را نصب کردند و دلاوران با گرز گران و سلاح سبك ده ده
 كس از هر برجی چون آفتاب تیغ كشند بر آمدند فرنگیانی را
 كه بر باره بودند بقتل آوردند و فره رشتند و دروازه را بكشودند
 و عساکر در آمد و خمن ریش بیش از حد رفت و ابقا و محابا بر ۵
 خرد و بزرگ از محظورات شهردند و مال و عیال آن كفه را غنیمت
 گرفتند و برده بردند روز دیگر سلطان بشهر در آمد و بر تخت
 ملكت نشست و باز هوا گرفته را باز در قید صید كشید و بزم
 عام فرمود و امرا و سرلشكران و اتی باشییان و جانشینان عساکر
 منصور را بكارم و عواطف نا محصور مخصوص و محفوظ گردانید و يك 10
 هفته از رزم بزم پرداخت آنكه در سایر بیوتات نظر انداخت
 و معدوم را موجود و كم را بیش گردانید و از حد نقصان پیمایان
 كمال رسانید و مرمت و اعلاء باره و سد ثلها تقدیم داشت و سر
 لشكری را باز بر امیر مبارز الدین ارتقش مقرر فرمود تا بر وفق
 اطلاعی كه بر احوال سواحل داشت استمالت دلها كرد و متمردان 15
 و منتشران را بآب و زمین باز آورد و اموال و املاك خاینان را جهت
 خاص با تصرف گرفت و در دفاتر دیوان اعلی ثبت كرد و بعضی را
 بر اقطاع اضافت فرمود و سلطان روی بقونیه نهاد و فتح نامهها
 باطراف عالم نوشت و از آن غنایم بملوك اطراف تحف می نهایت

فرستاد ۵

بشارتها زدند و بدورود آن احتطاب جهنّم از طریف بم زیر بم
 شادمانی را ساز کردند و باعزاز تمام در حصار آوردند و آن منساحیس
 زار کار بتدبیر کارزار مشغول شدند و از اندرون شهر عرّادها ترتیب
 کردند چون ظلال چتر شاهنشاه بر آن اطلال افتاد در زمان
 ۵ فرمود که لشکر دایره کردار نقطه آن خطّه را در میان گرفتند
 و با تیرباران زحفی^a کردند که رجفان بر عظام دی و بهمن
 انداخت و کس از آن بیم روی از باره بکس نتوانست نمود روز
 دیگر که زردخانه و آلات محاصرت و پیادگان در رسیدند^۶ در
 شب فرمود تا چپر بستند و نردبانها ساختند و مناجنیق در عمل
 10 آوردند و آن ملاعین را بجز سنگ انداختن چاره نبود چه از زخم
 بیلک تیر بر فراز باره نمی آمدند عاقبت چون مدت امتداد
 یافت سلطان فرمود که نردبانها فراخ چنانکه^b بیک دفعه ده
 کس پیاده فراز آن توانند شد ترتیب کنند و تیرباران لشکر
 بالای باره روند و ماده^c این خصومت را بحکومت حسام قطع
 15 بقیصل رسانند امتثال فرمان لازم نمودند و بر آن شیوه نردبانها
 راست کردند و جماعتی را که نردبانها را زیر باره برند و طایفه^d را که
 بر روند و فوجی را که تیرباران کنند مقتل و معین گردانیدند
 روز دیگر لشکر در سلاح رفت و بر و بال عقاب چتر جهانگیر
 گشاده شد و رایت منصور در حرکت آمد و سلطان پهلوانان
 20 حشمر^e را طلب داشت و مواعید جمیل فرمود تا بیکبار حمله جان شکر
 کردند و بر دریابار از نضاخات عیوف عروق کفار انهار روان

a) P زحفی (sic).

b) P چنانکه

ذکر عصیان سگهان انطالییه و فتح آن ثغر بار دوم بر
دست بندگهان سلطنت

بعد مدتی خیال و بطر راحت و اشر نعمت کافران انطالییه را
بر آن باعث شد که جام عهد و پیمان را بر سنگ تمرد و عصیان
زدند و چون جهودان خیبر سر از چنبر طاعت و پایداری از دایره^۵
استقامت بیرون نهادند و از رعایت حقوق دولت سلطنت متنفر
شدند و سلاح پوشیده هر فوجی در جوف لیل از سر لبس بر
حاکمی کبس کردند و شریف و ضعیف و کبیر و ضعیف را جریح
و قتیل حسام انتقام گردانیدند و تا استیلاء ثلث بر غسق باجرا
دما از نهر البدن حاکمان سوی دریا مشغول بودند چنانکه در^{۱۰}
وقت صبح ارواح شهیدا با ریاض قدس انس گرفته بود بعد سه
روز خبر بمسامع سلطان رسید تغییری عظیم در باطن مبارکش
ظاهر شد فی الحال فرمانها باستدعا و استحضار عساکر و امرا در قلم
آمد و بر دست قضات از سر تعجیل تمام در جعلگی مالک ارسال
افتدائی مدافعت اعداد رجال کالرمال بصحاری قونییه نزول کردند^{۱۵}
و دهلیز مبارک را بر نیت فتح انطالییه بفسال یمن و بطالع مسعود
بصحراء روزه نصب کردند روز دیگر روان شدند و میان انطالییه را
وَأَسْرُوا أَلْنَدَامَةَ لَمَّا رَأَوْا أَلْعَذَابَ a نقد وقت شد از سر اضطراب
ورنج بملوک افرنج توسل نمودند و ایشان نیز از سر تعجیل سفینه^{۱۵}
چند بمردان جنگ^b مشاکون کردند و مدد ایشان فرستادند چون^{۲۰}
فجیره امداد خویش را از فراز باره^c در روی دریا مشاهده کردند

a) Kof. 10,55.

b) P باحکمک .

c) P داده (sic).

علاء الدین نرسد و او را فارغ السبال ببعضی قلاع که سلطان را
 بر آن اعتماد باشد روانه ^a کنند و اسباب ناگزیر از ملبوس و مقروض
 و مطعم و منکوحه دریغ ندارند و شهریان را در ممانعتی که کردند
 مواخذت نفرمایند و عهدنامهها بعد از ذکر یمن بیهمن مبارک سلطان
 5 در قلم آمد و بقاصد تسلیم رفت قاصد چون بشهر رسید و حال
 اعلام کرد شهریان اعلام سلطان را خواستند و امیر سیف الدین
 اینها را طلب داشتند امیر سیف الدین حکم حضرت سلطنت با
 لشکری پوشیده با سنجاق و رایت پادشاه دهر در شهر شد
 و بعظمت هرچه تمامتر بر قلعه قلعه نصب کرد و اعلای شهر را از
 10 خرد و بزرگ استمالت داد و ملک علاء الدین را از سراء سلطنت
 بخانه بعضی از اکدشان نقل کردند و موکلان بر گماشتند بعد
 از آن امیر سیف الدین اعیان و معتبران را خدمت درگاه برد
 تا شرف دستموس در یافتند و بیان استغفار اعتذار نمودند آنکه با
 امیر سیف الدین در شهر رفتند و وجه نثار موکب شهریار ترتیب
 15 کردند و سلطان بفسال فرخ بشهر در آمد و بر تخت نشست
 و طبقات خلق را بانواع اصطناع معمور گردانید آنکه ملک علاء
 الدین را بسیف الدین اینه تسلیم کردند تا بحکومت ملطیه
 برد و در قلعه منتشر محبوس گردانید و رواقب و وظایف بیت
 انشیاب و مطبخ و شراخانه مرتب داشت و از امرا و سروران در تسلیم
 20 ملک بسلامت بدیشان حاجت بستند و مراجعت نمود و سلطان
 بدار الملک معاودت فرمود

ثبات قدم او آفرینها کرد و خلعت فرمود واز اوایل بهار تا اوایل
 بهار سال دیگر هر روز برین ششویه از ظرفین مقابلت می رفت
 سلطان برابر شهر مدرسه بنیاد نهاد که اگر فتح میسر گردد بر
 آنجا وقفها کند و فقها را مرقه دارد و اگر در توقف افتند جهت
 اقامت سرای عمارت فرموده باشد چون انگوریه مستخلص گشت ۵
 بعهد و نذر و ثامنود و وقفها کرد و چون نوبت سلطنت بعلاء الدین
 رسید بهدم قبه a و ابطال اوقف مثل داد و نیکن اطلال آن مدرسه
 هنوز باقی است با سر ساختن رویم هر امیری خانه عمارت کرد
 و آن زمستان پ پایان بردند چون رایست خسرو سیارگان بنقطه
 اعتدال ربیعی رسید و باد صبا در پرده دری و عروس چمن در 10
 جلوه گری آمد تنگی اهل حصار و قلمت ذخیره و شیار b از حد
 در گذشت ساکنان شهر و محصوران آن شهر ازه ساقی دهر کاس
 زهر می خوردند برضاء ملک علاء الدین در صلح زدن گرفتند
 و قصدی بامیر سیف الدین اینده فرستادند و امان طلبیدند امیر
 سیف الدین قصد را بدستنبوس سلطنت رسانید چون قصد 15
 مشافعات و مراسلات و استغاثت شهریان و شفاعتی که در باب ملک
 علاء الدین کرده بودند عرض داشت اساریو سرور در جبین
 مبارکش ظهور یافت و امراء کمار را چون ملک الامرا حسام الدین
 امیر چوبان d و ملک الامرا سیف الدین امیر قزل که از اعظام
 اعوان مملکت بودند حاضر گردانید و حضور ایشان سوگندان 20
 غلاظ شداد خورد که بهیچ تاویل مضرت او و بندگانش بملک

a) P رقبه. b) P و بیسپار. c) P دار. d) P خویان.

امور باید شمرد پس بامرا و سر لشکران طرف فرمانها روان کرد تا بگروه
انبوه عزیمت عبودیت سازند در ایام قلائل کائنات عساکر بصواحی
مخروسته قونییه حاضر شدند و [چون] سلطان را از ترتیب اسباب
محاصرت و آلات زردخانه فراغت حاصل شده بود بطالع مسعود
۵ متوجه حدود انگوریه شدند چون ملک علاء الدین را اعلام
کردند با حکام باره و اهتمام لشکر و تجدید عهد و وفا با اهالی
شهر مشغول شد و چون سلطان بانگوریه پیوست اول روز لشکر
صف در صف کشیده بهیبتی که خیره ماند درو دیده اولو
الابصار شهر را در حصار گرفتند امیر مبارز الدین عیسی امیر
10 جاندار و برادرانش از شهر در میان آمدند و بسبب آن که مبارز
الدین را در سیواس با نجم الدین بهرامشاه جاندار در مکتب
خصوصی افتاده بود همواره با یکدیگر راه مصاف و عداوت
سپردندی آواز بر کشید و نجم الدین را مبارزت خواند نجم الدین
بهرامشاه از خدمت سلطان عز الدین اجازت خواست و در
15 میدان آمد هر دو بنیزه بی درنگ چون شیر و پلنگ در جنگ
آمدند کسور رماح از تفاریف عصا و عدید حصا بیشتر شد و از
طعن خطی بر هیچ قرنی خطای نرفت ناچار دست بقریوس
زین یابیدند و دپوس بر کشیدند و از آن نیز عاجز آمدند و قاهر
از مقهور و غالب از مغلوب ظاهر می شد خواستند که تیغ از
20 نیام بر کشند و بحد حسام که برهان قاطع است دعوی را
بفیصل رسانند ملک علاء الدین از درون شهر فرمود تا مبارز
الدین را آواز دادند چون نداء چاوشان بگوش او رسید مراجعت
کرد نجم الدین بهرامشاه نیز خدمت سلطان رفت سلطان بر

سلطان شهید را بدار الملک آورد امیر سیف الدین با رسولان
و تحف روان شد چون نزدیک رسیدند ملک الروم استقبال نمود
و در توقیر محفل او بنهایت رسید و بر موجب مسوده که از
حضرت سلطنت ببیاض رسانیده بودند سوگند خورد و اضعاف
آنچه در مره اولی فرستاده بود در کره آخری ترتیب کرده و برسم ۵
صدقه تا بوقت تدفین سلطان بر مرتبه تفرقه کنند بیست
هزار دینار فرمود و همگی سلطان را با لشکر بسیار تا سرحد ملک
خود فرستاد امیر سیف الدین اینه و رسولان باز گشتند و خدمت
درگاه پیوستند و حکایات مقرر شده را مکرر گردانیدند و جاذبین
بوفور سرور و حبور معمور شد و چون جثه سلطانرا بقونیه آوردند 10
و در جنب جد و پدر و برادر دفن کردند سلطان بپارت سلاطین
رفت و سی هزار با آنچه ملک الروم فرستاده بود ضم a فرمود
و بعضی را هم آجما بر مساکین تفرقه کرد و برخی را بزاویه و صوامع
فرستاد و باقی را در اطراف مالک روان گردانید ۵

15 ذکر عزیمت سلطان بجاذب انگوریه و محاصرت برادرش

ملک علاء الدین

چون مدتی برین نمط شاد روان کرامت در ایوان سلطنت عز
الدین کییکساوس مبسوط ماند و مهمات و مصالح مضبوط شد
سلطان را بر خاطر گذشت که ما دام که برادرم بانگوریه باشد
و بدان مقام که احکام تمام دارد متخصن ماند نه همانا که مارا 20
امن کتی و فراغ اصلی حاصل گردد جسم ماده این فتنه از لوازم

او در رفع غبار وحشت و دفع خرق عداوت و ساطت نماید چه
 او از بطانۀ خانه و خواص آشیانه است کلمات عذر او بی عرض
 چون تیر بر غرض قبول آید بعد از آن بجمعیت رجال و تهیست
 اسباب قتال مشغول باید شد اگر بدین وسایل طریق مصلحت
 ۵ کشوده شد فهو المراء و اگر از راه مشاحنت و مخاشنت در آیند
 و بنیاد محاربت نهند باری ما از کار فارغ شده باشیم و مستعد
 گشته فاسلیوس را این رای صواب نمود تحفهائی اندازد از هر
 نوع در صحبت سفیری که بفضل الخطاب و کلمات عذاب در بلاد
 روم موسوم بود روانه کرد و استنمالت جانب سیف الدین اینها را
 10 بهرچه در امکان گنجبد از لوازم دانست تا آینه ضمیر او از
 زنگ دخت بکلی مجلی گشت و اتمام مهمّ مصلحت را التزام نمود
 و با رسولان متوجه خدمت سلطان شد چون حدود مالک
 پیوستند امیر سیف الدین پیشتر در عزیمت مبادرت نمود و شرف
 دستبوس در یافت و از ورود رسل و خلاصه پیام اعلام داد و گری
 15 که گرد دامن خواطر سلطان نشسته بود بآستین استعطف
 بسترد و در عفو جرائم ماضی و مراضی شاهنشاهی تخری کرد
 و سلطان از سر ضغینه و کینه بر خاست و مصیبت پدر را حواله
 بقضا و قدر کرد و برای رسولان بار عام فرمود رسالات و مشافهات
 ابلاغ کردند و تحف و ظرف عرض داشتند فرمود رسالات بمحکمت
 20 و ارتضا اقتران یافت و جشن و بزم فرمود روز دیگر خلوت باز یافتند
 و سلطان را بر رضاء ملک الروم سوگند دادند و اضعاف آنچه فرستاده
 بود از خزانه ترتیب کردند و امیر سیف الدین را باز بدان
 رسالت موسوم گردانید تا مراجعت ساز و مهمات را بپردازد و ظل

ذکر مکارم اخلاق سلطان غالب عزّ الدین کیکاوس
 سلطان عزّ الدین پادشاهی بود که سخاء او چون قطرات سحاب
 بی حساب ودهاء او چون رخسار مشتری در دل شب تاری پرتاب
 بود قدّی رشک سرو جویبار و خدّی غیرت محاسن صوّاز نوبهار
 کمافی چون طاق ابروان دلبران جان فرسای و تیری مانند دء^۵
 مظلومان گردون گذار و حادثه زای عقلی چون دیس اسلام کامل
 وعدی چون ظلّ غمام بر خاصّ و عامّ هاضل^a اکتار جوائز قرائض
 از فرایض شمردی و در صلات شعرا باقصی انغایات پیوستی دختر
 حسام الدین سالار قصیده هفتاد و دو بیت از موصل خدمتش
 فرستاد بعوض هر بیستی صد دینار سرخ در باره او انعام فرمود¹⁰
 و صدر نظام الدین احمد ارزجانی را بقصیده [که] در مدح سلطان
 در جواب شمس طبسی گفته بود و در تحف انشاد کرده از
 مرتبه انشا بعارضی ممالک روم مترقی گردانید لباس فتوت از
 خدمت خلافت الناصر لدین الله پوشیده و کس مروت از شراخانه
 قُلْ اِنْ كُنْتُمْ تُحِبُّونَ اِلٰهَ فَاتَّبِعُونِيْ يُحْبِبْكُمُ اللّٰهُ^b نوشیده چون¹⁵
 خبر جلوس او بر تخت سلطنت بسمع لشکری رسید [با] رای
 زنان خود اندیشید که افتتاح مراسلت با سلطان عزّ الدین بر
 چه وجه پیش گیرد و عذر آن غدر اگرچه رضاء او بدان مقرون
 نبود چگونه خواهد گفتند مقتضاء حزم آنست که اینه چاشنی
 گیرا از وثاق اطلاق کنیید و با تحفها پسندیده و هدایاء²⁰ گزیده
 در حکمت رسولان خود ببندگی درگاه سلطنت روانه کنیید تا

a) باطل P. b) Kor. 3,29.

او نیز شب دیگر بر مناکب ظلام راه انهنژام گرفت و از شهر آوای
طبل و تبیره بر رحیل خیل محاصران بر خاست و دلبران شهر
بیرون تاختند و ملک علاء الدین طاقت مقاومت نداشت راه
انگوریه پیش گرفت و آنرا در حوزه تصرف آورد و عنایت و حصانت
۵ آن مستظهر شد سلطان عز الدین پروانگی را بقیصر داد و هر
شهری را بمبنده از خواص ارزانی داشت نکیده را بزین الدین
بشاره و مطیع را بحسام الدین یوسف و آبلستان را ببارز الدین
چاوی و ظهیر الدین ابلی پروانه از خدمت ملک علاء الدین
مفارت کرد و بنکیده پیوست از زحمت رزود آجا نتوانست بود
۱۰ از آجا بقلعه لولو النجا ساخت آجا نیز نیارست بودن از راه
سیس عزم دیار شام نمود چون بتلباش رسید رنجور شد و بعد
روزی چند فرمان یثت و م آجا دفنش کردند بعد از آن زین
الدین بشاره امیر آخر عزم نکیده ساخت و اهالی و اعیان را بقتون
احسان بنواخت و نزد لیقون قصاص فرستاد و از استقرار کار سلطنت
۱۵ بر سلطان عز الدین اعلام داد لیقون جواب را با هدایا ارسال
کرد و سلطان روی باقصر نهاد و از آجا عزم دار الملک قونیه فرمود
معتبران شهر تا منزل ابروق پذیره شدند و باجلال و اعظام تمام
سلطان را در شهر در آوردند و بر تخت نشاندند و رسم حق
القدوم را صد هزار درم و پنجاه هزار دینار سرخ تقدیم کردند و همه
۲۰ بر ولاء سلطان سوگند خوردند و مناشیر مسلمی املاک و اقطاع
ایشان را تجدید فرمود و زندانیان را آزاد کرد و از اندیشها فارغ
گشته بر قلعه معالی فارغ گشت ۱۵

بر سلطان عز الدین مقرر شود دوازده هزار مد غله بمد ذخایر
 بقلاع ارمن فرستند و سلطان عهد کند که در مدت سلطنتش
 بهیچ وجه مصرت بملک تکور نرساند ما دام که تکور بعهود وفا
 نماید و دوستی بر تجدد ایام استحکام پذیرد تکور چون ایس
 سخن بشنید و آن جوهرینه بدید نصایح معقول را قبول کرد^۵
 و گفت مطمئن البال آنکه شوم که امین من نزد سلطان رود
 و سوگند برین جملت آر جلال الدین گفت اول تکور عهد
 فرماید و سوگند خورد و سوگندنامه بنویسد و بر دست قاصد خود
 در حکمت من روانه کند تکور چنان کرد جلال الدین با قاصد
 تکور روی بشهر نهادند چون بحضرت سلطنت رسید سلطان را^{۱۰}
 بر حصول مقصود بشارت داد و قاصد تکور را بدستبوس مشرف
 فرمود و ما جری را باز گفت سلطان بدست خط اشرف سوگندنامه
 در قلم آورد و قاصد را هم در شب روانه کرد چون تکور سوگندنامه
 بدید و قاصد مشافهات سلطان رسانید بسروران حشم فرمود که
 در خفا بی غوغا ساز رحیل کنند چنانکه صبحگاه از حدود^{۱۵}
 دَوَلو تجاوز کرده باشند شتر بار کردند و باجمعهم روانه شدند و تا
 صبحگاه بتخوم ارمن پیوستند بامداد آن مغیث الدین طغرلشاه
 و علاء الدین دیقباد را خبر کردند که معسکر تکور کنار ما بها
 اَدَم از خیام خالی مانده است هر یکی ازین شکفت راه اندیشه
 گرفت و پروباه بازی قیصر چون گرت از همدیگر پراکنده شدند^{۲۰}
 ملک علاء الدین گمان برد که آن طوایف با برادر جد استان
 شده اند و خواهند کی باحتیال او را در قید عقاب دشند
 و مغیث الدین گفت برادران جهت ارزن الروم قصد من دارند

واز حلی محدّرات پیرایهٔ ثمین بدین بنده کمین آرد تا آن را م
 امشب در وجه تیسیر مطلوب نهد سلطان در حرم رفت واز
 مشیرهٔ دستارچهٔ سر بمقدار دوازده هزار دینار زر تقویم یافته بستند
 وجلال الدین قیصر داد او م در شب با a يك نفر غلام در پردهٔ
 ۵ ظلام از شهر بدر آمد و درازرا گفت متروّص مراجعت من باش
 چون آواز مرا بشنوی در باز کن و خود بطرف خیلخانهٔ لیفون
 بحکم صدافتی که با هدیگر داشتند روان شد چون بطالیه
 رسید گفت تکور را آگاهی دهید که جلال الدین قیصر شکنهٔ
 قیصریهٔ خدمت راه می خواهد فی الحال b خیمه کردند تکور
 10 استقبال کرد و تعظیم تمام فرمود جلال الدین گفت مرا با خدمت
 تو کاری نازک بزرگست اگر جا خلوت شود عرض رود تکور فرمود
 تا جملهٔ خدم از خیم بیرون شدند جلال الدین گفت تکور را
 معلوم است که او را در ملک سلجوقیان بهیچ وجه از وجوه
 شرکت نیست چه لازم است که خود را رنجه فرماید و دام صید
 15 دیگران شود اگر ملک مغیث الدین است طلب ملک برادر می
 کند و ملک علاء الدین جای پدر میخواهد مرا مقصود تکور
 معلوم نیست بنده از فرط محبت مصالحت چنان می بیند
 که خود را ازین ورطهٔ بی فائده بدر اندازد و بحفاظت ملک
 و کدخدائی خود پردازد و آن جوهرینه را پیش نهاد و گفت این را
 20 قیمت دوازده هزار دینار مصریست برسم نعل بها قبول فرمایید
 و چون لشکر ملک کوچ کند من ملتزم می شوم کچون ملک

و عجز واضطرار باهل حصار راه یافت و ملالت بر مزاج لطیف سلطان غالب شد و حکم آنک میان سلطان و ظهیر الدین مواعدها رفته بود و عنایت بی نهایت در حق او فرموده و حال را بر خلاف امار مشاهده می کرد و بجاء وفا جفا می دید این دویستی از املاء طبع موزون بر ورق شکایت نگاشت و بیرون نزد پیروانه فرستاد ۵

شمع کی کمن در سر دل رفت تنم

بی گریه شبی نگشت خندان دهنم

پیروانه که گفت یار غار تو منم

او نیز رضا داد بگردن زدنم

و مبارز الدین چاولی چاشنی گیر وزین الدین بشاره امیر آخر 10
و مبارز الدین بهرامشاه امیر مجلس را که در ملطیه ملازم خدمتش بودند طلب داشت و فرمود که مرا رای چنان می افتد که در نیم شب در شهر بگشائیم و با زحیف تمام بیرون تازیم و خود را بقونیه اندازیم و باستظفار امرا و عساکر اوج صید مرام را در دام آریم، چون جلال الدین قیصر را که حاکم و شکنه قیصریه بود 15
و در خدمت سلطان شهید از غایت دعا و ذکا که داشت مترشح احمد و مزیت اعتماد گشته این معنی معلوم شد تعللی نمود و چون شب در آمد بخدمت سلطان رفت و خلوت خواست و گفت بنده چنان شنید که شاه جهان را چنین اندیشه نا صواب در خاطر آمده است می باید که ذکر ذکر چنین فکر که موجب 20
عدم صلاح و فلاح است نفرماید بنده را خاطری افتاده است همانا اگر بدان کار کرده شود عقد مطلوب انحلال یابد سلطان پیرسید که چه اندیشه است گفت اگر شاه بحریم همیون رنجه شود

کیقباد و جلال الدین کیفریدون قرعۀ اختیار بر کدام ملک اندازند و چهار بالش و دیهیم را ازین سه شهزاده بکدام یک تسلیم کنند امیر نصرۀ الدین ملک مرعش که طومار ذکر حاتم طی در عهد سخاء او طی شده بود و بقرّ فرزندی و شکوه کسروی ۵ آراسته اشارت بعزّ الدین کیبکوس کی بزرگترین اولاد واکرم ملوک ذوی الاوتاد بود کرد و کنگنان بر آن استاحسان اتفاق کردند و هرچه زودتر از قونیّه بقیصریه روانه شدند و در پنج روز بملک کمتر ملک را از ملطیه بقیصریه آوردند سروران ملک در جامۀ سوّ تا کدوک استقبال کردند و بعظمت هرچه تمامتر در شهر در ۱۰ آوردند و بر تخت نشاندند بعد سه روز کدوکرا خلعت فرمود و بدستنبوس مشرف گردانید و تجدید منشیمر و نقیریر مناصب کردند و بر آن عزم بودند که بدار المملک قونیّه روند ناگاه خبر شنیدند که ملک علاء الدین از توقّات با جمعیت بسیار روی بدین دیار نهاده است و سراسیمه شدند و در کار فرو ماندند و ۱۵ ذکر محاصرت علاء الدین کیقباد عزّ الدین کیبکوس را

در قیصریه

چون ملک علاء الدین کیقباد خبر وفات پسر شنید مغیبت الدین طغرلشاه ملک ارزن انروم را که عمّ او بود و میان ایشان پیوندی رفته دعوت فرمود و بلیقون تکفور قصاک فرستاد و قیصریه را ۲۰ بدو نامزد کرد و ظهیر الدین ایلی پیروانرا بواعید جمیل در ملک هواداران خود کشید و از هر طرف لشکری انبوه بر خود جمع کرد و روی بقیصریه نهاد و محاصرت برادر در ایستاد مدتی مدید در آن محاصرت بگذشت و امراء نامدار از جانبین تلف گشتند

سراسیمه و خیره بماندند و عزیمت را غنیمت شمردند و لشکر
لشکری را انتعاش و ارتعاش ظاهر شد و در پی منهنزمان اهل اسلام
افتادند و خلقی بسیار در آن ملاحم بعضی بقتل و برخی بغرق
و گروهِ بخسف در احوال و محاسبات تلف گشت و اینه *a* چاشنی
گیرا اسیر نزد لشکری بردند چون اینه را نظر بر جثّه مبارک⁵
سلطان افتاد فریاد بر آورد و خود را در خاک قدم سلطان می
مالید لشکری فرمود تا بند از او بر داشتند و او را تسلیم داد
و سلطان را اگرچه درجه شهادت یافته بود بمشک و گلاب مطّیب
کردند و در مقابر مسلمانان برسم عاریت نهادند و بعد از انقشاع
غمام واقعه بقونیه بردند و در گنبدخانه اباء و اجداد برضوان¹⁰
تسلیم کردند *b* ❦

ذکر پادشاهی سلطان عزّ الدین کیکاوس بن کیکاوس و فتوح
که در ایّام دولت او سنوح پذیرفت

در سنه ۴۰۸ چون کتاب اجل سلطان بر شهادت اختتام یافت
و از سبیل جهاد متوجّه عرضات معباد گشت و در زمرد اُونَمَك¹⁵
هُمُ الصّٰدِقُونَ وَالشّٰهَدَاءُ عِنْدَ رَبِّهِمْ *c* منخراط شد ارکان ایوان
تدبیر و حافظان ناموس تاج و سریر قداح استخارات و زند استشارت را
اجانت و استنارت کردند که از عزّ الدین کیکاوس و علاء الدین

a) Ainsi constamment P; la réd. turque a اینه.

b) En marge se trouvent ces vers arabes:

و شمس غیبت الدین عند ضیائها و اشراقها فی کل شرق و مغرب
انار لدیها کوکب المرح فاخترقت و لم ار شمسا قط یخفی بکوکب

Selon al-Djannābī ils ont pour auteur al-Malik al-Afdhal fils de
Ḡalāh-al-dīn.

c) Kor. 57, 18.

بود چون تپاول رنج و تعدی تیر و قاحت سپر و سلاطنت تیغ
 و خشونت سنان و سرزنش گرز گران مشاهده کرد جهت قطع
 دعوی و فصل خصومت حسام ابیت بر کشید و صف هیجبارا
 بیک حمله بر درید در میان معرکه بقلب دشمن رسید لشکری را
 ۵ ایستاد دید تیغ ازو دریغ داشت دست بمنبره خطی نهاد و
 در صدمه اولی چهره طامه الکبری بدو بنمود و از پشت اسب بر
 روی زمین انداخت و بر سبیل عتاب خطابش ای کندوس فرمود
 یعنی ای کل بندگان خاص خواستند که سرش از تن جدا
 کنند مانع شد و فرمود تا باز سوار گردانیدند و بپله کردند چون
 ۱۰ لشکر لشکری را نکبت ملک معلوم شد انهرام گرفتند و حکم
 تقدیر تمامت جانداران و مفارده از سلطان جدا شدند و بسلب
 اسلاب مشغول گشتند ناگاه فرنگی ناشناس با سلطان مقابل افتاد
 سلطان بزعم آنک از حشم منصور باشد بدو التفاق نمود چون
 از سلطان در گذشت عطفه کرد و بضره حربه جان نازنین او را
 ۱۵ بفردوس رسانید و اسباب و سلاح و ملبوس را فراهم آورد و با کوبه
 از سپاه لشکری آمد چون لشکری آن پوشش را بدید در حال
 بشناخت پرسید که این ملبوس از کجاست جواب داد که
 مالکش را برضوان تسلیم کردم لشکری فرمود که در این زمان راه
 بدان مقتول توانی بردن و جثه او را آوردن گفت توانم چند کس
 ۲۰ از دلبران جنم با او فرستاد تا قالب مطهر سلطان را بر گرفتند
 و نزد لشکری آوردند چون بدید بکسا و عویل آغاز کرد و از باب
 این حالت فرمود تا فرنگرا زنده پوست بر کنند چون امرا
 و سروران لشکرا معلوم شد که سلطان درجه شهادت یافت

آخر الدواء انکمی را حاجت وبرهان باید ساخت سلطان فرمود که

وَوَضَعَ اَللّٰہُ فِیْ مَوْضِعِ السَّیْفِ بِالْعَلٰی

مِصْرَ کَوْضِعِ السَّیْفِ فِیْ مَوْضِعِ اَللّٰہِ

آجا که زخم بیشتر متقفات هندی باید سکناجبین سگری عتاب
 فایده ندهد سَوَا عَلَیْهِمْ اَنذَرْتَهُمْ اَمْ لَمْ تُنذِرْهُمْ لَا یُؤْمِنُوْنَ ۵
 فرمانها باطراف ممالک فرستاد واکابر و اصاغر امراء عساکرا ترتیب
 غزا و جهاد تحریر داد بر موجب امر اعلی با استعدادی هرچه
 تمامتر کاف لشکرکشان و سروران و سپه داران با عدید و انصار
 بلشکرگاه حاضر شدند و بر هیئتی که از هیبت آن شیر زمین چنگال
 و عقاب آسمان پر و بال بیفکندی در بندگی رکاب میایون سلطنت 10
 روان شدند چون حدود آلاشهر که از معظمت بلاد روم است
 رسیدند جاسوسان خبر حرکت رایات سلطنت بلشکری رسانیده
 بودند فریادنامهها بقبایل و عشایر و حکام بلاد و جزایر ارسال گرد
 و لشکری بعدد الرمل والنمل والمطر والخصی مما لا یعد ولا یحصی
 فراهم آورد و بتعجیب تمام روی بقتال لشکر اسلام نهاد و ازین طرف 15
 عساکر سلطان چون بحر مایج هایلج گشتند و سلطان چون آفتاب
 رخشان قزآگندی چون لعل بداخشان پوشیده و کمانی ساخت
 چون دل سیم بران در بازو فکند و پیلارنی روان چون اشک
 عاشقان بر میان بسته بر اسپ پیل زور نیل گذار که بیسک
 جفته رخنه در سبغ شداد انداختی و در وقت دویدن از گرد 20
 حوافر بر آسمان زمینی دیگر ساختی سوار گشته در قلب ایستاد

ذکر عزیمت سلطان بغزو بلاد روم و ترقی از آنجا

بدرجه شهادت

چون سلطان از غزو ثغر انطالیه مراجعت فرمود و آن مملکت
جدید با تصرف بندگانی قدیم سلطنت پیوست جباران دهر
۵ و گردن کشان عصر سر بر خط فرمان و قدم بر جاده عهد و پیمان
نهادند و در خاطر هیچ کس گذر نمی کرد که عقده آن دولت
احلال یابد و آفتاب آن سعادت زوال پذیرد بازیگر تقدیر از پس
پرده لعبه غریب نمود و نقشهء عجیب آشکار کرد تا نواخص
همیت و بواعث عزیمت سلطان را بر غزو بلاد روم که بلشکری
10 منسوبست در حرکت آورد و سبب آن بود که چنانکه پیش از
این ذکر رفته است سلطان را در خروج و دخول از بلاد او بمالک
اسلام مانع می شد و این زمان که بر تخت کامکاری تکیه یافت
در ارسال اتاوات و ارتسام او امر و خدمات تلک و توقف می نمود
روزی سلطان با ارکان دولت خلوت کرد و در باب تدارک کار
15 لشکری سخن راند و فرمود که اگر تلافی فصول و غرور او جمله
تقدیم نمود ممکن که بجای بزرگ مفصلی باشد اکابر دولت
گفتند نقص عهد مذمومت و عاقبت آن شوم و اَلِیَمِیْنُ اَلْعَمُوسُ
یَدْعُ اَنْبِلَانَ بِلَا قَع حاصل این اندیشه جز خرابی مملکت و بیریشانی
حالت دولت نتواند بود راه وعد و وعید درین باب بسته
20 نشده است رسولان بایند فرستادن و عتاب بلیغ و باز خواست
عنیف کردن اگر از راه استغفار با سر اعتذار آید آیت لا تَنْزِیْبَ
عَلَيْكُمْ اَلْیَوْمَ بر باید خواند و اگر بر نفاق و شقاق اصرار نماید

صیافتی بسزا مهیّا شد بعد از آن فرمان رسید که تبعها از
 رقاب در قراب کنند و با آن نهیبزدگان که بقایاء سیوفند بسی
 ونهباب خطاب کنند پنج روز دیگر امواج تاراج و تحار غارات در
 تلاطم و تصادم بود روز ششم امارت اذنالبهرا بمبارز الدین ارتقش^a
 که از غلامان خاص سلطان بود و در غربت ملازمت رکاب^۵ مایون
 کرده ارزانی داشت و این حکایت و فتح در شعبان سنه ثلث
 و ستمایه اتفاق افتاد پس فرمود تا با حشم خود در شهر در
 آید و آمان دهد و مدتی سلطان نیز آنجا اقامت فرمود تا رخنهها
 که در وقت محاصرت در باره راه یافته بود مرمت گرفت و قاضی
 و خطیب و امام و مؤذن و منبر و محراب نصب رفت^b و بعد از تمام^{۱۰}
 احتیاط عنان بر صوب دار الملک قونییه تافیت چون یک منزل
 از سواحل قطع فرمود نواب دیوان سلطنت را فرمود تا در منزل
 دودان اقامت کنند و اخماس خاص را بتحصیل رسانند و بزرگان را
 که تظلم کرده بودند و در پیکار ملازمت نموده و مرکب و ماکول از
 اضطرار و مطبوع خاص داشتند طلب فرمود و نسخ اموال را باز^{۱۵}
 خواست تا هرچه در غنایم و عساکر موجود باشد بستانند و بنامبر
 مبارز اندین فرمانی نوشتند که باقی را آنجا طلب کند و هرچه
 مفقود باشد از وجوه خاص بپسند چه سبب چنان فتح رفع ظلامه
 ایشان بود و آن کسر بر عدو جهت جبر حال ایشان شد و سلطان
 مرادات بقونییه پیوست چنین کنند بزرگان جو کرد باید کار^{۲۰}

a) P porte ici از دعس ; j'ai corrigé d'après la réd. turque, mais peut-être le véritable nom est ارتقش.

b) P ajoute وحفظ بعهده. Cp Recueil III, ۸۱ l. 2.

بدان حدود رسید سپاهی توانا و دلیر که هنگام اقتحام مهالک
در دهان شیر در آیند پیرامن دایره انطالیه چون دایره السوء
از هر سو در آمدند و مناجنیهها نصب کردند و از بام تا شام دو
ماه متواتر مقارع و محاصر بودند چون بی هیچ نزوح فتور بمردان
^۵ سور راه نمی یافت سلطان فرمود که عوض گرز و سنان با تیر
و دمان جنگ آغازند و امان ندهند نه هیچ فرنگ از شرفات باره
نظر بر دلاوران جنگ توانند کرد و پهلوانان چرب حرب کنند
و نردبانها بر باره نهند و عیار مردی را بر محك امتحان باظهار رسانند
چون این فرمان بمسامع مجامع عساکر رسانیدند بیکبار چون
^{۱۰} ملخ و مور در شور آمدند و در کمتر از یک ساعت نردبانهای که
با اوج فلک از غایت درازی و فرازی کردی بر هر بدنی نهادند
اول کسی که قدم صدی گزارد و دست برد نمود حسام الدین
یولف ارسلان نامی بود از سپاهیان قدیم قونیه که با تیغ و خود
و خفتان بر باره سنگ چون پلنگ بر دوید و خود را در میان
^{۱۵} فرنگ انداخت و نفی چند را سوی سقر سفر فرمود باقیان ترک
قرار کرده راه فرار گرفتند دلاوران لشکر از هر طرف با تیغ پولاد
چون باد که بر کوه تندر بر باره بر آمدند و سناجق سلطان را
بر شرفات باره نصب کردند آنکه بشهر فرو رفتند و بزحیف تمام
بزخم گرز و کویال افسار را بشکستند و در باز کردند باقی عساکر
^{۲۰} چون عقبان کواسر در شهر در آمدند و بنابر آن که در مدت
محاصرت فرنگیان زبان بناسزا دراز کرده بودند سلطان فرمود که
سه روز دشتش کردند و از خون کفار ملتتها بساط احرار بر روی
بحر اخضر گسترده مانند و مرغ و ماهی را اشلا و جیف آن جافیان

ذکر عزیمت سلطان غیاث الدین کیخسرو بر فتح انطاکیه
 روزی سلطان بر عادت معمول بر تخت نشسته بود واد می
 داد ناگه جماعتی تنجاری بدادگاه در آمدند جامه‌ها چاک زده
 و خاک بر سر کرده که ای شاه بلند اختر ما طایفه تجاریم که
 در طلب منال عیال از وجه حلال سر در معرض خطر نهاده 5
 و سفره‌ها شقی در پیمیش گرفته ایم اطفال مارا بسبب آن کسب
 پیوسته انگشت بلبل گوش بدر چشم براه مانده باشد که تا
 کی پدری روی پسری بیند و یا نامه از برادری برادری رسد از
 دیار مصر بر صوب^a اسکندریه گذشتیم و از آنجا بکشتی بشعر
 انطاکیه آمدیم حامدان افرنج مارا در رنج داشتند و بی صدور 10
 جریمه ناطق و صامت مارا از قلیل و کثیر بظلم و عدوان بستند
 و از سر طنازی گفتند آنک سلطان عادل غازی در قونیه نشسته
 است و بساط عدالت گسترده تظلم را نزد او بریزد تا لشکر
 کشد و شفاء صدور ما تقدیم دارد سلطان را بر ذلت و قلمت
 ایشان رقت آمد و آتش عصبیت زبانه زد بداراء دارنده سوختند 15
 خورد که از پا ننشینم تا اموال شمارا بدست نیارم من مرارت
 غربت چشیده ام و نکایت ظالمان دیده
 من می دانم حال شما مسکینان زیرا که ازین عهد کلام بودست
 پس باطراف مائک بدعوت عساکر فرمانها اصدار فرمود و در اندک
 مدت لشکر بسیار جمع شد و باستظهار فضل کردگار با لشکر 20
 جرّار روی بدیار کفار نهاد بعد از طی چند مرحله معدود

a) P صورت ; Schefer بندر .

مملکت رام ما ورام شماست
 در جهان نام ما و کام شماست
 نیک a خواهان ز فضل داور ما
 ما جمع دوستان ما بر ما
 همین که وقت است جایی اینجا جوی

5

کر سرت در گلسنت اینجا شوی

چون این لطایف با خدمت قدوة الطوائف رسید در آمدن
 مسارعت نمود و سیر بسری پیوسته در اوران دعا و ثنا بیفزود
 سلطان را در استقبال قدوم میمون او اعطاف الطاف در هزّت آمد
 10 و در عزّت جانبش مبالغت فرمود و ملک عزّ الدین برفاقت شیخ
 بمکروسه ملطیه فرستاد و علاء الدین کیقباد را با جمعی از کفاة
 بتوقات روانه کرد و در وقت دخول در شهر سلطان را بادره صادر
 شد که هیچ کس پسندیده نداشت و آن کشتن قاضی ترمذی
 بود که او را بدل امام ابو اللمیت سمرقندی می نهادند و سبب
 15 آن بود که مانعت اهل شهر را در وقت محاصرت بقتوی آن حواله
 کردند و گفتند او می گوید که غیبت الدین را از آن قبل
 که تولا بولاء کفار نمود و در دیار ایشان مناهی شرع را ارتکاب
 کرد سلطنت نمی رسد و از شومی اراقت آن دم بناحق مدت
 سه سال ساکنان ضواحی و نواحی قونییه از مزروعات و نباتین
 20 بی ناخورند عاقبت از کره پشیمان شد و مخلّان و اعقاب
 قاضی را بنواخت و عذر ها خواست ۵

a) P et ensuite ضیع .

- اثر آن بخواب می دیدم
 عزم کردم بجایزب الامان
 کاندرا آمد مبعشری بامان
 خبر مرگ خصم وفترت ملک
 5 گفت هین شاد شو بیرویت ملک
 ناممهاء اکابر اطراف
 با پیغام خلاصه اشراف
 گفت ما جمله داعیان توئییم
 مهديا هین که ساعیان توئییم
 10 هر دم هاتف از ره الهام
 گفت عاقل و حرك الاقدام
 باز گشتیم بساحل دریا
 و آنکهی چه مخوف باختر و شتا
 قصه کوتاه باکر ببریدم
 15 تو مبیناش آنچه من دیدم
 آمدم سوی برغلو بمراد
 ملکی یافتم چو نرد زیاد
 مفسدی چند عزم کین کرده
 اسپ ظلم و جفا بزین کرده
 20 چون خدا بود یار و حافظ و پشت
 خرد گشتند گاه زخم درشت
 عاقبت باخت ما مظفر شد
 مملکت سر بسر میسر شد

دیدی آن مساجمعد دور کرام
 که زمانه چگوننه کرد حرام
 پیداشاهی زما بظلم ببرد
 بیکی تند بی حفاظ سپرد
 من چو جم دل بغصه آکنده
 شده اندر جهان پراکنده
 گاه در شام وگاه در ارم
 گاه اطلال جای وگاه دمن
 گاه همچون نهنگ در دریا
 گاه همچون پلنگ بر صحرا
 که ستنبول جای وکه نشکر
 گاه مغرب مقام وگاه بربر
 مدتی کار من زهر دورنگ
 تیغ وپشت سمند وحرپ فرنگ
 رزمها دیده حربها کرده
 طعننها داه ضربنها خورده
 گاه گاهم غذا ندامت وغم
 از پی دوستان طبع نژم
 دوستانم چو باز بر کنده
 همچو من در جهان پراکنده
 باز چون لطف حق جمال نمود
 گردش چرخ هم وفا فرمود
 خوابها صواب می دیدم

5

10

15

20

محبّت و ولاء او التّیام یافت

چو تاج بزرگى بسر بر نهاد ازو شاد شد تاج واو نیز شاد
 بهر جا که ویران بُد آباد کرد دل غمگنان را زغم شاد کرد
 و مغرور را منزلت علیا و مرتبت قصوى رسانید و محروسه ملطیه را
 بملك عزّ الدین کیكاوس و ملك دانشمند را با سرها بملك علاء⁵
 الدین کیقباد مقوض فرمود و بملوك و سلاطین اطراف نامهها و رسولان
 فرستاد و از موالات سعادت و مساعدت دولت اعلام داد و شیبیج
 مجد الدین اسحق را که در وقت جلّاء سلطان از مالک روم بدیار
 شام انتقال کرده بود بدین ابیات رایف دعوت فرمود

10

صاحت ذات طاهر سموی

تاج اصحاب مجلس اخوی

عزّ اقران یکانه آفاق

صدر اسلام ماجد دین اسحاق

آن عزیز و رفیق و شایسته

15

وان چو جان فرشته بایسته

باد تما روز حشر پاینده

حرمت و تبتش فزاینده

دست آفت زعرض او مصروف

چشم فتنه ذات او مکفوف

20

ای ولی سیرت ای نبی ستم

گر بشویم که اندرین مدت

چه کشیدم ز جور چرخ حرون

مده بر نوک کلهک گردد خون

خود را بی فایده از دست مدهید ایشان خدمت سلطان فرستادند
 و قریح باب صلح کردند بشرطی که سلطان با برادرزاده ۹ همان کند
 که سلطان رکن الدین با شهزادگان کرده بود و ملکیتی بدو مقصود
 کردند و چون صلت رحم فرموده باشد و این معنی بر عایت
 ۵ رسانیده او را خدمت آرند تا بشرف تقبیل تنبجیل یابند و شهریار
 بفال فرخ در شهر در آید سلطان را این رای موافق آمد و ولایت
 توقات را چنانکه سلطان رکن الدین در عهد ملکی داشت برو
 مقرر فرمود و منشور مسطور شد چون اعیان قونییه عهد و مناشیر را
 دیدند شهزاده را بی اندیشه و غم بخدمت عم بردند سلطان عز
 10 الدین و علاء الدین را پیش باز فرستاد و چون پسر سلطان رکن
 الدین روی عم دید زمین [را] بوسه داد و خواست که دست
 بسته بر پای ایستد سلطان نگذاشت و نزد خود نشاند و بوسه
 بر رخسارش داد و بر زانو نشاند و استمانت تمام فرمود و تشریف
 شاهانه داد و فرمود که روزی چند بقلعۀ کاوله اقامت نماید بعد
 15 از آن کاران بمحروسۀ توقات رود ۱۵

ذکر دخول سلطان غیاث الدین کیخسرو بن قلاج ارسلان

در قونییه و جلوس بر سریر سلطنت

روز دیگر که شاه ستارگان طلوع کرد پادشاه چون خورشید در
 زیر جتر سیاه که پشت و پناه جهانیان بود در شهر قونییه که
 20 يك ساعت حیوة درو خیر من ألف شهر است در دیگر بلاد با
 جیوش چون دریاء اخضر جوشان و حشمتی چون اعداد امطار بی
 پایان در آمد و پلای از رکاب زمین آرام بر تخت اباء کرام نهاد
 و انواع افراح بارواج خاص و عام رسید و اهواء لشکری و رعیت بر

امروز جهان بکام ما شد گردنده فلک غلام ما شد
 منشور مالک از خداوند بی منت کس بنام ما شد
 پس راه پیش گرفتند با مصر و با نکبا در سیمب ویدای مبارات
 و مجارات می نمودند چون ظلمت دیجور بکسوت نور مبدل شد
 حدود مالک اسلام رسیده بودند سلطان هنوز بتلافی مهمات ۵
 اوج و تألیف اهواء امراء آن طرف مشغول بود زکریا بخدمت
 سلطان اولاق روان کرد که قلاع و بلاد را نسپارد که کار از آن
 گذشت و شهزادگان در ضمان سلامت چون ناجوم بتخوم مالک
 رسیدند و حدود ملک حدود پیوستند سلطان ازین خبر کلاه
 شادمانی بر فلک کامرانی انداخت و از مهمات اوج فراغت یافته 10
 بتعجیل بطرف قونیه شتافت در رجب سنه اثنین و ستمایه ۵
 ذکر محاصرت غیاث الدین کبکخسرو بن قلیج

ارسالان قونیه را

اهالی قونیه چون از قدوم سلطان خبر یافتند در پرده وفاداری
 سلطان [پسر] رکن الدین سلیمان شاه چنگ جنگ را ساز کردند 15
 و از قنون صلح تنگب نمودند شیطان نخوت سلطان را بر آن
 باعث شد که فرمود تا جمله باغها را بتمبر ضرر و فاس بآس قطع
 کردند و قصور و دور که نزدیک و دور شهر بود خراب کردند و آتش
 در زدند سلطان قلیج ارسالان با ایشان گفت که من می دانم
 که عم من بر قدم انتقام ایستاده است ابقا و محابا نخواهد 20
 کردن اکثر مرا بجان آمان دهد نعمتی بزرگ باشد شما مصلحت

مالک مروت مصمم است مغرورم گفت هرچه دارم فدا کردم
 اسباب رحلت را مرتب فرمایید و بنده نیز در ملازمت رکاب همایون
 پیاده روانه گردد و پیش از آن دختر را در حبسه تروج سلطان
 آورده بود و پسر را ملازم حضرت سلطنت گردانیده سلطان جمله را
 ۵ مواعید جمیل فرمود و عزیمت ساخت چون بازنیف رسید فاسلیوس
 مانع شد که من با پسر سلطان رکن الدین بیمینی مغلط عهد
 کرده ام امکان ندارد که گذارم که سلطان بقصد ملک او روانه
 شود روزی چند درین قبیله قتل بودند آخر الامر بر آن قرار
 گرفت که هرچه سلجوقیان از ولایت روم تا حدود قونیّه گشوده
 10 اند چون خونس وادیق و دیگر بقاع بنواب فاسلیوس تسلیم
 کنند و سلطان فرزندان را با زکریا برسم نو آنجا بگذارد و خویشتن
 بگذرد و چون بر تخت نشیند و مواضع مذکور را بمعتقدان فاسلیوس
 تسلیم کند فرزندان از اینجا روانه شوند برین تقریر سلطان
 و مغرورم و کافه خواص عزیمت ساختند و باطراف اوج رسیدند چون
 15 روزی چند بگذشت زکریا نزد فاسلیوس رفت و گفت پادشاه زادگان
 نازک طبع اند و نشستن در خانه ملالت می یابند فاسلیوس
 اجازت داد که هر روز دو بار بسیران سوار شوند و در مروج
 انیف ازنیق تنزه کنند و چند کس را از خواص فاسلیوس را بانعام
 و احسان معمر گردانید و بایهام و کنایمت در حیر دعوت کشید
 20 و بانجیل و صلیب سوگند داد روزی نماز دیگری شاهزادگان سوار
 شدند و روی بشکارگاهی نهادند ناگاه گرازی فراز آمد و از بیم
 تبغ و شمشیر و تیغ بر سمت مالک اسلام توجه نمود بدان تفاعل
 درند و گفتند

کارگاه وجود چنو نگاری ننکشسته ^a

یکایک از پی او روزگار ساخته بود

زباب حسن هر آندچش بکار می آمد

فراز شد و بوسه که تنوشه حیوة ابد باشد در ریون شهزاده از
 شرط رنجش و تاب باخدمت سلطان شتاب کرد و حال را عرض ⁵
 داشت سلطان او را طلب فرمود چون در آمد مفرزوم فرمود تا
 حکم سیاست برو رانید از بیم اراقت آبرو حاجب ابروی آشنایی
 گشاده گردانید و طریف کلاه از پیشانی بر داشت سلطان او را
 شناخت و در تفحص حال اعمال فرمود و عذری که مناسب وقت
 باشد از مفرزوم باخواست و بزبان پارسی بیکی از خواص فرمود ¹⁰
 که او را جایی ^b باز دارد چون سرای از اغیار خالی شد سلطان
 زکبیرا طلب فرمود چون سعادت و اقبال دوان و خرامان از در در
 آمد و گفت نتیجه این جرأت این قربت بود سلطان فرمود که
 برادرم چونست جواب داد که در اوج عظمت مملکت ابتخار
 گرفت و ولایت گرج را مسلم کرد و در میانه تکلم تبسم کرد ¹⁵
 سلطان گفت خنده بر کجاست نزدیکتر شد و احوال بر منتهما
 تقریر کرد و خطوط و عهد را در پیش سلطان نهاد چون مکاتبات
 و عهد را مطالعه فرمود اگرچه دلش از جور برادر پر آثر بود
 و ازو ظلم بی کران دیده آب از دیده روانه کرد و بر وفات او
 متأسف شد پس ملک مفرزوم را طلب داشت و او را بدو باز ²⁰
 گفت سه روز شرایط عزا بجای آورد روز چهارم فرمود که عزیمت

a) Cp. Kor. 40,66.

b) جانی .

نعمت پدر بنمیشیت مصالح پسر پیش گرفتند و فتح ولایت
 سپرته که از معظّمات قلاع سواحِل دریا مغرب است در ایام
 دولت آن طفل معصوم میسر شد و ملوک اسلام و قیصر روم
 و تکابره درج « بر ولاء او بیعت کردند و اقاوات و احوال بر قرار
 ۵ سابق از اطراف بخزانة متواصل بود و فی ما بعد خستمت آن
 دولت در موضع خود گفته آید اما مظفر الدین محمود و ظهیر
 الدین ایلی و بدر الدین یوسف پسران یاغی بسان بحکم آنک
 هوادار غیاث الدین کبک خسرو بودند جادّه نفاق را مسلوک می
 داشتند و از طریق وفای تنکب می کردند و این سه برادر سرور
 10 و فرمانرواء عساکر اوجها بودند امراء اطراف را بر ولاء سلطان
 مایل گردانیدند و سوگند دادند و خطوط و حجج بستند و زکریا
 حاجب را که بوفور کفایت مشهور بود و بکثرت دها و معرفت
 لغات و السنه مذکور نامزد طلب سلطان کردند و آن عهد و مکتوبات را
 در تجویف عصائی نهادند و بدو دادند و درو جامه قسیمان
 15 پوشانیدند و عواید جمیل مستظهر کرده روانه گردانیدند چون
 بملک ملک مغرور رسید و از خنّه سلطان نشان یافت بر اطراف
 آن طواف می کرد و فرصت می طلبید گرمگاهی شهزادگان را
 دید که با فوجی از غلامان بسیاران رفته بودند و بر لب مرغزاری
 که چون شاهدان خط سبزش گرد عذار نمیده بود بر علت
 20 اطفال بناء آسیابابی آغاز نهاده بودند زکریا نزد ملک عز الدین
 که در حسن بی قریب بود و نقاش صورتم فاحسن صورتم در

a) Ainsi porte P. On serait tenté de corriger درج mais
 l'auteur a sans doute en vue les rois de l'Arménie.

كُشِتَ فَصَارَ الْأَسِيرُ أَمِيرًا وَالْأَمِيرُ أَسِيرًا وَكَانَ ذَلِكَ عَلَى اللَّهِ يَسِيرًا
 وملك فخر الدین را با فوجی از حشم از پای در آوردند و دستگیر
 کردند و سلطان با ملك مغیث الدین و کوبه از سپاه بارزن الروم
 افتاد و بعد از حصول استراحت واسو جراحت روی بیروم نهاد
 و بقونیه رفت و آنجا عزم عودت و اعادت دعوت می کرد در آن⁵
 میان بسبب مرضی که عرض جوهر وجود او شد بجوار کونگار
 پیوست در شهر سنه احدی و ستمایه

فَقَدْ نَاهُ لَمَّا تَمَّ وَأَعْتَمَّ بِالْعَلَى كَذَاكَ كُسُوفُ الْبَدْرِ عِنْدَ تَمَامِهِ ^a
 سر انجام گیتی بجز خاک نیست وز بهر زهرست و تریاک نیست ^b

10 ذکر ایام سلطنت عز الدین قلیج ارسلان پسر رکن

الدین سلیمان شاه

چون سلطان رکن الدین بدار سلام پیوست امراء دولت چون
 نوح الب و امیر منده و تیز بیک که از محروسه توقات در خدمت
 ریات سلطنت آمد بودند و متقلد مناصب بزرگ گشته و مستودع
 اسرار شاهی گشته عز الدین قلیج ارسلان پسر سلطانرا که هنوز¹⁵
 بحد بلوغ نیاخته بود بر تخت نشاندند و حق گذاری

a) En G précède ce vers :

مضی طاعرات الاثواب لم یبق بعده کریم یروی الارض بعد غمامه

b) G a aussi les vers précédents (Cp. Schefer, *Siasset Namèh*,
 Suppl. p. 98 et suiv.):

چنین بود تا بود گردان سپهر گهی پر زلینت و گه پر زمهر
 یکی را بر آرد بچرخ بلند ز تیمار و درش کند بی گزند
 زمانه بهر آب دادست چنگ بدر دل شیر و چرم پلنگ
 بپیمشه زمانه چه بازی سرت باید چو داد از سرت افسرت

و براری را غلایل و حواصل از انعام عام در بر فکندندی فرمودی
 که حبوب را بگرددن در کوه و هامون بردندی و پاشیدندی تا
 طيور و وحوش را از آن طعمه مرتب بودی کتاب مخزن الاسرار
 نظامی گنجینه بنام او کرد و خدمتش تحفه فرستاد پنج هزار
 5 دینار و پنج سر استر رهوار جایزه فرمود با سر سخن رویم اصدار
 کردانید او نیز بر موجب رای از هر *a* طرف لشکر دعوت فرمود
 و در خدمت سلطان بارزنجبان توجه نمود و علاء الدین سلجوقی *b* که
 ملك ارزن الروم بود در احتشاد اجناد و ارتسام او امر مطاع و منقاد
 تعلل می نمود سلطان بعزل او فرمان داد و آن ملک را بمغیبت
 10 الدین طغرلشاه سپرد و از آنجا با لشکری بعدد سناره بر سمنانی
 چون کوه پاره در مالک انجاز توغل فرمود آن کفره فجره با جم
 غفیر نفیر عام نمودند و در میان دو لشکر چندان کشش رفت
 که در صحراء معرکه بهر جا از کشته پشته پدید آمد فکمی
 بزرگ از پرده غیب چهره خواست کشاد و نزدیک بود که کفسار
 15 وَلَوْ عَلَى أَنْبَارِهِمْ بر خوانند و نگویند حکم و کَانَ أَمْرُ اللَّهِ قَدَرًا
 مَقْدُورًا *d* زمام مرام از دست اهل اسلام در ریون و پای اسپ چتردار
 بسورایح یربوع فرو شد و چتر بر زمین افتاد چون چشم چشم
 و مبارزان معرکه بر آن حالت آمد پنداشتند که مگر مکر دشمن
 در قلیب اثر کرد و با سلطان نکبتی رسید بزیبایات *e* و مشرفیات
 20 انداختند و حالت کر بقر مبدل شد ضارب مصروب و قاتل مقتول

a) P a aussi la leçon هزار.

b) P سلجوقی.

c) Kor. 17,49.

d) Kor. 33,38.

e) P بزیبایات (sic).

با تاب *a* حبل عذاب را تساب داده که جهت مملکت اخاز که بر تقدیر تیسیر و حصول مقصد دنی دنیوی است شاه عالم چگونگی روا می دارد که بنده را بمصطفیٰ کفر و ضلال فرستد امید هست که وعده^۵ وَعَدُكُمْ اَللّٰهُ مَعَانِمْ كَثِيرَةً^b در باب فتح اخاز انجام یابد و لشکر کشم و خاک آن دیار بر باد دم و آن فاجره را در قید^۵ اسار و خسار مَأْخُودَةً بِالْأَنْوَاصِ وَالْأَقْدَامِ^c بدرگاه پادشاه آرم سلطان را از بزرگی منشی پسر لذات و راحت بمذاق جان و دل رسید آفرینها کرد و عذرهای خواست^۵

ذکر عزم سلطان رکن الدین سلیمان شاه

۱۰ بغرو گرجسنان و مراجعت از آجما بر خلاف ارادت

و ذکر ملک فخر الدین بهرامشاه

آن کینه دیرینه در سینه سلطان تمکّن یافته بود چون نوبت سلطنت بدو رسید با سپاهی گران روی بدان حدود نهاد و پیشتر مسرعان بملاک اطراف و بلاد آن ارسال فرمود که استعداد قتال و جدال کنند پیش از آنکه مغیبت الدین طغرلشاه ملک^{۱۵} آبلستان بدو پیوست و همچنین نزد ملک فخر الدین بهرامشاه که داماد سلطان و از احفاد منکوجک غازی بود و بظلف نفس و حسن سیرت و علو همت و نقاء جیب و طهارت ذیـل و فطر و رحمت و شفقت فرید و وحید جهان بود و در ایام پادشاهی او در ارزجان هیچ^d سور و مأنم واقع نشدی که از مطبخ او آجما برت و نوای^{۲۰} نبودی یا خود تشریف حضور نفرمودی و در موسم دی که جبال

a) P باایاب G; تباب

c) Cp. Kor. 55,41.

b) Kor. 48,20.

d) P شور.

مظلومه کنند در آن میان ناگاه غلام حاضر شد پیرزن گفت
 خصم اینست غلام از بیم پادشاه منکر شد سلطان فرمود که
 اگر شکم غلام شکافته شود و ماست نخورده باشد سزاء تو جز
 قتل نخواهد بودن پیرزن راضی شد در حال بجرّاج فرمان
 ۵ رسید که شکم او را بشکافند و تغلیب احشا و امعاء کرد و از آن
 قبل که از ماست پر بود قتل غلام لازم آمد و فرمود تا سیاست
 کردند و غمهاء سلطان در فراق جانان تو بر تو شد و مثل از
 ماست که بر ماست در حقّ او صادق گشت تا پیرزن را هزار
 دینار انعام فرمود و بر این جملت مدّتی پادشاهی راند عاقبت
 10 سوداء جهانگیری در سویداء دلتش منمعت شد و عزم غزو گرج
 مصمم کرد و سبب آن بود که تمار ملکه گرج که بر ملکیت
 اخناز و دار الملک تغلیس چون بلقیس پادشاهی و نغان اوامر و نواهی
 داشت شنیده بود که سلطان قلج ارسلان را دوازده پسرست هر
 یکی بر آسمان ملاحت ماهی و در جهان صباحت شاهی و او بحکم
 15 اَمَّا النِّسَاءُ فَمَيَّلَهُنَّ اِلَى الْاَهْوَى هرجا که نشان شهزاده خوب
 رخسار چرب گفتار یافتی بزبان تعشّف برو الاّن تَعَشَّفُ قَبْلَ
 اَلْعَيْنِ اَحْبَانًا بِرخواندی و بزر یا بسخن صید مقصود را در دام
 حصول آوردی بدیار روم [نقاشی] فرستاده بود و نقش صورت هر
 یکی از شهزادگان تصویر کرده و از آن جملت جواذب
 20 عشق او بر ملکه رکن الدین سلیمان شاه در حرکت آمده
 و عاشق صورت او شده بنابر آن فرستاده و طلب پیروندی
 کرده و قلج ارسلان در خلوت قضیه را با سلیمان شاه گفته
 و استرضاء و استنطاق کرده و او از غایبت انصفت در آن باب

آیت لَا تَتَّبِعْ عَلَیْکُمْ اَلْیَوْمَ a بر خواند و از گذشته در گذشت
و با طالع مسعود در ظلّ ظلیل چتر ۱۰ایون در شهر شد و سریر
خسروی را بقرّ قدوم خود آیین و زیب کسروی بخشید سخاوت
بحدی بود که پنج سائۀ خراج لشکری را که بیکیار بخدمتش
آوردند بحضور رسولان بسر چوگان بر خاص و عام تفرقه کرد فضلا 5
و شعرا و هنرمندان را بلطف تربیت از مومّاة فقر و فاقه بریاض دعت
و نعمت رهنمونی می فرمود امام الکلام ظهیر الدین فارابی قصیده
که مشهورست و مطلعش این کی

زلف سرمستش چو در مجلس پیریشانی کند

- 10 جان اگر جان b در نیندازد گران جانی کند
- بخدمتش فرستاد در وجهه جایزه دو هزار دینار و ده سر اسب
و پنج سر استر و پنج نفر غلام و پنج نفر کنیزک و پنجاه قد
جامه از هر نوع بقصّاد او تسلیم فرمود و انصاف و معدلتش
بعایتی بود که آواز نامی غلامی محمود سیرت داشت که گوشه
خاطرش بل همگی دل سوی عشق آن ماه روی مهر گسل مایل 14
بود مگر روزی بر دست باز باز هی آمد از شکار با پیرزنی که
در دست کاسه ماست داشت مقابل افتاد از فرط تاثیر تاب
آفتاب و استیلاء عطش و اعواز آب کاسه را در ربود و در کشید
پیرزن بر اثر نا شهر دوان شد و بر در سراء سلطان آمد و فغان
بر داشت که غلامی کاسه ماست را که در وجهه نان ایتم خود 20
نهاده بودم بستند و بها نداد سلطان فرمود تا کشف حال آن

n) Kor. 12,92.

b) P et plus loin ۱۰ نیاز.

وحر روزگار بسر می بردند اکنون وقت است کی بذکر پادشاهی
سلطان رکن الدین شروع افتند ✽

ذکر ایام پادشاهی رکن الدین

سلیمان شاه و تقریر بعضی از مناقب کریمش

5 سلطان قاهر رکن الدین سلیمان شاه پادشاهی بود که در روضه
دولت از اولاد قلج ارسلان بل که از احفاد سلجوق چنو دوحه
بالا نکشیده بود گری گران و شفقتی بر رعیت بی گران عفتی
بعایت و ورع و پرهیزکاری بی نهایت در حلم چون کوه با وقار
و در حکم چون قضا مبرم گردون گذار

حُلُوْ اَلْفَكَاهَةِ مُرُّ اَلْحَدِّ قَدْ مُرِجَتْ
بِقَسْوَةِ اَلْبَاسِ مِنْهُ رِقَّةُ اَلْعَرَلِ 10

در انواع علوم ریاض و باستزات آن بضاعت صادی و عطشان و از
جمله نتایج طبع او این دویستی است که در حق برادر خود
قطب الدین ملک شاه ملک سیواس و آفسرا بسبب معاناتی که
15 بام داشتند گفته است

ای قطب فلک وار از تو سر نکشم
تا چون نقطت بدایره در نکشم
از دوش کشیده باد کیمخت تنم
گر پرچمت از کاسه سر بر نکشم

20 چون سلطان غیبات الدین از دروازه قونیه بیرون رفت سلطان
رکن الدین را اعیان و معتبران استقبال نمودند و از تبسط که
کرد بودند عذرها خواستند از مصحف اعضا و سورة اغماص

کنند فاسلیوس لشکر را بدفع ایشان مثل داد و بعضی را سیاست
فرمود و دریاء متموج فتنه ساکن شد سلطان را از میدان بخانه
خود برد و پیشکش فراوان تقدیم داشت و آن شب تا انفلاق
عمود صبحا عود و راج را بکار داشتند و خیط غبوق را بصبح موصل
گردانیدند روز دیگر با جمله آلات بزم که مدّخر اباء و اجداد 5
فاسلیوس بود بسراء سلطان حاضر شد و آن روز احمیاء موات
عشرت در اراقت دم دین که در شرع ندائی محلل است واجب
دیدند و در پایان مستی فاسلیوس بر زبان راند که مهر خسرو
اسلام با دل و جان می نه *a* چنان پیوند گرفته است که بی پیچ
حال صورت انفصال پذیرد و اگر چه یکدم بی جمال مبارک پادشاه 10
بودن و بل می دانم اما مصلحت شاه جهان را بر ارادت خود
راجح می بینم اگر روزی چند تا نابیره حقد و حسد فرنگیان
خامد شود سلطان نزدیک مملک مغزوم که از اکبر قیصره روم
است رنجه شود و بهر چه در دایره امکان آید این بنده بجان
جذب علی در فرستادن تقصیر نکند و او خود آنچه شرط تعظیم 15
است بجای آرَد لَعَلَّ اَنْلَهُ یُحَدِّثُ بَعْدَ ذَٰلِكَ اَمْرًا این کلمات
در مسامع اشرف خدایگان مکن پذیر شد و کار راستی فرمود
وروزی چند با خدم و حشم روی بدان جزیره نهاد و بدور جام
باده گلگون از جور دور گردون یاد نمی آورد و ملکان عثر الدین
و علاء الدین را چون از مکنّت *c* فراغت می یافتند بشکار بر 20

a) Biffez ce mot et l. نپذیرد. b) Kor. 65,1.

c) Leçon confirmée par la glose زحمت. Schefer: مکتب =
Rec. III, ۴۰.

چون الحاح سلطان بغایت رسید از زردخانه برگ و عدت شاهانه حاضر کردند سلطان یکی دست سلاح اختیار کرد و فرنگ را خیر کردند که فردا روز زور آزمایست فرنگ ۹ شب اسباب جنگ مهیا گردانید و خود را بر زین و پشت اسب محکم بست و بعزم ۵ جنگ در عرصه میدان آمد خلایف آن دیار از صغار و کبار وقاری و امی و مسلم و نومی دو گروه شدند برخی بطرف سلطان میلان نمودند و قومی بطرف فرنگ نگران جنگ شدند روح الامین هر لحظه نداء و بَصْرَكَ اللَّهُ نَصْرًا عَزِيزًا^a بگوش سلطان می رسانید چون کوه آهنین با فاسلیوس در قلب ایستاده بود و مَنْ يَتَوَكَّلْ 10 عَلَى اللَّهِ فَهُوَ حَسْبُهُ^b بر خواند و چون آفتاب در برج شرف بهر طرف سیران فرمود و چون بدر زاهر گرد عساکر بر می آمد فرنگ اول بنبزه حمله کرد سلطان بسپر دفع فرمود بار دیگر همین عمل باز آورد سلطان رد کرد بار سوم سلطان حمله برد و بیک صدمه جان فرسای فرنگ را از پای در آورد و بیک گرز گاو سار رخسار 15 پرستنده سم خر عیسی را در خاک افکند چنانکه انینش بمقیمان خطه اسفل سافین رسید

بَصْرَتَهُ لَمْ تَكُنْ مَيِّةً مُخَالِسَةً وَلَا تَعَايَلَتْهَا جُبْنًا وَلَا فَرَقًا اسب فرنگ را از نکامیت گرز از گریز دزیر نمود و فرنگ بسبب آنکه خود را بر اسب تنگ بسته بود بی هوش و مدهوش آونگان همانند 20 مسلمانان و فاسلیوس و تجار و امراء دیار که حاضر بودند آواز آفرین بر چرخ برین رسانیدند فرنگان خاکسار خواستند که غوغا

a) Kor. 48,3. b) Kor. 65,3. c) P منه. Cp. Hamāsa ed. Freytag p. ۲۸.

خود می کشید فاسلیوس را گفت ترا معلوم است که من پسر
 فلج ارسلان واز نژاد الب ارسلان وملكشام از مشرق تا مغرب
 جهانرا اجداد واعمام من گشودند وپاره اجداد تو خراج وبلای
 سوی خزانه خاندۀ ایشان می فرستادند و تو با من همین طریقی
 می رفتی اکنون اگر تو روا داری که چون قضاء آسمانی مرا بزمین^۵
 تو اندازد بر من چنین استخفافی رود برادرانم که هر یکی صاحب
 دشوری اند چون بشنوند آكل نَحْمَ أَخِي وَلَا أَدْعُهُ لِعَبْرِي بر
 خوانند و بدین بهانه لشکر کشند و دیار ترا مرا بضع سبع و ضباع
 گردانند فاسلیوس در جواب شتاب نکرد تا سورت غضب سلطان
 کمتر شد آنکه از در اعتذار واستغفار در آمد و گفت هر حکم^{۱۰}
 که سلطان فرماید بر لشکر و کشور من جاریست سلطان فرمود که
 تصدیق این تصور آنکه باشد که از هر چه گویم عدول نفرماید
 فاسلیوس تجدید قسم کرد که از احکام سلطان مجاوزت نکند
 سلطان فرمود که دستی سلاح چنانکه اختیار من باشد واسپی
 که لایق مردان و شایسته میدان بیون حاضر گرداند و اشارت^{۱۵}
 فرماید تا فرنگ با من در میدان آید اگر فرنگ پیروز جنگ
 شود من از بلا و عناء غربت خلاص یابم و اگر ظفر مرا باشد
 فاسلیوس از جرأت و اساعت فرنگ بر آساید فاسلیوس گفت که
 حاشا که بچنین حالت رخصت دم اگر و انعیان بالله از صدمت
 فرنگ شادرا در جنگ نکبتی رسد نام من بحماقت بر آید که^{۲۰}
 سلطانرا در مقابلۀ یکی احاد اجناد آورد و درین مقام از بیم انتقال
 برادران تو مقام نتوانم کرد سلطان ایمان غلاظ یاف کرد که اگر
 درین قضیه فاسلیوس توقف کند من بی توقف خودرا هلاک کنم

ذکر رسیدن سلطان از طرف مغرب بجانب سننبول
 فاسلیوس آن عهد مقدم سلطان را مغنم بزرگ شهر و مشارکت
 بل که استقلال در ملک خود واجب دید و در وقت اجتماع
 با هم بر تخت می نشستند و مباحثات و ملاطفات می نمودند
 ۵ اتفاقاً فرنگی بود مردانگی و صرامت مذکور و بدلاوری و شهامت
 مشهور که بتن تنها بر هزار مرد کارزار تاختن می آورد و کارزار
 می کرد هر سال ده هزار دینار موجب او بود مگر روزی با
 اصحاب دیوان از قبل جامگی قال و قیل کرد بخدمت فاسلیوس
 آمد و شکایت مطول و عریضه بی طایل آغاز کرد فاسلیوس بفرنگی
 ۱۰ می گفت امروز سلطان حاضرست ماجرا را در توقیف انداز فردا
 بر وفق رضاء تو تدارك تقدیم رود فرنگ پاسخ نمی داشت
 و صلابت پیشانی و جرأت کم نمی کرد سلطان در تاب رفت و از
 تکفور پرسید که این امیر چه می گوید در جواب فرمود که
 مگر اهل دیوان در ایصال معلوم او اهمال کرده اند سلطان فرمود
 ۱۵ تا این غایت بندگانه را کستناخ چرا باید کردن فرنگ با سلطان
 سفاهت نمود سلطان در خشم رفت و دستارچه بر دست پیچید
 و بیک مشت که بر بناگوش زد فرنگ را بی هوش از کرسی در
 گردانید فرنگان و رومیان غوغا کردند و بر سلطان حمله آوردند
 و قصد اهلاک کردند فاسلیوس ایشان را منقار باز کوفت و خویشتن
 ۲۰ از تخت فرو آمد و آن فتنه را بنشانید و جمله امرا از سرا بیرون
 راند و در خلوت با سلطان ملاطفت آغاز کرد و تسکین غضب
 می فرمود سلطان را از فرط حمیت آتش بر سر دویده بود آب
 در دیده آورد و هر نفس بادی سرد بر در و خاندساری روزگار

یمن قدم سلطان خبر یافت فرزندان و اشباع خود را پنج روزه
 راه پیش باز فرستاد و خویشتن بر اثر روان شد و پیاده در رکاب
 سلطان تا آستانه خانه بیمار و از انواع نفایس تا جان عزیز هر چه
 داشت موطاء قدم مالک خود کردانید و مفاتیح قلاع و تفصیل
 خزاین بقاع را خدمت سلطان آورد و ایمان غلاظ یاد کرد که در آن ۵
 باب رعونت نکرده است سلطان فرمود که عرصه فتوت ملک از
 آن فسیح ترست هر چه گوید هزار چندانست امید بفضل باری
 چندانست که انهار سعادت در ارم مرام ما جاری شود و بی
 فرجامی ایتام را انجامی باید آید و عذر الطاف ملک خواسته
 شود بعد از مدتی که آنجا اقامت فرمود توجه بجانب جانبیت 10
 نمود و مدتی آنجا بود و از آنجا بعزم ستمبول در کشتی نشست
 ناگاه بادی از مهبّ تجری آریاح بما لا تشتهی الشفق بوزید
 و حالت و جاءهم الموج من کل مکان^a اعدت یافست و کشتی
 بساحل دریاء دیار مغرب انداخت کام ناکام لنگرها در انداختند
 و با دیده تر و لب خشک رخت از آن تری بر خشکی کشیدند 15
 مدتی در آن اطراف طواف می کرد و در مقابله شر است اخلاق
 مغایره به هداشت الطاف مشاوق اظهار می کردانید و در کنف
 رعایت امیر المؤمنین عبد المؤمن رضی الله عنه از کید نکد ایتام
 آمن بود و بکرات و مروت بتفقد و تعهد آن حضرت مخصوص
 شد عاقبت باجاست حضرت خلافت عثمان بصوب ستمبول 20
 کردانید ۵

a) Kor. 10, 23.

وآلات بیوتات و غلمان و جواری ترتیب کرد و بعد دو روز با کوکبه
خواص استقبال فرمود چون نظرش بر چتر مبارک افتاد پیاده شد
حاجمان پیش رویدند و باز سوار گردانیدند چون نزدیکتر شد
باز عزم کرد که پیاده شود سلطان بقسم مانع شد و از پشت
5 اسب دستبوس فرمود چون نزدیک شهر رسیدند ملک صالح پیاده
شد و عنان سلطان گرفته در رکاب میمون می رفت چون بر در
سرا رسیدند فرزندان ملک صالح طبقه پیر دینار نثار کردند
و چون بر تخت نشست ملک صالح مفتاح قلاع و بقاع مانک خود را
خدمت سلطان نهاد سلطان از علو همت او متعجب شد
10 و ستایش بی کران فرمود وَكُفْتُ قَبْلَهَا وَبِأُضْلِ الْأَمَنِ قَابِلَهَا
ثُمَّ رَدَدْنَاهَا إِلَيْكَ مَتَّعَكَ اللَّهُ بِهَا وَبِأَمْثَالِهَا أَنْكَهْ خَوَانِ نِهَادند
و بر داشتند و سلطان بحرم هایون بدیدن همشیره تحویل فرمود
چون ملکه را نظر بر جمال سلطان افتاد روی بر قدم برادر نهاد
و گفت هر چه من پرستار هست نثار رکاب شهریار کردم در این
15 شهر اقامت فرماید و انتظار لطف کردگار و موافات اقدار کند شاید
که مصالحت جلا بوده باشد عَسَى أَنْ تَكْرَهُوا شَيْئًا وَهُوَ خَيْرٌ
لَكُمْ زَمَانِي بَرادر و خواهر درین مناصحت و محسانت نفس زدند
آنکه سراجۀ خلوت رفت طواسن خضاری در خدمت شهباز
فضاء شهریاری در جلوه کشی در آمدند و بنظر قبول ملاحظت
20 یافتند ساعتی با آن مخدرات بر مخدۀ دعب بغنود بعد از آن
عزم بزم فرمود و بمحاوره زیر و بم اوتار نغم غبار غمرا از حواشی
روزگار می ستر و زمام طبع بخوشدلی سپرد بعد از مدتی نشاط
اخلط کرد و روی ببسیط آن بساط آورد چون ملک بلبلان از

ظلوع کرد انزال و اجمال باستقبال فرستادند و چه لشکر و جمعیت
 متوجه خدمت شدند و پیاده شده شرف دستموس در یافتند
 وَقَدِمْتَ قُدُومَ الْآبَدِ بَيْتِ سَعُودٍ « خوانان گفتند سلطان عالم
 بخانه و آستانه خود آمد تا در اجل تأخیری و در کنانه امکان
 تیری باشد هر چه داریم در وجه دفع وحشت خاطر اشرف نهیم 5
 لله که هماء نفس را از مداخلت افکار منزعج حمایت فرماید و بر
 موجب قول امیر المؤمنین کرم الله وجهه که اِنَّ لِلْمَآخِنِ غَايَاتَ
 وَسَبِيلَ الْاَعْقِلِ اَنْ يَنَامَ عَذِيًّا حَتَّى يَتَجَاوَزَهَا وَنُظِمَ قَبُومِرا که در
 زمان التواء رأیت دولت فرموده است 6

10 وَفِي السَّمَاءِ نَاجِيَوْمَ غَيْرُ ذِي عَدَدٍ
 وَنَيْسَ يَدَسْفُ اِلَّا الشَّمْسُ وَالْقَمَرُ

سبب تسکین دل غمکین سازد هر روز در آن مدت سلطان را
 ملکی مهمانی کردی و تقدیمه لایق و لیمه عرض داشتی ناکناه
 سلطان را در خاطر عزم آمد آمد ملوک بقدر امکان خدمات کردند
 و روزی چند برسم و داع ملازم رکاب سلطان بودند آنکه با تشریفات 15
 گرانمایه مراجعت کردند چون محدود آمد رسید ملک صالح ده
 بکریمه از اولاد قلج ارسلان داماد سلطان بود فرزندان را با جمله
 حشم پذیره فرستاد و سراء سلطنت را بدانچه آراسته بود از خزاین

a) Vers arabe dont l'autre hémistiche est donné en G ainsi :

وَجَدَكَ عَلِ صَاعِدَ كَعُودِهِ

b) En G précèdent ces vers :

قُلْ لِلنَّاسِ بَصُرُوفُ الْاَدْعُرِ عِبْرًا هَلْ عَالِدُ الْاَدْعُرِ اِلَّا مَنْ لَه الْخَطَرُ
 اَمَا تَرَى الْاَجْرَ يَعْلُو فَوْقَهُ جَيْفٌ وَيَسْتَقَرُّ بِالْقَصَى قَعْرَهُ الْاَدْرُ

بزم عالم بخدمت سلطانان نهاد سلطان [گفت] که قبول کردیم و باز
 بدو بخشیدیم بگواهی حاضران بعد چند روز عزم ملطیه کرد
 چون ملک معز اندین قیصرشاه را اعلام کردند بضیافت واستقبال
 مشغول شد و با جمله خویشان واتباع پذیره رفت و چون از دور
 ۵ سلطان را بدید پیاده شد و بدست بوس شتافت و عذر عذر برادر
 واجلاء او از مالک و خلمو سریر سلطنت از فر و آیهت سلطان در
 خواست و تفاتج و تلهف نمود و بتعظیم تمام در شهر در آورد و سراء
 سلطنت را با جمله اسباب بیوتات در تصرف نواب و حاجاب سلطان
 باز گذاشت و هر روز بنوعی از انواع ابداع نیکو بندگی می نمود
 ۱۰ شی در اثناء مناکمت پیش سلطان رفت و برادر در آمد و عرض
 داشت که مرا در خاطر می آید که باجارت سلطان نزد ملک
 عادل که خسر بنده است روم و سلطان بدین فرصه ملطیه
 قناعت فرماید تا ایام بوس و محوس منقرض شدن آنکه باز بنده
 بدین دیار آید و سلطان بمراد سریر سلطنت نشیند سلطان را
 ۱۵ ازین سخن تبسم آمد فرمود که ملک عادل پادشاه عاقل است
 و بسبب خوشی تو اولی آن باشد که من نزد او روم واستشارتی
 کنم تا چه اشارت کند ملک جای خود نگاه دارد و منتظر باشد
 تا بازیگر افلاک از پرده غیب چه نقش بیرون می آرد بعد از
 آن عزم حلب فرمود معز اندین از حرم خود یک کلبه بدست بقیامت
 ۲۰ پنججاه هزار دینار بیرون آورد و خزانه داران سلطان تسلیم کرد
 و غیر آن اسباب بی کران مرتب و مهیا گردانید ۵

ذکر پیوستن سلطان ملک شام

چون ملوک شام را خبر شد که صبح فلک شاهی بر مالک ایشان

عمرات بر رخسار چون گلزار ممدار گردانیدند سلطان را از آن حال رقت غالب شد و بر غمت صادق با خلع نفیس از کمرها مرقع و ما یوافقها و یجانسها با مردم خود خدمت پسر روانه کرد و فرمود تا جناة طغادرا از شرفات سور صلب و کسوت حیات را از بدن جنبششان سلب کردند و آتش در دیه *a* زدند چندانکه هنوز لادیف سوخته می خوانند و فرمود که هر که بر سلجوقیان استخفاف کند سزا و جزا ازین نوع مشاعده کند سلطان تا وصول فرزندان توقف کرد چون رسیدند *b* نوازش عم عرضه کردند و قصاص سلطان رکن الدین اعذار موه تقدیم داشتند بحسن اصغا استماع فرمود و با نوازش باز گردانید و خویشتم در مالک 10 ارمن کمی در آن زمان از آن لیفون تکفور بود تورود نمود

ذکر وصول سلطان غیاث الدین بایرامستان

چون لیفون را از قدوم سلطان آگاهی دادند چون تشنه بآب زلال از سر اجلال استقیال کرد و چون نظر بر چتر مبارک انداخت پیاده شد و در اعزاز سلطان همه تن زبان گشت 15 سلطان را یکماه آنجا توقف افتاد و از آنجا روی بایرامستان نهاد ملک مغیبت الدین طغرلشاه پسر قلج ارسلان در بندگی و خدمت شرایط اخوت بر غایت رسانید و قاضی و ائمه شهر را در خلا احضار کرد و اقرار فرمود که ملک آبلستان و توابع چنانکه پدر من ارزانی داشته بود من که طغرلشاهم اقرار کردم که ملک 20 خداوند و برادرم سلطان غیاث الدین کیخسروست و صلوات

a) دم P.

b) رسید P.

چمن لژوردی گنبد نیلوفری بر مثال ازهار طری ظاهر شدند
 سلطان با کوکبه از خواص از شهر بدر آمد و راه آقشهر بعزم
 ستمبول در پیش گرفت از غایت استعجال و پربیشانی حال ملکان
 عز الدین کیکاوس و علاء الدین کیقباد را در آن حال از خدمت
 ۵ پدر غیبت افتاد و سلطان بدیشان نپرداخت و از شهر بیرون
 تاخت چون بدیهه لادیف از اعمال قونییه رسید رعلاء آن بر
 غلامان و خواص او استخفاف کردند و بعضی را مجروح کردند
 و اسباب را در معرض تلف آوردند سلطان از آن حالت متغیر
 شد و راه لارنده گرفت و نامه متضمن عتاب از سر شتاب برادر
 ۱۰ نبشت و از اعساست و اذلال عرق نجبت شاهی شکایت کرد روز
 دوم چون رکن الدین در شهر در آمد و بر تخت نشست قصاب
 نامه را رسانیدند اگرچه از فرط غضب در جوش آمد اما جهت
 مصلحت وقت کظم فرمود و بانگ بر ایشان زد که هر آینه با
 مخالفان دولت و مخالفان آن شیعت چنین باید کرد و در خفیه
 ۱۵ ببعضی از خواص ایما فرمود تا ایشان را استمالت کند و منساده
 در دادند که هر که برادر سلطان را غارتیده و مردم او را رنجانیده
 باشد بیاید و آن را سبب قربت و زلفت داند آن مجاهدیل بدین
 تساویل اغترار کردند و بر همدیگر در مبادرت مسابقت می
 گرفتند تا عاقبت باجمعهم بر درگاه جمع گشتند و هر یک هر چه
 ۲۰ سنده بود جهت ترویج سوق خود با خون آورد سلطان هر
 فوجی را بقومی سپرد و ملکان را حاضر کردند و هر دورا بر سر
 تخت بر زانوی خود نشاند و نوازش فرمود و میان اقامت و رحلت
 تخبیر کرد سفر و خوف پدر را اختیار کردند و بی اختیار قطرات

ذکر استماع سلطان رکن الدین

وفات پدر را و صرف اهتمام بر انتزاع ملک از قبضهٔ تملک برادر
 چون ملک رکن الدین در شهر سنه ثمان و ثمانین و خمسماه
 از وفات پدر خبر یافت دل را بنار احتراق افتراق بنافت و بعد
 از شرایط عزا و لوازم بکام مسرعان بجمیعت اجناد اغوار و انجاد ۵
 باعوان و اعصاب روانه کرد و خویشتن از توقات بی جمیعت عزیمت
 ساخت چون بآق سرا رسید لشکر بی حد بدو پیوسته بود همه
 در خدمت رکاب چترهایونش بقونییه رسیدند و احوال آن سپر
 مانعت در روی کشیدند و مدت چهار ماه هر روز شصت هزار
 مرد کماندار با عساکر ملک رکن الدین در مصاربت و مقاتلت 10
 بودند عاقبت بخدمت ملک رسول فرستادند و قرار صلح نهادند
 بر آن جملت که سلطان غیاث الدین با فرزندان و اتباع و اشیاع
 بهر طرف که ضایع فکرش پرواز کند روانه گردد و بسلامت بمقصد
 رسد آنکه ملک در شهر در آید و بر ولاء او بیعت کنند بر
 وفق ملتمس عهدنامهها اصداد فرمود و فرستاد باتفاق در بندگی 15
 سلطان عرض کردند بحاکم احمد و استخسان افتساد و فرمود تا دو
 نفر دیگر از اهل شهر که در مداخل امور و لاج و خراج باشند
 جهت تأکید بخدمت ملک روند و عهدنامه دست خط اشرف
 موکد باقسام اقسام و ایمان غلاظ حاصل کنند در حال چنان
 کردند سلطان چون عهد را مطالعه کرد روع روع و جیشانشان جأش را 20
 تسکین داد و از سر اضطرار جلا اختیار فرمود ۵

ذکر جلاء غیاث الدین کبخسرو و واقعاتی که در غربت دید
 در سنه ست و تسعین و خمسماه نماز شام که دارای کواکب در

نمی شویم بدین حکم از پدر راضی

کجا بریم چنین نذک و چون کشیم این عار از این نوع سخنان
مغشوش کالعهن المنفوش یاد کردند ملک رکن الدین بنابر آنک از
دعا و عقل بهره تمام داشت در جواب فرمود که خدایگان عالم
۵ خلد الله ایامه شهریاری کامکارست هرچه فرماید و گوید سپهرش
رعباً و رهباً گردن نهد و چون ذات شریف او سبب تکوین طینت
ما بوده است عدم ارتسام احکام و امتثال مثالش موجب عقوق
و رفس حقوق باشد

رضاء او نفروشم بملک روی زمین

۱۰ که خاک توده فانی ندارد آن مقدار

سیمما که سیماء کریمش متغیر و مشرع ناز و نعیم متکدر شده
است نقص احکام او را برخاستن و بدان وسیلت مصغه افواه
و خکک اشباه شدن از رأی سدید بعید باشد غیات الدین
هرچند پسین خردست اما در مکتب و علمناه من لدنا علماء
۱۵ آداب شاهی را نیکو تحصیل کرده است و از قوت بفعل آورده
و الله یوید بنصره من یشاء چون برادران این نصایح شنیدند
ماده سودایی که بدماغشان راه یافته بود متحسم شد خاسر
و خایب هر یکی بر سر ملک خود آیب گشتند در اذناء این
حملات خیر رسید که سلطان قلع ارسلان بدار الجنان پیوست
۲۰ و غیات الدین باستقلال بر مسند شاهی [و] بر تخت نشست ۵

a) Kor. 18,64.

b) Kor. 3,11.

بطبقات امرا و کبرا رسید و بدان نیل میل مکنان زیاده گشت و ده روز داد عیش و طرب دادند و در شیوه عشرت جز جوعه ساقی هیچ باقی نگذاشتند آنکه روی بعمارت بلاد و امصار نهاد و اخبار باطراف مملکت پراکنده شد و این حکایت در سنه ثمان و ثمانین و خمسماه بود ۵

ذکر اجتماع اخوان بخدمت ملک رکن الدین و تحریض

او بر منازعت

چون خبر بمسامع اخوان رسید بواعث حسد در باطن جسد هر یک ظاهر شد و هر برادری بر آذری نشست هر چند هریک قطری داشتند و بر ملکیتی مستولی بودند توالترا با توابع رکن 10
الدین سلیمان شاه و نکیسار را با مضافت ناصر الدین برکیارقشاه و ابلاستان را مغیث الدین طغرل شاه و قیصریه را نور الدین سلطان شاه و سیواس و آفسرا قطب الدین ملک شاه و ملطیه را معز الدین قیصر شاه و اراکلیه را سناجر شاه و نکیده را ارسلان شاه و اماسیه را نظام الدین ارغون شاه و انکوریه را محیی الدین مسعود شاه و برغلور غیاث 15
الدین کیخسرو متصرف بودند و هیچ چیز باندک و بسیار از اعمال آن دیار بدیوان سلطنت پدر عاید نمی شد هر سال یک بار خدمت پدر آمدندی و با حصول مقصود باز گشتندی فی الجمله چون ملکان را سواد ملکداری و غوغاء شهریارى در حرکت آمد همه در خدمت رکن الدین سلیمان شاه که برادر بزرگ بود جمع 20
شدند و تزییف رأی و تنه چین اندیشه پدر می کردند که با وجود آب زلال تیمم بمقایه زبال و با استعداد صولت پلنگ استنجااد بحیلت و باده لنگ کرده است،
بیت

جَعَلَهَا سُنَّةً چُون آن وصایاء بلیغ بدو تبلیغ فرمود فرمود تا
 ارکان حضرت واعیان سلطنت مجتمع شدند و چون صَفَّهٔ بار را
 خاص و عام عاص دید فرمود که آفتاب اقبال من بدرجۀ زوال
 رسید و یقین است که ملک بی مالک و شهر بی شهریار نماند

۵ یکی بگذرد دیگر آید بجای جهان را نمائند بی کدخدای
 و فرزند کب خسرو منوچهر چهار بآداب شاهانه محکمی است و
 حلمهٔ این مضمار بر اخوان و ملوک سایر دیار سابق و بجائی من
 ولایت عهد بدو دادم و در این دولت برو گشادم و حکم او را در
 عهد حیوةٔ خود در ولایت و رعیت مجری گردانیدم و او را وارث
 ۱۰ تاج و نگین ساختم و خود را از میان بکنار انداختم می باید که
 شما با او بیعت کنید و چون صخرهٔ صمّا بر هوا ولاء او ثبات
 قدم نمایید اعیان دولت بعد از بکا و عویل و سکوت طویل انقیاد
 او امر سلطان را از لوازم دیدند گفتند سلطان غیاث الدین قهرمان
 ماست ظاهر و باطن در حضور و غیبت او یکسان داریم و با مخالفان
 ۱۵ دولت او چون شمشیر و سنان ضریق حدّت و خشونت سپریم
 و ایامی که اهل ایمان را در نقص آن تاویل ممکن نکرد با آن
 موافقت ضم کردند و بعد از مخالفت بر رفع مخالفت و نصب
 رأیت موافقت و احکام احکام نصرت و معاضدت او را بر سلطنت
 نشانند

نشست شاه مبارک قدم بپیم قدم

20

فراز تخت شاهی در بسط خطهٔ روم

سروران اطراف بر پیمین و یسار تخت ایستادند و درم و دینار بی
 شمار نثار کردند و خلع و تشریفات گرامیه از خزانهٔ سلطنت

بود ابتداء از عهد دولت سلطان غیاث الدین کبکخسرو و اند
سلطان معظم علا الدین کیقباد کرده شد ۵

ذکر ولی عهد کردن سلطان قلج ارسلان غیاث الدین کبکخسرو را
چون حمله ارچوانی جوانی سلطان سعید قلج ارسلان بداء قشیب
مشیب مبدل شد و مرکب خوشرو حیوة کامل و هنکام وداع ۵
و تفرقه اجتماع رسید غیاث الدین کبکخسرو که کهترین اولاد بود
و از میان یازده برادر بلامنت پدر شرف اختصاص یافته حاضر
کرد و گفت ای فرزند بدانک من از این فداء فنا می روم و متاع
زاد راه معاد می شوم و تو بحمد الله نوباوه باغ شاعی و شکوفه
حدیقه الطاف الهی تخت را چون تو به نشینی نیست و بر تو 10
دیهم ترا گزینی نیست ترا بر اخوان از آن گزیدم که درخور
شاهی ترا دیدم بر سر خلقی که و دایع حقد ترا می گمارم
و ملک و جان را بمتو و رضوان می سپارم یا بُنَى لَا تُشْرِكْ بِاللَّهِ إِنَّ
الشِّرْكَ لَظُلْمٌ عَظِيمٌ یا بُنَى أَقِمِ الصَّلَاةَ وَامْرُءًا بِالْمَعْرُوفِ وَانْهَ عَنِ
الْمُنْكَرِ وَاصْبِرْ عَلَى مَا أَصَابَكَ إِنَّ ذَلِكَ مِنْ عَزْمِ الْأُمُورِ وَلَا تَصْغُرْ 15
خَدَّكَ لِلنَّاسِ وَلَا تَمْشِ فِي الْأَرْضِ مَرَحًا إِنَّ اللَّهَ لَا يُحِبُّ كُذَّ
مُخْتَالًا فَخُورًا^a ای فرزند پادشاهانرا از عدل پرسند ان الله یأمر
بِالْعَدْلِ وَالْإِحْسَانِ وَایْتَذِرْ ذِی الْقُرْبَىٰ وَیَنْهَی عَنِ الْفَحْشَاءِ وَالْمُنْكَرِ
وَالْبَغْیِ یَعْظُمُ لِعَظْمِکُمْ تَذَكَّرُونَ^b دنیاء فرار بما هیچ کس قرار
نگرفت خنده او چون گزیه ابر بی دوام است و گزیه او چون 20
خنده برق بی آرام اِنْ أَحْکَمَ سَاعَةً أَبْکَىٰ سَنَةً وَإِذَا آنَسَ بِسَیِّئَةٍ

a) Kor. 31,12^b, 16,17.

b) Kor. 16,92.

بسم الله الرحمن الرحيم رب تتم واعن

بعد از حمد آفریدگار و درود بی شمار بر سید مختار علیه السلام
و علی آله الاخیار بر مصالحه کنندگان این اوراق خافی نماید که
کتاب سلجوق نامه از منشآت صدر علامه نادره الادوار مالک
دیوان الطغرا ناصر الملة والدين یحیی بن محمد المعروف بابن
5 الیمیی دامت فضایله کنانی عدیم النظیر و فقید المثل است و در
آن اسلوب که او رفته است و بر آن وجه که او داد سخن داده
مجازات و مبرات او مقدور هیچ صاحب صناعتی نباشد الا چون
جماعت اخوان از کبر حجم آن شکایت کردند و از مطالعه
و استفاده محروم می ماندند این ضعیف با قلت بضاعت در
10 صناعت متعهد و متدک شد که مقاصد و معازای کتاب را بی
اطماب در اوصاف و اغرائی در تشبیهات در جزوی چند بسیار
تا هر کس بی تحصیل نسخه و تیسیر مطلوب قادر باشند و نفعش
بعموم خلق برسد والله ولیّ ذلك مقدمه نخست عذری که
مؤلف اصل در دیباجه خواسته است و گفته که کیفیت تسلط
15 سلطان سلیمان بن قتلش بن اسرائیل و احوال امراء کبار او
چون امیر منکوجک و امیر ارتق و امیر دانشمند محقق نبود
و کتب مورخه آن عهد تعذری تمام داشت و وثوق بر اقوال
نقله و اطمینان سمار بعید العید بحسب اختلاف روایت نمی

تواريخ آل سلجوق

وهذا المجلد مشتمل على
مختصر سلجوقنامه

واصله تاليف ناصر الملة والدين يحيى بن محمد
المعروف بابن النبيبي

University of Toronto
Library

DO NOT
REMOVE
THE
CARD
FROM
THIS
POCKET

